00142641

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
Town Hall, Bombay.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016

INSCRIPTIONVM
ANTIQVARVM
QVAE IN ETRVRIAE VRBIBVS EXSTANT
APPENDIX POSTREMA.

INSCRIPTIONVM ANTIQVARVM GRAECARVM ET ROMANARVM

QVAE

IN ETRVRIAE VRBIBVS EXSTANT

Pars Tertia

IN QVA APPENDIX POSTREMA

ADIECTIS TABVLIS L. LACONICO PISANO.. SARCOPHAGIS
ET VRNIS INSIGNIORIBVS ANAGLYPHO OPERE SCVLPTIS

QVAE IN FLORENTINIS MVSEIS CETERISQVE
PER ETRVRIAM SPECTANTVR

CVM OBSERVATIONIBVS

[illegible]2641
ac

ANTONI FRANCISCI GORI

Publici Hiſtoriarum Profeſſoris.

Ex Ameth. Cimelii Andreinii

FLORENTIAE. ANNO. CIϽ. IϽ. CC. XLIII.
Typis Petri Caietani Vivianii. Sub Signo D. THOMAE AQVINATIS.

PRAESIDVM PERMISSV.

00142641

VIRO NOBILISSIMO

IACOBO PHILIPPO D'ORVILLE

ANTONIVS FRANCISCVS GORIVS

ΕΥΠΡΑΤΤΕΙΝ.

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

QVi ingenii ſui monimenta Magnorum Regum Principumve nomini ac maieſtati inſcribunt , recte quidem omnium conſenſu , & meo quo-

quoque iudicio faciunt, maximumque decus & gloriam conſecuntur: duplicem tamen cum honoris, tum voluptatis fructum hi capere mihi videntur, qui ea non ſplendore tantum nobilitatis; ſed etiam ſapientiae ac ſolidae doctrinae laude praecellentibus Viris dedicant conſecrantque: partis quod hi laboribus praeſidium & commendationem conferant ſempiternam: & quod magnopere placet, illud facilius auctores ſperare poſſint, quod ea docti illi Maecenates, ut acceperint, avide ac perlubenter legant: & ſi qui invidi & contumelioſi homines, litterariae reipublicae peſtes, inſurgant, clientes tueri impenſius & ſciant & poſſint. Quae quum ſedulo animadverterem, laboribus hiſce tandem functus, ad Te, D'ORVILLE PRAESTANTISSIME, tanquam ad arcem ſapientiae, ac praeſentiſſimum honoris et virtutis domicilium confugere volui, qui eximiam doctrinam eximia cum generis nobilitate coniungis: qui Maiorum tuorum praeclara decora in Te uno complecteris, mirumque in modum ſummis in Rempublicam tuis meritis ita auges atque amplificas, ut Amſtelaedamenſes Cives Te tanquam oraculum audiant, colant, admirentur: litterati vero homines Te ſuo-

rum

rum ſtudiorum ducem & arbitrum optent, atque expoſcant. Quid de externis litteratiſſimis viris dicam, qui propter egregias animi tui dotes, propter ſummam probitatem ſingulari cum humanitate coniunctam, propter exquiſitam omnis vetuſtatis ſcientiam, ac veterum paene omnium cum Graecorum tum Latinorum Scriptorum, quos in priſtinum nitorem & decus reſtituis, & tuis omnigenae eruditionis divitiis nobilitas, Te ſummopere diligunt, ſuſpiciunt, commendant? Nemo eſt qui neſciat, (id enim edita Volumina cum a Te, tum a tuis Auditoribus eruditiſſimis perſpicue teſtantur) Te per annos circiter decem primaria profeſſione in illuſtri Amſtelaedamenſium Athenaeo praeclare & utiliter functum, quod ante Te egregii viri *Gerardus Ioannes Voſſius*, & *Caſpar Barlaeus* primi illuſtraverunt: & ad hoc munus ſuſcipiendum ſummo gloriae & meritorum pondere adceſſiſſe. Id etiam abunde ſatis teſtantur ſuſcepta a Te primum per Galljas & Brittanias, per noſtram Italiam, Siciliam & Germaniam Itinera, quibus non hunc tantum fructum, licet ampliſſimum, humanaeque ſocietati utiliſſimum, retuliſti, ut mores hominum

mul-

multorum atque urbium videris, ac ſcrutatus ſis; ſed & alium ſumma laude digniſſimum adſecutus es in publicum bonum, atque ad litterarum aeternum decus & ornamentum: nempe quod multa & vidiſti, et Tibi comparaſti ΚΕΙΜΗΛΙΑ, maximam quoque optimorum Codicum MSS. copiam congeſſiſti, quos communi doctorum hominum beneficio in tua lectiſſima Bibliotheca nunc ſervas, pluresque numero ſunt, quam ullus privatus in tua inclita patria hodie poſſideat, aut poſſidere cupiat. Hos inſignes Codices, ut alii conſulant, non ſolum benigne permittis; ſed ipſe etiam, quum beato Palladis otio nunc fruaris, collationes vel obſervationes tuas bonis veterum Scriptorum editionibus proferendis identidem amicis tuis ſuppeditas, uti nuper editae in Ioſephum, Libanium, Lucianum, Muſaeum, Lucanum, Caeſarem, Livium, Frontinum, Suetonium, in Poëtas minores, & pluresalios, ſatis ſuperque teſtantur. In Muſeo vero tuo exſtant in commune bonum non pauci litterati lapides: exſtant numiſmata rariſſima, atque inter haec perrara atque illuſtris Siculorum numorum ſeries, quorum plures ſunt partim inediti, partim mendoſe ac perperam editi, quos

ae-

aereis Tabulis viginti inciſis optata luce donatos inſeres in praeclariſſimo tuo SICVLO ITINERE, cui poſtremam nunc admoves manum, ut propediem in lucem proferas: quod Opus, longe omnibus optatiſſimum, auctum quoque proferes ac locupletatum aliis viginti Tabulis, quae *Siculas Antiquitates*, praeclara nimirum Siculi Regni aedificia & monumenta, ante oculos tuos accurate delineata, exhibent, admirabilis ingenii tui luce atque eruditione digniſſima: quae omnia tuarum vigiliarum & incredibilis in litterarum ſtudia amoris uberrimi fructus ſunt; nam ſemper divitiis & privatae gloriae publicam utilitatem, & florentiſſimae patriae tuae decus aerumnis omnibus antetuliſti. His adde egregia in Anthologiae Graecae illuſtrationem adminicula undique a Te conlata: eximias adde lucubrationes in Theocritum, Moſchum & Bionem, quos diligentiſſime caſtigatos ad fidem triginta & amplius MSS. Codicum in publicum bonum paras, ut Sicula monumenta prodierint. Expectantur etiam a Te, D' ORVILLE DOCTISSIME, alia perilluſtria ingenii tui monimenta, Xenophontis nempe Epheſii & Charitonis Aphrodiſii opera, lima tua perpolita, eruditiſſimiſque

adnotationibus aucta et illuſtrata, quae procul dubio aliis iam a Te editis reſpondebunt, nempe *Diſſertationi de Deliacis Monumentis*, quae legitur in VII. Volumine Miſcellaneorum: *Vanno Criticae*, quam invitus & provocatus acerbiore & in ingenium tuum pugnante ſtilo ſcribere coactus es in notiſſimum conviciatorem: doctiſſimis tuis *Obſervationibus* in veteres Scriptores, quibus decem Volumina *Miſcellaneorum* referta ſunt, iisdemque edendis Celeberrimo Petro Burmanno Seniori, dum adhuc in vivis erat, mutuam ſociamque operam contuliſti, & nunc continuationi harum deliciarum, alia methodo ſuſcepta, praepoſitoque titulo *Novae Critices* libris hiſce, quorum iam tria Volumina prodiere, his lucubrationibus, tanquam in navi opimis mercibus eruditae vetuſtatis onuſtae, ad litterariam ditandam rempublicam gnavus ac ſedulus Gubernator praees: quae dubio procul erunt longe eruditiſſima, ſummoque plauſu, ut reliqua iam a Te litterario orbi tradita, excipientur. Silentio mihi praeterire nefas lectiſſima pulcherrimaque PETRI D'ORVILLE fratris tui eruditiſſimi viri, mihique amiciſſimi, *Poëmata*, quae ut in lucem mitteres ipſa in eum tua pietas iuſſit: cu-

ius immaturum interitum adhuc dolent, moerentque cum Pallade Muſae omnes. Neque vero quum haec dixerim, quae apud omnes teſtata ſunt, vereor ſingularis modeſtiae tuae querimonias, quum alia multa mihi de tuis virtutibus, deque a Te geſtis rebus dicenda ſuperſint: quae plane quum oporteat ſumma cum dignitate exponere, aliis ob ingenii mei tenuitatem praedicanda relinquo. Id unum ſilentio minime praetermittam, me omni iure inſcribere Tibi debuiſſe Volumen hoc tertium Inſcriptionum antiquarum, quae in Etruriae noſtrae urbibus exſtant, tum quia ad hunc laborem, quum apud nos Florentiae degeres, me vehementer excitaſti, tuoque abſens etiam favore, multiſque beneficiis, & optimis inſuper libris ad me miſſis, identidem recreaſti. Quod enim quum heic eſſes ſuaviſſimae amicitiae tuae honore me donaſti, ac ſpopondiſti Te ſemper adfuturum meis ſtudiis ac laboribus veluti propitium ac beneficum Genium, omnem meam ſpem ſupergreſſus & ſancte impleſti, & adhuc ſumma in me tua benevolentia implere non deſinis. Inter haec, Te auſpice ac favente, cum aliis Viris doctiſſimis, ac de litterarum gloria optime meritis, amicitia

iunctus ſum; inter quos honoris gratia memorare longe iucundiſſimum mihi eſt *Petrum D'Orville*, fratrem tuum optimum, *Petrum Burmannum* Seniorem, Iuniorem quoque *Petrum Burmannum*, cui Cathedram tuam, e qua ſponte abiiſti, ut litterato otio Te totum dares, tradidiſti: qui multa eximia in dies profert publico bono cum ſua, tum ſapientum hominum exquiſitae eruditionis monumenta, meque ipſum amiciſſimis ſuis epiſtolis identidem beat; quibus, quae in lucem actutum mittenda parat illuſtria litterarum praeſidia ac decora deſcribit, & mutua poſcit officia, quae bonis artibus augendis magno ſint ornamento. Illud etiam abs Te, D'ORVILLE PRAECLARISSIME, ſperare lubet, quod iſthaec Antiquitatis eruditae monumenta, quae nunc primum meo labore & induſtria in lucem prodeunt, & levi prorſus digito a me elucidantur, aliquando tuis locupletata Obſervationibus, optima plane eruditionis fruge refertis, maiori luce aucta prodibunt; nam ad omnem vetuſtatis ſcientiam illuſtrandam atque amplificandam oppido factus es, ſummoque polles iudicio, ſummaque doctrina, quod *Deltacae Inſcriptiones*, & alia monumenta in Miſcellaneis a Te edita at-

que

que egregie illuſtrata apertiſſime teſtantur. Accipe igitur, VIR CELEBERRIME, parvam hanc ſincerae in Te benevolentiae meae, atque amicitiae teſſeram, meiſque ſtudiis nobiliſſimo tuo patrocinio ſavere perge: dumque rem litterariam feliciter geris, & viribus tuis, & meo nomini atque honori conſule: quod erit quo ad vixero, longe mihi gratiſſimum. Vale, ac diu incolumis vive, publico bono, eximium litterarum decus, praeſidium, & columen immortale.

DABAM FLORENTIAE, E MEO MVSEO
IV. KAL. SEXTIL. A. MDCCXLIII.

In Muſeo Mediceo

AEQVO HVMANOQVE
LECTORI

ANTONIVS FRANCISCVS GORIVS.

QVid nam rei ſit, quod litterati homines primos ingenii ſui foetus, quos in lucem protulere, non ita fere diligant, ut ſuccedaneos; ſi quis eſt, qui quaerat, ea potiſſimum ratio adferri poterit, quod eos rudi ac pingui Minerva procreatos cenſent: neque ea in his vident lineamenta, quae temporis decurſu parentes ſuos auctos excultoſque maiori eruditione, bene & cumulate referant; nam illud veriſſimum eſſe conſtat, quotidie diſcentibus multo maiora ſemper diſcenda ſupereſſe: adeo ut quae ſcripta ſunt, exquiſitiore doctrina conluſtrari, atque ad meliorem frugem facile reduci poſſe conſpiciant. Adcedunt aliarum quoque rationum momenta, quod hi praeſer-

ſertim, qui in Antiquitatis ſtudiis elucidandis ſedulam navant operam, quum illuſtriora ad manus habeant veterum theſaurorum monumenta, quae huius aetatis longe Vetuſtatis ſtudioſiſſimae lucem adſpicere geſtiunt, ea perlubenter adripiunt, oblitique quodammodo praeteritorum laborum, ad alias oppido maiores aerumnas alacriter ſubeundas animum intendunt, ne maiori bono conceptam de ſe ſpem fraudent, &, ut arbitrantur, uberius ac locupletius litterariae reipublicae votis, adlatis in medium novis frugibus, reſpondeant.

Id ipſum mihi quoque ita contigiſſe, etſi ingenue fateor; nolo tamen inconſtantiae, & malae fidei nota inuri: praeſertim quum alia, quae in lucem protuli ingenii mei, licet mediocris, monumenta, non ſponte, ac genio meo indulgens protulerim; ſed monitu iuſſuque doctiſſimorum hominum, qui meis ſtudiis & praeerant, & favebant: quibus pro tantis in me beneficiis, ut hoc quod volebant negarem, & pudor ipſe, & incredibilis in patriam amor meus ac pietas, blanda quadam vi prohibebat. Sepulcrum Libertorum ac Servorum Liviae Auguſtae & Caeſarum, in via Appia detectum anno MDCCXXVI. *quia nullum Vetuſtatis monumentum huic ſimile, nec tam integrum, nec tam perfectum, ornatumque inſcriptionibus innumeris, & pulcherrimis ſculpturis ac monumentis inventum eſt, eximius antiquitatis antiſtes Petrus Andreas Andreinius Patricius Florentinus, tanti operis fama inlectus, quum delineandum curaſſet a Pictore eximio Hieronymo Equite Odam, curante etiam Cl. V. Franciſco Equite Victorio, ut meis Obſervationibus ſtatim ac detectum eſt ego illuſtrarem, & voluit & praecepit: quod opus ſequenti anno in lucem a me prolatum eſt. Idem etiam praeſtantiſſimus vir, quum Ioannis Baptiſtae Donii Patricii Florentini nepotes rogaſſet, ne in forulis ſinerent putreſcere, & tineis blatteiſque corrumpi Syntagma illud antiquarum Inſcriptionum, quod eorum avus clariſſimus*

im-

immenſo labore perfecerat: quumque alia ad Muſicam cum novam tum veterem ſpectantia egregia eius opera mihi obtinuiſſet, quantocius proferenda anno MDCCXXXVIII. *eſſe decrevit. Haec inter Volumen alterum harumce Inſcriptionum, quae in Etruriae Vrbibus exſtant, protuli. Paullo poſt, quum Nobiliſſimi Florentini Equites Socii decem Voluminibus ſe congeſturos promiſiſſent inſigniora omnia antiqua Monumenta, quae in Muſeo Mediceo ceteriſque Florentinis Cimeliothecis ſpectantur, ad hoc illuſtre Opus illuſtrandum, ſuadente Ampliſſimo Senatore Philippo Bonarrotio, delectus ſum, in quam plane curam ut ſedulo totus incumberem, & lubenti animo huic pelago me committerem, aura regiae ſuae benignitatis & munificentiae me recreavit Ioannes Gaſto Magnus Dux Etruriae, qui in Florentina Academia Hiſtoriarum Profeſſoris munere ac ſtipendio me decoravit, donavitque. Primum Muſei Florentini Volumen prodiit anno* MDCCXXXI. *reliqua deinceps; ſextum hoc ipſo anno* MDCCXLIII. *Sed quum Tabulas, quae Numiſmata maximi moduli continent, iam inciſa aereis Tabulis, cum ſingulis archetypis conferre opus fuiſſet, dum haec duorum fere annorum ſpatio perficerentur atque emendarentur, neceſſe mihi fuit, ne interim fruſtra tempus tererem, complura Etruſca monumenta, Volaterris eodem fere tempore eruta, in lucem proferre, ſuadentibus & Genio meo, & amicis, quorum voluntati morem non gerere, nefas eſſe duxi.*

Iam igitur probe intelligis, LECTOR HVMANISSIME, *cur ſerius quam in votis erat, huic Operi poſtremam manum admoverim; non enim taedio adfectus; ſed aliis curis plane non inutilibus mihi demandatis diſtractus, haec intermittere, non vero omnino deſerere coactus ſum. Sed quanto cum foenore tuo & litterariae Reipublicae id ipſum contigerit, ex eo exiſtimare poteris, quod quum ſingulari Volumine antiquas omnes Inſcriptiones, quae Florentiae, & in reliquis Etruriae Vrbibus exſtant,*

complecti me poſſe primum credidiſſem, ampliato deinceps eodem opere, alia duo Volumina adiicere neceſſe fuit. Id enim mihi ſemper ſervandum propoſui, aut nihil facere, aut quae fiunt, nullis curis praetermiſſis, abſoluta reddere ac perficere.

Primum quum ad hanc Syllogen, ante me a nemine editam, animum adpuli, vix credidiſſem, editis iam duobus Voluminibus, in quibus ter circiter mille antiqui lapides patefacti ſunt, alios adhuc non paucos ſupereſſe, quos tum ex aliorum Schedis, tum ex libris, adcedente & mea, & amicorum cura & favore, expiſcari optimum factu mihi viſum eſt.

Dum hoc Opus excuderetur, alia nunquam antea edita monumenta adceſſere plane non contemnenda, vetuſta nempe ſcripta Marmora praeclara admodum & utilia, ad Miſenum effoſſa, quae, quum Neapoli degeret, ſibi comparavit Vir praelaudatus Andreinius, quae poſt eius obitum ex eadem urbe Florentiam translata anno MDCCXXXVII. *eius heredes mihi vendiderunt. His aliiſque monumentis quum meum Muſeum ornaſſem, in mentem venit Rei Navalis Romanorum Hiſtoriam amplificare, vel aliis ad opus huiuſmodi valde praeclarum concinnandum abſolvendumque ſubſidia huiuſmodi praebere; quare trierium, quadrierium, quinquerium, & Liburnarum Elenchum heic propoſui, & militum utriuſque Claſſis cum Ravennatis, tum Miſenenſis officia nonnullis obſervationibus illuſtrare conatus ſum.*

His ad ornandum locupletandumque Muſeum meum, praeter Etruſca, quae prolata a me ſunt, & alia, quae proferentur monumenta, adceſſit inſcriptorum lapidum antiquorum integra ſupellex, quam in Villa ſua ad Scamnicia *ſervabat Vir Nobiliſſimus meique amantiſſimus* ANGELUS COMES GALLIUS, *Patricius Florentinus, qui eam ſingulari liberalitatis, & benevolentiae exemplo mihi dono dedit: in qua quidem ea tantum tabula deeſt, profecto rara, duorum Conſulum P. Sulpicii Qui-*

rini & C. Valgii collegio illuſtris, de quibus infra ſermo: quae parva tabula marmorea, ut mox dicam, fato quodam in alienum Muſeum translata eſt.

Anno MDCCXXXIX. *quum Florentiae moraretur, & Florentina Muſea mecum luſtraret* CAROLVS FRIDERICVS *Anglus, Vir Nobiliſſimus, cui parem neminem vidi qui impenſius colat, diligentiuſque ſcrutetur eruditae Anquitatis arcana; quumque familiaribus colloquiis egregiam ac multiplicem eius eruditionem deguſtarem, adcidit ut quae in Itinere ſuo pulcherrima & memoratu digna obſervaverat, magniſque impenſis delineanda peritiſſime curaverat, dum exponeret, incidit ſermo de* Laconico Piſano, *pulcherrimo Auguſtei aevi aedificio, quod ad haec uſque tempora integrum non ſine ſtupore & voluptate cultorum venerandae Vetuſtatis Piſis viſitur: quod licet a viris doctiſſimis* Robortellio, Rhodio, Ceſſinio, Baccio, *&* Noriſio *luculenter deſcriptum & illuſtratum fuerit; numquam tamen litteratorum hominum oculos ſubiit tam adcurate tribus Tabulis delineatum, quemadmodum factum a me eſt, cui nonnullas meas Obſervationes, quae ad rem balneariam veterum illuſtrandam pertinent, adiicere, ſuadente eodem Viro erudítiſſimo, volupe mihi fuit; quare eius praeclariſſimo nomini idem opus inſcribendum eſſe cenſui.*

Dum haec agerentur, contigit, ut MARIVS GVARNACCIVS, *Patricius Volaterranus, Romanae Aulae decus, ac Praeſul doctiſſimus, veterum monumentorum admirator, & conquiſitor eximius, complura vetuſta marmora litteris ſcripta, Romae nuper effoſſa, in patrium Muſeum ſuum, Etruſcis quoque monumentis, quae propediem mea cura in lucem venient, refertiſſimum, transferenda curarit, quae in hoc meo Syntagmate locum habere voluit, ſingulaque a ſe deſcripta ad me miſit: cui Viro, eiuſque optimis fratribus Ioanni Equiti Guarnaccio, Volaterranae Eccleſiae Praepoſito meritiſſimo, & Petro Sacri Ordinis Hieroſolymitani Equiti ornatiſ-*

tiſſimo, quantum debeant mea ſtudia, alibi ut ſpero, erit opportunior ad dicendum locus. Alia vetuſta monumenta diligenter ſibi in dies conquirit idem Guarnaccias Praeſul Ampliſſimus, numiſmata, ſigilla Deorum, ſimulacra, & ſtatuas: inter quas marmoreus Hercules, & marmoreus Iupiter, qui aquilam oblata eſca paſcit, admirando opere a Grecis Statuariis praecellentiſſimis abſoluta.

Dolueram iure ac merito vetuſta marmora, quae Florentiae exſtant in Vrbanis Hortis Principum Corſiniorum ita congeſta ſub dio iacere, ut facile labefactari & perire poſſent; ſed elapſo anno, quum in iisdem Vrbanis ſuis Aedibus aeſtivos dies ageret Eminentiſſimus ac Reverendiſſimus Princeps S. R. E. Cardinalis, NEREVS CORSINIVS, *vetuſtorum operum admirator & aeſtimator egregius, poſcenti mihi ut ea omnia antiqua monumenta, iam a me in priore huius Operis Volumine edita, ab interitu vindicaret; curam mihi commiſit, ut ſingula ſub elegantiſſimo Xyſto in quatuor parietum metopis, ut propoſueram, diſponerem, quae eidem aedificio erudito ornamento & decori eſſent: quod accurate & eleganter factum eſt. Hac tunc occaſione aliquot lapides deperditos vel ſublatos fuiſſe comperimus; aliqui vero, qui antea me latuerant, in medium prodierunt: nonnulli quoque diſſipati ſimul coniuncti, & conſociati ſunt, quos ſuo loco inferius editos vide.*

Quod multa ſaxa litteris vetuſtiſſimis ſcripta anteactis ſaeculis perierint, nimia oſcitantia, ac foeda barbarorum hominum ignoratio in cauſa eſt: quae quidem tanta fuit, ut in ſubſtructionibus maiores noſtri priſca marmora vel litteris vel figuris inſculpta, quae minime intelligebant, iecerint, vel in fornaces abiecta, in calcem reduxerint: quod fatum maximo cum Vrbium, tum Romanae Hiſtoriae, ac priſcae eruditionis detrimento ſua quoque tempeſtate contigiſſe, diſertiſſimis verbis oſtendit Frater Ioannes Iucundus Veronenſis in duabus Epiſtolis, quas

quum

quum paullo ante cum amiciſſimis viris communicaſſem, nolui & hoc in Volumine praeterire, ut ſaltem Florentinos cives, qui nobis ſuccedent, pudeat in pretio non habere vetuſtos lapides ſcriptos, e quibus veluti e fontibus omnigenae eruditionis theſaurus hauritur, maximiſque adiumentis fulcitur atque firmatur omnis praeteritorum temporum Hiſtoria. Everſionem Bibliothecarum antiquarum cum Graecarum, tum Romanarum, quae Romae maxima copia exſtabant, marmorum quoque antiquorum litteris conſignatorum, ſtatuarum aedificiorumque veterum exſcidium a Romanis civibus factum (ſi civis, ſi denique homo adpellandus eſt is, qui tam deteſtabili ſcelere polluitur) deflet & acerrime deteſtatur Cencius Romanus in Epiſtola, quam ſcripſit Franciſco de Fiana, praeceptori ſuo doctiſſimo, quae litterario orbi, ut alia plurima, egregia eruditionis fruge referta, innotuit immortalibus curis Ampliſſimi Principis S. R. E. Cardinalis, & Bibliothecarii Apoſtolici Doctiſſimi, ANGELI MARIAE QVIRINI, *qui eam integram dedit in luculentiſſima ſua Diatriba Praeliminari ad Franciſci Barbari Epiſtolas, pag. 8. quod opus litterariae Hiſtoriae compendium ſupra laudem omnem praecellentiſſimum, identidem adpello & praedico. Contra everſores veterum monumentorum egregium Commentarium ſcripſit & Petrus Angelius Bargaeus noſter, vir omni aevo propter ſummam doctrinam memorandus. Optime profecto ac ſapienter hi faciunt, qui quum vident praeclara haec Vetuſtatis monumenta vel negligi, vel everti, timentque in poſterum penitus interire poſſe, ea in ſuas aedes transferunt, ſenſimque Muſeum exſtruunt nobiliſſimum; quam quidem laudem nunc egregie occupat Vir Nobiliſſimus Caietanus Antinorius, Eques Ordinis D. Stephani, Regii Conſilii & Regiminis Magni Ducis Etruriae feliciter regnantis a Secretis meritiſſimus, qui lapides omnes ſcriptos & anaglypha, quae in Hortis Nobb. Spigliatorum ſub dio putreſcebant, & in interitum in dies ruebant,*

bant, & alia in ſuburbanis Agris neglecta erudita marmora in ſuum Muſeum tranſtulit; & antiquitatis κειμήλια undique nunc conquirit, & diligenter e fati faucibus eripit.

Haec Monumenta maiores noſtri uſque ad ſaeculum fere decimum quinctum neglexerunt. Sed Muſis omnibus in ſinum ſummi illius viri COSMI, *qui decreto publico* Patriae Pater *merito adpellatus eſt, eiuſque Nepotis Laurentii Medices magnifici viri feliciter convolantibus, & in iisdem altis liberaliter, & ad ſummum gloriae faſtigium evectis, Antiquitas ipſa renaſci feliciter, adoleſcere utiliter, & vires ſumma cum gloria capere viſa eſt: ad quam illuſtrandam atque augendam doctiſſimi viri apud nos Poggius, Politianus, Leonardus Arretinus, Crinitus, Oricellarius, Leo Baptiſta Albertus, & ante hos ſummus Vates Franciſcus Petrarcha, & alii non pauci, a Deo plane facti miſſique ad Antiquitatem reſtituendam, & in priſtinum decus conlocandam videntur. Florentibus illis Mediceae Gentis Heroibus coli tunc primum coepta fuiſſe haec ſtudia priſcae eruditionis, expenſa numiſmata, lapides, gemmas, ne quid dicam de manu conſcriptis Codicibus, omnium eruditorum conſenſu teſtatum eſt, idque ſumma cum laude huius Urbis teſtatur ac fatetur doctiſſimus Ezechiel Spanhemius* (1).

Primum illud maiorum noſtrorum, qui litteras coluere, eximium decus ſilentio minime praetereundum eſt; neſcio enim an aliae urbes plures Antiquitatis cultores numerare poſſint, qui ſaeculo XV. vetuſtos lapides ſcriptis ſuis aeternitati conſecrarint. Refertae ſunt fere omnes Florentinae Bibliothecae Codicibus manu conſcriptis, qui luculenta exhibent antiquarum Inſcriptionum Syntagmata. Hi exſtant in Bibliotheca Laurentianae Baſilicae: exſtant in Bibliothecis Gaddia, Strozia, Riccardia, Rinuccinia, Guadagnia, Magliabechia,

(1) De Vſu & Praeſt. Numiſm. antiq. Diſſert. 1. pag. 32.

chia, atque in aliis non paucis: quorum Codicum hiſtoriam heic addere cupiebam; ſed curis aliis preſſus, alibi ut ſpero id perficiam, & egregiorum Florentinorum, qui in hanc urbem vetuſta monumenta ſuis impenſis, & quidem maximis advehenda curarunt, quique Muſea ſibi exſtruxerunt, eaque numiſmatis, gemmis, ſignis, ex aere ac marmore ſtatuis nobilitarunt, diligentius, nacta opportunitate, deſcribam, & facile Hiſtoriam Antiquariam enucleabo. Sed illud quod, ut video, a nemine nondum patefactum eſt, heic ſi declarem atque aperiam, opere pretium me facturum arbitror: aeternam enim laudem ille meretur, qui primus omnium fuit, cui in mentem venit in lucem proferre typis expreſſa marmora vetuſtis litteris conſignata. Hunc Antiquariorum omnium Choriphaeum, Florentinum hominem fuiſſe adfirmo, qui quanti ea faceret, edita ab eo de priſca Roma *volumina fidem perſpicue faciunt. Is eſt* FRANCISCVS ALBERTINIVS, *quem in Florentinorum Canonicorum Collegium cooptatum fuiſſe, e priſcis monumentis eruit Vir Celeberrimus, quem ego ipſum patriae Hiſtoriae Genium adpello, Salvinus Salvinius, Canonicus Florentinus, qui id ipſum, quod in eiusdem Albertinii Vita ipſe adnotavit, peramice mecum, ut ſolet, communicavit. Id enim conſtat auctoritate & teſtimonio eiusdem Albertinii, qui in ſuo Commentario Romae edito anno* MDIX. *(P. Negrius S. I. P. ſcribit anno* MDV., *quod videndum eſt) qui inſcribitur* de Mirabilibus novae & veteris urbis Romae, *quem Iulio II. Pontifici Maximo ſuperiore anno inſcripſerat, identidem citat Opuſculum alterum ſuum* De veteribus Epitaphiis Romanorum, *adfirmatque a ſe dedicatum fuiſſe Iulii II. Pont. Max. Nepoti Xyſto Vice Cancellario & S. R. E. Cardinali Titulo S. Petri ad Vincula. Vetera autem Epitaphia, quae ipſe in Opere ſuperius memorato adfert, ſunt ſeptuaginta & amplius, eademque ab Iacobo Mazocbio Romano adferuntur in Volumine quod inſcripſit* Epigrammata antiqua Vrbis, *quod Hadriano VI. Pont. Max. nuncupa-*

vit

vit ediditque anno MDXXI. *Nullo tamen nititur fundamento, quod de ſe ſcribit Mazochius in Epiſtola dedicatoria ad Marium Maffeium Patricium Volaterranum, Epiſcopum Aquinatem, in qua ſatis magnifice de ſuo labore loquitur, atque inter ceteras ſuas laudes eam ponit, quod hanc edendorum Epigrammatum antiquorum curam* adgredi, nedum perficere nemo hactenus ſit auſus. *At ſubleſtae fidei vel plagii argui Mazochius poteſt ex eius teſtimonio; nam in fine Operis, quod Romae publicavit anno* MDX. *inſcripſitque:* De Roma priſca & nova varii Auctores*: inter quos principem locum tribuit Albertinio noſtro, ita ſcribit:* Impreſſum Romae per Iacobum Mazochium, Romanae Academiae Bibliopolam, qui infra paucos dies *Epitaphiorum Opuſculum* in lucem ponet: *& id ipſum iisdem verbis ſcribit in fine eiusdem Operis, quod iterum publicavit anno* MDXV. *quare nil mirum ſi Pocciantus noſter ſcripſerit Albertinum* edidiſſe etiam Epitaphiorum antiquorum Opuſculum.

Neque illud de ſe tam magnifice ac vere praedicare potuit ac debuit Mazochius, quod primus omnium hanc curam edendi vetuſta Epigrammata ſit adgreſſus; nam ante eum aliquot annis hanc gloriam ſibi docta Germania vindicabat, quae ad librum ſuum inter meos rariſſimum provocat cum hoc titulo: INSCRIPTIONES. VETVSTAE. ROMAN. & earum Fragmenta. in Auguſta Vindelicorum. & eius Dioeceſi. cura & diligencia CHVONRADI PEVTINGER. AVGVSTANI. Iuriſconſulti. antea impreſſae. nunc denuo reviſae caſtigatae. ſimul & auctae. M. D. XX. *In Praefatiuncula ad Lectorem Peutingerus Vir Praeſtantiſſimus monet, harum vetuſtarum Inſcriptionum fragmenta a ſe, atque ceteris doctis viris ſuperioribus annis edita iuſſu Maximiliani Principis, ac publicata in Auguſta Vindelicorum, demum recognita & aucta denuo adparere impreſſa a Ioanne Schoeffero Moguntino. In fine haec adnotantur:* Excuſa ſunt haec antiquitatum collectanea in aedibus

bus Schoeffer Moguntiaci. anno Chriſti M. D. XX. Menſe Auguſto. *Syllogen illam antiquarum Inſcriptionum (quae tamen numerum* XXXV. *non excedunt) cuius tempus generice indicavit Peutingerus in ſua Praefatione, ſcribens* ſuperioribus annis *editam, quum videre cuperem, inveſtiganti mihi non occurrit. Ad Niceronium confugi, qui in Memoriis Gallico ſermone ſcriptis Virorum Illuſtrium Tom.* XIII. *pag.* 336. *in Vita Peutingeri, prioris editionis tempus ita indicat*: Romanae Vetuſtatis fragmenta, in Auguſta Vindelicorum, anno Chriſtianae Salutis MDV. VIII. Kal. Octobr. Erchardus Auguſtenſis impreſſit. *Poſteriori Peutingeri editioni factae per Schoefferum, in meo Volumine adnectuntur* COLLECTANEA Antiquitatum in Vrbe, atque Agro Moguntino repertarum anno Domini M.D.XXV. menſe Septembri *In fine quoque Schoefferus adnotat e ſuis aedibus Moguntinis prodiiſſe haec Collectanea anno Chriſti* M. D. XXV. *menſe Septembri. Ne igitur Italia, ac praeſertim Florentia, cum Germania artium & litterarum propagatrice contendat de gloria primatus in edendis antiquis ſcriptis Marmoribus, dicamus utrumque regnum de hoc ſtudio optime meritum & Germaniam iuſſu Maximiliani Principis Magnificentiſſimi, curante Erchardo, & Romam, auctore Albertinio Florentino, ſcriptorum lapidum divitias effudiſſe, & hanc Antiquitatis ſcientiam Italis primum, ac toto litterario orbe viris monumentorum veterum cultoribus aperuiſſe. Mazochio potius ut iraſcar neceſſe eſt, qui, quum Epitaphia vetera iam ante annum* MDV. *ab Albertinio collecta, quamprimum proditura promiſiſſet anno* MDX. *ea diſtulit, & in ſua Sylloge ea omnia ipſa Epigrammata pervulgavit, quae iam Albertinius ante annum* MDV. *ut in lucem quamprimum proferret, collegerat: quodque minime ferendum, eum iam fato functum in ſua editione idem Mazochius Bibliopola Romanus*

 nus

nus, ſeu potius docti homines, qui Romanam Academiam conſtituebant, huius operis Auctores, nominarunt. Optandum eſt, ut aliquis vir doctus, exemplo praeclariſſimi Viri D. Anſelmi Bandurii, qui Bibliothecam Nummariam *confecit, in qua Auctores, qui de re Nummaria ſcripſerunt, recenſet; ita* Bibliothecam Lapidariam *proferat, qua nomina eorum qui antiquos lapides vel collegerunt vel illuſtrarunt, accurata ſerie proferantur: quod ſi aliquando mihi opportunum aderit tempus, id ipſum ut contingat curabo, & addam meae Hiſtoriae Antiquariae. Id enim neque a V. C. Ioanne Alberto Fabricio in ſua* Bibliographia Antiquaria, *neque ab aliis praeſtantibus viris factum doleo.*

Neque etiam praeteriit Franciſcus Albertinius in ſuis editis lucubrationibus praeclara, quae hanc Vrbem Florentiam maxime nobilitant aedificia cum ſacra tum profana, vetuſta quoque monumenta, & alia admiranda Antiquitatis opera, quae deſcripſit & laudavit. Elucubravit etiam & publici iuris fecit Romae anno MDX. *Opuſculum, quod ita inſcripſit:* Septem Mirabilia Orbis & Vrbis Romae & Florentinae Civitatis cum Epitaphiis *etc. quod Emanueli Luſitaniae & Algarbiorum Regi invictiſſimo dedicavit: in quo primus omnium peraccurate edidit, utpote nuper repertum, quod vidit ipſe apud Montem Citatorium in Campo Martio, in aedibus Domini Dominici de Cecchinis Civis Romani, celebre illud epitaphium, quod alii poſtea publicarunt, & habet Gruterianus Theſaurus pag.* CCCXXXVII. *quod incipit:* M. AVRELIVS. DIOCLES. AGITATOR. FACTIONIS. RVSSATAE; *ſed apud Gruterum in dextro latere mancum oſtenditur marmor, & inſcriptio male ita incipit* .... LEIVS. DIOCLES. *Hoc ipſum egregia eruditione antiquitatum Parens eximius Onuphrius Panvinius illuſtravit, utpote ad Circenſes ludos illuſtrandos mirifice pertinens. Huius Dioclis mentio extat in Chronico Flavii Dextri, quod ad meum Codicem, olim ſuum,*

ad-

adnotavit V. C. Ioannes Baptiſta Donius. Hunc Franciſci Albertinii librum mihi videndum obtulit praelaudatus V. C. Canonicus Salvinius.

Quantum igitur Albertinio Florentino debeat ab interitu & oblivione vindicata Vetuſtas, & Romana Hiſtoria, omniſque eruditio, perſpicuum eſt, quum ei primum in mentem venerit, & quod mente concepit effecit, ut veteres Inſcriptiones formis expreſſae per manus eruditorum hominum Italorum tunc primum irent. Exſtat etiam alter perrarus eiusdem Albertinii liber, patrio ſermone ita inſcriptus: Memoriale di molte Statue et Picture, ſono nella inclyta Ciptà di Florentia per mano di Sculptori et Pictori excellenti moderni et antiqui, tratto dalla propria Copia di Meſſer Franceſco Albertini Prete Fiorentino, anno Dni 1510. *In fine haec leguntur:* Impreſſo per Ser António Tubini nella inclyta Ciptà di Florentia queſto di 2. Octobre MDX. al tempo dello Illuſtriſſimo Pietro Soderini Gonfaloniere et primo Duce. *Opuſculum hoc Albertinius inſcripſit Bartholomaeo Lupio Sculptori Florentino. In hoc Opuſculo idem Albertinius enumeravit ac deſcripſit non pauca Antiquitatis monumenta, quae Florentiae ſua tempeſtate ſpectabantur, atque inter haec Polycleti ſtatuam eius nomine inſcriptam, quae oſtendebatur in aedibus Ghibertorum: item Herculis aheneam ſtatuam; ſed Epitaphia antiqua nulla deſcripſit, quae, ut arbitror, vel pauciſſima tunc erant, vel in abditis locis obſcuriſque ignorata deliteſcebant. Deſcribit etiam leonem e marmore porphyretico, de quo ſermo a me inſtitutus in Par. II. huius Operis pag. 105. quod opus plane mirandum, ſpectatum, & valde laudatum fuiſſe a viro magnificentiſſimo Laurentio Medice, adfirmat. Multa tamen monumenta, quae Albertinii tempeſtate Florentiae exſtabant, ego ipſe inveni, & in primo Volumine pateſeci.*

Illud etiam notandum eſt, quod frequenter hae ve-

vetuſti aevi reliquiae ſedes mutant pro hominum lubito, & ab una ſede in alias transferuntur: quod his qui haec Collectanea legunt, notum perſpectumque eſſe volo. Maximum profecto beneficium cum erudita Vetuſtas patria, tum Hiſtoria caperet & adiumentum, ſi earum Inſcriptionum, quae exſtant, locum ubi erutae ſunt ſciremus: quod in poſterum Florentini Antiquitatis cultores, ut ſpero, ne haec ignorentur, diligenter adnotare ſtudebunt: quandoquidem in dies eas inveſtigant, & inveſtigantes inveniunt, ut de his quae latitabant, contigit, quas cum amici homines mihi indicarint, eas videre atque exſcribere longe mihi fuit iucundiſſimum: licet autem earum notitia, abſoluto hoc Volumine, ad me ſeius quam par erat, pervenerit; eas tamen in ipſo operis veſtibulo adiicere peropportunum eſſe cenſui.

Marmoreae duae Vrnae perelegantes exſtant in Villa Nob. Comitis Del Benino, non longe a regione, in Florentino Agro, quae Doccia *vulgo adpellatur. Eaedem elegantibus quoque parergis, & epigraphe ornantur, quae ita, ſe habent.*

C· MANNEIVS
CORANVS
ARCHIMIMVS

DIS MANIB
C· NORBANI
DEMETRI

Has in lucem protuli, inter Volaterranos lapides in Par. II. huius Operis pag. 171. num. 18. & pag. 172. num. 22. eas tamen ex indicatis locis in hanc Villam Florentini Agri translatas miror; cauſas tamen ignoro. Habemus in altera C. Manneii Archimimi nomen, qui Coranus fuit; ei nempe patria fuit Cora in finibus Volſcorum, quam inter Colonias Latinas recenſet Livius, eodem anno cum Pometia deductam: de qua luculenter

Glu-

Cluverius Ital. ant. Lib. III. Cap. VIII. C. Norbanus Demetrius ingenuus factus eſt fortaſſe a C. Norbano Flacco, qui, teſte Dione, Legatus fuit M. Antonii bello Philippenſi, quique non multo poſt Conſulatu potitus eſt, anno V. C. DCCXVI. *& forte iterum anno* DCCXXX. *& triumphavit de Hiſpanis anno* DCCXIX. *vel potius a C. Norbano Flacco, qui Conſul ſub Tiberio, Druſi Caeſaris Collega fuit anno V. C.* DCCLXVII. *ut notat Glandorpius.*

Piſis ad hoc tempus delituere in Aedibus Nobilium a Scorno duo marmorea Cineraria, quae ſequuntur.

D · M · SCRIBONIAE · HEDONI
Q · TAMPIVS · HERMEROS
CONIVGI · KARISSIMAE · FEC ·
CON QVA · VIX · AN · XVIII · SIN
QVERELLA . CVIVS DESIDERIO
IVRATVS · SE · POST EA
VXORE · NON · HABITVRV

D I S · M ·
ZETHO · CORINTHVS
TATA · EIVS · ET NICE MAMMA
FEC · V · A · I · D · XVI ·

Hos lapides Angelus Maria Bandinius; ſequentes vero Antonius Magrinius eruditae antiquitatis ſtudioſi deſcripſerunt.

In-

In Aedibus D. Petri del Voglia, Equitis Ord. S. Stephani.

D · M
POMPEIAE ACATAE
IONICENI · P · COR
NELIVS · FELIX
CONIVGI DVLCISSI
MAE · Q · V · AN · XXIII
M · IIII · D · XXIII

In iisdem Aedibus in perparva Vrna.

D · M
AVFIDIAE · VICTORIAE
CONIVGI · BENEMER ·
FECIT
P · VETVRIVS
MARTIALIS
CVM · QVA · VIXI
ANNIS · XXV ·
MENSIBVS · X · DIEB · XV ·
HORIS VII ·
S · Q · V

Alteram ex his Aufidiae Victoriae *inſcriptam, iam edideram in Part. I. pag.* 41. *n.* 46. *ex Fabretto, ſed mancam; quae nunc priſtinae integritati reſtituitur.*

Piſis, in Eccleſia Cornazani diruta, extra Portam Lucenſem lapide IV. *in Vrnula, quae luſtrali aquae deſerviebat.*

D · M
VINCENTI · FRATRI
CORN · SOR ·
LIBERT · LIBERTAB · EIVS
ET M · FAB · DVC · FORTISS ·
POSTERISQ · SVIS · P ·
H · MON · HER · N · S ·

DVC · FORTISS · *Heic menda non pauca cubare arbitror; adeoque epigraphen non accurate deſcriptam.*

Per-

Perlubet heic ſubiicere duas athleticas teſſeras, quarum primam inſcalptam cylindro e Sarda gemma, altitudinis fere unius unciae cum dimidio nuper mihi oſtendit V. C. Ianus Plancus Medicus Ariminenſis, in Senenſi Lyceo Añatomes Profeſſor; altera vero eburnea paucis ab hinc diebus ad manus meas pervenit.

FELIX	SERVILIVS
ANTONI	CLEMES *ſic*
SP· K· IVN	SP K IAN
FVLVO · COS·	TI·CLAV·CN·PISON

Complures numerantur in Faſtis Conſules e Fulvia gente; quare difficile eſt certum tempus indicare; ſed quod heic ſcriptum ſit FVLVO, *pro* FVLVIO, *ſubſpectam reddit epigraphen; nondum etiam in teſſeris ſolitarium Conſulem adnotavi. Par vero Conſulum alterius teſſerae eburneae incidit in annum V. C.* DCCXLVI. *ſeptimo ante Aeram Chriſtianam anno, quo Conſules iterum fuere memorati Tiberius Claudius Nero, & Cn. Calpurnius Piſo.*

Haud etiam heic ſilentio praeteribo epitaphium, quod poſtrema linea mancum protuli in Parte I. pag. 450. huius Operis, utpote ſub primis gradibus Altaris abſconditum in pavimento. Id mihi innotuit hoc ipſo tempore, quo ex Eccleſia Plebis S. Petri ad Ripulas in Agro Florentino, ubi olim effoſſum eſt, migravit in Muſeum Illuſtriſs. Viri Caietani Equitis Antinorii, quem ſupra laudavi. Ex eo diſcimus in Florentina Colonia claruiſſe Tulliam *familiam, & in eam adſcitum Cnaeum Tul-*

Tullium Aeſum, profeſſione Medicum, eumque non ingenuum, ſed libertum fuiſſe. Epitaphium marmori inſculptum ita ſe habet:

CN · TVLLIO
CN · L · AESO
MEDICO
IN · AGR · P · XIV · IN · FR · P · XIV

Ad CHRISTIANOS LAPIDES *a me editos in hoc Volumine a pag. 305. ad pag. 360. gradum facio. Supervacaneum duxi in hac Claſſe congerere & alios complures Chriſtianos titulos, iam editos in ſingulis huius Operis Voluminibus, ne fruſtra tempus terere: quare ſingulorum loca in fine Indicis ſatius duxi recenſere. Inſigniores e vetuſtiſſimo Coemeterio Baſilicae SS. Machabaeorum, nunc S. Felicitatis nuncupatae, in lucem prodiere, eruti anno* MDCCXXXVI. *quum eadem Eccleſia in elegantiorem formam egeſtis ruderibus exſtrueretur. Inter hos lapides principem locum obtinet ille, qui editus eſt pag. 314. num. 4. Doctiſſimum virum Ioannem Hagenbuchium, Tigurinum Profeſſorem Celeberrimum, conſului, ut eas, quae ſe mihi obiecerant difficultates, ingenii & eruditionis ſuae luce diſcuteret. Fecit ille, ut ſolet, humaniſſime; eiuſque obſervationes, quas miſerat Idibus Novembris eiusdem anni, ibidem adtexui. Sed quum difficultatem ceteris maiorem non omnino ſuſtuliſſet, quae occurrit in tertia linea eiusdem lapidis, nempe* Κ° ΝΙΚΕΡΑΤΩ, *ſequenti anno altera epiſtola ſcripſit* Κ° *ſe malle accipere de patriu puellae,* Κώρῃ vico Niceratum, *ut* Νικεράτων *ſit genitivus pluralis incolarum. Sed evolventi mihi editos Chriſtianos lapides, ſingulatis ille pe-*

nes Cl. Boldettum mihi occurrit, quem profero pag. 323. quo auſpice intellexi ſigla illa Kᵒ *exprimere* ΚΩΜΗϹ, *ſcilicet* pago, *ſeu* vico; *non autem* Κώρῃ, *ut Hagenbuchius primum monuerat. Id quum amico optimo ac praeſtantiſſimo, menſe, ni fallor, Novembri anni* MDCCXLII. *per litteras nunciaſſem, eodem tempore epiſtolam ad me ſcripſit, quam, quum loco ſuo adferre nequiverim, ne litteratos viros his curis doctiſſimis fraudem, operae pretium me facturum arbitratus ſum ſi eam heic adferrem. Perpaucis itaque in principio omiſſis, quae mutua benevolentiae officia continent, haec amicus meus rei antiquariae conſultiſſimus ad me ſcribit, quae tum hoc Epitaphium, tum alia Chriſtiana, & antiquos ac recentiores Scriptores egregie illuſtrant, & emendant.*

Moras tuas, ut potui, tuli: meumque mihi dolorem, ut conſolarer, quia quod legerem mihi non ſcribebas, egregia ingenii tua monimenta, quae omnibus ſcripta ſunt, relegere otioſior fui ſolitus. Quae mihi dulciſſimo literarum tuarum ſermone, atque adeo iucundiſſimo amicitiae noſtrae fructu tamdiu carenti, laetiſſima obſervationum ſurrexerit ſeges, ne pluribus quidem epiſtolis narrare poſſem; ſi, quae ad Donianum opus Tuum, nec non ad Etruriae Inſcriptionum duo Volumina Tua mihi ſeſe dederunt, ex charta in papyrum transferre deberem. Potius, quia Tuas Etruriae Inſcriptiones ad umbilicum fere perductas, ultimumque earum Spicilegium in Tomo III. proxime Te exhibiturum ſcribis, conſtitui Tecum agere hac Epiſtola de ſaxo tuo Graeco, quod eodem Tomo prodibit. Kᵒ ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ quid eſſet, dubii atque incerti aliquamdiu fuimus. Kᵒ Muratorium CCCCI. 4. *cui* tranſtuliſſe, quum viderem, ineptae interpretationis pertaeſus, quod quam ſtatuit ellipſin vocum duarum parenthetarum (*patria locus*), multoque etiam magis Ionicum interrogativum Κῷ pro Πῷ (unde Latinos dativum pronominis interro-

gativi & relativi *quoi* vel *cui* formaſſe eruditiſſimus Perizonius ad Sanctii Minervam Lib. III. Cap. XIV. not. 7. p. m. 487. ſeqq. docere nititur) genere maſculino, de puella pro ὦ adhibitum, concoquere non poteram: auſus ſum coniicere, Κω vocabulum legendum κώμης, notarique Mariam filiam Ioannis fuiſſe κώμης, oriundam *ex vico*, ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ. Quam coniecturam meam, anno MDCCXL. tecum, quod non neſcis, communicatam, poſtea anno MDCCXLI. quum Muratoriani Theſauri Tomi duo, ſecundus & tertius, Mediolano mihi una eſſent advecti, haud parum confirmatam vidi exemplis aliorum lapidum Graecorum, quos novus Muratorii Theſaurus mihi ſuppeditabat; in cuius Tomo tamen quarto demum monumenta inprimis Chriſtianorum, quantum arbitror, complexuro, forte prodibunt plura eandem rem confirmatura etiam magis: an Tomus ille IV. aut iam prodierit, aut proxime proditurus ſit, nildum comperi. Tom. II. pag. 1048. 2. ex Boldetto ΚΟΜΗ pro ΚΩΜΗ, notante ibi Muratorio ipſo pag. 1048. 3. ex Boldetto ΚΩΡΙΟΥ pag. 1049. 4. ex Margarino ΚΩΡΙΟΥ. ſcilicet ἀπὸ vel ἐκ praepoſitio omiſſa, regens genitivum κωρίης, κώμης etc. ut expreſſa praepoſitione pag. 1056. 2. ex Boldetto DE REGIONE. Quid? quod ipſe genitivus patriae ΚΩΜΗΣ a me inventus eſt in Donianis tuis, XX. 58. pag. 535. ex Meneſtrierio: ex quo ſaxo in Indicibus tuis nihil adtuliſti, niſi inter Chriſtianorum nomina virorum Καστιάνος, peracute: verſionem quoque Latinam non dediſti, monſtrum lectionis ΤΟΛΜΑΡΟΥΚΩΜΗΣ triceps, i. e. ex tribus male coalitis vocibus ortum, adoriri non auſus. Neſciebas, optime GORI, iſtam epigraphen optime iam datam ab Luca Holſtenio, in Notis & Caſtigationibus in Stephanum Byzantinum opera Theodori Rykii Lugd. Bat. 1692. editis p. 7. b. med. ad haec Stephani verba: ἌΔΑΝΑ; Κίλισσα πόλις, οὐδετέρως.]

In-

Inſcriptio nuper reperta : ΕΝΘΑ . ΚΕΙΤΑΙ . ΕΜΙΔΑΒΟΥC . ΓΑΜΗΤΗ . ΚΑCCΙΑΝΟΥ . ΤΟΥ . ΜΑΡΙΟΥ . ΚΩΜΗC . ΑΔΑΝΩΝ . ΚΑΙ . Ο . ΥΟC . ΑΥΤΟΥ . ΠΕΤΡΟC. Nonne lectio Holſteniana Γαμητὴ Κασσιανοῦ, ΤΟΥ . ΜΑΡΙΟΥ . ΚΩΜΗC eſt πάσης ἀποδοχῆς ἀξία. *Vxor* [γαμητὴ enim non dubito idem eſſe, quod in Lexicis Graecis nonniſi γαμετὰ, & γαμετὴ, γυνὴ, per ἐψιλὸν ſcriptum occurrit] *Caſſiani*, QVI FVIT filius MARII, oriunda ex VICO ADANIS. ΚΩΜΗC ΑΔΑΝΩΝ non auſim, quod Holſtenius fecit, de Adanis Ciliciae interpretari. Haec enim ADANA fuerunt Ciliciae non κώμη, ſed πόλις, inter tres πόλεις eiusdem nominis Stephano Byzantino primo loco memorata. CIVITAS ADANA in Itinerario Hieroſolymitano pag. 580. ed. Weſſelingianae, cuius Index ſecundus falſum numerum oſtendit, *Adana civitas* 380. pro 580. In Notitiis Eccleſiae, ADANA ſunt urbs Epiſcopatu, hodieque vigente, inclyta, & ADANORVM Epiſcopos Conciliis ſubſcripſiſſe Carolus a S. Paulo in Geographia Sacra Patriarchatus Antiocheni, in Notiſque ad eam Holſtenius monuerunt pag. 289. edit. Amſtelaed. Ne de numis ΑΔΑΝΕΩΝ, urbis Ἀδάνων ſplendorem atteſtantibus dicam: quae omnia, qui in unum collegerit, Adana dignitate urbis non excidiſſe, neque κώμην evaſiſſe, haud difficulter concedet. Saxi ergo Doniani Κώμης Ἀδάνων ſitus extra Adanae, Κιλίσσων πόλιν, in vico ignobili verius inveſtigatur. Vbi vero in regione omni terrarum? Quid ſi tantae ignobilitatis vicus Adana haec fuerint, ut nemo Scriptor antiquus ad noſtra tempora ſervatus referre, nedum laudare dignatus ſit? Dum quis me doctior, Geographiaeque veteris ſtudioſior alicunde eruat, quod mihi latet, liceat hariolari, in Syria fuiſſe: cui coniecturae meae, ſi pondus ullum ineſſe exiſtimabis, GORI doctiſſime, eadem opera *Tibi* probavero, vocem Κώμης etiam ſigla Κ. olim notatam fuiſſe: id quod ad firmandam ſiglam ſaxi tui Κ. a me Κώμης

lectam plurimum conferre ultro agnoſces. Accipe rem omnem: nihil enim te celare poſſum, minime vero omnium hoc, quod Fabrettum tangat feriatque, apud quem Inſc. pag. 740. Cap. X. num. 502. haec epigraphe legitur Graeca, cum hac eiusdem verſione:

Veronae, apud Alexandrum Seratium Phyſicum.

	Ε Ν Θ Α Δ Ε Κ Ι		*Hic ia-*
	Τ Ε Α Υ Ρ Ε Ϲ Ω		*cet Aureſo-*
⳨	Π Ο Ϲ Κ Α Δ Δ Α	☧	*pus Cadda-*
	Ν Ω Ν Τ Η Ϲ Ϲ Υ Ρ Ι		*non ex Syri-*
	Α Ϲ Ζ Η Ϲ Α Ϲ Ε Τ Η Ν		*a vixit annis* L.
	Μ Ι Υ Ρ Ο Τ Ι Ω Ε Ν		*in Miurotia.*

Pro *Miurotia*, voluit, opinor, *Miurotio* Fabrettus, qui ſenex doctiſſimus mox Cap. eodem pag. 753. a. l. ſe iam iam octogenarium eſſe ſcribit. Num repueraſcebat, quum verſionem illam puerilem daret: cum qua ſane turpiter ſe dedit, quam qui maxime,

FABRETTVS cenſor, caſtigatorque minorum
Difficilis, querulus.

Aureſopus Caddanon Πρόσωπον eſt numquam mane videndum,

———————— *cuius pallentis hiatum*
In gremio matris formidat ruſticus infans.

Miurotium autem minime ἄτοπον eſſe dixerim, quia ἄτοπον eſt: ad quod Οὖτιν Homericum

Qui mores hominum multorum vidit, & urbes,

non umquam niſi in NVSQVAMIA appuliſſe; in id tamen ob exiguitatem vel nomine ſe prodentem [de-

ri-

rivatum enim eſſe ab μείουρον vel μύουρον, ad inſtar praeterea diminutivorum terminatum, aures Graecas non potuit fallere] ingreſſum numquam eſſe, verum eſt. Sed ne praeter conſuetudinem noſtram alienos errores triumphare videamur, praeſtat periculum facere, an ſaxum Fabretti opera noſtra poſſit quodam modo niteſcere.

Vt deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas.

Tento ita emaculare,	in Latinumque convertere.
ΕΝΘΑΔΕ·ΚΙ	HEIC·IA
ΤΕ·ΑΥΡ·ΕCΩ	CET·AVRelius·aESO
ΠΟC·Κ·ΑΔΔΑ	PVS.civis.Vici.ADDA
ΝΩΝ·ΤΗC·CΥΡΙ	NORVM·SYRI
ΑC·ΖΗCΑC·ΕΤΗ·Ν	AE·QVI·VIXIT·ANNOS·L·
ΜΗΝ·ΟΚΤΩ·ΕΝ	MENSes·OCTO·IN
☧ ☧	CHRiſto.

Ε pro ΑΕ· ΕCΩΠΟC, ut ΚΙΤΕ.

Κ. Sigla Κώμης. Sunt in Helvetia mea duo ſaxa: in altero eſt L·D·D·VICANORVM: in altero tantum L·D·D·V·

ΑΔΔΑΝΩΝ·geminato Δ ob ruditatem marmorarii & ſeculi: ΚΕΙΤΕ pro Κεῖται quoque dantis, & Ἐσώπος pro Αἴσωπος, eundem vicum habeo, qui in Doniano opere ΑΔΑΝΑ legitur uno Δ. ſcilicet Κώμη τῆς Συρίας.

ΕΝ praepoſitio Fabretto male poſtpoſitio heic viſa. Commode, ni fallor, iunxi notiſſimas Chriſtianitatis notas ad utrumque ſaxi latus inciſas, ſenſu ad finem ſaxi trahendas, ne epigramma hoc μείουρον ſit. Frequentiſſima Chriſtianorum antiquorum formula IN DEO·IN CHRISTO·IN DoMiNo IESV·vel IN PACE. Vel unum ſufficit adducere Graecum Doniani Syntagmatis tui. XX. 54. ΕΝ ΧΡΩ. Hactenus de Κ. quod te

me-

mecum Κώμης interpretandum eſſe ſcribis credere, ob exempla, quae in Boldettianis Chriſtianis ſaxis inveneris, Κώμης habentibus. Etſi Boldettum non habeam; meam tamen τοῦ Κ• interpretationem ſatis vides a me exemplis, etiam Boldettianis apud Muratorium inveniendis, eſſe adſtructam diu ante, quam ad me ſcribere parares: quod idem & de ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ cognoſces, ſi legeris, atque adeo quum legeris, quae ex quadam Schedarum mearum anno ſuperiore iam ſcripta ſtatim in paginam ſequentem transferam, ubi breviſſime dixero, tuum recudendi Fabretti conſilium me nonnihil mirari. Quum enim Fabrettum de Columna Traiani mihi emi ante annos haud ita multos cuperem, niſi adiuncto Inſcriptionum opere vix a bibliopolis Romae vendi reſcripſiſti: an ergo intra tam breve tempus exemplarium, quae reſtabant, venditio novam iam poſtulat editionem? ſatiſne emtorum iri datum ſperas? Sunt & aliae cauſſae haud leves, quibus motus id conſilii dederim, ſi me audias, ut, omiſſo Fabretto, ineditarum potius Inſcriptionum Syntagmate, quo de literae tuae meminerunt, nec non Diptychorum editione, quam Te moliri haud ita pridem in literis ad nobiliſſimum OTTIVM ſignificaſti, Rempublicam literariam tibi obſtringas, devinciaſque. Haec pluribus hac epiſtola perſequi tum huius ipſius magnitudo prohibet, tum feſtinatio, ut ea adponam, quae de voce ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ dudum parata modo promiſi. Muratorium, qui Theodoreti locum ipſum non adduxerit, merito notas: eodem mihi nomine Scheda anni ſuperioris notatus eſt hunc in modum.

„ Quum ante menſes hos ſeptem ad doctiſſi-
„ mum amicum GORIVM de Κ• ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ ſaxi Flo-
„ rentini a Muratorio Tom. I. primum publicati
„ ſcripſiſſem, Tomum Muratorii II. & III. ante
„ Mediolano accepi, quam Florentia reſponſum

quod

„ quod dum expecto, Tomus Muratorii II. exem-
„ pla mihi ſtitit, meam Τοῦ Kⁿ explicationem haud
„ male ſtabilientia, a meque cum Doniano quodam
„ in meo ad Muratorii Tomum I. Obſervationum
„ volumine ad 401. 4. in unum collecta. Crevit in-
„ de animus, cupidoque inceſſit non quieſcendi ni-
„ ſi de ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ quoque liqueret. Inquietum me
„ fortuna iuvit, expertuſque ſum menſe hoc Martio
„ MDCCXLI. vere ceciniſſe Epicharmum: Ὅτι τῶν πόνων
„ πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ Θεοί. NICERATVM *locus*
„ *fortaſſe fuit vicus ingens, apud Apameam Syriae*
„ *ſitus, qui a Theodoreto* NICERTE *appellatur*. Haec
„ Muratorius loco dicto. Aliquot horarum bonarum
„ otium in evolvendo Theodoreto fruſtra iam con-
„ ſumſeram; quum tandem, dextro Apolline, inveni
„ locum anxie quaeſitum, Tom. III. editionis Sir-
„ mondi Pariſiis a. 1642. pag. 785. D. Religioſae
„ Hiſtoriae Capite III. ſeu in vita Marciani Aſce-
„ tae, ubi diſciplinae Marciani alumnus Agapetus
„ traditur: Τὴν ἀγγελικὴν ταύτην [Μαρκιανοῦ] νομοθεσίαν εἰς τὴν
„ Ἀπαμέων [γῆν ſcil. vel χώραν, ſolita Graecorum ἐλλεί-
„ ψει] μεταφυτεύσας. ΚΩΜΗ γάρ τίς ἐστι μεγίστη καὶ πολυάνθρω-
„ πος, ΝΙΚΕRΤΑΙ δὲ τὸ ὄνομα ταύτῃ. δύο τοίνυν φιλοσοφίας ἐν
„ ταύτῃ φροντιστήρια κατεσκεύασε μέγιστα. Κ.Τ.Λ. Ita non modo
„ de Kⁿ veriſſime me conieciſſe in Epiſtola ad GO-
„ RIVM meum a. MDCCXXXXI. ſed etiam ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ
„ genitivum pluralem eſſe, non hominum ſeu vica-
„ norum, *Nicerates, um*, quod in eadem epiſtola
„ ſuſpicabar; ſed omnino vici ipſius, *Niceratae, arum*
„ manifeſto tenemus; unde porro ſequitur [niſi i-
„ dem vici nomen ſtatuamus biſariam elatum Νικέρα-
„ ται, &, ad accelerandam pronuntiationem per ſyn-
„ copen τοῦ Α, Νικέρται] ex ſaxo Florentino Νικερατῶν
„ exhibente, in Theodoreto pro Νικέρται legendum eſ-
„ ſe Νικέραται, reſtituto a librariorum culpa omiſſo.
„ Quia Muratorius Theodoretum citans Kⁿ ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ
di-

„ digne illuſtrare non valuit, NICERATVMque for-
„ te a Theodoreto NICERTEN appellari commenta-
„ tus eſt, eum Theodoreti locum ignoraſſe, & non-
„ niſi Lexici alicuius Geographici fide nixum eſſe,
„ vehementer coepi ſuſpicarier. Nec mora: poſt ve-
„ ſtigia Muratorii iens, ſtatim ad cubile non ferae,
„ ſed veri, aut ſi malis non veri, ſed falſi, id eſt
„ ad originem erroris perveni. Mich. Ant. BAV-
„ DRAND, Geographia ordine literarum diſpoſita,
„ Pariſiis 1681. Tom. II. pag. 22. b. NICERTE in-
„ quit, *pagus erat circa Apameam Syriae urbem ma-*
„ *ximus probeque habitatus, teſte Theodoreto.* Vnde
„ haec Baudrandus? Ni fallor, ex hiſce Abr. OR-
„ TELII, Theſauro Geographico, Antuerpiae 1587.
„ fol. DD. 3. b. col. a. NICERTE *vicus, maximus &*
„ *populoſiſſimus, circa Apameam: Theodoretus in Theo-*
„ *pilis*. Mendas duas elue in verbis ORTELII in
„ *Theophilis*, non *Theopilis*. Θεοφίλες vocari ſuum σύγ-
„ γραμμα Theodoretus ipſe facile eſſet paſſus, cuius
„ vide paginam 763. A. ubi ipſe φιλόθεων ἱςορίαν ἢ ἀ-
„ σκητικὴν πολιτείαν, hunc librum ſuum vocare lectoris ar-
„ bitrio permittit; in quo τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν τὴν πολιτείαν
„ συγγράφειν ἐπεχείρησεν, ut loquitur pag. 758. B. *Theo-*
„ *phili* ergo ORTELII ſunt *Philothei* ſeu Aſcetae Theo-
„ doreti. NICERTE per E Ortelius male, pro NI-
„ CERTAE per AE. Νικέρτας enim πληθυντικῶς, non Νι-
„ κέρτην ἑνικῶς extulit Theodoretus. Ortelii errorem hunc
„ ſequuntur Baudrandus & Muratorius, euntes qua
„ praeiverat Ortelius, non qua eundum erat „ Ha-
ctenus mea anni MDCCXXXXI. ſcheda. Plura pagi-
na haec quia non capit, deſino. Vale dulce litera-
rum decus, meumque. Tiguro Helvetiorum ad diem
duodeviceſimum Kalendas Ianuarias anni MDCCXLIII.
qui annus proxime Tibi illuceat felix, procedat fe-
licior, exeat feliciſſimus, ut gaudeam.

Alteram quoque in hoc Volumine pag. 146. protu-
li

li eiuſdem Viri Praeclariſſimi Epiſtolam ad me ſcriptam Idibus Ianuariis, anno MDCCXL. *qua Galhianae Miſſionis omnium antiquiſſimae quadratarii errato medetur; nam militis patriam ita adnotavit* IPESIVS. *cuius loco* EPESIVS, *pro* EPHESIVS *intelligendum eſt: & ubi ſcriptum:* DIOMEDI ARTEMONIS F PHRYGIA VDIC. *accipiendum putat de Phrygia* LAODIC*ea ad Lycum; adeo ut quadratarius* LA *praetermiſerit, quum incidendum eſſet* PHRIG LAVDIC. *notum enim* V *pro* O *frequenter commutari in antiquis Inſcriptionibus.*

Illud ſupereſt ut Lectorem benevolum moneam, titulos illos, quos profero num. 34. 35. 36. 37. 38. 39. *in meo Muſeo non exſtare. Quum enim ea, quae ibidem adtuli adnotarem, ſcripſit ad me V. C. & de antiquaria re optime meritus Franciſcus Ficoronius, ſe propediem domo ad me eos miſſurum; ſed paullo poſt idem Marmora ſua omnia ſcripta* CLEMENTI XII. *Pontifici Maximo obtulit, qui, eo muneribus cumulato, in Muſeum Capitolinum, una cum editis ab eo eruditis Plumbis antiquis transferri iuſſit.*

Adfero etiam pag. 284. *Epigramma elegantiſſimum in laudem celeberrimi Muſei Ampliſſimi Praeſulis Leonis Strozae, cuius auctor mihi poſtea innotuit Vir Eruditiſſimus Emmanuel Martinius, Eccleſiae Aloenſis Decanus, qui illud edidit epiſtola, quae Lib.* X. *exhibetur Tom. II. pag.* 126. VI. *Kal. Octobris,* MDCCXVII. *cuius Epiſtolarum Libri* XII. *& alia praeclara eius ingenii monimenta anno* MDCCXXXVIII. *Amſtelaedami prodierunt. In quarto verſu corrigas velim* LABORATI. *in quincto vero* LARVAS.

Dum haec ſcriberem, humaniſſime invitatus a Nobiliſſimo Comite & Equite Guidone e Comitibus e Gherardeſca, Patricio Florentino, ut Muſeum ſuum elegantiori ordine diſpoſitum perluſtrarem, forte fortuna, qui antea delituerat, ſe ſe mihi obtulit marmorei Cinerarii ſequens titulus, numquam antea editus, quem hinc inde duo Genii encarpum ſuſtinentes coronant.

✠ttttt D·M

D · M
POMPEIAE
PHILVMENE
HABROCOMAS
VXORI
SANCTISSIMAE
ET DVLCISSIME

Mirifice laetatus ſum, quum intelligerem & in vetuſto lapide expreſſum nomen HABROCOMAE, *quod Habrocomas ille Ephesius praeferebat, quem Anthiae pulcherrimae virginis amore captum, quinque libris amatoriis, Attica ſuavitate reſperſis, deſcribit Xenophon Epheſius, quos primum Londini, anno* MDCCXXVI. *publici iuris fecit, & Latino ſermone donavit Vir doctiſſimus Antonius Cocchius Mugellanus; qui etiam nova luce, & Notis donatus luculentis, quamprimum, ut antea dixi, iterum lucem adſpiciet, curante* IACOBO PHILIPPO D'ORVILLE *Viro Celeberrimo.*

Sed ad Chriſtianos lapides, a quibus peropportuno diverticulo digreſſus ſum, ut revertar, e Codice Rediano, de quo non pauca adnotavi in Parte II. huius Operis pag. 272. & ſequentibus, quem conſtat ſcriptum fuiſſe anno MCCCCLXXIIII. *prae ceteris nondum editis inſcriptionibus, quas maioribus Romanis litteris exaratas praefert, & quidem peraccurate, indicatis locis, hanc, quam exhibet, adferre lubet: quam quidem ſua tempeſtate auctor ille Florentinus, ut ſcriptum legitur, Alexander Strozius,* apud Faeſulas *exſtare adfirmat.*

IN

I N C·
MESSI ROMVLI CORPVS
IN · PACE · QVIESCIT

Servat Chriſtianus hic titulus ſepulcralis primaevam illam, quam priſci Fideles, ab omnibus curis & saeculi faſtu alieni, valde amarunt, atque uſurparunt, ſimplicitatem. Formula illa IN C. *ſignificat* IN CHRISTO, *de qua ſupra Eruditiſſimus Hagenbuchius; quam quidem formulam monogramma hoc* ☧ *non raro in iisdem Chriſtianorum tumulis inſcriptum, deſignat. Faeſulanum hunc lapidem primus omnium pervulgavit Reineſius Claſs.* XX. *n.* CCCLIV. *qui accepit ex Schedis Langermanni; ex Reineſio iterum produxit Guillelmus Fleetvvod in Sylloge Inſcriptionum antiquarum pag.* 446. *ſed hi omnes locum minime indicarunt, ubi exſtaret; quare ex aliis Codicibus MSS. eos hunc hauſiſſe veriſimile eſt; inſignis tamen Codex Redianus* apud Faeſulas *exſtare perſpicue pag.* 92. *teſtatur. Hoc ipſo titulo, temporum in haec ſacra Monumenta vel iniuria vel fato quodam ſaeviente deperdito, alter poſtea ſubrogatus videtur, quem protuli in Parte II. huius Operis pag.* 120. *qui quidem, ut ea deteriora tempora ferebant, prolixo elogio confarcinatus ſequiori aevo; mox hominum ignorantia, vel fraude, data opera, ita paene deletus eſt ac mutilatus in reliquis poſt quinctum verſibus, ut inter ſpuria Epitaphia amandandum eſſe viri docti hac tempeſtate merito cenſeant; adeoque ſtandum vetuſtiſſimi huiuſce lapidis auctoritati, de cuius genuina ſinceritate nemo erit qui dubitet. Mecum tamen eruditae Vetuſtatis cultores dolebunt intercidiſſe, eo forſitan (ſi divinare licet) Faeſularum exſcidio a Florentinis igne ferroque facto, quo inter cetera maioris Eccleſiae pretioſa monumenta, quibus hoſtili rabie atque*

 odio

odio minime pepercerunt, ambonem illum plane antiquum atque inſignem, ſculpturis circumquaque & precioſis lapillis teſſellato opere ornatiſſimum, & quatuor inſuper marmoreis columnis ſubfultum, Florentiam, ut ferunt, adſportarunt, & in Baſilica S. Petri (vulgo Scheraggi) *in qua ad hoc tempus cernitur, conlocarunt. Duo tamen huius ambonis marmorea anaglypha exſtant parietibus inſerta in proximo Sodalitio.* De Praeſepe Chriſti Salvatoris, *ex veterum Chriſtianorum monumentis quum nuper differerem, huius ambonis mentionem feci.*

His litterariae reipublicae bono in lucem prolatis in hoc poſtremo Volumine, adcedunt inſigniora fere omnia, quae in Florentinis Muſeis cum Vrbanis tum Suburbanis, atque in reliquis Etruriae Vrbibus exſtant anaglypha opera, & Sarcophagi, qui a me nonnullis Obſervationibus illuſtrantur. In fine Operis, prolatis INDICIBVS XVIII. *& Indice univerſali omnium, quae in hiſce tribus Voluminibus notatu digna occurrunt, extrema huic labori manus a me impoſita eſt, quo, Amice Lector,* VTERE FELIX, & VIVE MVLTIS ANNIS.

OBSERVATIONES
ANT. FRANCISCI GORI
IN MONVMENTA ANTIQVA
TABVLIS L. ADDITA HVIC OPERI

TABVLA I. *Modius ex aere veterum Romanorum.*

OBſervationes meas in Sarcophagos Vrnaſque marmoreas, & in alia eruditae Vetuſtatis Momenta, quae huic Operi adiicienda curavi, paucis expediam, ne docti Lectoris aures, ut nonnulli ſaciunt, in rebus cuique maxime obviis gravem atque obtundam; praeſertim quūm hoc ipſo tempore ETRVSCA quoque MONVMENTA diurnum penſum ſuum a me poſtulent.

De

De MODIO VETERVM ROMANORVM, ut ad pag. 2. huius Voluminis dicebam, luculenta Diſſertatione multa expendenda ſunt. Primum proferenda Modii Romani ſincera ac genuina figura; adſcitis in ſubſidium rerum ſcitu pulcherrimarum antiquis numis & gemmis; itemque expenſis vetuſtis marmoribus ſive ſcriptis, ſive anaglypho opere ſculptis: in qua ſupellectile proferenda, illud primum maxime omnium curandum eſt, ut inedita praeſertim monumenta e tenebris evocata, in hac ingeniorum, & ſaeculi luce, ad augendum priſcae eruditionis theſaurum depromantur. Veniunt etiam in hunc cenſum, praeter aereos, modii lapidei, mox lignei, quorum ſchemata ex Antiquitatis uberrimo penu in medium proferenda erunt. Poſt haec agendum de Diis, quorum tutela ſacer erat modius aliaeque menſurae, & pondera, quorum ſchemata in conſpectu doctorum hominum ex ipſis archetypis accurate delineata exponenda ſunt. Erit etiam agendi locus de Diis, qui frumento & frugibus apud veteres praeſidebant, deque *Eunoſto* ſive *Proymilio* molendinorum tutelari Deo, cuius ſimulacrum ope ſingularis gemmae anularis, quae exſtat inter mea Cimelia, & qua identidem ad epiſtolas obſignandas utor, eiuſque imago cum ſymbolis nondum ab Antiquariis cognita in lucem prodibit. Mox de Capitolio ſermo, in quo archetypae omnis generis menſurae ſervabantur, quarum ad exemplum menſurae, Caeſarum Auguſtorum iuſſu, in regiones omnes Romani orbis mittebantur, curante Praefecto Vrbi. Inquirendum qui ſit D. Simonius Iulianus Praefectus Vrbi, qui in hoc ſingulari modio recenſetur, quove tempore floruerit: & quae fuerit Simonia familia. Inter haec loco valde opportuno exhibenda Praefectorum Vrbi Nomenclatura & plenior & emendatior ea, quam vir eruditiſſimus Felix Contelorius protulit, ope antiquorum marmorum, quae poſt eius egregias curas prodierunt.

Ad

Ad haec inſtituenda Diſſertatio de Caeſarum Auguſtorum frumentariis largitionibus, agendumque de Pueris & Puellis alimentariis ab iisdem inſtitutis: item de liberalitatibus, quibus vetuſta numiſmata, & marmora litteris conſignata lucem adferent luculentiſſimam. Huc faciunt elegantiſſimi lapides ſepulcrales a Fabretto Inſcr. Domeſt. Cap. III. num. 617. 618. & 619. ceteriſque antiquarum Inſcriptionum Collectoribus pervulgari, in quibus huiuſmodi Puerorum, qui triticum acceperunt, mentio habetur, qua in laude liberalitatis & Fauſtina & aliae Auguſtae feminae inclitae ſunt. TRITICI PEREGRINI largitionem, inter cetera militaria dona, memorat Florentinum marmor a me editum, quod vide, ſi otium eſt, in Parte I. huius Operis pag. 449. num. 82.

Inter haec agendum quoque de Praefecto Annonae, deque navibus frumentariis ad frumentum in urbem convehendum in Alexandriam & Siciliam & Africam miſſis a Romanis, deque earum inſtitutione ab Imperatoribus Auguſtis facta, qua occaſione praeſtantiſſima numiſmata erunt illuſtranda atque expendenda: item de horreis Romanorum publicis ac privatis, deque Genio ac Diis iisdem praeſidibus: poſt haec de Militibus frumentariis, & diſquirendum ad quem nam, utrum ad Tribunum, aliumve militaris ordinis frumentaria diſtributio pertineret.

His expoſitis enucleatiſque, ad rem veterum cibariam illuſtrandam progrediendum eſt: expenſo pane eiuſque qualitate & diſcrimine: expenſis Sacris Cerealibus feſtiſque in honorem Veſtae Deae, quam Piſtores colebant; panum diſtributionibus & largitionibus: qua de re cum marmor anaglyphico opere eruditiſsimum a Fabretto editum ad Tabulam Iliadis pag. 339. tum alia quammaxime conſpicua ac nondum illuſtrata proferentur. De uſu modii Coronis adcedet, & de modio, e quo nuces in nuptiis

ve-

vererum ſpargebantur, cuius ſit mentio in Gruteriano marmore pag. CCCCLXI. ſermo erit.

Hanc ſpartam, Deo dante & otium ac valetudinem, alacri animo ſuſcipiam. Si quis vero celerius haec praeſtabit, rem mihi & litteratorum hominum reipublicae faciet gratiſſimam; non enim dona, quae litterariae reipublicae offerre ac dedicare cupio, ut alios etiam offerant ac dedicent, invido animo iniurius prohibeo; ſed vehementer gaudeo laetorque, dum alios video liberali bonaque mente in amplificanda re litteraria ſedulam operam navare.

TAB. III. *Templi Praeneſtini in honorem Fortunae Primigeniae, Segmentum* LITHOSTROTI *a L. Cornelio Sulla dedicati, lapillis varii coloris Muſivo opere affabre picti.*

PAvimenta, e variis pretioſis lapillis mira arte diſpoſitis, apud Orientales in uſu fuiſſe, conſtat. De hoc, ut ita dicam, picturae miraculo, perſpicuum eſt in Libro Eſther Cap. 1. v. 6. teſtimonium, quo locus, & ſplendidiſſimum Aſſueri regis convivium, paratum in veſtibulo horti, & nemoris, quod regio cultu & manu conſitum erat, deſcribitur, quo divitias gloriae ſuae, & magnitudinem, ac potentiam, ut voluit, oſtendit: De eo haec ſacer Textus: *Et pendebant ex omni parte tentoria aërii coloris, & carbaſini ac hyacinthini, ſuſtentata funibus byſſinis, atque purpureis, qui eburneis circulis inſerti erant, & columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei, & argentei ſuper pavimentum, ſmaragdino & pario ſtratum lapide, diſpoſiti erant, quod mira varietate pictura decorabat.* De pavimentis, eorumque origine apud Graecos, qui primum habuere elaborata

ar-

arte, picturae ratione, donec lithoſtrota expulere eam, diſerte ſcribit Plinius Lib. XXXVI. Cap. XXV. Italos quoque hac gloria non caruiſſe, tradit ibidem Plinius. Neque hoc luxu caruiſſe antiquos Etruſcos putandum eſt: ſiquidem pavimentum muſivo opere elaboratum Hadriae effoſum, ex Schedis Cl. Philippi a Turre, Hadrienſis Epiſcopi, nuper nobis delineatum propoſuit Tab. XII. vir eruditione & humanitate ornatiſſimus Octavius Bocchius, quum Obſervationes ſuas in antiquum Theatrum erutum Hadriae anno MDCLXII. adferret. Quo vero tempore Romae factitari coeperint pavimenta, quae primum, propter auguſtum decus & maieſtatem, Deorum templa tantum decere ſeveriores Romani cenſuerunt; idem Plinius ibidem docet. *Romae ſcalpturatum* (pavimentum) *in Iovis Capitolini aede, primum factum eſt poſt tertium Punicum bellum initum*. Deinde, quod exſtaret tempeſtate ſua, ita laudat Praeneſtinum Lithoſtroton. LITHOSTROTA *coeptavere iam ſub* SYLLA *parvulis certe cruſtis: exſtat hodieque quod in Fortunae delubro Praeneſte fecit*. Integrum hoc Praeneſtini delubri pavimentum, egregie in mappa altitudinis ac latitudinis fere Romanorum quatuor pedum ſpectandum propoſuit an. MDCCXXI. Emin. S. R. E. Cardinalis Franciſcus Barberinus Iunior, Epiſcopus Praeneſtinus, cui interpretationem adiecit Anonymus Scriptor (forte creditur Cl. Sanromanus Gallus, ut mihi nunciatum eſt). Huius praeſtantis viri interpretatio omnium emblematum, quibus hoc Praeneſtinum Lithoſtroton ornatur, alteri praelata eſt, quam ediderat in ſuo Latio Celeber. Athanaſius Kircherus e Soc. Ieſu Par. IV. Cap. IV. Cenſet enim Anonymus Scriptor L. Syllam, victoriis elatum, interfecto Praeneſte C. Mario, quo facto Felicem ſe edicto adpellavit; Alexandro Magno Macedonum Regi vel ſe comparaſſe, vel parem credi voluiſſe; adeoque in ea pavi-

menti ex muſivo opere elegantiſſima pictura exhibendam curaſſe eiusdem Alexandri, qui victoriis & nominis ſui fama totum orbem implevit, profectionem in Aegyptum, eiuſque adventum ad conſulendum Iovis Hammonis Oraculum. Sane Nilum exhiberi in hoc Praeneſtino Lithoſtroto, quod inter miracula eruditae Vetuſtatis aetate hac noſtra adhuc exſtantia connumerari poteſt, cum variis Aegyptii ſoli, eiusdemque fluminis animalibus, perſpicuum eſt ipſum pavimentum intuentibus. Sed, quae ad rem noſtram egregie faciunt, praeſtat adferre ex eleganti accurataque eiusdem Lithoſtroti deſcriptione, quam illuſtris Ioſephus Maria Suareſius Epiſcopus Vaſionenſis, primus oculatiſſimus teſtis exhibuit anno MDCLV. editis libris duobus Praeneſtes antiquae. Siquidem Lib. I. Cap. IV. agens de Fortunae Praeneſtinae Templo, eius Lithoſtroton ita deſcribit, quum nondum in Aedes Barberinorum Principum translatum fuiſſet. *In eo multa quidem perſpicienda ſunt, quae lapillorum interraſis miraculis, cruſtuliſque interciſis, ſuperſtitioſa ſedulitate, ſummoque otii diſpendio, confecta adparent. Loco in ipſo nonniſi accenſis facibus, ſuperaffuſaque ad perſpicuitatem aqua, & ſaepe iterata inſperſione, pervidere depingereque licuit. Sunt hominum animaliumque complures imagines: Elephas, Rhinoceros, nomina litteris quibusdam peculiaribus exſcripta: ſunt & in aquis navigia, quae ſigillatim ſumma cum diligentia depicta apud doctrina ſimul ac nobilitate praeclarum Equitem Caſſianum de Puteo, Lynceum collegam noſtrum, ſpectare poteris.* Haec vero, quae ſubiicio, idem Suareſius ſubdit Lib. II. Cap. XVIII. quo totius Operis Mantiſſam exhibet, & duas Tabulas muſivi operis eiusdem pavimenti adfert pag. 289. *Hos inter* (theſauros) *ſunt* XVIII. *Tabulae Praeneſtini Lithoſtroti, in quibus variae ferarum, & portentoſorum animalium effigies, venationum, fluminum, pha-*

ſelorum, tentoriorum, aedium, piſcatorum, & militum, Iſidiſque ſimulacrorum graphice delineatae, & pictae figurae mirum quam adſiciant, oblectentque oculos inſpicientium. Ex his forſitan opus integrum contexi, ſarcirique poſſet, ſicut in Palatio Principis iam coeptum eſt feliciſſime. Quum vero labor ſatis prolixus & arduum opus Suareſio viſum fuerit oculis omnia ſubiicere, ita ſingularum Tabularum, quas apud inclitum Caſſianum a Puteo delineatas viderat, hanc ſubiungit deſcriptionem.

In prima Tabula ſpectare datur tres feras e muſivo compoſitas, quibus inſcriptum ΥΑΜΟΝΟΠΑΡΔΑΛΙ, *forte* ΚΑΜΕΛΟΠΑΡΔΑΛΙ. *In ſecunda Cancros innantes fluvio, Simias, Hippopotamum, Venatores, & in his Mauros, qui vibrant ſagittas ex arcubus in Simiam, infra* CΦΙΝΓΙΑ. *In tertia Teſtudines innatantes fluvio, & feras, quae devorant piſces, inſcriptumque* ΕΝΥΔΡΙC. *In quarta aves, forte ibides inſidentes rupi, quas vorat ſerpens ſinuoſa torquens volumina: Simiam, & quadrupedem humana facie, ſed caudatam, ſubtuſque* ΜΟΝΟΚΕΝΤΑΥΡΑ: *tum duo animalia ſeſe lambentia, vel commordentia, additumque* ΟΩΑΝΤΕC. *Quinta exhibet phaſelum, qui remis agitur in flumine rupibus interſtincto, in quo milites, qui iacula coniiciunt in Hippopotamum, quibus illum inter vluas, ſeu papyros configunt. Sexta Hippopotamum telis confixum natantem, duoſque Crocodillos. In ſeptima* ΚΡΟΚΟΔΙΛΟΠΑΡΔΑΛΙC *innat flumini: hanc agitant Aethiopes clypeati, aedes, ſimulacra Iſidis, Aquilae ſignum Aſino impoſitum. In octava navis inflato velo tendit ad turrim rotundam, & ad duas quadratas in mare procurrentes, in quibus nidificant volucres: Sagittarius collineans in Hippopotamum. In nona Templum ad ripam fluvii, Obeliſci, puteus, palma, mulieres vero ſertis coronatae, homo tridentifer, forte Neptunus.*

In decima ΡΙΝΟΚΕΡΩΣ, ΧΟΙΡΟΠΙΟΚ. *Templum cum duabus turribus, & caſa, palmae. In undecima vir mulierque hinc diſcumbunt: inde alii ſub tegete, quam inumbrat vitis, pampinis, & racemis onuſta, ad ripam fluvii, per quem diſcurrit phaſelus plenus floribus innaſcentibus: ex adverſo tres, quorum alius canit fiſtula, porrigit alter cornu, ſeu cyathum, qui deſinit in hoedi ſpeciem, tertius indicem attollit. In* XII *legitur* ΚΗΠΥΙΤΕΝ ΛΕΑΙΝΑ ΣΑΤΟΣ ΤΣΗΧΙΣΝΙΕ ΕΦΑΛΟΣ. *In* XIII. *navis viſitur, quae remis agebatur, militibus plena, aliae velis vento inflatis, & funibus intertextis: phaſelus in fluvio, domus, & caſa cum ruſticis, cymba, flores in fluvio. In* XIV. ΚΡΟΚΟΤΑΣ, *venatores,* ΤΑΒΟΥΣ *in rupe ad fluvium. In* XV. ΤΙΓΡΙΣ ΚΡΟΚΟΔΙΛΟΣ ΧΕΡΣΑΙΟΣ ΣΑΤΤΥΟΚ. *In* XV. *tentorium, & milites, atque templum, Dux propinans cum cornu, abacus, fluvius. In* XVII. *Sacerdotum proceſſus ſub templo, quatuor coronati geſtant humeris fercula, cum tympanis, tibiiſque alii. Anubis ſtatua in baſe.* XVIII. *Vmbella.*

Igitur Tabula, quam exhibeo, ea ipſiſſima eſt, quam Suareſius num. XI. deſcribit. Vides ſub tegete in lectulo ſtrato ſuper podium ſive pegma virum & mulierem velatis inferioribus corporis partibus, ſuperioribus vero nudis, qui poculum vino plenum manibus praeferunt; hinc virum alterum, verſo aliorſum corpore, poculum deguſtantem, quorum in medio ſtat femina citharae fides utriuſque manus digitis percurrens. Praeterlabitur iuxta triclinium fluvius, e quo aquatici varii generis flores enati adſurgunt, quibus demeſſis onuſtum fere phaſelum alio agit, remoque impellit vir cum ſubligaculis, reliquo corpore nudus. Horum florum fruticumque in aquis Nili innaſcentium magnus uſus, fructus, atque utilitates variae adnotantur apud Aegyptios a Plinio Lib. V. Cap. IX. & VII. Cap. III. & ab aliis Scriptoribus celebrantur. Omi-

ſit

ſit igitur Suareſius deſcriptionem phaſeli onuſti floribus; ut videtur fluvio innatis, quem agit vir ſolis ſubligaculis amictus, reliquo corpore nudus, cuius caput ad tutelam notandum eſt parvo pileo tectum. Ceterum in reliquis Suareſiana deſcriptio Lithoſtroti Praeneſtini cum hac ipſa Tabula in omnibus mirifice convenit. Demum alterum pegma ad fluvii ripam conlocatum cernitur cum lecto, in quo pariter tres cernuntur, mulier, quae ſiniſtrae manus digito indicat, & virum dextra complectitur. Hic ſublata dextra manu poculum, quod deſinit in hedi caput, oſtentat. Cum his adſidet Tibicen, ſeu Monodiarius, omneſque Genio ſuo indulgent. Quam elegans ſit vitis & ramorum eius umbra, quam egregie picta folia, & paries ipſe, e quo ceſpites herbarum arbuſtorumque pendent, facile dictu vix eſt, nec ſingula, niſi oculis cernantur, perbelle ac vivide deſcribi poſſunt. Morem illum, regnante Aſſuero, apud Orientales in uſu, diſcumbendi nimirum in conviviis ſub umbra nemorum arborumque, ac praeſertim ut heic ad murmur labentium in flumine aquarum, non ſine voluptate ſpectamus: & quod mirum, illud cernere volupe eſt ſingula lapillis praetioſis variorum colorum, nempe iaſpidibus rubris, flavis, ſubflavis, viridibus, minus maiuſque ſaturis, undis fluminis ex achatibus, & chalcedoniis ſubcaeruleis, tanto artificio tamque ſagaci ſedulitate expreſſa, ut multis in locis vix penicilli coloribus ſuis artificium ſuperare poſſint.

Sed erit, qui ſcire cupiat, quo pacto ad me pervenerit haec inſignis Tabula, quae altitudine aequat pedes IV. Romanos, ac totidem fere ſua latitudine. Hanc in publica Florentina platea ad Baſilicam Metropolitanam venalem vidi mente Iulio huius anni MDCCXLIII. Vt vidi obſtupui, ſtatimque emi. Haec hiſce diebus emerſerat, ſub haſta vendi-

ditis mobilibus rebus, poſt mortem Nob. Viri Petri Ioannis de Claro. Audivi eum hunc Tabulam ſibi comparaſſe, tunc quum vendita fuit Pinacotheca Celſiſſimi Principis ab Etruria Franciſci Mariae Medicei, qui antea Romanae Eccleſiae Senatus Purperam renunciarat, ut connubio ſibi iungeret Sereniſſimam Eleonoram e Guaſtalla, e Mantuae Principibus. Franciſcum Mariam Principem dono accepiſſe reor a Principibus Barberinis, quum Romam, quod non ſemel fecit, adiiſſet: dignum ſane tanto Principe, & ſplendidiſſimis largitoribus munus. Quaeſivi per epiſtolam rogavique amicos Romae degentes, ut pavimentum ipſum Praeneſtinum adirent, & viderent num in eo deſit hoc ſegmentum; ſed, urgente Typographo, nondum mihi conſtat, deſiderari tamen ſubſpicor: vel ni deſideretur, probabile eſt eſſe partem aliquam eorum, quae in Crypta quadam inter admiranda adhuc aetate ſua remanſiſſe ſcribit praelaudatus Suareſius Lib. I. Cap. XV. pag. 48. quam Cryptam ad inferiores cellas aedium Epiſcopi abſconditam, obſervatam fuiſſe teſtatur.

TAB. IV. *Triclinium antiquum, nunquam antea editum, adfertur & illuſtratur*

IN eximia pictura pavimenti e muſivo opere adlata in ſuperiore Tabula III. vidimus triclinia, adde etiam ſtibadia, voluptatis cauſa in amoenis locis conſtituta fuiſse, praeſertim in hortis, & prope fluvios ad murmur praeterlabentium aquarum, interdum etiam prope fontes aquarum ſalientium, ac ſub vitibus, quae nemoris inſtar umbram conficerent. Adſimile Triclinium graphice deſcribit Plinius Secundus Lib. V. Epiſtol. VI. qua villam ſuam

apud

apud Tuſcos, in qua & ſtibadium ita ob oculos pictum ponit. *In capite ſtibadium e candido marmore, vite protegitur: vitem quatuor columellae caryſtiae ſubeunt. E ſtibadio aqua velut expreſſa cubantium pondere ſiphunculis effluit: cavato lapide ſuſcipitur, gracili marmore continetur, atque ita occulte temperatur, ut impleat, nec redundet. Guſtatorium graviorque coenatio margini imponitur, levior navicularum & avium figuris innatans circumit: contra fons egerit aquam & recipit. Nam expulſa in altum in ſe cadit, iunctiſque hiatibus & abſorbetur & tollitur: e regione ſtibadii adverſum cubiculum tantum ſtibadio reddit ornatus, quantum accipit ab illo. Lectus heic & undique feneſtrae; & tamen lumen obſcurum umbra premente. Nam laetiſſima vitis per omne tectum in culmen nititur & aſcendit. Non ſecus ibi quam in nemore iaceas: imbrem tantum tanquam in nemore non ſentias.* Sed quid ad voluptates & vitae commoda non excogitarunt ac perfecerunt omni tempore mortales!

Explicato illuſtratoque veterum ſtibadio, ad alterum plane eximium ac perrarum monumentum in Tabula IV. adlatum, quod connexionem cum eo habet, gradum facio. Quod anaglyphum hoc antiquo opere in lapide cinerei coloris inſculptum, Florentiae nunc exſtet, tribuendum eſt Antonio Nicolinio, Patricio Florentino, e Marchionibus Pontis Sacci, viro tum ſummo genere, tum multiplici eruditione clariſſimo, qui illud e civitate Aquilana in Muſeum ſuum nuper tranſtulit. Cernimus in hoc duas menſas tripedes inſtructas ferculis; ſed harum altera humilior eſt; altera vero praealtior. Humiliori menſae in orbem adcumbunt ſedentes ſex viri, quorum duo dextras intendunt, aliquid de ferculo ſumendum indicantes: reliqui quatuor poculum vel manu gerunt indiſcriminatim ſive dextra ſive laeva manu, vel de menſa accipiunt.

Sin-

Singuli eodem veſtium cultu amicti ſunt, interiore nimirum tunica & pallio. Tunica manuleata brachia nuda relinquit. Etſi duo tantum viri in ſummo in ſella ſedentes conſpiciantur; ſedere tamen & reliquos ex habitu ipſo corporis coniicere facile poſſumus. Neque heic pulvinos videas, ut in ſequenti ſchemate; quibus iuxta Horatium Serm. Lib. II. Sat. IV.

Languidus in cubitum iam ſe conviva reponet.

Sulptor ſiquidem vel id neglexit, vel adſequi id quum non poſset, ſegnitie, aut imperitia praetermiſit.

Prope virum laevorſum ſedentem, adſtat puer, e ſervorum nempe anagnoſtarum numero, brevi veſte indutus, qui dextra geſtum aliquem facit; ſiniſtra vero parvum volumen ſive libellum tenet. Hunc adhibitum, reor, ut acroamate aliquo adcumbentes, ut mos erat, recrearet.

Prope hunc poſitum ſpectatur candelabrum, hinc inde praelucentibus duabus lampadibus, quae copiae cornua imitantur, quarum formam & in monumentis Etruſcis, in quibus ſculpti ſervi dominos praeeuntes cum adſimili lampade exhibentur. Ea quoque lampadum forma expreſsa cernitur in marmore ſepulcrali poſito in honorem Servi Lampadarii, quod marmor profert Fabrettus Inſcr. Dom. Cap. IV. n. 309. pag. 307. Huic candelabro adiunctus eſt parvus abacus, ſive brevior menſa repoſitoria, in qua duo vaſcula in medio conlocata conſpiciuntur. Ea referre plane poſsunt vaſcula, quae pro apophoretis donari ſolebant a domino amicis, quos ad coenam invitaverat, vel, quod valde probabile eſt, unguentaria vaſcula referunt. In more ſiquidem poſitum apud veteres legimus, non caput tantum, ſed & pedes diſcumbentium in coenis delinire. Floribus etiam, praeſertim roſis, antiqui

ho-

homines ſe coronabant, genio hilaritatis indulgentes. Horatius Carm. Lib. II. Ode III.

Huc vina & unguenta, & nimium breves
Flores amenae ferre iube roſae,
Dum res, & aetas, & Sororum
Fila trium patientur atra.

Et Ode XI. ibidem:

———— & roſa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aſſyriaque nardo
Potamus uncti.

Plautus in Moſtellaria Act. I. Sc. I. v. 41.

Non omnes poſſunt olere unguenta exotica,
Sicut tu oles: neque ſuperior accumbere.

Suſtinet ardentes lampades, & vaſa unguentaria Hermaeum ſimulacrum, puerum quemdam referens, baſi quinque graduum impoſitum. Candelabra veterum Lares & Cupidines referebant, ut iam ad Donianas Inſcriptiones adnotavimus. Huic ſimulacro lucem adfert Lucretius:

Si non aurea ſunt iuvenum ſimulacra per aedes
Lampadas igniferas manibus retinentia dextris,
Lumina nocturnis epulis ut ſuppeditentur.

Sequitur poſt candelabrum iuvenis brevi veſte, ſervorum more, cinctus, qui manibus invicem ſuppoſitis, ſiniſtra aliquod inſtrumentum gerit, quod iniuria vetuſti temporis, extrito lapide, probe quid referat non dignoſcitur: cultellum tamen, veſtigia quae ſuperſunt, referre videntur. Is iuvenis facile

Structorem repraeſentat bene peritum artis obſonia ſcindendi, quem egregie deſcribit Iuvenalis Sat. XI. verſ. 135. & Sat. V. verſ. 120. hiſce verſibus:

Structorem interea (ne qua indignatio deſit)
Saltantem ſpectas, & cheironomonta volanti
Cultello, donec peragat dictata Magiſtri.
Omnia: nec minimo ſane diſcrimine refert,
Quo geſtu lepores, & quo gallina ſecetur.

In altera huiuſce anaglyphi parte, in qua tripes menſa praealtior, & ferculis etiam compluribus ac maioribus inſtructa cernitur, in lectis altioribus reclinati diſcumbunt ſex viri, eodem veſtium cultu amicti, qui omnes dextra manu pocula tenent, & cubito pulvillos tricliniares in duplices ſinus revolutos premunt, iiſdemque ſubfulciuntur. Lecti quadrati ſunt, ſtragulis undique perbelle operti atque inſtrati. In medio coenationum ſtatui ſolebant huiuſmodi lecti tricliniares, & quidem altiores; nam ita placebant; & cum ratione, ut ſervi miniſtrantes undique vocati diſcurrere, circumire, & praeſto eſse epulantibus poſsent. Menſas cum in prandio tum in coena linteis haud operiri ſolitas, ex hoc quoque monumento diſcimus; etſi interdum veteres eas operuiſſe, forte per iocum, ſcribat Martialis, Lib. XIV. Apophor. CXXXIIX.

Nobilius villoſa tegant tibi lintea citrum.

Quam igitur peculiarem eruditionem praeſeferat inſigne hoc anaglyphum ab aliis diſcere cupio. Meo quidem iudicio aperit nobis unico conſpectu, quod nondum ab aliis adnotatum video, quo modo veteres prandere, & quo modo, quove ritu coenare ſolerent. Primum igitur ſagax ſculptor nobis

pran-

prandium veterum propoſuit, mox coenam; quae quum in multam noctem, in luxum, & in omnes voluptatum illecebras, ſubſequente aetate prolapſo hominum genio, qui a priſca mortalium frugalitate ac ſobrietate deflexit, produceretur, ea plane de cauſa, candelabrum praelucentibus lampadibus fere in medio, quod ad coenam pertineret, inſculpſit.

Ter aut quater in die ſolitos fuiſſe veteres cibum capere, aliqui volunt. Sed communior atque uſitatior veterum Romanorum conſuetudo prandium & coenam induxit. Ientaculum, primus nempe cibus, quo ieiunium ſolvitur, idem cum prandio veteres faciunt, ut obſervat Fulvius Vrſinus, adlata Feſti auctoritate: *Silatum antiqui pro eo, quod nunc ientaculum dicimus, adpellabant; quia ieiuni vinum ſibi conditum ante meridiem abſorbebant.* Poſtea ientaculum diſtingui a prandio coeptum, ita ut prius ientaculum ſumeretur, deinde prandium, quod & ipſum breviſſimum fuit. Prandii mentionem faciunt Scriptores permulti. Macrobius Lib. III. Cap. XVII. Hippocrates Lib. II. Galenus Lib. VI. de tuenda valetudine, de victus ratione, & Xenophon in Oeconomico. Veteres Romanos prandiſſe parce, coenas vero large adhibitis epulis iniiſſe, conſtat multorum veterum Scriptorum teſtimoniis, quae adferunt Ciacconius & Fulvius Vrſinus, ad quos lectores mitto. Pauca haec ſufficiant, plura alibi adlaturus, quum de Etruſcorum, Graecorum ac Romanorum tricliniis opportunius aderit pertractandi tempus.

TAB. V. *Votiva Manus dextera ex aere Mercurio ceteriſque Diis Salutaribus ſacra.*

TErtiam ex aere votivam Manum, duabus elapſo iam fere integro ſaeculo editis, cura ſummorum antiquariae rei Interpretum Laurentii Pignorii; & Iacobi Philippi Tomaſinii, animo lubens adiicio, quam nuper, me rogante ac plaudente, ſibi conquiſivit, atque in lectiſſimum Muſeum ſuum recondidit Vir genere, virtute, & antiquitatum praeſertim patriarum ſtudio Ornatiſſimus CAIETANVS ANTINORIVS, Patricius Florentinus, Ordinis Divi Stephani Eques, Sereniſſimo Magno Etruriae Duci, Supremoque eius Conſilio a Secretis. Haec vero votiva Manus, ut mea fert opinio, maiori in pretio habenda eſt, quia Mercurii imaginem duobus poſtremis digitis impoſitam exhibet, & multa, quae adhuc latuere, docet, & peropportunam abdita quaedam Ethnicae ſuperſtitionis myſteria inveſtigandi occaſionem praebet. De Mercurii effigie minime dubitandum, quum eius capitis inſigne, nempe petaſus utrimque pinnis prominentibus, rudi licet ſculptura, ornatus, eum Deum nobis oſtendat. Sculptura huiuſce votivi donarii adeo rudis eſt, ut non ex aere fuſo perfecta & perpolita, ſed ſcalpto expreſſa videatur; nam, non ut Manus iam editae, intus inanis & vacua; ſed tota ſolida, & ipſo aere plena eſt. Laurentius Pignorius eam, quam protulit Manum, quia intus vacuam, ſubſpicatus eſt ſceptro vel haſtili praefixam, praelatam fuiſſe in pompa Magnae Deum Matris Idaeae, cui dedicatam fuiſſe cenſuit ex ſymbolis, quae eidem conveniunt. Sed hoc in dubium revocari poſſe oſtendit altera Manus a Tomaſinio adlata atque explicata; nam ſola haec baſi

im-

impoſita eſt, in qua ſcriptum CECROPIVS V. C. VOTVM S. nempe ex eiusdem Tomaſinii ſententia: *Cecropius voti compos votum ſolvit*. Hinc igitur perſpicue liquet, Manus iſtas votivas eſſe, & Salutaribus Diis atque in humanum genus beneficis, propitiis, atque obſequentibus voto ſoluto dedicatas, atque addita baſi inter donaria in eorum templis reconditas fuiſſe, in qua nomen illius aut hominis ut feminae, quae a Salutaribus Diis beneficia acceperat, adnotari ſolebat.

Conſueverunt veteres, ſi bonam valetudinem, aut aliquod inſigne beneficium a Diis accepiſſent, quae nonniſi ſuſceptis votis poſtulare in more habuerunt, iisdem voti compotes ea dedicare, quae ipſis maxime accepta crederent, imagines nempe, candelabra, lucernas, pateras, tripodas, phialas, acerras, vaſcula odoraria, pulvinaria, thronos, faſtigia, ſcamna, ſuppedanea, ſedes, aliaque huius generis multa, quae Deorum numine ac maieſtate digna, iisdemque grata eſſe putarunt. Ita Aeſculapio torquem aureum ex dracunculis perfectum, pugillaria, enchiridium, & enabolium, Iunoni bullam, Veneri ſpeculum, Apollini ſcarabeum, Mercurio caduceum, Herculi clavam, Iſidi nautae veſtimenta voto ſacrarunt: quibus donariis, ut antea dicebam, inſcriptas tabellas ſubiiciebant.

Ii vero, qui morbo adfecti ſomnia in templis Deorum ſuſceperant (cuius moris teſtis eſt inſigne illud marmor Piſis olim erutum, quod nunc ab interitu vindicatum e Spigliatorum Hortis Florentinis in Muſeo eiusdem Praeclariſſimi Equitis Caietani Antinorii adſervatur, HERCVLI SOMNIALI SACRVM, hoc eſt ſomniorum immiſſori) vota nuncupare ſolebant, Diiſque dona promittere, ſi ex morbo convaluiſſent: voti compotes, adfectas aegritudine corporis partes dedicare, eaſque inter anathemata in delubris

ſu-

ſuſpendere , nempe aures , oculos , linguam , dentes , pectus , mammas , ventrem , manus , pedes ; quarum imagines locupletiores homines ex pretioſa materia , auro, argento, ebore, atque etiam ex gemmis pretioſiſque lapillis, itemque e cryſtallo, vel communiter ex aere ; tenuiores vero ex cera , ligno & argilla , ſive etiam ex farina conficiebant. Id cum gratiarum actionibus , aris accenſis , peracto ſacrificio , factum inſcripta monumenta inter Doniana , Claſs. I. num. 84. 85. 86. & 87. teſtantur. Titulos his donariis votivis adiicendos curarunt, ut viventes & poſteri (adeo memores erant) benefici Numinis virtutem & oblatum opportunum auxilium probe intelligerent. Nihil enim Diis acceptius, iucundiuſque eſſe putarunt, quam perpetuam grati animi ob ſuſcepta beneficia ſignificationem . Hanc exigi ab ipſis Diis arbitrabantur, quorum ſimulacra priſca patrum religio expreſſerat expanſis manibus nunc vacuis, nunc donorum plenis, quaſi dona libenter ab hominibus accipere , & ultro iisdem dare viderentur.

De Diis Beneficis non eſt mihi diſſerendum ; de Salutaribus vero, quos vitae incommodis, & corporum aegritudinibus opem ferre credebant , haud opus eſt ut in re tam perſpicua diutius morer. Inter hos vetuſtas principes eſſe docuit Aeſculapium, Hygiam , & Teleſphorum, quos Deos omnes ubique gentes deveneratae ſunt. Serapidi dextrum pedem, forſitan ab eo, qui podagra laboraverat, dedicatum cernimus in eximio monumento, quod adfert Fabrettus Inſcr. Domeſt. Cap. VI. num. XX. pag. 467. aures Minervae , puerperarum ventres Iunoni Lucinae, oculos Apollini, virilia Priapo, quae in eorum templis ſuſpendebant . Pedes in tutela Iſidis fuiſſe, teſtantur vetuſta marmora a Fabretto ibidem adlata .

Perrarum hoc monumentum docet Mercurio dedicatam fuiſſe dextram Manum, quum in ea eiuſ-

dem

dem Dei effigies ſculpta ſit; in reliquis vero iam editis Manibus, praeter ſymbola, nil tale conſpicies. Notanda quidem in ſingulis Manibus dexteris eadem digitorum conformatio; nam erectos tantum praeferunt tres digitos, nempe pollicem, indicem, & medium, quos numericos, ad numerandum nimirum aptiores, & promtiores veteres cenſuere; anulari & minimo digito incurvatis ac demiſſis: quae omnia proculdubio non carent aliqua ſignificatione, quam ignoramus. Numa, Etruſcae diſciplinae peritus, Iani ſignum dedicavit digitis per notas ita figuratis, ut dextra manu trecentorum numerum, ſiniſtra ſexaginta & quinque ſignificaret: de quo ſimulacro Plinius Lib. XIV. Cap. VII. & Macrobius Saturn. Lib. I. Cap. XIII. Qua ratione digiti eum numerum ſignificare poſſint, & de ſolari Romanorum anno, conſule doctiſſimum Iulium Pontederam in Enarrat. Antiquitat. Latinarum Graecarumque Epiſt. XXXIV.

Oritur hinc ſubſpicandi locus, Manum dexteram fidei ſacram, rebuſque divinis operandis Pontificio iure deſtinatam addictamque, in hunc ipſum modum conformatam, ſalutarem & auſpicatiſſimum geſtum expreſſiſſe, ſive hac conformatione impetratae a Diis beneficentiae, opis, auxilii ac ſalutis indicium praeſetuliſſe. Tomaſinius Pignorii ſequitur opinionem, qui hunc Manus geſtum haud praeterrem factum opinatur; quia Diabolus Chriſtiani nominis oſor & hoſtis acerrimus iam tunc omnem operam mira calliditate impendit, ut elevaret eum geſtum, quem Chriſtiani Pontifices & Sacerdotes eſſent adhibituri, quum benedicentes ſacrum Crucis ſignum exprimerent; quod hac digitorum conformatione apud Latinos factum fuiſſe, paullo vero aliter apud Graecos, erudite oſtendit adlatis ſacris monumentis Ampliſſimus Senator Bonarrotius in Vaſa

Vi-

Vitrea Coemeteralia. Nec aliqua profecto occultae apud Ethnicos Religionis ſignificatione vacat eorum digitorum unus poſt alium elatio; ſed nec etiam numerus ternarius; nam, quia Deum impari numero delectari crediderunt, eo forſitan geſtu collatum beneficium ad Deos referri oportere declararunt.

Ad obſervanda huiuſce votivae Manus ſymbola nunc gradum facio, quorum plura ſingularia ſunt, nec in aliis editis Manibus occurrunt; alia vero non pauca in ſingulis uſitatiora & plane communia. Priora enumerabo, quae Mercurio unice convenire non eſt dubium. Hunc Deum *Terreſtrem* & *Inferum*, de quo fuſius diſſerui, quum Gemmas Deorum imaginibus inſcalptas in Muſeo Florentino editas obſervarem, declarat teſtudo, quam ei ſacravit fabuloſa vetuſtas, quia ſex menſibus ſub terra ea latitat; ſex vero ſuper terram repit. Ita Mercurium nunc Deorum Interpretem, nunc mortalium negociis & curis implicitum, nunc ad Orcum defunctorum animas ducentem, eaſque ab Inferis evocantem finxere. Exſtat apud Vignolium inter Inſcriptiones ſelectas pag. 307. ara marmorea Dis Manibus ſacra, in qua ſculptus Mercurius & pone eum teſtudo, quae ei quoque tribuitur, quod lyram invenerit & Apollini dono dederit. Caduceus convenit Mercurio, utpote Nuncio, & Deorum Interpreti; aequati vero lances, quia eum ponderibus praeſidem veteres fecere, de quo in Tom. II. Muſei Etruſci non pauca adnotavi. Adeſt etiam radius, quo Mercurius Aſtronomiae inventor; vel, ſi potius videtur ſcriptorius ſtilus ſive graphium, caelaturae ſcripturaeque & litterarum excogitator deſignatur. Tres ollulae abſque operculo, ut opinor, hunc ipſum Deum divitiarum & theſaurorum cuſtodem, pecuniis praepoſitum, & Mercatorum lucris praeſens numen deſignant: cuius tutela in antiquis aliquot inſcriptionibus indicatur.

Hinc

Hinc in Doniano marmore a me adlato Claſs. I. num. 168. legitur: MERCVRIO LVCRORVM. POTENTI ET CONSERVATORI. A Graecis Αγοραῖος, Εμπολαῖος dicitur. In Gruteriano lapide LI. 1. NEGOTIATOR: in Reineſiano Claſs. I. n. 80. NVNDINATOR adpellatur; quare iuxta varia munia, & negocia, quibus praeeſt, quibus divitiae, quaeſtus, & lucri parantur, ſubſpicor forſitan tres ollulas numis recondendis ſervandiſque deſtinatas, ei pro ſymbolo, raro quidem & ſingulari, quod nunc primum occurrit, tributas eſſe.

Frequentiora ſymbola, atque, ut ita dicam, communia, ſculpta cum in interna tum in externa parte harumce votivarum Manuum obſervanda ſuperſunt, quae eruditis obſervationibus illuſtrarunt praeſtantes viri Pignorius & Tomaſinius. Primum digniorem locum occupat pinea nux vertici pollicis impoſita. In ſymbolum hoc unice oculos ſuos hi doctiſſimi viri defigentes, quia pinum Magnae Deûm Matri Idaeae Cybeli ſacram, atque in eius eſſe tutela ex priſcis Scriptoribus, & ſculptis monumentis norunt, putavit alter eidem Deae, alter vero Iſidi votivas aheneas Manus haſce ſacratas fuiſſe. Sed in hac Antinoriani Muſei Manu, quum pinea nux, & reliqua fere omnia ſymbola, quae in reliquis duabus Manibus ſpectantur, occurrant, & alia plura tributa ſint Mercurio, cuius quoque protoma conſpicuo in loco poſita eſt: ex ſolo pineae nucis ſymbolo minime ſtatui poſſe liquet, alteram Manum Cybeli, alteram Iſidi dedicatam fuiſſe; nam quum hoc ſymbolum commune ſit ſingulis manibus atque huic ornatae imagine Mercurii, probabilius videtur hanc divinitatis notam ſive adtributum peculiare aliquid apud veteres deſignaſſe. Hoc ipſum ab aliis diſcere cupio: ſi vero coniecturis indulgere mihi fas eſt, ſubſpicor veteres eo indicare voluiſſe aurei aevi

fauſtiſſimum ac beatiſſimum tempus, quo homines nullis morbis adflictatos credebant; quare Saturno pineam nucem beatioris temporis indicem conſecrarunt, uti monumenta alibi a me adlata tum apud Etruſcos, tum apud Romanos teſtari videntur. Sacra eſt etiam pinea nux iis Numinibus, quae mortalium felicitati & tranquillitati praeſunt, nempe Cereri, Fortunae, Telluri, & Bono Eventui, quam idcirco copiae ſuae cornu impoſitam gerunt.

Serpens quoque criſtatus (ex eorum genere, de quibus Plinius Lib. VIII. Cap. XIII. conſulendus, & Vir Clariſſimus Lamius, qui de his fuſius pertractavit) carpum Manus circumplectens, erecto circa pollicem capite, non indicat Liberi Patris Orgia, ſive ſacra Sabatia; ſed quum Aeſculapio, & Hygiae Servatoribus Diis, & valetudinis defenſoribus potiſſimum tribuatur, eiſque ſacrum animal ſit: facile crediderim indicare conſecutam iuxta vota poſt morbum optimam valetudinem, & aegritudine iam propulſata, corporis habitudinem horum Tutelarium Deorum munere novis viribus auctam ac renovatam; quapropter pollici circumvolutus ſerpens in ſingulis Manibus ſpectatur. Ita etiam in Fabrettiano iam memorato monumento Serapidi ſacro, dextro pedi, quem morbus interceperat, ſerpens circumvolutus obſervatur.

Superſunt reliqua ſymbola in hiſce tribus Manibus expreſſa, quae nec Cybeli, nec Iſidi, nec ipſi quoque Mercurio conveniunt. Nam thorax Martem, cantharus Bacchum, rana Nymphas, fontibus, ſtagnis ac paludibus praeſides, deſignant; quae ſymbola in vola eiusdem manus num. I. ſculpta ſpectantur. In extima eiusdem Manus parte num. II. ramus quercus Iovem (in cuius tutela ea arbor eſt) liticen & tibiae Minervam harum inventricem declarant: crupetia Pana Deum, ut videre etiam eſt in Donianis monumentis Tab. IV. n. III. pag. 21.

conchylium Venerem, lacerta Apollinem Deum, qui idem ac Sol eſt; cornu vero, quo veteres Heroes pro poculo uſi ſunt, forſitan Herculem vini cupidiſſimum ſignificant.

Quod igitur hanc votivam Manum cenſeam Mercurio ſacram fuiſſe, monet ipſum Mercurii prominens caput, & complura ſymbola, quae eidem peculiari modo conveniunt. Reliqua, quum plurium Deorum propria ſymbola procul dubio ſint, & in tribus hiſce Manibus occurrant, in eam facile me adducunt ſententiam, ut has *Manus Panteas* dicam, non uni tantum, ſed omnibus fere Diis dedicatas: quod forſitan veteres fecerunt, quum implorato cunctorum Deorum auxilio, ſingulis, hoc voto ſoluto, ſacroque in templis repoſito anathemate, grates referre voluerunt; quapropter eadem de cauſa Panthea illa ex aere ſigna, quae ad nos pervenere, excogitarunt, in quibus multa Deorum ſymbola in unum ſociata congeſſerunt, & ſoluto voto alicui Numini conſecrarunt, quod nobis antiquae inſcriptiones teſtantur. Igitur haec Manus Mercurio potiſſimum dedicata eſt, licet, praeter Mercurialia, alia Deorum paene ſingulorum ſymbola ſculpta praeferat.

Illud nunc ſupereſt, ut gratias agam Nobiliſſimo Viro Equiti CAIETANO ANTINORIO, qui mihi tam inſigne monumentum illuſtrandum obtulit: rogemque, ut pro ſingulari ſua in me humanitate ac benevolentia pauca haec temporario calamo, & ruri quidem hoc Maio menſe, ut aliquantulum vires corporis reficerem, exarata & adnotata, benigno animo accipiat, mihique alias occaſiones praebeat ei morem gerendi; quum in dies magis magiſque eximiis priſci aevi monimentis Etruſcis, & Romanis, ac praeſertim patriis Florentinae Coloniae, Muſeum ſuum locupletet: quare ſummopere gratulari etiam decet huic inclitae Vrbi, in qua & hodie tan-

to ſtudio coluntur priſci aevi monumenta, ut complures ampliſſimi Proceres carere optatis deliciis aedes ſuas ornatiſſimus putent, ſi antiquis ſignis, urnis, lapidibus, anaglyphis & gemmis explendeſcere nòn videant.

TAB. VI. ΑΝΑΘΗΜΑ *Aſſoriorum* BVBONIS *marmorea Statua*.

ANtiquum Vatem inter cetera illuſtria Siculi regni monumenta connumerandum, ARCHATEM nomine, omnibus antea plane ignotum, nunc primum oſtendo, & in lucem profero, ut litteratorum hominum mihi gratiam & favorem conciliem. Vberem eruditionis ſegetem praeſeferre hoc plane curioſum Graecae Antiquitatis κειμήλιον, nemo eſt qui non videat. *Hinc enim*, qui copioſius atque enucleatius illuſtrare illud voluerit, occaſionem peropportunam habebit diſſerendi de auguralibus ac divinatricibus Avibus, quorum voces, cantus, clangores, ululatus, geſtus, volatus, & alia huiuſmodi veteres Magi, & Harioli ad ſuas praeſtigias vendendas uſi ſunt, & futura praeſentire docuerunt. Adeo vero caecutierunt veteres Ethnici, ut prodigia quoque interdum ab his patrata ſcripſerint.

Aegyptii mortalium omnium vetuſtiſſimi multa animalia coluere propter eximia beneficia, quae in genus humanum contulere; nam ab his medicas herbas, & remedia ad ſanitatem corporis tuendam, ſervandamque, atque alia urbibus ad commercium utilia inventa fuiſſe, obſervarunt: quapropter, ut & aliae gentes benefica animalia omni honore adficerent, atque etiam colerent, exemplo ſuo, ut opinor, pellexerunt, & maxime omnium excitarunt.

In

In Iſiaca Bembina Tabula animalibus hiſce, avibuſque (inter quos non paucae imagines ſculptae ſunt, quae hanc ipſam a me adlatam Avem referunt) altaria dedicata ſpectantur, atque his coram homines genua flectunt, & adorationes faciunt; vel in cymba, uti maiora Aegyptii regni Numina Iſis & Oſiris, vehuntur. Graeci quoque in Deorum tutela complura animalia iisdemque convenire propter arcanas ac myſticas ſignificationes crediderunt. Vrbes plurimae ſunt, quae animalia & aves Diis ſacras pro ſymbolis, quibus noſcerentur ab exteris, in ſuis numis inſculpſere, ut noctuam Athenae, aquilam Antiochenſes &c.

Aſt inter aves, alias auſpicatas, alias inauſpicatas eſſe veteres cenſuerunt: & has etiam loqui inter ſe, auditumque ſermonem ab Auguribus tantum intelligi poſſe. Has oſcines dixere Tuſci ac Latini, auctore Feſto: *Oſcines aves Appius Claudius eſſe ait, quae ore canentes faciant auſpicium, ut corvus, cornix, noctua; aut quae alis, ac volatu, ut buteo, ſanqualis, aquila, immiſſulus, vulturius*. Interdum aliquae aves, quae quibusdam populis infauſtae, & male ominatae fuere, aliis tanquam auſpicatiſſimae habitae ſunt. Vultures Romulo regnum, Mario victoriam, Auguſto imperium praenuntiarunt. Captata auguria felicia ex cygnis, & ſue ſuculis foeta, legimus, apud Virgilium. Noxia animalia eos homines qui ex urbibus, finitimiſque regionibus propulſarunt, in numerum Divorum Heroumque fabuloſa locavit vetuſtas. Sed de his ſatis, quae aliis dilucidanda relinquimus.

Igitur & avibus hiſce de re publica optime meritis, ſtatuas ad aeternam beneficiorum ab ipſis acceptorum memoriam ab antiquis poſitas fuiſſe, docet praeclarum hoc & ſingulare monumentum, quod olim Celſiſſimae Violanti Beatrici Vindelicorum & Etruriae Magnae Principi ac Senarum Gubernatrici, quum Romam luſtraret, dono dedit doctiſſi-

ſi-

ſimus Praeſul Franciſcus Blanchinius: & poſt mortem eiusdem Principis, venditis aliquot Cimeliis, in meum *Muſeum* migravit. Poſtmodum vero ipſe Nobiliſſimo Comiti DE THOMS, rerum antiquarum aeſtimatori & conquiſitori laudatiſſimo, ut gratiam referrem, obtuli, quod mihi complura Muſei ſui locupletiſſimi Etruſca monumenta digna publica luce, quae proferam, egregie delineata dono dediſſet, quum Florentiam luſtraret.

Cernitur Bubo totus marmoreus marmoreae baſi inſiſtens, murem ſiniſtro pede comprimens. Caput, Augurum more, velatum & opertum habet quodam, ut videtur, panno, plumatili opere elaborato, relictis, ut in oſcillis, apertis oculorum & roſtri ſpatiis. Baſis in dextro latere Victoriam ſtantem, alis inſtructam exhibet, quae laeva palmam gerit; dextra vero coronam, ut arbitror, auream ſive argenteam oſtentat; nam circulo ſimillima eſt, *foliis* deſtituta. In *altero baſis* latere cernitur femina alis carens, quae eodem modo coronam adſimilem offert; ſiniſtra vero palmam tenet, quae facile Pax eſſe poteſt, perſimili typo ſculpta in numis, quod Victoriae ſit individua comes, & felicitatis auſpex. Antica eiusdem baſis facies, temporis iniuria, vitioque marmoris nonnullis in locis aliquantulum corrupta eſt; ſed non tam male, ut intelligi non poſſit id quod Graeca epigraphe declarat; nimirum:

⁝⁝⁝ΡΧΑΤΗC·	*Hoc eſt.*	*a*RCHATES·
ΠΕΤΡΙΟC·ΗΟ		PETREVS·QVI·QVÆ
ΜΑΝΤΙC·ΜΑΝ		VATES·VATICINA
ΤΕΟΑΕΤ·Δ·ΑC		TVS ANN·IV·AS
⁝⁝⁝CΑΡΙΩΝ		SORIIS

No-

Haud opus eſt, ut Lectorem heic morer, adferens Bubonis deſcriptionem, quam exhibent Rerum naturae Interpretes, praeſertim Aldovrandus, & Ruyſchius Tom. I. Theatr. Animal. Tit. VII. Cap. I. qui eorum varias ſpecies, colores, proprietates, & cibum luculenter exponunt. Bubonem deſcribit Plinius Hiſt. Nat. Lib. X. Cap. XII. tanquam avem funebrem, & maxime abominatam a Romanis publicis praecipue auſpiciis; verum privatorum domibus inſidentem plurimum tradit feralem non fuiſſe. Sed Aſſoriis beneficia contuliſſe, a quibus donari ſtatua marmorea meruit cum ſua effigie, docet inſcriptio in baſi exarata, & Deae, quae in lateribus baſis ſculptae ſunt.

Nomen Bubonis Vatis indicatur, dummodo A ſuppleta initio ſit, ARCHATES. Sequitur ΠΕΤΡΙΟϹ, nempe πετραῖος, *ſaxeus*, *petroſus*, *lapideus*; quod etiam Neptuni cognomentum. Ita adpellatus Bubo ab Aſſoriis, qui ei marmoream hanc ſtatuam, ſive ſimulacrum cum eius effigie dedicarunt; nam huiuſmodi animalia in ſummis aedium dirutarum parietibus, atque in petroſis praealtis cavernis lubentiſſime morantur. Idem Archates ambiguo ſexu vocatur H. O. honoris cauſa, ne Aſſorii beneficii memores, opinione divinitatis, in eius cultu, ac religionis ritu peccarent; ſed eum propitium haberent. Plura heic congeri poſſent de ſacra formula ſive *Deus*, *ſive Dea ſis*, quam veteres, Deos invocantes, de quorum nomine aut arcana natura ſibi non conſtabat, in ſacrorum praefatione praemittebant. Deſcribit Servius in Aeneid. Lib. II. verſ. 351. clypeum in Capitolio conſecratum, cui inſcriptum erat: GENIO VRBIS ROMAE SIVE MAS SIVE FEMINA. Vates etiam adpellatur, & vaticinia, tamquam ex oraculo, reddidiſſe annis quatuor ſcribitur. De avium auguriis & auſpiciis, ſi otium eſt, conſule Iulium Caeſarem Bulengerum Lib. III. Opuſculorum, qui de his fuſius.

Quod

Quod nam vero beneficium vaticiniis ſuis toto quadriennio praeſtiterit Aſſoriis Archates, non exprimitur; ſed magnum aliquod beneficium ab eius oraculo acceptum indicat fortaſſe mus, quem ipſe laevo pede calcat. Mures ſiquidem facto agmine in ſegetes irruentes, quandoque eas devaſtaſſe & ſpicas corroſiſſe apud Aegyptios, tradit Aelianus de Animal. Lib. VI. Cap. XLI. Hanc calamitatem ope huius avis devitaſſe Aſſorios, facile divinari, pro certo tamen adfirmare minime poſſumus. Aliud quidpiam ſimulacra tum Victoriae tum Pacis in baſi ſculpta, nempe vel hoſtium inſidias, vel eorum adventum praeſenſiſſe, quos eius oraculo praemoniti devicerint, indicare videntur. Alia doctiores viri me docebunt: mihi hoc ipſum monumentum vetuſtate & raritate eximium in lucem produxiſſe ſufficit.

Dorice ſcriptum eſt ACCAPIωN, pro ACCOPIωN. Aſsorium oppidum Siciliae in edito colle inter Ennam & Agyrium ſitum, hodie *Azaro* nuncupatum, priſcis temporibus celebre fuit, cuius populi *Aſſorini* apud Geographos dicti, a Cicerone in Verrina IV. *viri fortes & fideles* cum laude adpellantur. Apud Diodorum, qui eorumdem populorum bis meminit, corruptum eorum nomen priore in loco obſervat Cluverius Sicil. ant. Lib. II. Cap. VII. pag. 325. nempe Αϖαρῖνοι. Antiquiorem eorum adpellationem ſervare videtur hoc perrarum monumentum, quod alii accuratius & luculentius, ut ſpero, explicabunt.

Quia vero nonnulli litterati homines interdum de ſinceris ac genuinis monumentis dubitare ſolent, & de eorum fide ſubſpicari, & hi praeſertim, qui ea dum poſſunt videre ſuis oculis, non curant; illud monendum ſupereſt cum avem, tum ſubiectam ei baſim ex integro ſolidoque marmore conſtare; adeoque baſim non eſſe veterrimo ſigno ſubdititiam, & litteras antiquiſſimas eſſe, ac dubio procul genuinas.

SE-

SEPVLCRA ANTIQVA

Patria, ac propria FLORENTINAE COLONIAE, *emblematis anaglypho opere ſculpta, adferuntur & illuſtrantur.*

NOn uno in loco conqueſtus ſum de paucitate antiquorum monumentorum, quae hodie Florentiae ſuperſunt: praeſertim quum viderim tot inclitas cum Etruriae, tum Italiae urbes his ita abundare, ut eruditiſſimi cives, qui ea publici iuris fecere, ex antiquis hiſce ſculpturis, & inſcriptis marmoribus multa tuto pede inveſtigare ac ſcribere, & quae ad priſcam maiorum ſuorum religionem, & ad eorum inſtituta, mores & conſuetudines pertinent, utiliter ac ſane erudite oſtendere potuerint. Praeter perpaucas aras Nortiae Deae, Iovi, Silvano, & Herculi ſacras, quas Florentinae Coloniae homines Diis dedicarunt, nullas alias, ſumma adhibita cura & induſtria, inveni. Perpaucos ſepulcrales titulos, qui ad primos Florentiae colonos ſpectant, iam protuli in Parte I. huius Operis, qui antiquiſſimarum familiarum nomina & alia obſervatione digna nobis patefaciunt. Sed Coloniam hanc ſplendidiſſimam, Romanae magnificentiae aemulam, quae praeclara, non ſecus ac aliae victoris gentium populi Coloniae, iactavit aedificia, iisdemque ſuperbiit, & nomen ſuum ubique gentium illuſtri cum laude propagavit, templa nimirum Deorum, amphitheatrum, theatrum, balneas publicas, aquaeductus: quorum rudera ac veſtigia nonnullis in locis adhuc ſuperſunt, columnas, capitula, pavimenta muſivo opere elaborata, non multis ab hinc annis, & ſuperioribus

etiam inventa ſpectans, ſaepe numero adtonito ſimilis vix intelligere, ac mihi ſuadere potui, tam paucis hodie *explendeſcere* ſcriptis monumentis: mecumque cogitavi, id ſi adſererem, vix credi poſſe. Sed prae omnibus priſci aevi reliquiis, quae ſummas fuiſſe Florentinorum opes, ſummumque in gloria ſibi paranda, atque in muneribus edendis ſtudium, perſpicue oſtendunt, celeberrimum illud marmor memorandum eſt, a me editum in Parte I. pag. 316. num. 64. quod ad hoc tempus exſtat in aedibus Marchionum Ridolphiorum, quo intelligimus, Q. Caſcellium Labeonem Florentinum civem, tantis opibus abundaſſe, ut in perpetuum pollicitus ſit maximis ſuis ſumtibus honores quotannis habendos natali die Auguſti, eiuſque uxoris Liviae Auguſtae, & Tiberii Caeſaris, eo praeſertim die quo is Pontifex Maximus creatus eſt: quem honorem conſtat anno ab V. C. DCCLXXI. Chriſti vero XVIII. quum idem Tiberius Caeſar tertium, & Germanicus Caeſar iterum Conſules eſſent, a *Florentinae Coloniae Duumviris* Cn. Acceio Rufo Lutatio, & T. Petilio decretum fuiſſe. Non moror in recenſendis divinis honoribus, ara dedicata & victimis immolatis, coena Decurionibus, & populo data, thuris incenſi oblationibus, vini profuſionibus & libationibus, quibus ad veſcendum Genii Caeſarum invitarentur, ludis editis ſex dierum ſpatio, mulſi & cruſtulorum largitionibus, ſtatuarum dedicationibus & aliis, quae in eodem marmore recenſentur; quae omnia ut iuſtum volumen offeram doctis viris, iamdiu valde me ſolicitant, ac vehementer impellunt.

Cauſam vero cur tot monumenta priſcorum Florentiae Colonorum ad noſtram aetatem non pervenerint; ſed miſerrimo quodam fato interierint, non ſemel adtuli, nec ſine animi angore adſignavi: nempe Florentinorum civilia & externa bella, diſſidia,

in-

incendia, direptiones, &, quod his peius eſt, ſumma maiorum noſtrorum incuria, ne dicam barbaries & ignorantia; qui has antiquitatis delicias neglexerunt, ipſique vel in calcem verterunt, vel in aedificiorum fundamentis, Borghinio teſte, iecerunt. Fuerunt etiam quidam, (quorum nominibus mihi probe notis invitus parco) qui turpis lucri cupiditate aeſtuantes non pauca marmora, elegantiſſimis anaglyphis operibus inſculpta, exteris Gallis, Britannis, ac Germanis vendiderunt, ac patriam ſuam his eruditionis, laudis & gloriae praeſidiis turpiſſime ſpoliarunt. In parietinis Xyſti apud Aediles Metropolitanae Eccleſiae Florentinae non pauca marmora veterum Florentinorum ex inſignioribus inſerta erant, quorum hodie lacunae, quae ſuperſunt, ſublata fuiſſe teſtantur: Inter marmora haec, & illud cenſebatur; quod profero in ſequenti Tabula VII. quod inde iam remotum fuiſſe conſtat; ſpectabatur tamen, teſte doctiſſimo Vincentio Borghinio, qui anno MDLXXV. delineandum curavit, e cuius ſchedis Cl. Senator Philippus Bonarrotius accepit, ex ipſis ego, qui nunc primum in lucem profero. Ex hoc quoque inſigni monumento plura notatu digna colligimus, quae, ut ſuperius aiebam, ſummum civium Florentinorum ſplendorem in ludis edendis, atque in largitionibus, ſportulis, aliiſque donis plebi & populo omnibuſque ordinibus dandis, luculenter teſtantur:

TAB. VII. *Q. Petronii Melioris Conſulis Municipalis largitiones, & munera edita*

QVum in hoc inſigni ac perraro marmore, cuius anaglyphum figuris & inſcriptione ornatum aperte oſtendit frontem fuiſſe ſepulcri, Q. Petronius Melior, ad quem pertinuit, dicatur COS MV-

hoc eſt CONSVL MVNICIPII, ſive MVNICIPALIS; poſt viros doctiſſimos. Scaligerum in Lect. Auſon. Lib. II. Cap. XXIII. Valerium Chimentellium Cap. V. de honore Biſellii, Henr. Noriſium in Cenotaphia Piſana Diſſert. I. Cap. III. pag. 42. & Gisb. Cuperum in Monum. ant. pag. 223. haud opus eſt ut in re tam erudite ac luculenter illuſtrata, de Conſulibus Municipalibus agam. Qui in ſuggeſtu ſedet, forte is eſt Q. Petronius Melior, apud Florentinos Conſul Municipalis, a quo editos fuiſſe Circenſes ludos indicat quadriga & propoſita ſingularibus equis currentibus praemia, quae in ſuperiore ſegmento ſculpta ſpectantur. Multa opportune heic addere poſſem, ſi integrum eſſet marmor. Vir ille qui ante Conſulem genua flectit, orat ut munera pro dignitate municipii ſplendide ac magnifice edat: alter vero ſtans teſſeram hoſpitalem ei offert, vel frumentariam ab eo ſe accepiſſe teſtatur. Hoc loci lubet commemorare meo Muſeo nuper adceſſiſſe teſſeram illam athleticam ſive gladiatoriam Servilii Clementis, in Praefatione a me deſcriptam pag. XXXI. quam mihi egregius elegantiorum Muſarum, & Philologicae eruditionis cultor Ioannes Paulus Vmbroſius Florentinus, humaniſſime nuper mihi dono dedit.

TAB. VIII. Num. I. *Herculis labores ſculpti in marmoreo Sarcophago.*

QVod non ſolum barbari, ſed etiam ipſi Florentini cives praeclara maiorum noſtrorum monumenta evertint, ac peſſum dederint, ne antiqua exempla congeram, docet & recens paucis ab hinc annis editum documentum. Anno MDCCXXVI. quum in Hypogaeo Coemeterio Eccleſiae S. Pancratii vi-

vidiſſem, & delineandum curaſſem hunc Sarcophagum elegantiſſimum, in quo praecipuos Herculis labores egregio opificio ſculptos obſervavi: paullo poſt exſciſum a male feriatis hominibus (quorum nominibus invitus parco) & in minuta fragmenta redactum amici nunciarunt. Eam inter ceteras memorant potiſſimum fuiſſe cauſam, ut carerent incommodo aperiendi Coemeterium, ut his qui frequenter, me monente, videre cupiebant, facerent ſatis.

Sarcophagum hunc haud peregrinum eſſe, nec aliunde advectum, ſed pertinuiſſe ad aliquem dignitate conſpicuum virum, quum Florentinorum Colonia floreret, & in ea praeclarae artes ad Graphicen ſpectantes mirifice vigerent, nemo, ut opinor, dubitabit, qui novit cum Eccleſiae, tum Coemeterii Baſilicae S. Pancratii antiquitatem, quae inter primas cenſetur, uti monumenta Eccleſiae Florentinae teſtantur.

Quinque igitur praecipuae Herculis aerumnae ab antiquis Mythologiae Scriptoribus, *ac* praeſertim Poëtis adeo celebratae, ut his recenſendis, ne nimius ſim, ſuperſedeam, in hoc Sepulcro, ſine tamen ordine, exhibentur, nempe Leonis Nemeaei ſuffocatio, Hydrae Lernaeae nex, apri Erymanthii interitus, cervae Arcadicae proſtratio, Stymphalidum occiſio, & ex inſula Martis expulſio. In mediana Sarcophagi aedicula prope Herculis pedes ex urna ſe exerit iuvenis, qui dextram manum, ritu opem implorantium, ad eum extendit. Credunt aliqui hunc referre Pholum, Herculis amicum, quem poſt obitum, Heroum more, ſub monte tumulavit: quae res omni columna ac mauſoleo glorioſior ei contigit, teſte Diodoro Lib. v. Cap. II., quare ab eo mons ille nomen accepit. *Sed* mihi veró videtur ſimilius, hanc ſculpturam referre Hylam, Theodamantis filium, quem Hercules amavit, eumque

que in Myſia flumine ſubmerſum, ad quod ad hauriendam aquam miſerat, amiſſum lacrymis proſecutus eſt. Hunc typum ſagax ſculptor adiecit, ut in hoc Sarcophago defunctum deſignaret, eique datam a Diis divinitatem praemoneret; quare & Genios quatuor, & Tritones buccinantes in utroque ſepulcri angulo ſculpſit: quorum ſimulacra, ut docet Macrobius, in faſtigiis ſacrarum aedium conlocare veteres Romani conſueverunt. Non pauca ſunt veterum ſepulcra hiſtoriis ornata, quae Herculis labores praeferunt: nam, quod hic Deus Orcum adierit, & animas multorum victo Cerbero eduxerit, & ad vitam revocaverit: ea propter lubentiſſime Romani in ſepulcris eius geſta inſculpſerunt, & tamquam propitium defunctis crediderunt; quod ex aliis monumentis mox adferendis clarius liquebit.

Num. II. Sequitur in eadem Tabula frons marmorei Chriſtiani ſepulcri, quod unicum e multis, quibus uſi ſunt veteres Florentini Chriſtiani, oſtendere poſſumus. *Dextrum eius emblema triplicem* Ionae hiſtoriam exhibet, nempe eius in mare proiectionem; & notandum a ſculptore expreſſum eſſe Prophetam ligatis manibus: & inde eum ſub umbraculo quieſcentem potius cucurbitae, quam hederae: de qua quaeſtione conſulendus Vir doctiſſimus Ioannes Bottarius, Vaticanae Bibliothecae Praefectus in Picturas ac Sculpturas veterum ſacrorum Coemeteriorum ad Tabulas XXXVII. pag. 151. & 152. & XLII. pag. 186. & 187. In ſiniſtro Sarcophagi emblemate Ionae ex ore ceti in aridum littus eiectio expreſſa eſt. In angulis tamquam parerga additae ſunt protomae virorum ornatae chlamyde & pileo Phrygio, quae inter luſus ſculptorum recenſenda ſunt; his enim in locis perſonatos homines & oſcilla addebant Ethnici, ut vehicula animarum, de quibus mox ſermo, denotarent. Primaevos Chriſtianos interdum mul-

ta,

ta, quae apud Ethnicos frequenter occurrebant in eorum ſepulcris, in ſuis admiſcuiſſe, iam alii docti viri obſervarunt. In medio a recentiore artifice ſculptum eſt Temperaniae nobiliſſimae gentis ſtemma, cuius heredes fuere Bondelmontii Patricii Florentini. Compertum eſt veterum ſepulcra in uſum Familiarum ſequiore aevo tranſiiſſe; quare in ipſis inſignia maiorum ſuorum ſculpenda curarunt.

TAB. VIIII. *Sarcophagus marmoreus; in quo ſculpta* CORONARIA.

IN ſepulcralibus titulis, etſi raro, memorantur tamen CORONARII & feminae CORONARIAE. Hos protuli in Parte III. pag. 95. & Parte II. pag. 455. quos vide. Nunc imaginem *Coronariae* feminae exhibeo ſculptam in Sarcophago marmoreo, qui exſtat in Florentino Baptiſterio & Baſilica S. Ioannis, in quo conditi cineres Ioannis Epiſcopi Florentini, qui obiit anno MCCXXX. cuius patria Velletrum fuit, quod indicat in candido marmore ſcriptus hic titulus:

✠ PATRIA VELLETRVM SANCTI FVIT ILLA IOhANNIS
QVI IACET HIC PRESVL CVI SIT PAX OMNIBVS ANNIS

Hic Sarcophagus unus ex illis plurimis cenſetur, qui extra Baptiſterium in gradibus eius repoſitus erat; nam conſtat, olim plures gradus adſcenſum praebuiſſe in hanc Baſilicam, qui hodie ſub humo, ea non ſemel adgeſta, deliteſcunt. Hi Sarcophagi conſilio egregii Arnulphi Architecti Florentini e medio ſublati ſunt, qui cenſuit Baſilicae huius magnificentiae, & proceritati multum de-

detrimenti adferre. Quod vero circa Baſilicam hanc S. Ioannis plurima ſepulcra nobiliſſimarum Florentinarum Familiarum conlocata fuerint, teſtatur Ioannes Boccaccius in Fab. IX. Diei VI. quorum maior pars, ut ex his quae ſuperfuere colligimus, antiquis Ethnicis anaglyphis ſculpta erant.

Coronariae feminae imago in medio Sarcophagi ſculpta eſt, cui ad dignitatem & decus augendum vela ſuſpenſa ſunt: quo honore arae Deorum Manium inſigniebantur, atque in his caeruleae vittae ſuſpendebantur. Dexteram manum apertam tenet, more Dearum, quo geſtu earum ſimulacra frequenter ſculpta ſunt: laeva manu calathum floribus refertum, qui hodie deſunt, gerit; maiorem vero calathum roſis cumulatum ante ſe habet. In ſepulcris paſſim memorantur roſarum profuſiones, & ſparſiones, quae in honorem defunctorum fiebant, &, ut fierent, pecuniae cum annuo reditu adſignabantur. Hinc inde canis domeſticus, & avicula cernuntur, quae eidem feminae in deliciis fuere.

Encarpi floribus oppleti defunctis donabantur, hiſque eorum arae, & ſepulcra coronabantur. Ignoratum eſt ad hoc tempus, quomodo εἰρεσιώνη, nempe *encarpus* floribus omnis generis veſtiretur & conficeretur. Id oſtendit anaglyphum hoc, etſi rudiuſculae ſculpturae ſit. Flocci lanei arboribus ſuſpendebantur, hiſque Coronariae feminae ſedentes flores adnectebant conligabantque; quam artem conficiendi encarpos docet femina in dextro Sarcophagi latere ſculpta, quae caniſtro inſidens, ante abacum roſis onuſtum, ſuſpenſos floccos adprehendit. Ad eam interim quatuor calathos refertos floribus quidam ſervus advehit, taeniam gerens laeva manu. Ad pedes Coronariae ſculptus eſt lepuſculus aliquid adrodens. In laeva Sarcophagi parte mulier in ſede quieſcens Genium adcedentem, & victas ſeu taenias ſo-

lu-

lutas, quae e lana confectae videntur, adferentem excipit, & ipſe ſiniſtra manu ſolutas corollas tenens, quae e tenui precioſaque lana fieri ſolebant. Harum frequens mentio apud Pindarum, praeſertim in Ode V. Olymp. Ὑψηλᾶν ἀρετᾶν, καὶ στεφάνων ἄωτον γλυκὺν τῶν Οὐλυμπίᾳ. Ad pedes Genii proiectus calathus cernitur; ad pedes vero feminae iacet canis domeſticus, qui Diis Laribus ſacer erat. Hinc inde floribus & fructibus luxuriant arbores; nam encarpi & coronae non ſolum roſis & floribus, ſed pomis etiam cuiuſcumque generis ornari ſolebant. De his Apuleius Metamorph. Lib. III. *Individuo nexu corona totis floribus, totiſque conſtructa pomis adhaerebat*. Nil his frequentius in aris, & arculis cinerariis defunctorum; quibus conficiendis, cum viri, tum feminae praeerant & officinas habebant, in quibus eas parabant & vendebant. Demum in utroque angulo mortem & funus deſignantes ſculpti ſunt duo Genii, facibus in terram inverſis innixi, qui mos in exequiis mortuorum ſervabatur. Ariſtophanes in Theſmophor. mulierem inducit, quae defuncto viro, alimenta familiae ſuae paraſſe ſe adfirmat, nectendi myrteas coronas arte:

Ἐμοὶ γὰρ ἀνὴρ ἀπέθανεν γ᾽ ἐν Κύπρῳ
Παιδάρια πέντε καταλιπών· ἃ 'γὼ μόλις
Στεφανηπλοκοῦσ᾽ ἔβοσκον ἐν τοῖς μυῤῥίναις.

Mihi enim vir mortuus eſt in Cypro,
Puerulis quinque relictis; quos ego vix
Coronario quaeſtu pavi in myrteis nectendis.

Cleobolus Comoediam inſcripſit Στεφανοπώλιδες, hoc eſt *Venditrices coronarum*, cuius meminit Athenaeus Lib. XIII. Cap. X. Sed de feminis hiſce, quae coronas floribus innectebant, plura habes apud Pollucem Lib. VII. Cap. XXXIII. Dioſcoridem Lib. IV. Cap. LXI. & Suidam in Στεφανόπολις voce. Adpoſite de his Plu-

tarchus in Polit. mihi pag. 802. & de Auſcultat. pag. 41. qui locus Latine ſic redditus eſt. *Proinde oportet, copia & varietate dictionis remota, ipſum perſequi fructum, imitarique non eas, quae ſerta plectunt* Στεφανηπλόκους *mulierculas, ſed apes. Illae enim florida & odorata ſectantur folia, conſuunt atque pertexunt: opus iucundum quidem illud; ſed in diem dumtaxat duraturum, atque infrugiferum.* Meminit Plinius Lib. XXXV. Cap. XI. Glycerae Coronariae, quam Pauſias pictor deperivit: *Amavit in iuventa Glyceram municipem ſuam inventricem coronarum,* (Salmaſius in Exercit. Plinian. corruptum locum emendat, legitque *vitricem coronarum,* Στεφανοπλόκον) *certando imitatione eius ad numeroſiſſimam florum varietatem, perduxit artem illam.* Subiicit poſtmodum Plinius collatos Glycerae honores a Pauſia: *Poſtremo pinxit illam ſedentem cum corona: quare e nobiliſſimis eius tabula appellata eſt* Stephanoplocos, *ab aliis* Stephanopolis; *quoniam Glycera venditando coronas ſuſtentaverat paupertatem.* Rationem reddit Salmaſius, quod *vitricem coronarum* repoſuerit, adlato hoc antiquo verſiculo:

Ibant Malaci viere Veneri corollam.

De arte uſuque harum coronarum, haec Iul. Firmicus Lib. IV. Cap. XV. *Faciet hoſpites propinarios, tabernarios, myropolas, eos qui coronas ex florum varietate compoſitas feſtis ac ſacris diebus diſtribuere conſueverunt, & quae cum ad laetitiam, vel delectationem ſunt neceſſaria.* Erat igitur apud veteres immenſus paene uſus coronarum, quae ad Deos coronandos, in ſacris quoque eorum, in nuptiis, in conviviis, & in funeribus abhibebantur, quarum opifices non ſolum viri, ſed & etiam feminae erant, ut vetuſta inſcripta marmora, & anaglypha teſtantur. In Etruſcis Vaſculis frequenter occurrit Deorum coronatio & pompa, adlatis floreis corollis.

TAB.

TAB. X. *Coniuges ſculpti in marmoreo Sarcophago, quorum comites ad Infera regna Caſtor & Pollux.*

NVptiis apud veteres nil ſanctius nil auguſtius fuit; neque eas alicui celebrare fas fuit ſine praevio nuptiali ſacrificio, de quo haec Varro Lib. II. de R. R. *A ſuillo genere pecoris immolandi, initium primum ſumtum videtur: cuius veſtigia, quod initiis Cereris porci immolabantur, & quod initiis pacis, foedus quum feriretur, porcus occiditur, & quod nuptiarum initio antiqui Reges & ſublimes viri in Etruria in coniunctione nuptiali; nova nupta & novus maritus primum porcam immolant, priſci quoque Latini, & etiam Graeci in Italia idem factitaſſe videntur.* Quoniam igitur nuptiae fidei, concordiae & foederis coniugalis ſymbolum ſunt, & eorum qui nuptias iniere, felicitatem, quae e concordia, & animorum conſenſu oritur, deſignant; idcirco frequenter in ſepulcris non ſolum Romanorum, ſed Etruſcorum, & Graecorum quoque ſculptae obſervantur.

Primum igitur in hoc marmoreo Sarcophago elegantiſſimo, qui unus ex his eſt, qui ad priſcos homines Coloniae Florentinae pertinuit, ſpectanda eſt architectonica ſymmetria, loculamenta quinque, ſeu aediculae, quarum tres concha in medio ornantur; quod ornamenti genus in Diptychis quoque eburneis Tabulis, quas Vaticanae Bibliothecae dono dedit Ampliſſimus longeque Doctiſſimus Cardinalis Angelus Maria Quirinus, Sanctae Romanae Eccleſiae Bibliothecarius meritiſſimus, conſpicitur. Occurrunt in his quoque, ut in hoc monumento, columnae vitineis ſtriis ornatae. In hypobaſi encarpi & roſae ſculptae ſunt, quibus defunctorum ſepulcra, in pa-

rentalibus, & in inferiis ornabantur. Neque inobſervatum dimittam operculum huius ſepulcri, antiquo opere dubio procul ſculptum, quod loricatum eſt, & in angulis acroſtolia praefert, licet iniuria temporum haud parum labefacta ſint. Sepulcri, in hanc ſpeciem forſitan confecti, fit mentio in marmore inter Oxonienſia XXXII. pag. mihi 305. ΚΑΙ ΕΘΗΚΕΝ ΣΟΡΟΝ ΠΡΟΚΟΝΝΕΣΣΙΑΝ. *& poſuit ſepulcrum loricatum.*

Viri in manum cum uxoribus convenientes in ſepulcris aperto capite, & a ſiniſtris ſemper ſculpti occurrunt etiam in urnis Etruſcis; feminae vero a dextris velato capite. Sed ex hoc marmore (quod & in numis, qui nuptias Caeſarum cum Auguſtis feminis exhibent, obſervare licet) colligimus viros nuptias celebraſſe togis amictos; nam eorumdem coniugum imagines in aliis duobus loculis cernuntur, & vir militari amictu & chlamyde ornatus ſpectatur. In reliquis duobus aediculis expreſſae ſunt *Caſtoris & Pollucis imagines*, qui equos ducunt, & ipſi galeis & militaribus armis (quod rarius obſervare licet) inſignes. Ad eorum pedes virili ſpecie flumina ſculpta ſunt: quorum alterum copiae cornu everſum tenet; nam & inverſae faces funus, ut vidimus, indicant; & forſitan Acherontem unum, alterum Lethem repraeſentant. Caſtores vero, quos etiam in angulis Chriſtiani ſepulcri ſuperius editi Tab. VIII. ſculptos vidimus, humanae vitae & mortis viciſſitudines in ſepulcris repraeſentare cenſentur. Pertinuit poſt Ethnicos hoc ſepulcrum ad gentem de Abbatibus Florentinam, in Magnatum claſſe nobiliſſimam.

TAB. XI. *Emblema marmorei Sarcophagi.* MERCVRIVS *e ianua Sepulcri egrediens, defuncti animam ad Elyſios adſportaturus.*

LAudare ſatis pro meritis non poſſum Florentini Sculptoris & Architecti eximium ingenium, qui ſepulcrum hoc caelavit, & perraro emblemate, multiſque, pro defunctorum dignitate ac ſplendore, ornamentis condecoravit. Mercurium expreſſit egredientem e ianua, pulchra plane atque pereleganti, quae ſepulcrum ipſum cum apud Graecos, tum apud Etruſcos deſignat, uti eorum urnae a me editae teſtantur. Defunctis praeerat Mercurius, quem eorum animas ab Orco evocare, & ad Elyſiorum beata loca ducere, nemo eſt priſcae eruditionis ſtudioſus qui neſciat; quare veterum Scriptorum complura loca, brevitati, non eruditionis luxui conſulens, praetermitto. Perſpicuum igitur eſt qua ratione veteres ex priſcis ipſis Ethnicae religionis arcanis in hoc emblemate expreſſis, Mercurium, tamquam animam defuncti ab Orco evocantem, & ad Elyſiorum arva adſportaturum inſculpſerint. Fanorum aediumque privatarum fores (quod & Terentius & alii Comici teſtantur) extrorſum pandebantur. Id ob oculos ponit hoc monumentum, & alterum, quod nunc menti meae occurrit, adlatum a Cl. Vignolio inter Inſcriptiones Selectas pag. 218. quibus exemplis liquet etiam perſpicue, quae eſſent ianuarum atque eorum forium ornamenta. De his, ſi otium eſt, conſulendus Gaſpar Sagittarius, qui de ianuis veterum ſcripſit ſatis copioſe. Iuxta ianuas conſueverunt veteres Iani, aliorumque praeſidum, praeſtitumque Deorum ſigna, & Hermaea ſimulacra

tra adponere: noſter vero Sculptor, ut Defunctis, quorum corpora in hoc ſepulcro condenda erant, adularetur, Victoriolas globo inſiſtentes, & militaria ſpolia ſeu tropaea in haſtis ſuſpenſa adtollentes, & in faſtigio ianuae Genios coronas Defunctis offerentes, ſculpta aquila expanſis alis in eius tympano, in ornamentum adiecit. Hinc inde in aediculis ornatiſſimis imagines uxoris & viri expreſſit. Quoniam vero Defunctos, ſi pie vixiſſent, teſte Platone in Phaedone, Ethnici divinitatem conſequi, & comites Deos ad iter Elyſium habere credebant, adeoque apotheoſi eos donabant; idcirco feminam Iunoni ſpecie quadam perſimilem ſculptor expreſſit, & ſacrum florem, pavonemque calatho inſiſtentem ei adtribuit, & aediculam ſuſpenſis velis ſive aulaeis ornavit. Virum quoque Conſulari vel Duumvirali munere ac dignitate in Florentina Colonia illuſtrem, togatum effinxit, a dextris adpoſito ſcrinio, cum voluminibus ſuperpoſitis; a ſiniſtris vero parvuli filii praetextati imaginem adiecit. Angulos faſtigii aedicularum ornavit leonibus, & arietibus. Arietes & verveces in parentalibus victimae defunctorum erant. Sed leaenas quoque in lateribus ſepulcri alatas ſculpſit, ut malignum & fatalem Solis influxum, lethique velocitatem denotaret. Nil enim capitibus leonum ſculptis in ſepulcris frequentius occurrit: quibus ornamentis non ſolum Graecos, teſte Pauſania, verum etiam Etruſcos pro ſepulcralibus ſymbolis, de quibus diſſerui in Cap. XVI. Tom. III. Muſei Etruſci, uſos eſſe adparet. Sepulcrum hoc vetuſtiſſimum, quod in gradibus Baſilicae & Baptiſterii Florentini olim extaſſe tradunt, inde tranſlatum eſt, fixumque in parietibus exterioribus Canonicae Metropolitanae Florentinae, ad Familias nobiliſſimas inter primas huius Vrbis Figiovanniorum, & Ferrantinorum pertinuit. Proxime huic exſtat ſepulcrum

ad-

adlatum ſuperius in Tab. IX. & alterum in medio marmoreum ſpectatur, quod exhibet fatalem Meleagri venationem, qui una cum aliis Heroibus aprum Calydonium interimit. Emblema hoc, utpote temporum iniuria valde labefactatum, praetermiſi.

TAB. XII. *Genii Defunctorum comites & ductores ad Elyſios expreſſi in marmoreo Sarcophago.*

EA fuit vetuſtiſſimorum Philoſophorum ac Poëtarum ſententia, (facile dixerim Platone & Pythagora antiquiorem) animos hominum caeleſtes & immortales eſſe: corpus vero, quo tanquam vinculo colligantur, eſſe eorumdem tanquam vehiculum & quaſi currum. Sed, morte huiuſmodi vinculum disrumpente, opinati ſunt priſci mortales Ethnici animas in locum ſuum redire; corporis vero inanem quamdam imaginem, vel umbram ſupereſſe, quae pro hominum meritis vel Inferos adeat, ut ſuppliciis ſcelera luat, vel ad Elyſios deducatur a Diis & Geniis comitibus, ubi perpetua felicitate fruatur. Huiuſmodi opiniones confirmant plurimorum Sarcophagorum emblemata, & praeſertim hoc patrium, ſculptum fere in primordiis ipſis Florentinae Coloniae, quod exſtat inſertum in pariete exteriori Eccleſiae & Plebis antiquiſſimae ad Septimum. Spectantur Genii tres encarpos ſuſtinentes, inter quos vela ſculpta ſunt, quae cymbas referunt, in quibus Defunctorum oſcilla repoſita ſunt, vittis ſeu velo, divinitatis indiciis, coronata ac cincta. His animarum vehicula earumque umbrarum ad Elyſios tranſitum deſignarunt. Quatuor haec oſcilla referri etiam poſſunt ad quatuor anni Tempeſtates, per quas

ve-

veteres rerum humanarum vices in ſepulcris declarare conſueverunt; idque innuit perſona Caſtoris in uno ex *angulis* adparens, quum in altero, deſit, fracto operculo; in quo tamen ſculptam fuiſſe non eſt dubium. In eodem operculo Nymphae & Genii marini delphinis vecti, & vela ſuper caput auris expanſa tenentes, ſpectantur: quo ſymbolo ſaepenumero uſi ſunt in ſepulcris antiqui, ut ſignificarent, omnia in aquae principium redire, iuxta Thaletis placita, ſeu potius ut notarent Elyſiorum ſitum, quem fabulae in extremo Oceano ſtatuebant. Monſtrum, ſive horrifica perſona, ſculpta in uno ex lateribus ſepulcri, referri poteſt ad denotandam maligni Fati vim, quam defunctus morte interceptus expertus fuerat. De his Ethnicorum opinionibus luculenter diſſerit Ampliſſimus *S*enator Bonarrotius in Numiſmata maximae magnitudinis Muſei Carpinei pag. 43. & ſequentibus, quem, ſi plura & meliora cupit, adeat eruditus Lector.

TAB. XIII. *Feminae defunctae imago, Veneris ſpecie, a Genio atque a Diis marinis divinis honoribus conſecrata. Medea Abſyrtum fratrem ad ſepulturam deferens.*

QVamvis fracta ſit frons marmorei *S*arcophagi, quam adfero in hac Tabula XIII. tamen digna eſt ut in lucem proferatur. Ea exſtat Florentiae in aedibus Nobiliſſimorum Martelliorum, in via, quae ab ipſis nomen accepit, parieti compluvii inſerta. *S*ervavit, ut opinor, anaglyphum hoc elegantiſſimum, inter patria Florentinorum Colonorum recenſendum, ſolertia Donati eximii *S*culptoris (vul-

go

go *Donatello)* qui inter primos Florentinos Statuarios numeratur, qui ſaeculo XV. floruerunt, qui antiqua praeſtantium artificum opera imitari atque aemulari ſtuduit. Huius viri mirum ingenium in effingendis ad normam antiquorum operibus ſuis, evincunt marmorei illi clypei, ſive orbicularia anaglypha, quibus ornatur atrium Marchionum Riccardiorum, olim Mediceorum antiquorum Procerum, ac Principum, in quibus Diomedem cum Palladio & Vlyſſem, & alia, quae ut priſci Caelatores in gemmis inſcalpſere, felici caelo iſte effinxit. Hunc igitur Statuarium fama ſuorum operum celebrem, Martellii educarunt, & in ſuis aedibus omnia commoda, ut ad hanc gloriam perveniret, praebuerunt; quare crediderim ab eo ſervatum fuiſſe in eorum aedibus anaglyphum hoc operis praeſtantia nobiliſſimum: quas etiam famoſo illo Divi Ioannis Praecurſoris ſimulacro marmoreo locupletavit, quod hodie non ſine voluptate ac ſtupore in iisdem ſpectatur.

Honores divinos poſt obitum matronae delatos oſtendit haec ſculptura, quam Veneris ſpecie conſecratam indicat concha Veneri ſacra, in qua Genius eius imaginem adtollit, hinc inde eam tenentibus & adtollentibus utriuſque ſexus marinis Deis. Sed illud notandum, quod anaglyphum hoc confarcinatum eſt ex duobus ſepulcrorum emblematis. In altero, quod a pendenti encarpo coronatur, expreſſa eſt Medea vecta curru, quem alati ac barbati dracones ociſſime currentes vehunt. Defert in humeris Abſyrti fratris ſui cadaver, dextraque tenet crumenam, ob theſauros in fuga a patre ſublatos. Quae adferri poſſunt ex priſcis Mythologis, praeſertim ex Hygino Fab. XXIII. & XXVI. atque ex Poëtis Tragicis ad illuſtrandum hoc profecto perrarum emblema, quod obvia ac pervulgata ſint, lubens praetereo.

MARMOREA ANTIQVA ANAGLYPHA ET SARCOPHAGI

ADLATI IN SEQVENTIBVS VIII. TABVLIS IN MVSEO REGIO MAGNI DVCIS ETRVRIAE EXSTANT.

TAB. XIIII. *Dii Deaeque Oceani, emblema marmorei Sarcophagi in honorem* ALLEDIAE MARCIAE.

ELegantiſſimo huic Sarcophago raritatis pretium addit inſcriptio in ſuperiore eius labro exarata, unicâ lineâ, quae ita ſe habet:

ALLEDIAE · MARCIAE · FILIAE · DVLCISSIMAE
· QVAE VIXIT ANN....... MENSIBVS IIII. DIEB.
XIIII · ALLEDIVS TROPIMIANVS ET AELIA MARINA
PARENTES BENEMERENTI FECERVNT.

Fabrettus hanc ipſam epigraphen ex Schedis Vaticanis protulit Cap. IX. num. 28. & habet QVE VIXI ANN. II. Sed bimulae infanti vix credibile videtur, Sarcophagum, in quo totum corpus condi ſolebat, adſignatum fuiſſe. Hunc ipſum nonnullis cum mendis pervulgavit explicavitque Laurentius Begerus in ſuo Spicilegio. Honoris cauſa Dii Deaeque marinae ſculptae ſunt, tamquam comites Allediae, ut eam per Oceanum ad Elyſiorum beata loca deducant.

Sub

Sub imagine forſitan Amphitrites, quae velum ſupra caput ſuum auris expanſum habet, eadem Alledia expreſſa eſt. Triton cernitur cum buccina equum marinum, Glaucus vero taurum, & alii duo, quorum alter forſitan Nereus arietem, alter vero Palaemon pantheram adducunt, & in dorſo ferunt Marinas Deas. Quid ſymbolis hiſce deſignarint veteres, docet Plato de Legibus, qui ſcribit his adumbraſſe animae & corporis coniunctionem. Aquam eſſe rerum principium docuerunt Aegyptii, & haec fuit Thaletis & aliorum Philoſophorum ſententia: quin etiam quia putarunt maris aqua omnia purgari ac luſtrari; idcirco nil frequentius in ſepulcris occurrit his marinis monſtris, quibus Defunctorum animae ad Elyſios per mare devehuntur. De hiſce emblematis ſepulcrorum non pauca in meo Muſeo Etruſco adnotavi.

TAB. XV. *Genii Aurigae, Circenſes ludos celebrantes, emblema marmorei Sarcophagi.*

PVtarunt veteres hominibus poſt mortem eadem manere ſtudia & curas, quibus viventes addicti maxime fuerant; ſive, ut ad illum Virgilii locum Aeneid. Lib. VI. verſ. 444.

———— *Curae non ipſa in morte relinquunt*:

explicat Servius, homines apud Elyſios amare, & habere peractorum ſtudiorum, curarum criminumque imaginem. Clarius mentem ſuam Virgilius paullo poſt aperit verſ. 651.

Stant terrae defixae haſtae, paſſimque ſoluti
Per campos paſcuntur equi. Quae gratia currûm
Armorumque fuit vivis, quae cura nitentes
Paſcere equos, eadem ſequitur tellure repoſtos.

Quum autem inter praecipuas curas & voluptates hominum, celebritas ludorum haberetur; idcirco ſagax Sculptor in hoc elegantiſſimo Sarcophago Circenſes exhibuit, & pro Aurigis Genios bigas agitantes, & alios Genios curſores, quorum unus, qui iam ad metam pervenit, victoriae indicem, palmarum faſciculum laetus oſtendit. Genius ille, qui e curru deiectus in terram corruit, & alter Genius qui ſemianimis iacet, rotis currentium bigarum adtritus, quem prope parata eſt urna cineraria, aperto ore, ipum Defunctum, cuius cineres in eodem ſepulcro ſervabantur, deſignant, totumque emblema ludorum perbrevem laetitiam cum luctu coniunctam, mortalis vitae brevitatem & pericula teſtatur. Vas alterum perelegans proiectum, illud forſitan eſt, quo aurigae, antequam certamini ſe exponerent, vinum abſynthio conditum bibebant, ut omnem metum depellerent, & alacrius certarent. Memorat Spartianus commentum illud Aelii Veri, qui *curſoribus ſuis, exemplo Cupidinum, alas* frequenter adpoſuit, equoſque ventorum nomine ſaepe vocitavit, Boream, Aquilonem. Sponius antiquum adfert epigramma in Miſcellaneis pag. 65. quod mirifice hoc emblema illuſtrat. Spectantur etiam menſae, in quibus ova primum locum tenebant, de quibus Caſſiodorus Lib. III. Variar. ad Fauſtum, & Livius Lib. XLI. *Et carceres Circo fecit, & ova & metas curriculis numerandis.*

TAB. XVI. Num. I. *Militarium armorum dedicatio a Geniis facta, emblema marmorei Sarcophagi.*

VIro militari convenit hoc ſepulcrum, in quo Genii in honorem Defuncti ſculpti ſunt militaria arma adtollentes, &, ut opinor, eam armorum referen-

tes

tes dedicationem, quae in templis Deorum fieri ſolebat. Nemo eſt enim qui ignoret Heroum arma in aedibus ſuſpenſa, & clypeos cum imagine illuſtrium virorum dedicatos. Clypeum intra lauream coronam, e qua lemniſci pendent, ſuſpendunt duo Genii, ut videre eſt etiam in Caeſarum numis: alii duo erigunt haſtam, alii thoracem. Huc ſpectat deſcriptio funebris pompae in funere Pallantis apud Virgilium Aeneid. Lib. XI. Haec omnia adlata eruditionis ſpecioſa fruge illuſtrare poſſem; verum, ſi id facerem, novi nihil adferrem; quare aliis haec illuſtranda relinquo.

TAB. XVII. Num. II. *Parentum domeſticus luctus in acerbo filii funere, emblema Sarcophagi marmorei.*

CVbicularis lecti apud veteres Romanos formam hinc diſcimus, in quo morte oppreſſus puer nudus exhibetur. Adpoſita eſt ei, & ſuppedaneo impoſita, patina eſcaria; quia ferales epulae defunctis offerebantur, iisdemque veſci eorum umbrae credebantur. Defunctum puerum lugent parentes, qui ſedentes ſculpti ſunt, quemadmodum ad ſepulcrum Hectoris in Iliaca Tabula apud Fabrettum pag. 378. videre eſt. Stantes vero plorant defunctum puerum fratres, & Genii duo Somnum & Mortem referentes, qui iuxta funerum ritum, inverſis facibus innituntur. Ita quoque in funere virorum, qui militari gloria, & magiſtratuum honoribus praefulſerunt, arma, faſces & alia inſignia ad terram verſa ferebantur. Mirum in exprimendo luctu Sculptorum ingenium ſaepe etiam in antiquis Etruſcorum ſculpturis demiratus ſum. Plura, quae in hoc emblema adferre poſſem, elucubravit Kirckmannus de Funeribus antiquorum Lib. II. Cap. VII. XI. & XII. quem ſi otium eſt,

vi-

vide. Opinati ſunt veteres mori coactos eos, quibus Proſerpina crines abſcidiſſet; quare de Didone ſibi mortem conſciſcente, haec Virgilius Aeneid. Lib. XIV. verſ. 696.

Nam, quia nec fato, merita nec morte peribat,
Sed miſera ante diem, ſubitoque accenſa furore,
Nondum illi flavum Proſerpina vertice crinem
Abſtulerat, Stygioque caput damnaverat Orco.

Putarunt etiam forma atque aetate praeſtantes cum pueros, tum puellas a Diis Nymphiſque amoris gratia rapi, & ad Elyſia atva duci eorum umbras; animas vero ſederibus inſeri ſolitas: quam opinionem, compluribus adlatis antiquis epigrammatis, confirmat Fabrettus ad Inſcriptiones domeſticas Cap. III. pag. 188. 194. & Cap. X. pag. 702.

TAB. XVIII. APOLLO *cum Muſis & Poëta, ſeu viro Poëtices cultore, emblema Sarcophagi marmorei.*

CONſortio Apollinis cum Muſis nil frequentius in antiquis ſculpturis; nam ipſis praeeſt, eorumque Μȣσαγέτης paſſim apud veteres Poëtas & Scriptores laudatur. Inter naturae ludentis in diſcoloribus lapidibus miracula memoratur gemma Pyrrhi illius, qui adverſus Romanos bellum geſſit. Nam (Plinio auctore Lib. XXXVII. Cap. II.) *habuiſſe traditur Achaten, in qua novem Muſae, & Apollo citharam tenens ſpectarentur, non arte, ſed ſponte naturae ita diſcurrentibus maculis, ut Muſis quoque ſingulis ſua redderentur inſigna.* In hoc Sarcophago, ut & in altero, qui exſtat in Coemeterio Piſano, non novem,

ſed

ſed octo tantum Muſae ſculptae ſunt, quarum inſignia edax tempus paene in omnibus delevit. Sed loco nonae Muſae ſculptus cernitur vir pallio & tunica amictus, qui facile ſculptus eſt, ut referat Defunctum Poëſi addictum, vel etiam Poëtam fuiſſe. Is prope aram ſacro igne calentem adſtat, & Apollinem reſpicit. Hic quoque Poëta ſtat in medio duarum Muſarum, quarum una perſonam comicam ſiniſtra manu; altera vero tragicam, & dextera clavam geſtat; quamquam haec adtributa, temporis iniuria, corrupta valde ſint. Hinc colligimus ſepulcrum hoc condendo corpori alicuius Poëtae ſeu Comici, ſeu Tragici, vel potius egregii Muſarum cultoris, exſtructum fuiſſe. Occurrunt non raro in ſepulcris ſculpti Poëtae & Philoſophi utraque manu volumen tenentes, cum voluminibus ad pedes in theca reconditis, quorum ſepulcrorum ornamenta ſunt perſonae ſcaenicae. Horum exempla non pauca exſtant in Sarcophagis Piſani Coemeterii num. IV. VII. XI. & XII. apud Ioſephum Martinium, qui has inſignes ſculpturas mutilas, & foedatas data opera produxit. Pervulgatum erat priſcis fabulis, fidium cantu non paucos ab inferis eductos fuiſſe, & muſices ope vitales luminis auras multos iterum frui potuiſſe: quapropter in ſepulcris (ut videre etiam eſt apud Sponium in Miſcellaneis eruditae Antiquitatis) tam frequenter Muſas inſculptas crediderim; ſed hae merae ingenii coniecturae doctiorum hominum aequum iudicium ſubeant. Frequenter etiam in ſepulcris tum Etruſcorum, tum Romanorum, imagines Defunctorum & idola expreſſa ſpectantur, quae monſtroſis animalibus marinis delata ad Elyſiorum, ut credebant, beata loca, muſicis inſtrumentis, tibiis, cithariſque canunt, & carmina etiam modulantur. Quemadmodum enim varia fuere hominum dum viverent ſtudia; ea poſt mortem, defunctorum animas in Elyſiis

ſiis colere ac ſervare crediderunt. Illud etiam, ut eruditi homines expendant, proponendum ſupereſt; num haec imago palliati & barbati hominis, ſtantis in ipſo Apollinis & Muſarum choro prope aram ignitam, referre poſſit Linum Poëtam praeſtantiſſimum, qui in monte Helicone prope lucum Muſarum ſtatuam obtinuit, cui quotannis, antequam Muſis ſacra fierent, parentabant, teſte Pauſania, Lib. IX. qui ita ſcribit: *Eſt illi proxima Lini ſtatua in parvo ſaxo, ad inſtar ſpeluncae excavato: huic parentant quotannis antequam Muſis ſacra faciant.* Petitur hinc probabilis coniectura cur in Muſarum choro expreſſo in ſepulcris, eius ſtatua ſculpta ſit; ſed priori coniecturae lubentius adquieſco.

TAB. XVIIII. *Bacchi, domitis Indis, triumphus, emblema marmorei Sarcophagi.*

PRaeſtantium Sculptorum antiquorum opera iniuria temporum labefactata & corrupta, non ſine moleſtia ſpectari poſsunt ab his qui eruditae Vetuſtatis ſtudia diligunt & impenſe colunt. Si integrum ad nos perveniſset hoc ſepulcri marmorei anaglyphum nil pulcrius, nil elegantius cerni poſset. Quod vero tam foede tum hoc, tum alia ſepulcrorum emblemata peſſumdata ſint, adſcribendum ſuperbiae & luxui maiorum noſtrorum, qui ea pro vaſculis ad aquas e fontibus manantes colligendas in Hortis uſi ſunt; quae ſero nimis in Muſea conſilio doctorum hominum migrarunt. Haec adnotare volui, ne cui mirum ſit, me interdum has antiqui operis ſculpturas mutilas, & deformatas adferre.

Exhibetur in hoc ſepulcro Bacchi triumphus devictis profligatiſque Indis, quorum Reges manibus

poſt

poſt terga revinctis, eius pompam praecedunt. Bacchi comites ſunt Muſae & Hercules, & Bacchae, quae muſicis inſtrumentis perſtrepunt. Baccho in curru ſtanti adſtat Victoria expanſis alis; currum vero Centauri mas & femina vehunt. Sed hic typus, quum inferius in duobus anaglyphis occurrat, alia nonnulla, quae heic ſculpturae vitio adnotare non poſſumus, mox obſervabimus.

TAB XX. IVLII CAESARIS *nex nunciata, eiuſque veſtis in Capitolio coniuratis oſtenſa, marmorei antiqui anaglyphi emblema.*

DVo exſtant in regio Magni Ducis Etruriae Muſeo antiqua anaglypha marmorea, quae raritate, & monumentis ad illuſtranda commentaria de IVLII CAESARIS nece, quae hactenus in univerſo Antiquitatis penu deſiderata ſunt, plane ſingularibus, pretio ſuo rariora cimelia vincunt. Haec iam multis ab hinc annis quum delineanda aerique incidenda curaſſem, ad non paucos amicos miſi; noviſsime vero Pariſios tranſmiſsa ſunt, & puto iam a docto viro, qui rerum ab Iulio Caeſare geſtarum Hiſtoriam parabat, edita fuiſse.

In priore igitur anaglypho adlato in Tab. XX. duobus viris ſedentibus duo infimae ſortis homines, ut eorum veſtis declarat, togam Iulii Caeſaris ſanguine reſperſam oſtendunt; adſtantibus ad latus ſedentium duobus adparitoribus. Sed quo modo Iulius Caeſar vulneribus percuſſus ſit in Senatu, qui edictus fuerat Eidibus Martiis in Pompeii Curia, in quam Marcus Antonius Conſul, & Magiſter Equitum Lepidus convenerant cum eodem Iulio Caeſare, audiendum ex Suetonio in eius vi-

ta c. 82. *Adſidentem conſpirati ſpecie officii circumſtiterunt: illicoque Cimber Tullius, qui primas partes ſuſceperat, quaſi aliquid rogaturus, propius acceſſit: renuentique, & geſtu in aliud tempus differenti, ab utroque humero* TOGAM *adprehendit: deinde clamantem*, iſta quidem vis eſt, *alter e Caſſiis adverſum vulnerat paullum infra iugulum. Caeſar Caſſii brachium adreptum graphio traiecit: conatuſque proſilire, alio vulnere tardatus eſt. Vtque animadvertit undique ſtrictis pugionibus peti*, TOGA *caput obvolvit: ſimul ſiniſtra manu ſinum ad ima crura deduxit, quo honeſtius caderet, etiam inferiore corporis parte velata. Atque ita tribus & viginti plagis confoſſus eſt, uno modo ad primum ictum gemitu ſine voce edito.* Plutarchus ſignum adoriundi Caeſarem coniuratis datum fuiſſe memorat, togam eius ambabus manibus detractam a collo, quod fecit Tullius Cimber. Sculptor in hoc anaglypho expreſſit indicium caedis nempe togam Caeſaris ab eo detractam; non autem quod is poſt mortem eam oſtenderit ſanguine reſperſam. Nam, Caeſare interfecto, Senatus confeſtim e Curia fugiens, urbem tumultu & ingenti terrore implevit. Coniurati vero ex Curia Capitolium petiere, auctore Plutarcho, & populum ad libertatem vocarunt; quare his potius, non vero Senatui ſeu Conſulibus, oſtenſam togam eius necis indicem crediderim. Coniurationis autem principes conſtat veterum Scriptorum numorumque auctoritate fuiſſe D. Brutum, C. Caſſium, & P. Servilium, & facile hi duo in marmore ſculpti ſunt.

TAB.

TAB. XXI. IVLIO CAESARE *interemto, recitatum eius teſtamentum repraeſentat marmoreum antiquum anaglyphum.*

ALterum marmoreum antiquum anaglyphum exhibet delationem, ac recitationem teſtamenti Caeſaris: de qua haec laudatus Suetonius c. 83. *Poſtulante ergo L. Piſone ſocero, teſtamentum eius aperitur: recitatur in Antonii domo, quod Eidibus Septembribus proximis in Labicano ſuo fecerat, demandaveratque Virgini Veſtali maximae. Q. Tubero tradit, heredem ab eo ſcribi ſolitum ex conſulatu ipſius primo, uſque ad initium civilis belli, Cn. Pompeium: idque militibus pro concione recitatum. Sed noviſſimo teſtamento tres inſtituit heredes ſororum nepotes, C. Octavium ex dodrante, & L. Pinarium & Q. Pedium ex quadrante reliquo: in ima cera C. Octavium etiam in familiam nomenque adoptavit: pluresque percuſſorum in tutoribus filii, ſi quis ſibi naſceretur, nominavit: D. Brutum etiam in ſecundis heredibus. Populo hortos circa Tiberim publice, & viritim trecentos ſeſtertios, legavit.* Ex his colligimus Caeſaris teſtamentum, quod duo Senatus adparitores adferunt, alio comitante, fuiſſe in tabulis pugillaribus cera oblitis ſcriptum, quas referre videtur hoc ſchema. Sed ornamenta illa ſuſpenſa, ac pendentia e tigillo, nempe ſtolae, & pulvinaria, indicant in aliqua ſacra aede, ſive in eius parte aliqua teſtamentum lectum fuiſſe. In biſellio ſedent Virgo Veſtalis Maxima dextrorſum; ſiniſtrorum vero, ni fallor, ipſe M. Antonius Conſul, prope quem adſtat eius ſervus: & hinc clarius elucet quae fuerint tum adparitorum, tum ſervorum veſtes. Poſt biſellium adſtat prope Veſtalem Maximam, cuius crines ſoluti ſunt, femina quaedam collectis in tricas

crinibus, quam eius ancillam eſſe ſubſpicor. Monumenta haec perinſigna antiqui operis alii accuratius expendent; hunc autem dumtaxat meorum laborum fructum ac laudem, qui ineditas has vetuſtatis delicias profero, mihi contingere opto, & ſi conſequar gratulabor.

TAB. XXII. *Marmoreum anaglyphum, in quo Imperatoris Caeſaris ſacrum in honorem Deae Romae, exhibetur.*

PRopius ſpectanti mihi anaglyphum hoc perexi-mium, in imagine Imperatoris Caeſaris, qui reducta in caput chlamyde, velatus & laureatus ſacrificat ad aram ſacro igne accenſam, converſus ad Romam, quae ſedens haſtam tenet, denudata, ut in aliis antiquis monumentis, atque etiam in numis obſervatum eſt, dextra pectoris mamilla, ſublucet quammaxime effigies Commodi Imperatoris. Neque improbabilis eſt haec coniectura; nam cum Scriptoribus antiquis concordant numiſmata, quae Commodum exhibent velato capite ſacra facientem Herculi, quum Vrbem Romam novam *Coloniam Commodianam* eſſet facturus. In numis etiam idem Commodus expreſſus cernitur, quaſi alter Hercules, habitu deducentis coloniam, agens boves, & aratrum in ea deſignanda ducens: quae nova deductio contigit, ut ad numiſmata maxima Medicei Muſei obſervabam, Tab. XLVII. num. I. pag. 189. Tribunicia eius Poteſtate decima octava, Conſulatu ſeptimo, nimirum anno ab Vrbe condita DCCCCXLV. Chriſti CXCII. Hanc probavit pronus in adulationem Senatus, uti Lampridius memorat: *Et eo quidem tempore, quo ad Senatum retulit de* COMMODIA-

NA

NA *facienda* ROMA, *non ſolum Senatus hoc lubenter accepit per irriſionem (quantum intelligitur) ſed etiam ſe ipſum* Commodianum *vocavit*, Commodum Herculem, *& Deum adpellans*. Sus foeta auſpicata victima, ut mactetur, adducitur: adſtant laureis coronis redimiti militares viri, quorum duo ſacrificalia vaſcula alter ſimpuvium, alter vero thurariam acerram geſtant. Altera Dea, quae ex adverſo ſpectatur inſidens clypeo, in quo Gorgonis caput inſculptum, forte Virtus eſt, quae eodem aut ſimili habitu, imagini Romae iungi ſolet, de quibus alibi diſſerui in Obſervationibus ad Numiſmata maxima Cimeliarchii Medicei.

SARCOPHAGI ANTIQVI

ADLATI IN SEQVENTIBVS TABVLIS XI.

FLORENTIAE EXSTANT

SIVE IN MVSEIS SIVE IN AEDIBVS SIVE IN HORTIS.

TAB. XXIII. *Adonidis, invita ac moerente Venere, fatalis profectio ad apri venationem.*

QVum obſervarem eburneas inſignes Tabulas, ſive Diptycha Ampliſſimi Doctiſſimique Cardinalis Bibliothecarii Angeli Mariae Quirini, quae Vaticanae Bibliothecae dono dedit, & familiari ad eum epiſtola declararem, quid de his ſculpturis ſentirem, profecto nil tale cogitans, quod ea pervulgari deberet, ut exemplis confirmarem in altera ex his Tabulis ſculptum eſſe cum Venere Adonidem, adeoque eorum nuptias caelatas eſſe, ad hunc Sarcophagum, qui exſtat Florentiae in Hortis Palatii

Ma-

Magni Ducis Etruriae prope aedem & Coenobium Divi Marci, intendi digitum, & ad alterum, quem mox producam. Frequenter haec fabula occurrit, atque emblema eſt ſepulcrorum, quibus uſi ſunt Romani ac maiores noſtri Ethnicae ſuperſtitioni addicti. In Diptychis tabulis Quirinianis Venus & Adonis ſtant: Dea cultu veſtium ſponſa exhibetur, cui Cupido accenſa face, & in eam verſa, adblanditur: in ſepulcris vero Venus ſedens (nam ſedentes mortuis parentabant veteres) exprimitur, non ridens, ſed moerore tabeſcens, & circa eam ludit Cupido, vel, ut in alia Sarcophagi ſculptura, duo. Luget etiam Adonis a Venere diſcedens, cohibitus ab invitis Parcis, quarum una prope eum ſculpta eſt, quaſi ſuadens ne eat. His thematibus antiqui humanae vitae viciſſitudines oſtendere voluerunt; quare non raro Genii in ſepulcris anni quatuor Tempeſtates referentes ſculpti obſervantur, de quibus ea omnia quae adnotari poterant, prae ceteris Vir Celeberrimus ac Doctiſſimus amicus meus Praeſul Ioannes Bottarius Florentinus, Vaticanae Bibliothecae Praefectus in Sculpturas & Picturas veterum Coemeteriorum Chriſtianorum enucleatius expendit. Mortis ſymbolum hiemem eſſe veteres putarunt. Qua vero de cauſa, & e quibus Theologiae fontibus veteres Romani eruerint huiuſmodi Veneris & Adonidis fabulam ad vim mortis & fati neceſſitatem declarandam, ex Macrobio, ut ſcripſeram, colligendum eſt, quo auſpice perſpicue hoc emblema illuſtratur, explicaturque. Haec igitur ſcribit Saturnal. Lib. I. Cap. XXI. ADONIN *quoque Solem eſſe non dubitabitur, inſpecta religione Aſſyriorum, apud quos* VENERIS *Architidis & Adonis maxima olim veneratio viguit, quam nunc Phoenices tenent; nam Phiſici terrae ſuperius hemiſphaerium, cuius partem incolimus, Veneris adpellatione coluerunt: inferius vero hemiſphaerium terrae Proſerpinam vocaverunt;*

ergo apud Aſſyrios ſive Phoenicas lugens inducitur Dea: quod Sol annuo greſſu per duodecim Signorum ordinem pergens, partem quoque hemiſphaeri inferioris ingreditur; quia de duodecim Signis Zodiaci ſex ſuperiora, ſex inferiora cenſentur: & quum eſt in inferioribus & ideo dies breviores facit, lugere creditur Dea, tamquam ſole RAPTU MORTIS *temporalis amiſſo, a Proſerpina retento; quam Numen terrae inferioris circuli & antipodum diximus: rurſumque Adonin redditum Veneri credi volunt, quum Sol, evictis ſex Signis inferioris ordinis, incipit noſtri circuli luſtrare hemiſphaerium cum incremento luminis & dierum. Ab apro autem tradunt interemtum Adonin, hiemis imaginem in hoc animali fingentes; quod aper hiſpidus & aſper gaudet locis humidis & lutoſis pruinaque contectis, proprieque hiemali fructu paſcitur glande. Ergo hiems veluti vulnus eſt Solis, quae & lucem eius minuit & calorem; quod utrumque animantibus adcidit* MORTE. Nil hac explicatione Macrobiana apertius, nil ad emblemata haec Sepulcrorum elucidanda adcommodatius inveniri poteſt. Alia mox adferam, quae adnotari poſſunt. Interim dum haec monumenta auctoritate veterum Scriptorum explicamus, audacem illam, ac minime aequam cenſuram a nonnullis illatam cenſendam eſſe arbitramur, qui, quum ipſi coecutiant, ſcribere non dubitarunt, Antiquarios ambigua & dubia pro certis ſtrenue venditare.

Huc pertinet elegans antiquum epitaphium, quod nuper inventum ſumma ad me cum humanitate miſit Celſiſſimus ac Reverendiſſimus Princeps D. Ioſeph Maria ex Comitibus THUN, Sereniſſimae Invictiſſimaeque THERESIAE Reginae Hungariae & Bohemiae ad Pontificem Maximum Ablegatus. Nam in eo Terrae, quae ſinu ſuo Defunctorum cineres ſuſcipit & amplectitur, & puellae defunctae mores, aetas, indoles & laudes continentur:

& id

& illud quod ſuperius adnotabam elucet, pueros puellaſque aetate florentes creditas a Diis rapi, urgente ac ſaeviente Fati neceſſitate. Ita igitur ſe habet:

INVIDA · SORS · FATI · RAPVISTI · VTILEM
SANCTAM · PVELLAM · BIS · QVINOS · ANNOS
NEC · PATRIS · AC · MATRIS · ES · MISERATA · PRECES
ACCEPTA · ET · CARA · SVEIS · MORTVA · HIC · SITA · SVM
CINIS · SVM · CINIS · TERRA · EST · TERRA · DEA · EST ·
ERGO · EGO · MORTVA · NON · SVM

TAB. XXIV. *Meleager ab apro Calydonio occiſus: item Militaris viri ſacrificium, emblemata duo marmorei Sarcophagi.*

SArcophagus iſte marmoreus mole ac magnitudine ſua omnium maximus, qui olim apud Valorios, mox apud Ioannem Gualbertum Guicciardinum, Patricii generis viros, exſtabat, poſt huius mortem migravit in Muſeum Excellentiſſimi Marchionis Caroli Renuccinii. Cenſent Antiquarii noſtri inter patria Florentinorum Colonorum monumenta numerandum eſſe; quod arguunt ex eius magnitudine ac mole; non enim credibile eis videtur, aliunde eſſe advectum. Sculptura pulcherrima eſt; licet rudis adpareat ex oſcitantia Calchographi; cui, quum in carcere aliquantulum obſcura detineretur, aeri incidendum dedi, ne fame periret.

Latera eiusdem Sarcophagi ſculpturis ornata ſunt, quae cum duobus emblematis, queis frons ornatur, conveniunt. Nam in dextero latere vir togatus,

tus, volumen dextera gerens, ad ſacrificandum procedit, ſequente popa, ſeu victimario, qui taurum, Iovi forſitan in Capitolio mactandum, adducit, & ſecuriculam gerit. Taurus, inſigne Iovis & indicium eius nominis *Delta* Graecum, inter cornua gerit, eoque ſymbolo ornatur. In anteriore Sarcophagi facie ſacrum peragitur, caeſo tauro, ſupra quem vir militari cultu conſpicuus, nudo capite, pateram effundit, adſtantibus aliquot viris, & feminis velato capite.

In ſiniſtro Sarcophagi latere Meleager expreſſus eſt, fugientem aprum Calydonium inſequens. Nota fabula eſt ex antiquis Mythologis. In anteriore laeva fronte eiusdem Sarcophagi Meleager repraeſentatur ſemianimis, iacens, letali vulnere adpetitus ab apro, quem quidem ipſe demum occidit. Meleagrum, pro patriorum agrorum incolumitate & civium ſalute ſtrenue pugnantem complures Heroes comitati ſunt, quos Hyginus Fab. CLXXIII. enumerat. Inter hos fuere Caſtores, qui equis inſidentes, ut in hoc emblemate videre eſt, pugnant; reliqui vero Heroes ſaxa in immanem belluam iaculant. Vir ille, qui adcedit, forſitan eſt Meleagri parens, inevitabile filii ſui Meleagri fatum lamentationibus proſequens. Ferale hoc ſepulcrorum emblema primum Etruſci in ſuis Vrnis exhibuerunt, ut Mortis & Fati malignam vim, imperium, & ineluctabile arbitrium deſignarent, ut in Diſſertatione III. Tom. III. Muſei Etruſci oſtendi.

TAB. XXV. & XXVI. *Proſerpina rapta a Plutone, emblema duorum e marmore Sarcophagorum.*

FRequens eſt Sepulcrorum emblema Pluto rapiens Proſerpinam, quam curru quadriiugo vectam ad infera regna perducit. Eo etiam uſi ſunt non ſolum antiqui Romani, verum etiam ante eos Etruſci, a quibus probabile videtur eos accepiſſe. Bonarrotius in Numiſmata maxima Muſei Carpinei pag. 58. adhibitum hoc emblema cenſet, ut ornaret Sepulcra eorum, qui aut Sacerdotes erant, aut initiati ſacris Eleuſiniis; ſive, ut his thematis tempeſtatum, & humanae vitae viciſſitudines deſignarent. Occurrit etiam haec Fabula caelata in gemmis, & in numis; quam, quum Antiquarii praeclariſſimi Spanhemius, Vaillantius, Seguinus, Begerus, Bonarrotius, aliique, ac praeſertim Hieronymus Aleander iunior in explicatione Tabulae Heliacae, luculentis obſervationibus egregie illuſtrarint, haud opus eſt ut aliorum eruditam gazam huc adveham, inutili prorſus labore. Nonnulla & ego ad Numiſmata maxima regii Muſei Medicei, quae hunc ipſum typum exhibent, & ad Muſei Etruſci monumenta Tom. II. pag. 108. adnotavi. Narrant veteres Mythologi, atque inter hos Hyginus Tab. CXLVI. Proſerpinam tunc raptam a Plutone, quum in monte Aetna, qui eſt in Sicilia, flores cum Venere & Diana & Minerva legeret. Genias alatas in utroque huius Sepulcri angulo, quod in aedibus Nobilium Michelozziorum adſervatur, effinxit ſolers Sculptor, quae flores ac fructus in ſinu veſtis collectos offerunt, quaſi Proſerpinae ſocias, vel potius comites animae Defuncti, cuius corpus in hoc elegan-

gantiſſimi operis Sarcophago ſervabatur. In dextro latere ſculpſit prope Orci limen Mercurium deducentem ad inferos Defuncti umbram, quam veſtibus circumvolutam expreſſit: in ſiniſtro vero Herculem, qui eam ab inferis evocat; quare eius caput veſte obnuptum detegere ſe ſimulat.

Sed ut ad anteriorem Sepulcri faciem revertar, Ceres primum occurrit ſtans in curru, quem trahunt immanes dracones; quos in altero Sarcophago alatos cernimus; de quibus eximius Bonarrotius loco ſuperius memorato erudite diſſeruit. Ceres igne micantem lampadem laeva gerit; quia noctu amiſſam filiam Proſerpinam inveſtigavit. Sub curru ſubque ſinuatis in ſpiras draconibus reclinatus iacet Genius, quo loca, per quae Ceres tranſiit, declarantur. Circa aram ſacro igne ſuccenſam, valde tamen humilem, qualis in defunctorum honorem erigi ſolebat, adſtant tres feminae, quae Proſerpinae ſunt comites, ſeu potius Parcas referunt; quarum altera doloris indicia edit, elato brachio dextro; altera vero cohibere nititur Minervam currentem, & ſequentem Plutonis raptoris currum. Per aëra volitat nuptiarum conciliator & praeſes Genius, ſeu verius Cupido; qua de re conſulendus Claudianus, qui de raptu Proſerpinae multa adfert, quae ad illuſtrandum hoc emblema valde opportuna ſunt, quae brevitati conſulens, praetereo. Iacet ſub equis ociſſime currentibus femina toto corpore veſte contecta, copiae cornu ſiniſtra gerens, elata dextra opem expoſcens, quae Tellurem deſignat. Praeit Sponſorum currum Mercurius, animarum quaeſtor, & ad infera regna ductor, qui & iter iisdem monſtrat.

In altero Sarcophago marmoreo operis eleganti pereximio Tab. XXVI., qui in aedibus Nobilium Oricellariorum ad Carrariae pontem adſervatur, Cereris Genia currum moderatur: facem vero accenſam non

ipſa Ceres, ſed Genii, dracones alatos praecedentes, gerunt. Duae feminae Proſerpinae comites, quae cum ea flores legebant, opitulante Genio, qui vaſculum floribus implet, terrore perculſae, moerentesque ob amiſſam ſociam ſculptae ſunt. Alii Genii ante & poſt currum Plutonis nuptae eidem Proſerpinae famulantur. Sed illud notatu dignum, quod currus Plutonis opprimit oſcillum ſive larvam, quae Defuncti imago eſt. Non ſolum heic Mercurius, verum & Minerva currum praecedunt, &, ut probabile videtur, eadem Dea obviam occurrens, iter ſe impedire ſimulat. Circa pedes Mercurii ſculptus Cerberus, ac non longe femina, quae forſitan flumen Lethes exprimit. Per aëra ſuſpenſus ſedet Iupiter, in hoc marmore iniuria temporis corruptus; quia ut ſcribit Hyginus: *Poſtea Ceres ab Iove impetravit, ut dimidia parte anni apud ſe, dimidia apud Plutonem eſſet:* quae mythica hiſtoria antiquis Ethnicis aptiſſima viſa eſt, ut non ſolum humanae vitae alternas vices, quas frumentum terrae mandatum ſubit, in Cerere ac Proſerpina deſignarent; verum etiam ut umbrarum defunctorum tranſitum ad Orcum, & animarum ad ſidera deductionem exprimerent, & imperitum vulgus his ſymbolis animarum immortalitatem intelligeret.

TAB. XXVII. XXVIII. XXIX. *Bacchus curru vectus, comitante ſuo famulitio, emblema antiquorum Sepulcrorum*

Ea fuit antiquorum, ſtulta quidem ac ſuperſtitionis plena, opinio, ſacris Deorum myſteriis Magnae Deûm Matris, Cereris & Liberi Patris initiatos homines, qui dum viverent his ſacris ſe a culpis expiarunt, poſt mortem fore optatae beati-

tudinis compotes, & a cruciatibus ac ſuppliciis in Orco ſubeundis eſſe omnino immunes; de qua opinione in Tomo II. mei Muſei Etruſci, atque etiam in Tomo III. complura adtuli documenta. Frequenter igitur in Sepulcris Bacchi Orgia exhibentur. Quin etiam Bacchum Inferos adiiſſe, & complures Defunctorum animas evocaſſe, & in priſtinam vitam adduxiſſe traditum eſt: quod apud antiquos Scriptores, praecipue vero apud Diodorum Siculum, me legere aliquando memini.

Huius evocationis exemplum exhibet marmoreus Sarcophagus, qui exſtat in meo Muſeo, quem adfero in Tab. XXVII. Sculpturae huiuſce non valde exquiſitae, elegantis tamen, opificium aetatem Antoninorum redolere videtur. In dextra parte cernitur curru vectus a Centauris Bacchus, velato corpore hinnuleis exuviis; capite vero ornato pampinis uviſque; ſiniſtra cantharum gerens, qui ſecum in curru ſtantem ducit hominem barbatum, & palliatum, qui dextra vannum pectori admotam gerere videtur. Hunc referre arbitror ipſum Defunctum Bacchi ſacris purgatum luſtratumque, eiuſque ope ac praeſidio ab Inferis evocatum; nam Orci oſtium in marmore hac de cauſa ſculptum cernitur; eumque, eodem Deo auſpice, non ſolum beatitudinem, ſed divinitatem quoque, ut Ethnici opinabantur, iam conſecutum. Iuxta currum plaudit Baccha, quae Liberi Patris cultorem reſpiciens, crupetiis perſtrepit. Centauri duo currum trahunt, quorum unus a dextris lyrae fidibus canit, ac ſub ſe laſcivum Satyrum iacentem habet; alter vero clypeum utraque manu tenet, & adtollit, in quo Defuncti protoma primis tantum rudibus lineamentis inchoata eſt, non vero perfecta. Id eam opinionem me confirmat, quod antiqui Sepulcra ſibi viventes pararent, emerentque in officinis Sculptorum, & poſtremo ef-

ſigiem ſuam alia aetate, quae morti magis obnoxia credebatur, inſculpendam mandaſſe. Sub clypeo cum Defuncti imagine ſculptae ſunt tres perſonae hianti ore, hominis tres aetates referentes: quarum ea, quae in medio eſt, valde elegans, hederis pampiniſque redimita cernitur: altera laevorſum ſculpta Faunum; altera vero Silenum repraeſentat.

In laeva Sarcophagi fronte Bacchus toto corpore nudus, chlamyde tantum poſt humeros defluente, Ampelum, quem valde dilexit, ſtans in curru; dextraque cantharum gerens, amplectitur, ac ſecum ducit. Currum duo pariter diverſae aetatis Centauri trahunt, quorum unus, ut ſe iam bene potum oſtendat, vinum e poculo, nempe e cornu in amphoram infundit; nam ex amphoris in cyathos & in pocula vinum infundi ſolebat; heic autem e contra. Sub hoc, laſcivientis aetatis ſymbolo, Satyri perſona ore immaniter hianti expreſſa eſt. Bacchi pompam comitatur Baccha, quae toto corpore nuda tibiis canit.

In marmoreo anaglypho, quod frontem Sarcophagi fuiſſe apparet, adlato in Tab. XXVIII. ex Muſeo Cerretanio, habemus non ita obvium arcumae, ſive arcimae exemplum, genus nempe plauſtri modici, quo ſolus homo geſtari poterat, auctore Feſto. In hac iacet Bacchus ebrius, qui muliebri ſpecie repraeſentatur, qui capiti ſuo dextram manum admovet, uti laborantes gravedine, ac morbo adfecti homines facere ſolent; quapropter eum ſuſtinet femina e ſuo choro ac famulitio, quae altera manu micantem facem ſuſtinet. Arcuma ad optatum locum delata, ut conſitit, inumbratur pampinis, & uvarum racemis, quia Bacchi ΣΚΙΑΝΘΙου, cuius cognomen pervulgatum eſt a me Par. I. pag. 3. ea plane omnium maxime dulcis voluptas eſt frui vitis, quae ei ſacra eſt, frigida umbra: & fortaſſis ea femina, quae prope eum adſtat, flabellum agitabat, quod

ad-

adfirmare non poſſumus, fracta, iniuria temporis, in hoc eleganti marmore eius manu. Ab arcuma, ſive arcima, licet nomine adfinis, differebat arcera, de qua Gellius ex Phavorino Noct. Attic. Lib. XX. Cap. I. Erat enim ploſtrum undique tectum & munitum, quaſi arca, qua nimis aegri, & ſenes portari ſolebant. Sculptor Bacchum quaſi iacentem in arcuma ſculpſit; quia apud ruſticos hoc vehiculi genus in feſtis in honorem Cereris, Saturni, & Liberi Patris adhiberi ſolebat, de quo Pyrrhus Ligorius & Ioannes Schefferus Cap. XIV. in Diatriba de Vehiculis antiquorum. Arcumam tandem trahunt pantherae, animalia Baccho ſacra; haec vero agitat eiusdem Bacchi Genius, qui interim fidibus canens Bacchum demulcet, & forſitan ſomnum ei conciliat. Iam alibi non ſemel adnotavi ſingulis Diis Genios famulos adſignaſſe veteres. Vehiculum, & pompam Dionyſiacam praeit Satyrus ſubſultans, qui thyrſum in humeris ſuſpenſum gerit; eumque ſequitur altera Baccha pectore tenus nuda, facem elatam gerens.

Sequuntur in eadem Tabula XVIII. num. II. & III. alia duo monumenta, nempe Vrna Cineraria Etruſcis litteris inſcripta, quae inter monumenta ſymbolica a me numeratur; nam in medio oſtium pro emblemate ſculptum habet, quod ſepulcrum ipſum, vel Ditis aut Orci ianuam deſignat. In ſacris quoque Litteris Mortis, & Inferni portas deſcriptas legimus. Adcedit ex aere alterum Etruſcum monumentum prope Lucinianum effoſſum, cuius uſus adhuc incompertus eſt; quare a me eo conſilio adfertur, ut doctorum hominum opiniones explorem; inter quos aliqui inter militaria antiquorum Etruſcorum arma recenſendum eſſe exiſtimant; aliqui vero inter ſacra, quibus animalium viſcera circumvoluta ab Haruſpicibus melius & accuratius ex-

ſpi-

ſpici poſſent. In extrema parte tubus capax haſtae eſt, in quo inſigi poſset. De hoc interim nihil ſtatuo, donec meliora alii proferant.

Nunc me Cerretanium Muſeum ad alia properantem aliquantulum moratur, ut egregios viros, qui illud marmoreis ſignis, antiquis inſcriptionibus, urnis cinerariis, anaglyphis, monumentiſque antiquorum Aegyptiorum inſtruxerunt, merita laude proſequar. Primus huiuſce Muſei conditor fuit V. C. Ioannes Baptiſta Cerretanius, Eques D. Stephani, Iuriſconſultus, Senator, & Patricius Florentinus, qui quum Vetuſtatis eruditionem & elegantiores Muſas coleret, omnes priſci aevi elegantias, quibus Muſeum refertum eſt, & Cimeliothecam autiquis gemmis inſcalptis ſibi comparavit inſtruxitque. Praeterea is primus omnium Florentiae eximium Gazophylacium ſibi paravit refertum Florenis aureis Reipublicae Florentinae omnibuſque monetis ab eius initio, quo pecuniam tum auream tum argenteam cum ſuis inſignibus per Monetarios nobiles viros cudit: praeterea pulcherrimam hanc & perutilem collectionem ad Principes uſque omnes Mediceae Auguſtae Domus perduxit. Neque intra hos cancellos conſtitit eius erudita cura, ſed & omnium Italiae atque Europae tum Rerumpublicarum, tum Regum Principumque monetas ex auro & argento diligenti ſtudio, ac magnis ſumtibus ſibi undique conquiſivit. Rariſſimas etiam Summorum Pontificum monetas ex auro & argento, quotquot invenire potuit praecipua ſerie collegit.

Antiquitates haſce omnes huc illuc vagantes, poſtmodum coadunavit, & in nobiliore domus conclavi exſtructa aula ordine diſpoſuit Auguſtinus Maria Cerretanius Canonicus Florentinus, Senatoris Ioannis Baptiſtae germanus frater, qui & ipſe haec ſtudia plurimi faciebat. Ipſe igitur, normam, & exemplar praebente Alexandro Galilaeio, nobili ac ce-

le-

lebri Architecto Florentino, Muſei aulam plaſticis operibus, picturis omnibuſque ornamentis a ſe exſtructam eleganter nobilitavit. Praeterea marmorea ſigna, anaglypha, protomas, inſcripta monumenta perpulcro ordine in eo conlocavit. Monetas praeſertim rariores omnium fere Europae Principum ad haec uſque tempora continuata ſerie mira ſolertia ac labore auxit, perduxit. Fornicem Muſei egregiis picturis ornandum curavit ab eximio Pictore Florentino Vincentio Meuccio, in quo, praeter inſignem Hiſtoriam, quam continet, illuſtres etiam ſanctitate ac pietate Viros, qui e nobiliſſima Cerretaniorum gente prodiere, pingendos curavit. Idem paucis ante quam e vita migraret diebus, me rogavit, ut de hoc opere mentionem facerem, & ſe mihi dono daturum promiſit eburneam Tabulam anaglypho ſacro ſculptam, quam nuper neglectam in Villa ſua Luciniana invenerat. Eam mihi mox dono dedit, & memoriam hanc humaniſſimam mei in eum officii & benevolentiae teſtem, probavit Vir Nobiliſſimus Philippus Cerretanius eius germanus frater, Senator Ampliſſimus, qui eiusdem optimi fratris ſui fato functi ſupremam voluntatem in omnibus accurate implevit. Is quoque non parvo labore Monetas omnes accurato ordine in ſuis Cimeliis diſpoſuit, quum, me ad eam perluſtrandam adcito, valde perturbatas inveniſſet. Eruditam hanc curam poſt Ioannem Baptiſtam Cerretanium Senatorem, & Auguſtinum Mariam Canonicum, alii Florentini hoc exemplo excitati, magnis impendiis ad Patriae decus & Hiſtoriae lucem augendam in ſe tranſtulerunt: inter quos hodie ſupra ceteros emicant ac praecellunt Marchio & Eques Vincentius Riccardius, Senator Florentinus, Ioannes de Podio Baldovinettus Patricius Florentinus, & Ignatius Vrſinus. Inſcriptionem memoratis picturis adpoſitam adferre haud ſuperſedebo, quae ita ſe habet:

ALEXANDRO III. P. M. EX SENENSIBVS DYNASTIS
OPPIDORVM CERRETI ET BANDINELLI
CONCORDIAE ET PACIS CVM FRIDERICO I. IMP.
DIE XXIV. IVLII. A. D. MCLXXVII. FOEDVS INEVNTI
AGNATO SVO HOC VINCENTII MEVCCII OPVS
AVGVSTINVS M. CERRETANIVS CANON. FLOR.
PINGENDVM CVRAVIT A. D. MDCCXLIII.

Alterum marmoreum anaglyphum, quod olim apud heredes V. C. Ioannis Nardii Medici Florentini exſtabat, nunc in Muſeo Morelliorum Patriciorum Florentinorum ſpectatur, quod in Tab. XXIX. profero, fractum eſt, adeoque minime integrum, in medio & in utroque angulo mutilum: quod vero ſculpturae ſupereſt multa nondum ab eruditis obſervata complectitur. Bacchus muliebri veſtium cultu, pendente a ſiniſtris nebride, duplici corona inſignis, nimirum diademate & laurea, quae capitis ornamenta primus omnium invenit, curru vehitur ab una tantum panthera, cui inſidet eius Genius. Fracta eſt vitio marmoris ſiniſtra eius manus, qua, ut vidimus in aliis ſculpturis, cantharum geſtare ſolet. Poſt eum adparent ex eius comitatu Bacchae, quarum altera dextrorſum prope eum graditur tropaeum, cui barbarica veſtis impoſita haſtae, gerens. Praecedunt Satyri, quorum alter, quod eſt notandum, ſubligacula induit. Media inter eos graditur Baccha, tibiis canens. In altero fragmento Barbari duo, ni fallor, Orientis Reges, quos Bacchus debellavit, feris inſident, manibus captivorum more poſt terga revinctis, & quidem alter inſidet camelo; alter vero elephanto loricato, cuius caput laurea corona, ſeu potius myrtea coronatum eſt, e collo vero eiusdem pendet tintinnabulum. De

ele-

elephantis loricatis nonnulla adnotavi ad Numiſmata maxima regii Medicei Cimeliarchii. Hi ſculpturae characteres indicant opus huiuſmodi reſpicere ſequiora poſt Caeſares Antoninos tempora. Cum choro Baccharum, quarum altera Phallophora eſſe videtur, cuius imagines ex antiquis marmoribus adfert Sponius, & de his diſſerit Pignorius in Menſam Iſiacam, graditur vir pallio amictuque Philoſophico indutus, quem probabile eſt referre Defuncti imaginem, & honoris, conlataeque divinitatis cauſa inter Bacchi famulos adlectum in ſolemni eius pompa, quam Oriente victoriis emenſo egit. Praeit Hercules dextra gerens clavam, prope eius pedes adſtante leone Nemeaeo, quem cohibet eiusdem Herculis Genius. Herculem praecedunt Muſae, quarum una tantum ſuperfuit in hoc marmore, quod frontem Sarcophagi exornaſſe minime dubium eſt. Reſectum arietis caput quoque cernitur humi iacens, ut fortaſſis indicet ſacrificium, quod veteres *propter viam* dixerunt; nam ab his fieri ſolebat in honorem Herculis aut Sanci, qui ſcilicet idem eſt Deus, teſte Feſto, ab his qui peregre proficiſcebantur; adeoque pro reditu ſuo Bacchum huiuſmodi ſacrum inſtituiſſe forſitan ſculptor declarare voluit; ni dicamus eſſe caput capri, adeoque, quod hoc animal vitibus noxium, peculiaris ſit Bacchi victima in eius honorem immolata. Porro Bacchum in antiquis ſculpturis vultu cultuque muliebri vectum in triumphali curru, adnotavit etiam Hieronymus Aleander in Heliacam Tabulam, de quo erudite diſſerit. Muſae eius chori duces, conveniunt cum hoc Deo, quem Poëtae Muſarum doctorem faciunt, & *Melpomenem* Athenienſes adpellarunt, auctore Pauſania.

TAB. XXX. *Genii Bacchi Orgia celebrantes, emblema marmorei Sarcophagi.*

GEnios ſingulis Diis famulos veteres tribuiſſe, nemo eſt qui neſciat. His ea arma & ſymbola adſignarunt, quae Deorum, quibus ſerviunt propria ſunt. Ea etiam frequenter agunt, quae ipſis Diis grata ſunt, ludos nempe, feſta, caerimonias, ſacra. Mercuriales Genios exhibui in parergis additis in ornamentum operis mei Monumenti ſive Columbarii Libertorum & Servorum Liviae Auguſtae. Genios Vulcanales nobis proponit Sarcophagus in Aedibus Nobilium Baronum del Nero Patriciorum Florentinorum, quem protuli in Parte I. huius Operis pag. XIII. & alibi. In hoc enim Genii in officina arma cudunt, & abſolutum eleganti opificio clypeum cum Genii imagine adtollunt & dedicant. Adcedit etiam *anaglyphum marmoreum* cum adſimili emblemate, quod in ſequenti Tabula XXXI. n. 1. nunc primum mea cura in lucem prodit.

Bacchi Genios nunc primum propono, ſculptos in Sarcophago marmoreo elegantiſſimo, qui in Aedibus Marchionum Riccardiorum adſervatur. Hi domini ſui Bacchi Orgia celebrant, vel potius Bacchicam pompam agunt. Primum occurrit Genius, qui caprum gratam Baccho victimam, vitibus noxiam, ad aram, adprehenſis cornibus, adducit, ut immolet. Poſt hunc cernitur Genius Canephorus, ea ſacra ferens, quae Clemens Alexandrinus Stromat. Lib. I. deſcribit. Alter Genius ardentem facem in humeris ſiniſtra geſtat; manu vero laeva myſticam ciſtam. Ad pedes eius lepuſculus uvarum cupidiſſimus ſculptus eſt. Praeit Genius capite lanea tenui corona redimito, qui tibiis canit. In

me-

medio Sarcophagi ſtat Genius chlamydatus, qui lyram pulſat, & canere videtur. Hic principem tenet locum, & forſitan ſculptoris conſilium fuit in eo Defuncti effigiem referre; nam perfectus opificio non eſt vultus, ſed rudibus tantum lineamentis inchoatus.

In laeva Sarcophagi parte, angulum verſus, Genius haurit vinum ex epichyſi, vinario nempe vaſculo, de quo Plautus in Rudente Act. V. Sc. II. verſ. 12. quod tripodi impoſitum eſt. Hinc diſcimus quo modo in conviviis ac coenis veteres vinum e maioribus vaſculis, ſive amphoris vinariis haurire ſolerent, & ſcypho in his, quae lati oris erant, immiſſo, in cyathos illud infundere. De veterum epichyſi plura Scaliger ad Varronem. Haec igitur vaſcula, uti etiam amphorae, quia apodes, & futiles erant, huiuſmodi fulcris, ſive tripodibus imponebantur, ut ſuſtentarentur. Genium multo vino madentem coronatum, & ſolutam corollam e tenui lana praeferentem dextra manu, ſiniſtra vero faci inverſae incumbentem, ad cuius pedes quieſcit panthera, ſuſtinet & labentem erigit alter Genius, cuius facem necis indicem ſe nolle videre ſimulat puerulus in genu prolapſus. Ebrium Genium reſpicit alter Genius, parvum cantharum, ſive ſcyphum geſtans. Claudit agmen Genius alter, qui crupetia utraque manu quatit; & hinc quae muſica inſtrumenta in Orgiis principem locum habuerint, perſpicue colligimus.

TAB. XXXI. I. *Genii Artifices operum*. II. *Sepulcrum ornatum imagine Defuncti & leonibus animalia ſibi proſternentibus*.

QVemadmodum Artificum tituli ſepulcrales interdum ſculpta exhibent varia fabrilia inſtrumenta, quae ad eos pertinent, & oſtendunt Defunctos, qui in ipſis laudantur, artes illas exercuiſſe; ita etiam Sepulcrorum emblemata non raro Genios Artifices repraeſentant, qui docent in his eorum cineres conditos fuiſſe. Huius generis eſt anaglyphum hoc elegantiſſimum e marmore, quod frontem ornat ianuae in Aedibus Excellentiſſimi Ducis Salviati, ut aiunt, *al Corſo*. Primum ſpectantur Genii, qui militaria arma in officina ſua ex aere fabricant: alii vero thorace & galea abſolutis, clypeum iam perfectum ſupra lapidum ſtruem ſtatuunt eriguntque, in quo *ſculpta eſt Pallas*, quae unum ex Gigantibus proſtratum haſta transfodit. Medium ſpatium occupant Genii qui encarpo coronant aediculam, in qua repoſitum eſt Fauni ſimulacrum. Sculpti quoque duo Genii cernuntur, qui ardentem facem, vitae mortalis indicem, iam collabentem erigere conantur, cuius imminens fatum & inverſionem in humum, ut in funeribus fieri ſolebat, luget alter Genius, moerore tabeſcens, & in genua collapſus.

In eadem Tab. XXXI. num. II. adiectus eſt praegrandis Sarcophagus e marmore, qui exſtat in aedibus Valoriorum, nunc Ioannis Antinorii Viri Nobiliſſimi. In medio inter ſtrias in clypeo ſculpta eſt Defuncti imago, eique ſubiectum cernitur emblema aratoris coloni. Hinc inde immanes leones manſua animalia proſternentes, ac ſibi ſubiicientes, tam-

quam

quam Mortis atque eius vis & potentiae ſymbola ſculpti obſervantur.

TAB. XXXII. *Genii Bacchi, & Genii quatuor anni Tempeſtatum, emblema marmorei Sarcophagi.*

TEmporum viciſſitudines, adeoque urgentem ubique mortem deſignant Genii quatuor ſculpti in utroque latere huius Sarcophagi operoſiſſimae ſculpturae, qui exſtat in Muſeo D. D. Baronum Del Nero. In dextro Genius chlamydatus, qui dextra uvarum racemum, laeva pedum tenet, Aeſtatem deſignat; alter Genius eius ſocius calathum pomis refertum & arcum gerens, Autumunum praefigurat: in laevo autem latere Genius, qui prope pinum adſtat, anſerculum ſiniſtra oſtentans, Hiemem refert; alter vero, qui ſequitur Genius, Ver ſuis ſymbolis exprimit. Pluribus adnotandis ſuperſedeo, quum de his luculentis obſervationibus nuper diſſeruerit in Sacrorum Sarcophagorum ſculpturas Praeſul Praeclariſſimus Ioannes Bottarius, ad Tab. XLVIII.

Defuncti togati imaginem in clypeo, ſive medio orbiculo ſculptam ſuſtinent, & manu adtollunt Genii duo, qui altera manu calathos pomis refertos oſtendunt. Hinc inde alii quatuor Genii eorum comites ſpectantur; quos inter alii parvuli Genii eorum alumni ludunt inter ſe, vel panteris inequitantes Vinalia & Vertumnalia feſta concelebrant, & corollas paratas gerunt. Perſimili ingenio memorat Plinius Lib. XXXVI. Cap. V. Arceſilaum, quem magnificat Varro, feciſſe leaenam marmoream, aligeroſque cum eá ludentes Cupidines, quorum alii religatam tenerent, alii calcearent ſoccis, omnes

ex uno lapide. His emblematis veteres Elyſiorum beatitatem deſignarunt, quod in his Defunctorum inſontes animae omnibus deliciis ac voluptatibus fruerentur, quas Tibullus Lib. I. Eleg. III. Homerus Odyſſeae Lib. IV. Virgilius Aeneid. Lib. VI. & alii Poëtae deſcribunt. De his etiam Plato in Gorgia conſulendus.

Tab. XXXIII. *Pierides in picas converſae, emblema marmorei Sarcophagi.*

Singularis plane eſt typus huius Sarcophagi elegantiſſimi, qui in memorato Muſeo Nobilium Baronum Del Nero adſervatur. Nota fabula eſt ex priſcis Mythographis, atque ex Ovidio Metamorph. Lib. V. Fab. V. cuius verſus, ne longior ſim, praetereo. Pierus, qui Macedoniam poſſedit, ex Evippe uxore novem ſuſtulit filias: quarum pulchritudine & vocalitate mater ſuperba, Muſas in certamen provocare eſt auſa; eas vero Nympharum iudicio victas, Muſae indignatae, vocalitate erepta, in raucas picas convertére, divulſiſque pinnullis ex earum alis, capiti ſuo victoriae inſigne monumentum pro corona impoſuerunt. Sed Sculptori huius emblematis peritiſſimo viſum eſt non Nymphas, ſed Iovem ipſum, & eius coniugem Iunonem, & filiam Palladem certaminis iudices adfuiſſe; quapropter certamen in conſpectu eorum commiſſum expreſſit. Quae in medio ſtat Muſarum princeps Calliope forſitan eſt, altera vero lyram plectro percutiens Clio, ſive Thalia. Pierides harum cantum adtributis ſibi iisdem muſicis inſtrumentis ſuperare contendunt; ſed fruſtra, aliis iam victis, aliis flagellis caeſis, ac proſtratis. Vela ſuſpenſa ad dignitatem potius & honorem Defuncti ſpectare crediderim.

SAR-

SARCOPHAGI ANTIQVI

ADLATI IN SEQVENTIBVS TAB. VIII.

IN SVBVRBANO AGRO FLORENTINO EXSTANT

IN REGIIS MAGNI DVCIS ETRVRIAE

ET PRIVATORVM PROCERVM VILLIS.

TAB. XXXIV. *Imperatoris pro parta victoria ſacrum: devicti Barbari ad eius genua ſupplices: coniugalis amoris documenta, luctus in funere, & ludi gladiatorii, emblemata Sarcophagi marmorei.*

SArcophagum hunc peculiaribus emblematis inſigniſſimum, Imperatoris Caeſaris dignum oſſibus, quae in eo condita fuiſſe ſubſpicor, e faucibus temporis erui, quum in dies aliqua in parte corrumpatur, quod in Hortis regiae Villae ad Podium Caianum ad aquam e fonte manantem ſuſcipiendam, iniuria quidem, fuerit deſtinatum. Effigies Imperatoris referre videtur Septimium Severum, ad quem captivi ſupplices confugiunt vel Parthi, vel Adiabeni. Poſt ipſum Imperatorem ſculpta Victoria eſt, quae clypeum columellae impoſitum ſuſtinet. Sequitur pro parta victoria ſacrificium ab eodem Imperatore factum: poſtmodum adparet coniugalis amoris emblema: in dextro latere Gladiatorum, ni fallor, ludus, in funere nobiliſſimorum Romanorum editus: in ſiniſtro vero luctus in obitu Defuncti celebratur, adſtantibus Praeficis, quae omnia doctiores viri accuratius explicabunt, &, qui maiori otio

k fru-

fruuntur, ſingula ad antiquitatis eruditionem ſpectantia luculentius dilucidabunt: mihi vero ſat eſt haec praeclara monumenta ab oblivione, & interitu vindicare.

TAB. XXXV. Num. I. *Bacchi educatio, pompa, & Orgia.* II. *Martis & Veneris & Geniarum imagines, emblemata veterum Sepulcrorum.*

BAcchi ſacra Orgia & geſta non alia de cauſa, ut alibi innuimus, in Sepulcris ſculpenda veteres Theologi docuerunt, niſi ut oſtenderent animarum a corporis vinculis ſolutarum in Elyſiis arvis, ut ſtulte putabant, voluptates, quod & Lucianus non obſcure declarat. Quia vero Liberum Patrem a Rhea expiatum, matrem ſuam, & alios ab inferis revocaſſe tradebant; ea propter parentalia poſt eius feſtum celebrare conſueverunt.

Habes in hoc marmoreo Sarcophago, quem temporum iniuria, ſeu potius hominum negligentia magnopere labefactavit; (nam in eadem regia ad Caianum rus Villa ſub dio expoſitus eſt, & manantem e fronte aquam ſuſcipit) defuncti hominis Libero Patri devoti (uti coniecturis quibusdam ſubſpicor) apotheoſin, qui, una cum eius famulitio & choro, pallio involutus, tecto capite, eum ſequitur capro vectum, hinc inde Satyris & Bacchis plaudentibus cum muſicis inſtrumentis, vel pocula vino plena ferentibus. Spectatur hinc Faunus, qui puerum Bacchum ad Nymphas defert, ut ab ipſo educetur; ut hinc vini eiuſque potationis tria tempora diſtinguantur, principium, medium, finis, in quo quidem homines primum ſobrii & mentis compotes

tes

tes, mox debacchationem & laſciviam conſectantur. Hinc inde ſculpta ſunt Gorgonum crinita & anguibus circumvoluta capita, quibus veteres tamquam amuleta Sepulcris adiecerunt, ut quietis cinerum defunctorum violatores terrerent, vel etiam ut mortis imperium, & malignam eius vim deſignarent. Quam antiqua ſit haec conſuetudo adponendi Gorgonum, ſive Tempeſtatum, & Procellarum capita in ſepulcris, ex quo mos inolevit ea emblematis inſculpere, iam in Muſei mei Etruſci voluminibus luculenter obſervavi; nam ab Etruſcis haec emblemata Romanos accepiſſe, quae etiam in ſepulcralibus lucernis exhibuere, plura monumenta teſtantur.

Sequitur num. II. in eadem Tab. XXXIV. marmoreus Sarcophagus, qui ibidem exſtat, & aquam e fonte manantem excipit; quapropter non parum labefactatus cernitur. Defuncti trabeatam imaginem in clypeo ſculptam ſuſtinent, & honoris cauſa ſubiecto velamine adtollunt duo Genii, amicti chlamyde poſt humeros defluente. Sub eadem imagine iacens ſculpta eſt Dea Tellus cum ſuo Genio, quae Defunctorum umbras ad Inferos tranſmittere putabatur. Hinc inde tamquam comites animae eiusdem Defuncti ad Elyſios, exhibentur Dii, nimirum Venus cum Cupidine, Mars galeatus chlamydatuſque cum clypeo, & prope Sarcophagi angulos Geniae, quae manibus vittas praeferre dicerem, ni fractum eſſet marmor. De Diis comitibus & ſociis animarum ad Elyſios nonnulla adnotavi in Tomo III. Muſei Etruſci. De his Plato in Phaedone: *Qui vero puram moderatamque tranſegerit vitam, Deos ſocios duceſque nactus, ibi habitat ubi unicuique convenit*. Tantam inter animam & Genium coniunctionem intercedere veteres cenſuerunt, ut una cum illa colerent, ut auctor eſt Servius in VI. Aeneid. verſ. 743. *Non incongrue dicuntur Genii; quia quum unuſquiſque genitus fuerit, ei*

 ſta-

ſtatim obſervatores deputantur: quibus adſiſtentibus poſt mortem, aut adſerimur in meliorem vitam, aut condemnamur in deteriorem. Exſtant complures tituli ſepulcrales, in hoc Opere a me in lucem emiſſi, qui Genio Defunctorum, quorum nomina recenſentur, inſcripti ſunt.

TAB. XXXVI. *Meleagri aliorumque Heroum eius ſociorum pugna cum apro Calydonio, expreſſa in marmoreo Sarcophago.*

DE hoc ferali Sepulcrorum emblemate nonnulla ſuperius adnotavi ad Tab. XXIV. Praeter Caſtorem & Pollucem, Melagri ſocios in pugna contra immanem aprum Calydonios agros vaſtantem, adnotare iubet Herculem quoque & Atalantam ad opem ei ferendam adcedentes, ad cuius pedes adeſt venaticus canis. Prope aprum adſtat Diana, quae ut Meleagrum perdat, aprum a ſe immiſſum vehementer acuit & exſtimulat. Aper e ſpecu proſiliens ſculptus eſt, ſub quo proſtratus cernitur vir, qui ut coniicio, Defunctum ipſum fati malignitate ac vi interceptum deſignat. In dextro angulo ſculptae ſpectantur duae mulieres, forſitan Meleagri ſorores, ad eius ſepulcrum in ſpeciem templi conſtructum, & encarpo coronatum, flentes, ac de eius obitu lamentantes. Has in triſtes aves prae luctu mutatas fabulantur veteres Mythologi. In laevo latere Servi retia ad venationem apta deferentes, & cum venatico cane progredientes ſculpti obſervantur. Exſtat hic Sarcophagus in Hortis Regiae Villae Magni Etruriae Ducis ad Pratolinum.

TAB. XXXVII. *Phaëtontis caſus, & ſororum eius luctus, emblema marmorei Sarcophagi.*

OCcurrunt & in hoc Sarcophago ſculpturae atque emblematis raritate elegantiſſimo, qui in Hortis eiusdem regiae Villae Magni Ducis Etruriae ad Pratolinum exſtat, in angulis ſculptae Geniae, & in lateribus Caſtor & Pollux, animae Defuncti comites ad Elyſios. His adcedunt duo Dii, ni fallor, Pluto & Mercurius ſeorſim ſculpti prope dextrum angulum, qui ſe mutuo reſpiciunt, & conlocuuntur. Pluto ſceptrum gerit, quod inferorum regnorum imperio praeſit. Sequitur Phaëthontis fatum & caſus in Eridanum flumen, ad Pyrenaeos montes, ob id ſculptum barbati viri imagine, capite arundinea corona redimito, quod in eius gremium deciderit. Iuvenis praealto ſcopulo inſidens forſitan eſt Epaphus, Iovis filius, qui Phaëthontem admonuit, ne matris Clymenes dicta auſcultaret, & ſe filium Solis eſſe iactare deſineret, & de hoc minime gloriaretur; quibus lucem addit Ovidii deſcriptio Metamorph. Lib. I. Barbatus ille vir pallio ſemitectus, Iupiter eſſe videtur, qui Phaëthontem iaculato fulmine e curru deiecit, veritus ne terrarum orbis inſueto aeſtu aut frigore ob eius imperitiam in moderando curru Solis interiret, a quo per unum diem lucis adminiſtrandae imperium obtinuit, ut Epaphum mendacem oſtenderet. Corruenti in praeceps Phaëthonti occurrit Sol, qui ab egregio huius Sarcophagi ſculptore expreſſus eſt equo vectus, lampada gerens, paſſis, & ob caſum horrentibus capillis. Id Lucretius Lib. V. verſ. 400. tam eleganter expreſſit, ut incertum ſit, num ſculptor Lucretii, an vero Lucretius ſculptoris emblema conſpexerit:

At

At pater omnipotens ira tum percitus acri,
Magnaminum Phaëthonta repenti fulminis ictu
Deturbavit equis in terram: Solque cadenti
Obvius aeternam ſuſcepit lampada mundi,
Diſiectoſque redegit equos, iunxitque trementeis.
Inde ſuum per iter recreavit cuncta gubernans.

Poſt Solem Diana, hoc eſt Luna, paſſis crinibus moerens comitatur. Heliades Phaëtontis ſorores flexo genu Iovis opem implorant, & ipſae paſſis crinibus lamentantes: quae tam graviter acerbum fratris ſui caſum tulerunt, ut adſidue lugentes Deorum miſericordia in populos nigras fuerint converſae. Hinc truncus arboris ex una innaſcitur, e qua electrum ſtillaſſe fabulantur.

Tab. XXXVIII. *Herculis aerumnae in marmoreo Sarcophago expreſſae.*

VEteres Mythographi duodecim Herculis labores recenſent, qui antiquis pictoribus & ſculptoribus argumenta praebuere ut his operibus eximio opificio abſolutis aeternam nominis celebritatem conſequerentur. Verum in his exprimendis pictores ſculptoreſque eum minime ordinem ſervarunt, quo ſcriptores eos enumerarunt; quod perſpicue liquet ex eorum ſcriptis, ac praeſertim e Tabula marmorea Farneſiani Muſei, in qua eius expiatio exhibetur, & geſta a Graeco Scriptore nobis ignoto recenſentur; quam, a Petro Sancte Bartholio diligentiſſime aeri inciſam, in lucem protuli inter Donianas Inſcriptiones Tab. VI. pag. 37. In hoc autem Sarcophago, qui in iiſdem Hortis regiae Villae ad Pratolinum exſtat, octo tantum Herculis egregia facinora pereleganti ſculptura repraeſentantur.

Pri-

Primum igitur heic Hercules occurrit, leonis Nemeaei interemtor, qui quieti ſuae indulgens pharetram ſpiculis refertam arbori ſuſpendit. Secundo Lernaeam hydram interficit: tertio occiſum in Arcadia Erymanthium aprum in humeris ſublatum deſert: quarto cervam proſternit: quincto aves a Stymphalide palude abigit, iaculatiſque ſagittis conficit. Sexta aerumna in hac ſculptura deſideratur, nempe Augiae ſtabuli perpurgatio, quae exhibetur in eleganti marmoreo Sarcophago, quem ſerius quam oportebat obſervavi Florentiae in Aedibus Marchionum Nicoliniorum; nam Hercules, ut huiuſmodi opus perficiat, ligonem in humeris deſert. Septima quoque aerumna in hoc Sarcophago praetermiſſa eſt, nempe abductio ingentis tauri e Creta, & reliquae interpolantur. Sextae igitur aerumnae loco heic proponitur Herculis de Hippolyta Amazonum regina reportata victoria, quam, quum ex equo deieciſſet, pedibus conculcavit, & cingulum abſtraxit. Septimo, Hercules gradiens exhibetur, ſublata in ſiniſtrum humerum clava, &, ut opinor, ad monſtra alia terrarum orbi infeſta ac noxia propellenda, vel etiam ad Troianum praelium incedit. Octavo, Diomedis equos e Thracia abegit, quod eſt poſtremum huius Sarcophagi emblema. Marmoris vitio figura, quae iacens & ſeminuda ſculpta eſt, ni fallor, Defuncti umbram refert, quae ab inferis ut educatur poſcit, & ad eum ſupplices manus extendit. Iisdem paene emblematis ornatur Sarcophagus marmoreus, qui exſtat in Hortis regiae Villae ad Caſtellum, quem accurate delineatum cum reliquis mecum communicavit & dono dedit vir antiquae eruditionis egregius cultor Franciſcus Ricoverius, regiarum Magni Ducis Etruriae Villarum Cuſtos vigilantiſſimus.

TAB.

TAB. XXXIX. *Marmoreus Sarcophagus emblematis ex Iliaca Hiſtoria deſumtis ornatus adfertur & illuſtratur.*

IN Volumine tertio Muſei Etruſci paucis ab hinc menſibus a me edito, adnotavi Sepulcrorum emblemata non ex ingenio arbitrioque Sculptorum expreſſa fuiſſe; ſed e penu omnis antiquitatis, Mythicae Hiſtoriae, & ex arcanis religionis myſteriis depromta Pontificum auctoritate & adprobatione caelata fuiſſe. Ea plerumque feralia ſunt; nam varias mortalium vices, clades, calamitates, infortunia, luctuoſa facinora, miſerandos caſus & neces exhibent: plerumque ſacras initiationes, Deorum myſteria, orgia, luſtrationes & initiationes praeferunt: non raro poenas ſontium hominum, eorumque apud Inferos cruciatus; quae monent homines ut bene & religioſe vivant, & quae etiam bona probi virtutis ſectatores conſequantur, perdiſcant. Plerumque etiam Heroum praeclara geſta repraeſentant, vel eorum varios caſus, & male ominatos eventus, ut quae ſors & fata malas actiones ſequantur, ex his intelligant, ut ait Virgilius Aeneid. Lib. VI. verſ. 620.

Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere Divos.

Morem hunc ornandi Sepulcra emblematis hiſce apud Graecos antiquiſſimum fuiſſe docet Cypſeli arca, quam deſcribit Pauſanias in Eliac. Prior. Cap. XVII. Hunc quoque ſecuti ſunt Etruſci, qui Defunctorum cineribus dedicatas Vrnas marmoreas & fictiles emblematis ornarunt ex his Hiſtoriis, quae Troica ſive Iliaca tempora praecedunt, vel ex ipſa deſumta ſunt, quae Homerica adpellari poſſe mihi adri-

riſit, vel his etiam, quae e Tragicorum carminibus, atque ex Odyſſea Homeri in medium prolata ſunt.

Hanc conſuetudinem cum Graecorum tum Etruſcorum ſenſim amplexati ſunt Romani: qui quum ſeveritatem & parſimoniam colerent, nec luxum ſectarentur, temporibus longe antiquiſſimis, *Vrnas* nullis ornamentis excultas, ſed puras & ſimplices Defunctorum ſuorum Diis Manibus conſecrarunt.

Sarcophagus hic marmoreus, perraris caelaturis ornatus, *Homericus* adpellari poteſt; nam emblemata quatuor continet ex Iliaca Hiſtoria deſumta; quae Sculptor peritiſſimus Graecus, ut puto, ex his, qui, Hadriano imperante, Scholas Romae habebant miris ingeniis florentiſſimas, in ſpatiis totidem, quae conficiunt pendentes encarpi, a tribus Geniis, & in utroque latere a bucraniis ſubſtentati, expreſſit. Ea repraeſentant praecipua Diomedis geſta, quibus ſummam apud Graecos gloriam ſibi adeptus eſt. Inter cetera, quibus ſervatis ſtare Troiae regnum oracula praedixere, everti vero iisdem raptis & amiſſis, Palladium fuit, parvum nempe Palladis ſimulacrum, & Philoctetis ſagittae. Igitur in priore emblemate ſculptus eſt Diomedes, qui a Pandaro vulneratus in caſtra reducitur, Homero auctore Iliad. Lib. V. verſ. 105. Hunc poſtea, curatis vulneribus, integrae ſanitati reſtitutum narrat, & auxiliante Pallade, ipſum Pandarum intereniſſe, & Venerem ac Martem vulneraſſe. Nec mirum ſi in hoc Diomedes barbatus occurrit, in reliquis vero emblematis plane imberbis; nam id non curarunt Sculptores: & forte caelator Diomedem aegroto ſimilem referre ſtuduit. Quamvis non negem & alium Heroam, facile Vlyſſem, referre poſſe; Diomedes tamen mihi magis adridet, quia in hoc Sarcophago eius potiſſimum geſta, & paene vitam omnem ſagax Sculptor expreſſit. Igitur Diomedes, uti Heroes in bello vul-

neribus adfecti transvehi ſolebant, eo curru, qualis aegrotos decebat, ducitur, qui ſe ſubfulcit baculo ſive haſta, praecedente auriga, adſtante comite ſuo, ac ſequente armigero, qui, galea tecto capite, pharetram ſagittis refertam gerit.

In ſecundo emblemate exhibetur Philoctetes in antro Lemneo iacens aegrotus, cum pharetra a dextris referta ſagittis, panno tectis inferioribus partibus corporis. Alter vero Heros, qui ad antrum adcedit, eſt Vlyſſes, qui cum Diomede miſſus eſt ab Agamennone, ut eum placatum, & in gratiam Graecorum reconciliatum, ſecum ad pugnandum contra Troianos, adlatis fatalibus ſagittis, abducerent, ut fuſius ſcribit Hyginus Fab. CII. Quamvis autem id facinus alii Heroes tentarint, nempe Vlyſſes & Neoptolemus; primas tamen Diomedi deferunt, quod cum eo congreſſus, ex antro eum eduxerit, & ad ferendam opem inviſis ſibi Graecis, ut Troia tandem oppugnaretur, excitarit. Hoc ipſum emblema clarius elucet ex Vrna Etruſci operis a me adlata & illuſtrata in Vol. III. Muſei Etruſci Tab. VIII. Claſs. III. quae nuper primum prodiit ex celeberrimo Muſeo Guarnaccio.

Tertium emblema in dextro latere eiusdem Sarcophagi ſculptum, illuſtre Diomedis facinus repraeſentat, nempe ipſum Heroam iam potitum fatali Palladio, cui partam gloriam multi Heroes auferre conati ſunt, atque inter hos Aiax Telamonius, ac praeſertim, ut in hoc emblemate, exhibetur mox adveniens Vlyſſes, & cum eo contendens: in quo egregio Diomedis facinore exprimendo mirum in modum Statuarii, & gemmarum Scalptores inter ſe ingenio & arte certarunt.

In quarto demum ſiniſtri lateris emblemate idem Diomedes exhibetur vulnera ſua curans, & ſanguinem lavacro diluens. Ei ſiquidem in parva ſella

ſe-

ſedenti adſiſtunt duo ſervi, quorum unus poſt humeros ſtans, eum ſuſtinet; alter vero eius crura & pedes, iisdem in vaſculo iniectis, lavat, cuius vultum blande tangit Diomedes, ut eius officium probet, Homerus deſcribit Diomedem vulnera ſua refrigerantem memorato Iliad. Lib. V. verſ. 794.

TAB. XL. I. *Sepulcrum Matronae emblematis felicis anni ornatum*. II. *Sepulcrum iuvenis, trabeati Dionyſiacorum feſtorum, vindemiae laetitia, & gryphibus inſculptum.*

VAſcula ſex anſata perelegantis formae, roſis, floribuſque, ſpicis, pomis & uvis referta, ad quae convolantes aves ſingularum anni Tempeſtatum delicias carpunt, & avide deguſtant, praecipua ſunt ornamenta huius marmorei Sepulcri, quod pro Matronae condendo corpore deſtinatum fuiſſe, perſpicue adparet ex eius imagine ſculpta in orbiculo, ſeu potius clypeo, quem duo Genii hinc inde ſublatum tenent. Flammeo ornatur eius caput, quod lutei coloris fuiſſe, feminis traditum in nuptiis, quo pudorem ſuum cuſtodirent, tradit Feſtus. Apud Graecos, & apud Etruſcos flammei nuptialis uſum invaluiſſe, & ad Romanos demanaſſe, oſtendunt ea Urnarum Etruſcarum emblemata, quae Helenam in thalamo iacentem, raptam ab Alexandro Paride, repraeſentant, quarum exempla habes in Tom. III. Muſei Etruſci Tab. VI. Claſſis III. ex Muſeo Guarnaccio. Perelegans Vrna marmorea Etruſca, eodem emblemate inſignis, ex Hypogaeis Volaterranis in Muſeum Ornatiſſimi Equitis Caietani

 An-

Antinorii nuper tranſlata eſt, eaque ornata integra epigraphe Etruſca. In his monumentis Helena flammeo caput ornatum habet. Mire elegantes ſunt duo quoque Genii ſculpti in hoc Sepulcro, quorum alter ornatum habet caput copiae cornu, & turturum par laeva gerit, quae aviculae coniugalis concordiae & amoris ſymbola ſunt. Alter vero Genius calathum gerit uvis refertum, & ex his racemum laeva ſubſtinet. Sub imagine defunctae Matronae ſculpta eſt alma Dea Tellus, circa quam, ut in numis maximi moduli Imperatoris Commodi, quae e Muſeo Mediceo depromta illuſtravi, quatuor ludunt pueruli, quatuor anni Tempeſtatem repraeſentantes, quorum unus (quod ſine obſervatione praetereundum non eſt) hydriam effundit, tamquam aquae Genius, & forſitan pluvioſum Hiemem refert.

*S*equitur in eadem Tab. XL. num. II. alter Sarcophagus marmoreus ſtriis, & in tribus ſegmentis variis emblematis ornatus, non ſine laude elegantiae dimittendus. In medio, ſculpta eſt imago iuvenis trabeati in clypeo; ſub ipſo vero tres Genii Dionyſiaci, qui in arca uvas calcare mihi videntur, quam ornant leonum capita, & hinc inde ex ea pendentes foliacei encarpi ſpectantur; quam etiam non nego indicare poſſe ipſum defuncti iuvenis, Baccho eiuſque myſteriis & initiationibus devoti, ſepulcrum. In utroque angulo e Bacchi famulitio hinc Satyrus ſaltans ſpectatur cum utre vini in humeris & pedo, hinc Baccha ſuſtinens thyrſum, & ipſa quoque concinno corporis motu ſaltans cum myſtica Bacchi cyſta ad pedes, e qua proſilire ſerpens cernitur. Tamquam Sepulcri cuſtodes in utroque latere ſculpti ſunt Gryphes, quos etiam inter emblemata Sepulcrorum apud Etruſcos connumeratos iam adnotavimus. Hi duo Sarcophagi exſtant & ſpectantur in rure ad Signam; & quidem primus apud Nob.March. della Stufa;

TAB.

TAB. XLI. *Sepulcrum Etruſcum, in quo Matrona carpento vecta cum ſuo famulitio exhibetur.*

ANnis decem ſupra octo iam elapſis, quum de antiquorum Etruſcorum monumentis in lucem edendis illuſtrandiſque, & de legitimo Etruſcorum Alphabeto inveſtigando conſtituendoque publico litteratorum hominum bono, ne vix quidem cogitarem, marmoream hanc Vrnam, quam ſingularem inſpexi in Suburbano Muſeo Nobiliſſimi Viri Caroli Thomae Strozae ad Montem Hugonis, delineandam aerique incidendam curavi. Exemplum, numquam antea viſum in tam antiquis ſculpturis, carpenti exhibet, quem Tuſci lautiſſimi, opibus & luxu abundantes, variis emblematis, ſculpturis, picturis, Phrygiis operibus, monilibus, aliiſque ornamentis, quae inaurare conſueverunt, condecoraſſe, compertum eſt ex aliis Vrnis, quae nuper e Volaterranis Hypogaeis erutae ſunt. De his non pauca diſſerui in Volumine II. mei Muſei Etruſci ad Tab. CLXIX. pag. 327. & ſequentibus.

Carpentum Etruſcum, cuius formam veteres Romani imitati ſunt, quod numiſmata in honorem Antoniae, & Agrippinae Auguſtarum feminarum in lucem edita teſtantur, mulae iunctae iugo trahebant. Servi & famuli matronas in publicum procedentes praeibant, & ſequebantur. In eorum famulitio erant etiam feminae, quae muliebris mundi curam agebant, quae dominam carpento per urbem cum pompa vectam comitabantur, quod etiam hoc emblema non obſcure oſtendit.

Matrona, ut ait Iuvenalis de nobilibus feminis, quae in publicum cum pompa prodibant, e carpento

pro-

profert caput ſuum, quod flammeo nuptiali ornatum cernimus, ut virum equo inequitantem, qui honoris cauſa, qui iisdem Matronis, & Virginibus Veſtalibus fiebat, ei viam & dextram manum cedit, ſalutet & conſpiciat. Hac quoque pompa nuptae Matronae ad ſacra primum Veneri & Iunoni Cinxiae, ſeu Iugali facienda duci ſolebant, & mox ad domum ſponſi, cum quo iam in manum convenerant, praeeunte ſervo cum lampade fulgente. Cur vero huiuſmodi emblema Sepulcris aptarint Etruſci, iam expoſui in Muſei Etruſci Volum. II. & III. compluribus coniecturis, quas ne taedio legentes adficiam, heic recoquere non vacat.

SARCOPHAGI ANTIQVI M A R M O R E I

A D L A T I I N S E Q V E N T I B V S V. T A B V L I S

PISIS, SENIS, CLVSII, ARRETII, ET CORTONAE E X T A N T.

TAB. XLII. *Adonidis, invita ac lugente Venere, fatalis profectio ad apri venationem.*

SArcophagus iſte praeſtanti opificio ſculptus, licet iniuria temporum aliqua in parte ſit corruptus; tamen cum propter magnitudinem, tum propter elegantiam inter admiranda antiqua opera, quae ingenti copia Piſis ſpectantur, principem locum meo iudicio facile obtinet; ſaeculo ſiquidem XII. dignus viſus eſt, ut in eo oſſa piiſſimae ac venerabilis femi-

mi-

minae Comitiſſae Beatricis, matris immortalis Mathildis Comitiſſae, conderentur. Id indicat ſequens eiusdem Sepulcri titulus:

QVAMVIS PECCATRIX SVM DOMNA VOCATA BEATRIX
IN TVMVLO MISSA IACEO QVE COMITISSA.

Sub eodem Sarcophago, qui ad parietem lateralis ianuae Baſilicae Piſanae nunc haeret eminenti in loco, in marmore leguntur ſequentes inſcriptiones, quas ipſe accurate exſcripſi. Sed heic notandum, quod litterarum nexus, quos typothetae exprimere non potuerunt, me invito, praetermiſſi ſunt, & litterae aliquot, nempe n· m· u· aliter repreſentatae, typis repugnantibus, maioribus Romanis characteribus uſitatis eiusdem ſpeciei exhibentur.

✠ ANNO DNI MC. XUI IX KLAS AUGUST OBIIT DNA MATILDA FELICIS MEMORIE COMITISSA QUE P ANIMA GENITRICIS SVE DNE BEATRICIS COMITISE UENERABIL'S. IN HAC T^u BA HONORABIL' QUIESCENTIS IN MULTIS PARTIB' MIRIFICE HANC DOTAUIT ECCL'IAM QUARſ AIE REQ^u IESCANT I PACE;

✠ ANNO DNI M.CCC III. SUB DIGNISSIMO O-P-ARIO DNO BURGUNDIO TADI OCCASIONE GRADUUM FIENDORſ-P- IPSUM CIRCA ECCLIAM SUPDICTAM TUMBA SU P-P' NOATA BIS TASLATA FUIT NUC DE SEDILIB' PRIMIS T ECCL'IAM NUC DE ECCL'IA T NUC L'CU UT CERNITIS EXCELLENTEM

Sed

Sed, ut ad emblema huius elegantiſſimi Sarcophagi redeam, qua de cauſſa veteres Theologi Adonidem a Venere aegre digredientem, & ad apri venationem euntem effinxerint, ſupra adnotavi pag. CII. ad Tab. XXIII. adlata myſticae huius & arcanae ſignificationis Macrobiana interpretatione. Multa, quae in aliis ſculpturis deſiderantur, in hoc ſolers Sculptor expreſſit, nempe templi frontem, ante quod Venus ſedens ſpectatur, ſubiecto eius pedibus ſcamnulo, cui una e Gratiis adſtat, & duo Cupidines: quorum alter Erotem, alter vero Anterotem deſignat, de quibus non uno in loco Lucianus, & Philoſtratus in imaginibus. In aliis emblematis Sepulcrorum huic ſimillimis, e ſedis brachio, vel e Veneris manu ſudariolum pendet, quo Venus ad lacrimas ex oculis defluentes abſtergendas utatur; quo indicio uſi ſunt veteres Sculptores, ut maerorem Veneris in diſceſſione Adonidis, qui ab eius conſpectu aegerrime divellitur, urgentibus fatis ipſis, oſtenderent. Adſtant viri, qui conſilium Adonidis proficiſcendi ad apri venationem improbant; at in ſua fata genio ac natura ſua Adonis trahitur, & Venerem luctu ac maerore tabeſcentem deſerit, atque eius conſilia non audit. Iam cum apro e ſpecu proſiliente pugnantem Adonidem Diana ambigua ſpecie adparens, quaſi Martem referens Adonidi adverſum, acriter urget, eumque in perniciem corruentem exſtimulat. Adonidem comitantur alii Heroes & ſervi cum omni venatico adparatu. Vela ſuſpenſa, dignitatem Heroum ſignificant, ſeu potius Defuncti; nam his Sepulcra honoris cauſa decorabantur. Illud interim notandum ſupereſt, venatores petaſo uti conſueviſſe; eo enim latiore pilei genere utebantur adverſus aeſtum, ut faciem obumbraret. Svetonius de Auguſto c. 82. *Domi nonniſi petaſatus ſub dio ſpatiabatur.* Quando vero petaſum e capite tolle-

lere volebant, illum religatum lorulis in humeros reiiciebant, uti numiſmata Aetolorum a Cl. Begero edita, & picturae Etruſcorum Vaſculorum oſtendunt. Venatorum veſtis erant chlamys, quod & Virgilius docet, ubi Didonem cum Aenea ad venationem proficiſcentem deſcribit Aeneid. Lib. IV. verſ. 136.

Tandem progreditur, magna ſtipante caterva,
Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo:
Cui pharetra ex auro, crines nodantur in aurum;
Aurea purpuream ſubnectit fibula veſtem.

Sarcophagum hunc inſignem ex multis delegi, & dedicavi Viro in litteraria Republica Celeberrimo Marchioni Scipioni Maffeio, primum mihi meiſque ſtudiis, dum ea auſpicabar, amiciſſimo, ut hoc obſequii mei, qualecumque illud ſit, monumento, aliquam ei referrem gratiam, quod, quum Florentiae eſſet, me ad hos Sarcophagos & antiquas Etruriae Inſcriptiones evulgandas ſuis hortationibus acrius incitarit, & benevolentiam doctorum hominum me egregie aucupaturum, his in publicam lucem miſſis priſci aevi deliciis, praedixerit.

Sarcophagum hunc, pro capitis coronide, adlato in quamminimo ſchemate, edidit, ſeu verius deformavit Cl. Ioſeph Martinius Canonicus Piſanus in Appendice ad Theatrum Baſilicae Piſanae pag. 17. uti conferentibus liquebit. Illud etiam eius incuriam & oſcitantiam teſtatur, quod inverſo figurarum ordine exprimendum curavit; atque hoc modo, minimo chartarum ſpatio, Piſanos omnes antiquos Sarcophagos in eo ſumtuoſo Opere in lucem ita protulit, ut pudeat tam eximia monumenta, quae novam plane opperiunt editionem, ſi Piſani Proceres ſumtibus faveant, cultoribus eruditae Vetuſtatis indicare.

Tab. XLIII. *Maris Dii Deaeque Defunctorum comites ad Elyſios ſculptae in Sepulcris.*

Elyſios in extremis Oceani finibus ſitos eſſe, quum ſibi perſuaſerint veteres, nil mirum ſi mortuorum Sepulcra emblematis hiſce ornarint, quae maris Deos Deaſque, Defunctorum comites, repraeſentant. In hoc perelegantis Sarcophagi marmoreo anaglypho, quod Senis exſtat parieti inſertum ſupra portam, qua a platea itur ad officinam Sculptorum, defunctae feminae imaginem Veneris Pelagiae ſpecie, & honore apotheoſeos donatae, in concha expreſſam tenent & adtollunt hinc Doris, hinc Nereus marinis Centauris inſidentes, quibus alia maris Numina conſociantur. Compluribus ex locis divini Carminis Homeri, praeſertim vero ex Lib. I. Iliados colligimus, eo conſilio veteres Oceanum in Sepulcris exhibuiſſe, & Deos Deaſque eius incolas ſculpſiſſe, ut Oceanum eſſe emblema conſecrationis & divinitatis animarum, quae e corporis vinculis ſolutae ſunt, rudes homines intelligerent. Nam memorat Homerus, Iovem comitantibus Diis, relicto Olympo, ad Oceanum Aethiopum iviſſe, ut per aliquot dies lautiſſimis conviviis frueretur, & poſtea ad ipſum Olympum reverſum eſſe.

Tab. XLIV. *Patroclus Heros vulneratus, in caſtra a militibus reductus, emblema Sepulcri Etruſci.*

Probe notam perſpectamque fuiſse Tuſcis noſtris Troici belli, Heroumque in eo occiſorum Hiſtoriam, iam non uno in loco adnotavi in meo Muſeo

ſeo Etruſco. Anaglyphum hoc marmorei Sepulcri, quod Arretii obſervavi inſertum parieti cubiculorum Monaſterii Monachorum Camaldulenſium S. Mariae in Gradibus, Homericum eſt; nam meo, ni fallor, iudicio, ferale emblema funeri conſentaneum exhibet, nempe Patroclum primum ab Euphorbo in bello vulneratum, mox ab Hectore interfectum, iam iam animam efflantem: quem, Aiacis iuſſu, Menelaus, Meriones, aliique Heroes Graeci in caſtra retulerunt; ut narrat Homerus Iliad. Lib. XVII. verſ. 717. & 735. quo cum emblemate alterum valde adfine iam protuli in Tab. CXXXIII. Tom. I. Muſei Etruſci, & explicavi in Tom. II. pag. 260. Huic adſimile ſchema exhibet antiqua Iliadis Tabula num. 39. quam adfert & illuſtrat eximius Fabrettus. Ex ſociis alii variis modis exprimunt dolorem ac luctum. Femina, quae caſum averſata, celeriter fugit, forſitan Bellona eſt, ſeu mavis Thetis, quae ante adventum cadaveris Patrocli, ad Vulcanum diverterat, ut eius opem imploraret; nam ab eo idem Heros aurigandi arte fuerat inſtructus. Factum eſt marmor in utroque angulo, & non pauca deſiderantur. Heroum, quos Homerus aeterno Carmine celebravit, egregia geſta, caedes & fata exhibentur in Sepulcris antiquis, praeſertim Etruſcis, praecipue vero Achillis, Patrocli, & Hectoris, ut ex his diſcant homines mortalem vitam breviſſimam eſſe; nam hi Heroes celeri fato intercepti ſunt, de quo queritur Thetis apud ipſum Homerum Iliad. Lib. I. ubi Achillem brevi vitae obnoxium ſe genuiſſe lamentationibus teſtatur.

TAB. XLV. *Beſtiarum venationes in Amphitheatro editae, emblemata marmorei Sarcophagi.*

VOluptates humanae vitae cum metu luctuque coniunctas, perbreves eſſe docent ſpectacula, quae veteres in Amphitheatris ediderunt. Ea quoque pro Sepulcrorum emblemate uſurpata docet pulcherrimum hoc marmoreum anaglyphum, quo dubio procul frons Sepulcri ornata eſt, quod ſumma cum voluptate Cluſii obſervavi in Hortis Nobilis Viri Riſtori Paolotii, cuius Muſeum compluribus perraris Etruſcorum monumentis refertum non uno in loco laudavi in meo Muſeo Etruſco, & in Hiſtoria originis & progreſſus ſtudii Antiquitatum Etruſcarum, coniuncta cum Vindiciis mei Alphabeti Etruſci, nuper a me editis. Cum leonibus pugnant chlamydati viri duo equos invecti, alii quoque pedeſtres. Ex equo deiectus iuvenis conlapſus cernitur, qui defuncti adverſum caſum & interitum facile, ni fallor, deſignat. Venatores urget Diana, quae adparet, capite galeato, ut in aliis duobus Sarcophagis Florentino & Piſano, iam ſuperius a me editis in Tabulis XXIII. & XLII. Spectatur etiam vir thorace & paludamento inſignis ſtans, dextera haſtae innixus, laeva parazonium gerens, medius inter adſtantes milites, quorum alter gladio & clypeo inſtructus, paratum ſe ad pugnam oſtendit: prope eum ſtat equus ad venaticum adparatum pertinens. Alia duo emblemata huic maiori fere ſimillima in Sepulcri operculo exhibentur, in quo praeterea irruentes ad pugnam leones non gladiis tantum viri caedunt, ſed haſtis, iaculatiſque ſagittis confodiunt. Vacua titulo eſt metopa in media ſculpta & coroni-

nide ornata, quae indicat tumulum hunc virginem fuiſſe, in quo nondum aliquis forſitan conditus fuerat, adeoque ex officina Sculptoris ſuſceptum fuiſſe, funeri mox deſtinandum.

TAB. XLVI. *Bacchus victor curru vectus a Centauris, Heroum praelia & caedes: captivi lugentes & tropaea erecta, ſculpta in marmoreo Sarcophago.*

QVemadmodum in emblemate Cluſini Sarcophagi voluptatem cum dolore conmixtam conſpeximus; ita & in hoc Cortonenſi Sarcophago admirandae elegantiae & opificii Scupltoris Graeci peritiſſimi, nimia vini copia ſuſceptam hilaritatem & temulentiam, bellorum & caedium cauſas eſſe, monemur. Primus laetitiae dator Bacchus curru vectus a Centauris cernitur. Liberi Patris currum, quem ornat eius Genii imago, Victoria diademate redimita agitat & moderatur. Centauri Lapithis occurrentibus caedem minitantur clypeis armati, Bacchi praeſidio tuti. Inſurgunt contra hos ſtrictis gladiis Lapithae. Sequitur Heroum praelium ad oſtium domus, ſeu mavis urbis, iacentque humi interfectorum cadavera. Femina, eo conſilio ſculpta, ut feralia haec emblemata praetereuntes brevitatis vitae admoneant, & ad luctum facilius excitent, quae pugnat equo vecta, una ex Amazonum numero eſſe videtur, quae Troianis cum Achivis bella gerentibus opem tulere. In utroque Sarcophagi latere Heroes pugnantes eorumque caedes ſculptae ſpectantur.

In Sarcophagi operculo defuncti Herois chlamyde amicti imago in medio ſculpta eſt, nempe in clypeo ſive orbiculo, quem honoris & divinitatis cauſa

Ge-

Geniae in aëre ſuſpenſae adtollunt. Hinc inde vexilla & trophea hoſtium armis onerata viſuntur, ſedentibus captivis cum feminis tum hominibus, qui manibus poſt terga revinctis maerore ac luctu tabeſcunt. Exſtat hic Sarcophagus operis praeſtantia inſignis Cortonae in Cathedrali Eccleſia, iuxta maiorem ianuam interiori parieti adfixus, quem ut ſcivit nuper effoſſum eſſe Philippus Brunelleſchius Florentinus Architectus omnium praeſtantiſſimus, ferunt, eum ita illud viſendi deſiderio flagraſſe, ut ſtatim pedibus totum iter Florentia Cortonam emenſus ſit, eoque ſpectato obſtupuiſſe. Sarcophagum hunc merito celebrat Clariſſimus Marchio Maffeius auctor Obſervationum Litterar. Veronae editarum Tom. v. pag. 218. qui vidit, & breviter deſcripſit, & Bacchum ad bellum procedere curru vectum a Centauris cenſuit.

Hactenus Sarcophagos marmoreos, qui tum Florentiae, tum in reliquis Etruriae Vrbibus exſtant, brevibus obſervationibus illuſtratos primus omnium in lucem protuli, & quidem praeſtantiores a me delectos, non autem omnes; nam complures alii ubique ſuperſunt; qui tamen cum his iam prolatis vel elegantia vel raritate contendere minime poſſunt. Non pauca marmorea anaglypha exſtant in Muſeis Marchionum Riccardiorum, Nicoliniorum, Gaddiorum, atque etiam in Mediceo, quae alteras curas & lucem opperiunt. Florentiae quidem per urbem alia exſtant Sepulcra marmorea anaglypho opere ſculpta cum in publicis tum in privatis locis. In publicis quidem ad excipiendas manantium fontium aquas, vel in privatorum hortis ad herbas & flores alendos faſtidioſo ingenio deſtinata ſpectantur. In Hortis regiis vulgo *Boboli*, ad Caſtellum, ad Pratolinum & in reliquis non pauca obſervatione digna adſervantur. Perelegans marmoreus

reus Sarcophagus Florentiae cernitur ſub ſtatua morientis Aiacis, quam imperitum vulgus Alexandrum vocat; alter in platea Baſilicae S. Spiritus: alter cum capite triformi ſpectatur in Eccleſia Divae Virginis ab Angelo Annunciatae ad Altare D. Peregrino Latioſo ſacrum, Paenitet me ſerius quam par erat huic ſtudio colligendi eruditas priſci aevi reliquias operam dediſſe; nam multo plures lapides mihi comparare poteram, & iisdem inſtruere Muſeum meum. Illud adcedit, quod vetuſtos omnes lapides, quibus ornatur Villa Senatoris & Comitis *Ampliſſimi Ferrantis* Capponii, mei fuere, quos, Doniano Muſeo vendito, mihi comparavi. Non paucos quos habebam, donavi C. V. Ioanni Baptiſtae Caſottio, qui omnes Bibliothecae publicae Pratenſi, una cum optimis libris ſuis teſtamento donavit, & civium ſuorum bono addixit.

Erudita haec priſci aevi monumenta habent & ipſa fata quaedam ſua; nam frequenter hominum ignorantia aut incuria evertuntur, vel ex uno loco in alium migrant liberali poſſeſſorum dono. Studioſiores homines ſi ab indoctis negligi videant, praeclaram rem & laude dignam faciunt, ſi ab oblivione & interitu vindicant. Id etiam ſtrenue curat & ſatagit non uno in loco a me laudatus Ornatiſſimus Eques Caietanus Antinorius, qui paucos intra menſes vetuſtos complures lapides a me editos in Parte I. huius Operis, qui ſub dio iacentes peſſum ibant, & Florentiae in Hortis Nobb. Spigliatorum, in Muſeum ſuum tranſtulit, & hos inter celebris ille eſt, ut paullo ſupra monebam, Herculi SOMNIALI ab eius Cultoribus dedicatus. Idem marmoreum Sarcophagum Graeca inſcriptione inſignem, Piſis olim inventum, & Florentiam tranſvectum cura Iohannis Nardii Medici Florentini, nuper ſibi comparavit, quem pervulgavit primum Cl. Montfauconius in ſuo

Diar.

Diar. Ital. pag. 428. num. 8. mox ego ipſe accuratius edidi in Par. I. huius Operis pag. 297. num. 26. In Muſeum Antinorianum ſequentes lapides, quos cum mendis exſcriptos, mihi traditos memoravi in Parte II. pag. 460. & Par. III. pag. 365. num. 8. migrarunt, quos ego archetypis diligenter inſpectis excepi, & iterum emendatos propono.

D · M

Q· MINVCI RESTITVTI

SEV · AVG · FEC

Q· MINVCIVS · HERMES · PAT

FIL· PIE· FEC· QVI· V· A· XLIV

In baſi huius marmorei Cinerarii ſculpta eſt patera inter pampinos & uvarum racemos. Quae ſequitur Chriſtiana inſcriptio eſt.

PRIMISINIA SEVERINA

BONE FAME· FIDELIS QVE VIXIT

A· LXVII· MESES· III· DIES· V· POSVIT

M· SVO . . TERVM FVLVIVS MACE

R· PRIMVS· FILIVS· PIENTISSIMVS MATRI ET

PATRI· BENE MERENTI· POSVIT

Viginti duos lapides Romae erutos, quos Praeſul Ampliſſimus Marius Guarnaccius ſuo Muſeo addixerat, nuper Antinoriano Muſeo dedicavit, quos editos vide in hac Parte III. a pag. 241. ad pag. 262. nempe num. 236. 239. 240. 244. 247. 250. 251.

251. 252. 258. 264. 277. 294. 296. 303. 309. 324. 325. 326. 329. 330. 331. 336. Inter ineditos hic quoque in eodem Antinoriano Muſeo exſtat.

D · · M
iu LIO CHARITONI · FEC
iu LIA · ISIAS · CONIVGI
bene MERENTI ET SIBI
e T LIBERTIS LIBERTABVS
POSTERISQ · SVIS

His adde inſcriptos lapides iam editos in Par. I. a pag. 290. ad 297. num. 12. 13. 14. 15. 16. 26. pag. 305. num. 41. a pag. 443. ad 450. num. 74. 78. 85. 86. Item in Adpendice Par. II. num. 69. cuius marmoris alterum fruſtulum conſociandum inventum eſt ibidem cum his litteris: V · F · C · MVRRIO · num. 86. & 87. ibidem. Exſtant nunc in eodem Muſeo marmor Piſanum adlatum in hac Parte III. pag. 26. num. 30. & pag. 175. num. 215. item Sigilla XI. ex aere obſignatoria ibidem adlata in pag. 139. & 276. & marmora in Appendice poſtrema eiusdem Par. III. num. 7. 8. & 16. edita.

Hoc ipſo anno, menſe Octobri MDCCXLIV. quum iterum Volaterras ſtudii cauſa inviſerem, & inſigne MVSEVM GVARNACCIVM iam abſolutum contemplarer, edito mei Muſei Etruſci tertio Volumine, in eius veſtibulo hos duos lapides numquam antea editos obſervavi, quos ſilentio praeterire nefas duxi. Quod enim ſuperius non uno in loco monui, ex altero lapide diſcimus, pueros ac puellas in ipſo aetatis flore morte defunctas, rapi a Diis veteres crediviſſe.

M
CORNIFICI
AES FESTIVAES
L · CEL · SO
CIN NAMVS
B M

DIS M
FILIVS · HIC · SITVS EST
IVLI · BASSI · BASSIANVS
ANNOS · QVI · VIXIT · X ·
ET · XIIII · SOLES
QVEM · QVONIAM
MANES · VT · ALVMNVM
DI RAPVERVNT
NE CALCARE VELIS
NEC GRABIS ESSE
LOCO

In veſtibulo MVSEI GVARNACCII ſpectantur in metopis diſpoſiti antiqui lapides ſepulcrales Latinis litteris ſcripti, quos infra in lucem profero: ingredientibus vero ipſum Muſeum ornatiſſimum pulcherrima ſerie in pluteis locatae cernuntur Vrnae marmoreae Etruſcae e Volaterranis Hypogaeis magnis ſumtibus & diuturno labore erutae, quas in lucem protuli in Tomo III. mei Muſei Etruſci. Non paucae vero in eo ſuperſunt perraris emblematis ornatae hoc ipſo anno effoſſae, de quibus, & e quibus fontibus ea accepta ſint, in eodem Opere diſſerui; & has Vrnas in alio Volumine in lucem proferam. Illuſtrium Guarnacciorum exemplo Volaterrani nunc Etruſcas Vrnas e terrae viſceribus eruere certatim ſtudent; aliqui vero ſunt, qui quum facile ſine impendio ſuo, vel ſaltem modico, poſſint ornare bonas litteras, & patriae decus augere his eruditionis praeſidiis, eas oſcitanter negligunt, & non raro perire ſinunt; ſaepiſſime etiam oblatam occaſionem eas oſtendendi viris doctis, reiiciunt & averſantur. In praediis Franceſchiniis duo Hypogaea compluribus Vrnis Etruſcis referta nuper inventa ſunt, quae quum Volaterris eſſem videre cupiebam;

sed

ſed haec officia iuſtae humanitatis mihi qui tot ſumtus & labores impendi ut Volaterrarum gloriam ſcriptis oſtenderem, ingrato animo negata ſunt.

TAB. XLVII. *Reliquiae Arcuum aquaeductus Coloniae Florentinae nunc primum in lucem proferuntur, & deſcribuntur.*

AD ILLVSTRES FLORENTINAE ACADEMIAE COLVMBARIAE SOCIOS.

LEgenti mihi eruditiſſimum Vincentii Borghinii Florentini, viri inter Antiquarios ſui temporis celeberrimi, & huiuſce ſtudii patriarum Antiquitatum inſtauratoris praeclariſſimi, Diſſertationem de *Origine Florentiae*, mirum plane viſum eſt, quod in lucem proferre ſuperſederit inſigne illud veteris magnificentiae monumentum, nempe Arcus aquaeductus, quo aquae ſaluberrimae non ad uſum tantum Thermarum, ut cenſet idem Borghinius, ſed ad Florentinorum commoda uſuſque vitae neceſſarios e proximis locis a ſeptimo fere milliario in hanc urbem derivabantur. Rem profecto maxime gratam feciſſet, & temporum voracitati conſuluiſſet ſtudio ſuo; praeſertim quum iidem Arcus ſua tempeſtate fatiſcentes quamprimum collabſuri ei viderentur, ſi eos in lucem protuliſſet. Sed praeſtat eius ipſiſſimam deſcriptionem & verba adferre, quae leguntur pag. 130. & 131. in Par. I. *Degli Acquidotti, e Terme poca fatica ci ſarà a moſtrar ch' elle ci foſſero; eſſendoci degli uni e dell' altre ancor il nome, e avanzate delle anticaglie: e quello che ne ſcrive il Villani è tutto vero, e ſi riconoſce beniſſimo ne' tempi noſtri, ancorchè, come è la natura del tempo di conſumare ogni coſa, veriſi-*

mile ſia, che non ci ſi vegga oggi quelle tante reliquie, che a' ſuoi tempi. Ma, che dico io veriſimile di coſa, che è certa? ricordandomi io fuor della porta, che ſi diceva a Faenza; allato alla Chieſa di S. Giovannino, che ancor per queſto ſi chiama fra l'Arcora, *eſſere in piè dieci, o dodici archi di quell' Acquidotto, dove oggi non è che due con tre pilaſtri, che non doverebbero anche ſtar gran tempo a caſcare, tanto ſono dalla lunga età conſumati. Pigliavanſi queſte acque, come ben dice il Villani, e vi ſe ne vede ancora chiariſſimi ſegni là da Settimello, e ſotto le piagge di Monte Morello a Seſto, a Quinto, ed a Colonnata; e raccogliendo molte acque, che vi ſono in gran copia viviſſime, e chiariſſime, ſi conducevano dentro alla Città fino in Terma.* Poſt haec idem Borghinius diligenter antiquas Florentinorum Thermas, & Balnea publica deſcribit, ac deinde de locis, e quibus aquae per plumbeos tubos arcubus impoſitos in urbem perducebantur, & de miliario Romano diſſerit, cuius longitudinem & paſſuum menſuram, ex ipſis locis, quae numerum in ſuis adpellationibus adhuc retinent, intelligere & ſcire poſſumus.

Horum igitur antiquorum Arcuum aquaeductus non Ichnographiam ſolum, ſed & Scenographiam nunc primum in conſpectum doctorum hominum, ac praeſertim patriarum Antiquitatum ſtudioſorum expono, quibus nulla temporum, fulminum, ac terraemotus ira, vis, calamitas nocere in poſterum poterit; ſed eorum ſchema, & memoria exſtabit ſempiterna, ſemperque adparebit antiquae apud Florentinos Architecturae, quae dubio procul Auguſti aevum redolet, & maiorum noſtrorum ſplendoris & magnificentiae praeclarum exemplum. Me rogante, inſigne hoc Florentinae vetuſtatis monumentum delineavit menſuſque eſt Architectonices egregie peritus, & antiquitatis admirator Antonius Paulus

lus Gherardinius Florentinus, qui haec ſtudia cum gravioribus legum curis ſolet identidem coniungere. Singulae eorumdem Arcuum partes, quas maiores litterae indicant, deſcribendae nunc ſunt.

A. *Indicat ſciſſuram & hiatum Arcus, quae ab imo ad ſummum pertingit.*

B. *Arcus paraſtata mediana, ſive columna ſtructilis, temporum iniuriis adeo labefactata, ut internam exhibeat e calce & glarea ſimul conmixtis conſtructionem.*

C. *Paraſtatae diſciſſio & hiatus obliquus, qui imminentem Arcus ruinam minitatur.*

D. *Nexus alterius Arcus ſummopere labefactatus, qui interiorem operis exſtructionem e calce & glarea ſimul mixtis oſtendit.*

E. *Singulare totius operis fragmentum, quod ſupereſt, integrum in interiore Arcus parte, cuius latitudo aequat Romanos pedes fere quatuor, altitudine vero fere duos, & adhuc cernitur antiquitus calce obductum & laevigatum.*

F. *Hiatus, qui adparet, collapſis ſaxis ingentibus, quibus Arcus pectinatim exſtructus.*

G·G·G· *Coronides paraſtatarum e lapidibus quadratis immaniſſimis, quas edax tempus labefactavit, & informes reddidit.*

H. *Paraſtatae coronis interior adeo hiatu proſciſſa & fatiſcens, ut ruinae in dies proximior conſpiciatur cum toto arcu, qui ei incumbit.*

I.I. *Verſurae arcuum interiorum, qui cruſtis dilapſis interiorem exſtructionem e glarea & calce oſtendunt.*

Igitur ab Arce, cui vulgo nomen *Caſtel S. Giovanni*, recta iter tenentibus ad Pontem *Rifredi* dictum, per multos paſſus occurrunt, atque e terra caput ſuum proferunt, veſtigia aliorum Arcuum eiuſdem aquaeductus; qui mox paullatim terra obruti penitus occultantur.

Cur vero vobis Amicis meis optimis omnis plane eruditae Antiquitatis cultoribus hoc monumentum Coloniae Florentinae, quod ſupereſt, omnium eximium & ſingulare, dedicaverim, eo conſilio feci, ut meam non ſolum in vos benevolentiam oſtenderem; ſed ad vindicanda, ut egregie atque adſidue mecum facitis, ab interitu & oblivione alia praeclara Vrbis noſtrae monumenta, acriores adderem ſtimulos, & ut Decennalia Academiae noſtrae anno MDCCXXXIV. fundatae, aliqua plauſus & honoris ſignificatione, more maiorum, celebrarem. Eximios in litteris ſtudiiſque colendis & amplificandis veſtros progreſſus iam oſtendunt optima eruditionis fruge referta Volumina XX. a vobis ſcripta, quorum hoc anno Indices omnium Capitum diligenter abſolvit, noſque maximo ornavit beneficio illuſtris ac nobilis Socius Ioannes Nardius de S. C. optime meritus. Quia vero eo apoſphragiſmate antiquo utimini, quod vobis dono dedi, in quo iaſpidi rubro inciſae ſunt duae columbae, quae ſe invicem deoſculantur, & epigraphen addidiſtis hanc: MVTVIS OFFICIIS; en & ipſe Vobis pro re bene parta, pro lucubrationibus veſtris mecum per ſingulas hebdomadas vigili cura peractis, mutua grati animi officia lubens perſolvo.

TAB. XLVIII. XLIX. L. LACONICI *ſive* SVDATORII PISANI, *adlata eius Ichnographia & Scenographia, integrum aedificium nunc primum adfertur & illuſtratur.*

PIſae antiquorum monumentorum copia toto terrarum orbe celebres, integro ad haec uſque tempora aedificio ſuperbiunt, quod priſcam refert Auguſtei aevi maieſtatem ac magnificentiam, nempe

pe LACONICO ſive SVDATORIO, Piſanorum Balneis publicis, quae in Cenotaphiis a Celeberrimo Noriſio editis & illuſtratis laudantur, proximo ac contiguo. Tribus illud Tabulis egregie ac diligenter delineatum, quae cum internam, tum externam eius faciem referunt, nunc primum viris doctis exhibeo. Hae vero, legentium commodo, non heic a me ſubiiciuntur poſt reliquas Tabulas, ſed infra ſeorſim ſuo loco, nimirum poſt pag. 240. adiectis praeſtantium hominum Commentariis, & nonnullis meis Obſervationibus; cum quibus Syllogen coniunxi antiquarum Inſcriptionum, ut ita dicam, Balnearium; quia in his de antiquorum Thermis & Balneis; deque aliis rebus ad eas pertinentibus, fit mentio; quibus nonnullas meas adnotationes adieci.

Primus Scriptorum omnium de Antiquitate ac de litteraria republica optime meritorum, fuit doctiſſimus Ioannes Rhodius, qui in ſuis Notis ad Scribonium Largum pag. 116. 117. & 118. publica luce donavit inſigne hoc vetuſtatis monumentum, ediditque eius Ichnographiam exteriorem quoque, & interiorem Laconici faciem, aereis parvis Tabulis inciſam. Laconici interiorem formam adnotat altitudine aequare palmos Rom. XXXI. & ſemis; longitudine vero palmos XXXIV. & ſemis. Ex Rhodio accepit Noriſius. Sed propoſita haec Schemata quum eidem celeberrimo aedificio optime non reſpondere periti aliqui homines mecum iudicarint, operae pretium me facturum cenſui, ſi in hoc Opere in tribus memoratis Tabulis quamaccuratiſſime exhiberem.

PES

PES ROMANVS ANTIQVVS EX AERE AD NORMAM CIRCINI FABREFACTVS IN CIMELIARCHIO VATICANO RECONDITVS

IN SVPERIORE TAB. II. SCVLPTVS

PRO CORONIDE HARVM OBSERVATIONVM EXHIBETVR.

AD CL. V. FRANCISCVM FICORONIVM ANTIQVARIVM ROMANVM CELEBERRIMVM.

Labores tui, ſtudia, lucubrationes, tua denique, VIR CLARISSIME, merita in Litterariam Rempublicam, quam ornaſti eruditis iam a te editis monumentis, adſiduis tuis curis & magnis ſumtibus inventis, conquiſitiſque, talia ac tanta ſunt, tamque egregia eſt tua in me benevolentia ac tam liberalis amicitia, qua non ſolum in lucem a me edita Volumina, ſed & mea Cimelia non paucis priſci aevi deliciis auxiſti, ut nomen tuum, in hoc Opere non ſemel laudatum, hoc praecipue in loco peculiari mei amoris & officii ſignificatione praeterire nefas duxerim. Huic igitur Volumini Coronidem te dignam, Litteratiſque hominibus periucundam atque utilem impoſiturus, ſtatui adferre ROMANVM PEDEM ANTIQVVM ad circini normam fabrefactum; nam ſaepiſſime cum in his libris, tum in aliis meis iam editis mentio occurrit Romani Pedis antiqui, quo uſus ſum in metiendis marmoreis Sarcophagis & aliis, quae adtuli, vetuſtis monumentis.

Ve-

Verum hoc ipſum a Genio meo tibi oblatum munuſculum, quod in lucem profero, totum purum putumque tuum eſt. Gratulatus ſum tibi ſtatimac per litteras certiorem me feciſti, tuis curis impenſiſque inventum fuiſſe a foſſoribus in Caeliolo: teque rogavi ut quam primum in lucem proferres, & hoc monumento perinſigni & eximiae raritatis ornares egregium Opus tuum a te nuper editum, cui titulum hunc adpoſuiſti: *Le Veſtigie, e Rarità di Roma antica ricercate, e ſpiegate*. Id ipſum quod optaveram Te feciſſe cognovi, quum hunc ipſum librum tuum ſelectis obſervationibus eruditis luculenter refertum ad me dono miſiſti. Rurſum te, VIR CLARISSIME, rogavi ut mecum ipſam aere inciſam Tabulam pro tua in me benevolentia communicares, ut & ipſe ea hunc librum ornarem. Sed ipſe nullis parcens ſumtibus, ut ornes bonas litteras, faveaſque cultorum eruditae Vetuſtatis curis & ſtudiis, hanc alteram ad me liberali manu miſiſti, in qua ipſum antiquum Architectorum & Opificum Romanorum Pedem delineandum curaſti totum exſtenſum, non ut in alia Tabula in tuo Opere adlata Lib. I. pag. 194. in circini normam expreſſum: pro quo munere immortales ut tuae humanitati referam gratias neceſſe eſt: meque tibi & tuis curis ac lucubrationibus devinctiſſimum, ſi publice faterer, haud iniucundum tibi, gratique mei animi aequis aeſtimatoribus fore putavi. Neque heic finem habent tuae laudes: nam hoc ipſum ANTIQVI PEDIS exemplar dono ſtatim obtuliſti Sapientiſſimo Supremoque Catholicae Eccleſiae Hierarchae BENEDICTO XIV. qui eius precium ac raritatem probe intelligens, illud in Vaticano Cimeliarchio, quod & ipſe perraris auxit monumentis, nuperque tuis antiquis impreſſis plumbeis numis, poſtquam eos in lucem protuliſti, ſervandum mandavit.

De

De legitima ROMANI PEDIS antiqui menſura tot ſententiae, quot homines gloria nominis & eruditionis celebres hactenus fuere. Noſtra vero aetate omnes doctrina, iudicio, & diligentia longe ſuperavit vir omnium diſciplinarum genere, praeſertim vero Mathematices ſcientia praeſtantiſſimus idemque doctiſſimus D Diegus Abbas Revillas Hieronymianus, qui veriorem iuſtioremque eius menſuram nobis oſtendit collatis priſcis omnibus monumentis, quae ſculptum referunt Romanum Pedem, nempe Statiliano, Coſſutiano, ſive Colotiano, Aebutiano, & Capponiano, quibus adiecit ALFIANVM, & accurate menſuram expendit ex archetypo marmore a me edito in Parte I. pag. 277. num. I. & in hac Parte III. pag. 142. num. 172. quod Florentiae exſtat & ſpectatur in Aedibus Nicoliniis. Haec Diſſertatio IV. eſt in Tomo III, Diſſert. Academ. Etr. Cortonenſium. Alfianum adpellavi, quia in eadem antiqui pedis menſura, P. Alfius Negotians Materiarius nomen ſuum ita indicavit P ALF. Hoc ipſum marmor ad archetypi fidem, me quoque praeſente, delineandum curavit, quum Florentiae moraretur, Vir inter eximios Antiquitatis cultores numerandus, eruditiſſimus Carolus Frederick Nobilis Anglus, qui dedit ſchema eidem D. Abbati Revillas, a quo editum, & per ſingulas partes egregie illuſtratum eſt in eodem Tom. III. Diſſert. Acad. Etruſc. Cortonenſium pag. 111. & ſeqq. ad quem Lectores mitto. Igitur Ficoronianus tuus Pes, nunc Vaticanus, cum his conlatus variat; nam una circiter uncia minor eſt frequentiore Romani Pedis menſura, idemque integra uncia minor eſt Graeco pede; cuius legitimam menſuram teneo ſuſceptam ex ſuperficie plantae columnae antiquae porphyreticae, ſive ex eius imo ſcapo, in quo Graecis antiquis litteris ſcriptum ΠΟΔ. I. hoc eſt *Pedes novem*; nam & novem pedes Graecos alta eſt. Haec columna cum altera iuſſu Coſmi III. Magni Ducis Etruriae Piſas tranſmiſſa, nunc ornat aram maximam S. Stephani Papae & Martyris.

Heic inſere Tab. I. & reliquas.

FAVTORVM
HVIVS OPERIS NOMINA QVIBVS TABVLAS AERE INCISAS D. D. ANT. FRANCISCVS GORIVS.

TAB. I. *E*minentiſſimo *Principi* NEREO CORSINIO, *S. R. E. Cardinali &c.*

II. *Franciſco* FICORONIO, *Antiquario Romano Celeberrimo.*

III. *D. Iacobo Philippo* D' ORVILLE *Nobiliſſimo, Maecenati Optimo.*

IV. *D. Mario* GVARNACCIO *in Romana Aula Praeſuli &c. Signat. Iuſt. Votanti, Firmanae Congreg. a Secretis.*

V. *D. Caietano* ANTINORIO *Patric. Flor. Ord. D. Steph. Equiti Mag. Etr. Duci regioque eius Conſilio a Secretis.*

VI. *D. Friderico Comiti* DE THOMS.

VII. *D. Iacobo* HERBERT DE KINGSEY *in Com. Buck Armigero.*

VIII. *D. Guilelmo* LOCK *Anglo. V. I.*

IX. *Nobili Collegio Florentino Conſulum Mercatorum Calliſmalae.*

X. *D. Franciſco Mariae* BONDELMONTI *Patric. Flor. Senatori & Equiti O. D. Steph.*

XI. *D. Leonardo V. C. Senatoris Philippi* BONARROTI *Filio.*

XII. *D. D. Praepoſitis Bibliothecae Roncionian. Pratenſi.*

XIII. *D. Camillo Antonio* BVCCAFERREO, *Comiti & Senatori Bononienſi.*

XIV. *D. Paulo Equiti* VICTORIO *Patric. Flor.*

XV. *D. Andreae Baroni* FRANCESCHIO, *Patricio Florentino.*

XVI. & XVII. DD. VENVTIS, *Patriciis Cortonenſ.* ACADEMICIS ETRVSCIS.

XVIII. *D. Thomae Carolo* STROZAE, *Patricio Florentino.*

XIX. *D. Ioanni Baptiſtae* RECANATI *Nobili Veneto.*

XX. *D. Conyers* MIDDLETON *Acad. Cantabrig. Proto-Bibliothecario.*

XXI. *D. Franciſco* HEAD *Angliae Baronetto.*

XXII.

TAB. XXII. D. *Franciſco* COLMAN *Magnae Britanniae ad Mag. Etr. Ducem Ablegato Plenipotentiario.*

XXIII. D. *Ioanni Michaëli Comiti & Baroni* PIERVCCIO.

XXIV. D. *Iulio* MORELLIO *Priori Equeſtris Ordinis D. Stephani.*

XXV. D. *Edvvardo* GASCOIGNI *Magnae Britanniae Baronetto.*

XXVI. D. *Franciſco* VICTORIO *Ordinis Sacri D. Stephani Equiti.*

XXVII. D. *Innocentio* BONAMICO *Nobili Viro, Canonico Theologo Pratenſi.*

XXVIII. D. *Auguſtino Mariae* CERRETANIO *Canonico Florentino.*

XXIX. D. *Franciſco Comiti* LORENZI *&c.*

XXX. D. *Fulco Marchioni* RINVCCINIO *&c.*

XXXI. D. *Bartholomaeo* CORSINIO *Proregi Siciliae &c.*

XXXII. D. *Thomae* MOSTYN *Nob. Anglo.*

XXXIII. D. *Henrico Comiti* VATZDORFIO *Eq. Clavis Aureae, & ab Aulae Conſiliis Miniſtri Regis Polon. Aug. apud Princ. Ital.*

XXXIV. *Sereniſs.* VIOLANTI BEATRICI *Vindelicorum & Etruriae Magnae Principis, Senarum Gubernatrici &c. &c.*

XXXV. D. *Camillo* CAPPONIO *Comiti & Equiti Ord. D. Stephani.*

XXXVI. D. *Franciſco Comiti* GVICCIARDINIO, *Patricio Florentino.*

XXXVII. D. *Thomae* LOVVEL *Opt. Regni Magnae Britanniae.*

XXXVIII. D. *Ioſeph Marchioni* RIDOLFIO *Equiti D. Steph. Patr. Flor.*

XXXIX. D. *Ioſeph* SMITH *Anglo, Venetiis.*

XL. D. *Hugoni Marchioni* DELLA STVFA *Equiti & Patr. Flor. apud quem exſtat.*

XLI. D. *Cerchio Dominico* CERCHI, *Senatori Florentino, Equit. Sacri Ord. D. Stephani.*

XLII. D. *Scipioni Marchioni* MAFFEIO *Patricio Veronenſi &c.*

XLIII. D. *Henrico D.* COLERENE *Anglo Nob.*

XLIV. D. *Gregorio* REDIO, *Benedicti XIV. Pont. Opt. Max. Praelato Domeſtico &c.*

XLV. D. *Beniamin* CROVVE *Nob. Anglo.*

XLVI. D. *Henrico* HOVVARD *Nob. Anglo.*

XLVII. *Illuſtribus Florentinae* ACADEMIAE COLVMBARIAE SOCIIS.

XLVIII. XLIX. L. D. *Carolo* FREDERICK, *Anglo Nobiliſſimo.*

IN-

Sarc. in Aed. D. Corb. Del Nero. Long. P. IV. V. III. alt. et Lat. P. I.

INSCRIPTIONVM
ANTIQVARVM
QVAE IN VRBIBVS ETRVRIAE EXSTANT

APPENDIX
POSTREMA.

POſtquam in publicum protuli omnes ANTIQVAS INSCRIPTIONES, quae in ETRVRIAE Vrbibus hac tempeſtate, reperiuntur: non pauca antiquitatis monumenta, ſerius quam oportebat, mihi innotuere; ea in apricum, ut ait Horatius, proferente aetate: quae in hoc volumine haud praetermittenda eſſe cenſui. Quod igitur fauſtum, felix fortunatumque ſit, ab inſcriptione inſignis cimelii initium capiam, quod an. CIↃ.IↃ.CCXXXV. forte fortuna invenire mihi feliciter contigit. Iſtud eſt MODIVS ANTIQVVS veterum Romanorum, toto terrarum orbe unicus, ex aere confectus. Quamquam ab eo tempore in animo habuerim, peculiari Diſſertatione, ut erit otium, eum illuſtrare: in qua ingenue aperiam, quomodo illum invenerim, ac pretio redemptum, dono

ſtatim obtulerim clementiſſimo meo Principi, IOANNI GASTONI Magno Duci Etruriae, id humiliter ab eo rogitans, ut in Mediceo Theſauro adſervari iuberet, quod & factum eſt; eius tamen ſchema in Tab. I. huius Operis, ſi proponerem, opere pretium me facturum, hominumque eruditorum gratiam initurum maximam exiſtimavi. Archetypum hoc ſingulare olim exſtabat in Muſeo eximii viri Petri Andreae Andreinii Patricii Florentini, eiuſque inſcriptionem quum adtulisſem in Parte I. pag. 262. num. 47. huiuſce tam inſignis monumenti fatum conquerens, adhuc Andreinio ſuperſtite, dixi: *utinam haud periiſſe conſtet!*

Igitur ſciant omnes, qui haec ſtudia colunt, illum ipſum MODIVM ROMANVM, nullo pretio aequandum, a me inventum eſſe, in quo hae litterae inciſae ſunt, accuratius tamen in eadem Tab. I. ad prototypi exemplum expreſſae.

1. MENSVRAE AD EXEMPLVM
EARVM QVAE IN CAPITOLIO SVNT
AVCTORE SANCTISSIMO AVG N.
NOBILISSIMO CAES.
PER REGIONES MISSAE CVR .... D. SIMONIO
IVLIANO PRAEF. V ... C. V.

Huiuſmodi inſcriptionem, primus omnium in lucem protulit, vir omni aevo praeclariſſimus, Ioannes Mabillonius in Itinere Italico pag. 187. deinde Reineſius in Syntagmate, Claſſe IV. num. XVI. ex Langermanno, qui acceperat a Carolo Strozza, Florentino Senatore ampliſſimo: demum ex Mabillonio, qui ſolus, dum Andreinius Neapoli moraretur, archetypum vidit, exſcripſit Fabrettus Cap. VII. Inſcr. ant. pag. 548. num. 180. qui omnes mendis adſperſam pervulgarunt. Siquidem, ne quid dicam de punctis, quibus fere ſingula verba diſtinxerunt,

quum

quum aes in poſtremis lineis vetuſtate temporis ſit corroſum, haud certe legitur in archetypo ipſo CVRA. D. SIMONIO; ſed ſpatium, litterarum quatuor capax, inter R & D intercedit, ut veriſimile ſit ſcriptum fuiſſe CVRANTE; nam & alterius cruris A, adhuc veſtigia quaedam conſpiciuntur.

Interim dum obſervationes quasdam in hoc inſigne vetuſtatis Romanaeque hiſtoriae monumentum colligo, illud votis omnibus opto, ut aliquod marmor, Romae praeſertim, effodiatur, in quo cum eodem Praefecto Conſules notati ſint, ex quo in aperto ſit quo tempore D. Simonius Iulianus, Praefectus Vrbi fuerit, cuius nomen neque in laterculo Praefectorum Vrbi, apud Felicem Contelorium, neque in ſexcentis iam editis inſcriptionibus legere adhuc mihi contigit. Facile crediderim, ſi divinare fas ſit, floruiſſe circa Gallieni tempora; nam hic Imperator, ut conſtat ex inſcriptione arcus antiqui Veronenſis portae, quam edidit ex Panvinio Sarayna, & ex Scultero Gruterus pag. CLXVI. 2. SANCTISSIMVS AVG. N. adpellatur: atque hoc amplius, eadem cum phraſi ſcriptum eſt CVRANTE IVL. MARCELLINO. Accedit, quod hic MODIVS ROMANVS rudis eſt figurae atque inelegantis, ut ferebant ſequiora tempora: neque his plane ſimilis, qui in nummis, in gemmis & in marmoribus ſculpti ſunt aevo meliore, dum gnavi artifices aerarii Romae florebant; nimirum vel aetate Veſpaſiani Auguſti, qua fabricatus eſt Romanus Congius: cuius ſchema, edentibus iam ſaepe numero celeberrimis antiquariis, praeſertim Luca Paeto, ſatis notum eſt. Reineſius huius MODII, ut diximus, inſcriptionem proferens, prout Langermannus, quum Florentiae verſaretur, exſcripſerat, ratus eſt mendum eſſe in nomine Praefecti Vrbani; ideoque ad P. Ceionium Iulianum digitum intendens, eum loco D. Simonii Iuliani ſubſtituendum cenſuit, qui imperante Conſtantino cum filiis Caeſaribus, anno Chriſti CCCXXVI. CCCXXVII. Vrbanam Praefecturam geſſit.

Verum nemo eſt qui non videat, minime admitti poſſe tantam mutationem; qua non caute expenſa, vir ille magnus oppido hallucinatur.

Praeter MODIVM veterum Romanorum, inveni etiam, quae periiſſe crediderat Andreinius, alia perinſignia monumenta, videlicet pondus unciae Romanae genuinum ex aere, cum litteris argenteis inſertis, quae ita ſe habent, VNCIA; aliaque in eadem Tab. I. expoſita, quae perquamdiligenter delinanda & aeri incidenda curavi. Demum anno CIↃ.IↃ.CC.XXXV. quum Florentiae verſaretur vir ſummus D. Martinus Folkes, Armiger Anglo-Britannus, Regalis Societatis Londinenſis Vice-Praeſes, mihique in familiari colloquio aperuiſſet curam ſuam ac ſtudium in perquirendis illuſtrandiſque vetuſtis monumentis, quae ad menſuras & pondera tum Graecorum tum Romanorum pertinent, opportune haec ipſa pondera ei obtuli, ut conſideraret; qui, ea qua praeditus eſt humanitate prorſus ſingulari, diligentiſſime ita expendit ac deſcripſit, ſervato numerorum ordine, ut in ſubiecta Tabula exhibentur. Litterae ſeu notae in ſingulis hiſce ponderibus inſertae, poſtremo excepto, argenteae ſunt.

I „ Pondus unciale, ut ex inſcriptione certiſſime pa-
„ tet; ſunt autem generis leviſſimi: conſtat enim grana
„ Anglica, quae *Groſſina* audiunt, ſolummodo CCCXCV.
„ vel unciae Florentinae ſcripulos XVII. cum granis
„ VII.

II „ Pondus unciale, ut ex in inſcriptione & notis
„ Γ Λ, quas Γ Α lego, liquido patet. Conſtat & hoc
„ grana Anglica ſolummodo CCCXCI. vel unciae Flo-
„ rentinae ſcripulos XVII. cum granis VIII. nam altero
„ ſuperius deſcripto, adhuc uno grano gravius eſt: al-
„ terum vero uno grano levius; quia videtur, argenteum
„ anulum in extimo orbe adnexum antiquitus fuiſſe,
„ qui nunc deſideratur. Quid monogrammate, in altera
„ parte argenteis litteris inſerto, ſignificetur, divinare

non

„ non auſim. Vncia autem Florentina quum Romanae
„ hodiernae aequalis habeatur, & eadem cum antiquiſſi-
„ ma veterum Romanorum uncia, ex iudicio omnium
„ fere eruditorum, cenſeri debet.

III. „ Pondus duarum unciarum, uti tum ex litteris,
„ tum ex pondere praecedentium duplo colligitur. Eſt
„ enim hoc pondus granorum Anglicorum DCCLXXXII.
„ ſive unciae unius Florentinae, ſcripulorum X. & gra-
„ norum XV.

IV. „ Et aliud duarum unciarum pondus; litterae
„ enim 8·B οὐγκίας *duas* indicant: grana autem Anglica
„ continet DCCCXVIIII. ideoque pondera praedicta, quaſi
„ parte quadrageſima ſexta, excedit.

V. „ Pondus adhuc aliud unciale, idque litteris oNZ
„ indigitari videtur; eſt autem hoc ponderis ab aliis me-
„ moratis liquido diverſi: eſt enim granorum Anglico-
„ rum CCCCXIIII. quae conficiunt unciae Florentinae
„ ſcripulos XXII. cum granis XVII.

VI. „ Pondus duarum unciarum; quod licet primo
„ intuitu cum unciis primum memoratis, vel potius cum
„ pondere 8 B melius congruere videatur; grana enim
„ Anglica appendit quaſi DCCC. tamen cum pars mate-
„ riae ſatis notabilis in parte poſtica deſiderari conſpicia-
„ tur, ad unciam ultimo deſcriptam referri malim; adeo-
„ que pondus integrum fuiſſe granorum circiter octin-
„ gentorum triginta, coniecerim; vel unciae unius Flo-
„ rentinae, ſcrupulorum XXII. cum granis XVI. Litterae
„ inſculptae —. II. SOL. XII. duas uncias, vel quod ſyno-
„ nimum eſt, XII. ſolidos denotant. Hi ſolidi inferioris
„ Imperii aurei nummi erant, quorum unuſquiſque igi-
„ tur ſextam unciae partem appendebat, & ita revera
„ appendiſſe auctores teſtantur.

VII. „ Pondus trium unciarum, vel octodecim ſoli-
„ dorum, quod cum unciali CCCCXIV. granorum optime
„ congruit: eſt enim granorum MCCLV. vel unciarum
„ Florentiae, duarum, ſcripulorum XX. cum granis duo-
bus.

„ bus. Quam ob rem autem appoſita ſit ultima S prorſus
„ ignoro: ſemiſſem enim ſignificare nequit; quum tres
„ unciae, XVIII ſolidos, non XVIII cum dimidio aequa-
„ re certum ſit. Forſan igitur haec littera vel errore ar-
„ tificis inſculpta eſt; vel forſan cum numeri X & XIII
„ quaſi diſpungantur, tres uncias continere decem ſoli-
„ dos & octo, denotare voluit. Ceterum quum & haec
„ uncia ab antiquiſſima, hodiernae Florentinae quaſi ae-
„ quali, ſatis notabiliter diſcrepet, veriſimillimum eſt
„ pondera antiqua ſequioribus aevis Romanorum fuiſſe
„ immutata; & haec pondera legitima ſui ſeculi fuiſſe
„ facile crediderim, cum ex iisdem pondus ſolidi aurei
„ LXVIIII granorum Anglicorum eliciatur; quumque pon-
„ dera aureorum plurium illius temporis numiſmatum,
„ cum hoc pondere ſatis congruere ipſe perceperim, cu-
„ ius rei exempla aliquot hic deſcribere non pigebit.

Apud Marchionem Nicolinium.

NVMMVS AVREVS	Traiani Decii	GR.	LXVIIII.
Apud Magn. Ducem.	Voluſiani		LXVIII.
	Conſtantini M.		LXVIII.
	Conſtantis		LXVIII.
	Eiusdem, ſemis		XXXIIII.

Apud March. Nicolinium.

Conſtantii	GR.	LXVII.	Maioriani	GR.	LXVIIII.
Magnentii		LXVIIII.	Libii Severi		LXVIIII.
Valentis		LXX.	Anthemii		LXVIII.
Theodoſii		LXVIIII.	Zenonis		LXVIII.
Arcadii		LXX.	Anaſtaſii *tremiſſ.*		XXIII.
Eudoxiae		LXVIIII.	Iuſtini		LXVIIII.
Honorii		LXX.	Iuſtiniani		LXVIIII.
Theodoſii Iun.		LXXI.	Focae		LXVIII.
Valentiniani		LXX.	Heraclii		LXX.
Eius tremiſſ.		XXIII.	Theophili		LXVIII.
Leonis		LXXI.			

Ex

Exſtat apud me pervetuſtum pondus e marmore nigro, vulgo *paragone*, in ſpeciem pyri confectum, nullis tamen inſcriptum litteris; ſed in ſummitate ejuſque planitie quatuor cavitates, quaſi puncta, antiquo opificio inſculpta habet. Appenſum in Florentina ſtatera pondit libras novem & ſemis; adeoque continet uncias Florentinas CXIIII.

Haec pondera, genuina plane ac legitima, magno in pretio habenda, olim exſtabant in Muſeo Andreinio: deperdita ego pretio redemi, obtulique Magno Duci Etruriae, quae ex imperio eius in Mediceum Muſeum translata ſunt. His etiam adiuncta haec perrara ex aere lamella, quae collo fugitivi ſervi adfixa fuit, vel ex eius collari pependit: continetque viae & domini nomen, ad quem reduci debebat ſervus, ſi fugam iterum adripuiſſet.

In Muſeo Gaddio Florentiae, vidi quinque pondera ex eodem nigro marmore, noſtri dicunt *paragone*, e quibus tria litteris inſcripta. In primo, quod continebat libras IV. & uncias VIII. hae inciſae litterae.

2. EX·AVCTORITATE·Q·IVNI·RVSTICI

Hunc fuiſſe Praefectum Vrbi contra Scaligerum & Sponium oſtendit Fabrettus, Inſcriptionum Cap. VII. pag. 526. Is, ni fallor, eſt, qui apud Contelorium recenſetur

ſetur inter Praefectos Vrbi num. 343. quem veriſimile eſt ea dignitate functum imperante Conſtante Auguſto. In ponderibus ſtatuendis, perque regiones univerſas mittendis mutandiſque, omnis auctoritas & cura penes Praefectum Vrbi fuit: quod conſtat ex auctoritate veterum ſcriptorum, & antiqui ponderis marmorei, quod adfert Reineſius, Claſſ. III. num. LXXIII. in quo Audacis Praefecti Vrbi nomen inſcriptum.

In altero pondere fere ſimili, e marmore nigro, quod exſtat in eodem Muſeo Gaddio, penditque libras Florentinas IV. & unc. VII. ita ſcriptum eſt.

3. EX AVC· Q· IVNI RVSTICI

In altero adſimili pondere ſex fere unciarum Florentinarum, in ſuperficie inſculpta eſt haec nota ſeu littera S quae ſemis, ideſt librae dimidium deſignat.

Aliud eiusdem generis pondus continet libras II. & uncias VIIII. alterum vero uncias tantum XI.

Quandoquidem incidit ſermo de cimeliis locupletiſſimi Muſei Gaddii, non erit, ut arbitror, nec ingratum, nec inopportunum, ſi alia ex eo deſcribam monumenta, quae ibidem adſervantur, & inedita ſunt.

In aerea lamella votiva, lata unc. V.

4. HEDONE
M CRASSI ANCILLA
FERONIAE· V·S·L·M

Hunc

Hunc M. Craſſum, e Licinia gente, eum fuiſſe puto, quem divitem plerique adpellant. Cn. Pompeii Magni in duobus conſulatibus collega fuit, ac poſtmodum Cenſor: de quo Plinius Lib. XXXIII. Cap. X. *M. Craſſus negabat locupletem neminem eſſe, niſi qui reditu annuo tueri legionem poſſet. In agris ſuis H-S. bis millies poſſedit: Quiritium poſt Sullam ditiſſimus*. Ancillae, uti ex hac inſcriptione aliiſque apud Gruterum diſcimus, non ſolum matronis, verumetiam hominibus ſerviebant. De mulierum luxu ita Terentius in Heautontim. Act. II. Sc. III.

Minime mirum, adeo impeditae ſunt, ancillarum gregem Ducunt ſecum ————————

Plautus in Aulularia Act. III. Sc. V. immenſam ſervorum familiam enumerat, in qua etiam ancillas. De Feronia Dea, dicam paullo inferius, quum aliam votivam lamellam, quae apud me exſtat, producam.

In eodem Muſeo Gaddio exſtant haec VII. *aerea Sigilla*:

5

CALLIDORVS
Q. CALVISI
SABINI. C. V

6

SAGITTI

7

AELI. HE *ſic*
METIS

5. Q. Calviſius Sabinus *vir conſularis*, ſive *vir clariſſimus*, nunc primum in lucem prodit. *Clariſſimi* titulus, dari ſolitus viris in eximia dignitate conſtitutis, de quo doctiſſimus Reineſius ad CXX. Claſſ. I. perſpicue indicat vel Praefectum Praetorio, vel Urbi, vel Annonae, vel alicuius provinciae Praeſidem fuiſſe.

8

CERES MAXI
CAELESTIS

9

VETVRNI
CFATINATIS

Λ· C· P

8. In hoc ſigillo omnium rariſſimo, ſuppletis duabus litteris, quae deſunt, legendum: CERES MAXIMA CAELESTIS. Notanda ſunt haec cognomina Cereri tributa, quae item rariſſima ſunt, nec in vetuſtis aris occurrunt. Quod igitur in hoc ſigillo Deae tantum nomen cum propriis adpellationibus adnotetur; arbitror, eo uſos fuiſſe Cereris Sacerdotes in obſignanda ſacra ſupellectile, ſeu vaſis templi ſacrificalibus. Id antea a nemine obſervatum fuiſſe video. Exſtat apud Plautum in Amphitruone Act. I. Scena I. verſ. 264. inſignis locus, qui id confirmat; nam pateram, qua Diis libationes fiebant, in ſacra ciſtula reconditam, obſignatamque fuiſſe, ex eo diſcimus; ait enim:

Sos. *Ubi patera nunc eſt?* Mer. *In ciſtula.*
Amphitruonis obſignata ſigno eſt. Sos. *Signom dic quid eſt?*
Merc. *Cum quadrigis Sol exoriens.*

Neque id videtur inveriſimile; quandoquidem fures legimus nec a ſacris quidem vaſculis & pateris, in ſacrariis Deorum reconditis, manus ſuas abſtinuiſſe.

9. Id eſt: *Veturnii Caii Filii Atinatis.* Huius Veturnii cognomen deſumtum a patrio municipio ſive colonia Atina, de qua nonnulla adnotavi ad Inſcriptiones Donianas Claſſ. V. num. 63. Martialis Marium ita laudat Lib. X. Epigr. XCII.

Mari, quietae cultor, & comes vitae;
Quo cive priſco gloriatur ATINA.

Frequenter leguntur cognomina huiuſmodi non ſolum a municipiis & coloniis adſcita; verum etiam a regnis, fluminibus & provinciis; ut ex ſequenti numquam in lucem edito lapide adnotare lubet. Hunc accepi ex Schedis Clariſſimi Senatoris Philippi Bonarrotii; tantoque mihi gratior, quia duos Florentinos cives M. Munatium, & Q. Munatium eius fratrem, militem Cohortis Septimae Praetoriae, notos facio. Hic lapis inventus eſt Aquileiae; deinde Vtinum translatus: hodie apud Nobiles Gorghios adſervari dicitur.

M. MV-

M· MVNATIVS
M· F· SCAP
ETRVSCVS
FLORENTINVS
VIX· ANN· XIIX
Q· MVNATIVS
MILES CHOR
VII· PR
FRATER POSVIT

A Rhodano fluvio en nomen deſumtum a Verna Caeſaris, qui duplicis ejus veſtis, nimirum regiae & Graeculae, curam egit.

DIS · MANIBVS
VENVLEIA · CLEOPATRA
FECIT· SIBI· ET·
RHODANO · CAESARIS
VERNAE · A VESTE · REGIA · ET
SIC GRECVLA · CONIVG · BENEMER
ET· LIB· LIBERTABVS· POSTERISQ
SVORVM

Nonnullis cum mendis edita eſt haec inſcriptio in Gruteriano Theſauro pag. DLXXVII. 7. Eam accepi ex Schedis laudatiſſimi Senatoris Bonarrotii, qui ex archetypo, Romae in Muſeo Ciampinio exſtante, olim exſcripſit. Rhodanus iſte, ni fallor, fuit Verna Neronis Caeſaris; nam hunc Imperatorem, praeter veſtem regiam, quam docti viri togam purpuream fuiſſe, vete-

rum ſcriptorum auctoritate oſtendunt, more Graecorum, quos ipſe plurimum adamavit, ſoloſque ſcire & audire, quae cantabat, ſoloſque ſe, & ſtudiis ſuis dignos, aiebat, teſte Suetonio in eius vita c. 22. veſtem Graeculam adhibuiſſe, multa ſuadent. Hac veſte indutum, ſacra certamina Graeco more edidiſſe, nullus dubito. Idem Suetonius c. 11. haec de eo teſtatur: *Inſtituit & quinquennale certamen primus omnium Romae, more Graeco, triplex, muſicum, gymnicum, equeſtre, quod adpellavit Neronia.*

In aereo Sigillo cum litteris inſculptis.

10 L · POMP
HONOR

( )
LPH

11 P O R T
E S E S

In ſuperiori labro aereae Situlae, qua Eccleſiae Graecae Sacerdotes uſi ſunt pro Aqua benedicta deferenda in ſacris luſtrationibus, haec leguntur, litteris maiuſculis, ſed alia forma inciſis.

12 ✠ Φ Ω Ν Η Κ Υ Є Π Ι Τ
Ω Ν Υ Δ Α Τ Ω Ν Θ Є Ο C Τ Η C
Δ Ο Ξ Η C Є Β Ρ Ο Ν Τ Η C Є Ρ

Id eſt: ✠ Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε. *Vox Domini ſuper aquas: Deus maieſtatis intonuit.* Deſumtus eſt hic titulus ex Pſalmo XXVIII. verſ. 4. Quid poſtrema littera P. ſingularis ſignificet, incompertum mihi eſt. Situlis portatilibus in ſacris luſtrationibus uſi ſunt AEgyptii, ut oſtendunt eorum Dii apud Cuperum de Harpocrate, qui ſitulam tenent. Uſi quoque ſunt Etruſci, ut oſtendi pluribus exemplis in Muſeo Etruſco Tom. II. Tab. LXXVIIII. LXXX. pag. 180. Situlis etiam num utuntur Graecae & Romanae Eccleſiae Sacerdotes. Quo vero ritu diviniſque precationibus mi-

minor aqua conſecretur, erudite exponit Iac. Goar pag. 364. & fuſius M. Antonius Marſilius Columna de Hydralogia, ſine de Aqua benedicta; item Caſalius de veter. ſacr. Chriſtianorum ritibus Cap. XXXVI.

AErea Sigilla, quae ſequuntur, olim apud Cl. Joannem Baptiſtam Donium exſtabant: ex eius Schedis deſcripta.

13

L· DECIMI
MYRMECIS

14

T· FLAVIVS
IASON

15

ИONOTONIOY

16 *In Sigillo aereo referente Delphinum*

VTOR

17

L IMESSENI
ZOTICI

In averſa parte
L· M· Z

Apud Ioannem Hieronymum de Pazzis, Patric. Florent. Equit. Ord. S. Stephani.

18

M I VICIRI
PRISCI

In aerea lamella, huiuſce magnitudinis, quae exſtat inter mea Cimelia.

19

FERONIAE
EX IMP
VENETEIA
MAXIMA

Duo

Duo foramina, quae utrimque viſuntur, perſpicue indicant, hanc votitam lamellam clavis fixam fuiſſe in baſi alicuius donarii, quod Veneteia Maxima, voti compos, dedicavit in templo Feroniae Deae, ex eius imperio. In templi pariete figebantur etiam vel ſuſpendebuntur hae votivae tabulae, una appenſis veſtibus, armis, pateris, gemmis, coronis multiplicis generis, inauribus, armillis, bullis, ſpeculis, ceteriſque, ut propria erant artis & ſtudii cujuſcumque, inſtrumentis, quibus hi tituli in tabulis vel aereis vel pictis ſubiiciebantur. Haec χαριστήρια, ſcilicet donaria pro gratiarum actione, dicebantur, de quibus erudite Iacobus Philippus Tomaſinus de Donariis ac Tabellis Votivis Cap. I.

EX IMP. Hoc eſt: EX IMPERIO. Vota Diis nuncupabant ac ſolvebant veteres, vel ex eorum imperio, iuſſu, monitu, vel etiam ex viſu; quae rituales formulae in ſexcentis votivis tabulis veterum Ethnicorum, apud eruditos antiquarios iam editis, leguntur.

De Templo cultuque Deae FERONIAE differit Fabrettus Inſcriptionum antiquarum Cap. VI. pag. 452. qui cenſet eamdem eſſe ac Iunonem. In templo eius Liberti, raſo capite, pileum, libertatis inſigne, accipiebant. Fuit enim tutelaris Dea Servorum, qui quum libertatem in eius aede recepiſſent, eius altaria templumque donis cumulabant. Id teſtatur Livius Lib. XX. Cap. I. & Servius in Lib. VIII. AEneidos verſ. 564. quae quum iam nota ſint, praetermittimus. Cultus huius Deae ab Etruſcis & Sabinis ad Romanos manavit, ut oſtendi ad Tab. XXVI. Muſei Etruſci, Tom. II. pag. 85. 86. Ingenuos quoque viros ei donaria conſecraſſe oſtendit altera apud Fabrettum inſcriptio Cap. VI. num. 69. idque non ſolum ab ancillis, ut ſupra vidimus, ſed etiam ab ingenuis feminis factum docet haec tabula, quam accepi a viro humaniſſimo D. Michaele Angelo Corſio, Olivetani Ordinis Abbate,

re-

rerum antiquarum ſtudio impenſe dedito. VENETEIA ſamilia nondum antiquariis cognita, nunc primum e tenebris vetuſtatis in lucem emergit.

In lapide arenario, apud Faeſulas effoſſo, anno CIↃ. IↃ CCXXXVI. *in loco dicto* la Rocca di S. Apollinare, *in praedio Antonii Bucetti: nunc in meo Muſeo exſtat.*

20

D ✻ M
C TVLLIO IVS
C VETTIVS CHRY
SOGONVS FRA
TRI OPTIMO
B ✻ M

20. Duas familias huiuſce lapidis auctoritate, reliquis Faeſulanorum, quas enumeravimus in Par. II. pag. 87. adcenſemus, *Tulliam* & *Vetiam*. In ſecunda & tertia linea, quadratarius ſpatiis excluſus iniquis, non potuit

cognomen Tulli & Vetii integrum ſcribere; ſed legendum eſt, ut manifeſte adparet, C. TVLLIO IVSTO C VETTIVS CHRYSOGONVS. Uterque diverſo patre nati; nam filii nomen familiae patris ſervant. Characteres huius lapidis ſunt elegantiſſimi. Hunc mihi ſingulari humanitate dono dedit V. C. Joannes Targionius Medicus Florentinus, Magni Ducis Etruriae Botanicus, Hortorumque Societatis Botanicae Praefectus, qui in locum Celeberrimi Petri Antonii Michelii (heu nuper celeri fato nobis erepti) ſuffectus eſt. Eo in loco, ubi effoſſus eſt hic lapis, inventus eſt etiam lapideus ſarcophagus, nullis ornatus figuris: ex quo patuit Sepulcretum hypogaeum ibidem antiquitus fuiſſe.

Ibidem erutum etiam hoc fragmentum tituli ſepulcralis ex lapide arenario.

21

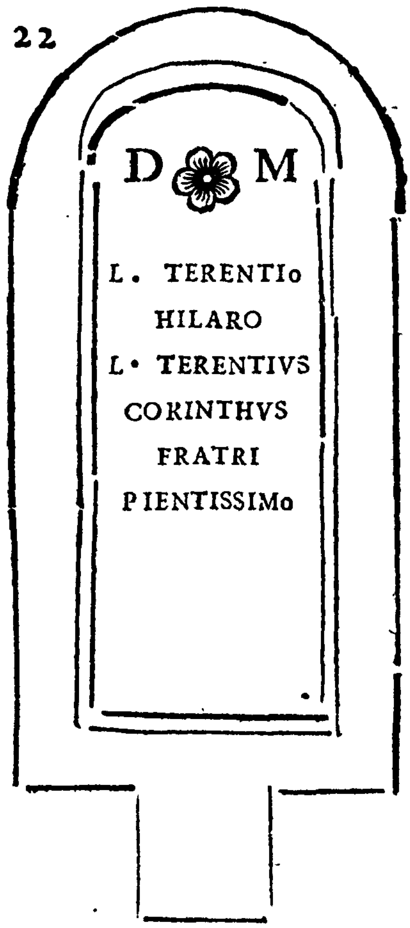

Eodem anno, Faeſulis in platea prope Eccleſiam Cathedralem, eruti ſunt tubi plumbei, quos veteri aqueductui inſerviſſe cenſuimus.

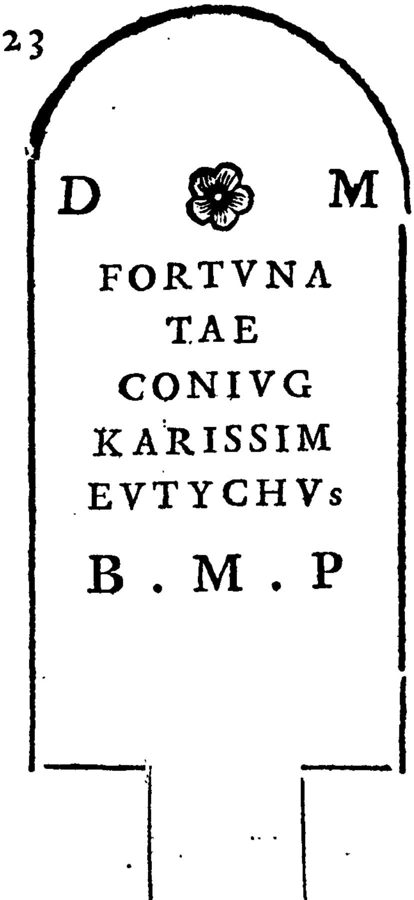
Tres cippos emortuales in lucem edidi in Parte II. Inſcriptionum antiquarum, pag. 116. & 118. num. 4. 5. & 6. qui ad priſcos Faeſulanos pertinent. Sed quia ipſemet non ex prototypis eos exſcripſeram, nonnullae maculae irrepſere, quas nunc delere opere pretium eſt. Hi ex arenario lapide, Faeſulanis familiari, quo etiam abundant, maxime conſtant. Olim exſtabant in domo cuiuſdam Canonici Faeſulani; nunc vero Florentiae reperiuntur in aedibus Cl. V. Ioſephi Mariae Brocchii

S. Th. D. & Florentini Seminarii Moderatoris eximii, qui quum eos ſub dio iacere, frigori & pluviis obnoxios vidiſſet, a celeri interitu, pretio comparatos, vindicavit; quique, ut eſt humaniſſimus, veterumque monumentorum, quibus ſacram huius patriae Hiſtoriam egregie illuſtrat, ſtudioſiſſimus, ut ex archetypis exſcriberem, deletis mendis, peropportune me admonuit. Altitudine fere tres Romanos pedes aequant.

22

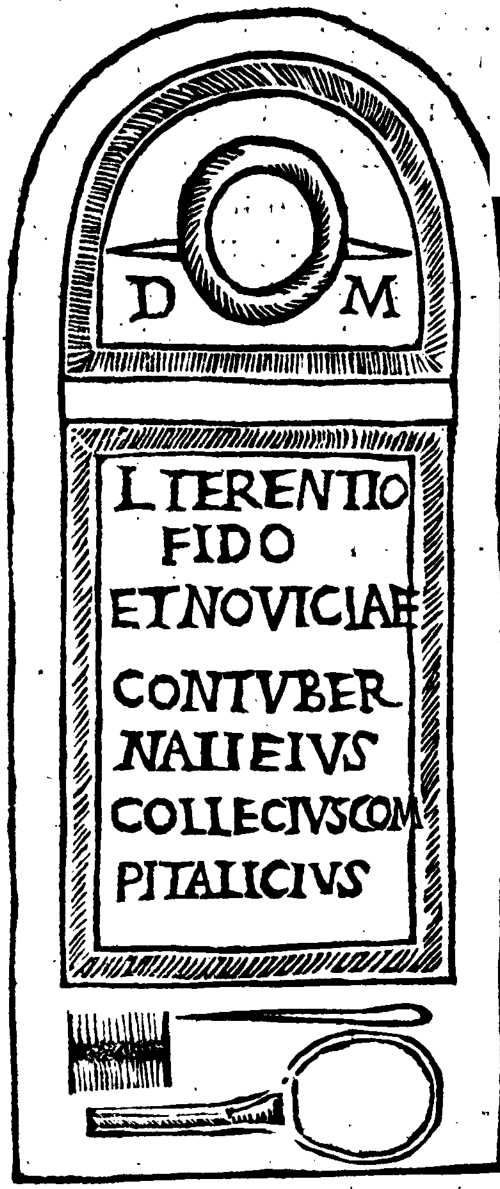

23

23. B. M. P. Hoc eſt: *Benemerenti poſuit*, vel uti in aliis inſcriptionibus; *bene meritae poſuit*. Inferius cernitur quaedam minus anguſta, ut ita dicam, baſis, ſubiecta poſt coronidem: ita enim in terreno ſacro Diis Manibus, commode huiuſmodi Cippi infigebantur.

24

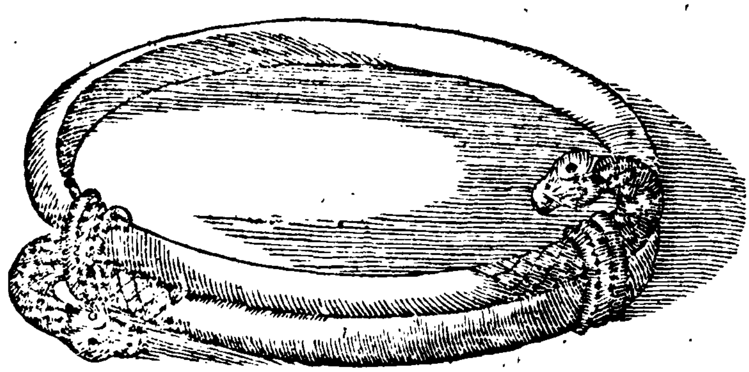

24. Hoc eſt: *Diis Manibus*, *Lucio Terentio Fido & Noviciae contubernali eius*, *Collegius Compitalicius*. E familia *Collegia*, quae nota eſt antiquariis ex inſcriptionibus editis in Gruteriano Theſauro pag. DCCCLV. 12. DCCCXC. 5. praeſertim vero pag. MCXLIV. 6. in qua legitur T. COLLEGIVS EPAPHRODITVS, cognomen hic Collegius Compitalicius accepit, a Compitalibus feſtis ludiſque, quae per compita celebrabantur in honorem

Deo-

Deorum Larum ſive Deorum Infernorum, ſeu, ut aliqui volunt, inferiorum, quaſi minutorum, ſive inferioris ordinis; de quibus diſſerit Macrobius Saturnalium Lib. I. Cap. VII. In his feſtis, quae ab Etruſcis originem habuiſſe videntur, pilae, effigies viriles & muliebres ex lana ſuſpendebantur in compitis, ut docet Feſtus pag. CLXIV. in honorem eorumdem Deorum; totque ponebantur quot capita ſervorum, totque effigies, quot eſſent liberi, ut vivis parcerent, & eſſent his pilis & ſimulacris contenti.

Sculpta ſunt in hoc Cippo ornatoria inſtrumenta muliebria; in ſuperiore parte, quod raro occurrit, armilla & calamiſtrum, ſive acus, qui ferreus erat, eoque candente crines criſpabantur & vario ornatu diſponebantur. Armilla circularis pura eſt, quam brachio vel dextro vel ſiniſtro in pericarpiis feminae geſtabant. Armillas ornatiores, puta aureas, ſerpenticuli conficiebant, uti hoc liquet exemplo inſignis armillae aureae, quae exſtat in Muſeo Etruſcorum Academicorum Cortonae.

In parte Cippi inferiore pecten, diſcerniculum & ſpeculum ſculpta ſunt. Hiſce inſtrumentis interdum in ſepulcralibus anaglyphis non raro accedunt vaſcula unguentaria, vel odorati olei ampullae, & calcei, ut in ara Muſei Medicei, quam vide in Parte I. pag. 10. n. 5. De his mulierum inſtrumentis ad comendum caput, vide

Stanislaum Kobierzyckium de Luxu Romanorum Cap. VI. & VII.

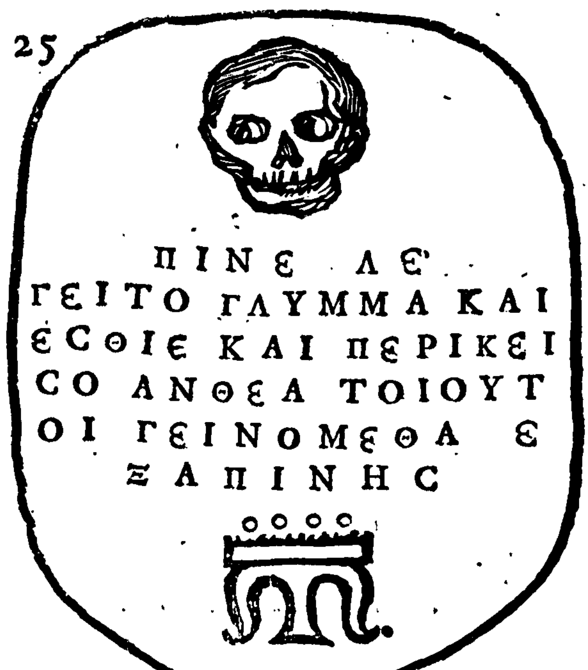
In reliquis duobus Cippis nullum ornamentum notandum ſupereſt, niſi roſae inter D & M poſitae, quae indicant veterum conſuetudinem ſpargendi roſas in funeribus & in ſacris Deorum Manium; quod ut fieret quotannis, reditus etiam ex pecuniis teſtamento adſignabant; quod in ſaxis frequenter expreſſum legitur. Maximus etiam in conviviis luxus roſarum, quas coronis plexilibus & pectoralibus innectebant: idque faciebant non ut odore ſolum recrearentur, verum etiam ut funeris memoriam ante oculos habentes, genio ſuo facilius lubentiuſque indulgerent: quorum dementia in ſacris Paginis a divina Sapientia merito irridetur Cap. II. verſ. 21. Eorum mutuas, inſanas quidem, exhortationes adfert D. Paulus in prima ad Corinthios Cap. V. v. 32. *Edamus & bibamus; cras enim moriemur*. Quo etiam facilius inconſtantiae & brevitatis vitae monerentur, in conviviis larva adferebatur, ſeu mortui hominis calvaria & ſceletus: quod facile ab AEgyptiis habuit originem; qui, ut auctor eſt Plutarchus in convivio ſeptem Sapientum, oſſeum cadaver poſt epulas proponere conſueverunt. Id quam frequentiſſime a Romanis uſurpatum docet Petronius Arbitrer in Satyrico Cap. XXXIV. *Potantibus*, inquit, (Opimianum vinum) *& accuratiſsimas nobis lauticias mirantibus, larvam argenteam attulit ſervus ſic aptatam, ut articuli eius vertebraeque laxatae in omnem partem verterentur. Hanc quum ſuper menſam ſemel iterumque abiecisſet, & catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Trimalchio adiecit:*

Heu, heu nos miſeros, quam totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti, poſtquam nos auferet Orcus.
Ergo vivamus, dum licet eſse bene.

Ubi vero larvae non ſuppetabant, cranium mortui hominis in menſa adponebant, & manibus verſabant, vel e triclinio ſive ſtibadio in eumdem illum finem ſuſpen-

ſpendebant. Neque in conviviis tantum ingeſta mortis recordatio, ſed etiam in ludis ceteriſque voluptatibus, ut largius his indulgerent. Id perſpicue declarant gemmae anulares cum ſceleto, amphora & corona, adpoſitaque bulla, quibus humanae vitae caducitatem deſignabant; ac praeter figuras & ſymbola litterae etiam in gemmis inciſae, ut in illa eximia, olim exſtante in Muſeo Petri Andreae Andreinii, quam in lucem edidit & illuſtravit Ampliſſimus Senator Philippus Bonarrotius in Obſervationibus ad Vaſa vitrea Coemeterialia Tab. XXVIII. Fig. 3. pag. 193. in qua ſcriptum ΚΡΩ ΚΤΩ hoc eſt *utere*, *poſſide*: nimirum, fruere bonis, quae poſſides. Lubet etiam e meis Cimeliis adferre gemmam anularem pulcherrimam, in qua, litteris ex albo colore exſtantibus, ſculpta eſt Sardae huiuſmodi Graeca epigraphe; ſuperne vero hominis calvaria, inferius menſa tripes, dapibus referta.

25

Gemmae magnitudo
|——|

25. Singula ſic diſponenda: Πῖνε λέγει τὸ γλύμμα, καὶ ἔσθιε, καὶ περίκεισο ἄνθεα τοιοῦτοι γεινόμεθα ἐξαπίνης. Hoc eſt: *Bibe dicit*

ſcul-

ſculptura atque ede & redimere floribus: tales evadimus repente. Deſideratur in hoc fragmento corona e flori-bus contexta. Huc facit vetus epigramma, quod occurrit in Anthologia Lib. II. Cap. XLVII. num. 7. 21. 39. inter Convivalia.

Huc ſpectant convivales adclamationes, quae in gemmis inſculptae non raro leguntur, ut in ſequenti Onyche, qui apud me exſtat, in aureo anulo inſerendus.

26

Occurrunt etiam adclamationes nuptiales, & amatoriae ſalutationes in litteratis gemmis, quarum non parva copia eſt in Florentinis Cimeliothecis; eas, ſi otium eſt, vide a me editas in Vol. II. Muſei Florentini pag. XXXIV. Nec ſolum in litteratis gemmis, verum etiam in aereis ſigillis, quibus veteres domeſticam ſupellectilem obſignabant, huiuſmodi acclamationes VIVAS. VIBAS leguntur, quorum exempla exhibuimus in Par. II. Inſcriptionum antiquarum, quae in Etruriae Urbibus exſtant pag. 439.

27 *In anulo aureo in Muſeo Bonarrotio.*

BONIFATI VIVAS

In Cameo ex Sarda, utrimque litteris ex albo ſcriptis in medio coronae, exſtat in Muſeo Riccardio.

28 A D E O D A T A E
A N A S T A S I A
][
P O S T V M I A N I
G A L L A V I V A
T I S

Quod

Quod nunc primum adferro marmoris anaglyphice ſculpti fragmentum, exſtat apud eumdem V. C. Ioſephum Mariam Brocchium. Faeſulis, ubi nuper malo quodam fato latiabat in quadam domo, effoſſum eſt.

29

Tropaeum exhibet; cuius laevo arboris trunco ſuſpenſa viſuntur arma, quae propria Equitis Singularis ſunt, nimirum parma duplex, haſta & gladius. Sub ipſo tropaeo cernitur Equitis barbati caput (temporibus Antoninorum vel potius Septimii Severi haec ſculptura adſignanda videtur) qui tropaeum dedicavit Marti, vel Iovi vel Iunoni, & ſi mavis etiam Dianae, quibus tropaea a victoribus militibus dedicabantur. Eadem tropaea, ſumma religione adorari ſolita, iam alibi adnotavimus: arma vero ſuſpenſa ſacris taeniis ac vit-

tis

tis religabantur arborum truncis, maxime vero querneis. Suſpicari igitur facile poſſumus, hoc fragmentum indicare tropaea, Numini tutelari Faeſulanorum, nimirum Marti, ut vidimus, Equitem Singularem, cuius imaginis caput tantum ſupereſt in hoc marmore, dedicaſſe, ac titulum etiam addidiſſe, qui intercidit. Si qui vero ſint, qui votivi donarii fragmentum minime eſſe poſſe cenſeant, ſtatuendum erit ſepulcri emblema eſſe; nam conſtat, veteres ſepulcra ſtrenuorum ducum ac militum armis & tropaeis ornaſſe; quod ex Sarpedonis ſepulcro apud Homerum, Pallantis apud Virgilium, aliiſque in omni vetuſtate clariſſimis exemplis exploratiſſimum eſt.

Complura vetuſtiſſima, eaque inſignia monumenta olim Faeſulis exſtitiſſe, minime dubitandum eſt. Ea temporum iniuria incuriaque hominum periiſſe, vel igne aut ferro deleta, maxime dolendum. In Muſeo Etruſco Tabula V. in lucem protuli antiquiſſimum ANCHARIAE Deae ſignum ex aere, quod Faeſulis repertum, qui dederat, teſtatus eſt. Deorum ſimulacra Etruſcis litteris inſculpta, uti mos fuit Etruſcorum, qui hac in re, ac paene in omnibus, mortalium primos AEgyptios imitati ſunt, Faeſulis eruta, easdemque litteras ſummum virum Petrum Victorium interpretatum eſſe, perſpicue declarat Sebaſtianus Sanleolinius egregius Poëta & I. C. Florentinus, in eo libro Florentiae edito anno MDLXXVIII. typis Georgii Mariſcotti, quo lectiſſimis Epigrammatis geſta Sereniſſimi Coſmi Medicis Primi, Etruriae Magni Ducis, complexus eſt. De his enim priſcae vetuſtatis monumentis meminit Lib. II. pag. 47. Ex his nonnulla doctorum virorum cura e teterrima temporum clade erepta ſunt; eaque in Muſeo Bonarrotio etiam nunc viſuntur; inter haec Miles Etruſcus arenario lapidi inciſus, cum litteris Etruſcis, cuius iconiſmum vide inter monumenta Dempſteriano Operi addita Tabula LXXII. num. 2. Tom. I. pag. 389.

Ibi-

Ibidem etiam exſtat ſtylobata, in quo vir perſonatus Aſcoliorum ludum agit, cuius iconiſmum ſupra vide in Par. II. pag. 106.

IN ACADEMIAM LINGVAE ETRVSCAE A M· COSMO FLORENTIAE INSTITVTAM EPIGRAMMA

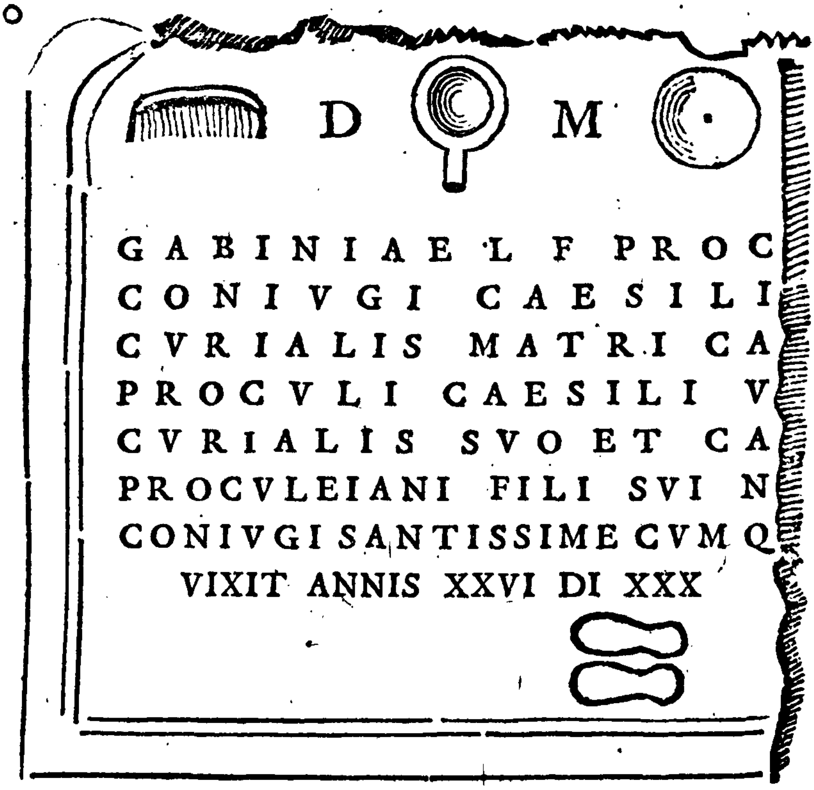
Doctiſſimo PETRO VICTORIO Patricio Senatorique Florentino adſcriptum.

Eruta Faeſuleis ſtant aenea ſigna ruinis,
Etruſcae docto carmine preſſa notae:
Id pater invertit VICTORIVS *ante Latinum*:
Alterno impreſſit mox bonus aere Myron.
TYBRI *quid inſultas? Fratrem quid Marte laceſſis?*
Tuſcave quid ſubdis libera colla iugo?
Sive (quod eſt gravius) patrias dediſcere voceis,
Scribere, tumque loqui verba aliena iubes?
Fiet uterque labor labentibus irritus annis:
LIBER *erit Tuſcus, nec tua verba loquens.*
O mea converſis laetabere Tuſcia Fatis;
Vique tibi ablatus ſponte redibit honor:
Partaque LIBERTAS, *precioque redempta, ſuique*
Effectos Tuſcos iuris, ab imperio
Eximet externo; & collectis rebus in unum
Auctius antiquo proferet Imperium.
Surget, & Etruſcae rurſus nova gloria Linguae,
Gratior & priſcis candidiorque notis.
Ditior Argolico, Latio & ſermone, boniſque
Artibus hoc verſis ore ſuperbus erit
ARNVS: *& excelſi non inviſurus honori*
Tybridis, ipſe etiam Bella Duceiſque canet.
Diſcendi ſtudio Florentibus advena Terris
Extera gens Linguae capta lepore fluet.
MAGNVS *& Etruſcus Tuſcae delubra Minervae*
Ponet; & Aedituis ſacra colenda dabit:

Tum Florentini longo ac laeto agmine Cygni
Carmine Tyrrhenum nomen ad aſtra ferent.
Eque Palatino certatim monte Quirites
Etruſco Phoebo thura preceiſque ferent.
Credite: Tireſiam nil fallunt poſtera: Phoebus
Romuleo & Graio par quoque Tuſcus erit.

In agro Piſano, in Caſtro Novo Miſericordiae, in marmore alt. ped. Rom. II. *& lat. ped.* I. *& unc.* IV.

30

30. Hunc e Barberinis Schedis, procul dubio Donianis, quas in Bibliotheca recondidit Ioannes Baptiſta Donius, Patricius Florentinus, edidit Fabrettus Cap. IV. n. 47. & Florentiae reperiri ſcripſit. Hunc diligenter exſcripſit Nobiliſſimus Vir Thomas Albizius, a quo perhumaniter accepi.

In

In fronte Eccleſiae S. Bartholomaei de Putigniano, in Suburbano Piſarum, ſecundo fere ab Urbe lapide; in marmore elegantibus maioribuſque litteris ita ſcriptum.

31

IAE · AVG · MATRI · A
AST · ET · SENAT · ET · PI

31. Non longe ab hac Eccleſia adhuc viſuntur rudera & veſtigia antiqui cuiusdam aedificii, e quo probabile eſt hoc marmoris fragmentum translatum fuiſſe: quod ita facile interpretatur: IVLIAE. AVG*uſtae*. MATRI A*uguſtorum*. Matri cAST*rorum* ET. SENAT*us*. ET. P*atriae*. Ea eſt Iulia Domna Imperatoris Septimii Severi uxor, mater M. Aurelii Antonini, cognomento Caracallae, & Antonini Getae Caeſarum. Piſanos non ſolum Hadriano, verum etiam Antoninis maxime devotos fuiſſe, iam alibi indicavimus.

Ibidem, ſed in utroque margine fractum marmor.

32

N · OCTAVIO · C
LVPERCO
N · OCTAVIVS ·
EPITVNCAN
PATER VIVOS
ECIT SIBI · ET · SV
T · ANNÆIAE · Q ·
QVARTAE · VX
N FR · PED ·
N AGR · PED

32. Has inſcriptiones diligenter exſcripſit atque humaniſſime ad me miſit Nobiliſſimus Comes Ioannes ex Comitibus Guidiis, ex Equeſtri Ordine D. Stephani.

Senis, in Aedibus Nobb. Sanſedoniorum.

33. M · FONTEIO · C · F ·
SAB · BALBO
ET TITIAE · Q · F ·
...ERTIAE VXSORI FILI
POSVERVNT EX
TESTAMENTO PATRIS.

33. Titulum hunc ſepulcralem, cum Cinerario Etruſco & operculo Urnae Etruſcae, deſcriptum delineatumque ad me miſit Vir Splendidiſſimus Ioannes Sanſedonius, Patricius Senenſis, cuius in praediis haec monumenta nuper inventa ſunt. Fonteia gens plebeia fuit, cuius nummos exhibet F. Urſinus.

In Parte I. Inſcriptionum antiquarum in Etruriae Urbibus exſtantium pag. 316. n. 64. pervulgavimus inſignem illam tabulam marmoream, in aedibus Nobb. Rodulphiorum adfixam, in qua natalis dies Auguſti & Tiberii Caeſarum, & Liviae quotannis divinis honoribus ludiſque celebrari in perpetuum decretum eſt. Florentiae erutam plures auctores adfirmarunt, quos indicavimus. Omiſimus Petrum Victorium virum doctiſſimum, qui eam ad epiſtolam tertiam inter familiares Ciceronis Lib. VII. illuſtrat, ac ſe vidiſſe ita teſtatur: *Antiquus Florentiae lapis eſt, in quo hoc nomen* (nempe COS non COSS.) *eodem pacto ſcriptum invenitur:*

TI · CAESARE · TERT · GERMANICO · CAESARE · ITER · COS ·

Continet autem quaedam, quae ad hiſtoriam pertinent, & ſane cognitu indigna non ſunt. De quo eo libentius mentio-

tionem feci, quod qui ea quae in lapidibus leguntur, in volumen redigerunt, & Epigrammata antiquae Urbis, *inſcripſerunt, truncum illud incertumque adpoſuere: in privata autem domo parieti adfixum eſt, non longe a Porta, quam D. Galli vulgo appellant.* Haud igitur dubium eſt pertinere ad Coloniam Florentinorum, in qua tunc cum divini honores decreti ſunt, Duumviri fuere Cn. Acceius Rufus Lutatius, Arnenſi Tribu cenſus, & T. Petillius. Non ſolum in Scaptia, verum etiam in Arnenſi Tribu Florentinos cives adſcriptos ſuffragii ius habuiſſe, aperte declarat lapis militaris ab Ughellio adlatus in Italia Sacra, ubi de Florentina Eccleſia agit, pag. 6. noviſſimae editionis Venetae, quem exſtare adfirmat in via Caſſia ad tria Tuguria.

L · ACRISCHIO · L · F · ARN ·
ACTHO · FLORENTIA.
EVOKATO · TITI · AVG · MIL · LEG.
XXI · MINER ·
MILIT · ANN · XXXVI · VIX ·
ANN · LXXIX ·
M · ACRISCHIVS · L · F · ARN ·
SABINVS
T · F · C

En alium lapidem, Romae exſtantem apud Cardinalem Caeſium, quem profert Fabrettus ex Schedis Vaticanis Cap. IX. n. 154. ex quo diſcimus T. Flavium Felicem Florentinum, Titi Veſpaſiani Imperatoris Veteranum militem fuiſſe, ac Romilia Tribu cenſum.

DIS · MAN · S
L · DAMARIONI · L · F · ROM
GENIANO
EVOKAT · AVG · IN · PRAET
VIX · ANN · LVIII · M · IIII
D · XIII
H · S · E.
T · FLAVIVS · T · F · ROM · FELIX
FLORENTIA
VETER · AVG · N · T · VESPAS
FRAT · PIISSIM · F · C
IN · F · P · VI · IN · A · P · IV

Dum haec ſcriberem, opportune pro ſua in me ſingulari humanitate, hos titulos elegantiſſimos mihi dono dedit V. C. Franciſcus Ficoronius, omnibus antiquariae eruditionis cultoribus notus, quibus meum Muſeum exornavi.

34

M · VISPANIVS
NARCISSVS
ROGATOR · AB · SCAENA

35

P · VINICIVS
P · L · LACES
COMOED · V · AN · XXXI

34. Qui fuerint ROGATORES AB SCANA, diſerte explicat in eleganti opere nuper edito de Scaenicis Perſonis veterum Romanorum Cap. LV. idem amiciſſimus Ficoronius, adducta Plutarchi auctoritate, qui memorat, Lucullum rogatum, ut praeberet ſcaenicas veſtes centum; non centum, ſed ducentas commodaſſe. Idem exemplum adfert & amplificat Horatius Lib. I. Epiſtola VI. verſ. 40. ubi ridet eos, qui multos ad magnificen-

ficentiam ſervos alebant, & qui copioſam habebant inutilemque ſupellectilem, tineis furibuſque paſcendis idoneam.

——————— *Chlamydes Lucullus, ut aiunt,*
Si poſset centum ſcaenae praebere, rogatus:
Qui poſsum tot? ait: tamen & quaeram: & quot habebo
Mittam: poſt paullo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſse domi chlamydum: partem, vel tolleret omnes.

Igitur fuere miniſtri, qui iuſſu Praefecti ludi Scaenici, veſtes pro ſpectaculis rogabant, & commodatum accipiebant. Si quid mihi erit aliquando otii, Theatrales omnes antiquas inſcriptiones in unum corpus colligere & obſervationibus illuſtrare, mihi in animo eſt.

36

L · AXIVS
DAPHNVS
CHORAVLES

37

TYRANNVS
NOMENCLAT
POTITI · MESSALLAE

36. CHORAVLES is erat, qui in theatralibus ludis tibia canebat. Tibiarum uſum in ſpectaculis Romani ab Etruſcis didicerunt. NOMENCLATORIS ſervi munus fuit nomina obviorum ſuggerere dominis, vel ut eos cognoſcerent, blandeque exciperent, vel ſalutarent. Hinc Plinius Lib. XIX. Cap. II. *Alienis pedibus ambulamus, alienis oculis agnoſcimus, aliena memoria ſalutamus, aliena vivimus opera.* Id ipſum etiam hodie apud otioſos quoſdam divites durat.

38

P · ARRENVS · P · L · L · QVIRINIVS
FORTVNATVS TVSCVS

39

GENIO
PLEBEI

39. Genii adſignati Plebi, nulla fit mentio in editis inſcriptionibus apud Gruterum, Reineſium & Fabrettum.

tum. Genii Populi Romani frequens mentio in vetuſtis ſaxis & in nummis.

DIS · MAN · SAC ·
IVLIA EVTYCHIA
VIX ANNIS · XX
L · CALPVRNIVS · MELICERTVS
CONIVGI · CARISSIMAE · B · M · F ·
DEQVA·NIHIL·DOLVIT·NISI·MORTEM

D · MARIVS · Ɔ · L ·
EXORIENS
V · A · XXXV
HVNC · LEGES · LETI · PREPOS *ſic*
TERE ERIPVERE
MATRI · QVAE VT ANNIS
MORTI · QVOQ · ESSET PRIOR

D S · M
AVRELIA ſECV
NdA ARIſToLAo
MARITO CARISSI
MO dVLCIſſIMO
BENEMERENTI CVN
QVO VIXI ANNIſ XXV
M · VI. DIEBVS VIII

LOCVM · C · CALVISI
BACCHI · SIBI , ET ›
FRATRI , ET › AMICIS

ANTONIA SALVIA
MATER
L · PONTI · ACTARI

A · METILIVS · A · L ·
PALLAEVS

VMBRIAE
M · L · STACTENIS

P · CoRNELIVS
Ɔ L
IANVARIVS

HOSTIA
M · L · SOTERIS

40. DE QVA NIHIL. DOLVIT. NISI. MORTEM. Supplendum EIVS. Non raro in ſepulcrorum titulis hae clauſulae doloris, mutuique adfectus coniugum, itemque parentum in filios leguntur. In alio titulo, qui exſtat in Muſeo Suburbanio Strozio, vir coniugis ſuae fato functae deſiderium ita teſtatur: NIHIL. DOLVI. NISI. QVoD ME RELIQVID. hoc eſt RELIQVIT. Vide in Parte I. huius operis pag. 413. num. 247. In alio lapide Muſei Corſiniae Gentis Principum, ibidem pag. 149. num. 61. FILIVS. FACERE. QVoD. DEBVERAT. PATRI. MORS. INIQVA INTERCESSIT. FILIO FECIT PATER. Fabrettus impatientis doloris clauſulas adnotat in pluribus inſcriptionibus, quas adfert Cap. III. pag. 236. & in hac, pag. 237. num. 633.

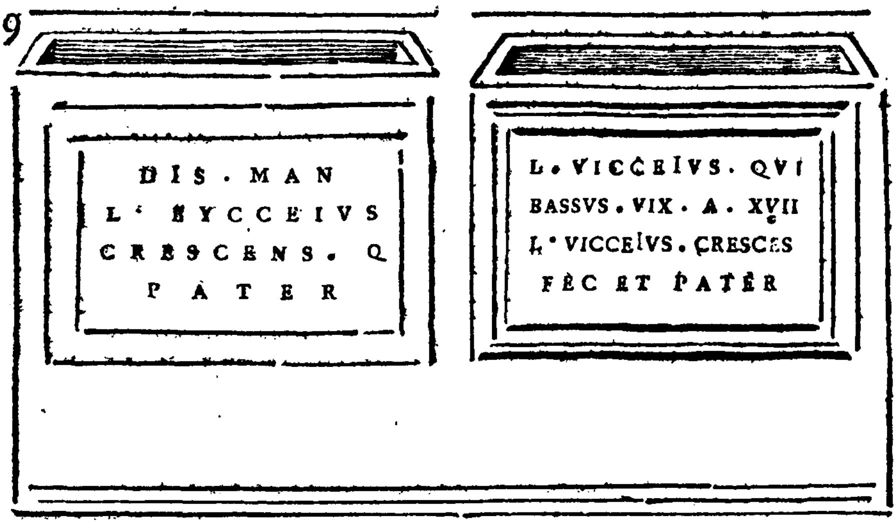
TI. CLAVDIO. NICIATI
VIX. ANN. XII. M. X. D. XX. ET
CLAVDIAE NICE
VIX. ANN. II. M. XI. D. XXIII
CLAVDIA. AGAPOMENE
FILIIS. SVIS. INFELICISSIMIS. QVI
ſic ETATE. SVA. NON. SVNT. FRVNITI
FECIT. MATER. SCELERATA. ET. SIBI. ET
LIBERT. LIBERTAB. Q. POST. Q. EORVM

Aliud exemplum habes in titulo, qui conſequitur num. 41.

42. D. S. M. Adnotanda perrara poſtpoſitio formulae dedicationis conſuetae. *Diis ſacrum Manibus*. Eo etiam mihi carior gratiorque eſt hic titulus, quia figurae litterarum ac praeſertim *ſ* nempe S adamuſſim exprimunt characteres, quibus Florentinarum Pandectarum venerandi Codices exarati ſunt, & in Florentino Magni Ducis Etruriae Gazophylacio religioſiſſime adſervantur.

In marmoreo Sepulcro, in quo duo loculi intus excavati ſunt; in utroque angulo Genius ſculptus eſt, aviculam in ſinu fovens; ſub utroque titulo Genii ludentes, hinc inde Sphinges; titulos dividit columella, cui impoſita perſona paſſis capillis: exſtat in meo Muſeo.

49

49. Hoc parvum ſepulcrum, ſive biſomum (nam longitudine duos Romanos pedes aequat, unum vero altitudine) in duos loculos, medio interiecto marmoreo pariete, diſpertitum eſt, ut in eo conditi tum patris tum filii cineres, ſeorſim conquieſcerent, proprioque titulo reſponderent. Interdum veteres cavebant, ut oſſa & cineres ſimul in eadem urna una coniicerentur & commiſcerentur; cuius fidei mutuique adfectus teſtimonium habemus ex lapide Muſei Suburbani Strozii, quem produximus pag. 420. num. 274. quem ſi otium eſt vide in Parte I. huius operis. Saepe numero in antiquis titulis mentio fit *biſomi*, *triſomi* & *quadriſomi*; in quibus, quum ſepulcrorum magnitudo humandis corporibus non reſpondeat, dubio procul credendum eſt in his non corpora, ſed cineres conditos fuiſſe. Elegantiſſimum hoc ſepulcrum tamquam perenne humanitatis atque amoris erga me ſui argumentum mihi dono dedit Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus Praeſul, D. Joannes Lucius, Collenſi urbe

oriun-

oriundus, Patricius Florentinus, Baptiſterii idemque Baſilicae Florentinae S. Joannis Praepoſitus, eximiis meritis ac virtutibus ornatiſſimus, qui illud item dono accepit a ſplendidiſſimo Viro Antonio Taglia, Patricio Collenſi Equite D. Stephani, cuius in praediis in agro Collenſi inter Florentiam & Senas, (locus dicitur *ad Scarna*) paucis ab hinc annis inventum eſt, dum ruſticus terram circa rudera quaedam effoderet; quo etiam in loco aurea numiſmata inventa, & parietes lapidibus quadratis exſtructis, & tectorio opere inductis, qui quadrata forma aedificium conficiebant; in ſingulis vero erant maiores loculi, vulgo *nicchie*, phrygio opere, quamquam rudi, exornati; qui, quum adhuc ſuperſint, indicant vetuſtiſſimum hypogaeum ſive defunctorum conditorium fuiſſe. In Collenſi agro eruta quoque ſunt veterum Etruſcorum monumenta, cryptae litteris Etruſcis inſcriptae, quae curante Ampliſſimo Senatore Philippo Bonarrotio editae ſunt in Dempſteriano Opere. Idem vigilantiſſimus Praepoſitus Lucius complura mihi oſtendit veterum Deorum Etruſcorum ſigna ex aere, quae in Collenſi agro nuper eruta ſunt, e quorum numero aliquot mox ſeligam, quae lucem deſiderant.

Marmoreus Titulus ſequens, olim Neapoli in Muſeo Andreinio, nunc in meo exſtat.

D · M
M · COCCEIO
ZOSIMO · IVN · *ſic*
IA · PHILVMENE
CONIVGI · B · M · VIX ·
AN · XXVII · M · III ·

Florentiae, in Muſeo Riccardio exſtant, quae heic nunc primum in lucem proferuntur inſcriptiones.

In arcula marmorea, cuius operculum, alteri arculae inſerviſſe videtur. In eo ſculptum eſt bucranium coronatum, hinc ſimpuvium, hinc patera. Titulus vero, cuius latera roſae ſeu flores quadrifolii exornant, ita ſe habet.

50 ARRVNTIA
L · L · CLEOPATRA ·
NVTRIX
L · ARRVNTIVS · L · L ·
DICAEVS · CONLACTIVS

50 CONLACTIVS. Idem ſignificat hoc vocabulum ac CONLACTANEVS & CONLACTEVS, συγγάλακτος, σύντροφος, quae non raro occurrunt in vetuſtis titulis ſepulcrorum: item Machabeorum Lib. II. Cap. IX. verſ. 29. Actorum Apoſtolorum Cap. XIII. verſ. I. *Erant autem in Eccleſia, quae erat Antiochiae, prophetae & doctores, in quibus Barnabas & Simon, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchae collactaneus, & Saulus.* CONLACTIVS igitur is, qui iisdem mammis nutritus eſt, vel ſimul educatus.

Ibi-

Ibidem; in Urna marmorea utrimque anſata, ovalis figurae, operculo clauſa, in qua oſſicula & cineres inventi ſunt.

51 D M
MAECENATIAE · IANVARIAE
TI CLAVDIVS · POLYCARPVS
CONIVGI · BEN · MER · FECIT

Ibidem; in Urna marmorea, ovalis figurae, quam pro manubriis utrimque aquilae exornant.

52 P· AEL· RVFINVO *ſic*
FRVM· LEG· VII CL
In eius baſi
HEREDES FECERVNT

52 Hoc eſt: *Publio Aelio Rufino, Frumentario Legionis Septimae Claudiae, Heredes fecerunt.* De Frumentariis Legionariis alibi nonnulla adnotavi. Altera quoque Urna marmorea perelegans exſtat in eodem Muſeo, ovalis figurae & ſtriata, ſed abſque titulo.

Florentiae, in fodiendis fundamentis Florentinae Arcis anno MDXXXIV. III. *Non. Julias, inventae ſunt ſequentes Inſcriptiones, quae periere.*

53 D · M
T · MAMILIO
CASTO
MAMILIA
ADIECTA
FECIT
CONIVGI
BEN · MER·

54 V · D · M · F ·
EVPHROSYNVS
ZOSIMENI
CONSERVAE
BENE
MERENTI

In-

Inventa quoque ſunt aerea numiſmata, cum his litteris.

I. L · CAESAR DIVI AVG · F · AVGVSTVS IMP · VIII.

In poſtica TIB · POTEST · XXIIII ·

PONTIF · MAXIM · S · C ·

II. Item SALVIVS OTHO III VIR · S · C ·

III. Item L · SVRDINIVS III VIR S · C · Haec exſcripſi ex Schedis, quae apud me exſtant, &c., ut mihi videtur, conlatis characteribus, celeberrimi viri Fulvii Urſini manu conſcriptis. Complura, quae olim apud nos exſtabant vetera monumenta, Florentinorum Coloniae eximia decora, ab interitu & oblivione vindicarunt egregii viri Petrus Victorius, Borghinius, aliique; ſed plurima maiorum noſtrorum incuria perierunt, in calcem redacta & in ſubſtructionibus proiecta, quod pluribus exemplis, quae nobis legentibus horrorem iniiciunt, oſtendit praelaudatus Vincentius Borghinius, ubi diſſerit de origine Florentiae. Idem fatum, ſua quoque tempeſtate ſaevum & miſerandum, doluit ingenueque teſtatus eſt Frater Ioannes Iucundus Veronenſis in Epiſtolis, quas praepoſuit veterum Inſcriptionum Syntagmati, quas utpote ineditas, operae pretium me facturum duxi, gratiamque eruditorum initurum, ſi heic in medium eas proferrem; quod eo lubentius facio, quia ſaepius huius egregii operis memini in meo Commentario ad Columbarium Libertorum & Servorum Liviae Auguſtae ac Caeſarum, & ad Donianas Inſcriptiones, atque alibi ſaepenumero. Codex ille numbranaceus elegantiſſime ſcriptus, olim in Bibliotheca ſua adſervabat Cl. Antonius Franciſcus Marmius, Eques D. Stephani; nunc exſtat in Bibliotheca Magliabechiana, cui librariam omnem ſuam ſupellectilem idem Marmius Eques, nuper fato functus, publico bono, teſtamento legavit.

FRATER IOANNES IVCVNDVS
VERONENSIS
REVEREN. IN CHRISTO PATRI, ET DOMINO,
D. LVD. DE AGNELLIS
MANTVANO
Divini muneris gratia Conſentino Archiepiſcopo.

Sal. P. D.

„ PRiſca Urbis Romae facies, venerande Pontifex,
„ adeo eſt immutata, ut quae in veterum Aucto-
„ rum libris legimus, vix intelligere poſſimus: atque
„ illi ipſi qui meliores ſe rerum priſcarum inquiſitores
„ exiſtimant, ſaepenumero minus ſcire comperiantur:
„ praeſertim quia auctores, qui haec ſcriptis mandave-
„ re, adeo mendoſi & corrupti ſunt: ut ipſi ſemet non
„ recognoſcerent ſi ad has auras iterum remearent.
„ Quin etiam etſi incorrupti habentur, haudquaquam
„ ſatis nobis uſui eſſent, niſi & nos videremus quae
„ ipſi viderunt. Ruinae tamen ipſius Urbis multae
„ exſtant: ex quibus item novae ruinae in dies fiunt.
„ Quamobrem difficile eſt de epigrammatis, ceteriſ-
„ que quae ſuperſunt Romanis reliquiis, certi aliquid
„ adferre; earum maxime, quae mole non ſiſtunt aedi-
„ ficiorum. Nam, quae hodie ſunt in Circo Flami-
„ nio, cras in Tarpeio colle invenies, atque utinam
„ non in fornace potius, vel ruſticae domunculae baſi.
„ Quod enim ab diligente olim in conſpicuo loco poſi-
„ tum fixumque fuit, ab negligente, & antiquitatis
„ minime ſtudioſo mox erutum, & in fruſta diſiectum,
„ equorum pedibus calcari, conterique animadvertes.
„ Saepe itaque huiuſmodi oculis obiectum ſpectacu-
lum,

„ lum, ad varia rerum priſcarum indaganda monumen-
„ ta tenue hoc meum movit ingenium; ne memorias
„ maiorum noſtrorum poſtremo quaſi excidio deperire
„ per ignaviam viderem. Ad quam rem conficien-
„ dam, cum neque opes, neque facultas ſatis ſuppete-
„ rent: animum applicui ad ea dumtaxat quae inge-
„ nio, vigiliis & induſtria, abſque ſumptu & impen-
„ ſa fieri poſſe arbitratus ſum: quaeque potentum men-
„ tes ſua pulchritudine, & bonitate excitare poſſent:
„ Inter quae Epigrammata pleraque collegi, quae tuo
„ auſpicio aeterna fieri ac poſteritati tradi poſſint: quo-
„ rum marmora aeneaeque tabulae in horas frangun-
„ tur, funduntur, pereunt. Memoria me tenet multa-
„ rum rerum, quas ipſe vidi, quaſque conſulto praete-
„ reo, ne mihi lacrymas tibique antiquitatis obſervan-
„ tiſſimo excutiam: referam tamen quae ab aliis acce-
„ pi. Nam praeter circos, theatra, amphitheatra,
„ thermas, templa, arcus, columnas, porticus, areas,
„ mutatoria, nymphaea, balnea, capitolia, atria,
„ ſacella, aedes, aediculas, palatia, cohortium excu-
„ bitoria, macella, lacus, inſulas, bibliothecas, hor-
„ rea, piſtrina, pontes, fora, aquaeductus, coloſſos,
„ naumachias, ſepulchra, pyramides, obeliſcos, col-
„ les, campos, hortos, moenia, portus, vivaria, vias,
„ cellas, ceteraque huiuſmodi loca & aedificia, quo-
„ rum aliqua ita evulſa ſunt, ut non modo eorum pars
„ ulla videatur, ſed nec ubi fuerit cognoſcatur. Ali-
„ qua vero non ſine maximo animi dolore tempeſtate
„ hac noſtra deſtrui vidimus: ſunt qui affirment ma-
„ gnos ſe calcis cumulos ex ſolis epigrammatum frag-
„ mentis vidiſſe congeſtos. Nec deſunt qui glorientur
„ totius ſuae (& latae quidem) domus fundamenta
„ ex ſolis ſtatuarum membris iacta eſſe. Quid eſt quod
„ non diras imprecemur his ſanctae vetuſtatis violato-
„ ribus? Scinderent alia, comburerent, abſumerent:
„ epigrammatis ſaltem, & ſtatuis parcerent, quae ma-

„ io-

„ iores noſtri tanto artificio ac dignitate elaborata re-
„ liquere. Nam quid in illis, Venerande Praeſul, ar-
„ gutiae, brevitatis, elegantiae, orthographiae; in iſtis
„ ſymmetriae, perfectionis, gratiae, maieſtatis fuiſſe
„ exiſtimas, cum pauca, quae noſtros non effugerunt
„ oculos, tantam de ſe excitent admirationem, & pri-
„ ſcorum ingenia monſtrent conſummatiſſima? Sed
„ quid plura tibi in hoc genere commemorem, qui
„ longe melius haec omnia noſti, & bene in hoc quo-
„ que, ut in ceteris Chriſtianae Reipublicae negociis,
„ honeſtiſſime, ac prudentiſſime conſulis, dum litte-
„ ras a ſitu vindicas, & ne pereant, in unum volu-
„ men Epigrammata ipſa redigi iubes? Ego vero, etſi,
„ ut dixi, arduum eſt ex ruinis integrum aliquid
„ eruere; tamen impulſu tuo quicquid diligentia, & la-
„ bore conſequi potui, id omne huic libro adſcripſi:
„ & quanquam plura mihi ſe ſe offerrent, vel a me ipſo
„ parum cogitata, vel ab aliis utcunque excerpta; ta-
„ men praeter ea quae vidi, quaeque accurate exſcripſi,
„ in hoc volumen nihil congeſſi: ut, ſi non facultate,
„ & doctrina, fide tamen ac diligentia legentibus ſa-
„ tisfacerem. Quod ſi quam hinc litterarum ſtudioſi
„ capient voluptatem, non mihi quidem, ſed clemen-
„ tiae tuae referri debet acceptum, qui ad id me etiam
„ litteris compuliſti, curante Bartholomaeo Sanvito
„ tui amantiſſimo, ut hoc qualecunque eſt opus nomini
„ tuo iure meritoque dedicarem: cum unus ſis ad quem
„ potiſſimum pertineat cura Vetuſtatis; cuius ſtudioſiſ-
„ ſimus ſemper fuiſti, verum Latini nominis decus
„ & lumen, in quo omnes bonae artes conquieſcunt.
„ Vale feliciter, humani generis amor & deliciae.

FRATER IOANNES IVCVNDVS VERONENSIS

REVEREN. PATRI ET DOMINO

D. LVD. DE AGNELLIS

Archiepiſcopo Conſentino.

Sal. P. D.

„ CRedo pleroſque, Venerande Praeſul, cum legerint
„ Epigrammata, quae collegi, ſi in mendam ali-
„ quam inciderint, admiraturos: & ſi ad ea venerint, quae
„ minus fortaſſe placebunt, me ignorantiae, aut negli-
„ gentiae inſimulaturos; quarum alteram, etſi pro viribus
„ effugere conatus ſum; tamen cum in eis colligendis
„ praecipua quadam doctrina, diligentia, uſu, laborum
„ tollerantia opus ſit; priſcorum quoque conſuetudo &
„ obſervantia, & characterum varietas nota eſse debeat:
„ imparem me tanto oneri ingenue fateri non erubeſco.
„ Alteram vero ut pellerem, ſic inſudavi, ut inter ipſam
„ delectationem & laborem, omnem aetatem paene tran-
„ ſegerim: atque ubi ego, vel quivis alius, de meo exem-
„ plo addubitaſsem, iterum atque iterum ad ea perlegen-
„ da redire non piguerit. Sed animadvertant, qui deſi-
„ diam & errores in me retorquent, maiores noſtros ho-
„ mines fuiſse, & eadem illis, quae & nobis, contigiſse.
„ Nam ſi polite, eleganter accurateque componebant, ipſi
„ opificibus in aes, aut in marmora caedenda delega-
„ bant; qui cum & litterarum ignari eſsent, & abunde
„ errarent, tum eorum errata vel minime notabantur: vel
„ littera non commode, aut ſine lapidis iactura ſuperin-
„ duci poterat. Orthographiae quoque conſuetudinem,
„ quam modo ſervare videmur, & religionis ritus, quos
„ nunc tenemus, priſci illi non habebant; ſed opinionibus

„ aliis

„ aliis inſerviebant: quamobrem & vivendi modum, & di-
„ ſcendi atque ſcribendi ſtilum diſſimilem obſervabant;
„ qui cum illorum temporum proprius ac frequens eſset,
„ a noſtris omnino alienus, & quaſi orbe altero conquiſi-
„ tus videtur: ita ut id nobis contingat, quod obſcuro lo-
„ co natis hominibus, qui parvam vel nullam avorum me-
„ moriam tenent. In barbariem etenim incidimus; quae
„ quia clariſſima a pleriſque exiſtimatur, quam ſi, ut cul-
„ tum illum priſcumque ſtilum, longa interciperet aetas:
„ & eam, ut illi contigit, contrariis moribus conarentur
„ oblitterare poſteri: nec artium ad reſtitutionem, nec in-
„ geniorum valerent vires, quod de diſertiſsima lingua
„ exactiſsimiſque actionibus illis minime fas eſt dicere.
„ Vehemens nimis digreſsus mihi videor, pluſquam haec
„ velit epiſtola. Sed veniamus ad noſtra Epigrammata;
„ quae forſan minus ſatiſfacient, quia urnas, baſes, epiſty-
„ lia, marmora, aras, columnas, tabulas, & eius gene-
„ ris reliqua cum iisdem marginibus, zophoris, coronis,
„ ſignis aliiſque ornamentis, ſive etiam fracturis, & de-
„ fectibus non finxerim; totidemque lineas, quot habent
„ illa non fecerim. Cum enim hominum iudicia non ea-
„ dem ſint, qui meliora ſplendidioraque adverterint,
„ facile intelligent aliud eſſe Epigrammata ad libri or-
„ dinem formamque redigere; & aliud picturas compo-
„ nere, ſemotamque a pictura quaerere doctrinam, quam
„ in hoc genere primo intendimus. Nam, ſi ea pingere
„ (ut quidam voluiſſent) curaſſemus; oportuiſſet char-
„ tarum formas, quoquo verſus ad marmorum, tabula-
„ rum ſcripturarumve diſcrimina coaptare: quod non
„ librorum ordini & aequalitati; ſed ſchedularum confu-
„ ſioni convenire perſpicuum eſt: cum ex eis aliqua adeo
„ magna ſint, quod formam omnem paginarum exce-
„ dunt; & aliqua adeo parva, ut vix lineam occupent:
„ quorum ſi plura in eandem chartam comprimere vo-
„ luero, tantam ibi deformitatem inducent, quod libri
„ ordinem omnem pulchritudinemque confundent. Sed

„ cum multiplices ſint hominum cogitationes; nec quiſ-
„ quam diu in eodem conſiſtat veſtigio: non deſunt
„ etiam qui meam de pluribus Epigrammatum difficul-
„ tatibus interpretationem enixius requirant, inſuperque
„ ſuadeant non paſſim omnia, ſed ea ſolum conſcribere;
„ quae ſuo nos lepore alliciant, vel ſingularitate quadam
„ excellant: quibus ſatis reſpondere mihi videor, ſi vati-
„ cinatoribus ſimiles, temerarioſque omnes iudicaverim,
„ qui ea omnia intelligere profeſſi fuerint: cum praeter
„ illa, quae nota ſunt omnibus, quaedam adeó cognitu
„ difficilia ſunt, ut non niſi ab eo qui auctor fuit, intel-
„ ligi poſſe exiſtimem. In eandem nempe cogitationem
„ incidere, quam ille qui compoſuit: adeo difficillimum
„ & quaſi impoſſibile videtur; ita ut huiuſmodi praeterita
„ non minus nobis ignota, quam futura putem. Ea au-
„ tem ſola excerpere, quae digniora videntur, neglectis
„ aliis, indignum cenſui, ne cum paucis ſatisfecero, plu-
„ ribus antiquitatum ſtudioſis curioſiſque ulterius inqui-
„ rendi ſtudium relinquam, eoſque integra fraudem vo-
„ luptate: cum pauca admodum ſint, quae vel commodi
„ aliquid, vel utilitatis, vel eruditionis, vel affectatae
„ cognitionis non habeant. Hactenus ſatis mihi de meo
„ exemplo dubitantibus, curóſiuſque requirentibus ſatiſ-
„ feciſſe videor, non tamen deſiderio meo, quod me
„ (quoniam urgent dies noctesſque) ad plurima indaganda
„ impellit. Vetuſtates namque tantae ſunt apud me ve-
„ nerationis, ut non niſi viris dignis mihi digna vide-
„ antur. Antiquae enim Urbis Romae virtuti quantum
„ debeat poſteritas omnis, cum multi ſciant, tum maxi-
„ me qui legerunt, & reliquias eius cognoverunt: hi
„ namque, ſi temporum illius curricula & acta repetent,
„ facile intelligent, nos inde divinarum, humanarum,
„ publicarum, privatarumque rerum notitiam & uſum
„ habere. Quoniam igitur grandis eius eſt opinio, & res
„ maxima; nunquam huius partis onus ſubiviſſem, Ob-
„ ſervandiſſime Conſentine Pontifex, niſi tua fretus au-
„ cto-

» ctoritate. Sed forſan perſuadebas tibi, me orbem uni» verſum Antiquitatis ſtudio peragraſſe, & locorum om» nium Epigrammata collegiſſe: & certe, ſi inſpexeris » quo ſemper flagraverim deſiderio, quis amor, quaeve » mihi inſit delectatio, non fallebaris; & niſi multa, & » varia ſe mihi obieciſſent, quae meum inſtitutum ſtu» diumque interpellarent, nec locorum diſtantia, nec » viarum longitudo, nec labor me ab incoepto deterruiſ» ſent. Sed eius generis ea fuere, ut non modo exteras » provincias, ſed nec Italiam totam videre potuerim. » Cum igitur ad id obeundum pro voluntate non ſu» beſſent nec vires, nec expeditum iter; me ipſum com» peſcui, & voluntatem viribus parem feci, nec tamen » a ſtudio non deſtiti: quin ea quae ipſe videre non po» tui, ab aliis perquiſiverim, & alienae fidei me commi» ſerim, ut animo meo flagranti, quoad poſſem, ſatisfa» cerem. Cum ergo in ſuperiori volumine annotaverim, » quae propriis laboribus atque ſudoribus congeſſi; ope» rae pretium duxi, etiam ea quae ab amicis, & digniſſi» mis diligentiſsimiſque viris accepi, in ſequens opus de» ſcribere; & tibi quoque ex alienis laboribus aliquam » afferre voluptatem. Id tamen te noſſe certo ſcio, ho» minibus raram omni ex parte vim eſſe atque virtutem; » quod & in me, & in aliis, duce experimento, ſaepiſsi» me deprehendi, communemque hanc mortalium con» ditionem eſſe cognovi, qui cum hac vel illa virtute » abundent, reliquis carent. Quamobrem, etſi nefas eſt » mihi his, a quibus Epigrammata ipſa ſuſcepi, non cre» dere; certitudini meae tamen non placet aequare, ne » quis errores, ſi quos exempla collata exemplaribus in» venerit, mihi adſcribat. Libenti igitur animo, Digniſ» ſime Conſentine Praeſul, munuſcula mea accipe, quae » etſi parva ſint, laboribus tamen certe vacua minime » fuerunt. Vale.

Prio-

Priorem epiſtolam iisdem plane verbis praepoſuit Frater Ioannes Iucundus Veronenſis alteri Codici, qui earumdem Inſcriptionum undique collectarum Syntagma continebat, quem dedicavit Magnifico Viro, bonarum artium vindici atque amplificatori optimo, Laurentio Medici. In fine vero haec ad eum ſcribit: *Quod ſi quam hinc litterarum ſtudioſi capiant voluptatem, non mihi quidem id, ſed tibi, uni referri debet acceptum, qui ad id me etiam litteris compuliſti, curante Alexandro Corteſio tui obſervantiſſimo, ut hoc, qualecumque eſt, nomini tuo iure meritoque dedicarem: cum unus ſis, ad quem potiſſimum pertineat cura Vetuſtatis, cuius ſtudioſiſſimus ſemper fuiſti, verum Latini nominis decus & lumen, in quo omnes bonae artes conquieſcunt. Vale feliciter, humani generis amor & deliciae.*

Miſcellaneorum, quae Politianus Laurentio Medici dedicavit, praefationem, ita abſolvit: *Tu vale patrone iucundiſſime, & (quod facis) perge favere doctis, perge litteras excitare, perge a ſitu recipere rem Latinam, ab interitu Graecam, quo tui memoria nominis ab iniuria prorſus oblivionis aſſeratur.* Primus omnium Principum Laurentius Medices exemplo ſuo docuit quanto in pretio habenda ſint eximia antiquorum artificum opera; nam ſua tempeſtate ſummus omnium elegantiarum arbiter, ea undique magnis impenſis conquiſivit. De eius ſtudio, harumque priſci aevi lauticiarum amore dixi in Praefatione Voluminis III. Muſei Florentini pag. XII. Perlubet nunc id teſtimonio confirmare iisdemque verbis doctiſsimi viri Bernardi Oricellarii, Patricii Florentini, quem Eraſmus Roterodamus Salluſtium alterum adpellavit. Haec enim narrat in libro, quem ſcripſit de bello Italico.

„ Hic me ſtudium caritaſque litterarum antiqui-
„ tatis admonet, ut non poſsim non deplorare inter
„ ſubitas fundatiſsimae familiae ruinas, Mediceam bi-
„ bliothecam, inſigneſque theſauros; quorum pars a

„ Gal-

„ Gallis, pars a paucis e noſtris, rem turpiſsimam „ honeſta ſpecie praetendentibus, furaciſsime ſubrepta „ ſunt: intimis abditiſque locis aedium, ubi illi re„ conditi fuerant, perſcrutatis: quae ſic ornatae exti„ tere, ut vel ſplendidiſsimae urbi ornamento forent. „ Erant ſane theſauri veteres, pacis diuturnae, regiae„ que opulentiae ornamenta, undique toto orbe conge„ ſta. Nam cum iam pridem gens Medicea floreret „ omnibus copiis, terra marique cuncta exquirere, „ dum ſibi Graecarum, Latinarumque litterarum mo„ numenta, toreumata, gemmas, margaritas aliaque „ huiuſcemodi opere naturae ſimul, & antiquo artifi„ cio conſpicua, compararent. Quo factum eſt, longo „ aevo, quo haec familia ſtetit, ut ſi quid praeter „ cetera inſigne ex antiquitate ſaevitieque temporum „ ſuperfuiſſet, veterum ſcriptorum codices, vaſa, e „ ſardonice, ceteriſque gemmis caelata, Deliaca, at„ que Corinthia, lapilli multiplici ſculptura, colore„ que peregregii; praeterea ſigna, tabulae, aurum, „ argentumque ſignatum perantiquo opere, multa, „ atque lauta ſupellex, cuncta quae animum, oculoſ„ que accenderent, undique in domum Mediceam „ confluerent. Teſtimonio ſunt litterae gemmis ipſis „ inciſae, Laurentii nomen praeferentes, quas ille ſibi „ familiaeque ſuae proſpiciens ſcalpendas curavit, fu„ turum ad poſteros regii ſplendoris monumentum: „ licet enim ex his coniectari, fuiſſe aliquando apud „ Medices aequa proportione reliqua. Teſtantur iti„ dem Ariſtotelis Graeci interpretes, ceterique vetu„ ſtiſſimi ſcriptores, quos Laurentius, ut erueret ex „ intima Graecia, penetralibuſque Turcarum regis, „ miſit Janum Laſcarem Graecum hominem, & ab „ imperatoribus ipſis ortum; qui cum popularibus fa„ cile conciliata gratia, praeſtitit quod ante eum ne„ mo; praeſtruxitque aditum ad eruenda cetera eiuſ„ dem generis, quae inter ſpolia capta de Graecis

„ aſ-

„ aſſervantur, ni mors acerba Laurentium praeripuiſ-
„ ſet. Haec omnia magno conquiſita ſtudio, ſum-
„ miſque parta opibus, & ad multum aevi in deliciis
„ habita, quibus nihil nobilius, nihil Florentiae quod
„ magis viſendum putaretur, uno puncto temporis in
„ praedam ceſſere. Tanta Gallorum avaritia, perfi-
„ diaque noſtrorum fuit.

Dum haec ſcriberem perrarum eiusdem Magnifici Laurentii Medicis numiſma ex aere mediocris magnitudinis mihi perhumaniter oſtendit V. C. Philippus Baro de Stoſch, omnis antiquitatis peritiſsimus. In antica cernitur caput eiusdem Laurentii nudum, cui imminet ſtella, quae tamen in eadem linea litterarum eſt, quae ita ſcriptae ſunt: LAV. R. MED. hoc eſt *Laurentius Medices*: In adverſa parte laurea corona, in medio haec epigraphe in quinque lineas diſtributa: VT LAVRVS SEMPER LAVRENTI FAMA VIGEBIT.

Huc pertinet inſcriptio Graeca, quae legitur in antiquo vaſe marmoreo eximii operis, altitudinis duorum fere pedum Graecorum, quod non ſine voluptate cernitur in veſtibulo Medicei Muſei. Pro anſis illud utrimque ornant capita Jovis Hammonis: undique vero inter folia elegantiſsima ludunt volitantes aviculae.

Inſcriptio eiusdem Vaſis ita ſe habet.

55 Τ Ω Ν Α Γ Α Θ Ω Ν
Η Μ Ν Η Μ Η
Α Ε Ι Θ Α Λ Ε Σ

55 Id eſt: *Bonorum memoria ſemper vireſcens.*

In ſervandis atque ab oblivione & interitu vindi-

can-

candis priſcae aetatis monumentis, quanta ſemper fuerit Mediceorum Principum cura, ut id clarius luculentiuſque eluceat, lubet heic adiicere epiſtolam Leonis X. Pontificis Maximi iuſſu ſcriptam Raphaeli Sanctio Urbinati a Petro Cardinale Bembo, quae edita eſt in Libro Epiſtolarum eius num. XXI.

RAPHAELI VRBINATI.

„ Cum ad Principis Apoſtolorum Fanum Romanum exaedificandum maxime interſit, ut lapidum marmoriſque copia, qua abundare nos oportet, domi potius habeatur, quam peregre advehatur: exploratum autem mihi ſit magnam eius rei facultatem Urbis ruinas ſuppeditare, effodique paſſim omnis generis ſaxa fere ab omnibus, qui Romae, quique etiam prope Romam aedificare aliquid, vel omnino terram vertere & perrumpere moliuntur: te, quo magiſtro eius aedificationis utor, marmorum & lapidum omnium, qui Romae, quique extra Romam denum millium paſſuum ſpatio poſthac eruentur, praefectum facio, ea de cauſa, ut quae ad eius Fani aedificationem idonea erunt, mihi emas. Quare mando omnibus hominibus, mediocribus, ſummis, infimis, qui poſthac marmora quaeque, ſaxa omnis generis, intra eum, quem dixi loci ſpatium, eruent, effodient, ut te earum rerum praefectum de ſingulis erutis effoſsiſve quamprimum certiorem faciant. Id qui triduo non fecerit, ei a centum uſque ad tercentorum ſummam aureorum, quae tibi videbitur, multa eſto. Praeterea, quoniam certior ſum factus multum antiqui marmoris & ſaxi litteris monumentiſque incisi (quae quidem ſaepe monumenta notam aliquam egregiam praeſeferunt, quaeque ſervari operae pretium eſſet ad cultum litterarum, Romanique ſermonis elegantiam

„ excolendam) a fabris marmorariis, eo pro materia „ utentibus, temere ſecari, ita ut inſcriptiones aboleantur; mando omnibus, qui caedendi marmoris artem Romae exercent, ut ſine tuo iuſſu, aut permiſſu, lapidem ullum inſcriptum caedere, ſecarive „ ne audeant; eadem illi multa adhibita, qui ſecus „ atque iubeo fecerit.

„ Datum VI. Calend. Sept. anno tertio, Roma.

Leone X. e Medicea Gente, Chriſtianae Reipublicae clavum moderante, primum prodiere numiſmata in eo libro rariſsimo, qui hunc titulum praefert: *Illuſtrium Imagines*. Eius vero forma eſt, ut aiunt, octava. Hunc Romae excudit dedicavitque Ber. Iacobo Sadoleto, Epiſcopo Carpentoractenſi, a Secretis eiusdem Leonis X. Pontificis Maximi, Iacobus Mazochius, Typographus Romanae Academiae, de antiquitate optime meritus. Numiſmata egregie buxeis typis inciſa explicavit, ut plerique exiſtimant, vel Andreas Fulvius, ſive Iacobus Sadoletus. In fine eiusdem libri haec leguntur: *Impreſsum Romae apud Iacobum Mazochium Romanae Academiae Bibliopolam; anno MDXVII. die XV. Novembris: triumphante Divo Leone X. Pontifice Maximo, anno eius quinto.*

Poſt hunc, alter liber, magno in precio habendus, prodiit Romae, forma in folio, cum hoc titulo: *Epigrammata antiquae Urbis*. Hunc idem Iacobus Mazochius inſcripſit Mario (e Maffeiorum Gente) Volaterrano, Epiſcopo Aquinati, qui tunc Romanae Academiae non ſolum vigil parens, verum etiam princeps erat. Primus omnium, qui Academiae nomen, pridem ſepultum, excitavit, fuit Pomponius Laetus: cuius hortos in monte Quirinali aedeſque ſatis idoneas viri docti frequentarunt. Pomponio extincto, Angelus Colotius, cuius nomen, quo ad litterarum ſtudia

in

in pretio erunt, ſemper vivet, domicilium ſuum, quum praeſertim ibi amoeni horti eſſent, ſignis, anaglyphis, inſcriptiſque marmoribus ornatiſsimi, (eo enim loci Horti Salluſtiani antiquitus extitere) Academiam adpellavit, Academicique adpellati fuere, qui eo docti commercii cauſa confluebant. Inde propagatum nomen Academiarum Romae & in Italia; quod notavit Federicus Ubaldinus in eius vita. Huic Academiae debemus librum illum, qui omnium primus litterato orbi antiquae Urbis Epigrammata formis excuſa donavit. In fine eiusdem libri haec leguntur: *Romae, in aedibus Iacobi Mazochii, Romanae Academiae Bibliopolae MDXXI. Men. April.* Eodem anno Leo X. Pontifex Maximus deceſsit.

Inſcripti lapides, qui ſequuntur, exſtant in meo Muſeo.

56

D M
FABIAE · IVSTAE · QVAE · VIXIT · AN
NIS · XXXI · MENS · VNO · DIEB · XXI
L · FABIVS · CRESCENS · CONIVGI · KA
RISSIMAE · D · S · B · M · FECIT · SIBI · ET
CL · ASCLEPIO · FRATRI · ET · LIBERT
LIBERTABVSQ · POSTERISQ · EO
RVM

56 Inſcripti lapides, quos heic ſubiicio, nuper exſtabant Neapoli in aedibus Clariſsimi, deque anti-

quaria re optime meriti viri, Petri Andreae Andreinii. Ex his non paucos in lucem dedi in Parte I. huius operis pag. 235. ex ſchedis autographis eiuſdem Andreinii. Eo viro mihi amiciſsimo defuncto, Florentiam advehendos curararunt eius filiae heredes, quae mihi perlubenter eos vendiderunt. Poſtquam his meum ornavi Muſeum, conferenti mihi multa menda apparuerunt in editis commiſſa; quare operae pretium me facturum duxi, ſi eos iterum emaculatos heic proferrem. His etiam complures inediti accedunt.

D. S. B. M. Hoc eſt: *De ſe bene meritae*, vel *merenti*. CL · ASCLEPIO · Huius nomen familiae ex ſorore innoteſcit; quare praetermiſſum: nam fuit *Claudius Fabius Aſclepius*. Huiuſmodi in antiquis ſaxis ſexcenta occurrunt exempla.

57

D M
DONATA · H · S ·
EST · VIXIT · AN ·
NIS · XVII · SAL
ſic VIVS · CONIVG · PI
ISSIM · FECIT

58

D · M
P. ORTENSIO ·
SEVERO VIX ·
ANNIS · XVIII ·
CASSIA · CHARIS ·
MATER · FILIO ·
PIENTISSIMO ·

57 P. ORTENSIO. Adſpirata omiſſa eſt; quod haud infrequens in inſcriptis monumentis: nam ſcribendum P. HORTENSIO; quod etiam alii lapides, & numi huius gentis oſtendunt. Apud Fabrettum Inſcr. Cap. I. num. 155. haec habet vetuſtus lapis: MEMORIOLAM · CVM · ORTVLO · SVMIACENTE · SVBVS · LIBERTIS &c. fecit: pro *hortulo*.

59 D M

59

D · M

ſic MARCIAE DRVSILLE
DRVSIVS VALENS
ET QVADRATILLA
PARENTES / FILIAE
DVLCISSIMAE

60

D M
IVLIAE
APHRODISIAE
MATRI
L · ANTONIVS
ARISTO IVNIOR
B · M · F ·

61

T · FLAVIVS · PARIS · FECIT
MARCIAE ′ AVRAE · COIVGI
BENE ∖ ME, ET, AECLANIO
GENIALI, ET · TYCHE · CONTVBE
RNALI ′SVAE · POSSIDENDVM
MONIMENTV

62

D · M
M · DOMITI
FIDELIS
LICINIA TATIS
CONIVGI OPTIM

63

D · M
M · COCCEIO
ZOSIMO · IVN·
IA · PHILVMENE
ÇONIVGI · B · M · VIX ·
AN · XXVII · M · III ·

61 Forte *Aulo Eclanio*.

64 D M

64

D M

CLODIAE · PI
ROCLEAE · VIX
ANNIS · XXXX
LVCIA · HAMONIL
LA · NEPOS ET
HERES · B · M · F ·

65

D M

TITINIVS · CLAEVS · FELIX
BIXIT · ANN · XVI · PELA
CIS ANVS DAXIMIA MATER
ET AMMONIVS SABINVS
PATRASTER · FILIO
BEN · MER

66

VESTORIA · ELPIS
I V S S V
T · VESTORI · ALEXANDRI · ET ·
T · VESTORI · PELORIS

67

D M

CALINIVS
FELIX · VIXIT · AN
NIS · XXXII

68

ANTIPATRA
DVLCIS TVA
HIC SO ET NON SO

69

ADACTVIA
PIA VIXT
ANN VIII
M · VII ' J 4 ' C *ſic*

68 DVLCIS TVA. Antipatra puella, vel coniux (quandoquidem his epithetum DVLCIS in antiquis titulis tribuitur) amicum vel parentes, vel virum compellat. SO id eſt SVM. Frequenter M a quadratariis omittitur, ut etiam in ſuperiore lapide pag. 53. num. 61. MONVMENTV ſcriptum eſt pro MONVMENTVM. Ceterum O pro V a veteribus Latinis adhibitum, nemo eſt qui neſciat. Igitur legendum, *hic ſum & non ſum. Hic ſum*, quia ſepulcro conditi ſunt

cine-

cineres : *non ſum* , quin iam fato functa . Adſimile in Job hiſtoria Cap. X. *Fuiſſem quaſi non eſſem de utero translatus ad tumulum*. In Eccleſia S. Matthaei Florentiae in quodam ſepulcro haec leguntur: D·O·M·IAM NON FVI DEINDE FVI MODO NON SVM.

In marmore long. ped. Rom. II. *unc.* IV. *alt. unc.* VII.

70

STALLIVS · GAIVS : HAS · SEDES · HAVRANVS · TVETVR
EX EPICVREIO · GAVDIVIGENTE · CHORO

70 Facile crediderim hunc lapidem eſſe ſuppoſititium. *Gaius Stallius Hauranus*, ita iungendi ſunt ; ſed quid ſibi vult *ex Epicureio gaudivigente choro?*

71

TVLLIA·M·L·HELENA·SIBI·ET·
M · TVLLIO · M · L · TIMONI · PATRO , *ſic*
FAVORI · L
AVCTO · L ·
ANTIOCHO · L ·
ſic POSTERISCE
SVIS

L·TAMPIVS·L · L
ANTEROS · SIBI · ET
FELICIONI · L · ET
FLORO · L · ET
VITALIONI · L · ET
POSTERISQVE · SVIS

72

D M
L· C· SELEVCVS SIBI
ET CL · IVSTAE ET ·
ANTONIAE LACENAE
ET LIBERT LIBERTAB
Q· POSTERISQ EORVM
H · L · A · N ·

73

DIS · MANIB
ACINDYNO
VIXIT · AN · XX · M · III

72 H · L · A · N · Quid ſibi velint hae ſingulares litterae , quarum exempla non reperio , alii divina-

vinaburit .. Forte : *Hic locus, vel loculus alienum non* (ſupple) *ſequitur.*

74

D · M
VERO · QVI
VIXIT ANN
VII M · VIIII
AMPLIATVS
B · M · F ·

75

D · M
FELICI · AVG · L ·
PLVMBARIO
OCTAVIA · CEN
SORINA · CON
IVGI · BENE
MERENTI
FECIT

75 PLVMBARII officium in Domo Auguſta, notatu dignum, legitur in hoc meo rariſſimo lapide. Plumbarii *l. artifices c. de excuſ. artif.* dicuntur, qui *plumbeas* pilas, & alia ex *plumbo* faciunt. Clarius tamen, qui fuerint PLVMBARII, elucet ex Commentario Sex. Iulii Frontini de Aquaeductibus Urbis Romae Art. XV. ubi de aquis per fiſtulas, ſive aquarum modulos in Urbem deducendos diſſerit; atque de Plumbariis meminit his verbis: *Poſtea modulus, nec ab uncia, nec ab alterutro digitorum originem accipiens, inductus, ut quidam putant, ab Agrippa, ut alii a* PLVMBARIIS *per Vitruvium Architectum in uſum Urbis, excluſis prioribus, venit, appellatus quinario nomine. Qui autem Agrippam auctorem faciunt, dicunt, quod quinque antiqui moduli exiles, & velut puncta, quibus olim aqua, cum exigua eſſet, dividebatur, in unam fiſtulam coacti ſunt. Qui Vitruvium &* PLVMBARIOS, *ab eo quod plumbea lamina plana, quinque digitorum latitudinem habens, circumacta in rotundum, hunc fiſtulae modum efficiat.* Id officium potius convenit Felici Auguſti Liberto, nempe conficiendi fiſtu-

las

las ſalientium aquarum in caſtellis, vel ipſos etiam aquaeductuum tubos, qui plumbei erant, & prominentes litteras inſcriptas habebant. Horum inſcriptiones adfert Fabrettus in fine Cap. VII. num. 392. & nos etiam in hoc opere nonnullas adtulimus. Non diſſimile eſt munus Euthyci VILICI A PLVMBO, ex antiquo ſepulcrali titulo penes Gruterum pag. DCXL. 10. Servi PLVMBARII meminit adlatus titulus in Parte I. huius operis pag. 136. Porro in antiquo lapide Gruteriani Theſauri, digiti aquae, honoris cauſa fluentis in privata domo C. Titii Chresimi, ita fit mentio pag. CDLXXV. 3. VT · AQVAE · DIGITVS IN · DOMO. EIVS FLVERET · &c. Fuere etiam in Romanorum exercitu milites *Plumbarii*, qui glandes plumbeas conficiebant, baliſtarum vi contra hoſtes explodendas, quorum meminit Iuſtus Lipſius, de militia Romanorum diſſerens, Lib. IV. Poliorcet. Dial. II. Ex his glandibus aliquot apud me exſtant, & litteras praeferunt prominentes, nimirum adclamationem forſitan victricis exercitus: NIKA. hoc eſt *Vince*.

Tabula marmorea ſuperne fracta, alt. ped. I. *Rom. & unc.* VII. *lata ped. Rom.* I. *& unc.* XVI. *& haec in meo Muſeo exſtat.*

76

.... SVCCESSVS.	III	M OCTAVIVS.	IIII
C ANTONIVS FELIX.	III.	EVTYCHVS.	IIII
C CALPVRNIVS SILENVS.	II.	HERMA.	III
L CALPVRNIVS CARPVS.	II.	PANCARPVS.	III
N FANNIVS MERCVRIVS.	II.	EVTYCHIANVS.	III
L COMINIVS SAECLARIS.	II.	DORYPHORVS.	III
C FONTEIVS HERMA	I.	VICTOR.	III
L STATIVS HERMES.	I.	MERCVRIVS,	
C ANNIVS NEDIMVS	I.	ROMVLVS.	
L POMPEIVS ABASCANTIANVS.		NICEPHOR.	
CN ANTONIVS FVSCVS.	I.		
M VLPIVS VITALIS.	I.		

DEDIC · K · OCTOBR

76. Numerales notae ſingulis hominibus ſubiectae, forſitan indicant quot ſtipes iidem contulerint in dedicatione vel arae vel ſtatuae. Qui in dextera marmoris parte ſcripti leguntur, milites Claſſiarii, ni fallor, ſunt; quod, ut arbitror, notatum fuerat in ſuperiore marmoris parte, quae periit: reliqui in ſiniſtra, vel nautae vel remiges Claſſis ſunt, quum ſolo cognomine notentur. Marmor inventum fuiſſe Puteolis conſtat.

77

D M
ANTONIAE DOMINA
VIX ANN · XIX · CAMVRIVS
COLO · HARM · III · LVCIFER
ſic CONIVGI · SANTISSIMAE · ET
ANTONIVS · COLO · MATRI
PIENTISSIMAE · B · M · FEC

77. In quarto verſu huiuſce ſepulcralis tituli, fit mentio dubio procul *Trieris Lucifero*, quae, ut monui in Parte I. huius operis pag. 242. num. 7. nomen accepit a *Lucifero*, Veneris ſtella, quae Solem naſcentem antegreditur, de qua Virgilius Aeneid. Lib. VIII. verſ. 589. Sed in ea ſigla HARM. quae praecedit, explicanda, haeſit mihi aqua; nam tunc a nemine explicatam obſervaveram. Neque crediderim ea notari per adſpiratam HARMAMENTARIVS, pro ARMAMENTARIVS, cuius officii fit mentio in Theſauro Gruteri pag. XXXIV. 10 & c. 7. Quamquam id minime abſurdum videtur, quum naves arma ſua & armamentaria habuerint: memoretque Caeſar Lib. III. de Bello Gallico *armatas naves*, nimirum omni genere armorum inſtructiſſimas. Vetus

etiam

etiam exſtat inſcriptio, Ravennae inventa, ubi quondam fuere navalia, in qua memoratur Iulius Germanus, qui fuit ARMORVM CVSTOS; quam adfert & illuſtrat Ioannes Schefferus de Militia navali veterum in Addendis ad Lib. II. pag. 333. Lubet his adiicere lapidem anno MDCCXXXVIII. Romae effoſſum, in quo fit mentio M. Vlpii Calliſti, Liberti Imperatoris Nervae Traiani, qui fuit *Praepoſitus Armamentario Ludi magni*, nempe Gladiatorii, de quo conſulendus Fabrettus Inſcr. ant. Cap. IV. pag. 298. Hodie hic lapis exſtat apud Reverendiſs. P. Beſotium, Abbatem S. Crucis in Hieruſalem. Deſcriptum ad me miſit vir eximius Ridolphinus Venutus Patricius Cortonenſis, de antiquis monimentis, quae edidit & illuſtravit, egregie meritus.

DIS · MANIBVS

CORNELIAE · FRONTINAE

VIXIT · ANNIS · XVI · M · VII ·

M · VLPIVS · AVG · LIB · CALLISTVS

PATER · PRAEPOSITVS ARMAMENTARI · :

LVDI · MAGNI · ET · FLAVIA NICE CONIVXS

SANCTISSIMA · FECERVNT · SIBI ·

LIBERTIS : LIBERTABVSQ · POSTERISQ · EOR

Adlatam a me inſcriptionem n. 77. quam inexplicatam reliqueram in Parte I. pag. 242. nuper expoſuit vir erudititiſſimus Hannibal de Abbatibus Oliverius inter marmora Piſaurenſia; qui quum aliquot ineditas inſcriptiones, recens effoſſas Ravennae, dediſſet pag. 275. in duabus vero quum fiat mentio *armorum Cuſtodis Quinquieris*, ſeu *Quinqueremis Victoriae* pag. 176. & *Armigeri Trieris Marino*, a

marino equo navis inſigni, his exemplis fretus, interpretandum cenſuit *Harmiger Triere Lucifero*.

Si igitur ita explicanda ſit, ea difficultas haud ſublata mihi omnino videtur, cur in hac tantum ſcriptum ſit HARM. pro ARM. ita ut legendum ſit *Harmiger*, vel *Harmigerus*. Nam adſpirata frequentius praetermittebatur a quadratariis, quam adiicebatur, uti ſexcenta exempla declarant. Crediderim ea ſigla deſignari HARMONIACVM *Trieris Lucifero*. Quamvis huic meae coniecturae nulla exempla in editis ſaxis adſtipulentur; favent tamen veterum ſcriptorum loca, quae adfert idem Schefferus Lib. IV. Cap. VII. eiusdem operis. Praeter *Juſſores* & *Hortatores* in triremibus ac navibus, qui aſſa voce utebantur, fuiſſe *Symphoniacos*, & *Trieraules* conſtat, vilioris tamen conditionis, qui cum modulatione tibiaque ſingulis in navibus remigibus cantabant, Τριηραύλην recenſet Iulius Pollux Lib. I. Cap. IX. Athenaeus Lib. XII. & alii.

Tibicines nauticos memorat Demoſthenes in Oratione de Corona, & Vlpianus Rhetor in eamdem Orationem, & Plutarchus in vita M. Antonii, ubi Cleopatrae navem magnificentiſſimam, in qua Symphoniaci erant, deſcribit. Paedianus ita in Ciceronem: *Sciendum eſt cantum remigibus per Symphoniacos ſolitum, & per aſſam vocem, ideſt ore prolatam, & per citharam*. Quo enim facilius remiges ferrent laborem, harmonica modulatio adhibebatur; quod etiam notat Cenſorinus Cap. XII. & Silius Italicus hab. Lib. VI. verſ. 361. Naviculam ex antiqua pictura dedimus inter Donianas Inſcriptiones Tab. V. num. 2. pag. 29. in qua chori Magiſter, & tibicines canentes expreſſi ſunt. Illud vero muſicae modulationis genus, quo remiges exhortabantur, νίγλαρος dicebatur, teſte Ariſtophane in Acharnenſibus Act. II. Sc. V. qui etiam addit navalia carmina, meminitque eius Interpres eo loci, & Pollux Lib. IV. Cap. X. Neque etiam indica-

cari puto ea ſigla HARM. *Harmamaxarium*; quam uſurpatam non video. Vide Pitiſcum in *Harmamaxa*.

In ſequenti lapide, qui pariter apud me exſtat, Centurionis trieris Lucifero ſit mentio.

78

D M
VLPIAE PRIMIGENIAE
ſic SANCTISSIMAE FEMINA
VIXIT ANNIS XXX
IVLIVS SEVERVS Ɔ III LV
CIFERO CONIVGI KA
RISSIMAE ET SVI
AMANTISSIMAE
B M F

79

D M
TI CL MARINVS
NONAGEN CL PR MIS
ET AELIA NICOLAIS
CONIVX EIVS SIBI
LIBERTIS LIBERTA
BVSQ POSTERISQ EOR
FECERVNT

79 NONAGEN CL PR MIS: Hoc eſt: *Nonagenarius Claſſis Praetoriae Miſenatium*. Edidit hanc inſcriptionem, quae modo mea eſt, Ioannes Vignolius inter ſelectas pag. 286. ſed cur Tiberius Claudius Marinus Claſſiarius, dicatur *Nonagenarius*, non explicat. Forſitan quia in ordine Claſſiariorum nonageſimum locum obtinebat, quaſi proximus vel ut Centurio eſſet, vel ut Veteranus declararetur, mox honeſta miſſione donandus. Alii accuratius elucidabunt.

80

D M
C VALERI GERMANI
MIL EX CL PR MIS
III TAVRO STIP XXV
NAT SARDVS
MESTRIA EVHODIA
B M F

81

NAT ALEXANDRIN
EX VELAR DVPLICAR
MIL ANN XXVI VIX
ANN LVI MENS IIII
DIEBVS XII
L VALERIVS IVSTVS
VARENIA HELENA
T B M F

80 Hoc eſt: *Diis Manibus C. Valerii Germani Mi-*

Militis ex Claſſe Praetoria Miſenenſi, *Triere Tauro* (cuius inſigne Taurus fuit) *ſtipendiorum vigintiquinque*, *natione Sardus*. Nonnulla ad hanc inſcriptionem adnotavi in Parte I. huius operis pag. 243. num. 9.

83. In capite huiuſce ſepulcralis tituli, qui apud me exſtat, deſunt duo verſus, quos edidit Ioannes Vignolius inter Inſcriptiones ſelectas pag. 293. quum idem titulus integer legebatur in hunc modum. D · M VALERIVS ····· NAT · ALEXANDRIN··· &c. Idem Vignolius haec adnotat · EX VELAR DVPLICAR · ideſt: *Ex Velariis Duplicariis*, ſive *Duplariis*. „ Ita „ enim vocabantur, qui duplex ob merita ſtipen„ dium diurnum accipiebant: qui vero unum, *Sim*„ *plares*. Vegetius Lib. III. Cap. VII. *Armaturae* „ duplares, *quae binas conſequuntur annonas:* ſimpla„ res, *quae ſingulas* „ Verum, quum Schefferus, Lib. II. Cap. V. de navali Militia pag. mihi 140. & 141. veterum ſcriptorum auctoritate, oſtendat vela in navibus fuiſſe duplicia, maiora ſcilicet & minora; veriſimilius puto huius Claſſiarii militis curam circa eadem vela duplicia exſtitiſſe, adeoque dici *ex Velariis Duplicariis*; non vero quod duplicia ſtipendia haberet: nam, numquam in tot maritimis ſaxis duplicia ſtipendia data Claſſiariis adnotantur; ſed ea ſimpliciter indicantur, ut in altero ſuperius edito lapide num. 80.

Integrum hunc lapidem, qui mox ſequitur, quum Neapoli exſtaret, exſcripſit Vir praeclariſſimus Nicolaus Valletta, qui ſchedas ſuas cum Ioanne Vignolio communicavit, qui edidit inter Inſcriptiones ſelectas pag. 294. atque ita ſe habebat.

D M
C · IVLI · PONTICI
BRI · DVPL · CL · PR MIS
NAT · PONTIC · VIXIT
ANN · XLIIII · MIL · ANN ·
XXII · IVLIVS · PONTICVS
FILIVS · ET · ANTONIA · LA
TICHE · CONIVNX · H · B · M · P

BRI · DVPL · CL · PR MIS · Male exſcriptum puto BRI · nec quomodo interpretari poſſit occurrit.

82 D · M
C · IVLIO DIODORO
MIL · CLASS · PR · MISEN
IIII · DACICO · NAT · BITHYN ·
VIX · ANN · XLV · MIL · ANN · XXII
TI · CLAVDIVS · PATERNVS
SCRIBA · HERES

82 Ita ſuppleri, ut arbitror poteſt. *Diis Manibus · C · Iulio Diodoro, Militi Claſſis Praetoriae Miſenenſis, Quadriere Dacico, Natione Bithynus. Vixit annis quadraginta quinque, militavit annis viginti duobus Tiberius Claudius Paternus Scriba heres.* Hanc edidit peſſime fractam Vignolius inter ſelectas Inſcriptiones

nes Claſſ. II. pag. 297. Quadrieris DACICO meminit alter titulus, quem produximus in Parte I. huius operis pag. 244. ex Reineſio, cuius explicationem animadvertimus. Cur vero ita adpellata fuerit, ex nemine adnotatum eſt. Hanc quadrierem forſitan Miſeni promontorio adiecit Traianus, poſtquam Daciae populos vicit; eiuſque inſigne, ni fallor, eſſe voluit tropaeum cum Dacis captivis; quare id nomen ſortita eſt IIII DACICO. Nihil tamen hac de re ſtatuo.

83

D M
ſic QV · SILICIO · SILBA
ſic NVS · NAT · AFER · VIX · AN
LX · EMERIT · CL · PR · MISS
ſic QVIT · SILBANVS · FIL ·
MISSEA · IANVARIA
COIVX · B · M · F

83 EMERIT · CL · PR · MISS · Hoc eſt *Emeritus Claſſis Praetoriae Miſenatis*, S. abundat. Videtur QV. & QVIT. indicari praenomen QVINTVS, hoc modo perperam & ſingulari exemplo ſcriptum.

84

D M
IVLI HERMOGENI
NATION SYRVS
VIXIT ANN XXXV
EVSTATIA H B M F

85

T AFER VIX
MILITAVIT
XXV · FECIT
SATVRN · H B M

84 EVSTATIA H B · M · F · Praetermiſſa eſt frequen-

quen-

quenti quadratariorum lapſu, adſpirata. Legendum *Euſtathia heres benemerenti fecit.*

86

VALERIA AMMIA
C GELLIO PRISCO VETER
VIRO SVO BENEM FEC
ET SIBI · ET LIB SVIS
POSTERISQVE AEORVM
HOC MONIMENTVM HEREDE *ſic*
NON SEQVITVR

87

DIS · MAN
L· PERCENNIO· MAXIM
GVBERNATORI· EX· CLASS
PRAETORIA·MISENENS
VIXIT· ANN· XXXXVI
MILITA

88

D M
AVRELIO DO
MNIONI MILITI
VIXIT AN XXVII AV
RELIVS GAIANVS
ET AVRELIVS SA
MVS HEREDES
M FEC

87 De Gubernatore Claſſis, iam dixi in Parte I. huius operis pag. 247. num. 12. ubi hanc Inſcriptionem protuli. Illud notandum supereſt, in hemicyclo ſuperne excavato in hoc marmore, ſeu potius aedicula, ſupereſſe tantum crura & pedes ſtatuae, quae L. Percennium Maximum, Gubernatorem Claſſis Praetoriae Miſenenſis repraeſentabat; cuius pedes induti caligis ſunt.

89
III · VIXIT
LIII · MIL ANN · XXIII
VALERIVS · CLEMENS · EX
VESTAE C ARRVNTIVS
· · A .. ENS · OCT · LIB · NEREIDE
B · M F

89 EX VESTAE. Forſitan intelligendum ex Triere, vel potius e Quadriere VESTA, quae in ſequenti meo marmore n. 91. indicatur. OCT. LIB NEREIDE. Hoc eſt *Octogenarius Liburna Nereide*, cuius inſigne, vel tutela fuit Nympharum Nereidum una. Ita etiam apud Euripidem, cuius locum citat Schefferus Lib. III. Cap. I. pag. 171. in puppibus navium Achillis, Nereidum Dearum aurea ſimulacra, pro tutela, poſita erant. Ex altero lapide ſuperius innotuit miles *Nonagenarius*, ex hac *Octogenarius*. De Liburnis navibus dixi in Parte I. huius operis pag. 245. De his luculenter Schefferus de navali Militia Lib. II. Cap. II. In Puteolano lapide, quem edidit Fabrettus Inſcript. ant. Cap. V. pag. 366. num. 124. fit mentio G. Valerii Finiti, Optionis Liburnae NEPTVNO. Sed de his nonnulla inferius.

90
D M
L AVRELIO MAXIMO
VIXIT · AN · XXX · M · III · D · X
MIL · AN · VII · IN · CL · PR · MIS
M · AVRELIVS

DI-

91

DIIS MANIBVS
L · VALERIO MA
RTIALI · MILITI · EX
CLASSE · PR · MISENI
EX IIII · VESTA · NATIO
NE · BESSVS · MIL · AN
NIS · IIX · VIXIT · AN · XXX
FECIT · M · VALERIVS
ASPER · FRATRI · BENE
MERENTI

92

D
IVLIV
EX · III · M
PONT.
ANN · X
ANN · VII ·
NVS · H

91 Lapis habet M. VALERIVS ASPER, non vero ASTER, uti in Parte I. huius operis, vulgatum a me eſt ex ſchedis autographis Cl. V. Petri Andreae Andreinii. In ſequenti lapide fracto EX III. M... intellige *ex Triere Minerva*, ut in ſequenti, vel *Marte*. Iam in eadem Parte I. mei operis pag. 243. num. 10. habes Antonium Rufum manipularium Praefecti Claſſis Praetoriae Ravennatis, vel Ravennatium, *Triere Marte*.

93

D · M · S
M · ANTONIVS · AE
PIGONVS · TVRRANIÆ
SABINE · CONIVGI ·
B · M · F
ſic QVAE · VIXIT · AN · XL · MES · III ·
ITEM · LIBERTIS · LIBERTABVS
ſic QVAE · POSTERISQVAE · AEORVM

94

D M

LVCIAE · CELERINAE
QVAE·ET·VICTORIA·VIXIT
ANN · XXIII · L PETRON
FORTVNATVS · CONIVGI
ſic DVLCISSIM FECIT

95

M
PONTICI
DVPL · CL · PR
N I S ......
....

95 DVPL · CL · PR · Hoc eſt: *Duplaris Claſſis Praetoriae Miſenatis*. Claſſiarii Milites Duplares dicebantur, qui duplam annonam vel ſtipendia pro meritis accipiebant, ut auctor eſt Vegetius, paullo ante productus. Sexti Arrii Romani MEDICI DVPLaris, natione Aegyptii, fit mentio in lapide Ravennate, quem nuper vulgavit V. C. Scipio Marchio Maffeius in Tom. IV. Obſervat. Litter. pag. 351. n. 10.

96

ANTONIVS
CENVS · III · MI
RVA · N AEGYPT
XIT · ANNIS · XLV · MILI
VIT ANNIS · XXII · HYGIA
ERTA · EIVS · ET · H · B M · F

97

D M
CORNELIAE
DIONISIADI
VERN · PVTEOL
VIX · ANN XXX ANT
IHERAX · NAVE · III
AVG · CONIVGI B · M · F

96 III.MI .. RVA . N . AEGYPT. Hoc eſt *Triere Minerva*, *Natione Aegyptius*. Ovidius Lib. I. Triſtium Eleg. IX. navem ſuam deſcribens, Minervam pro tutela, pro inſigni caſſidem habuiſſe ita memorat:

Eſt mihi, ſitque precor, flavae tutela Minervae,
Navis & a picta caſſide nomen habet.

Non

Non ſolum coniuges, verum etiam libertas ſecum habuiſſe Claſſiarios milites, oſtendunt hi lapides, aliique, ſuperius editi. Hygia Antonii militis liberta, eo defuncto, heres eius fuit. In altero lapide, qui ſequitur n. 97. Corneliae Dionyſiadis Vernae Puteolanae fit mentio, cui defunctae titulum fecit Antonius Iherax miles *Nave Triere Auguſto*; cuius inſigne vel tutela fuit Auguſti ſimulacrum, vel eius picta effigies. Auguſtus vagas antea Claſſes, certis locis diſtribuit; unamque Miſeni, alteram Ravennae, ad tutelam inferi & ſuperi maris, collocavit, teſte Suetonio in eius vita Cap. XLIX. num. 2. & Tacito Annalium Lib. IV. n. 1. Addit lapidi raritatem quod notatur NAVE & III hoc eſt *Triere Auguſto*, quod in paucis hactenus legi. In alio lapide apud Fabrettum Inſcr. ant. Cap. V. pag. 365. non declaratur NAVE; ſed tantum III. AVG. id eſt *Triere Auguſto*.

ELENCHVS

Trierium, Quadrierium, Quinquerium, & Liburnarum Romanarum, quae in utraque Claſſe Miſeni & Ravennae ſtabant, auctoritate antiquorum lapidum concinnatus.

Quod notae illae III & IIII quae in adlatis antiquis lapidibus rariſſimis, quibus navalis militia Romanorum luculentius illuſtratur, ſignificent *Trieres*, & *Quadrieres*, a remorum ordinibus ita adpellatas, ſive, ut frequentius Romanae Hiſtoriae Scriptores dicunt *Triremes*, & *Quadriremes*, colligitur ex duabus antiquis tabulis marmoreis, quas protulimus in Parte I. Inſcriptionum antiquarum Etruriae Urbium, pag. 125. num. 13. & pag. 129. num. 14. in quibus integrum no-

nomen, non per ſingulares notas, expreſſum eſt; nempe TRIERE SPE & QVADRIERE FIDE. Sed eruditis viris haud inutilis videbitur meus labor, a nemine antea ſuſceptus, recenſendi quotquot exſtant Triremium Romanarum nomina, queis adiuncta eſt tutela, vel inſigne; quarum fit mentio in maritimis ſaxis ad hoc tempus editis. Ita enim iucundior erit litteratis viris cura, ſi his veterum Romanorum navalem militiam illuſtrare voluerint. De his nonnulla adnotavi in Parte I. Inſcriptionum antiquarum Etruriae Urbium pag. 241. Igitur Romani exercitus naves, quae in utraque Claſſe ſtabant, altera Miſeni, altera Ravennae ad tutelam inferi & ſuperi maris, ab Auguſto his certis locis conlocatae, quum antea vagae eſſent, ſervato alphabetico ordine recenſendae ſunt, indicatis antiquariorum libris, quibus proferuntur.

De *Triere Aeſculapio*, cuius tutela Aeſculapius, &

De *Triere Apolline*, habetur mentio in hoc lapide rariſſimo, qui exſtat Ravennae. Hunc nuper publica luce donavit V. C. Scipio Maffeius Marchio in Tom. IV. Obſervationum Litter. pag. 349. n. 5.

D M
L · V I C E R I O
T A R S A E IIII A E S C
N A T · C O R S I V I X A N
X X I I M I L · A N · I I I
M L A E L I V S R V F I N V S
O P T IIII A P O L L
H · B M P

De

De *Triere Athena*, quae nomen Minervae, a Graecis ita uſurpatum, ſortita eſt, vide Partem I. Inſcript. ant. Etruriae Urb. pag. 240. n. 5.

De *Triere Auguſti*, Fabrettus Inſcript. ant. Cap. V. n. 114. conſulendus. Meminit etiam paullo ante productus lapis num. 97.

De *Triere Capricorno*, meminit vetuſtus lapis in Gruteriano Theſauro pag. MXXX. 2.

De *Triere Diana*, Fabrettus Inſcript. ant. Cap. V. num. 120.

Ravennae haec quoque legitur inſcriptio, quam edidit idem Cl. Marchio Maffeius in eodem libro pag. 348. num. 4.

SELEVCVS
OPTIO · III DIANA
CONIVGI BENE · ME
· RENTI
ATINIA SECVNDA
FILIA ET MARCVS
COMMATRONIVS

De *Triere Euphrate*, Reineſius Claſſ. VIII. n. 46. & Fabrettus Cap. V. n. 110.

De *Triere Fide*, Gruterus pag. DLXI. 1.

De *Triere Fortuna*, Fabrettus Cap. V. n. 116. Eadem tamen inſcriptio, quum integra adferatur in Gudianis, a Cl. Heſſelio nuper editis, pag. CLXXXIV. 4. ita genuinae lectioni reſtituenda eſt: nec legendum III · ſed IIII · ideſt *Quadriere* videtur.

D M

D · M
L · SVLPICI · ARTEMI
DORI · MIL · CLASS · PR ·
MISENENS · IIII · FORTVNA
NATIONE · AEGYPTIVS
VIXIT · ANN · XXX · MILI
TAVIT · ANN · VIII
C · VALERIVS · ACHIL
LEVS · EX · EADEM
H · B · M · F

De *Triere Galea*; quae a *galea* eius inſigni nomen accepit, meminit ſingularis titulus maritimus, qui exſtat Ravennae. Hunc primus edidit & illuſtravit laudatus Maffeius in Tom. IV. O. L. n. 9. pag. 350. notatque uſurpatam interdum tranſpoſitionem *de galea trieris*: & ut apud Gruterum pag. MXXX. 2. *ex Capricorno Trieris*, & ſuperius n. 90. EX VESTAE. Illud etiam adnotandum eſt auctoritate huius lapidis, non ſolum praetoriis navibus, ſed etiam trieribus gubernatores praefuiſſe: de quo licet nemo dubitaret, nondum tamen antiquorum lapidum teſtimonio id conſtabat. Ita igitur ſe habet.

PHALLAEVS
DIOCLIS F · GVBER
DE CALEA TRIERIS
ET NICE · L · P · F ·
IN FR · P · VI · IN AGR
P XV ·

De *Triere Hercule*, Fabrettus Cap. v. n. 113. Eadem inſcriptio aliter in Donianis a me editis Claſſ. VI. num. 9. & inter marmora Piſaurenſia a Cl. de Abbatibus Oliverio edita pag. 175.

De *Triere Iſide*, vide Gruterum pag. DLVI. 8.

De *Triere Iuventute*, Fabrettus Cap. v. pag. 364. num. XVIII.

De *Triere Lucifero*, vide in Parte I. Inſcr. ant. Etruriae Urbium pag. 242. 7. & 8. & in Parte III. pag. 58. n. 77. & pag. 61. n. 78.

De *Triere Marte*, vide in Parte I. Inſcr. ant. Etrur. Urb. pag. 243. n. 10. & penes Vignolium inter ſelectas pag. 296.

De *Triere Mercurio*, apud Fabrettum Cap. v. n. 119.

De *Triere Marino*, vide Marmora Piſaurenſia pag. 177.

De *Triere Minerva*, fit mentio in vetuſtis lapidibus maritimis apud Fabrettum Cap. v n. 3. & 118. apud Vignolium inter ſelectas pag. 298. & in Parte III. Inſcript. ant. Etrur. pag. 68. n. 96.

De *Triere Neptuno*, conſulendus Fabrettus Inſcr. ant. Cap. v. n. 117. De *Liburna Neptuno* inferius.

De *Triere Pace*, Fabrettus Cap. v. n. 115.

De *Triere Pietate*, vide in Parte I. Inſcript. ant. Etrur. pag. 238. n. 4. & in II. pag. 186. item inter Donianas Claſſ. VI. num. 11.

De *Triere Providentia*, meminit antiquus lapis, qui exſtat Ravennae in S. Anaſtaſia; quem ex Grutero p. MCVII. 3. lubet producere, ut adnotemus Claſſem Praetoriam Ravennatem ab Antonino Caeſare, ſive ab eius filiis cognomentum accepiſſe: quemadmodum Miſenenſem *Philippianam* a duobus Philippis Imperatoribus, denominatam conſtat ex ahenea Tabula penes Fabrettum, Syntagmatis Columnae Traianae Cap. III. pag. 70. quam mox opportuniore loco producam.

D · M
M · AVRELI · VITA
LIS · MILITIS · CL
PR · ANTONI
NIAN · RAVENN
NATIONE · PANN
III · PROVIDENTIA
STIP · XXVIII
VALERIA · FAVSTI
NA · FOCARIA
ET · HERES · EIVS
BENEMERENTI
POSVIT

De *Triere Salute*, in Parte I. Inſcript. ant. Etrur. Urb. pag. 125. n. 13. & pag. 238. num. 14. & in Donianis Claſſ. VI. n. 10. edita eſt.

De *Triere Sole*, fit mentio in hoc lapide, quem lubet iterum poſt Vignolium pag. 299. exhibere; quem Neapoli penes Ioannem Vincentium Rondinellium exſcripſit Ioſephus Valletta.

· D · M ·
L · POMPEIO ASIATICO
III SOLE · NAT · ALEXANDR ·
MIL · AN · XXVII · VIX · A · LIIII ·
E T
M · POMPEIO FIL · EIVS ·
VIX · AN · VIII · M · V · DIEB · X ·
VALERIA · MARCIA · CONIVG
KARISSIMO · ET FIL · DVLCIS
SIMO · BENE · MER · FEC ·

De *Triere Spe*, Fabrettus Inſcr. ant. Cap. V. n. 110.

De

De *Triere Tauro*, in Parte I. Inſcr. ant. Etrur. Urb. pag. 243. 9. & apud Vignolium inter ſelectas p. 297.

De *Triere Tiberi*, nempe quae a Tiberi flumine tutelam vel inſigne habuit, fit mentio in Parte I. Inſcript. ant. Etrur. Urb. pag. 240. n. 6.

De *Triere Triumpho*, meminit antiquus lapis apud Fabrettum Inſcr. ant. Cap. V. n. 228.

Trieribus ſingulis itemque Liburnis praeerant Trierarchi, militaris maritimae rei ſcientiſſimi. Apud Gruterum legimus Tiberium Magium Caeninianum pag. DLI. 11. & P. Petronium Aphrodiſium pag. MXXXI. 8. apud Fabrettum habes Caſpium Trierarchum Tiberii Caeſaris. Ad hos, poſt ampliſſimos honores promotos fuiſſe Caeſarum Auguſtorum indulgentia, docet inſigne marmor a me editum inter Donianas Claſſe VI. n. 1. quod in Agro Miſenate inventum fuiſſe conſtat, atque ita ſe habet.

SEX · IVLIO · Q · F · GALER · PRIMINIANO
LEG · LEG · X · AVG · PROPRAET · PROVINCIAE
ACHAIAE · PRAEFECTO AERARI MILITAR · VII
VIRO · EPVLON · NAVARCHO · TRIERARCHO · ET
PRINC · CLASS · MISEN · M · VALERIVS · M · F
GAL · MATVRINVS · T · P · C ·

ELENCHVS

Quadrierium, & Quinquerium Romanarum.

De *Quadriere Armata*, meminit maritimus lapis a Vignolio editus pag. 299. Ita vero nuncupata eſt, quod inſigne eius eſſent arma.

De *Quadriere Dacico*, ſit mentio in Fabrettianis Inſcriptionibus Cap. V. n. 123. & in Parte I. Inſcr. ant. Etrur. Urb. pag. 244. & in III. pag. 65. n. 82. & inter ſelectas apud Vignolium pag. 297.

Forſitan *Dacico* nomen & inſigne huic quadriremi fuit, quia in ea erectum erat ſpolium vel tropaeum cum Daco milite captivo: vel potius imago Traiani Caeſaris, qui devictis Dacis, *Dacicus* adpellatus eſt. Ita trieris *Auguſto* ſuperius recenſita eſt, quae forſitan Auguſti imaginem pro inſigni vel tutela habuit.

De *Quadriere Fide*, vide in Parte I. Inſcr. ant. Etrur. Urb. pag. 125. n. 13. item pag. 129. n. 14.

De *Quadriere Fortuna*, vide in Gudianis Inſcriptionibus ab Heſſelio editis pag. CLXXXIV. 4.

De *Quadriere Pado*, quae a Pado, celeberrimo Italiae flumine, in ea ſculpto vel picto nomen accepit, dignus eſt ut heic iterum adferatur titulus, nuper editus a Cl. March. Maffeio in Tom. IV. O. L. pag. 349. num. 6. qui Ravennae exſtat.

D M
T T A R Q V I
N I I V V E N A
L I S IIII · P A D
N A T G E R M A
. . . .

De *Quadriere Veſta*, vide in Parte I. Inſcr ant. Etrur. Urb. pag. 246. n. 12. & in Parte III. pag. 67. n. 91. Hanc eamdem Inſcriptionem habet Vignolius pag. 298. ſed mendis inquinatam; quam miror ita Ioſephum Vallettam exſcripſiſſe, praeſertim in quincto verſu, in quo apertiſſime ſcriptum eſt EX · IIII ·

VE-

VESTA · non vero ut edidit, EX · IIII · VESIL · ipſe tamen Vignolius recte ſuſpicatur legendum VESTA.

De *Quinquiere Auguſto* fit mentio in ſingulari lapide, quem vide in Parte II. Inſcript. ant. Etruriae Urbium pag. 186.

De *Quinquiere Victoria* exſtant duo rariſſimi lapides, quos debemus V. C. Hannibali de Abbatibus Oliverio, qui eos vulgavit inter marmora Piſaurenſia pag. 176. hoſque lubet iterum adferre. Prior exſtat Ravennae, in quo pro AMOR . CVST . legendum ARMOR . i . e *Armorum Cuſtodis*; alter apud Pompeium Sarnellium in libello cui titulus: *Guida de' Foreſtieri per Pozzuolo*.

D · M
L · IDASIMI
VALENTIS
ſic AMOR · CVST · V̄
VIC · NAT · DELMATA
VIX · AN · XLIIII
MIL · AN · XXIII
IVL · SEVERINVS
HERES EIVS ET
SEVERA VXOR
B · M · P · C ·

M · ANTONIVS RVFINVS
MILES EX · V · VICTORIA SIBI
ET L · IVLIO APOLLINARI PATRI
MILITI EX III DIANA VIXIT
ANNIS XXXVIII MIL · AN · XIIX
ET LIBERTIS LIBERTABVS POSTE
RISQVE EORVM

ELEN-

E L E N C H V S

Liburnarum veterum Romanorum

De *Liburnis Navibus* nonnulla adnotavi in Parte I. Inſcriptionum antiquarum, quae exſtant in Etruriae Urbibus, pag. 245. 246. De his conſulendi Lilius Gregorius Gyraldius de re nautica, ſive de navigiis Cap. XVIII, & alii inſignes Scriptores, quos recenſet Samuel Pitiſcus.

De *Liburna Armata*, fit mentio in hoc lapide, nunc primum edito, e Muſeo V. C. Franciſci de Ficoronibus.

D · M · L · SVRDINI · SA
TVRNINI · LIB · AR
MATA · NAT · AFER
VIX · ANN · XXXX ·
MILIT · ANN · XVIIII
CLODIA · SECVNDA
MATER · FIL · BEN · M · F

De *Liburna Barbaro* penes Gruterum p. DLXIV. 7.

De *Liburna Clypeo*; cuius inſigne fuit clypeus, ſive clupeus, meminit vetuſtus lapis a Fabretto editus Cap. V. Inſcript. ant. num. 122.

De *Liburna Diana*, vide apud eumdem Fabrettum Cap. V. num. 121.

De *Liburna Fide*, vide in Parte I. Inſcriptionum ant. Etrur. Urbium pag. 125. num. 15. & pag. 129. num. 14.

De

De *Liburna Grypho*, cuius inſigne fuit *Gryphus*, mentio habetur in eximio titulo, quem Cl. Marchio Maſſeius protulit pag. 188. in opere, cui titulum fecit: *Galliae Antiquitates quaedam ſelectae*. Scriptum notat in capſa quadam marmorea, in veſtibulo templi Turcici prope Epheſi Khan. De Syriaca Claſſe vide Livium Lib. XXXVI. c. 22.

HAEC ARCA C IVLI
HILARI TRIERARCHI
CLASSIS SYRIACAE
LIBVRNA GRYPI
ET DOMITIAE
GRAPHIAE VXORIS
EIVS CONIVGIS
CARISSIMAE

De *Liburna Neptuno*, Reineſius Claſſe VIII. n. 44. Fabrettus Cap. V. n. 123. 124. & vide in Parte I. Inſcript. ant. Etrur. Urb. pag. 244.

De *Liburna Nereide*, vide ſupra pag. 66. n. 89.

Bicrotae de Marte, mentio fit in ſingulari lapide penes Fabrettum Cap. V. n. 122. quae ſimul cum LIBVRNA CLVPEO nominatur.

Sponius inter militaria ſaxa, nullum protulit in quo navalium militum habeatur mentio, praeterquam honeſtam miſſionem a duobus Philippis Auguſtis datam iis, qui militarant in Claſſe Praetoria Philippiana, ſeu Miſenenſe, quae erat ſub Aelio Aemiliano Praefecto, qui octonis & vicenis ſtipendiis dimiſſi fuerant. Hanc primus omnium publi-

ci

ci iuris fecit Ioannes Petrus Bellorius ad Tab. III. Fragment. Veſtigii veteris Romae pag. 15. poſtmodum Sponius, deinde Fabrettus, uti ſuperius pag. 73. monui, eaque ita ſe habet.

IMP · CAES · M · IVLIVS · PHILIPPVS · PIVS · FELIX · AVG
PONTIF · MAX · TRIB · POT · IIII · COS · III · DES · P · P · PROC · ET
IMP · CAES · M · IVLIVS · PHILIPPVS · PIVS · FELIX · AVG
PONT · MAX · TR · POT · IIII · COS · DESIGNAT · P · P
IIS · QVI · MILITANTES · SVNT · IN · CLASSE · PRAETOR · PHILIPPI
ANI · SEV · MISENENSE · QVE · EST · SVB · AELIO · AEMILIANO · PR
OCTONIS · ET · VICENIS · STIPENDIS · DIMISSIS · H · M
QVORVM · NOMINA · SVBSCRIPTA · SVNT · IPSIS · FILISQVE · EORVM
QVOS · SVSCEPERINT · EX · MVLIERIBVS · QVAS · SECVM · CONCESSA
CONSVETVDINE · VIXISSE · PROBATE · SINT · CIVITATEM · ROMA
NAM · DEDERVNT · ET · CONVB · CVM · ISDEM · QVAS · TVNC · SB

O O

CVM · HABVISSENT · CVM · EST · CIVITAS · IIS · DATA · AVT · SI · QVI
TVNC · NON · HABVISSENT · QVI · S · QVAS · POSTEA · VXORES · DV
XISSENT · DVMTAXAT · SINGVLIS · SINGVLAS · AD · V · KAL · IAN
IMP · M · IVLIO · PHILIPPO · PIO · FELICE · AVG · COS · DES · III
ET · IMP · M · IVLIO · PHILIPPO · PIO · FEL · AVG · COS · II · DES · COS

E X · O P T I O N E

T · FL · T · FIL · ALEXANDRO · N · ITAL · D · MISEN · ET · MARC
PROCVLAE · VX · EI · ET · MARC · ALEXANDRO · ET · FL · MARCO · ET
VLP · SABINO · AVREL · FAVSTAE · FIL · EIVS
DESCRIPT · ET · RECOGNIT · EX · TABVLA · AENEA · QVE · FIX · EST · ROMAE
IN · MVRO · POST · TEMPLVM · DIVI · AVG · AD · MINERVAM

Hanc eius quoque eruditis notis illuſtratam, lubet iterum recudere, prolatis his quae ab eo erudite, notantur ad Tab. III. Fragment. Veſtigii veteris Romae.

· · · LICA L · Baſilica Licinii.
· · MENTARIA · Armamentaria
· ASTRA · MISE · Caſtra Miſe
· · TIVM · natium

„ Ad horum titulorum intelligentiam, initium ducimus a Caſtris Miſenatium, quae locant in Eſquiliis. Auctor eſt Suetonius, Auguſtum Claſſem

„ Mi-

„ Miſeni, & alteram Ravennae, ad tutelam ſuperi, „ & inferi maris, collocaviſſe. Hi Claſſiarii Romae „ ſua Caſtra & hoſpitia habebant, ſive vocati, ſive „ delecti, ſive alia quavis de cauſa ad urbem acce- „ dentes. Probat noſtrum veſtigium, Claſſiarios Mi- „ ſenatium Caſtris proximum habuiſſe Armamenta- „ rium, quemadmodum Caſtris Peregrinis aliud Ar- „ mamentarium fuit in Regione Caelimontana, in „ deſcriptionibus Rufi, & Victoris memoratum. Cum „ Neapoli eſſemus, in illuſtri Muſeo Franciſci Anto- „ nii Picchiatti Regii Architecti, aeneam tabulam, „ ſive teſſeram inſpeximus palmari magnitudine mino- „ rem, quae pertinet ad Claſſiarios Miſenenſes, di- „ miſſos honeſta miſſione, ac Romana civitate do- „ natos ab Imperatore Philippo, ipſamque ineditam „ hic referre viſum eſt.

„ Caſtra vero Miſenatium in colle Eſquilino ſita fu- „ iſſe, veriſimile eſt, non longe a Gallieni Arcu; ſi „ vera coniectura eſt ex noſtro veſtigio, in quo le- „ gimus BASILICA LICINII a Licinio Gallieno, quae „ corrupte *Sicinii*, *Siſſinii*, & *Sicinini* apud Ammia- „ num, Panvinium, alioſque. Ibi ſtetiſſe Licinianam „ Baſilicam ſuadet Capitolinus, ſcribens de ipſo Gal- „ lieno: *Cum eſſet ad hortos nominis ſui, omnia pala-* „ *tina officia ſequebantur*. In eadem ergo Baſilica Gal- „ lienus iudicia exercebat: & iuvat Alexandri Dona- „ ti coniectura, qui in Eſquiliis hortos ipſius Impe- „ ratoris locat: *Conſtat Gallieno Eſquilinum collem ca-* „ *rum ſummopere fuiſſe; ibique ei poſitum Arcum: eum-* „ *demque in eodem colle admirabilem coloſſum collocare* „ *voluiſſe*. *Quare eius hortos inde abducere non poſſum*. „ Si quis tamen Baſilicam Liciniam, ab Imperatore „ Licinio denominatam malit, non contendimus; cum „ non longe ad Vrſum pileatum, Palatium Licinianum „ locent. Elapſo anno MDCLXXI. in Hortis Caeſiis, „ ad Arcum Gallieni, ſtatuae effoſſae ſunt, raro ar-

„ tificio elaboratae; e quibus Muſae quatuor ſedentes, Minerva, Mercurius, Bacchus; aliaeque in proximis hortis Marchionis Palumbariae, inter nobiles urbis ruinas. Ad proximam etiam Eccleſiam S. Iuliani, inſignis eruta fuit pictura, Clementis VIII. Pontificatu, quae novae nuptae, ſeu ſponſae lavacrum refert, figuris plurimis arte mira expreſſis; hodieque in Hortis Aldobrandinis in Quirinali adſervatur.

Fabrettus, ut oſtendat quo loco Romae fuerint Caſtra Pretoria Navalium militum, profert duas haſce inſcriptiones Cap. V. num. XVIII. & XIX. uno eodemque loco erutas, in vinea ſcilicet Puellarum Mendicantium ad Viam Appiam, ultra II. lapidem, e regione bivii, ab ea in Latinam tendentis.

D · M
TI · CL · VERBANI
MIL · CL · PR
MIS · III · IVVEN
N̄ · BESSVS
V · A · XXXXV
· H · B · M · F

D · M
C · MVCI
VALENTIS
MIL · CL · PR · MIS
III · ISIDE
N̄ · CILIX
V · A · XXXVIII
MIL · A · XVI

* D · M
· PVBLICI
MISSORIS
MIL · CL · P · MIS
III · MINERVAE
NATIONE · CILIX
V · A · XXXXV
MIL · A · XVIII
H · B · M · F

Horum lapidum auctoritate, idem Fabrettus, ubi Romae exſtiterint Caſtra Miſenatium, obſervat. Lubet ea, quae ipſe ſcribit, adducere „ Quumque in proxima hanc quoque (*nimirum inſcriptionem ſuperius tertio loco * adlatam*) inſpexerim, ſuſpicio mihi iniecta eſt, hunc agrum fuiſſe PVBLICVM SEPELIENDORVM MILITVM CLASSIS PRAETORIAE MISENENSIS IN VSVM, qualem Neapoli, vel alicubi prope Miſenum, deſtinatum docet inſcriptio pag. CCVIII. apud Gruterum, cuius ipſamet verba produxi. Non enim novum eſt,

Ca-

„ Caſtra Miſenatium, & quidem duplicia, *Nova*
„ nempe & *Vetera*, hic Romae exſtitiſſe; quia Ru-
„ fus in III. Regione haec habet: CASTRA MISE-
„ NATIVM II. ubi expreſſe CASTRA MISENATIVM
„ VETERA novus Victor reponit. Novum vero,
„ nec ab alio (quod ſciam) obſervatum, illud erit,
„ Caſtra Miſenatium, & fortaſſis Ravennatium quo-
„ que, Caſtris Praetorianorum admota conſpici; ut
„ legitur in hac inſcriptione, e lateribus compacta
„ etiamnum Turri angulari eorumdem Caſtrorum,
„ meridiem & Viam Tiburtinam verſus, inhaerente.

C... MISENATIVM ET....

His a Fabretto adlatis, adde auctoritatem lapidis antiqui inter Donianas Claſſ. VI. num. 13. qui erutus eſt in via Appia ad aquam *Aciam*, ſine *Acidam*. Pro EPERED. lege EPORED. ſcilicet *Eporediae*.

L · FOVRIO · L · F · POL
FOVRIANO
ORIVNDO · EPERED · IT
AL · MIL · VETERANO
CLASS · RAVEN · VIX
ANN · LXII · M · IIII
H · S · E
IN · FR · P · VI · IN · AG · X

Minime etiam dubitandum eſt cum Miſeni, tum Ravennae fuiſſe *Caſtra Praetoria* Claſſiariorum, quamvis de his diſerte mentionem non faciant veteres ſcriptores. In Parte II. Inſcript. ant. Etruriae Urb. pag. 181. perrarum lapidem protuli, qui nunc

exſtat in Muſeo Mediceo, in quo CASTRA · PRAE· TORIA RAVENN. hc. *Ravennatium* memorantur. Probabile etiam adſerui *Caſtra Praetoria Miſenatium* fuiſſe circam Retinam in agro ſubiecto Miſeno, quo in loco villam habuit Plinius, naturalis Hiſtoriae parens, Praefectus Claſſis Miſenatium, avunculus Plinii Caecilii; cuius meminit in epiſtola decima ſexta Lib. VI. ad Cornelium Tacitum, Romanae Hiſtoriae ſcriptorem. Praeter Caſtra Praetoria tum Miſeni, tum Ravennae, fuere phari ſive turres, quibus lumina noctu praecluerent, uti ſuperius in Parte II. huius operis pag. 182. oſtendi: ubi etiam nonnulla alia, quae ad maritimam veterum Romanorum militiam pertinent, adnotavi.

Declaratis navium in utraque Romanorum claſſe nominibus, quae ex vetuſtis ſaxis eruuntur; ſuprema, media ac infima officia eorum qui militabant, adiicere haud abs re erit. Haec ordine accuratiore diſponent qui hanc ſpartam illuſtrare voluerint. Digniorem honoratioremque locum cum imperio tenuit, ni fallor, *Princeps Claſſis*, qui Scheffero Lib. IV. de Militia Navali in Addendis pag. 341. non videtur eſſe alius a Praefecto Claſſis. Utraque Claſſis tum Miſeni, tum Ravennae *Principem* habuit, cuius fit mentio penes Gruterum pag. MXXXI. 8. & in adlato ſuperius lapide pag. 75. quem etiam inter Gudianas editum habes pag. CXXVIII. 4. quique repetitur pag. CLXXI. 6. atque in eo, ordine quodam, navalia officia Sex. Iulii Priminiani enumerentur. Siquidem exploratum eſt, a minoribus, ſeu minus dignoribus ad maiora magiſque digna officia enumerationes tum in militaribus ſaxis, tum in his, quae ad magiſtratus pertinent, procedere.

Praefecti Claſſis diſerte fit mentio in pluribus vetuſtis inſcriptionibus. Fabrettus hanc adfert Cap. I. n. 182. pag. 37. ex Schedis Barberinis, quas in Barberina

Bi-

Bibliotheca reliquit meus Donius: memoratque Tiberium Iulium Paetinum Baſſianum, Praefectum Claſſis Miſenenſis fuiſſe.

TI · IVLIO · TI · F · STEL
PAETINO
BASSIANO · PROC
AVG · XX · HER · PRAEF
CLAS · MIS · TRIB · LEG · I
ITALICAE · PATR · COLON
T · FLAVIVS · T · F · OVFEN
OPTATVS · II · VIR · F · COER

Vide etiam Donianas Claſſ. VI. n. 3. & Gudianas, a Cl. Heſſelio editas, in quibus plures memorantur pag. XXX. 4. & CLIII. 3. Praefecti Claſſis Ravennatis. Meminit etiam hic lapis, ſeu potius ara Ravennae eruta, inter Gudianas edita; quamquam, ut ſuſpicor, non ſine mendis, quae veritati officiunt, pag. XLI. 1. in qua adnotandum, cum Neptuno communem cultum & forſitan aram ac templum lucumque ſacrum habuiſſe Iſidem, quae quum navigia inveniſſet, nautis ac navigantibus favere credebatur.

NEPTVNO · CONSERVATORI
ET ISIDI MATRI DE . . .
IN LVCI CLASS · RAVEN
SACR
L · ANTIDIVS · L · F · PAL · FEROX
PRAEFECTVS · CLASS · . . .
RAVENNAT · PATRONVS · COLLEG
FABR · NAVT · PRAEF · COLL · FABR
FERRAR · QVINQ · II · L · D · D · D
. . . . IN COL · DECVR

Ioſephus Scaliger in Indice ſuo ad Gruterianos lapides, *Tribunum* agnoſcit *Claſſis Ravennatis* in ſequenti inſcriptione, quae adfertur cum mendis in Gruteri Theſauro pag. MCIX. 6. Lubet eam iterum producere, & quidem caſtigatiorem, auſpice Deſiderio Spreto Ravennate, qui edidit poſt librum de amplitudine, de vaſtatione, & de inſtauratione Urbis Ravennae, ex Veneta editione anni MCCCCLXXXVIIII. quamquam & ipſe non ſine aliquibus naevis protulerit.

D . M
L · LICINI · MAXIMI TR
CLASS · PR · RAVENN · NATIONE
DELMAT · VIX · ANN · XXV
P · AELIVS · QVINTVS · FRATRI
PIISSIMO · FACIVNDVM · CVR

Eadem nota TR declaratur Tullii Titiani officium in ſequenti lapide, quem primus omnium, a Cl. Ioſepho Valletta exſcriptum, vulgavit Celeb. Ioannes Vignolius inter ſelectos pag. 292. Lubenter iterum heic adiicio, quia nonnulla continet a Vignolio praetermiſſa, quae animadverſione digna videntur.

D · M ·
C · TERENTIVS · LONGI
NVS · ORNO · FACTIONE
ARTIFICVM · VIXIT · AN
NIS · XXX · MIL · VIX · AN
NIS · XI · TVLLIVS · TITIA
NVS · TR · CLAS · PR · MISIN *ſic*
H · B · M · F

In

In tertia linea quid ſibi velit ORNO, cum ignaris aeque me ignorare fateor. Quamvis in Gruteriano Theſauro pag. CCCCXLV. 3. & CCCCXCIV 7. occurrant ORNATI MILITIA; tamen cum hoc lapide minime congruere videntur. Vitium in lapide, vel vitioſe, quamquam a docto viro, exſcriptum ſuſpicor. Videndum an OPTIO ſubſtituendum ſit. In quarta linea MIL. VIX. non MILITAVIT, ſed *Miles vixit*, interpretatur idem Vignolius. Reliqua TR CLAS. PR: MISIN. idem exemplo Scaligeri in Indice, exponit *Tribunus Claſſis Praetoriae Miſenenſis*. Verum quum ex antiquis ſcriptoribus nullus nominet Tribunum Claſſium Praetoriarum, vel Tribunum navalium militum; contra vero tum lapides, tum ſcriptores Livius, Tacitus, Suetonius ceterique, quorum teſtimonia adfert Schefferus de Militia Navali Lib. IV. Cap. VI. Trierarchos recenſeant: arbitror compendiariam illam notam TR indicare *Trierarchum*, non vero *Tribunum* Claſſis Praetoriae vel Miſenenſis vel Ravennatis. In vetuſtis ſaxis nulla Tribunorum Claſſicorum mentio: memorantur quidem Tribuni Legionum, Tribuni Cohortium Praetoriarum, & Urbanarum, & Vigilum: Tribuni Equitum, Tribuni Militum; numquam tamen diſerte de his mentio habetur. Sed neque Claſſes Britannicam, Moeſicam & Pannonicam, & Cohortes Claſſicas habuiſſe Tribunos conſtat ex militaribus ſaxis, ſed Praefectos, quod editi Indices apud Gruterum, Reineſium & Donium, itemque apud Gudium evincunt. Sane memorantur Cohortes Claſſium Praetoriarum & Centuriones, qui iisdem praeſidebant. His militibus Trierarchos imperaſſe, & ſub eorum imperio fuiſſe, docet Tacitus Annalium Lib. XIV. c. 8. *Reſpicit*, inquit, *Anicetum Trierarcho Herculeo, & Oloarito Centurione claſſiario comitatum*.

Id

Id clarius liquet ex ſequenti lapide eruto in Via Flaminia, inter Gudianas pag. CLIX. 7.

D · M · S
SP · CAVIVS · Q · F · GALER · LATI
NVS · PRAEF · CLASS · RAVENN
COHOR · PRIMAE · SPECVLAT
VIVS · SIBI · ET SVIS · OMNIBVS
PAR · HEREDIBVS · FECIT · ET
POSTERISQ · EOR · ET · SVTIAE
SABINAE VXORI · SVAE · BENE
DE · SE · MERITAE · POSVIT

Cohortibus Praetoriis, Urbanis & Vigilum, Tribunos praefuiſſe conſtat ex antiquis inſcriptionibus; non vero Claſſicis. Operae pretium me facturum arbitror, ſi duos lapides ſingulares huic adferam, qui ad utramque Claſſem tam Miſeni, quam Ravennae pertinent, qui id confirmant. Alter in agro Baiano inventus, inter Donianas editus Claſſ. VI. 7. alter vero apud Reineſium Claſſ. num. 29. Qui tertio loco adfertur, e Muſeo Cl. Ficoronii depromptus, ad hoc tempus ineditus fuit.

D M
M · STABERIVS · M · F · QVIR · LACER
> · COH · VI · SPECVLAT · CLASS · MISEN
V · FECIT · SIBI · ET · STABERIAE VERI
DIANAE MATER · · · · ET · L · STABE
RIO PROCILLO · FILIO · DVLCISSIMO
VIX · ANN · XII · M · VII · D · IIII · HOR · II

D · M ·
M · ANTONIO
STATIO
CENTVRIONI
CLASS · PR · MISEN
QVI VIX · ANN · L ·
ANTONIA STATIA
PATRI PIENTISSIMO
FECIT ·

D · M
C · IVLIO
VALENTI
CENT · CLASS ·
PR · RAVENN ·
VIX · ANN
XL · MIL · ANN · XXII
C · IVLIVS · FLAVIAN
AMICO · MF · P ·
M · P

Nihil autem obſtat, quod apud Caeſarem de Bello Gallico Lib. III. c. 3. legamus, Tribunis militum Centurionibuſque ſingulas naves adtributas fuiſſet; quum D. Brutus a Caeſare praefectus fuiſſet Claſſi Galliciſque navibus contra Venetos, ſcientia atque uſu nauticarum rerum ceteris praeſtantiſſimos: *Caeſar*, inquit, *ubi intellexit, fruſtra tantum laborem ſumi, neque hoſtium fugam, captis opidis, reprimi, neque his noceri poſſe; ſtatuit expectandam claſſem: quae ubi convenit, ac primum ab hoſtibus viſa eſt; circiter* CCXX. *naves eorum paratiſſimae, atque omni genere armorum ornatiſſimae, e portu profectae, noſtris adverſae conſtiterunt: neque ſatis Bruto, qui claſſi praeerat, neque Tribunis militum Centurionibuſque, quibus ſingulae naves erant adtributae, conſtabat, quid agerent, aut qua ratione pugnae inſiſterent. etc.* Nam haec Claſſis ob ſubitum bellum a Caeſare collecta, & parata fuit; quod ex his quae paullo ante ſcribit, perſpicue adparet: *Veneti, omni ora maritima celeriter ad ſuam ſententiam perducta, communem legationem ad P. Craſſum mittunt, ſi velit ſuos recuperare, obſides*

ſibi remittat : quibus de rebus Caeſar a Craſſo certior factus, quod ille aberat longius; naves interim longas aedificari in flumine Ligeri, quod influit in Oceanum, remiges ex Provincia inſtitui, nautas gubernatoreſque comparari, iubet.

Inferioris ordinis fuiſſe videntur Praefecti, qui aliud ſimul munus interdum impleverunt, quod ex hoc lapide inter Gudianos pag. LX. 5. liquet. In priore linea legendum videtur ADESIO, quod cognomen Plutoni Deo Infero tributum ἀπὸ τῆς ᾅδης videtur.

PLVTONI · EDEISIO · SACRVM
M · EMERIVS · M · F · QVIR · ANTHVS
PRAEFECTVS · ET · MENSOR · OPER
PVBLIC CLASS · RAVEN
SVA IMP . . . .

Praefecto Claſſis parebant Subpraefecti, qui ea, quae ab illis iubebantur, exſequenda curabant, quorum mentio in Gruterianis pag. CCVIII. 1. & in Donianis Claſſ. IV. n. 28. & Claſſ. VI. n. 11. Subpraefectis parebant alii, nimirum Velarii, & Duplares Velarii. Vignolius pag. 296. memorat *Manipularium Praefectum Claſſis Praetoriae Ravennae :* ita expoſitis ſiglis MANIPVLAR. P. CL. PR. RAVENNAE. Eandem inſcriptionem, e Muſeo Andreinio, a mendis expurgatam dedi in Parte I. Inſcript. antiquar. Etrur. Urbium pag. 243. num. 10. ſed huiuſmodi officium, quum exemplum nullum habeat, expendendum an Vignolii interpretatio admittenda ſit. Adridet potius: *Manipularius Praefecti Claſsis Praetoriae Ravennae.*

Iisdem ſuberant *Praefecti Armorum Cuſtodibus*, quorum

rum mentio in Donianis Claſſ. VI. n. 2. item *Praefecti Vehiculationis*, cuius meminit marmorea baſis inter Gudianas pag. CXXXV. 4. quae ſingularis eſt, extra Formias eruta.

M · PERCERNIO M · F · VEL
CAPITOLINO
VI · VIRO · AVGVSTALI · PA
TRONO · COLON · II · VIRO
QVINQVEN
PRAEF · VEHICVL · CLASS · RAV
PRAEF · FABRVM · CENTON
FLAMINI · DIVORVM
OMNIVM · OB · MER
ITA · EIVS · L D D D

Praefecto Claſſis parebant Gubernatores navium, ut oſtendit Schefferus de Militia Navali Lib. IV. Cap. I. pag. 255. Livii auctoritate Lib. XXIX. c. 25. C. Laelius Romanae Claſſis Praefectus, a Gubernatoribus quaerit, ſi aquam hominibus iumentiſque in totidem dies, quot frumentum, impoſuiſſent: illique reſpondent, aquam dierum quinque; & quadraginta in navibus eſſe. Gubernatoribus, uti dictum eſt, remiges parebant, qui etiam eorum iuſſu aquatum exibant, aliaque ſervitia praeſtabant. Nautis praeerant Navarchi & Archinautae. Navarchi dignioris officii, & conditionis fuiſſe videntur Trierarchis, ſi fides habenda eſt marmori, quod ſuperius a me adlatum eſt pag. 75. ex Donianis Inſcriptionibus; nam in eo militaria officia hoc ordine recenſentur NAVARCHO · TRIERARCHO · ET · PRINC · CLASS · MISEN · hoc eſt *Principi Claſſis Miſenenſis*.

Inter Donianas Claſſ. VI. n. 2. adfertur lapis Ravennae erutus, non vero Miſeni, in quo mentio habetur M. Porcii Satullini, Civis Romani e Tribu Claudia, qui fuit *Archinauta Claſſis Ravennatis*. Eadem inſcriptio ſimul prodiit inter Gudianas curante Cl. Heſſelio pag. CLXXXI. 7. Ad nutum Trierarchorum erant Gubernatores, Symphoniaci, & Harmonici, ſive Harmoniaci, Tibicines, Hortatores, Iuſſores, Pauſarii: Archinautis nautae, & remiges parebant. Cum Navarchis coniungendi ſunt *Dromonarchi*, quos etiam in navali militia locum habuiſſe reor ex ſequenti lapide, inter Gudianos edito, pag. CCX. n. 3. & quidem eruto in Via Appia prope Tarracinam,

DIS · MANIBVS
L · ANTISTIVS · L · L · CASTOR
NAVARCHVS · DROMONARCH
ANTONIANVS · V · F · SIBI
ET · SVIS · LIBERTIS · LIBER
TABVS · POSTERISQ · EOR
IN FR · P · XIII · IN AGR · P · XVI

Dromonarchi hi erant qui navibus frumentariis praeerant, quae a celeritate dictae ſunt *dromones*. De his meminit Caſſiodorus Lib. V. Epiſt. 17. & Leg. 2. §. 2. Cod. de offic. Praef. Pr. Africae.

Poſt hos, honorariorem locum obtinuiſſe in navali militia crediderim *Magiſtrum Navium*, quod auctoritate Livii Lib. XXIX. c. 25. adſequi videor, ubi quae geſta ſunt a C. Laelio Claſſis Praefecto, accurate deſcribit: *Ut omnes iam in navibus erant, ſcaphas circummiſit, ut ex navibus, gubernatoreſque &*

MA-

MAGISTRI NAVIVM, *& bini milites, in forum convenirent ad imperia accipienda*. Eius quoque meminit Ravennas lapis inter Gudianos pag. XXVIII. 9.

DIANAE VICTRICI
SACR
Q · LVCCEIVS · Q · F · VLPIANVS · LIBERT
) OLYPIODORVS
PATRONVS COLLEG · FABR · MAGISTR
CLASS RAVENN

Alio pertinent DOMINI NAVIVM, qui memorantur in Reineſii Syntagmate Cl. III. n. 21. quem vide. His addendi *Optiones*, quorum mentio habetur in ſingulari lapide inter Donianos Claſſ. VI n. 8. quem aliter editum vide inter Gudianos pag. CLIV. 6. *Scribarum navalium*, quod nam fuerit officium, deſcribit Feſtus; deque his luculenter Schefferus de Militia Navali Lib. IV. Cap. VII. Iſtiuſmodi mentio fit apud Gruterum pag. DLXIV. 7. in lapide, qui exſtat Ravennae ad D. Agnetis.

D · · M
M · VALERIO
M · F · CLAVD · CO
LONO · LIBVRN
VARVAR · SCRIB · CL
PR · RAVEN · VIX · ANN · L
MIL · ANN · XXVI
VALERII · COLONVS · ET

Legendum, ſi doctis viris videtur, *Liburna Barbaro*, vel *Barbaris*, quos pro inſigni habuit. Cum Scri-

bis

bis iungendi ſunt Tabularii, qui navales ſumtus & rationes referebant in tabulas. Horum mentio in ſingulari lapide, inter Gudianos edito pag. CLX. 7.

DIS · MANIBVS · SACRVM
L · CINCIO · L · F · SABINIANO · TABVLARIO · CLASS · RAVEN
· · · ANN · XX · VIX · ANN · LI · M · IV · D · XIV · H · S · E
SEX · CINCIVS · L · F · ANICIVS · VERVS · EX · TESTAMENT
P C

Mitius cum militibus navalibus egerunt Veſpaſianus, & Hadrianus Imperatores, qui iisdem iam ſena & vicena ſtipendia emeritis, honeſtam miſſionem dederunt: nimirum quum annos viginti ſex militaſſent; cuius honeſtae miſſionis exempla ſuppeditat Gruteri Theſaurus pag. DLX. 2. & pag. DLXXIII. 1. 2. Exploratum eſt per ſtipendia, ut iam diximus, militiae annos numerari. Quare quum terreſtris militiae milites viceſimo anno, ab oneribus & incommodis liberarentur; Claſſiarii diutius operam ſuam in navali militia praeſtare coacti, nonniſi poſt viginti ſex, & interdum octo annos, honeſtam miſſionem acceperunt. Obiter heic notandum, Medicos militum Claſſiariorum duplicia ſtipendia accepiſſe; quod colligi poteſt ex ſequenti lapide Ravennate, quem primus omnium vulgavit ſaepenumero laudatus Marchio Maffeius in Tom IV. O. L. pag. 351. num. 10.

D M
S E X · ſ A R
R I R O M A
N I · M E D I C
D V P L · N ·
A · G Y P · V
A · X X V I · M
V · M V L I
V S S C S S I A
N V S A M I C
C A R E T H
· · · · · · · · · · · ·
· · · · · · · · · · · ·

Qui proximi erant ut mitterentur, Veterani dicebantur, non ſecus ac terreſtris militiae milites. Id paſſim docent iam editi a me lapides. Silentio hic haud praetermittendus lapis antiquus, ex Muſeo Ficoronio depromtus, qui nondum lucem, dum haec ſcribimus, adſpexit.

C · DOMITIVS POLLIO
PATER · VETER · AVGVSTI · EX ·
CLASSE · PRAETORIA · MISENAT
FECIT · SIBI · ET
DOMITIAE · C · F · PIAE · ET
DOMITIAE SPEI LIB · ET CONIVG
LIBERTIS · LIBERTABVS · POSTERIS
EORVM
HVIVS MONVMENTI INTROEVNTIB
PARS SINISTERIOR AD FAMILIAM · SA PERT IN
IN · FR · PED · XV · IN AGRO PED · XXXVIIII

SA PERTIN. h. eſt. *ſuam pertinet*. Haud enim ſignificat *ſupraſcriptam*; quum id duabus litteris S.S. ita veteres expreſſerint, ut conſtat ex antiquo lapide a me adlato in Parte I. num. 267. pag. 418. huius operis.

Liquet etiam ex iisdem honeſtis miſſionibus, atque ex vetuſtis iam ad me undique collectis lapidibus, ad maritimam rem bellicam ſpectantibus, navales milites cum apud Miſenum, tum apud Ravennam, in ſuis Claſſibus ac Praetoriis ſtantes, ſecum uxores, liberos, fratres, atque interdum parentes habu-

buiſſe. Quae fuerint navalium militum officia per ſingulos ordines, iam liquet; luculentius tamen de his conſtabit ex Indice, quem mox ſubnectemus. Plurima notatu digna his addi poterunt, quum in lucem prodierint vetuſti lapides, qui Ravennae exſtant, atque in dies eruuntur: quod egregium opus iamdudum deſideramus.

Fuere Claſſiarii milites collectitii, ex variis orbis nationibus adſciti: idcirco notandum, numquam eorum patres in his militaribus ſaxis nominari; quum tamen in ſepulcralibus titulis Romanorum civium non praetermittantur. Ex his vero orbis nationibus praecipue delecti leguntur qui crebrius nominantur, Aegyptii, Aegarenſes, Afri, Alexandrini, Beſſi, Britanni, Bithynii, Cilices, Corſi, Cyprii, Dalmatae, Galli, Germani, Itali, Pannonii, Pontici, Sardi, Syri, aliique. Quum vero in militaribus ſaxis Romani cives recenſentur, eorum Tribus ſemper declaratur. Interdum etiam Romani cives cum Claſſiariis exteris maritimae militiae ſervire iuſſi ſunt ab Imperatoribus. Inter Donianas Inſcriptiones Tab. X. num. 1. pag. 224. adfertur ſepulcrum C. Caſſii Modeſtini, in Veturiam Tribum cenſi, adeoque civis Romani, qui fuit miles Claſſis Miſeni. Eius etiam imago exhibetur, eiuſque veſtes & arma obſervari poſſunt, quae illuſtrantur pag. LXXV.

Summam fuiſſe Romanorum in maritimis bellis potentiam ex eo arguere poſſumus, quod quinqueremes prope quadringentas habuere, quum Siciliam invaſerunt: quingentas vero bello Punico amiſerunt. Quot vero milites ſingulae quinqueremes caperent, ex eo colligi poteſt, quod quinqueremes triginta Quincti Fabii Maximi duas legiones vexiſſe memorat Livius: continebat autem eo tempore unaquaeque legio peditum quina millia, trecentos autem equites. Plura de his praetereo, quae luculenter adnota-

notavit doctiſſimus Benedictus Averanius Diſſert. XIV. in Euripidem, & in Thucydidem Diſsert. LV. ad quem Lectorem mittimus.

Sacerdotes & Haruſpices apud utramque Romanorum Claſſem fuiſſe, qui ſacris praeeſſent, eaque curarent, lubet arguere ex ſequenti lapide, quem in promontorio Miſeni repertum tradit Vignolius p. 305. & adfert ex Rondinellio, qui exſcripſit.

D · M
D · IVNIO · D · F · CLAV
CERTO SACERDOTI
ET · ARVSPICI · PVBLICo
EX GENERE SACERDO
TVM · CREATO FRA
TRI PIENTISSIMO

Fuere in ſingulis navibus Coronarii, qui, ut opinor, in feſtis Iſidis, Neptuni, & Litoralium Deorum, praeſertim vero illius Numinis, cui conſecratae erant, vel natali die Auguſtorum, aliiſque de cauſis, triremes coronabant in laetitiae argumentum. Morem hunc, ni fallor, declarat vetus titulus ſepulcralis, qui Ravennae exſtat apud Nobiles de Raſponibus, a Fabretto editus Inſcriptionum Cap. V. p. 366. n. 120.

ATHENIO
III · DANAE · CORO
NARIVS · QVARE

Phaſellum, Diis Servatoribus conſecratum, laudat Catullus Carm. IV.

N Agen-

Agendum nunc eſset de ludis maritimis; ſed quia aliis curis nunc deſtinemur, hanc ſpartam exoptatiſſimam aliis illuſtrandam relinquimus. Minime dubitandum eſt apud utramque Claſsem ludos & certamina in honorem Deorum, vel in natali Romanorum Imperatorum, vel ob inſignes eorum victorias celebrata fuiſse. Ad haec reſpicit Auſonius Edyl. x. v. 208.

Tales Cumano deſpectat in aequore ludos
Liber, ſulphurei cum per iuga conſita Gauri,
Perque vaporiferi graditur vineta Veſevi:
Quum Venus Actiacis Auguſti laeta triumphis
Ludere laſcivos fera proelia iuſſit amores:
Qualia Niliacae claſſes, Latiaeque triremes
Subter Apollineae geſſerunt Leucados arces.

Memorantur in marmorea columella, Oſtiae effoſſa, inter Donianas Claſſ. IV. 55. ludi Sabini in honorem Neptuni Patris editi, quam vide.

Exſtat ad occidentalem plagam in parietibus exterioribus Baptiſterii Florentini inſertum pervetuſtum marmor, anaglypho opere ſculptum, in quo navis, & in littore ſuper poſito pegmate certantes, ſive ludentes tres viri viſuntur: quod, licet iniuria temporis, ſit valde corruptum; tamen ſumma diligentia delineandum curabo, &, Deo dante, proferam.

Ludicrum certamen Retiariorum cum Secutoribus, in honorem Neptuni, & Vulcani commiſſum fuiſſe, declarat marmorea ſequens tabula, in utroque latere, & in medio fracta, quae altitudine Romanum pedem, & uncias quatuor; longitudine vero pedes duos, & uncias quinque aequat. Haec in meo Muſeo exſtat: olim in Andreinio Neapoli fuit, & ipſa ad Miſenum cum reliquis inventa. In ea, praeter titulum plane curioſum, lineari ſculptura caelati ſunt viri duo: ille qui a dextris ſpectatur, rete & fuſci-

nam ſive tridentem gerit: qui vero a ſiniſtris, palmam dextra in ſummo tenet, quae eum in hoc ludo viciſſe deſignat. Ea ita ſe habet.

99

99. Explicaris ſingularibus litteris, ſepulcralis titulus ita exponitur: *Iulius Balerianus* (nempe *Valerianus*) *qui vixit annis bene viginti. Natali ſuo deceſſit: ſodaliciarius, bonus, amoratus, filetius* (nimirum *philetius*) *uſque ad foſſam*. Vide nonnulla, quae ad hanc inſcriptionem adnotata ſunt in Parte I. huius operis pag. 250. n. 18. quae ſupervacaneum eſt repetere. Figuras tantum paulliſper heic operae pretium eſt expendere, quae nunc primum in conſpectum eruditorum veniunt. Dextra marmoris parte, ut antea monebam, cernitur vir ſtans, tunicatus, imberbis, aperto capite, brevi capillitio. Venter eiusdem munitur duplici faſcia, ſuperiore & inferiore; inter quas medium ſegmentum phrygio opere ornatur. Pudenda ſubligaculis brevioribus ſtrictioribuſque velata ſpectantur, eodem fere modo, quo exhibetur in antiquo marmore penes Fabrettum Capite VIII. in Traiani Columnam, pag. 256. Antonius Exochus, natione Alexandrinus, qui Romae in ſpectaculis, ob triumphum Traiani Caeſaris, ſtrenue

 pu-

pugnavit, atque vicit; idque indicat palma, quam ſiniſtra gerit. Antonii Exochi ſubligacula in eo ab his differunt, quod ornatiſſima ſunt; nam fimbria undique circumeunte ornantur, & circa ventrem cingulo elegantis operis adſtringuntur. Coxae huiuſce noſtri ludionis, & crura nuda ſunt: dextra pedis tibia faſciis, ſive duplici periſcelide adſtricta, ſpectatur, inſtar ocreae; pedes vero nudi omnino ſunt: ſiniſtra pedis tibia unica tantum faſcia munitur. Dextra rete ſive retiaculum ſuſpenſum tenet; cuius funiculum partim implexum, partim ſolutum conſpicitur. Siniſtra fuſcinam gerit, ſive tridentem; cuius manubrium a ſummo ad imum craſſius evadit. Haec arma, nempe rete & fuſcina, perſpicue declarant hanc eſſe RETIARII imaginem; alteram vero SECVTORIS, qui vicit: de quibus nullum dubium eſſe poteſt.

RETIARIOS vibraſſe in SECVTORES, ſive Myrmillones rete, quo caput eorum implicarent, implicatumque & captum proſternerent, tridente vulnerarent, & vincerent, diſcimus ex hoc marmore; nam ſuſpenſum a Retiario tenetur rete, & quodammodo in hoſtem vibratur, & iaculatur: deinde tridens intenditur. Convenit hoc marmor cum deſcriptione, quam apud Iuvenalem habemus, qui in Satyra VIII. v. 202. Graccum quemdam, genere conſpicuum, in arena Retiarii munus implentem, ita pingit:

——————— *Et illud*
Dedecus Urbis habes. nec Myrmillonis in armis,
Nec clypeo Graccum pugnantem, aut falce ſupina;
Damnat enim tales habitus, & damnat & odit.
Nec galea frontem abſcondit: movet ecce tridentem,
Poſtquam vibrata pendentia retia dextra,
Nequicquam effudit ———————

Nonnulla alia in huiuſce Retiarii ſchemate obſervanda ſuperſunt. Manus nudae ſunt, quo ſint ad certa-

tamen expeditiores. Siniſtrum dumtaxat brachium ſubarmali tegitur, quod ad carpum manus latius ſe expandit, adeoque ſolutum: dextrum vero brachium adſtricta manica, & quidem arcta, amictum cernitur; ut ita ejusdem brachii crebra certaque agitatione velocius rete vibrari poſſet. Quod Retiarii tunica induti ſpectarentur, diſerte docet Iuvenalis loco citato; & in Satyra II. v. 143. de eodem Graccho haec habet:

——————— *Tunicati fuſcina Gracci.*

Docet etiam Suetonius in Caligula: *Retiarii tunicati quinque numero gregatim dimicantes, ſine certamine ullo totidem Secutoribus ſuccubuerant: quum occidi juberentur; unus, reſumta fuſcina, omnes victores interemit.* Praeterea in hoc marmore, quamquam rudi caelatura ſculpto, ut diximus, obſervandum eſt, quonam modo tunica Retiariorum facta eſſet. Faſciae decuſſatim ſuper tunicam, perſpicue adparent in Secutore ſculpto in ſiniſtra parte, licet fracta ſit marmorea tabula. Hic dextra palmam in ſummo tenet; nec ſubligaculis amictus eſt: licet & ipſe tunicatus, ac nudo pariter capite, nudis manibus & pedibus ſit expreſſus. At in Retiario unica tantum faſcia, tamquam baltheus ab humero dextro pendens, & ſuper pectus tranſiens, laevorſum clauditur. Multa adhuc in antiquitatis ſtudio illuſtranda eruditis ſuperſunt; hinc expendendum quid nam *ſpongia* esſet, quam Tertullianus Retiariis adtribuit; eamque Lipſius pectoris tegimen fuiſſe cenſet: alii armorum genus pro defenſione: alii pro offenſione.

Retiarius praeterea ſiniſtra manu una cum haſta, cui fuſcina ſive tridens inhaeret, aliquid aliud ſimul ſtringit; quod neſcio utrum ſica, ſive aliquid aliud eſſe poſſit. Perbrevem gladium a Retiariis, praeter

ter fuſcinam, adhibitum fuiſſe, docet vetuſtum marmor a Cl. Marchione Maffeio illuſtratum, & in Veronenſi Muſeo conditum, in quo Retiarii arma, nimirum fuſcina & gladius, ſive ſica, ſculpta ſunt, quae Generoſi Retiarii monumentum praeter titulum cohoneſtant. Adlatum vide Lib. I. Cap. XIV. de Amphitheatris pag. 73. Auctoris adſertio ſuſpicari non ſinit, palmam eſſe potius ſculptam, quam ſicam, quae nonnullis ſupervacanea videtur; quum Retiarius ſola fuſcina Secutorem vulnerare, & occidere poſſet: putantque nonnulli Scriptorum loca a Lipſio adlata, quae gladii mentionem faciunt, pro fuſcina ſive tridente accipi oportere. Hoc certe rariſſimum monumentum maxima obſervatione dignum. In meo marmore, quum pro certo minime adfirmare poſſim, Retiarium fuſcinam ſimul & gladium tenere (nam ſculpturam ipſam ſaepenumero obſervavi) anceps animo pendeo, an credam fuſcinae manubrio, eo loco ad manu capiendum commodiore, infixum fuiſſe paxillum; quo adminiculo adiuta manus, fuſcinam vehementius in Secutorem vibraret. Sed de his apud viros doctos, qui veritatem unice diligunt, iudicium eſto.

Poſt humeros ſculpti Retiarii aliquid aliud adparet, quod ob imperitiam antiqui ſcultoris, vel potius inſcitiam meam, neſcio quid referre poſſit. Palmulam latiore parte poſt humeros ſuſpenſam facile crederem. Veriſimile eſt, aliud retiaculum in humeris a Retiario delatum, ut ſi iactus eiuſmodi fefelliſſet, altero dextra manu ſumto, hoſtem implicare poſſet. In ora marmoris dexteriore, quae fracta eſt, cernitur aliquid phrygio opere ſculptum: fortaſſe aliquod genus veſtis indicatur, ſive aulaeum, vel ſtragulum; nam praemia in certaminibus ante oculos certantium proponi conſueviſſe, indicat Virgilius Aeneid. Lib. V. v. 109.

Mu-

Munera principio ante oculos, Circoque locantur:
In medio ſacri tripodes, virideſque coronae;
Et palmae, pretium victoribus, armaque, & oſtro
Perfuſae veſtes, argenti aurique talentum.

Palmam certe cum Retiariis, tum Secutoribus, ſive Myrmillonibus pugnantibus pro praemio propoſitam fuiſſe, dubitare non ſinit hoc marmor, & Lampridius, qui ſcribit: *Commodum confeciſſe mille palmas, Retiariis victis, vel occiſis.*

Quae nam eſſent Secutoris arma, deſcribit Iſidorus, licet ſine teſte: *Secutor eſt, ab inſequendo Retiarium, dictus. Geſtabat enim cuſpidem & maſſam plumbeam, quae adverſarii iaculum impediret; ut antequam ille feriret rete, iſte ſuperaret.* Rationes deinde adfert idem Iſidorus, ut oſtendat cur his cum armis inſtitutum fuiſſet hoc ludicrum certamen: nimirum, quia Retiarius Neptunum aquae praeſidem; Secutor Vulcanum ignis dominum, adeoque duorum elementorum inter ſe pugnantium, ex quibus omnia gigni veteres crediderunt, nempe ignis & aquae, pugnam referebant. Hinc, ut auctor eſt Feſtus, Retiario adverſus Myrmillonem ſive Secutorem pugnanti, cantabatur: *non te peto, piſcem peto.*

Huiuſmodi certamen a Graecis originem habuiſſe, ſuadet Laertius in Pittaci vita, & Strabo Lib. XXIII. Haud ignotum hoc fuiſſe antiquiſſimae Etruſcorum genti, ex vetuſtis monumentis oſtendi ad Tabulam CLXXXVIII. Muſei Etruſci, deque eo diſſerui p. 396. Tomi ſecundi, adlato Vaſculo, Etruſco opere picto, quod in ruderibus Hadriae, veterum Etruſcorum coloniae, inventum eſſe oculati teſtes, ac fide digni ad me ſcripſerunt. Quum igitur conſtet, adlatum a me marmor, prope Miſenum cum reliquis Claſſiariorum effoſſum fuiſse: quod etiam liquet fide & ſcriptis Cl. Petri Andreae Andreinii, quae vidi, ipſumque id adfir-

firmantem audivi: non ſine ratione arguere hinc licet, certamina haec ludicra, Neptuno & Vulcano ſacra, ſolemnibus feſtiſque diebus uſurpata ibidem fuiſse.

Tabula votiva marmorea, longitudine uncias tredecim, altitudine octo Rom. pedis aequans, quae exſtat in meo Muſeo.

100

EX · IMPERIO
GENI · ALOTIANI
EVARISTVS SERVI
TOR · DEORVM · EX · VI
SO · LIB · AN

100 Praeter ea, quae ad hanc votivam tabulam, raritate atque elegantia maxime commendabilem, adnotavi in Parte I. huius operis p. 235. & 236. n. 1. dum adſervaretur Neapoli in Aedibus Andreiniis, quoniam in meum Muſeum nuper cum reliquis vetuſtis ſaxis translata eſt: lubet nunc, quod legitur, SERVITOR . DEORVM . accuratius exponere; quia ſingulare eſt hoc officium, nec alibi Servitorum Deorum mentionem fieri animadverti. Adfertur apud Arringhium Lib. II. Cap. XXII. Romae Subterraneae ſequens titulus; quo conſtat ſanctis Dei Martyribus deſtinatos fuiſse Servitores, qui eorum ſepulcris ſervirent:

EVSTATHIVS HVMILIS PECCATOR
SERVITOR
B · MARCELLINI MARTYRIS

Hunc Cl. Vignolius illuſtravit inter ſelectas Inſcriptio-

ptiones pag. 186. inter quas hanc meam tabulam nonnullis maculis corruptam vulgavit.

Servitores S. Petri nominantur in Epiſtola Nicolai II. Papae ad Rutenenſem Comitem pag. 193. ut obſervat in Gloſſario Du-Cangius in v. SERVITOR. Item *Servitor* Eccleſiae in Synodo Romana II. ſub Silveſtro c. 17. Lubet heic adferre lapidem Ravennatem, erutum in Capella S. Vitalis Martyris, quae dicitur *Sancta Sanctorum*, ex quo conſtat ſequioribus ſeculis *Deſervientes* dictos, qui antiquitus *Eccleſiæ Servitores* vocabantur. Hunc ad me miſit vir eruditione conſpicuus D. Petrus Paulus Ginannius, Monachus Caſinenſis, qui Ravennates antiquitates egregio ſtudio ac labore nunc illuſtrat.

† IN N̄ PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SCI HIC
REQVIESCIT IN PACE DOMINICVS PRB DE
SERVIENS BASILICE SCI VITALIS MARTY
RIS ET SI QVIS HVNC SEPVLCHRVM VIOLARE
RIT PARTEM HABEAT CVM IVDA TRADITOREM
ET IN DIE IVDICII NON RESVRGAT PARTEM SVAM
CVM INFIDELIBVS PONAM.

Primum adnotandum eſt, diſcrimen intercedere inter *Servitorem*, & *Servum*, ex Quinctiliano v. 10.

Quod proprium non erit, differens erit: ut aliud eſt, eſſe ſervum, aliud ſervire, qualis eſſe in addictis quaeſtio ſolet. Qui Deorum ſimulacris, templiſque addicti erant, *Servitores* dicebantur, Θεραπεύται; haud tamen erant ſervi, ſed liberi homines, ſive liberti, vel ex libertinis orti. Horum munus fuiſse videtur ſimulacra Deorum, quae in templis colebantur, feſtis diebus perpolire, illuminare, minio tingere, ornare propriis inſignibus; pretioſarum veſtium, pulvinarium, candelabrorum, lucernarum, vaſorum, tripodum, thymiamateriorum, donariorum curam agere; aras, aediſque ianuam feſtivis frondibus, encarpis corolliſque exornare: ceteraque, quae ad ſacrificia rite agenda pertinebant, depromere, praeparare, diſponere. Praeter proprias veſtes, Deorum ſimulacra aliis veſtibus pretioſioribus ornari ſolebant ſolemnibus feſtis diebus, vel eorum natali die, ſacris velaminibus, pictis auroque intertextis chlamydibus, palliis, pallis, cycladibus, ceteriſque, quae ad rem Deorum veſtiariam pertinebant, quorum frequens mentio, ut obſervat Cl. Bonarrotius Senator in Numiſmata Carpinea pag. 55. eſt apud Pauſaniam. His Deorum veſtibus maxima cura, odorum fragrantia ditatis, e templi ſacrario depromtis, praeter Servitores, praepoſiti erant eorumdem Deorum Veſtitores, qui eos veſtierent, omnique cultu ſpecioſiores redderent, ut cultorum, qui eos adorabant, ſpem & vota augerent, teſte Maximo Tyrio Sermone XXIX. His praeerant Aeditui & fani Curatores, quorum in vetuſtis marmoribus frequens occurrit mentio. Iulius Firmicus Lib. IV. Cap. I. poſt Sacerdotes & Prophetas, recenſet Deorum Veſtitores, eos ſcilicet, qui Deos veſtiebant: *Prophetas, aut Veſtitores divinorum ſimulacrorum*: & Cap. XIV. eiusdem Libri: *Sacerdotes quoque aut Prophetas, Deorum Veſtito-*

ſtito-

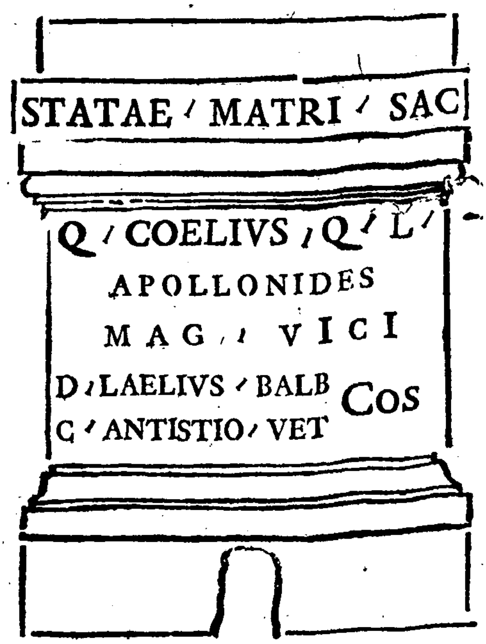
ſtitores, aut templis maxima tractantes officia, Sacerdotibus Praepoſitos.

Praeter Veſtitores fuere etiam in templis Ornatores & Ornatrices Numinum. Coronas ornatas gemmis, ſigillis, floribus, animalibus, ſideribus, impoſitas Deorum Dearumque capitibus, ſaepenumero memorat Pauſanias, qui Deae Nemeſis & Iunonis coronas elegantiſſimas deſcribit. Nemo eſt qui ignoret Deorum ſimulacra unguentis ungi & coronis redimiri conſueviſſe.

Notandum tamen maribus Diis mares, feminis Deabus mulieres, quae ornatrices dicebantur, deſerviſse. Hae veſtes, inaures, torques, armillas, sandalia, ſpecula, odores, vaſa, & quae ad muliebrem divinum cultum pertinebant, ornamenta proferebant, iisdemque eas comebant, & decorabant. Haec etiam obſervata, fulciuntur diſertiſſimis veterum ſcriptorum teſtimoniis, quae adnotavimus in Muſeo Etruſco Tom. II. pag. 321. D. Auguſtinus de Civitate Dei Lib. VI. Cap. X. haec habet: *Sunt quae Iunoni ac Minervae capillos diſponunt, longe a templo, non tantum a ſimulacro ſtantes, orantium modo: ſunt quae ſpeculum teneant.* Tertullianus de Ieiuniis Cap. XVI. *Unde & qui in Idolis comendis, & in aris ornandis, & ad ſingulas horas ſalutandis, adulantur, curationem facere dicuntur.* Servitorum quoque Deorum munus fuiſse arbitror donaria ſacra, vittas, corollas, cereas imagines, votivas tabulas ſuſpendere, eosdem Deos ſalutare, ad epulas invitare, &, ut ait Arnobius Lib. VII. adverſus Gentes, quaſi dormientes, matutinis horis excitare aeris tinnitibus, cymbalorum quaſſationibus, tympanis, ſymphoniis, ſcabillorum ſtrepitu, tibiarum modulationibus, ut ſupplicum vota exaudirent.

Ara marmorea, Romanum pedem fere unum aequans, latitudine vero uncias undecim, quae nunc in meo Muſeo adſervatur.

101

101 Huius arulae inſcriptionem evulgavi ex aliorum ſchedis in Parte I. huius operis, pag. 440. n. 61. & quidem nonnullis mendis inquinatam; nam intercidiſſe putabam. Paucis ab hinc menſibus, quum Villam iterum perluſtrarem Nobiliſſimi atque humaniſſimi D. Comitis Angeli Gallii, quae ad *Scandicci* dicitur, tertio circiter ab Urbe lapide ſitam, ut iterum inveſtigarem inſcriptum parvum lapidem, quem protuli in eadem Parte I. Inſcriptionum antiquarum, quae in Etruriae Urbibus exſtant, pag. 429. n. 1. quem quum non reperiſſem, quod ſuſpicatus iamdiu fueram, comperi fato quodam tranſlatum fuiſſe in publicum Muſeum Veronenſe; forte fortuna aliud agens contigit, ut hanc ipſam arulam, non cum reliquis, ſed ſeorſim poſitam in impluvio eiusdem Villae, converſa ad parietem inſcripta facie, invenirem: qua inventa, quum gaudium meum

um eidem generoſo viro Comiti Gallio teſtatus eſſem, meis adnuens precibus, dono dedit, ſtatimque tamquam ſuae in me benevolentiae perennem teſſeram, domum meam transferri iuſſit.

Icunculam STATAE Matris, eidem arulae ſuperpoſitam fuiſſe non dubito: in utroque latere quadrata adhuc exſtant foramina, non parum profunda, & in baſi excavatus eſt ab una ad alteram partem quidam, ut ita dicam, canaliculus: quae ſubſpicandi anſam praebent, forſitan portatilem aram fuiſſe; adeo ut inſertis utrobique quadratis paxillis in utroque foramine, & inferius alio ſubpoſito paxillo, facile adtolli, & quocumque iubebatur per vicum transferri poſſet in ſacris, quae in honorem Statae Matris cura impenſiſque Magiſtrorum Vici peragebantur. Portatiles aras in uſu apud antiquos fuiſſe, a me alibi adnotatum memini. Clariſſimum arae in exercitu Romanorum portatilis exemplum exhibet una e marmoreis columnis, quae in Muſei Medicei decus poſitae ſunt, in quibus omnia armorum genera cum terreſtria, tum maritima pro defenſione, & offenſione ſummo artificio ſculpta ſunt, quas accurate iam delineatas in lucem, ut in votis eſt, aliquando proferam. Ara, quae in eadem columna ſculpta eſt, in medio perforata cernitur, latiori quadrato hiatu, e quo traiectum cernitur paxillum incurvum; ex qua deducimus aras ita portari conſueviſſe, quum exercitus luſtraretur.

Multa etiam ſuadent hanc arulam, a me editam, his in locis prope Florentiam olim effoſſam fuiſſe; ſiquidem alios duos lapides protuli, in quibus L. Sattius Creticus, & C. Poblicius Maethes libertus, Sexviri Magiſtri Auguſtalium memorantur, & in agro Florentino erutos fuiſse conſtat, ut dixi in Parte I. huius operis pag. 214. num. 2. & pag. 290. num. 12. Mulierum Vicanarum, ad quas ſpectabant

ſa-

ſacra in honorem Bonae Deae facienda, florente veterum Florentinorum Colonia, iam adnotavi mentionem fieri in inſigni marmorea tabula, quae Florentiae exſtat in Aedibus Marchionum Rodulphiorum pag. 316. Parte I. Inſcript. ant. Etruriae Urb.

Celebris fuit Statae Matris cultus apud Romanos, cuius ſimulacrum in Foro coluerunt: poſtmodum apud Vicanos tranſiit, idque huius parvae urnae teſtimonio confirmari poteſt. Accedit Feſti auctoritas, qui ita ſcribit: STATAE MATRIS *ſimulacrum in Foro colebatur, poſtquam id colluſtravit* (legendum, ut optime emendat Scaliger, *Coelius ſtravit*) *ne lapides igne corrumperentur, qui plurimus ibi fiebat nocturno tempore. Magnaque pars populi in ſuos quiſque* VICOS *retulerant eius Deae cultum*. Hic quoque Magiſter Vici, qui aram hanc Statae Matri ſacravit, Q. Coelius Apollonides, adhuc libertus erat.

Quae nam Dea ſit Stata Mater, & quare hoc nomine adpellata, non invenio. Subſpicor eamdem eſſe ac Veſtam, ſive Tellurem. Phurnutus Cap. XXVIII. de Cerere & Veſta, deducit Veſtae etymon a Graeco ἱστάναι, quod eſt *ſtare, ſiſtere*. Ovidius Faſtorum Lib. VI. v.

Stat vi Terra ſua: vi ſtando Veſta vocatur.

Arnobius Lib. III. adverſus Gentes: *Terram nonnulli Veſtam pronunciant, quod in mundo ſtet ſola, ceteris eius partibus in mobilitate perpetua conſtitutis*. Hinc igitur, cur STATA MATER ita adpellata ſit, haud obſcure elucet. Qui plura cupit adeat Voſſium de origine & progreſsu Idololatriae Lib. II. Cap. LIX. Eamdem ac Fortunam veteres credidiſse, docent haec priſca marmora, quorum alterum Tiferni exſtat, quod ex Ligorio exſcripſit Gudius: alterum vero Foro Livii inventum, oblatumque Cardinali Mediceo, memorat idem Gudius pag. L. 112.

STA-

STATAE FORTVNAE
M · ASSIDIVS · M · F · PALAT
MACERINVS
EQV · PVBL · VI · VIR · AVG
PATRON · MVNCIP
TIFERN
D · D

STATAE · FORTVNAE
AVGVSTAE
TITVS · LAENIVS · T · F · QVIR
CAMARINVS
TRIBVNVS LEG · XV · AVG
D · D

Sequens marmorea tabula, quam Romae in Hortis Cardinalis *della Valle* exſcripſit idem Gudius, & ex eo edidit Heſſelius pag. XL. 3. indicat Statam Matrem cum Vulcano communem aram cultumque habuiſſe.

VOLCANO · QVIETO · AVGVSTO
ET · STATAE · MATRI · AVGVSTAE
SACRVM
P · PINARIVS · THIASVS · ET
M · RABVTIVS · BIRVTIVS
MAG · VIC · ARMILVSTRI · ANN · IV

Gruterus, & Reineſius nullum lapidem protulerunt Statae Deae dicatum. Raritatem addunt huic meae arae Conſulum nomina, quare quo anno dedicata ſit, innoteſcit. D. Laelius Balbus & C. Antiſtius Vetus Conſules fuere anno V. C. DCCXVII. ſex ante aeram Chriſtianam annis. Igitur quum in ea ſcriptum ſit STATAE MATRI, minime ſollicitandus

dus eſt adlatus Feſti locus, uti monebat vir omni laude maior Ludovicus Antonius Muratorius, qui e meo opere iterum edidit in Tomo I. novi Theſauri veterum Inſcriptionum pag. CCXCVII. 6. idque merito fecit; nam quum STATIAE . MATRI . SAC ſcriptum legiſſet, de eius ſincera origine dubitavit. His tamen mendis ſublatis, quum ipſum archetypum hodie apud me exſtet, neque, ut putabam, perierit, & diſerte habeat STATAE · MATRI · SAC. id eſt *ſacrum*; minime de eius ſinceritate dubitandum eſſe praemoneo.

In eadem Villa Comitis Angeli Gallii Patricii Florentini inter ceteros lapides hi quoque exſtant.

102

D ❦ M
VLPIO
FRVCTO
CONIVGI
VISELLIA
QVARTINA
B · M · F

103

D M
PARAMVTHI
TRAIANA DO
MINA SIIRVO
MIIRIINTI
FIICIT

103 Hos duos lapides iterum proferre optimum duxi; quia in altero n. 101. quinctam lineam omiſi in Parte I. pag. 436. n. 45. in altero vero mendum in ſecunda linea; nam habet PARAMVTHI, non PAPAMVTHI. De uſurpatione duorum II pro E, vide adnotata ad pag. 262. Parte I. Aliud exemplum lubet adiicere in ſequenti marmore, quod Romae effoſſum anno MDCCXXXIII. prope Eccleſiam S. Caeſarii, V. C. Franciſcus Ficoronius exſcripſit, & ad me miſit.

GRAM-

GRAMMATICVS · LECTORQVE · FVI
SET · LECTOR · EORVM · MORE INCOR
RVPTO · QVI · PLACVERE · SONO · COIVGIS
EXIGVO NATAE PIETATE SEPVLTVS
HOC MARIVS FIDENS CONTEGOR A TVMVLO
MARIA DIDYMI ⊖ MARIA ACHELOIS
TII LAPIS OPVTIISTOR LIIVITER SVPER OSSA RESIDAS

Quandoquidem ſuperius mentio a me facta eſt Villae Illuſtriſſimi Comitis Angeli Galli, quae ad *Scandicci* dicitur, peropportunum heic locum ſibi poſtulant aliquot lapides, quos aliquibus cum mendis vulgavi in Parte I. huius operis pag. 429. & 436.

104
C · VALERIVS · HILARIO
SEMPRONIA · MODESTA
FECIT
C · VALERIO · C · F · MODESTO
FILIO · SVO · QVI
VIXIT · ANNIS · XVIIII
ET · SIBI · ET · SVIS

105
D
M · AVRELIVS A
HOC MONIME
SIBI · ET · AVRELIAE · H
MERENTISSIMAE
BERTABVSQVE F
HOC MONIMEN
VENDERE VEL DO
INFERET AERA

Ibidem, in unico Lapide.

106
C · CERIVS · C · ET · Ɔ · L IVLIA · Ɔ · L ·
ANDRONICVS · PHILVMINA

P D M

107

D ⚘ M
V L P I O
F R V C T O
C O N I V G I
V I S E L L I A
Q V A R T I N A
B · M · F

108

D I I S · M A N I B V S
H Y G I N I · V E R N A E
P R O B I S S I M I
V I X I T · A N N · X I I X

Iterum etiam adferre cogor perparvam marmoream tabulam, quam protuli in Parte I. huius operis pag. 429. num. 1. non ut crambem recoquam, ſed ut veritati fideique meae conſulam. Ea ita ſe habet, & ante annum MDCCXXIV. cum reliquis exſtabat in eadem Villa Nobiliſſimi Comitis Gallii, quum ibidem αὐτόπτης exſcripſi.

109

V TI · LATINIVS TI · L · DORI
Θ AGRASIA TI · L · RVFA
HOC · MANSVM · VENI · IIII · K SEPT
P · SVLPICIO · C · VALGIO · RVFO
C O N S V L I B V S

109. Fateor, frequenter legi codicum antiquorum, numiſmatum, gemmarum & lapidum translationes: verum huius ſingularis tituli non translatio, ſed caſus potius dicendus eſt. Conſtat, fatente Cl. Marchione Maffeio, hanc ipſam tabellam nunc exſtare in Muſeo Academiae Veronenſis, quam idem protulit in Vol. I. Obſervat. Litterar. pag. 200. & quidem cum mendis, corruptoque unius Conſulis nomine. Silentio id praeteriiſſem lubenter, niſi de fide mea dubitan-

tantem vidiſſem doctiſſimum Ludovicum Antonium Muratorium, qui ex meo libro exſcripſit, & in Tomo I. novi Theſauri Inſcriptionum antiquarum pag. CCXCVII. num. 2. iterum vulgavit. Haec enim in Notis ſcripſit vir omni laude maior. *Atque hinc diſce* Publium Sulpicium *ordinarium potius, quam ſuffectum Conſulem fuiſſe, utpote qui* Caio Valgio *praecedit. Quod tamen mirere, lapidem hunc in Muſeo Academiae Veronenſis nunc exiſtere*, nos monens Cl. V. Marchio Maffeius, *illud, ut arbitror, Florentia adductum*, pro VALGIO *habet* VALERIO. *Utri fides addenda* (forſitan) *adhibenda eſt? Legit etiam Maffeius* TI. LATINIVS *&* AGRASIA T. L. Menda irrepſiſſe arbitror; nam ego vulgavi TI. LATINIVS. Muratorius vero perperam T. LATINIVS.

Hunc lapidem in lucem protulit Cl. Heſſelius inter Gudianas pag. CCCLVIII. 7. teſtatuſque eſt idem Gudius exſtare *Florentiae, in Villa Angeli Galli*. Ipſe etiam inemendatum edidit; Conſulum tamen nomina non deformavit, quod fecit Cl. Marchio Maffeius. Habet enim marmor IIII. K SEPT P. SVLPICIO. C. VALGIO. RVFO CONSVLIBVS. Id etiam conſtat ex ampliſſimo Senatore Bonarrotio, qui multis ante me annis eumdem perparuum lapidem exſcripſit: cuius Schedas & idem Cl. Maffeius vidit, & ego ipſe vidi. In margine haec adnotavit Bonarrotius; HOC *pro* HVC: Gruterus pag. DCCCLXXXIIII. 5. & alia nonnulla, quae ad Conſules pertinent. Quare praeferenda eſt ea interpretatio, quam tum idem Maffeius, tum Muratorius dedere, nimirum: *huc ad manendum veni*.

Raritatem huiuſce tituli ſepulcralis cum ob formulam HOC. MANSVM. VENI. tum ob Conſulum par intellexit idem Cl. Maffeius, quos decem annos praecedere Chriſti Domini Nativitatem adfirmavit. Sed duodecim annis antecedere, ex editis

Faſtis conſtat, ut monui; idque etiam obſervavit Celeberrimus Muratorius, in praelaudato novo Inſcriptionum antiquarum Theſauro, in hunc modum, quemadmodum etiam adnotatum eſt ad Sigonium in Faſtos Capitolinos, Tom. I. pag. 581.

Anno V. C. 741.
Ante Ær. Ch. 12

M. VALERIVS MESSALLA BARBATVS
AEMILIANVS. cui mortuo ſuffectus eſt
C. VALGIVS RVFVS. cui abdicanti ſuffectus
C. CANINIVS REBILVS. mortuus in magiſtratu
P. SVLPICIVS QVIRINVS

Poſtquam haec ſcripſiſſem, & multis curis diſtractus apud typothetas iam excuſa reliquiſſem, prodiit in lucem Volumen V. Obſervationum Litterar. cuius auctor eſt Nobiliſſimus Marchio Scipio Maffeius. In extremo eiusdem operis umbilico Additiones & Correctiones more ſuo adiunxit pag. 396. primum ad Volumen IV. mox ad I. deinde ad III. & V. In his, quae ad primum adtinent, in adlato lapide olim penes Comitem Gallium, nunc in Muſeo Academiae Veronenſis exſtante, monet ſcriptum eſſe non C VALERIO RVFO, ut antea ediderat pag. 220. ſed C. VALGIO RVFO. quare, eo fatente conſtat, adcurate a me editum fuiſſe lapidem illum, in quo edendo idem Maffeius peccavit; adeoque parcendum Cl. Muratorio, qui de mea, vel potius Maffeii fide, non ſine ratione dubitavit.

Perlubet nunc rem maxime obſervatu dignam ex eo lapide adnotare, quae diligentiam tum Muratorii, tum Maffeii fugit; quaeque mirum in modum auget eiusdem lapidis pretium. Publius ille Sulpicius Quirinus, qui in Conſulatu conlega Q. Valgii

Ru-

Ruſi ſcribitur, is fuit Auguſti Legatus, qui cenſum egit in Syria. Idem *Cyrinus* nominatur ab Evangeliſta Luca Cap. II. *Exiit edictum a Caeſare Auguſto, ut deſcriberetur univerſus orbis. Haec deſcriptio prima facta eſt a Praeſide Syriae Cyrino.* Graecus textus: Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη, ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κηρυνίου. In aliquibus Codicibus ſcriptum: Κυρείνου, Κηρυνίου. Vir hic Conſularis Syriae Proconſul, procul dubio eſt idem P. Sulpicius Quirinus, cuius genus & geſta paucis exponit Tacitus Lib. III. Annalium. *Nihil*, inquit, *ad veterem & patriciam Sulpiciorum familiam Quirinus pertinuit, ortus apud municipium Lavinium: ſed impiger militiae, & acribus miniſteriis, Conſulatum ſub Divo Auguſto; mox expugnatis per Ciliciam Homonadenſium caſtellis, inſignia triumphi adeptus, datuſque rector Caio Caeſari Armeniam obtinenti, Tiberium quoque Rhodi agentem coluerat.* Eiuſdem *Quirini Conſularis praedivitis* meminit in Tiberio Suetonius cap. 49. Flavius Ioſephus Rerum Iudaicarum Lib. XVII. & XVIII. Strabo Lib. XII. p. 392. Doctiſſimus Noriſius fere integrum §. XII. Diſſertationis II. in Cenotaphia Piſana occupat, ut oſtendat quo tempore P. Sulpicius Quirinus in Syriam Legatus Auguſti venerit, eiuſque genus, magiſtratus, ac res geſtas luculenter illuſtrat, aliaque multa adnotaſſet ſi marmorea haec tabula, in qua eiusdem Quirini Conſulatus ponitur, ei innotuiſſet. Haec pauca, quae ad rem noſtram pertinent, ex eo delibata, adtuliſſe ſatis eſt. Ita ſcribit ibidem celeberrimus Noriſius pag. 322. prioris editionis: *Ex Auguſti forte inſtituto, Syri centeſimas ſolvebant; quare Caius Caeſar, inſcio Auguſto, non auſus fuiſſet novum Syriae tributum imponere. Iudaea vero Herodi regi ſubdita, huic, non autem Romanis, tributa pendebat. Hinc eius deſcriptionis faciendae impetus Auguſtum inceſſit, ut totius Romani Orbis habitatorum nu-*

numerum, eorumque facultates notas haberet, quod unum per cenſum exquirebatur ex laudata Claudii Imperatoris oratione. Nec Iudaei repugnarunt, quod ſciebant nihil ex cenſu ſe Caeſari daturos, quum pura puta eſſet hominum ac rerum poſſeſſarum deſcriptio. Hunc igitur cenſum Quirinus habuit A. V. DCCXLIX. *cum extraordinario imperio in Syriam miſſus; quae deſcriptio* prima a *S. Luca dicitur, quod idem poſtea Quirinus A. V.* DCCLX. *praeſes ordinarius in Syriam veniens, cenſum iterum in Iudaea egit, eadem tum primum in provinciae formam redacta. Illa, fuit teſte Evangeliſta, totius Orbis deſcriptio; hanc vero per Syriam tantum ac Iudaeam peractam ſcribit Ioſephus locis laudatis.* Altera vero cenſum in Iudaea factum fuiſſe nonnulli opinantur A. V. DCCLI. vel ineunte DCCLII. quo natum fuiſſe Chriſtum Dominum arbitrantur, quae omnia opportuniore loco expendenda ſunt.

Sigillum ex aere perrarum, forma orliculari huius moduli, quod exſtat Florentiæ in Muſeo Marchionum Nicoliniorum.

110

110. Inſigne par Conſulum in hoc habes. Inſcriptio, ſi in ordinem redigatur, ita ſe habet.

C·IV.

C · IVLI · ALEETHTHESEE

ƎƎSƎHTƎƎ⅃A · I⅃ΛI · Ɔ

SILVANO ET AVGVRINO · COS ·

Exſtantes literae in exſtimo gyro, partim ordine recto, partim inverſo ſculptae ſunt; quae idem nomen repetunt. Dum haec aliaque monumenta contemplor, mirari numquam ſatis poſſum cur Romani, vel multoque antea etiam Etruſci Graecique, qui ſigillorum uſum ab Aegyptiis didicere, ut in Praefatione ad Volumen I. egregii operis Sigillorum ſequioris aevi luculenter oſtendit Vir Clariſſimus Dominicus Maria Mannius, Typographicam artem non invenerint, quum obſervarent ſculptas e contrario litteras, impreſſas poſtea, recto ordine legi, ut in monumentis ſcribebantur. Utriuſque ſcripturae exempla ſuppeditat hoc rariſſimum ſigillum, & hac quidem forma, quo figulina opera ſimili modo, litteris tamen non exſtantibus, ſed inſcalptis conſignari ſolebant. Divinae Providentiae, quae omnia ſapienter fortiterque moderatur, adſcribendum puto, quod tam ſero inventa ſit ars Typographica: atque, ut opinor, non ultima cauſa ea eſt, quia Deus perdi, diripi & aboleri voluit, exceptis tantum divinis Libris, tot millia Codicum manu conſcriptorum, ne Daemonis commenta, Philoſophorum deliria, Gentiumque ſuperſtitioſae opiniones litteris conſignatae ad idiotas veteres Chriſtianos pervenirent.

Quanti momenti ſint Conſulum nomina, nimirum M. Celonii *Silvani*, & C. Serii *Augurini*, diſce ex doctiſſimo Noriſio, qui ad unicum monumentum a Grutero adlatum, ut veram eorum lectionem reſtitueret, lectores adlegavit. Ita igitur ſcribit in Epiſtola Conſulari pag. 97.

" An-

„ Anno V. 909. Chriſti 156. notantur in Faſtis
„ Conſules *Silvanus*, & *Augurinus*. Panvinius ſcri-
„ bit: *Plautium Silvanorum*, & *Sentium Augurino-*
„ *rum nomina fuiſſe ſuperius demonſtravi*. En tibi. Le-
„ unclavium ex Panvinio ſcribentem in indice lib. 70.
„ *Plautius Silvanus*, & *Sentius Augurinus*. Et qui-
„ dem Panvinius cum legiſſet A. V. 752. Conſu-
„ les Auguſtum XIII. & M. Plautium Silvanum,
„ alium Silvanum, qui imperante Tito A. V. 834.
„ Faſtis praenotatur, *M. Plautium* itidem appellavit,
„ qui tamen T. Annius Silvanus dicebatur, ut oſten-
„ di. At hic tertius Silvanus Conſul nec ex Plau-
„ tiis, neque ex Anniis fuit, ſed ex Ceioniis. Ex-
„ ſtat Inſcriptio apud Manutium in Lib. de Ortho-
„ graphia, ac Gruterum pag. 128. 5. in qua aedi-
„ cula ſacra aedificata A. V. 864. imperante Tra-
„ iano, C. Calpurnio Piſone, & M. Vettio Bola-
„ no Coſſ. dicitur; poſtea reparata, & ornata à Tib.
„ Claudio Meſſallino Centurione Cohortis V. Vi-
„ gilum.

M · CEIONIO · SILVANO

C · SERIO · AVGVRINO · COS

„ Ceionia gens ad ſummum nobilitatis faſtigium eve-
„ cta fuerat, L. Ceionio in Caeſarem ac filium ab
„ Hadriano adſumpto; cuius poſtea filius L. Ce-
„ ionius Aurelius Commodus collega M. Aurelii im-
„ peravit. Quaedam Ceioniorum familia Silvani co-
„ gnomentum tulit, in qua prior huius anni Con-
„ ſul natus eſt. Eius collegam Panvinius *Sentium*
„ dixit, quod Plinius Lib. 4. epiſt. 27. laudat *Sen-*
„ *tium Augurinum*. Sed aliter ſcribendam familiam,
„ docet laudata Inſcriptio. Idem error corrigatur in
„ altero Augurino Conſule A. V. 885.

In eodem Muſeo Marchionum Nicoliniorum vidi ex aere duos anulos ſignatorios, qui inferius ſub gyro inſcriptiones haſce habent: in primo quidem litterae e contrario inciſae ſunt; in altero vero, ut hodie effinguntur. In pala prioris anuli, loco gemmae, ſculptus eſt uvarum racemus: in pala alterius, delphinus.

111	112
C · CAECILI' O P T A T I	L · T̂VRI S R Ā O N

112. In ſecundo legendum: *Lucii Titurii Stratonici*.

Vetuſta marmora in agro Tunetano, & circumiacentibus regionibus inventa ab erudito viro Ioanne Pagnio, in Piſano Gymnaſio Medicinae Profeſſore, iuſſu LEOPOLDI Medicis Cardinalis Ampliſſimi Florentiam advecta, publici iuris feci in Parte I. huius Operis: alia nunc proferre lubet, quae propter ingentem molem, vel quod domorum limina, vel muros conſtituerent, Florentiam transferri minime potuere. Haec poſtmodum Ioannes Antonius Coratius, in Africam miſſus a Coſmo III. Magno Duce Etruriae, ut alia antiquitatis eruditae monumenta perveſtigaret, in Mediceum Cimeliarchium tranſportanda, deſcripſit; qui authographum ſuum cum V. C. Antonio Maria Salvinio communicavit: e quo, eodem Salvinio Praeceptore meo amantiſſimo permittente, exſcripſi. Ea nunc primum in lucem prodeunt.

Apud Beggiam, qui pagus octoginta milibus paſſuum diſtat a Tunetana urbe, in lapide, qui longitudine octo Romanos pedes, craſſitie duos aequabat.

113
. . . .

. . . . PRONEP · T · AELIO · HADRIAN . . . .

. . . . . RVM GENTIQVE MVNICIPIVM AELIVM AVITTA . .

. . . . PROCOS · ET · Q · EGRILIO PLARIANO LEG · PR

. . . .

113. In principio ita reſtituendus videtur: IMP · CAESARI · DIVI · HADRIANI · FILIO · DIVI · TRAIANI · PARTHICI · NEP · DIVI · NERVAE · PRONEP · T · AELIO · HADRIANO · ANTONINO · AVGVSTO · PIO etc. cuius in honorem poſitus eſt a Municipio Aelio, forſitan poſt victoriam de Mauris ſuſceptam, quos ad pacem poſtulandum coëgit, teſte Capitolino.

Ibidem, in fragmento ingenti.

114
. . . . . . MANICIS ARM . . . . .
. . TRIB · POTEST · XVI . . . . . .
. . . ANI · PARTE DIVI NE . . . . .
SEPTIM . . . . VACANO . . .

Ibidem.

115
. . . . . NTONINI PII GER . .
. . . . . . NTIE MAXIMO . . .
. . ABNEP · DIVI TRAIA . . .
. . . ASTRORVM COL . . .

Ibidem.

116
. . . .
. . . . FILIO DIVI COMMODI FRATRI
. . . . IMP · XII · COS · III · PP · ET
. . . . RVAE ADNEP · M · AVRELIO ANTO
. . . . . NIN · · ET AVSPICIS DIVINIS F ·
. . . .

Ibidem.

117
. . . . PRONEP DIVI TRAIANI . . . .
. . . . I · PERTINACIS · AVG · ARAB · ADIAB . . .
. . . . I . . . COS · III · ET · L · SEPTIMIO SEVERO
. . . . CIMVM . POCOS · C · V · COLONIA · I . . . .

Ibi-

Ibidem.

118

D · M · S
EVHEMERIS
PIA FELIX
VIXIT AN
NIS XIIII
M · VIII
H · S · E
NICE · · RVS
MARITVS CO
ſic NIVGI NCOM
PARABILI FEC

Apud Biſertam in marm. columna.

119

IMP · CAES
M · AVRELLIVS
ANTONINVS
PIVS FELIX AVG
PARTHICVS · MAX ·
BRITANNICVS MAX
GERMANICVS MAX
TRIB · POT · XVIIII
COS · III · P · P ·
RESTITVIT
X L I X

119. Huiuſce miliaris columnae inſcriptio docet M. Aurelium an. V. C. DCCCCXIX. Chriſti CLXVI. Pudente & Pollione Conſulibus, viam publicam reſtituiſſe.

Prope Tlachim.

120

D · N · AVR · · · · · ·
CONSTANTINO NOBI
LISSIMO CAESARI
MVNIC · AVREL · · ·
· · · · · · DEVOT · · ·
· · · MAIEST · · · · E
EIVS
D · D · P

120. Forſitan; *Municipes Aureliani, ſive Aurelianenſes devoti Numini Maieſtatique eius.*

121 *Ibidem.*

.......RVM SACRVM....

......PAPIRIA CILONIANVS....

.....MIVS HONORARIA SVMMA...

... M... CLYP.... CVM INSIGNIBVS....

... POSTVLANTE POPVLO DIEM LVD..

... EPVLVM EDIDIT D D.

121. Ex ipſo cognomine CILONIANVS, forſitan aliquando innoteſcet clari viri nomen, in cuius honorem clypeus cum inſignibus poſitus eſt; qui ob dedicationem ſuſceptumque tam eximium decus, ludos & epulum dedit. Clypei rotunda forma imagines continebant illuſtrium virorum: pro meritis aurei & argentei ponebantur in templis, in curia, in loco maxime honorifico. In clypeorum dedicatione ludos & epulum dari conſueviſſe, edita marmora teſtantur, quibus pauca adfert I. Lipſius in Tacitum Annal. Lib. II. Vide etiam Tomaſinium de Donariis Cap. XX.

In Zaguan pago, in marmoreo cuiusdam oſtii limine.

122

.... PIISSIMO ROM..... PRINCIPI

.... S: C: MINISTATIONE PROCONS PA

.... INSTITVTIS NVNC SOLIO VNO IFIMO *ſic*

.... CONGESTIONI ET... PARIT... IN...

..... STVLINVS GENEROSA FAMILIA PROGENITVS

PERFECIT EXCOLVIT LVDOS DEDIT DEDICAVIT

Pro-

Prope eumdem pagum.

123

. . . .

. . . PATRI QVI VIXIT ANN

. . . ET . . . . AE · MATRI

T · AELIVS AEMILIVS NARCI . . .

T · AELIVS AEMILIVS MELANT . . .

M · AELIVS AEMILIVS FVSCVS

P · AELIVS AEMILIVS HOSPES

FILIS POSTERISQVE LIBERTIS

Apud Mnaram prope Mahametta.

124

C · SVELLIO
Q V A R T O
P A T R I SVO

125 *Ibidem.*

C · SVELLIO
PONTIANO
PATRVELI

126

C · AEMILIO
AFRICANO
AVVNCVLO

127 *Ibidem.*

M · AEMILIO
PAVLLO

128

AEMILIAE
PIAE VXORI

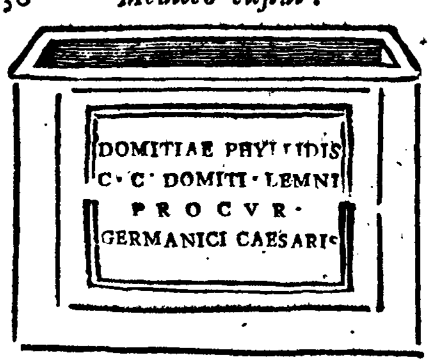
In pago quodam Tunetano.

129

D · M · S
MEMORIAE SANCTISSI
MAE FEMINAE SEPTIMIAE
DONATAE QVAE VIX ANN
XLI MENSIBVS VIIII

Cinerarium marmoreum pulcherrimis ornamentis exculptum, in Muſeo Mediceo exſtat.

130

Eidem Cinerario adiungendus eſt ingens marmoreus Cippus, qui nunc exſtat in Muſeo Capitolino.

LEMNO · AVG · L ·
PROC
PATRIMONI · ET
HERED · ET
DOMITIAE · PHYLLIDI
L · DOMITIVS · LEMNVS · F ·

Li-

130. Libuit heic rurſus adferre huiuſce elegantiſſimi Cinerarii inſcriptionem, ut adnotarem, olim exſtaſſe in Aede Sodalitii Sacri Corporis Chriſti in Monte Varchio, Etruriae Caſtro, non uno nomine inclyto, quam ibidem exſcripſit Baptiſta Brunelleſchius Florentinus. Poſtmodum Volaterras translatam fuiſſe conſtat; demum in Muſeum Mediceum.

Sequentes Inſcriptiones inter Gudianas adferuntur, & in Palatio Magni Ducis Etruriae exſtare dicuntur; ſed hodie deſiderantur.

131

ΚΛΑΥΔΙΑ ΚΑΛ
ΛΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΚΑΙ . ΚΟΡΝΗΛΙ
ΟC . ΔΙΑΔΥΜΕ
ΝΟC . ΕΞ ΕΤΙ ΤΑΦ...
ΘΕΟΝ . ΤΟΝ . ΒΩ
ΜΟΝ . ΑΝΕΘΗ
ΚΑΝ

132

D · M
IVNIA · QVIETA
RVFINAE · FILIAE
DVLCISSIMAE
VIXIT · AN · XV
B E N · M · F

131. Inter Gudianas adfertur pag. LXIV. 10. perperam tamen exſcriptam fuiſſe perſpicuum eſt in quincto & ſexto verſu; in quibus ſcriptum arbitror: ΕΞ ΕΠΙ ΤΑΓΜΑΤΟC ΘΕΩΝ. Vide quae adnotantur in Parte I. huius Operis pag. 1. & 2. & pag. 235. Eadem epigraphe Latine reddita: *Claudia Callicratea, & Cornelius Diadumenus ex praecepto Deorum hanc aram dedicarunt.*

133

C · FVLVINI
C · L · GLAVCI

134

A · GABINIVS
APOLLONIVS
HIC EST

HIC

134. HIC EST. In ſexcentis lapidibus HIC SITVS EST. Quod vero recte ſcriptum ſit in hoc titulo HIC EST. alter iam adlatus paullo ſuperius pag. 154. num. 168: evincit, qui haec habet: ANTIPATRA DVLCIS TVA HIC SO ET NON SO: videlicet: *hic ſum & non ſum*. Eadem phraſis adnotanda eſt in Graeco epigrammate, quod ſubiicio, neque editum apud Gruterum, & Reineſium invenio. Mecum nuper humaniſſime communicavit vir ingenio & eruditione conſpicuus, mihique amiciſſimus, Rodulphinus Venutus, Patricius Cortonenſis, & Academiae Etruſcae a Secretis meritiſſimus. Scriptum eſſe monuit in praegrandi cippo, e quo deſcripſit, & exſtare Romae penes Carolum Neapoleonium lapidicinam.

Θ · Κ :	*Diis Inferis*
CΤΗΛΗΝ ЄΘΗΚΑΝ	*Cippum poſuere*
ΝΙΚΟΜΗΔЄΙ CΥΝΓЄ	*Nicomedi conſangui-*
ΝЄΙC ΟC ΗΝ ΑΡΙCΤΟC	*nei . qui fuit optimus*
ΙΗΤΡΟC ЄΝ ΖΩΟΙC	*Medicus dum vixit.*
ΟΥ ΗΝ ΠΟΛΛΟΥCΤЄ	*quoniam & multos*
CΩCΑC ΦΑΡΜΑ	*ſervavit pharma-*
ΚΟΙC ΑΝΩΔΥΝΟΙC	*cis dolorem ſedantibus.*
ΑΝΩΔΥΝΟΝ ΤΟ CΩ	*doloris expers. cor-*
ΜΑ ΝΥΝ ЄΧЄΙ ΘΑΝΩΝ	*pus nunc habet mortuus.*
ЄΥΨΥΧΩ ΝΙΚΟΜΗΔΗC	*Bono ſum animo Nicomedes.*
ΟCΤΙC ΟΥΚ ΗΜΗΝ ΚΑΙ ЄΓЄΝΟ	*qui non eram & na-*
ΜЄΝΟΥ ΟΥΚ ЄΙΜΙ ΚΑΙ ΟΥΛΥ	*tus ſum. non ſum & non do-*
ΠΟΥΜΑΙ ΖΗCΑC ЄΤΗ ΜΔ	*leo poſtquam vixi annis XLIV*
ΚΑΙ ΗΜЄΡΑC ΚΓ	*& dies XXIII.*

In Palatio Magni Ducis ex Gudianis pag. CCXLVI. 8.

135

V A R E I A
FELICISSIMA
AVRELIAE
ERMIONAE
FILIAE · DVLCISS

Ibidem ex Gudianis pag. CCLIII. 9.

136

TI · C · AVGVSTALIS
FECIT · MATRI · SVAE
CARISSIMAE
ITEM · FRATRI SVO
FELICI · V · A · VIII

In terra Galerae (lege *Galeatae*) *in Etruria*, *circa Viam Claudiam*, *ex Gudianis pag.* CCLV. 3.

137

D M
GRAPHICO PVBLICO MAECIANO SODALIVM TITIVM
SCRIBONIA SYNTYCHE CONIVGI KARISSIMO FECIT
ET SIBI ET SVIS POSTERISQVE EORVM IN FR. P. VII. IN AG. P. XII.

Ibidem.

138

FABVLEIAE · CHRYPE · LIBER
VIXIT · ANN · LVIII · MEN · X · D · XVIIII
M · FABVLEIVS · M · F · EVCARPVS
FABER · FERRARIVS · MATRI · CA
RISSIMAE · EX · TESTAMENTO · P · C
H · M · H · E · N · S

IGI.

137. Inſcriptio haec exſtare dicitur in Schedis Petri Andreae Andreinii Patricii Florentini *in Muſeo Mediceo*. Adlata rubrica: *In Terra Galeatae* etc. hic tollenda eſt, & praeponenda lapidi, qui ſequitur num. 138. hic enim lapis, ut in Gudianis adnotatum, exſtat *in Terra Galerae* (lege *Galeatae*) Hanc tranſpoſitionem, me inconſulto, & ab urbe abſente, patravit Typographus: quod heic loco propinquiore monendum cenſui.

Sequens Inſcriptio Florentiae exſtabat, ex vetuſto Codice Bibliothecae Stroziae; hodie vero non reperitur.

139

L. MAMILIVS
L · L · FAVSTVS · SEVIR · AVG ·
L · MAMILIO · L · F · ARN · MODESTO
SELECTO ET DECVRIONI
VIVOS · SIBI · ET · LIBERTIS · SVIS · FECIT
L · MAMILIO · EPINICO · SEVIR · AVG ·
L · MAMILIO · ACTIO ·
CALLITYCHENI ·
L · MAMILIO · FAVSTO ·
L · MAMILIO · EVTYCHO ·
MAMILIAE · PYRALLIDI

139. Mamiliae familiae originem indicat Feſtus his erbis: *Mamiliorum familia a Mamilia Telegoni filia, uam Tuſculi procreaverat*. Meminit Livius Lib. III.

L. Mamilii, qui quum eſſet Tuſculi Dictator, Romanis auxilium tulit, quum Capitolium ab Herdonio teneretur. Eamdem familiam in Florentinorum Colonia claram fuiſſe, docet hoc marmor, in quo Mamilii e libertis orti, inter Seviros Auguſtales, Selectos, & Decuriones recenſentur. Iam Florentinos antequam ex Auguſti beneficentia in Scaptiam Tribum tranſirent, in Arnienſi ſive Arnenſi Tribu, quam ab Arno Etruriae flumine dictum docet Livius Lib. VI. ius ſuffragii habuiſſe, adlatis illuſtratiſque vetuſtis lapidibus, ſupra oſtendi pag. 28. & 29. In eadem Tribu Cluſinos cenſos fuiſſe adnotavi in Par. II. pag. 409.

140

D · M
T · FL · HYLLO
FL · EPAVXESIS
F I L
PIISSIMO · QVI
VIX · A · XIX · MENS · XI

141

D · M
FL · AQVILIO
HEDONI
CANDELABRARIO
VIXIT · AN · XXXIII
MENS · IV · D · X

141. Numquam in vetuſtis lapidibus me legere memini CANDELABRARII vocabulum. Candelabrarius is erat qui candelabra aurea, argentea vel aerea, vel etiam marmorea ac lignea, quorum meminit Cicero in Verre, artificioſe faciebat. Candelabrorum multiplex uſus fuit in templis Deorum, in ſacrificiis, in balneis, & in tricliniis. Caput teſtamenti M. Meconii Leonis, quod adfert Fabrettus Inſcript. Cap. V. pag. 404. n. 306. memorat CANDELABRA ET LVCERNAS BILYCHNES, quas arbitrio Auguſtalium Reipublicae Petelinorum dedit vivens ad ornatum & commodum tricliniorum, quo

faci-

ſacilius Auguſtales ſtrationes publicas, (ita in marmore legitur) nimirum ſtationes ſuas obire poſſent. Candelabrum aereum elegentiſſimi operis, & quidem praealtum, vidi in Muſeo Nobilium Comitum Anſidaeorum Peruſiae, quo nihil pulchrius, nil praeſtantius ars potuit effingere. Si quis Candelabrorum uſum in ſacris, quemadmodum & lucernarum, originem ab Aegyptiis manaſſe arbitretur, Iſiacae menſae, in qua candelabra ſculpta ſunt, auctoritate uti poterit. Sed de his alibi opportunius. Exſtat in Muſeo Magni Ducis Etruriae candelabrum aheneum optime ſculptum, altitudine aequans fere duos pedes, ita inſcriptum in baſi: Μ · ΑΓΡΙΠΠΑ Ο ΥΠΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. Sed inſcriptio νοθείαν manifeſte aperit: nam Graeci auctores ſcribunt ΑΓΡΙΠΠΑΣ, non vero ΑΓΡΙΠΠΑ.

Florentiae in Aedibus C. V. Joannis Baptiſtae Donii, ex eius Schedis authographis; ſed lapides hodie deſiderantur.

142

D · M
TI · CLAVDI
FLORENTINI
NARCISSVS
LIB · ET
FRATER
B · M · F ·

143

ANTISTIAE
L · L · THAIDI
ANIMA SVAVISSIMA
HABE
BENE BALEAS QVISQVIS
ES QVI ME SALVTAS

143. HABE. hoc eſt HAVE BALEAS. i. e. VALEAS. Sexcenta in vetuſtis lapidibus exempla occurrunt frequentis mutationis V. in B. uti etiam

N in M. Lubet adferre exemplum in ſequenti lapide, ni fallor, ad hoc uſque tempus inedito, qui Romae in via Salaria inventus eſt anno MDCCXXII.

D M

TI · CLAVDI AVG ·
LIB · AVITI IMBI
TATORIS ET T. AE
LI · AVG · LIB · THEO
DOTI ADIVTO
RIS A COGNIT ·
ET SCETTASIAE
OCTAVIAE FILIS
CARISSIMIS
ANTONIA RHODINE
MATER FECIT

Agathopi Auguſti Liberti *Invitatoris* ſepulcralem titulum dedimus in Par. I. pag. 195. num. 8. *Invitatorem* ſervum, eumdem eſſe cenſuit Carolus Datus Patricius Florentinus, ut diximus, ac *Vocatorem*, quem & *Nomenclatorem*, quaſi nominum calatorem veteres dixerunt, qui nomina eorum qui vocati erant, recitabat. Servi Invitatores ad nuptias, & ad cenam in ſacro Evangeliorum Textu memorantur. Invitatores primum locum tenebant inter Officiales ad uſus Scrinii deputatos, qui in leg. ult. Cod. de diverſ. officiis recenſentur: *Item ſcrinii ſacrorum libellorum ſic, officii virorum Magiſtrorum militum utriuſque Praefecti Orientis & Illyrici*, INVITATORVM,

Ad-

Admiſſionalium, *Memorialium*, *omniumque Paedagogorum*, *Cellariorum*, *Menſorum*, *Lampadiorum*. *etc.* legendum videtur *Lampadariorum*, auctoritate antiqui marmoris penes Fabrettum Cap. IV. pag. 307. num. 309. in quo ARAPS CAES. N. SER. PECVLIARIS LAMPADAR. hoc eſt *Lampadarius*, nominatur. De his vide Pignorium de Servis pag. 127. & 128. Aliud tamen eſt officium Lampadariorum ad uſus ſcrinii, de quibus Bulengerus de Imperat. Romano Lib. II. Cap. XXVI. aliud eorum qui facem & lampada Imperatori noctu iter argenti praeferebant. Ibidem etiam eodem anno inventum eſt hoc epitaphium, quod utpote ineditum, praetereundum non eſt.

D ♂ M
IVNIAE EVTICHIAE M · IVNIVS
DECIMIANVS FILIVS ET
M · CLODIVS CANDIDVS MARITVS PRO PARTE DIMI
DIA FECERVNT ET SIBI LIBERTIS LIBERTABVSQ.
SVIS POSTERISQVE EORVM ITEM
ANTONIA RHODINE PRO PARTE DIMIDIA FECIT
SIBI LIBERTIS LIBERTABVSQVE SVIS POSTERISQVE
EORVM PRO PARTE SVA EX SARCOPHAGIS DVOBVS
ſic QVE SVNT IVRIS EIVS DONAVIT CLAVDIO
LEONIDI MARITO SVO VNVM QVOD EST PARTE DEX
TERIORE ITA VT IN EO CORPVS EIVS PONI IVSSIT

Mar-

Marmorea ara ſuperne fracta, inventa in Aedibus Leonardi Auguſtinii Antiquarii Celeberrimi; ex eius autographo in Codice Bibliothecae Strozʒiae.

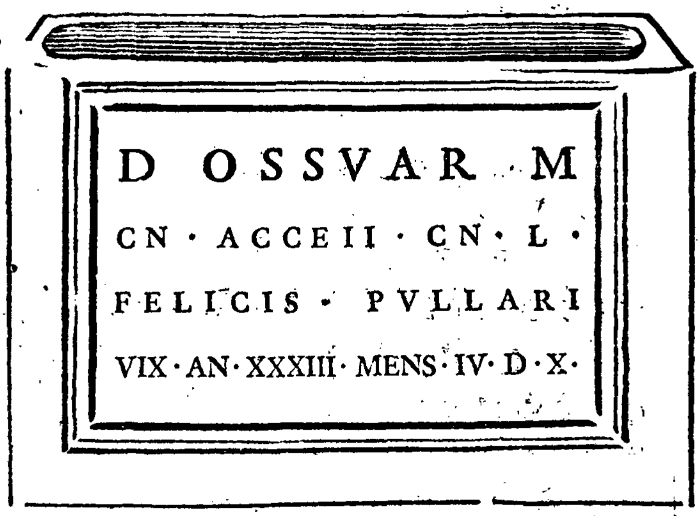
144

BVS · AVG ·
REG · I
VICO · III · ARARVM
IVSSV
C · PONTI · FAVSTINI
GRANIANI · PR
MAG · FECERVNT
VALERIVS ONESIMVS
L · POMPEIVS · EVPHROSINVS
TI · CLAVDIVS · HERMES
Q · GRANIVS AVGVSTINVS

144. Aliarum inſcriptionum exemplo & auctoritate, quae in capite deſunt, ita ſupplenda ſunt. LARIBVS · AVG · h. e. *Laribus Auguſtis*. Leonardi Auguſtinii patria Senae fuerunt: ſed quum Romae per plures annos degiſſe conſtet, potius Romae inventam fuiſſe hanc aram, quam Senis, credendum eſt. Quum Romae degeret Auguſtinius pretioſa antiquitatis cimelia undique conquiſivit, quibus aucta eſt Medicea Gaza, iubente Sereniſſimo Card. Leopoldo Medice, & nullis impendiis parcente.

Flo-

Florentiae, ex antiquo Codice Bibliothecae Nobb. Gaddiorum, hodie non invenitur.

145

145. Habes hic Oſſuarii ſchema, in quo oſſa, & cineres defunctorum componebantur, quamvis diverſum ſit ab his, quae adfert Fabrettus Cap. I. Inſcript. pag. 16. num. 69. & 70. Cineraria quoque quadrata fuiſſe, ex eorum iam adlata deſcriptione in Parte I. huius operis, pag. 226. & 227. colliges. In his OSSVA ET CINERES, uti docet vetuſtum marmor penes Fabrettum Cap. III. pag. 201. num 492. in unum coniiciebantur. In ſepulcrali titulo penes Vignolium inter Selectos pag. 276.

PHILARGYRVS
CHRYSARIONI
OSSVARIVM DE SVO
D A T

Cn. Acceium Felicem, Libertum fuiſſe arbitror. Cn. Acceii Rufi Lutatii, qui fuit Duumvir Coloniae Florentinorum cum T. Petillio, quorum mentio

tio in vetuſtiſſima Tabula, quam protuli in Parte I. pag. 316. n. 34. Pullarii officium fuit, e pullis, quos alebat, in cavea adlatis eductiſque, ubi oportebat, auſpicia ſecunda vel adverſa nuntiare. Cicero de Divinat. II. 34. *Attulit in cavea pullos is, qui ex eo ipſo nominatur* PVLLARIVS. De his cum plena ſint Lexica, multa notatu digna congerit Pitiſcus, ad quem lectores mittimus. Omnium vero luculenter de his Gisbertus Cuperus, qui ad monumenta antiqua pag. 199. & ſeqq. diſſerit de Pullariis, notatque cum Reineſio Cl. VI. Inſcr. XXXVI. Augures Pullarios in unaquaque Legione Romani exercitus fuiſſe, itemque VIATORES PVLLARIOS.

Pulcherrima eſt, & ad hunc diem, in quo ſcribo, nondum edita, haec inſcriptio in Agro Romano inventa hoc anno MDCCXXXIX., in qua oſſuaria nominantur, & ne violentur, orant defuncti. Exſtat in Muſeo Cl. V. Franciſci Ficoronii, qui exſcripſit, & ad me ſtatim perhumaniter miſit.

PER DEOS SVPEROS
INFEROSQVE TE ROGO NE
OSSVARIA VELIS VIOLARE
M · CALPVRNIVS · M · L · SVLLA
CALPVRNIA · M · L · FAVSTA LI
B E R T A

Dirae non raro in ſepulcralibus titulis contra violatores notantur. In Urnula Muſei Suburbani Stro-

zii

zii ita ſcriptum: OLLA. EIVS SI QVI OVVIOLARIT. AD IFEROS. (ſic) NON. RECIPIATVR.

Florentiae: nunc deſideratur.

146 IGILIAE FLAVIAE
PIISSIMAE · CASTISSIMAE · FEMINAE
L · IGILIVS · SEX · F · ARN · MILO · EQ
PVBLIC · CONIVGI · SIBI · ET · SVIS · FIL
FECIT · ET · IGILIAE · FLAVIANAE · MA
TRI · DVLCISSIMAE · BENEMERENTI
POSVIT

Florentiae, penes DD. de Gentilibus.

147

OTACILIA	ᴠ C · OCTAVIVS
M · L · HILARA	C · L · VRBANVS
MATER · VRBANI	PATER RVFI

147. Hic titulus ante duas ollas cinerarias in monumento poſitus, ſcriptus eſt litteris pulcherrimis, qui non redolent Oraciliae uxoris Philippi Imperatoris aetatem, ſed longe ſuperiorem, forſitan, ut auguror, Auguſteam. Ex Otacilia familia clari genere & munerum dignitate viri non pauci prodiere, quos recenſet Glandorpius. Illa littera ᴠ ante C. OCTAVIVS, indicat eum viventem, quum ſepulcralem titulum ſibi poſuit.

In Bibliotheca Nobb. de Panciatichis exſtat anaglyphum marmoreum Faeſulis effoſſum, in quo nex Priami ſculpta eſt; in ara vero in qua idem Priamus iugulatur, haec epigraphe legitur.

148 AVRELIA SECVNDA
SE VIVA FECIT SIBI ET SV
I S

In Muſeo Marchionis Riccardii.

149

D M
TESSIAE · TESSIANAE
EVTACTVS · ET · THISBE
PARENTES · FILIAE
DVLCISSIMAE
QVAE · VIXIT · ANNIS
IIII · M · X · D · II
H · III · FECERVNT

Florentiae, in Aedibus Nicolai Buſinii, in Viciniis S. Crucis.

150

D M
RVSTICIANAE
FELICLAE · QVAE
VIXIT ANNIS XVII ·
MENS · VII · DIEB ·
XIIII · DIONYSI
VS CONIVGI
B · M · F ·

149. Poſtremo verſu auctior hic titulus ſepulcralis exhibetur ex Marquardo Gudio pag. CCXLV. 7. qui integrum vidit, vel a docto viro exſcriptum accepit. Mutilum dedimus in Parte I. huius operis pag. 87. num. 13. uti hodie in Muſeo Riccardio exſtat.

150. Hodie non exſtat hic titulus; eum tamen deſcripſit in ſuo Codice, quem vidi, Baptiſta Brunelleſchius Florentinus, Petri Zenobii filius, qui floruit initio ſeculi XVI. qui quum fuerit antiquita-

tum

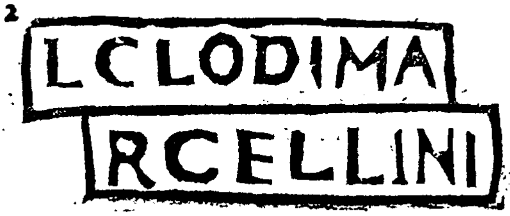
tum omnium diligentiſſimus indagator, inter Florentinos, de antiquitatis ſtudiis optime meritos, adnumerandus multa cum laude eſt. Ex hoc innoteſcit Ruſticiania familia, inter priſcas Coloniae Florentinorum recenſenda.

Quae ſequuntur, ſeptem abenea ſigilla, exſtant inter Cimelia V. Cl. Dominici Mariae Mannii.

151

152

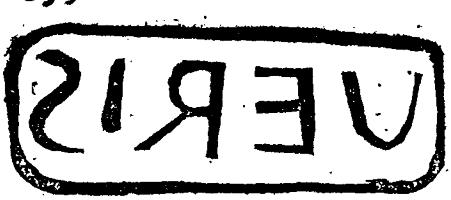
153

154

155

156

In ſigillo, quod S figuram refert.

157

151. Prioris ſigilli ſingularia. VT F. ita explicantur: VTERE FELIX. vel VTERE FELICITER. Haec adclamatio plerumque ab opificibus fieri ſolebat, abſoluto opere, eademque adhibebatur in Saturnalibus, in quibus invicem dona ſibi mittebant Romani. Eadem ſculpta in ara, quae Romae nuper effoſſa eſt. Additum etiam AMPLIORA FACIAS. MELIORA DEDICES. FELICITER. Interdum etiam ſcriptum: VTERE FELIX. MVLTIS ANNIS. ET FAVSTE VIVAS. Verba VTERE FELIX, fauſtae adclamatio-

 nis,

nis, bonique ominis gratia dici ſolebant quum ſponſae ſponſis nuptui tradebantur. Ea ſcripta ſunt in antiqua Gemma Medicei Muſei, in qua ſponſus & ſponſa ob fidem coniugalem iunctis dextris exhibentur, quam vide in Parte I. Tab. X. n. III. pag. LXVIII.

In altero adlato n. 154. A. indicat nomen Liberti, qui fuit Diſpenſator in domo Auguſta. A. AVG. N̄ D. hoc eſt: A. *Auguſti noſtri Diſpenſator*; vel *Diſpenſatoris*. Meminit Suetonius Diomedis diſpenſatoris Auguſti, in eius vita c. 67. Meminit Diodorus Lib. XXXVI. Athenionis Cilicis, qui ducentis ſervis praefuit. Hinc diſcimus Libertos quoque, qui officio diſpenſatoris in domo Auguſta, vel etiam in privatorum domibus fungebantur, uſum ſigilli obſignatorii habuiſſe. Fuiſſe diſpenſatores variis officiis ac muneribus deſtinatos, edita vetuſta marmora & Scriptores teſtantur. De his nonnulla obſervavi ad Columbarium, ſive Monumentum Libertorum & Servorum Liviae Auguſtae & Caeſarum pag. 180. & 181. De origine uſuque huiuſmodi ſigillorum egregie diſſerit vir mihi amiciſſimus, & eruditae antiquitatis conſultiſſimus Dominicus Maria Mannius, in Florentino Seminario Etruſcarum Litterarum Profeſſor, qui multa cum nominis ſui laude ſequioris aevi plena eruditionis fruge ſigilla editis iam voluminibus luculenter explanavit: quam ſpartam, quum in me iam recepiſſem, in eum lubentiſſime tranſtuli.

Age vero, quum adclamationum, quae in aereis ſigillis occurrunt, paullo ſuperius mentionem fecerim; non iniucundum fore heic arbitror, ſi adclamationes quoque recenſeam, quae in Gemmis leguntur; quae quum in Florentinis Dactyliothecis adſerventur, eas praeterire conſentaneum non videtur. Primum proferam Gemmas Graecis litteris, mox Latinis inſculptas.

In Medicea Dactyliotheca.

In Iaſpide nigro, litteris albis exſtantibus inſcripto.

158

ACTEPIA
ZHCAICAC
IKAAΛωC

In Iaſpide nigro, ſimiliter ſcripto.

159

MAKAPI
MƐΛIAT
TIKON

In Sarda.

160

X I O N E
X A I P E

In Granato Orientali.

161

Φ I Λ Ω N

In Iaſp. Chalc. manus aurem tangens.

162

MNHMONETE

Heliotropio inſculptus vir ſeminudus, operto capite pileolo, ſtans, columnae innixus, ſignum in manu tenet cum imaginibus Solis & Lunae: pertinet ad Baſilidianorum figmenta.

163

MEΓA
TOONO
MATOT
MONOT
KTPIOT
ΘEOT

163. Hoc eſt: *Magnum nomen ſolius Domini Dei:* hoc eſt: *Mithrae.*

In Iaſpide Heliotropio, in quo ſculptus Mimus Antiochenus urſum ſaltantem exhibens. In altera vero facie Fortuna, dextera navis gubernaculum, ſiniſtra copiae cornu tenet.

164 ETTVXI MAPKEΛΛE EIPHNH

ATΞEI TTXH ANTIOXEΩN

165 *In Chryſolito.*

TI·IVLIVS AVG·L
PHILOMVSVS

166 *In Iaſpide.*

T F
A B A S C
AI T I

In

167 *In Iaſpide rubro.*

N A E V I A
C L E M E N T I N A

168 *In Iaſp.*

V E R E C
V N D V S

169 *In Iaſp.*

E R Y L
L A E S

170 *In Sardae.*

A P H P O D I Z I
V S · G E M I N I A
P A N C A R P E

171 *In Iaſpide rubro.*

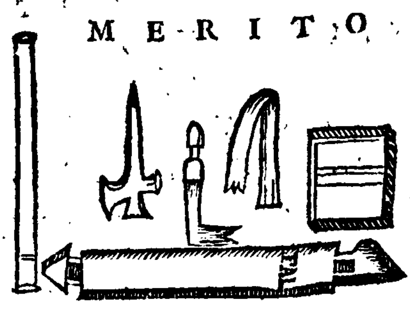
V L P I A
B E N E R I A

Alias Gemmas, ut aiunt, litteratas, editas a me vide in Volumine ſecundo Muſei Florentini pag. XXXIV. & a Tab. I. uſque ad Tab. XXIV.

Florentiae, in Aedibus Marcb. Nicoliniorum prope Nobb. Pactios.

172

V F
VERSINIA · Ↄ · L
T Y C H E
P · ALFIO · ERASTO
N E G O T I A N T I
M A T E R I A R I O
C O I V G I · B E N E
M E R I T O

172. Rur-

172. Rurſus heic proferre eximium hunc lapidem, in quo fabrilia negotiantis Materiarii inſtrumenta ſculpta ſunt, inter quae locum habet aſcia ad materias dedolandas, operae pretium viſum eſt; quia in inſtrumento illo, quod poſt reliqua ſubiectum eſt, ſcriptum habetur PAL quae litterae P. ALFII nomen indicant, non vero PAT, quemadmodum perperam a me editum fuerat in Parte I. harum Inſcriptionum pag. 277. num. 1. Id ut animadverterem indicavit vir Eruditiſſimus Carolus Frederich Armiger Anglus, qui delineandum curavit, me monente, & ſchema obtulit doctiſſimo viro Domno Abbati Didaco Revillas, in Romano Archigymnaſio Matheſeos Profeſſori, a quo de antiquo Romanorum pede, & de veteri milliario, praeter alia luce digniſſima, Commentarium exquiſita eruditionis fruge refertum paratur. Perſpicuum hinc eſt veteres artifices in praecipuis ſuae artis, ſive negotiationis inſtrumentis, nomen ſuum ſcribere, vel indicare conſueviſſe. Fabri Materiarii in unico tantum lapide, quem ſubiicio, ſit mentio in Gruteri Theſauro pag. DCXLII. *6*.

D · M · S
FVLVIVS · L · F · QVIN
TIANVS · FABER
MATERIARIVS
PIVS · IN · SVOS
VIXIT · ANN · XLVI
RVBRIA · MEROBR
MARITO · B · M · FEC
H · S · E · S · T · T · L

In ſeptima linea vitioſe exſcriptum videtur MEROBR. Forſitan MEROPE; quod ſi ita reſtituatur, haud ineptum videtur.

173. Rur-

173. Rurſus etiam heic adferre lubet exemplar minoribus litteris ſcriptum honeſtae miſſionis, & civitatis datae ab Imperatore Servio Galba militibus

173

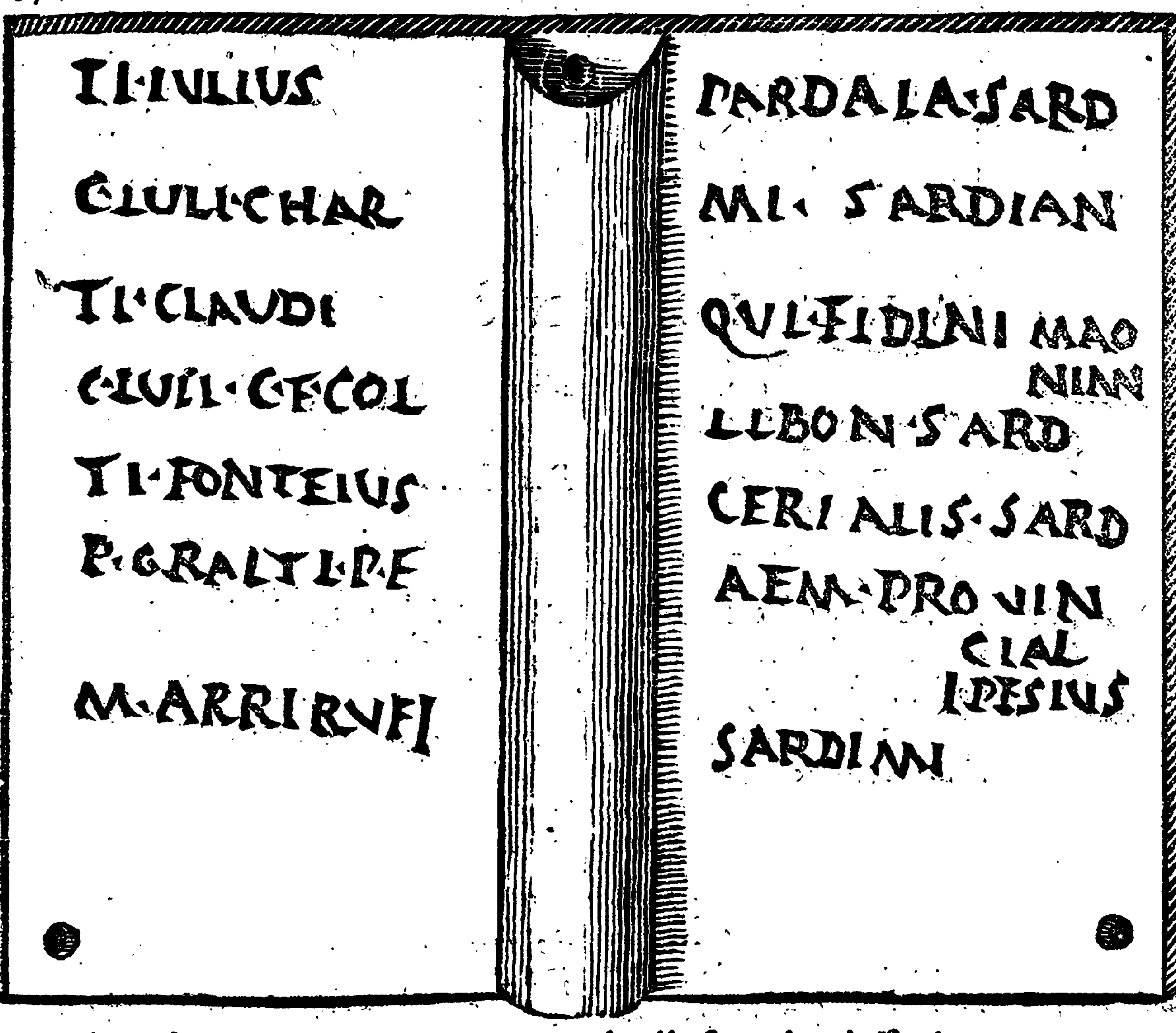
SER·GALBA·IMPERATOR·CAESAR·AVGVSTVS
PONTIF·MAX·TRIB·POT·COS·DES·II
VETERANIS·QVI·MILITAVERVNT·IN·LEGIONI
I·ADIVTRICE·HONESTAM·MISSIONEM·ET·CIVI
TATEM·DEDIT·QVORVM·NOMINA·SVBSCRIPTA
SVNT·IPSIS·LIBERIS·POSTERISQVE·EORVM
ET·CONVBIVM·CVM·VXORIBVS·QVAS·TVNC
HABVISSENT·CVM·EST·CIVITAS·IIS·DATA·AVT
SI·QVI·CAELIBES·ESSENT·CVM·IIS·QVAS·POSTEA
DVXISSENT·DVMTAXAT·SINGVLI·SINGVLAS
A·D· XI K·IAN
C·BELLICO NATALE P CORNELIO
SCIPIONE COS
DIOMEDI ARTEMONIS F PHRYGIA VDIC
DESCRIPTVM·ET·RECOGNITVM·EX·TABVLA·AENEA
QVAE·FIXA·EST·ROMAE·IN·CAPITOLIO
IN ARA GENTIS IVLIA

veteranis, qui militaverunt in Legione I. Adiutrice, quod eſt omnium plane vetuſtiſſimum. Exſtabat olim

olim hae plicatiles Tabulae ex aere in Muſeo Andreinio; poſt eius vero obitum, inſigni eius Muſeo comparato ab Ioanne Gaſtone Magno Duce Etruriae, in Mediceo Muſeo nunc adſervantur.

174. Averſam quoque partem huiuſce monumenti propono, ut loca quaedam a doctiſſimo viro egregie illuſtrata, in quibus haeſerat mihi aqua, conſideremus.

174

Is eſt vir celeberrimus, & ad illuſtranda difficiliora veterum inſcriptionum loca, & inſigniora vetuſtatis monumenta, bono litterariae reipublicae natus,

Ioannes Gaſpar Hagenbuchius, in patrio Lyceo Tigurino Eloquentiae, Hiſtoriae, Graecarum humaniorumque litterarum Profeſſor meritiſſimus, quo cum paucis ab hinc annis ſumma ſtudiorum neceſſitudo, & animi benevolentia intercedit. Eximius hic vir, cuius habeo epiſtolas in re antiquaria illuſtranda eruditiſſimas, & quidem non paucas, quas, eo permittente, in lucem proferam, & maxime pertinent ad illuſtrandas, vel emendandas complures veteres Inſcriptiones in Doniano opere adlatas, hanc ad me nuper miſit, quae inſigniſſimo huic monumento opem medica manu adferunt praeſtantiſſimam.

ANT. FRANC. GORIO

Ioh. Gaſpar Hagenbuchius.

S. P. D.

LEonhardus BODMERVS, *patriciae gentis iuvenis, non ad eius tantum decus, ſed & ad praeclara reip. noſtrae ſurgens, quem ante biennium a nobis trans Alpes veſtras in terras digreſſum, quo minus iam tunc Florentiam veniret, inſtituti itineris ratio commutata impediverat, Herculis Labronis portum nunc relicturus, Romam & Neapolin ita cogitat, ut ante omnia Florentiam adire,* GORIV*Mque videre conſtituerit. Quare adoleſcentem hunc nobiliſſimum, mihi inprimis carum, moribus probatiſſimis,* TIBI, *mi* GORI, *ita commendo, ut* TE *velim eum ornare atque adiuvare, quibuſcumque rebus poſſis. poteris autem plurimis; indicandis* FLORENTI*ſſim*AE *urbis veſtrae* ἀξιομνημονεύτοις, *aperiendis* κειμηλίοις *eiusdem, quae altera velut Roma*

Tan-

———*Tantum alias inter caput extulit urbes,*
Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi:

poteris praeterea, dandis etiam, maxime de itinere rite inſtituendo, & feliciter peragendo, conſiliis atque monitis multum profuturis. Multum gens BODMERORVM, *multum ipſe* TIBI *ſumus debituri. Ita mihi omnia quae opto contingant, ut hominem noſtrum εὐοδοῦσθαι vehementer velim. Quod ſi veſtratium quidam ad nos veniret, a* TE *nobis commendatus, quantum auctoritatis & ponderis commendatio* TVA *apud nos haberet, revera intelligeret;* TIBI*que redux,* GORIVM *a nobis plurimi fieri, commemoraret. De* BODMERO *meo* TE *amiciſſime cogitaturum, noſtra me amicitia dubitare non ſinit: cogitabo uſque & ipſe, gratam a* TE *gratiam inire. Quae de δυβνοήτοις Tabulae aeneae Andreinianae Inſcr. Etr. T. I. pag. 257. num. 45. mihi enotavi, tecum communico. In altera Tabulae facie quid ſit poſt* PHRYGIA. *(in Tabulae ſphalmatis id refers pag. 260. med. quod in altera recte detur* PHRYGIO. *)* VDIC. *ſummopere torſit & TE, & doctorem* TVVM *doctiſſimum Salvinium, quod vidi ex pag. 259. & 281. Vide vero, an legendum ſit,* PHRYG. *(i. e.* PHRYGio: *poſſes &* PHRYGia *ſine ſphalmate accipere, elliptice, ſubintelligendo* oriundo, *vel* domo, *vel quid ſimile.)* LAVDIC. *Puto accipiendum de Phrygia* LAODICea *ad Lycum, nobiliſſimo oppido.* L *in his Tabulis eſt ubi ab* I *parum differat. Forte exſcriptoribus, de* PHRYGIA *cogitantibus, impoſuit lineola ſubtilioris ductus, qua* L *ab* I *differt, ut parvum ſpatium putarent interiectum: ſi etiam interiectum ſit, glypten puto, quaſi monere voluiſſe, non* AV *diphthongum ſe dare, ſed* A *ab* V *ſeorſum accipi debere; quae punctis diaereſeos vulgo nunc ſeparamus.* V *enim illud iacet pro* O. *ἰναλάξει, ut non neſcis, ſexcenties occurrente. Quid? quod in ipſa hac voce occurrit,* LAVDICE, *uxor* MELIORIS: *profertur a*

TE *pag.* 364. *n.* 102. *pro* LAODICE, *quod Salvinii verbis opportune monuiſti pag.* 365. *Vt hîc in voce, quae a graeco* λαός, populus, *eſt: ita in ipſa hac voce latina* populus, O *cum* V *mutatur*, Poblicola, Publicola: *quod in exemplis de* O & V *mutatis idem Salvinius tuus adtulit pag.* 340. *ad num.* 11. LAVDICE *in ſaxis valde frequens*. ΛΑΥΔΙΚΗ *minime frequens: occurrit tamen in eruditiſſimi & ampliſſimi Divionenſium Praeſidis Boubierii explic. de quelqu. marbr. ant. pag.* 4. *fin. Eſt & aliud in altera hac Tabula aenigma*. P. GRAITI (*an ſanum ſatis?* Graitia *gens antiquariis incognita*. Gratia & Grattia *cognitae: an quaſi* Graetia, *nova & ea, accipietur?*) P. F. AEMilia *tribu* PROVINCIALIS (*cognomen hoc, & alibi non raro occurrit:*) IPESIVS. *Ipſe* HYPAEPESIVS *ob Hypaepas, Lydiae urbem, tentas legere pag.* 260. *moxque, quod literas videbas nimis abeuntes, caelatoris erratum ſuſpicaris interceſſiſſe, ob ſimilitudinem ſyllabarum* PAE. & PE. *priorem praetervidentis; quaſi* Ipaepeſius *daturus, dederit* Ipeſius. *Cuius generis truncationes non ignoro interdum occurrere; ſed ab Hypaepa gentile ſit* Hypaepenus, *non modo in Stephano Byz. quem ipſe laudaſti, ſed & in Plinio & numis, ut adfert Cellar. Not. O. A. T. II. pag.* 128. *ab Hypaepis etiam nimis diſtat* IPESIVS *Tabulae*. Ipſus, *ſive* Hipſus, *Phrygiae locus, v. Cell. loc. cit. pag.* 168. *fin. an inde* IPESIVS, *quaſi* IPSIVS. *Vt in Tabula* MAONIAN *pro* MAEONIAN, *extruſo male* E; *ita hîc non admodum bene intruſo* E. IPESIVS. *Apud Spon. Miſc. pag.* 116. Opetatus & Ceriſpus *pleonaſmum* τοῦ E *habent*. *Neque nos offendat nominativus* Ipeſius *cum genitivis praecedentibus non concordans: in his enim Tabulis nomina alia gignendi, alia nominandi caſu leguntur: mixtum ergo ex utroque noſtrum: multis etiam in ſaxis, militum, & equitum ſingularium Aug. inprimis, nominativum patriae ſubiici, etſi genitivus vel dati-

tivus nominum ipſorum praeceſſerit, non ignoras. Stylus lapidarius ſua ſingularia non raro oſtentat. Dum ſuperiora de IPESIVS *huc coniiciebam, ſubiit alia coniectura, quam mihi veriſimiliorem etiam videri non diſſimulabo.* I *forte* E *eſt, quomodo τὸ* E *Tabulae in* IPESIVS, *& alibi non valde ab* I *diſcrepat: ita exibit* ĖPESIVS, *pro* EPhESIVS. *Saepe* PILIPPVS *pro* PhILIPPVS *in ſaxis legitur, & alia multa habent* P *pro* PH *ſeu Graecorum* Φ. *V. Fabr. Inſcr. pag.* 307. *Ita duae nobiliſſimae minoris Aſiae civitates Laodicea ad Lycum, & Ephesſus, in Tabula* TVA *legerentur.*

Haec Hagenbuchius tuus, qui novit, ſe Hagenbuchium eſſe, non Oedipum. Ipſe, qui Sphingem praeſtitiſti, quas poſuiſti quaeſtiones, diligentius etiam inſpecta Tabula, ſolves facillime. Ita optime, vale. Tiguri, ipſis Idibus Ianuariis MDCCXL. *anni, quem* TIBI *precor fauſtiſſimum, feliciſſimumque.*

Inſigne hoc monumentum publici iuris feci, ut antea dixi in Parte I. huius operis pag. 257. quae prodiit anno MDCCXXVI. Iterum poſt annum MDCCXXVII. illud pervulgavit Cl. Marchio Scipio Maffeius in opere, quod inſcribitur: *Iſtoria Diplomatica* pag. 30. & quamvis iam a me editum vidiſſet (nam ei eodem anno MDCCXXVI. eamdem Partem I. Inſcript. ant. Etruriae, Veronam tranſmiſeram, quam accepiſſe mihi conſtat) tamen iam inde mihi infenſus, ſonora voce adfirmavit, nondum a nemine in lucem prolatum fuiſſe. Tabulas plicatiles Mediceis ſimillimas nuper nactus eſt idem Maffeius, quae continent honeſtam eiusdem Imperatoris Galbae miſſionem, & civitatem ab eo datam militibus veteranis Legionis I. Adiutricis, & quidem, ut in Medicea legitur A. D. XI. K IANVAR iisdemque Conſulibus C. Bellico Natale, & P. Cornelio Scipione; qui Conſules ſuffecti fuere anno V. C. DCCCXX. Chriſti vero LXVIII. Non eadem, ſed diver-

verſa ſunt militum Veteranorum nomina, quae in ea recenſentur. Has idem primus protulit in Opere *Verona illuſtrata* Par. II. Lib. V. pag. 270. num. 8. Antequam vero eas ſibi compararet, quum Romae in manus docti viri Franciſci Victorii Equitis veniſſent, is ad me antigraphis litteris diligentiſſime exceptas miſit; quibus poſtea conlatis cum Maffeiana editione, vidi duodecim ferme in locis ab archetypo eam differre, quibus ipſe medebitur ſi aere inciſam iterum adferet. Has quoque edidit Vir Celeb. Ludovicus Antonius Muratorius in Tomo I. novi Theſauri veterum Inſcriptionum pag. CCCVII. 1. ſed non paucis in locis & ipſe inemendatam; adnotavit tamen, quod Maffeius ſilentio praeteriit, has aereas tabulas effoſſas fuiſſe anno Chriſti MDCCXXVIII. in Caſtello a mare. Notandum quod ſcriptum eſt AD. ARAM. hoc eſt AD ARAM: non AD. ARMA. Perrarum honeſtae miſſionis monumentum, adnotatis Conſulibus, & patriis civitatibus militum habetur in ſequenti ara, quae Romae exſtat in Hortis Iuſtinianis; in qua obſervare lubet honeſta miſſione donatos milites Cohortis Primae Praetoriae.

GALLICANO · ET · VETERE · CoS
VII · ID · IAN · CoH · I · PR · ↄ
SATRI · GENIO · ↄ · MISSI
HONESTA MISSIONE · VII
HIBERO · CoS

P. CENSORIVS. IVSTVS. VIRVNO
L. VOLCEIVS. SEVERVS. SESTINO
Q. SEXTILIVS. VETVS. FLANONA
C. VALERIVS. VERANVS. TRIDENT

SERVIANO · III COS

T. ANNIVS. CRISPINVS. CVPRAMAR
T. ANTONIVS. PRIMVS. PERINTHO

Fa-

Fabrettus, qui hanc adfert Inſcr. ant. Cap. VII. num. 121. notat exemplum inſcribendi unicum Conſulem brevitatis gratia, quem vide. Dicata eſt haec ara Genio Centuriae. Conſtat ex aliis compluribus inſcriptionibus, quae iam editae ſunt, milites miſſos honeſta miſſione, aras pro gratiarum actione dedicaſſe Diis, quos colebant, tamquam praeſidibus Legionis vel Cohortis, praeſertim vero Genio Centuriae.

Apud Ampliſs. Senat. Carolum Ginorium, Marchionem Riparbellae & Caecinae etc. titulus marmoreus inter rudera Caecinae repertus anno MDCCXXXIX.

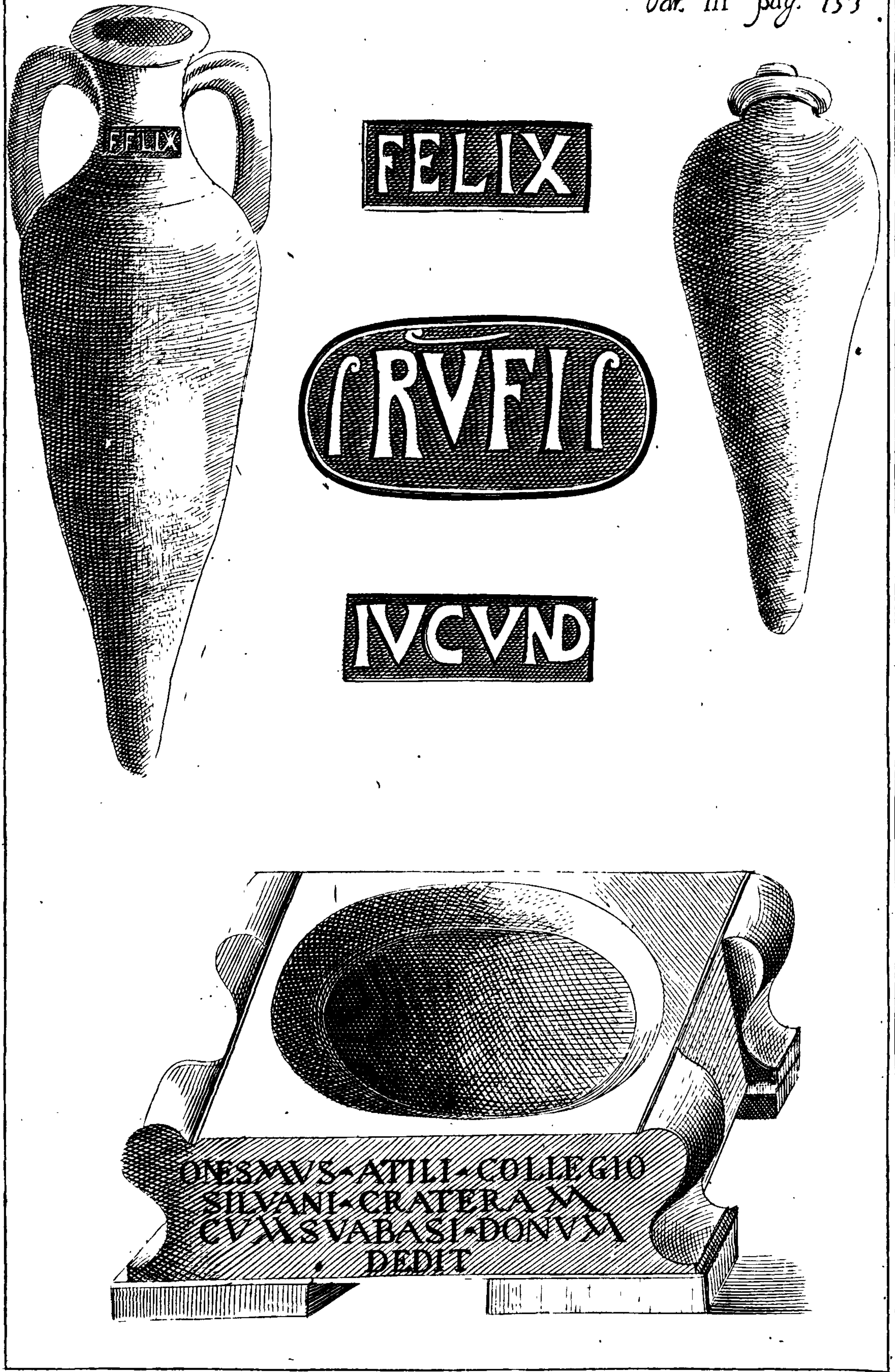
175
BEN ✓ MER
IVVENTATI
SORORI ET FIS *sic*
TIVE CON MA
RCIANVS ✓ FECIT

175. Hoc eſt: *Benemerenti Iuventati Sorori & Feſtivae Coniugi Marcianus fecit.* Pervulgatum eſt tum homines, tum feminas interdum nomen a Diis Deabuſque deſumſiſſe. Iuventas nomen accepit a Iuventate ſeu Iuventa Dea, quam Romani coluerunt. Memorantur a P. Victore aediculae ei dedicatae in Regione IV. & VIII. Habuit etiam aedem in Circo Maximo, quam tamen idem P. Victor in Regione XI. aediculam adpellat; aedem vero T. Livius Lib. XXXVI. 36. & liquet vetuſtiſſimam fuiſſe. *Iuventatis aedem in Circo Maximo Licinius Lucullus Duumvir dedicavit; voverat enim ſedecim annis ante M. Livius Conſul, quo die Asdrubalem exercitumque eius cecidit: idem Cenſor eam faciendam loca-*

cavit., *M. Cornelio*, *P. Sempronio Conſulibus*. In viciniis Caecinae, auſpice Clariſſimo Senatore & Marchione Carolo Ginorio, ex Equeſtri itidem Ordine S. Stephani, inter parietinarum veterum rudera detectae ſunt complures Officinae Figlinariae, quae refertae erant fictilibus vaſculis, praeſertim amphoris praegrandibus, inter quas non paucas & ipſe vidi, quas idem Nobiliſſimus Marchio Florentiam aſportari iuſſit, adſervatque in ſuo Muſeo; atque unam ex his humanitate in me ſingulari mihi dono dedit. Romanos pedes III. altitudine excedunt. Ex his amphoris aliquae in collo impreſſum habent nomen Fictiliarii; nonnullae etiam adiunctam notam Officinae, nimirum lituum, augurum inſigne, ut videre eſt in ſequenti Tabula num. III.

His in locis, in quibus amphorae inventae ſunt, adhuc viſuntur cumuli fragmentorum eorumdem vaſculorum, & amphorarum. Os unius amphorae intrinſecus obturatum vidi ſubere, quod ita eidem inhaeret, ut non facile extrahi poſſit. Ex his amphoris aliquot repertae ſunt inſcriptae nominibus opificum Figlinariorum, quos tres fuiſſe hinc diſcimus, nimirum *Felicem*, *Rufum & Iucundum*. Fabrettus Cap. VII. Inſcript. ant. qui nomina Officinarum recenſet, notat pag. 498. diſtinctionem Officinae ſuperioris & inferioris; veteris & novae; maioris & minoris. Nomen ſuum hi Figlinarii adnotare conſueverunt in amphoris, ut videmus, in doliis, in tegulis, in lateribus, in urnis, patellis, vaſculis, calicibus, atque in his praedium indicarunt, & tempus, adnotatis Conſulibus: qui mos etiam ſub Chriſtianis Imperatoribus duravit, ut obſervat Fabrettus pag. 502. & 503. Praeterea aliquam notam in his ſigillandis addidere, nimirum pineam nucem, coronam, ramuſculum palmae, capita quadrupedum, aliaque his ſimilia: interdum etiam vel

ſigna

FELIX
FELIX
RVFI
IVCVND
ONESIMVS·ATILI·COLLEGIO
SILVANI·CRATERAM
CVM SVA BASI·DONVM
DEDIT

ſigna Deorum Dearumque, vel eorum ſymbola. Id etiam factum ab opificibus lucernarum fictilium, itemque ab his qui vaſcula vitrea conficiebant. His adcenſenda ſunt vaſcula in ſepulcris recondita, in quibus ſcriptum nomen defuncti, non impreſſis aereo ſigillo litteris, ſed cultro vel graphio inciſis, quorum ſchemata adfert eruditiſſimus Antonius Maria Vulpius, Societatis Ieſu Presbyter, in Diſſert. in Epitaphium S. Severae Martyris Tab. XII. XIII. & XIV. & pag. 89. & ſequentibus.

Variae fuere apud veteres, forma tamen inter ſe fere ſimiles, amphorae, uti & varia fuere liquida, quae in his ponebantur. Fuere amphorae vinariae; quarum ſchema exhibui pag. LXXXII. in opere Donianarum Inſcriptionum, ex archetypo Muſei Victorii, in cuius collo notatum cellae & cellarii nomen: nec ſemper impreſſis litteris, verum etiam atramento ſcriptis. Plura de amphoris fictilibus vinariis Iulius Pollux Lib. VI. Cap. II. Lib. VII. Cap. XXIX. & XXXIII. In amphoris conditum ſervatumque oleum legimus. Amphorae oleariae iconiſmum adfert Gruterus pag. DCCCCXXIX. Conditum quoque in his acetum, mel & lac quoque repoſitum, ut ad Inſcriptiones Donianas obſervavi pag. LXXXII. & ſequentibus. Amphoras quoque in funeribus adhibitas legimus, vel ad libationes in parentalibus fundendas, vel pro condendis cineribus, vel victimarum ſanguine colligendo pro expiatione mortuorum. Suprema haec officia declarant vetuſta anaglypha, interque ſingulare illud eſt, in Dempſteriano Opere adlatum Tab. LXXXV. n. I. in quo duo viri amphoram humi condunt. Alterum exemplum, quod ſubiicio n. V. doliolum vinarium refert, in quo vinum condebatur. Exſtat hoc doliolum cum altero adſimili in meo Muſeo. Haec effoſſa ſunt in agro Volaterrano, eaque mihi dono dedit vir humaniſſimus Hippolytus

Maria Cigna. Notatu dignum cenſeo, quod intrinſecus pice picata ſunt, & quidem adeo craſſa, ut corticis aliquantulum abſtulerim, qui in ignem iniectus, odorem picis reddidit. Haec de amphoris, & doliis vinariis ſatis ſunto.

Piſis, in Baſilica e regione pulpiti, prope quoddam altare: ex Codice Brunelleſchio.

176

D M

C · SATVRIVS · L · SATVRI · PICENTIS P · P
FILIVS FAB · SECVNDVS EQVO PVBLICO
EX V · DECVRIS PRAEF · COH · II · ASTYRVM
AVGVR PATRONVS COLONIAE ASCVLANORVM
VIX · ANNIS XIX · DIEB · XXVII
PATER FIL · PIENTISSIMO FECIT ·

176. Protulit hanc inſcriptionem, primuſque omnium illuſtravit, Franciſcus Robortellus, ut monui in Parte II. huius operis pag. 20. num. 14. Lubet nunc ea, quae eruditus vir adnotavit, iterum adferre. *Ʃed ego Piſis in antiquiſſimo marmore animadverto de Equo publico fieri mentionem: quod ut facilius cognoſcatur, apponendam inſcriptionem ipſam putavi.* (Hic adlatam adfert inſcriptionem, nonnullis tamen maculis adſperſam). *Eſt vero & illud obſervandum* DECVRIS, *poni pro* Decuriis, *quae quinque erant Equitum; cum quatuor ab Auguſto conſtitutis, unam adieciſſet poſtea Caius Auguſtus; de qua re, praeter ceteros, breviter agit Plinius Libro* XXXIII. *Cap. II. his ver-*

verbis. „ *Propterque haec diſcrimina, Caius Princeps*
„ *Decuriam quintam adiecit, tantumque natum eſt fa-*
„ *ſtus, ut quae ſub Divo Auguſto impleri non potue-*
„ *rant Decuriae, non capiant eum ordinem, paſſim-*
„ *que ad ornamenta ea etiam ſervitute liberati tran-*
„ *ſiliant, quod antea nunquam erat factum; quoniam*
„ *in ferreo anulo Equites Iudiceſque intelligebantur:*
„ *adeoque promiſcuum id eſſe coepit, ut apud Claudium*
„ *Caeſarem in cenſura eius unus ex Equitibus Flavius*
„ *Proculus* CCCC. *ex ea cauſa reos poſtularet. Ita,*
„ *dum ſeparatur ordo ab ingenuis, communicatus eſt cum*
„ *ſervitiis. Idem Plinius eodem libro Cap. I. Nec*
„ *pridem id factum: Divo Auguſto Decurias ordinante,*
„ *maior pars Iudicum in ferreo anulo fuit: iique non*
„ *Equites, ſed Iudices vocabantur. Equitum nomen ſub-*
„ *ſiſtebat in turmis Equorum publicorum. Iudicum quoque*
„ *non niſi quatuor Decuriae fuere primo: vixque ſingula*
„ *milia in Decuriis inventa ſunt, nondum provinciis ad*
„ *hoc munus admiſſis. Aperte, opinor, perſpicitur in his Plinii verbis, quae fuerint Decuriae hae Equitum. Praeterea de Equis publicis fit mentio. Adde quod apparet delectus Equitum habitus, aſcituſque ex provincialibus; ut non mireris illum Picentem eſſe. De Saturio quodam, Domitiani Auguſti Cubiculario, meminit Suetonius.* P. P. Patrem Patratum *puto per has notas ſignificari, adeo ut Augur hic Saturius, Saturii P. P. dicatur filius.* FAB. *puto nomen eſſe Tribus, quod apponi eo ferme modo ſolebat, ut etiam in Philipp. Oratione IX.* Sulpitius Q. F. Lemonia. Rufus. *Tribus enim nomini poſtponi conſueverat cognomen, ſicuti etiam in hac.* FAB. SECVNDVS. Aſtyras *vero ego puto intelligi Equites, qui Hiſpanis, ab Aſturia regione, uterentur equis, de quibus Plinius meminit Libro* VIII. *Cap.* XLII. *& ait* Aſturcones, *vocatos: niſi fortaſſe malis, ab Aſtura oppido Latii vocatos* Aſturas. *Vergilius, opinor, ad hos Equites alludens, nomen illud ita protulit cum ait:* Aſtur

equo fidens: *& ſi ille Latinus non erat. Requireret fortaſſe aliquis a me, ut poſtquam magna ex parte inſcriptionem illam explicavi, declararem etiam, quales eſſent Coloniarum patroni, & unde haec fluxerit conſuetudo. Verum quia in animo eſt in alio libello multa de Coloniis diſſerere; hic de ea re in praeſentia ſilebo.* De Patronis Coloniarum non pauca, quae adnotari poſſunt, in medium protuli ex antiquitatis penu depromta, in Parte II. Inſcript. ant. Etruriae Vrbium, a pag. 198. ad 210. deque eorum origine, iure, honore, favore, & hoſpitali teſſera diſſerui.

P. P in prima inſcriptionis linea haec ſingularia, ut opinor, potius explicanda ſunt *Primopili*, ſeu *Primipili*, vel *Primopilaris*. Eadem habentur in lapidibus Donianis Claſſ. V. n. 226. & Claſſ. VI. num. 62. P. P. LEG. & n. 61. Oliverius Vir. Cl. in marmora Piſaurenſia, pag. 146. num. LV. P P. LEG. IIII FLAV. interpretatur *Praepoſitus Legionis* IV. *Flaviae*. Haec quoque interpretatio, perſpecta militarium officiorum ratione, quadrare poteſt. In meo Indice Doniano error, me oſcitante, irrepſit: P P. LEG. *Propraetor Legionis*, de quo me amice admonuit idem Oliverius, adeoque emendandum videtur: *Praepoſitus Legionis*, vel *Primipilus Legionis*.

Standum itaque arbitror fidei Baptiſtae Brunelleſchii, qui hoc ipſum marmor, & alia fere trecenta in ſuo Codice ſcripſit, ſuaque tempeſtare, nimirum circa annum MDX. illud vidiſſe credendum eſt; nam & locatum deſcribit in Piſana Baſilica, quod ſilentio praeteriit Robortellus, qui non ſatis adcuratus in eo exſcribendo fuiſſe perſpicue adparet. Hodie hoc ipſum epitaphium deſideratur, & credibile eſt periiſſe, Aedilium incuria; quae, quum poenis ullis auctoritate Principum coerceatur, multeturque, patria monumenta ſemper everti ac labefactari neceſſe eſt.

Pro-

Prope Piſas, in Abbatia S. Savini: ex Codice Brunelleſchio: hodie deſideratur.

177

D M
P · CORNELI MA
RONIS · FECIT
P · CORNELIVS
TORQVATVS L · F ·

Piſis, in Campo Sancto: ex Codice Brunelleſchio: hodie deſideratur.

178

FABIAE
MELIANTHIDI
CONIVGI
KARISSIMAE
CVM QVA
VIX · AN · XXV
L · FABIVS
PERGAMVS
ET · SIBI

In

In Agro Piſano, in Horto Villae Nobb. Lanfranchiorum, prope Plebem SS. Hippolyti, & Caſſiani, ex antiquo Codice.

179 DIS MANIBVS
OCTAVIAE CN · L · FLORIL···
ARBITRATV
L · OCTAVI · P · F · AVITIANI

In Portu Labronis, vulgo Livorno: *in Aede S. Mariae, ex Codice Brunelleſchio: hodie deſideratur.*

180 Q · DOMITIO CASCEL
LIO CRESCENTI DOMI
TIVS CARICVS FRATRI
ET PATRONO BENE
MERENTI FECIT

Volaterris, ex Codice Bibliothecae Stroziae: hodie tamen non exſtat.

181 D · M
L · POMPILIVS · APER · ET · APRILIS ET
LARGIA · GEMINIA · VOLATERRIAE
THALIAE SORORI CARISSIMAE · B · M

Ibi-

Ibidem, ex eodem Codice: exſtat in Aedibus Nobb. Maffeiorum.

182

Q · AVLINNA
SEX · F · SAB ·

Ibidem.

183

C · CAECINA
C · L · BARO
V · A · XXXIIX

In Agro Volaterrano, in praediis DD. Franceſchiniorum, anno MDCCXXXIX. *inventum eſt Hypogaeum Sepulcretum, Vrnis marmoreis refertum: quarum nonnullae Etruſcis litteris, nonnullae etiam Latinis vetuſtiſſimis, inſcriptae erant.*

184

L · CAECINA L F

TLABONI · VIX · ANN; XXX ·

185

A · CAECINA SELCIA

ANNOS XII

186

A · CAECINA CESAVLA

ANNORVM LXX

187

.:. CAECINA · O ·:: CAPSO

VIX · ANNO X

187. Adlatae inſcriptiones breviſſimae, quales vetuſtiſſimis temporibus concipi ſolebant, quum nondum ſuperbos titulos admiſiſſent ſobrii eius aetatis homines, docent hoc ſepulcrum fuiſſe Caecinae gentis, e qua magnae auctoritatis in Romana republica, & apud Caeſares inclyti nominis viri prodiere. Haec ad hanc diem Volaterris perennat, ſervatque antiquae virtutis & dignitatis nomen in viro nobiliſſimo, mihique amiciſſimo D. Aulo Laurentio Caecina Iuriſconſulto, patriae Hiſtoriae peritiſſimo.

Fae-

Faeſulis, ex Gudio pag. XC. 9.

188

IMP · CAES · T · AELIO HADRIANO
ANTONINO · AVG · PIO
PONTIF · MAXIMO · TRIB · POTEST · II
COS · III · IMP · II · P · P
SENATVS POPVLVSQVE
FAESVLANVS

188. Pedeſtrem ſtatuam Antonino Pio dedicaſſe Faeſulanos, indicare videtur haec inſcriptio, quae in baſi eiusdem ſtatuae ſculpta fuit.

Ex ruinis Faeſularum, inſcriptio ex Schedis Manutianis, quae exſtant in Bibliotheca Vaticana; item ex Codice Bibliothecae Cardinalis de Carpineo.

M · ANNIVS · M · F · PAL · AVFVSTIANVS
PROCVRATOR COLL · DENDROPH ·
ROMANORVM · H · V · IN
QQ EPVLVM D · D · ET ✳ Ɵ DIVIS
PER GRAD ·

189. H. V. Hoc eſt: *Honore uſus*. In Quinquennalium epulum pecuniam diviſam per gradus marmor docet.

Fae-

Faeſulis, ex Gudio pag. CXVI. 1.

190

T · AVERRIVS · Q · F · SCAPT
FLACCVS · EQ · ROM
FAESVLANVS · VI · VIR
AVGVSTALIS
PATRONVS MVNICIP
. . . .

190. Legendum T. VERRIVS, non vero T. AVERRIVS, auctoritate Faeſulani lapidis, qui ſequitur. Huius lapidis occaſione memorandi ſunt Verrius Flaccus, iuris Pontificii peritiſſimus, quem laudat Varro, Sex. Pompeius, Macrobius & Gellius; itemque M. Verrius Flaccus inſignis Grammaticus, quem Auguſtus praeceptorem dedit ſuis nepotibus, qui docuit in atrio Catilinae domus, quae pars Palatii tunc erat, & ſeſtertia centena in annum recepit, teſte Suetonio. Deceſſit aetatis exactae ſub Tiberio. Statuam habuit Praeneſte (alii legunt ad Veſtae) in inferiore fori parte contra hemicyclum, in quo Faſtos a ſe ordinatos, & marmoreo parieti inciſos, publicarat. Volunt etiam (ut refert Glandorpius) illius eſſe tabularum fragmenta, egregio commentario a Carolo Sigonio illuſtrata. Scripſit inter alia *de verborum ſignificatione*, unde collecta ea ſunt, quae hodie Sex. Pompei Feſti nomine leguntur. Eo forſitan tempore claruit hic T. Verrius Flaccus Eques Romanus, Sexvir Auguſtalis, & Patronus Municipii Faeſulanorum.

Faeſulis, ex Gudio pag. CLXXXVI. 2.

191 P · VERRIO · P · F · SCAP · SEPTIMIO
VETERANO · COH · VII · PRAET
7 · MVCRONI · RAVCI · VIX
ANN · LII · M · IX · D · XXI · HOR · III
MILIT · ANN · XIIX · M · VI · D · XVII
C · VERRIVS · P · F · SCAPT · MOLON
PATRI · OPTIMO · POSVIT
CVM · VERRIAE · SEPTIMIANAE · P · F
ſic FESVLANAE · VIX · ANN
VIIII · M · X

191. SEPTIMIO. Pagus adhuc prope Faeſulas, hinc adhuc nomen retinet, & adpellatur *Septimianus*; vulgo *Settignano*. Ex eo clari ſculptores prodierunt. Incolae putant ab Imperatore Septimio Severo nomen accepiſſe. Sunt tamen qui negant: ſed venia danda eſt his qui fabulas Hiſtoriae veritati miſcentes, ut conſecrent origines ſuas, urbium oppidorumque gloriam anguſtiorem faciunt.

Faeſulis, ex Gudio pag. CLXV. 7.

192 D I S · M A N I B V S
M · FERVIO · M · F · SCAP · GRA
TO · VETERANO · PRAEF ·
FABR · LEG · XXII AVG ·
F A E S V L A N O
VIX · ANN · LXVIIII · M · VIII
DIEB · IIII · MILITAVIT · ANN
XX · M · X · D · XVI · MANIA
FERVIA · SOROR · FIDELISS
EX · TESTAMENTO · F · C

FAE-

192. FAESVLANO. Patriae M. Fervii nominandae proprius locus erat, aliorum lapidum exemplo, poſt cognomen GRATO, vel DOMO FAESVLIS; vel ut in hoc FAESVLANO. Mendum irrepſiſſe arbitror exſcriptoris incuria, qui alio patriae nomen tranſtulit.

In lapide arenario alt. quatuor & amplius ped. Rom. lat. vero fere duorum, qui in aedibus DD. Campaniorum exſtat in Etruriae oppido Marradio.

193

VIV
C CALESTERNAE C · F ·
PATRI
TRABENNIAE · L · F
TANNIAE MATRI
SEX · CALESTERNAE · C · F ·
FRATRI
C CALESTERNA · C · F · FECIT

193. VIV. Hoc eſt *Viventibus*. Familiarum heic habes nomina, antiquariis ad hoc tempus ignota, nempe *Caleſternae*, & *Trabenniae*.

Marmor inventum in Coemeterio antiquo S. Muſtiolae prope Cluſium; nunc exſtat Peruſiae in Aedibus D. Scipionis Staffae.

194

VLPIAE · FAVSTI
NAE · VIRGINI · NAE *ſic*
OFYTAE · QVAE · VIX
AN · XIIII · MEN · II
DIEB · XXV · DE
POSITA · VI · IDVS
IVL · IN · PACE

In marmore nuper effoſſo in Agro Cortonenſi, nunc exſtat in Muſeo Academicorum Etruſcorum.

195

C · TITIO · C L · CELERI
DOMO CORTONA
VI VIR · AVGV
LIBERTI EIVS

195. Hoc eſt *C. Titio Caii Liberto Celeri*. Satis exploratum eſt libertos habuiſſe alios libertos, qui eis ſervirent. Sexcenta exempla iam edita ſunt. Videndus Fabrettus Inſcript. Cap. VI. pag. 474.

Mar-

Marmor inventum Romae an. MDCCXXXVI. *inter rudera S. Joannis Lateranenſis, nunc exſtat Cortonae apud Nobiles Venutos.*

196 ONESIMVS · ATILI · COLLEGIO
SILVANI · CRATERAM
CVM SVA BASI · DONVM
DEDIT

196. Craterae, ſive crateris ſchema, qui *Silvano* ſacrari ſolebat, habes penes Senatorem *Philippum* Bonarrotium in Obſervationibus ad Vaſa vitrea veterum Chriſtianorum, quae in Coemeteriis antiquis reperta ſunt pag. 31. qui in planitie ſuperioris labri, ita inſcriptus eſt: SILVANO SACRVM AEBVRIA ARTEMISIA D. D. Eiusdem crateris ſchema iterum produxit Clariſſimus Muratorius in Claſſe I. novi Theſauri veterum Inſcriptionum Tom. I. pag. LXVII. 3. Herculi quoque crateras dedicatas fuiſſe, teſtantur vetuſta marmora penes Heſſelium ex Gudianis pag. XXXII. 8. & pag. XXXIII. 3. Habes heic baſis tantum iconiſmum, in cuius cavitate cratera in uſum Collegii, cuius numen fuit Silvanus, dedicata eſt ab Oneſimo Atilii, ut reor, liberto. Illud vide in Tabula ſuperius adlata pag. 153. num. VI.

Cortonae, inter rudera, in muris civitatis: ex Gudio pag. CCLXXV. 4.

197 D · M · S
IVLIAE · GRAMMAE · VXORI
INCOMPARABILI
SEX · IVLIVS · PRIMVS

Mon-

Montis Politiani, in tabula ahenea, litteris argenteis, quam olim poſſidebat Epiſcopus, hodie alibi adſervatur: ex Gudio pag. XXI. 5.

198 MATRIS · MAGNAE · MATVTAE
CONSERVAT · MATVTIN · LVDION
TITVS · TETTIVS · T · F · ESQ · CALVINVS
PROCVRATOR · LVD · MAT · PRISC · ANN · X
SIGN · AEN · REST

Arretii, ex Gudio pag. XLVI. 2.

199 AESCVLAPIO · SANCTO
ſic ET · HYGEIAE · SALVTIF ·
SACRVM · FONT
M · CAPAENIVS · ORONCIVS
LATINVS
L · MAGILIVS · L · F · GALLVS
MAG · CORP · LVTORVM
QVINQ · II · F · C

199. MAG. CORP. LVTORVM. Hoc eſt: *Magiſtri Corporis Lotorum.* Frequens in vetuſtis ſaxis O in V converſio, & e contrario. V. in O. Lotores,

res ſunt, qui veſtimenta lavabant & pannos. In Ara Aricina penes Fabrettum Inſcript. Cap. VI. pag. 435. num. 19. DIANAE. AVG. COLLEG. LOTOR. SACR.

Arretii, ex Gudio XXXIV. 7.

200

HERCVLI
M · FODIVS · M · F · PVB
LONGVS
PATRONVS · COLON
ARRET · ET · MVNICIP
TRIB · LEG · II
ITALICAE · P · FEL
IIII · VIR · QVINQVEN
D · D

200. LEG. II ITALICAE. P. FEL. Hoc eſt: *Legionis ſecundae Italicae Piae Felicis.*

Arretii, in arca marmorea, in qua corpus, quod in ea poſitum erat, adhuc integrum eſt Regii; ex vetuſto Codice Bibliothecae C. V. Equitis Redii.

201

D · M
L · VETTIVS FLOREN
ſic NVS EX PRESIDIBVS SINGVLARIS
INNOCENTIAE VIR VIXIT AN · XXVII
MENS VIIII · DIEB · VIII

Ar-

Arretii, lapis erutus anno MDXLI. *egeſta terra, dum arci ſubſtructiones fierent: ex Codice Brunelleſchio.*

202

P · AVILLIO · L · L ·
PHILEROTI
IN FR · P · XII
IN A · P · XII

Tiferni, ex Gudio pag. IV. 9.

203

IOVI · FVLGERATORI
OPTVMO · MAXSVMO
SACRVM
L · FVFICIVS · L · FIL ·
TERENTIANVS
TIFERN · $\overline{\text{IIII}}$ · VIR
QVINQVEN

Lapides, qui ſequuntur, nuper effoſſi in praedio quodam in Etruria, prope Sarſinam.

204

D · M ·
L · VAFRII · L · F ·
CLEMENTIS
VET · COH · X PR
AELIA · PHILET̄E ·
CONIVGI DESIDERATISS

205

D · M ·
Q · BAEBI
NEPOTIS
C · F · $\overline{\text{M}}$ · $\overline{\text{S}}$ ·
B · M

206
D · M ·
C · MARIO EVCARPO
FECIT CVPRESSEN
Λ SERVANDA COIVGI

207
T · V · · · · · · T · F
· · · · · · · ·
MILITI COHOR · VII
AVFIDIA RESTITVTA

205. M̄. S̄. Hoc eſt: *Municipis Saſſinatis*. Haec ſingularia frequenter occurrunt in ſaxis Saſſinatibus, quae publici iuris fecit & illuſtravit Philippus Antoninus, quibus haec quoque addenda ſunt, quae mecum V. Cl. Dominicus Maria Mannius communicavit, ei vero D. Ioannes Michaël Meius, Medicinae Profeſſor, anno MDCCXXXIV.

Orbitelli in Tuſcia maritima, marmoris fragmentum, inventum anno MDCCXVI *dum novae ſubſtructiones fierent prope viam Aureliam; quod locatum eſt dextrorſum in fronte interioris parietis primae portae eiusdem civitatis.*

208
IMP. CAES. M. AVR. ANTONINO
AVG · PIO · FELICI ·
PARTH · MAX · BRIT · MAX · PONT · MAX ·
TRIB · POT · XVI · IMP · II · COS · III ·
P · P · RESPVBLICA COSANORVM
INFATICABILI ... ICENTIA EIVS

208. Hoc marmor longitudine Romanos pedes circiter tres, altitudine vero fere duos, aequat. Eximiam hanc inſcriptionem, accurate exſcriptam ex archetypo, Eques Aſcanius Lippius Patricius Arretinus, antiquitatum ſtudioſiſſimus, communicavit cum

Petro Andrea Andreinio, is vero mecum. Hinc diſcimus M. Aurelium Imperatorem Aureliam viam, Roma Lunam deducentem, lapidibus ſterni iuſſiſſe, vel reficiundam curaſſe, anno V. C. DCCCCXVI. Chriſti vero CLXIII. In poſtremo verſu ſupplendum videtur: INFATIGABILI BENEFICENTIA EIVS: vel etiam MVNIFICENTIA. Quae de Coſanorum urbe, inter primores Etruriae incluta, dici poſſunt, ea occupavit Cluverius Italiae antiquae Lib. II. Cap. II. Plurali numero, & unica S ſcribendum COSAE, non *Coſſae*, ut apud Strabonem Lib. V. praeter hoc vetuſtum marmor, docet etiam Virgilii Medicei codex vetuſtiſſimus. Huius quoque auctoritate emendandum eſt marmor a Reineſio adlatum ex Donio Cl. III. num. XXXVII. in quo delenda eſt lineola ſupra A COSANORVM, perperam ſcripta. Ea ita ſe habet.

IMP · CAES · M · ANTONINO
GORDIANO · P · F ·
AVG · PONT · MAX ·
TRIB · POT · II
P · P ·
RESPVBLICA COSANO
RVM DEVOTA
NVMINI MAIES
TATIQVE EIVS
D · D ·

Dedicatum hoc marmor videtur anno ab. V. C. DCCCCXCII. Chriſti CCXXXIX.

Pro-

Prope Silvam, hodie dictam Baccana*, in Etruria, ex Gudio pag.* CC, 8.

209 DIS MANIBVS
C · LVCCEIO · C · L · PHYLLISTO
TI · CLAV · VILICO · PRAED
CAESANENS · VIX · ANN · LXI
M · LVCCEIVS · TI · AVG · LIBERTVS
SVCCESSVS · T · P · I

In marmorea baſi apud Caeſana in Etruria, prope Silvam dictam Baccana*; ex Gudio pag.* XVIII. 3.

210 CERERI CAESAN
SACRVM
TI · CLAVDIVS TI · AVG
LIBERTVS
CAESANVS · EVTYCHI
ANVS · TI · AVG
VILLICVS

Fragmenta duo in Etruria reperta; ex Gudio pag. CCCXIII. 22.

211 M · AGORIVS · M · F · L · N
THERMET

AGORIA · TORQVATA · C · F

Vrna parva marmorea cineraria lat. Rom. ped. unc. XIV. *alt. unc.* X. *penes D. Bartholomaeum Arrigonium Florent. S.Th.D. ab eo inventa an.* MDCCXL. *in quadam domo ruſtici prope Eccleſiam S. Iacobi, vulgo a Pratolino,* VII. *ab urbe Florentia lapide. In utroque latere larvae capillis faſtigiatis & calmiſtratis; ſub iisdem aviculae, aliaeque duae encarpo pendenti inſident.*

212

DIS MANIBVS
IVSTAE V · A · II
MENSIBVS · II
DIEBVS : XV
FRVCTVS PATER FECIT

In baſi marmorea reperta in littore Tyrrheno; in cuius dextro latere cantharus cum lynce & thyrſo: in ſiniſtro autem duo delphini infra ciſtulam, e qua pendent uvae, & ſe proripit ſerpens, quae omnia Baccho ſacra: ex Gudio pag. XLIV. 4.

213

LIBERO · PATRI
SACRVM
A · ANGVLNIVS · A · F
VITALIO · PROCVR
CLIEN · TI · CLAVDI
AVG
D · D · KAL · MART · TEMP
TI · CLAVDIO · AVG · IIII ET
L · VITELLIO · III COS

213. In tertio verſu pro A. ANGVLNIVS, ſcriptum ſuſpicor A. AGVLNIVS. Ex aliis ſaxis cognita eſt antiquariis Agulnia familia. De clientibus Caeſarum & eorum procuratoribus, alibi. Tiberius Claudius quartum Conſul fuit cum L. Vitellio Nepote, tertium Conſule, anno V. C. DCCC. Chriſti XLVII.

Ta-

Tabula marmorea long. Rom. ped. III. *& unc.* I. *alta vero unc.* XIV. *circiter, eruta eſt prope Caecinam in Agro Lunenſi, ditionis Magni Ducis Etruriae, olim adſervata in Aedibus Moreſchiorum; anno* MDCCXL. *Florentiam translata, nunc exſtat in Muſeo Marchionum Nicoliniorum, quam pretio ſibi comparavit Illuſtriſs. D. Abbas Antonius Nicolinius e Marchionibus Pontis Sacci Camuliani, veterum elegantiarum ſtudioſiſſimus.*

214 *Dextra parte eiusdem Tabulae.*

DIVAE · POPPEAE · AVGVSTAE
IMP · NERONIS · CAESARIS · AVGVST

L. TITINIVS. L. F. GAL. GLAVCVS. LVCRETIANVS. FLAM. ROMAE
ET. AVG. II. VIR. IV. P. C. SEVIR EQ R CVRIO PRAEF FABR COS TR MILIT
LEG. XXII. PRIMIG. PRAEF . . . . . . ATO INSVLARVM BALIARVM TR MIL
LEG. VI. VICTRICIS. EX VOTO SVSCEPTO PRO SALVTE IMP NERONIS
QVOD BALIARIBVS VOVERAT ANNO A. LICINIO NERVA. COS II VIR
. . . . ET Q A....VRIO NEPOTE VBE VELLET PONERE/. VOTO COMPOS
. . . . MINERVAE FELICITATI ROMAE DIVO AVG.

Laeva parte eiusdem Tabulae.

IMP · NERONI · CLAVDIO · DIVI · CLAVDI · F · GERM
CAESARIS · N · TI · CAESARIS · AVG · PRO · N · DIVI · AVG · AB · N

CAESARI. AVG. GERM. P. M. TR. POT. XIIII. IMP. XI. COS. IIII
L. TITINIVS, L. F. GAL. GLAVCVS. LVCRETIANVS. FLAM. ROMAE. ET. AVG. II. VIR
IIII.P.C.SEVIR.EQ.R.CVRIO.PRAEF.FABR.COS.TR.MIL LEG.XXII.PRIMIG.PRAEF.PRAELEGATO
INSVLAR. BALIARVM. TR. MIL. LEG. VI. VICTRICIS. EX. VOTO. SVSCEPTO. PRO SALVTE IMP
NERONIS. QVOD. BALIARIBVS VOVERAT. ANNO. A. LICINIO NERVA.COS. II.VIRIS.L. SAVFETO
VEGETO. ET. Q ABVRIO. NEPOTE.VBE.VELLET. PONERET.VOTO.COMPOS POSIT.IOVI IVNO.
MINERVAE FELICITATI ROMAE DIVO AVGVSTO

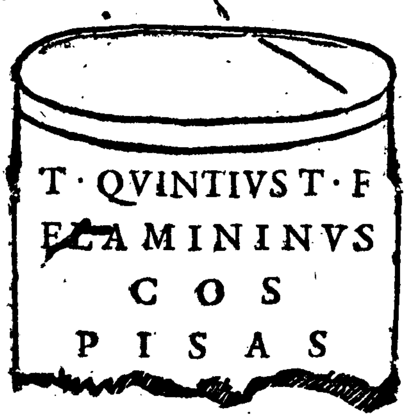
In-

214. Inſignem hanc tabulam in lucem protuli in Parte II. huius Operis pag. 46. Poſt me iterum vulgavit Cl. Muratorius in novo Theſauro Inſcriptionum antiquarum pag. CCXXVII. 4. ſed quum in his editionibus irrepſerint nonnulla menda, delenda nunc ſunt, me fidem faciente, qui ipſam archetypam tabulam vidi, peraccurate exſcripſi, & exſcriptam diligentiſſime contuli. Manifeſte ſcriptum eſt in ſecunda vel tertia linea L. TITINIVS L. F. GAL. GLAVCVS. LVCRETIANVS. non vero uti antea editum aliorum fide, L. LICINIVS. etc. Hic L. *Titinius* Conſul dicitur; ſed quum in Faſtis non nominetur, ſuffectum credere cogimur. Poſitus fuit hic lapis, ut obſervat Cl. Muratorius, anno Chriſti LXVI. Praecedenti *Poppea Auguſta*, Neronis uxor, e vivis ſublata fuerat, atque inter Deos relata; hinc illi DIVAE POPPEAE nomen. Anno Chriſti LXV. A. LICINIVS NERVA Conſul proceſſerat, eodemque Conſule votum a *L. Titinio Glauco Lucretiano*, patria *Piſis*, quam indicat Tribus Galeria, conceptum, completum poſtea fuit anno Chriſti LXVI. quo elogium hoc marmore ſcriptum videmus. Exceptis duabus prioribus lineis, in utraque tabulae facie litterae perparvae ſunt. Non raro occurrit A ſcripta abſque tranſverſa linea in hunc modum Λ: interdum etiam E, ſed rarius, ita E. Littera G conſtanter ita C ſulpta eſt. In quincta linea manifeſte in marmore ſcriptum, poſt ſpatium fere trium unciarum, PROLEGATO. INSVLARVM. In ſeptima linea marmor vitio ſuo, vel temporis corroſum; ſed exemplo alterius inſcriptionis, quae ſequitur, ſuppletur lacuena, nimirum L. SAVFETO VEGETO. ET. Q. ABVRIO. In poſtrema linea ita ſupplendum quod deeſt: POSIT IOVI. IVNONI. Quum heic nominentur Duumviri, non dubito, Piſanorum Coloniae intelligi oportere: & facile crediderim hanc tabulam marmoream votivam Piſis po-

ſitam

ſitam fuiſſe, Caecinam poſtea translatam; demum Florentiam. Quod deeſt in prima facie tabulae, ſuppletur ex alia ſequenti; quae in ima parte ſiniſtra inferiori in angulo aliquantulum fracta eſt.

215 *In Columna marmorea, quae hodie exſtat in Coemeterio S. Michaëlis ad Lucianum in Agro Florentino inter Malmantilem & Montem Lupum, prope Villam Nobb. de Antinoris.*

216 *Piſis, ex Cl. Muratorio pag.* CC. 7.

L · LOLLIVS · L · L
LIB · COMMODVS
SIBI ET
ASINIO · CHRYSIPPO
AVGVSTALI AM
OLVSENO ET VI
BVTIAE
ALBINAE P
EBIAE AM
IN · AG · P
IN F P

215. Hanc inſcriptionem primus omnium edidi in Parte II. huius operis pag. 460. num. 84. ex me protulit doctiſſimus Muratorius in ſuo Theſauro pag. DCCXXXIX. 5. Iterum profero, quia in linea ſecunda perperam editum fuerat FLAMINIVS · marmor enim habet FLAMININVS; de qua ſcriptura minime dubitandum monuit Cl. Dominicus Maria Mannius, qui vidit, & accurate exſcripſit. T. Quintius Flamininus in Conſulatu Conlegam habuit Q. Caecilium Metellum, cognomento Balearicum anno V. C. DCXXX. ante aeram Chriſtianam CXXIII. Muratorio non videtur tantae antiquitatis haec, ut ipſe ait, inſcriptiuncula, quam ſuo loco in Faſtis Conſularibus editis in Tomo I. pag. CCLXXXVIII. praetermiſit. In fine fractura ipſa indicat aliquid aliud ſcriptum fuiſſe; & forſitan columna haec miliaria cenſenda eſt.

In

In Vico Piſano.

217

DIS · MANIB
L · CALPVRNI L · L · TIBYCI
QVINTRIMATV · DECES

217. Protuli hunc lapidem in Parte II. huius Operis pag. 31. n. 26. & nonnulla adnotavi. Obſervandus antiquus mos elidendi: QVINTRIMATV h. e. *qui in trimatu.* idem poſtea in familiari ſermone & in ſcriptis maiorum noſtrum, Linguae Etruſcae auctorum, invaluit. Iterum adferre operae pretium viſum eſt; quia idem lapis apud Cl. Muratorium ita deformatus legitur: D. M L. CALPHVRNI L. F. IBERI QVI IN TVRMA T. VDRES .... quem vide Claſſ. XI. pag. DCCCI. num. 7.

In ruinis Lunenſibus: ex Schedis Cyriaci adfert Cl. Muratorius Claſſ. XVI. pag. MCXII 3.

218

A · OCTAVIO ERONI MAIORI
COLONI ET INQVILINI

218. Muratorius haec adnotat: *Nulla, ut puto, monumenta ſuperſunt, a quibus doceamur*, Lunam *Etruriae, Civitatem accepiſſe, Romanorum Coloniam. Ad id certo prodeundum nunc lapis iſte idoneus videtur.* Quamvis de hoc minime dubitem; mutilum tamen marmor eſſe arbitror in fine.

Ar-

Arretii, ex Cl. Muratorii Theſauro pag. MCI. 5.

219

GENIO · INVICTO
L · AVSIMVS · L · FILI
VS · PVB · PARRIAN
VS · C · C · MVNICIP
ARRETIN · ANN
X V
SVA PECVN · D · D

In Caſtro Novo Tuſciae, ex eodem pag. XIII. *n.*

220

IVNIVS · EVTYCHVS
VNA · CVM · IVNIA
FRONTINA · VXORE
ET · TYCHE · CONTVBER
IOVI · ET · FORTVNAE
VOTVM · LIBENS · SOL
VIT
L · D · D · D ·

Arretii, in aedibus Leonardi Brandalii circa marginem urnae marmoreae, erutae anno MDCIV. *dum puteus foderetur. Ex Schedis Donianis.*

221

·D · M · CASIRICI · PE·········
RVFI MARINI QVI · V · A · III · M · X D · ··
CASIRICIA MAVRA SOROR
FRATRI PIISSIMO ERGA
SE B · M · FEC ·

Prope Seſtinum, apud Comitem Carpineum, ex Cl. Muratorio Cl. X. pag. DCLXXVIII. 7.

222

D · M
P ATTI P F C L V
APRI AED · Q · III VIR
IVR · DIC · EQVO PVBL
VOLVSENA C FIL
AVGVRINA
CONIVG OPTIM

Lunae, in Hortis Montecatiniorum, ex Cl. Muratorio pag. MCCCXXI.

223

DIS MANIBVS
L · CATIO
VELOCI
IVNIA PHYLLIS
CONIVGI SVO B · M
FECIT

Arretii in Cathedrali Eccleſia.

224

P · HELVIO A · F · RVFI
NO
SEX VIR · AR . . . . .

Florentiae, in columella trilatera in avita domo Nobb. Valoriorum, ex Schedis autographis Donianis.

225

M · COSSVTIVS · M · L · DOA . . . . .
E VALERIVS · L · L · ANTIOC . . . .
MARMORARI
F · P · D · D · L · M

Sigillum aereum olim apud Cl. Petrum Andream Andreinium; ex eius Schedis.

226

KAPITONIS
CAES · N ✓
SER · DISP

226. *Kapitonis* (forte *Karitonis*) *Caeſaris Noſtri Servi Diſpenſatoris.*

Ar-

Arretii, in atrio domus ubi nunc Collegium Patrum Soc. Ieſu, ex Schedis Cl. Muratorii Tom. III. *pag.* MCCXLIX. 4.

227

D · M
CLAVDIAE
GALLAE
OPTIMAE
MATRI
GALLVS ET
POSTVMA
FILI

Ibidem, apud Eq. Gamurrinium m. 1655.

228

V · V
M · CINCIVS · M · F ·
P O M
CLEMENS SIBI

Tiferni, ex Cl. Muratorio pag. MDVIII.

229

VENIAE P · F · TIFERNIAE
SABINAE · FIL · TIF · PRVDEN
TIS · EX · TESTAMENTO PA
TRIS · ANNVNTIA · AMPIANA
NEPTIS · AMPI · DEXTE
HEREDIS · POSVIT
L · D · D D

Seſtini, ex Muratorio V. C. Tom. III. *Theſ. pag.* MCCLI. 5.

230

D I S M A N
C TRISIMPED
COGITATI ET
VMBRIAE MAN
SVETAE PARENTIB
TRISIMPEDI APER
IVSTVS PVDENS
PRVDENS FILI
PIISSIMI

Bertinori, in Eccleſia Cathedrali, ex Muratorio pag. MDC.

231

M · SCOEDIVS · M · L ·
RVFIO · MISETIA · C · L
ASTADIVM · MISETIA · C · L
PAMPHILA · SCOEDIA · M · L
PRISCA · SCOEDIA · L ·

Cluſii, apud Nobb. de Deiis, ex Cl. Muratorio Tom. III. *Theſ. pag.* MCCLV.

232

D · M
L · FAELERO
CAELERI
FILI PAT
B M

Cluſii, apud eosdem, ex Cl. Muratorio Tom. III. *Theſ. pag.* MCCLVII.

233

D · M
FONTEIAE
SEPTIMAE
MATRI
FONTEIVS
DIONYSIVS
FILIVS

232. CAELERI. Legendum proculdubio CELERI.

LA-

L A C O N I C I
S E V S V D A T I O N I S
QVAE ADHVC VISITVR IN RVINA BALNEARVM
P I S A N A E V R B I S

E X P L I C A T I O N E S

FRANCISCI ROBORTELLI. FRANCISCI MARIAE EQ. CEFFINII.
IOANNIS RHODII. HIERONYMI BACCII. HENRICI NORIS.

I T E R V M E D I T A E

C V R A N T E

ANTONIO FRANCISCO GORIO

Qui integrum antiquum aedificium tribus Tabulis nunc primum adcurate delineatum dedit, & ſuas quoque nonnullas Obſervationes adiecit.

ANT. FRANCISCI GORI
AD NOBILISSIMVM
SPECTATISSIMVMQVE VIRVM
D. CAROLVM FREDERICK
ANGLVM.

EPISTOLA

PErpaucos eſſe hac aetate, qui ſtudioſorum hominum curis faveant, ac manus adiutrices adferant, communis Italorum ingeniorum querela eſt. Indulſit mihi aliquando adriſitque amica fortuna, atque, ut veteres dixere, obſequens, ut in Te, VIR PRAESTANTISSIME, *quae ad mea ſtudia augenda, illuſtrandaque maximo adiumento ſunt, feliciter invenirem. Vix annus elapſus eſt, ex quo te Florentiae novi, cognitum ob eruditionis praeſtantiam, ob acre limatumque iudicium, ob eximiam in obſervandis priſci aevi monumentis difficillimiſque Numiſmatis peritiam; ob egregiam comitatem, humanitatemque prorſus incredibilem ac ſingularem, ſtatim dilexi. Inveſtiganti mihi vetuſtiſſima Etruſcorum monumenta, quae ſecundis curis meo Muſeo adiiciam, quum ob virium ac facultatum mearum tenuitatem per Italiam, atque Europam iter ſuſcipere minime poſſem, id pro me Te facturum egregio animo, bonaque voluntate recepiſti, iamque maxima ex parte impleſti, miſſis illuſtrioribus ad me Nationis noſtrae monumentis, quae Bononiae, Venetiis, & Mediolani inveniſti, & ea quo-*

que,

que, quae tuis ſumtibus redemta, in tuum Muſeum locupletiſſimum intuliſti. Haec laus tua eximia eſt, bene de optimis artibus, bene de amicis tuis mereri. Teſtis Britannia tua, teſtis quoque Italia ac literatiſſimi homines, qui Te ſuſpexere, tecumque amicitia coniungi voluerunt. Priſcae eruditionis theſauros omnes, quos Romae diuturna mora conquiſiviſti, eaque omnia monumenta, quae ipſe diligentiſſime delineaſti, vel a pictore tuo ſumma cura delineanda curaſti, quum Florentiae eſſes, lubentiſſimo animo mihi aperuiſti. Illuſtranti mihi Numiſmata maximi, ut aiunt, moduli, quae in Cimeliarchio Magni Ducis Etruriae adſervantur, quum archetypa omnia adcuratiſſime expendiſſes, obſervationes tuas, quae ad eorum opificium, veritatem, fidem, ac ſinceritatem ſpectant, humaniſſime, ut adnotarem, declaraſti. Huiuſmodi quoque eximium in me tuae eruditionis & amoris pignus, ſilentio minime praetereundem cenſeo; ſed mentionem grato animo faciam in Praefatione eiusdem Operis, quod in publicum quantocius prodibit. Accedit quod Te favente, amicitia iunctus ſum viro genere, atque eruditione conſpicuo D. Smart Lethieullier Anglo Nobiliſſimo; cui etiam quae, & quanta debeam ob ſingularem in me eius benevolentiam, egregiumque bonas litteras iuvandi ſtudium, opportunior alibi ſeſe offeret id publice teſtandi locus. Eſt enim, ut ſcis, a Plinio in Praefatione Hiſtoriae ſuae praeclare dictum: benignum & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris. *Vt igitur publice fatear, quantum, Te auſpice, ac favente, ex tuo Italico Itinere, tuaque mecum neceſſitudine profecerim, offero Tibi munuſculum, quod tuum eſt, Tibique maxime debetur, nimirum* LACONICVM, SIVE SVDATIONEM PISANAM: *quo monumento, (ad haec ſiquidem tempora perennat) nihil illuſtrius, nil tua cura dignius eſſe poteſt. Quum Florentiae verſareris illud diligenter delineatum mihi oſtendiſti, animum-*

que

que meum, ut in publicum proferrem, vehementer accendiſti. Ne quid huic operi deeſſet, multa notatu digna, quae ad Icnographiam interioremque proſpectum pertinent, Piſis curarunt nobiliſſimi ornatiſſimique fratres Franciſcus Canonicus Piſanus, & Thomas Albizzii. Nunc igitur alia facie prodit, quam editum ſit, curis, & obſervationibus inſigne celeberrimorum virorum Franciſci Robortelli Vtinenſis, qui illud primus omnium illuſtravit; deinde Franciſci Mariae Ceſſinii Patricii Florentini, ex Equeſtri Ordine S. Stephani, Ioannis Rhodii, demum Hieronymi Bacci, & Henrici Noris. Neque etiam illud notatu dignum praetermittam, Te Amphitheatrum Lucenſe ſumma fide in pluribus Tabulis delineandum curaſſe: Te, ut ſperare lubet, auſpice, in lucem edendum. Has omnes lucubrationes heic congerere volui, & nonnullas quoque obſervationes meas adiicere, quo auſpicatius tuam, atque eruditorum hominum gratiam inirem. Quod enim Tu probaveris, qui eximio iudicio, exquiſitaque eruditione polles, id etiam ab aliis probatum iri confido. Amicitiam noſtram, quam Genius Antiquitatis mirifice conciliavit, hilari ſerenoque animo, accepta hac ſingularis meae in Te benevolentiae teſſera, aeternum ſerva, meque adverſus invidiam tuere, & vale.

FLORENTIAE.

Dabam e meo Muſeo VIII. Kalendas Septembres Anno CIↃ.IↃ.CC.XXXVIIII.

LACONICI
SEV SVDATIONIS
QVAE ADHVC VISITVR IN RVINA BALNEARVM PISANAE VRBIS

AD FRANCISCVM LOTINVM
VOLATERRANVM

FRANCISCI ROBORTELLI VTINENSIS
EXPLICATIO

§ I.

QVanti veterum Romanorum monimenta, ſi quae adhuc noſtra aetate alicubi exſtant, ſint facienda, tum propter admirabile artificium, quod in iis exſtruendis perſpicitur, a ſummis architectis, & peritiſſimis fabris adhibitum; tum propter elegantiam ipſorum operum, & vetuſtatem, tute ipſe ſcis, Lotine praeſtantiſſime, aut nemo potius teipſo melius ſcit: habuit enim olim quaedam aetas ſub optimis principibus, & Imperatoribus architectos, fabros, artificeſque omnium rerum peritiſſimos. Quaedam rurſus alia aetas, culpa plane, ut ego exiſtimo, principum, qui ea negligebant, prorſus ineptos, ac rudes: veriſſimum enim illud eſt, honore ali artes, iacereque ea, ac dediſci; prorſuſque ignorari, quae negliguntur: atque maioribus ſane Illuſtriſs. ac Maximi Ducis Florent. II. COSMI, quem honoris cauſa nomino, viris Clariſs. ipſi Optimo Duci COSMO, tota non modo Etruria, ſed univerſa

etiam Italia, hac aetate, quicquid ubique venuſtatis eſt, ac nitoris in omni genere, non ſolum ſcientiarum & artium, quae litteris continentur, verum & harum, quae aut pigmentis, aut aere, aut marmore opera effingunt, poſteris ſpectandi, acceptum referre debet; multos enim magno ſumptu alit architectos, aerarios fabros, marmorarios, pictores, qui antiquitatem illam non modo apte imitantur, ſed etiam adaequant, & ſuperant. Exſtabunt igitur paſſim in illius urbibus praeclara monimenta, quae annis permaneant innumerabilibus; & teſtatum relinquant apud poſteros, quam multae eius generis artes, quae fere exſtinctae videbantur, virtute illius rurſus excitatae, & ſingulari liberalitate ſuſtentatae; ampliſſimiſque honoribus cohoneſtatae viguerint. Verum haec, aut agam ego alias diligentius, aut alii, qui me doctiores ſunt, de illo copioſius praedicabunt: nunc te oro, & obſecro, mi Lotine, ut haec mea, quae ad te mitto, libenter legas; Illuſtriſſimoque Duci noſtro, ſi videbitur, legenda tradas. Is enim, quod a multis audivi, ita omnem totius antiquitatis rationem tenet, ut nihil ſit aut aere, aut auro, aut argento, aut marmore effictum, aut litteris vetuſtioribus conſignatum, quod ille non exacte calleat, dignoſcat, ac diiudicet. Verum audi quaeſo, quid me impulerit ad ſcribendum. In Piſana hac civitate antiquiſſima, ſi qua in Etruria eſt, monimentum exſtat perantiquum ad portam Lucenſem, ipſo etiam aſpectu ſanctum prope, ac venerandum: atque utinam ſuperioribus annis maior aliquanto eius habita fuiſſet ratio a publicis Aedilibus, & Curatoribus viarum; aut enim integrum eſſet, aut in eius ruina ſaltem appareret veſtigium aliquod formae illius aedificii; ut quicquid ab antiquis de eo genere, ſummo ingenio ſcriptum fuit, facile perſpici poſſet. Atque, ut propius rem ipſam attingam,

bal-

balneas exaedificabant veteres, quibus tum propter curationem corporum, tum propter oblectationem etiam (ut opinor) plurimum utebantur. Earum vero aedificandarum eadem ubique ſemper fuit ratio ab antiquis architectis, Romae primum, mox in aliis urbibus inſtituta; tanto quidem artificio excogitata, ut non difficile ſit ad iudicandum, quantum ea aetas in omni genere artium excelluerit. Balnearum vero ſitus ac forma huiuſmodi erat. Domicilia quatuor conſtruebantur; quorum nomina haec erant: *Frigidarium*, *Tepidarium*, *Caldarium*, *Sudatio*, ſive *Laconicum*; quae inſerviebant viris, & totidem rurſus, quae inſerviebant feminis: ita inter ſe diſpoſita, ut *Tepidarium virile* coniunctum eſſet *Tepidario muliebri*, & reliqua eodem modo cohaererent. De his quatuor domiciliis, praeter Vitruvium Lib. V. meminit etiam Lucianus in Hippia: eam deſcriptionem, qui conferet cum hac, videbit belle convenire. Nec non Galenus Lib. X. Methodi, declarat his verbis: Εἰσελθόντες μὲν γαρ ὁμιλοῦσιν ἀέρι θερμῷ,
„ ἐπὶ δὲ ταῦτα εἰς ὕδωρ εἰσιᾶσι θερμὸν, εἶτ' ἐξελθόντες εἰς ψυχρόν.
„ εἶτ' ἀπομάττονται τὸν ἱδρῶτα: (1) & quae ſequuntur. Paulo
„ poſt idem undecimo ait: Ἐκ μὲν δὴ πρώτου μέρους τῶν λουτρῶν
„ μεμνῆσθαι χρὴ ταῦθ' ὑπάρξαντα ὅταν ἐν καιρῷ λούονται: (2) & quae
„ ſequuntur: intelligit *Caldarium*: Μετίωμεν δήπου πρὸς τὸ
„ δεύτερον αὐτῶν μέρος ὅπερ ἦν αὐτὸ τὸ κυριώτατον προσαγορευόμενον
„ λουτρόν: (3) intelligit *Tepidarium*: Μετέλθωμεν οὖν αὖθις ἐπὶ τὸ
„ τρίτον ἐν ᾧ ψύχεται μὲν ἀλύπως τὰ τεθερμασμένα: (4) intelligit *Fri-*

(1) Doctiſſimus Antonius M. Salvinius ita ad marginem libri: *Ingreſſi, fervido in aere verſantur: mox aquam ingrediuntur calidam: deinde exeunt in frigidam. Poſtremo ſudorem detergunt &c.* (2) *E prima balneorum parte meminiſſe oportet haec evenire, quando in tempore lavent &c. Tranſeamus iam ad ſecundam eorum partem, quae ipſum praecipue balneum dicitur*; (da' noſtri Stufaiuoli ſi dice il Bagno) (3) *Deveniamus rurſus ad tertiam; in qua quae calefacta ſunt, ſine noxa refrigerantur &c.* (4) *Omnia vero ad naturalem modum redeunt, quemadmodum balnei pars quarta declarat; in quibus enim cun-*

„ *gidarium*: Πάντα δὲ εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἐπανέρχεται συμμετρίαν, „ ὡς δηλοῖ καὶ τὸ τέταρτον τοῦ λουτροῦ μέρος, ἐφ' ὧν γὰρ ἐπράχθη καλῶς „ πάντα, καὶ μετὰ τὴν τοῦ ψυχροῦ χρῆσιν ἱδροῦσιν ἔτι: (5) intelligit *Sudationem*, ſeu *Laconicum*, de quo nos in praeſentia loquimur. Idem Galenus non multo poſt, inquit: Εἰ μὲν οὖν αὐτάρκως εἴη θερμὸς ὁ πρῶτος οἶκος ἐν αὐτῷ γυμνωθεὶς ὁ κάμνων εἰς τὸν δεύτερον εἰσκομιζέσθω: (6) in his verbis *Caldarium* innuit, & *Tepidarium* ſicuti prius, & ordinem ipſorum demonſtrat: Ἔστω δὲ ὁ μέσος οἶκος οὐ μόνον τῇ θέσει, ἀλλὰ καὶ τῇ κράσει τοσούτῳ τοῦ προτέρου θερμότερος ὅσῳ τοῦ τρίτου ψυχρότερος. ἔστω δὲ ἀὴρ τῶν οἴκων ἁπάντων μήτε θερμὸς ἄκρως μήτε ψυχρὸς ἀλλ' εὔκρατος ἱκανῶς καὶ μετρίως ὑγρός. ἔσται δὲ καὶ τοῦτο προεκχυθέντος ὕδατος εὐκράτους δαψιλῶς ἐκ τῆς δεξαμενῆς ὡς διαρρῆναι διὰ πάντων τῶν οἴκων. (7) Haec verba diligenter adnotanda, quia omnia ex iis facile intelligi poſſunt, quae ad balnearum antiquitatem ſpectant. Paulo poſt: Ἐκκομισθεὶς δ' ἐντεῦθεν εἰς ὕδωρ ψυχρὸν ἀθρόως βαπτέσθω μηδ' ἐπὶ βραχὺ χρονίζων ἐν αὐτῷ: (8) in prioribus verbis de *Tepidario*, & *Caldario* locutus eſt; in his poſtremis de *Frigidario*. Erant igitur (ut redeam ad rem) balnearum ſimul aedificata domicilia octo, ſicuti etiam nunc Piſis ex amplitudine loci, ubi parietinae ſunt, & rudera, cognoſci poteſt. Exſtat vero hoc tempore ibidem inter parietinas integrum ferme Laconicum, ſeu Sudatio a veteribus dicta; de qua praeter Vitruvium Lib. V. meminit etiam Cornelius Celſus Lib. II. Cap. XVI. his verbis. „Sudor etiam duobus modis elicitur, aut „ ſicco calore, aut balneo. Siccus calor eſt, & ha„ renae calidae, & laconici, & clibani, & quorun„ dam

ea bene peracta ſunt, & poſt frigidae uſum, ſudant adhuc. (5) *Si igitur ſatis calidus ſit primus oecos, in eo nudatus aeger in ſecundum inferatur &c.* (6) *Eſto autem medius oecos non ſolum poſitu, verum etiam temperatura tantum priore frigidior, quantum calidior tertio* (*lego*: ψυχρότερος, & τοῦ τρίτου θερμότερος) (7) *Eſto omnium oecorum aër, neque calidus acriter, neque rarior & frigidus, ſed modice humidus: id vero continget, ſi aqua antea ubertim effundatur bene temperata e ciſterna* (*l.* ὡς διαρρυῆναι) *ita ut perfluat per omnes oecos &c.* (8) *Elatus hinc, in frigidam ſtatim immergatur; ne exiguo quidem temporis ſpatio in ea commorans.*

„dam naturalium ſudationes, ubi e terra profuſus
„calidus vapor aedificio includitur, ſicut ſuper Ba-
„ias in myrtetis habemus. In Laconico hoc Pi-
ſano, quoniam ante congeſta terra, & ruderibus erat
oppletum, praeter hemiſphaerium ſuperius, nulla
pars conſpiciebatur; nunc vero poſtquam Aedilium
opera effodi locus coepit, omnes ipſius partes viſun-
tur, & pavimentum etiam ipſum, & pilae, quae
pavimentum ſuſtinent, & teſtudines, quae ſub pa-
vimento ſunt, & alvei quidam, qui inter parietem
ſunt, & pluteum, & concameratae quaedam ſtru-
cturae, quorum omnium ſingillatim explicare ratio-
nem conabor, ita, ut ſi cum antiquorum deſcriptio-
ne, ac Vitruvii praeſertim (etſi breviter de ea re
ſcripſit) voluerit aliquis conferre, plane videat omnia
belle convenire. Ac primum eorum explodenda ſen-
tentia, qui quod nunc ſub pavimento in teſtudini-
bus aqua viſitur, aquaeductum fuiſſe putant, per
quem ex balneis calidis, quae ad tertium lapidem
ab urbe Piſana abſunt, ſub Iuliani montis radicibus,
poſitae aquae, in balneas urbanas influerent; nam
ſatis conſtat, cum eſſet Sudatio, non opus fuiſſe
aqua: deinde quis credat ſub teſtudines pavimenti
aquas defluxiſſe; cui enim uſui fuiſſent? aut quis
veterum de tali ductu, & fluxu aquarum eſt locu-
tus? Ea igitur, aqua pluvia eſt, ibi ſtagnans, quod
eminentior propter ruinas erat ille locus factus; ſicu-
ti nunc ſatis patet intuentibus pavimentum. Verum
de hac re ſatis: nunc reliqua perſequor. Laconici uſus
hic erat, ut homines in loco eo, vaporibus flammae
a teſtudinibus concameratis per alveolos egredientibus
excalfacto, deſudarent; & mox aut in Tepidario, aut
in Frigidario, aut in Caldario lavarentur. Eius vero
aedificandi ratio haec fuit; ut rotundum eſſet, ſeu po-
tius octogonum: id vero neceſſe erat, cum hemiſphae-
rium eſſet ſuperſtruendum: altitudo tanta parietum
uſque

uſque ad hemiſphaerii inclinationem, quanta latitudo erat in inferioribus pavimenti partibus; id quod aperte viſitur in hoc Piſano Laconico. Hemiſphaerium in medio lumen ad circinum factum habebat, ad quod vapores, qui aſcenderant per alveolos, communi concurſu ferrentur, & exirent. Obſtruebatur vero lumen illud in hemiſphaerio magno quodam aereo inſtrumento, quod clypeum vocabant: erat enim, clypei militaris inſtar, rotundum; nam eiuſmodi fuiſſe clypeum ſatis declarat Polybius in Lib. de caſtrametatione Romanorum, etſi Laſcares parum apte vertit: neque quale eſſet ſcutum, qualis clypeus apud Romanos ſciſſe videtur. Clypeum igitur catena ferrea aut reducebant, aut demittebant, ut pro hominum arbitrio, qui lavabantur, caloris temperatura fieret. Verba Vitruvii haec ſunt: „ Mediumque lumen in hemiſphaerio relinquatur, „ ex eoque clypeum aeneum catenis pendeat, per „ cuius reductiones, & demiſſiones perficietur ſuda„ tionis temperatura. Viſuntur vero Piſis in Laconico etiam minora quaedam, & crebra lumina circa hemiſphaerii lumen medium rotundum; de quibus etſi Vitruvius nullam facit mentionem, facile tamen credi poteſt, ea facta, ut facilius exirent vapores e Sudatione: atque ſane id poſtulabat magnitudo caloris, cum praeſertim hemiſphaerium clypeo erat obſtructum. Ea vero lumina crebra, cum ſeſquipedalia fere ſint, contecta crediderim operculo aereo, ita tamen, ut ab una parte, quae ad hemiſphaerii ſummitatem vergit, exitus pateret vaporibus. Hemiſphaerii curvatura ima innititur firmo parieti, ubi altitudo Sudationis tanta eſt, quanta latitudo. Concamerationum ſolum ſeſquipedalibus ſternebatur tegulis, quae in Piſana hac Sudatione non obſcure cernuntur. Erant ſuper eo ſolo exſtructae pilae laterculis beſſalibus, aut aliquanto etiam mino-

rulis; diſpoſitae aequalibus inter ſe intervallis, adeo latis, ut ſupra binas pilas collocarentur ſingulae tegulae bipedales. Pilas vero vocamus fulcra quaedam, ſeu columnas parvas, quae eo, quo diximus, modo collocatae, & exſtructae pavimentum ſuſtinebant. Altitudo earum pilarum erat duorum pedum; nam teſtudinum concamerationem ampliorem eſſe non oportebat; ut facilius excalfieri poſſet Sudatio. De his pilis intellexit Statius, cum ait:

Quid nunc ſtrata ſolo referam tabulata, crepantes
Auditura pilas; ubi languidus ignis inerrat
Aedibus, & tenuem volvunt Hypocauſta vaporem:

dicant alii quicquid velint; nam etiam Rhodiginus Lib. XVI. Cap. XLVII. locum hunc aliter interpretatur; meam vero ſententiam veriſſimam eſſe demonſtrabunt multo magis ea, quae poſtea a me dicentur. Pavimentum ſupra teſtudinem ſuperſtruebatur innixum pilis, & tegulis bipedalibus; atque eius conficiendi ratio haec erat. Trulliſſabatur teſta calci miſta; ſicuti & hac noſtra aetate fit in aedium pavimentis. Eam vero compactam eſſe oportebat ita, ut in tantam craſſitiem excreſceret pavimentum, quanta eſſet opus; tectorio, ſeu albario opere, ex marmore ita exſciſo, ut eius altitudo tenuis eſſet unius ferme digiti; quales laminae plumbeae, aut ferreae viſuntur; ſi enim maior tectorii illius operis altitudo fuiſſet, pervadere ad ſummum vis caloris non potuiſſet. Iam vero, cum tanta eſſet pavimenti altitudo, & tectorii operis, mira quadam proportione tantus conficiebat calor, ut ſuperſtantium pedes oblectaret, & cum eſſet marmore ad unguem exciſo politum, facile ſtratos etiam, ac iacentes homines recipiebat. Haec omnia apertiſſime viſuntur; & conveniunt cum antiquorum deſcriptionibus. Pa-

vimentum inclinatum eſſe oportet ad hypocauſin mediam; ſicuti etiam in Sudatione Piſana nunc licet videre. Hypocauſin voco locum, ubi ſubter teſtudines pavimenti ignis ſubiiciebatur, a quo digrediens flamma ſeſe per totam ſuſpenſionem ſurſum elevati pavimenti diffundebat, & evagabatur, donec ad alveolos perveniſſet. Alveoli inter parietem Sudationis, & pluteum collocabantur ex teſta facti; pluteum voco alterum veluti quendam parietem e regione alterius aedificatum, non admodum latum, ſed ſimplici tantum tranſverſarum tegularum poſitione exſtructum: crebri autem erant alveoli, ut a multis partibus vapor ſe poſſet tollere. Longitudo alveolorum adaequabat altitudinem pavimenti; neque enim pertingebant ſolum teſtudinis; nam recipere non potuiſſent vapores. Alveolos hos, tubulos vocat Proculus titulo de Servit. Vrb. praed. ubi ait.
„ Quidam Iberius nomine, qui habebat poſt hor-
„ rea mea inſulam, balneariam fecit ſecundum pa-
„ rietem communem; non licet autem tubulos ha-
„ bere admotos ad parietem communem, ſicuti ne-
„ que parietem quoque ſuum ſuper parietem com-
„ munem: de tubulis eo amplius hoc iuris eſt, quia
„ per eos flamma torretur paries. Huius loci me monuit Ioannes Ronchegallus Iuriſconſultus clariſſimus, dixitque, cum ante difficilis haberetur, mire illuſtrari poſſe inſpectione eorum alveolorum, qui in Laconico Piſano ſunt; atque ideo inſerendum putavi. Unum me angit, quod video ſcriptum apud Vitruvium, inter parietem, & pluteum eſſe latitudinem ſex pedum; cum exigua latitudo cernatur, ne unius quidem pedis. Crediderim igitur, aut Vitruvium reſpexiſſe ad multo maiores Sudationes, quales Romae erant propter hominum frequentiam; aut dictionem eo in loco eſſe corruptam: diligentius igitur res tota conſideranda. Super alveolorum ſitu paries

hic Sudationis cavatus, concameratuſque fiebat, eo fermè modo, quo ſolet fieri, cum ſimulacrum aliquod marmoreum, aut ligneum alicubi ſtatuendum eſt. Suprema autem ſuperficies eius concamerationis ſurſum verſus vergebat ad hemiſphaerium: atque id ſane optima ratione videtur factum; nam vapor ſeſe attollens in eam cameratam ſuperficiem illidebatur, & repercuſſus ab ea ad medium hemiſphaerii provolvebatur. Patet ſpectantibus res tota; nam adhuc fumoſa fuligine camerae illae nigrae viſuntur. Praefurnii cuiusdam os ſatis amplum cernitur in Sudatione hac Piſana, quod omnino ſub pavimento erat: atque per illud a balneatoribus (opinor) ignis ſubiiciebatur, cumque Caldarium, aut Tepidarium eſſet coniunctum Sudationi, ab altera quoque parte uſum Caldario, aut Tepidario praebebat; de quibus, quoniam nullum ipſorum exſtat veſtigium, non auſim quippiam pro certo affirmare. Haec ego diligenter in Sudatione Piſana intuitus ſum, quamvis a Vitruvio omnia non exprimantur. Vir enim ille, quod ſuae aetatis hominibus nota eſſe putabat, multa praetermiſit, neque poſteritatem reſpexit, dum ea ſcriberet; argutius enim & ſubtilius fuiſſent ſingula deſcribenda. Te autem oratum velim, mi LOTINE, ut pro tua authoritate, qua maxima es, ob incredibilem virtutem tuam, & ſapientiam apud Illuſtr. Florent. Ducem, ei ſuadeas, ut Aedilibus Piſanae urbis mandet, curent loca ea omnia quamprimum effodienda, & expurganda. Sic enim, ſi ad pavimentum (quod erit facile factu) deventum fuerit, omnia fortaſſe perſpici poterunt, & cum antiquorum deſcriptione conferri. Non contemnenda haec eſt antiquitas monimenti huius in hac praeſertim vetuſtiſſima, & nobiliſſima urbe, in qua Optimus Dux omnium liberalium artium ſtudia, pro ſua ſingulari clementia, & liberalitate conſtituit, ſedem-

 que

que eſſe voluit Muſarum, hoc eſt, ut ego interpretor, omnium earum diſciplinarum, quae litteris continentur. Spectabunt ſtudioſi antiquitatis, qui plurimi ſunt, Sudationem hanc, ſeu Laconicum Piſanum, magna cum animi voluptate, & miris modis ad totum hoc ſtudiorum genus excitabuntur. Effice igitur, ut Optimus Dux velit, iubeatque Laconicum hoc, uti integrum nunc eſt, diligenter aſſervari, & occludi, ne in illud paſſim ab omnibus eatur, rurſuſque ſuperſtrui tectorium, quod nuper inde ablatum fuit: &, ſi libuerit etiam, clypeum ad medium lumen apponi, & omnia, quae videbuntur diruta, reſarciri. Hoc ſi ab Optimo Duce (uti plane confido) impetraris, non ſolum me, ſed etiam omnes antiquitatis ſtudioſos in perpetuum beneficio tuo tibi devinxeris. Confido autem, quoniam iamdiu perſpexi, nihil maiore ſtudio illum curare, quam eorum commoda & voluptatem, qui ſeſe litteris totos dediderunt. Vale. In Piſana Academia. Idibus Ianuarii MDXLVIII.

§. II.

Hanc ipſam Laconici ſeu Sudationis, quae adhuc viſitur in ruinis Balnearum Piſanae Vrbis, explicationem, quam edidit Franciſcus Robortellus, poſtmodum in lucem iterum protulit Ioannes Rhodius vir doctiſſimus, ſubiecitque num. LX. poſt Emendationes & Notas ad Scribonium Largum, ibique pag. 114. haec ſubiungit.

„ Optatiſſimum ſane votum. Sed non reſpondit „ exitus temporum iniuria : qua non ruinas modo „ edidit quotidie, ſed in privatos abiectoſque uſus „ tandem ceſſit aedificium. Quod olim inſpectum „ a me levius, ne curioſorum memoriam effugeret,

„ ele-

„ Elegantiſſimi Viri Franciſci Mariae Ceſſini, Patri-
„ cii Florentini humanitate factum, quod in poſte-
„ rum eruditis heic pateant, quae Robortellus for-
„ taſſe negotioſior praeterierat.„

§. III.

IOANNI RHODIO
VIRO CLARISSIMO
FRANCISCVS MARIA CEFFINVS S.

„ INter vetuſtiora civitatis huius praecla-
„ riſſima monumenta inconcuſſum ad-
„ huc & nobile veſtigium antiquitatis
„ conſpicitur apud Lucenſem Portam
„ ex ſuperſtitibus Balneorum fragmentis
„ SVDATORIVM omni ex parte incolume, licet incuria
„ neglectum publicorum Aedilium, ac paene notum
„ nulli indigenarum; vel quia ſordeſcant domi, quae
„ foris gnaviter inquiruntur; vel quia, pauci quum
„ ſint Piſani ſtudiis hiſce navantes operam, pauci
„ etiam ſunt, qui venerandum iſtum ac fere ſacro-
„ ſanctum locum animadvertant. Ampliſſimum ibi
„ Thermarum ſpatium occupant parietinae ac rude-
„ ra, infelices ruinarum reliquiae, quae ſpinis &
„ urtica penitus obrutae obliterarent omnino quam-
„ cumque priſcam memoriam, niſi ſolum hortenſi-
„ bus areis deſtinatum palam faceret aliquando ab-
„ ſconditos vetuſtatis theſauros, & excitaret fabri-
„ cam inter congeſtos lapides, deſiectaque funda-
„ menta iacentem, in quam quum inſcii cultores
„ offendunt, aut bipalium laedunt, aut ligonem ob-
„ tundunt. Numquam ibi balnea crediviſſem, niſi

„ curioſa quadam indagatione, quum Piſas tiro me
„ contuli, rogaſſem huius Studii Profeſſores, ut ſtru-
„ cturam illam docerent, quam ingenti ruinâ fuiſſe
„ quondam coniectabam inſignem. Mirabar lateri-
„ tiam molem, gliſcente bellorum rabie, & irato tem-
„ poris morſu, in duas partes diſciſſam, efformare
„ duas veluti turres, ubi cellarum apparerent veſti-
„ gia, & fornicum arcuatae teſtudines, & ductiles
„ tubulorum canales conſpicerentur. Earum altitu-
„ do iam decurtata ad XXX. fere ulnas accedit: craſ-
„ ſitudo quaquaverſum decempedalis eſt; ſed an-
„ gulos, aut verſuras crediderim, vel aliquam bal-
„ nei partem, qua camerae iungerentur, quum ibi
„ nullus ſit murus, aut alterius formae dignoſcatur
„ figura.. Exſterior ſuperficies ex lateribus conſtat:
„ interior materies ex duro tenaciſſimoque caemen-
„ to. Supremum verticem caprificus oleaeque ſilve-
„ ſtris frutex obumbrant; inferiorem partem herboſi
„ virenteſque ceſpites circumcingunt: ad dextram
„ Lucenſem portam ingreſſo muri humiliores viſun-
„ tur iucundi ſpecie, ſed deformati fracturis: quo-
„ rum fundamentis nititur caſa, & ſalgamarii cu-
„ iusdam officina, ut magnificam Laconici ſubſtru-
„ ctionem imbricato tecto noviſque parietibus indu-
„ ctis undequaque celatam tegat. Per anguſtum ta-
„ men oſtiolum ad auguſtum patet aditus aedificium:
„ quod tam priſcam redolet maieſtatem, ut, ſi ni-
„ hil ei detractum aut additum foret, horreret qui-
„ cumque ad aſpectum loci tam affabre fabrefacti
„ perculſus. Minuit aliquid formae furnus ibi olim
„ a piſtore conſtructus, admotoſque impedit greſ-
„ ſus lignorum & focularium faſcium coacervata con-
„ geries. Mirifice tamen oculos recreat teſtudo, nul-
„ lo viſum effringente impedimento, caligine ac fu-
„ mo aliquantiſper ad feneſtras & hemiſphaerium
„ denigrata. Heic ego ſaepius cum auditoribus meis

„ ad

„ ac animi fatigati levamen ſingillatim ſum con-
„ templatus unamquamque loci particulam. Heic
„ Rinaldinus noſter, egregius Phyſices Matheſiſque
„ Profeſſor, remotis per amicas manus impeditioni-
„ bus, ut potuit, formam ad vivum delineavit.
„ Delineaverat etiam meis precibus Navarrettus
„ Eques, & equeſtribus ornamentis & pictura prae-
„ cipue inſignis. Sed antequam poſtremam appoſu-
„ iſſet tabulae manum, mors admota falce fatali &
„ lineas & vitam delevit. Heic videre eſt cuicum-
„ que, ut per alligatam graphidem cernes, non
„ rotunda, ſed octogona forma Sudationem conſtru-
„ ctam, tum ad pulcritudinem augendam, cum
„ etiam ad praebendam ſudandi commoditatem. Vi-
„ debis eam in octo partes diſtingui, totidemque
„ feneſtras in hemiſphaerii pandere curvatura, ut
„ lucidiori fulgore conveſtiretur: quadratas animad-
„ vertes, & eo ordine concinnatas, ut ſingulae ſin-
„ gulis reſpondeant, & orbiculare foramen in te-
„ ſtudinis ſummitate cavatum apta circumvallatione
„ coronent. Vnaquaeque pars concavo muro ac ſu-
„ perficie uſque ad inclinationem concamerata adin-
„ ſtar ſtatuariae thecae ſeſſionem ſtruit mirificam,
„ qua quum balneatores inſiſterent, vapor rotundi-
„ tate illiſus ac repercuſſus ſudorem facilius e ſu-
„ biectis corporibus eliceret. Pavimentum inclina-
„ tur ad hypocauſin; ubi ſubter teſtudineas caveas
„ ignis per propnigaeum, quod non longe abeſt,
„ paulatim ingreſſus per ſuſpenſionem ſurſum ſubli-
„ mem ubique intus ad tubulos vagaretur. Teſta-
„ cei enim crebrique, ſeu tubulos, ſeu canaliculos
„ voces, exſteriori muro Sudationiſque pariete con-
„ cluſi, uſque ad ſolum teſtudinis exſtenduntur, ut
„ calor facilius per eos loculamentis infunderetur.
„ Solum ipſum pedum iactatione percuſſum gemi-
„ tum edit non iniucundum, & concamerationem,

„ quam fodiendo inveni, per ſemetipſum oſtendit. „ Suſtinetur teſtudine, nititur pilis, & bipedalibus „ tegulis, & iisdem ſeſquipedalibus aliquibus in lo- „ cis conſternebatur, craſſitie non admodum pin- „ gui calce trulliſſatum; & teſta, ut admota intus „ flamma levior ſuperſtantium titillaret pedes, & „ iacentium membra moderato calore foveret. Eius „ latitudo eadem eſt cum altitudine Sudatorii, ſi eam „ uſque ad hemiſphaerii curvaturam firmo parieti ni- „ xam dimetiaris; non autem ad ſummitatem, ul- „ narum ſcilicet undecim, ſive, ſi malis, palmis „ Romanis metari XXXVI.

„ Haec omnia ad exquiſitam trutinam ſi perpen- „ dantur, Vitruvii, Celſi, Galeni, aliiſque ſcri- „ ptorum locis reſpondent, nec ab erudito Balneo- „ rum Tractatu Baccii ſeparantur, neque ab huius „ Laconici deſcriptione a Robortello confecta di- „ ſcrepant. Duae tamen animum ancipiti dubieta- „ te difficultates diſcruciant. Vnum, quod pilas „ ab eo accurate delineatas invenire mihi non licuit, „ diruto pavimento; forſan inſciorum manibus diſſi- „ patas, ruderibuſque ſepultas. Alterum, quod tot „ luminum uſum inveſtigare adhuc ſedula indaga- „ tione non valui; quum foramen illud in circinum „ excavatum ſatis amplum ad illuſtrandam ex he- „ miſphaerio cellam videatur. Nec praeter illud, „ ex quo aereus clypeus apte ſuſpenſus catenis pro „ cuiuſque arbitrio demiſſione ac reductione perfi- „ ciebat ſudationis temperaturam, ullum aliud apud „ ſcriptores invenio. Robortellus ſeſquipedales ha- „ ſce feneſtras ita contectas aereo putavit operculo, „ ut ex ſuperna parte ad teſtudinis culmen vergen- „ te exitus pateret vaporibus, ne ignei vis caloris „ ſudantes opprimeret aut ſuffocaret. Sed eius ſen- „ tentiam meis calculis approbare vix poſſum, quum „ potius ad ornatum, quam ad neceſſitatem factas

„ in-

„ indicent ſatis ſcriptores, qui eas omnino praeter-
„ mittunt. Poteſt tamen facile fieri, ut obicibus
„ vitreis, aut lucidis lapidibus, quos ſpeculares ap-
„ pellat Plinius, conveſtitae vaporem retinerent va-
„ gantem, & lucem luculentiorem admitterent, va-
„ pore nimio per amplius foramen emiſſo. Ego ta-
„ men id lubentiſſime doctiorum coniecturis, & tuis
„ remitto, ſola loci deſcriptione contentus.

„ Habes igitur V. Cl. poſt longum temporis in-
„ tervallum exoptatam diu Piſanae Sudationis ima-
„ ginem, ſin minus ad vivum expreſſam, certe iis
„ coloribus adumbratam, qui eam in tenebris lati-
„ tantem non ſinent. Verum Te, RHODI amantiſſi-
„ me, precor atque obteſtor, Scribonium Largum,
„ quamprimum expurgatum, auctum, illuſtratum
„ tuis notis, ſpicilegiis, lucubrationibus reddas;
„ quibus Romanus Archiater tandem integer, in-
„ corruptus Medicinae Latinaeque linguae ſtudioſis
„ reſtituatur. Vale diu. Datum Piſis, Nonis Apri-
„ lis. Anno CIϽ IϽCLII. ſtylo Piſano.

IV.

IOANNIS RHODII SELECTA DE ANTIQVIS BALNEIS

Ex Emendationibus & Notis eiusdem ad Scribonium Largum num. LX. *pag.* 103.

F*Ornace balneariorum*,] Huius vice fungitur apud medicos noſtra aetate chymicorum ignis, quem *reverberii* appellant; maiori etiam compendio fornax calcaria. Enim vero calore opus eſt vehementi, cuiuſmodi balneariorum: quae loca olim balneis deſtinata. Eorum hunc ſitum Columella rei ruſticae Lib. I. Cap. VI. praecepit: *Balnearia occidenti aeſtivo advertantur, ut ſint poſt meridiem & uſque in veſperum inluſtria.* Et Vitruvius Architect. Lib. VI. Cap. VII. *Balnearia occidentem hibernum ſpectent.* Itemque ad uberiorem fortaſſis calorem, Cap. IX. *Balnearia coniuncta ſint culinae.* Uterque bene; lavacra enim apud antiquos veſperi celebrata, ubi quovis anni tempore ſpecularibus labentem diem excipere opus erat. Quod potiſſimum de privatis balneis intelligo; cuiuſmodi Tullius ad Atticum Lib. XIII. Ep. XXIX. in villa etiam balnearia memorat hiberna: quae cum aeſtivis forſan Plinius eleganter Lib. II. Epiſt. XVII. & Lib. V. Epiſt. VI. clarius ob oculos ponit, meritoria collaudans e publicis; quae non oppidorum modo, liberali Imperatorum indulgentia populo exhibita; etiamſi ne haec quidem ſemper fuere ſine mercede, aerario nempe Caeſarum prodigalitate, bellique cladi-

bus exhauſto, & creſcentibus immane tot dilinimentorum ſumtibus; verum etiam civium, qui ea locabant: qualia Martialis memorat Lib. I. Ep. LX.

Lupi, tenebroſaque balnea Grylli.

Quibus & gratuita ab Agrippa primum inſtituta hoſpitibus acceſſiſſe planum faciunt lapidum tituli: quae etiam privata lautioribus interdum fuerunt. Sed quoniam populus non ad ſolam valetudinem, verum ad delicias frequens in publicis lavabatur, variique non optimae interdum notae ſeſe intermiſcebant, Catullus lepide Carm. XXXIV. *O furum optime balneariorum.* Veſtium nempe inſidiatorem verſutiſſimum notat; quem Iul. Paulus receptar. Sententiar. Lib. V. Tit. III. *furem* ſive *raptorem balnearum*: Tertullianus in Apologetico *lavantium praedonem*; & Lib. de Fuga in perſecutione Cap. XIII. *furem balnearum* nominat: cui ſceleri Ariſtoteles mortalem ſancitam refert legem Probl. XXIX. Sect. XIV. Mitiori tamen iudicio Vlpianus in L. I. D. De fur. baln. eos extra ordinem audiendos pronunciat. Nec facinus praeteriit Epictetus, integerrimae vitae philoſophus, Enchiridii Cap. IX. Singulas quidem balneariorum partes heic perſequi non eſt mei inſtituti, quanquam & in tanta priſcorum rituum obſcuritate foret operae. Balneorum nihilominus formam Ioannis Antonii Sicci Cremenſis diligentia vulgatam inſpicere iuvabit: quandoquidem Frigidarii, Tepidarii, & Caldarii veriorem oſtendit ſpeciem, quam e Vitruvii Lib. V. Cap. X. Gulielmus Choul, & Andreas Baccius. At vero perſpicaciorem Seneca videtur Caldarii modum docere Natural. Quaeſt. Lib. III. Cap. XXIV. *Facere ſolemus dracones & miliaria, & complures formas, in quibus aere tenui fiſtulas ſtruimus per declive circumdatas; ut ſaepe eumdem ignem*

ambiens aqua per tantum fluat ſpatii, quantum efficiendo calori ſat eſt. Vbi miliarium vas altum & anguſtum colliges e Palladio de re ruſt. Lib. v. Tit. IIX. quod Lib. I. Tit. XI. plane deſcripſit. Nec fortaſſis praeter ſententiam apud Senecam legeris *circumductas*. Fornacis autem ſtructura, non uſque adhuc manifeſta, paulo curioſius inveſtiganda. Imam ea partem aedificii ſub pavimento hypocauſti occupabat, quemadmodum & hodie in balneis populorum Orientalium. Apud Romanos vero tubulis fictilibus undique parieti ſurſum inſertis, per omnes thermarum cellas vapor ferebatur: unde calor pro ignis modo varie temperatus. Nec aliter apud Stoicorum principem in Naturalibus balnearia ſine igne caleſiunt. Addit enim: *Spiritus in illa fervens loco aeſtuanti infunditur. Hic per tubos lapſus, non aliter quam igne ſubdito, parietes & vaſa balnei calefacit.* Meliori conſilio ſatiſque ingenioſe nuper Dominicus Panarolus Medicus Romanus, Deſpotici Calathini nomine, tubulorum orificia ſuadet obturari tegula, ut vaporibus fumoſis exhalantibus per infundibulum peculiare, ſolo ſpiritu incaleſcant; cui pariter ſpiramentis magis minuſve occluſis ex arbitrio modum ponere licebit. Eundem ſuſpicatur Laurentius Ioubertus De Gymnaſiis Cap. II. fuiſſe clypei aenei uſum apud Vitruvium Architect. Lib. v. Cap. X. quem pauci hactenus aſſequuti, imo interpretes obſcuritate rei deterriti praeterierunt omnes, neque Choul attigit. Illorum etiam nunc in thermis Diocletianis, non longe a Quirinali, Romae quidem ſuperſunt fragmenta: ſed omnium evidentiſſime in veteris Hypocauſti veſtigiis Claudius Menetrius Biſuntinus celebris non ita dudum apud Eminentiſſimum Franciſcum Barberinum omnis antiquitatis condus in Caſtri Candolfi civitatis Albanae territorio vidit. Romanum vero luxum iure inſectatur Annaeus Epiſt. LXXXVI. quan-

do

do non calere, ſed ardere balnea queritur. Inde Lampridius de Commodo: *quum tepidius forte locus eſſet, balneatorem in fornacem coniici iuſſit*. Immane facinus! At quidvis in ſervos licuit, qualis fornacator ille, cui ſuccedendi ignis cura fuit. Nec mirum, inſignem fuiſſe vim caloris, modo ei pabulum non deeſſet. Plumbeos enim canales frequentes ac ſpiſſos eoſque quadratos monſtrat Romae Laconicum aedi S. Ceciliae contiguum, in quo ſub Clemente IIX. Summo Pontifice corpus eius fuit repertum. Incomparabili Equitis a Puteo humanitate orthographia eius curioſis a me oculis fideliter committitur. Ex his optime intelligitur Proculus in L. *Quidam Iberius* XII. ff. de Servit. urb. praed. *Quidam Iberius nomine, qui habet poſt horrea mea inſulam, balneariam fecit ſecundum parietem communem. Non licet autem tubulos habere admotos ad parietem communem, ſicut nec parietem quoque ſuum ſuper parietem communem. De tubulis eo amplius hoc iuris eſt, quia per eos flamma torretur paries*. Mihi vero locus hic de mendo ſemper fuit ſuſpectus. Legendum quippe cenſui *balnearia*. Nec aliter in Pandectis Florentinis, tametſi Accurſius *balneariam facere* interpretur balneum omnibus praebere, ea notionis forma qua receptum eſt *argentariam exercere*. Quidquid ſit, eiuſmodi occultum iter Vlpiano in L. III. §. Hoc interdictum ff. de Rivis, vere appellatur *cuniculus, per quem vapor trahitur in valneariis vaporibus*, ubi in vulgatis codicibus eſt *balneariis vaporariis*. Notius enim quam ut multis probem, veteres B in V commutaſſe. Iuriſconſulto autem praeivit Plinius, apud quem Lib. XX. Cap. XXXIIX. *cuniculi fornacis longinqui*. At ſolis tamen balneis eiuſmodi tubulos non fuiſſe aptatos, indicat Seneca de Providentia Cap. IV. *Cuius caenationes ſubditus & parietibus circumfuſus calor temperavit: hunc levis aura non ſine*

periculo ſtringet. Quanquam & aliam rationem oſtendit Plin. Lib. V. Ep. VI. *Cubiculum hieme tepidiſſimum, quia plurimo ſole perfunditur. Cohaeret Hypocauſtum, & ſi dies nubilus immiſſo vapore ſolis vicem ſupplet*. Suorum vero temporum inventis adſcribit Annaeus Epiſt. XC. *Quaedam noſtra demum prodiiſſe memoria ſcimus: ut ſuſpenſuras balneorum, & impreſſos parietibus tubos, per quos circumfunderetur calor, qui ima ſimul & ſumma foveret aequaliter*. Quanto frugalior Hippocratis aetate Laconici fabrica, qui Lib. de Victu acut. Comm. IV. T. XLIV. σκέπης ἀκάπνου δεῖ: *Tugurio ſine fumo opus eſt*. Alii *Tecto opus eſt ſine fumo*. Verius, *operimento*. Nec ea ceſſiſſe Graecis Romanorum primos, fatetur idem Ep. LXXXVI. quando *in Scipionis Africani villa balneolum anguſtum, tenebricoſum ex conſuetudine antiqua memorat*. Quid vero σκέπη Coo, non uſque conſtat. Galenus etiam rem obviam brevitatis forte ſtudio non expoſuit. Formae orbicularis tale quidem tectum ex vitreis laminis in Ægipto viſum perhibet Proſper Alpinus Med. Ægypt. Lib. III. Cap. XIV. cuius generis in Orientalibus etiam plagis paſſim. Nec de balnei ſplendore aliter accipiendum arbitror Stoicum: *Vitro abſcondi cameram, latiſque ſpecularibus in caldarium diem admitti*. Adeo temporis proceſſu plurima nata ſunt, iam creſcente luxuria! Tholum autem fuiſſe, quales templorum Italiae, ſuadet balnei amplitudo, cui tectum vitreum non modo foret ſumtuoſum, ſed minus ab iniuriis tutum. Et ſane Caldarium Galenus de Sanit. tuenda Lib. III. Cap. XIII. ad Quinti mentem ξηρὸν βαλανεῖον: *ſiccum balneum* dixit. Fumum ſuis igitur ſpiramentis ita avertendum praecipit Cous, ut ne lucis uſum intervertat. Vetuſtatis inventum ingenioſe, ut cetera, imitatus recta victus ratione, μακρόβιος ille nobilitatis Venetae ſplendor Aloyſius Cornelius in aedibus Patavii ſuis, ad D. Antonii baſili-

ſilicam Muſeum ſubterraneis tubis inſtruxit: quod Sebaſtianus Serlius Bononienſis Architect. Lib. VII. Cap. III. ſidibus aptiſſimum praedicat. Argumento per quam obſcuro facem praeferet Laconici Piſani deſcriptio, quam paucis obviam Viri eruditiſſimi Franciſci Robortelli diligentiae debemus, digna quae hoc loco reponatur.

§. V.

ANDREAE BACCII

ELPIDIANI CIVIS ROMANI

DE LACONICO

ET DE SOLIIS BALNEORVM

Ex eius Opere de Thermis Lib. VII. *Cap.* X.

ORdines quidem balnearum in Thermis duos diximus, utrinque ſcilicet ab Hypocauſto unum, teſte Vitruvio: alterum virilium, alterum muliebrium; nam ut ſcribit Gellius Lib. X. Cap. III. auctoritate Varronis. 2. de Analogia, pudor non patiebatur utrumque ſexum ſimul lavari; ſed commoditas coniungi deſiderabat. Quanquam in his, quae poſt Varronis, & poſt Vitruvii aetatem factae ſunt, haec diſtinctio non ſit mihi veriſimilis: quando aucto ritu exercitationum, ac lautitia in Thermis, vix publicas potuiſſe virorum frequentiae ſufficere videtur. Itaque promiſcuas potius ex eo tempore fuiſſe reor, ac honeſtis mulieribus ſatis feciſſe privatas, vel quas principes matronas

con-

conſtituiſſe iam: ſcripſimus, Agrippinae Neronis matris balneas, Olympiadis, atque alias. Camerae in quoque ordine quaternae, Laconicum, Calidarium, Frigidarium, & Tepidarium: vel ternae ad minus. Hoc enim non videtur dubitandum, non fuiſſe Thermas uno ſtilo ubique, neque uno ordine partium, & tam in publicis, quam in privatis: & hinc in auctoribus tanta earum invenitur varietas: quatenus ponit Celſus lib. 1. cap. 4. dum ſcribit, ſub veſte primum paululum in Tepidario ſudare ſolitos: tum tranſire ad Calidarium, ubi ſudabatur largius, quod ponit pro Laconico: tumque aut in Calidam deſcendere, aut in Tepidam; deinde in Frigidam. Eaſdem ponit Galenus Lib. X. Methodi, a Laconico incipiens: *Primum enim*, inquit, *ingredientes in aëre verſantur calido: hinc ſecundo in aquam calidam deſcendunt*, *quod proprie* λουτρόν ait appellari. *Ab hac mox in tertiam Frigidam ibant*: *& tandem in quarta ſudorem detergebant*, quod erat Tepidarium, ſeu Apodyterium graece dictum; in quo & Celſus dicit, ſe noviſſime, qui ſe laviſſent, abſtergere, & ungere conſueviſſe. Quem plane ordinem & in his Thermis, quarum videmus veſtigia, ſervatum invenimus. Exſtat Laconicum ad ſudationes in quoque primae faciei angulo unum, idque non adeo magnum; huius enim partis non erat uſus communis, neque adeo neceſſarius omnibus, ut quibus ſatis ad ſudandum exercitia feciſſent. Sed imbecillis proprius, & qui minus validi ad exercitia, ſudores hoc loco exſcitabant: ſubinde intrabant ad ceteras balneas. Nomen autem deduxit a Laconibus: quos hunc ritum primo inſtituiſſe, Plutarchus in Alcybiadis Lacedemonii vita eſt teſtis. Graeci aliquando πυριαθηριόν, & nonnullis ὑποκαυστόν dictum, ob igneum in eo vaporem: Latinis modo *Calidarium*, modo *Cella calidaria*: Senecae *Sudatorium*, *Laconicum* vero communi-

muniter omnibus, & Ciceroni quodam loco ad Atticum. Suetonius in Veſpaſiani Caeſ. vita, *Sphaeriſterium* hanc partem appellat a figurae rotunditate. Locus quippe concameratus ac rotunda ſpecie, habens, auctore Vitruvio, in hemiſphaerio lumen, ex eoque clypeum aeneum cathenis pendens, per cuius reductiones, ac demiſſiones perficeretur ſudationum temperatura, vaporibus nimirum ſic retentis, vel difflatis. Erat autem huius inſtituti ratio, ut ſcribit Dion in Annalibus, ut fuſe intrantes in hac parte ſudarent, & ſubinde unctione adhibita, ſtatim deſcenderent in frigidam. Quod plane clarius ex Galeno fiet poſtea, ac a Martiali obiter tangitur in Etruſci Thermis, ad Oppianum tribus verſibus.

Ritus, ſi placeant tibi, Laconum,
Contentus potes arido vapore
Cruda Virgine, Martiaque mergi.

Virginem dixit, & Martiam in his balneis Romanas aquas blandiſſimi frigoris. Videtur autem Laconici aërem, ſiccum quidem fuiſſe, atque igneum, tepidum tamen aquarum vaporem potuiſſe ſuſcipere. Proinde Celſus in eo, *aſſas* dixit *ſudationes* Lib. III. Cap. XXVII. alibi *exſiccari* dixit corpora: Seneca *examinari*, Galenus & alii medici interdum *elixari*, Oribaſius plane aërem fervidum dixit, ac praehumidum in Laconico. Quod rationi conſonum fit: nam ex aeſtuariis, partim quidem ſiccis, ex quibus iam diximus ab Hypocauſto occultos penetrare ignes in cameras; partim aqueis per ſuos tubos ac ſpiracula, vapores miſti ad hemiſphaerium Laconici petentes, ſub curvatura magni clypei in tenuiſſimas convertantur aſpergines, quae imbrium modo ſuper capita eorum, qui morabantur in Laconico depluebant. Idipſum obiter, ſed claro exemplo expli-

plicat Ariſtoteles, ſeu quivis alius author in 11. de Plantis. *Quemadmodum*, inquit, *calor in balneis humorem trahit, & in vaporem convertit, qui elevatus, ac multiplicatus* (nimirum ſub clypeo Laconici) *in guttas vertitur*. Poteſt autem haec prima pars ſuo tenui calore (dicebat Galenus X. Methodi) reſeratis undique meatibus, liquatiſque per totum ſuperfluis, ſudores, utileſque madores elicere, quae inaequalia ſunt aequare, cutim laxare, & multa, quae ſub hac detenta erant, vacuare. Ex Laconico aditus in Calidarium, quod proprie λουτρόν, hoc eſt lavacrum dicitur, eodem teſte, & calidum ſolium. Patet autem haec pars, duplex magnitudine ad ceteras cameras: ut cuius in balneis maior erat neceſſitas, longior in eo fiebat mora, ac uſus frequentior, praeſertim minus validis ac imbecillis. Vbi meminiſſe oportet ex Celſi verbis, quae paulo ante retulimus, vel in calidam fieri deſcenſum, vel in tepidam, & quaſi ad utentis arbitrium potuiſſe temperari. Et Galenus in 3. de San. tuenda idem videtur aſſerere, nimirum quod in calido ſolio aqua, ex vaſis, quae diximus, miliariorum calidis, tepidis, ac frigidis, poterat ad uſum trifariam comparari, nempe temperatam fieri, tepidam, ac iuſto calidiorem. Quam tamen varietatem non video potuiſſe fieri in publicis lavationibus; ſed in privatis, vel ad privatos uſus. Nam in Thermis, parabatur a Balneatore aqua ad uſum publicum, uno tenore calida: vel attemperata ſemel pro multis. Quod declarant auctoritates ſcriptorum, qui alias Thermas appellant frigidas, alias blandas, alias fervidas: uti frigidas ſignificavit Martialis in primo Epigrammatum.

Aeſtivo ſerves, ubi piſcem tempore quaeris,
In Thermis ſerva, Ceciliane, tuis.

Idem

Idem in X. Neronianas indicat fuiſſe calidiſſimas, eo epigrammate.

Temperat haec Thermas, nimios prior hora vapores
Halat, & immodico ſexta Nerone calet.

Meminit Plutarchus in Sympoſiis Graecos primum, & item Romanos lenibus, ac tepidis dumtaxat uſos, quaſi pro modeſtia: ut Alexander Magnus in balneo febricitans dormierit, & Galatarum mulieres pultem cum pueris ſuis inter lavandum eſitare conſueviſſe. Poſtea acerrimas, ac laniantibus ſimiles corpora parari aquas coepiſſe. Atque hinc uſui erat Frigidarium, ſeu frigidum Solium tertio loco, in quo aqua exquiſite, ad hunc videlicet uſum, inquit Galenus X. Methodi, ut quae fuerant excalefacta, ſive in anterioribus Soliis, ſive in exercitiis, hic refrigerarentur, ac vires denſata cuti firmarentur. Qui enim, ſubdit, hoc modo a calidis lavationibus, ſudationibuſque Laconicis ſtatim in frigidam non deſcendiſſent, paullo poſt tranſpirato immoderatius calido innato, totum corpus frigidius evaſiſſe ſentiebant. Quod ſane frigidae lavatio fieri prohibebat, totum ſemel corpus conſtringendo, & conſtipando, non ſecus atque accidere ſolet calenti ferro, quod quum in frigidam mittitur, & refrigeratur, & induratur. Atque huius rei cauſſa potiſſimum conſtat inventa fuiſſe balnea, pro imbecillium videlicet corporum robore: hoc eſt ut imbecilla corpora praecalfacerent, itâque ad frigidam Solium praepararent: adeoque praevaluit ſemper frigidarum uſus, ut vix quidam aliis balneis uterentur. Charmis Maſſilienſis Medicus, aetate Neronis, ſcribit Plinius Lib. XXIX. Cap. I. damnatis prioribus medicis, ac balneis, frigida lavari hibernis etiam algoribus perſuaſit: merſit aegros in lacus. Videbamus ſenes conſulares in

oſtentationem uſque rigentes. Ex frigido tandem Solio erat exitus in Tepidarium, tepidi ſcilicet aëris, quod diximus Apodyterium, ſive Spóliatorium; & erat finis in balneo. Ante Tepidarium tamen in Diocletianis commode eſt (ut videtur) Cella Olearia, eademque Tonſtrinae fortaſſe locus, ubi nimirum olea ſervarentur, atque unguenta, aliique odores ad opportunos uſus, ut qui vellent, barbae, & capillorum cultui vacarent. Erat autem haec pars una de neceſſariis, ac eſſentialibus (ut ita loquuntur) in toto ritu Thermarum, quando hic mos erat communiſſimus, ut quiſque lotus, ſimplicis ſaltem olei unctione uteretur; tum ut ſudores inhiberet, tum ut ſe ab exſtrinſecus ambientis iniuria vendicare poſſet. Hunc enim tenorem in omnibus fere, quae huc ſparſim adductæ ſunt, auctoritatibus obſervabis: primum legitur exercitium, deinde balneum, ubi frictio fiebat, & deterſio; mox ſtatim frigidae lavatio; poſtea cibus & potus, ultimo ſomnus. Proinde recolo me legiſſe pluries in vitis Principum, ſicut inter munera publica erat Congiarium, erat Recta, erat Sportula, ita oleum aliquando publice donatum, quo in communi veluti gaudio, quiſque frueretur in balneis; nimirum vel Thermis tum primum dicatis, vel faſtu aliquo Principis. Vnctionum vero, quas quiſque ſibi privatim deferebat ad balneum, luxus legitur inaeſtimabilis. Qui delicate viverent, vel imbecilles, odoratis unguentis refovebant ſpiritus. Quosdam legimus iuſſiſſe ſpargi parietes unguento; ut ſimul (equidem puto) & lavarentur, proiectis in alveos ita imbutos aquis ipſis, & ungerentur; ſic penetrante exactius unguento, & odorem, virtutemque ſuam diutius ſervante in corpore. Atque ita Caium Principem ſolitum lavari, teſtis eſt *Suetonius*. *Scribit Lampridius*, Heliogabalum nunquam in Piſcinis lavari ſolitum, niſi illae

cro-

croco, aliiſve precioſis unguentis perfuſae fuiſſent. Vel plane conſperſis eo modo ad luxum parietibus utebantur, ut dum quis ſe parieti confricaret (quod aliqui facere ſolebant, ut apud Spartianum in Hadriano legimus) ſine miniſtris, ac etiam propriis manibus perungi liceret. Nero autem profuſiſſimus, non ſolum calidis balneas ſpargebat odoribus; ſed frigidis quoque unguentis lavabatur, ſcribit Plinius. Recenſentur autem hoc in genere unguentorum per multa; quae (ut Galenus ſentit III. de San. tuen.) Romanorum lautitia inveniſſe videtur. Complura tamen eorum nomina invenio apud Graecos auctores antiquiora, Megalium, Mendeſium, Metopium, Oenanthinum, Erotinum, Rhodium, Amaracinum, Cyprinum, quorum Plinius meminit; & alia poſtea, quae apud Reges Parthos aſſerit comparari ſolita, ut Regale, idcirco nuncupatum; *Suſinum*, a patria, & Nardinum, quod & Foliatum dictum fuiſſe, alterum Spicatum, quod idem Nardi Piſticae precioſi legitur in Evangelio. Teſtatur Dioſcorides in oleo Iaſmino, haec precioſa, tam unguenta, quam olea, non in balneis ſolum uſurpari ſolita, ſed apud Perſas inter epulandum quoque dari odoris gratia: quem morem fuſe proſequitur Athenaeus in libro Dipnoſophiſtarum quintodecimo; & ante ipſum ex noſtris Valerius Maximus Libro II. titulo unguenti, coronarumque in convivio dandarum, ſecundis menſis. Emanaſſe id (inquit) a Parthis, quorum deliciarum plenae ſunt hiſtoriae: ac Medos, & *Syros*, ac diu *Spartanos*, ac Ionas eo ritu convivari conſueviſſe. Donabantur autem inter bellaria diſcumbentes tum coronis capiti impoſitis ex viridantibus herbis, fragrantibuſque floſculis contextis, Leucoio, Baccare, Helichryſo, Hyacintho, Narciſſo, Anemone, & coronariis eiuſmodi vel pluribus his, vel ſingulis. Tum unguentis id genus ſuaviſſimis, pre-

cioſiſſimiſque capite, ac facie praeſertim per pueros inunctis, nec ſolum ad odorem, & gratiam conciliandam dicit Athenaeus; verum etiam, ut ſenſus exſcitarentur ſuavitate, ac puriores, ſanioreſque poſt dapes efficerentur. Coronarum ritum legimus, & apud Romanos inter apophoreta in conviviis: unguentorum vero ſolum in balneis; quae primum in alabaſtris, gutiſque aureis, vel etiam corneis pueri anteferebant in balneum: mox ob luxum, quem diximus principum, in tantam venere copiam, ut uſus eorum ad vulgares quoque defluxerit; quod ſerio arguit Iuvenalis:

Maechis foliata parantur.

Porro ad cutim detergendam erant ſtrigiles, & ſmegmata, quae graece dicebant, varia, moris (ut legitur apud Danielem) antiquiſſimi in balneis: *Adferte ad me*, dixit Suſanna puellis, *oleum & Smegmata, ut laver*, quorum varia erat materia. Alia ex farinis, quae erant in ſtuphis familiaria: alia liquida, alia concreta, ac ſolida, ut ſapo. Ad ſudores autem cohibendos, & conciliandam a balneo gratiam, quaedam ſiccis conſtabant odoribus, quae (ut Plinius aliquando meminit) *diapaſmata* dicebantur, quaſi *conſperſoria*; Cyprini pulveris, inſtar, quo hodie utimur odoratiſſimi: de quo ad ebriam, putidamque Feſcenniam, alludit Martialis 1. Epigrammatum, eo carmine.

Quid? quod olet gravius miſtum diapaſmate virus.

Vt redeamus ergo ad cameras, Apodyterium erat principium, & finis in balneo. Principium quidem; nam ibi primum ſe exuebant, ac veſtes deponebant, deputatis ibi capſariis, vel propriis pueris, qui eas

ſer-

ſervarent. Ad vitanda autem veſtium, ac aliorum utenſilium furta, lege erat cautum, ut balnearii fures morte multarentur. Quae antiquiſſima fuit promulgatio, ac ſingulare de ea exſtat problema apud Ariſtotelem Sect. 29. Cur qui ex balneis furatus eſſet, aut ex palaeſtra, aut ex foro, aut ex eiuſmodi loco publico, gravius puniretur? vel quia impudentiores (inquit) ſint; vel quia nulla diligentia a publicis furibus cavere poſſumus: & quia gravatum furtum turpi contumelia, ut cogantur domini inde nudi diſcedere, ac ludibrio fore videntibus. Idem vero Apodyterium finis erat in balneo: eodem nimirum revertentes, ubi ante balnearum veſtimenta conſignaſſent. Idemque ex Galeni verbis plane intelligitur X. Methodi: hic enim dum cunctarentur, ac tergerentur, corpus adhuc per ſudorem innoxie, ac citra refrigerationem vacuabatur, ac in naturalem redibat mediocritatem. Porro vana quorundam controverſia eſt, ponere Avicennam tres caſas (ita enim interpretantur) in balneo, eaſque longe aliter diſpoſitas, quam diximus. Cui enim dubium, non fuiſſe balneas uno ſtylo ubique, neque uno ordine? Deſiiſſe tamen pariter apud Arabes hunc ritum, teſtatur Averroes in Canticis, ac non mirum imperfectas tum eos habuiſſe balneas. Neque in antiquiſſimis exemplis ea diſtinctio quaerenda eſt: quando Hippocratis aetate non adeo rite balnea parabantur, quod & ipſe innuit 3. de ratione victus in morbis acutis. Neque in privatis multo minus, quas Galenus idcirco aliquando perinde damnat ac incommodas.

§. VI.

HENRICI NORIS

IN PISANVM
LACONICVM SIVE SVDATIONEM
OBSERVATIONES

Quas edidit in Diſſert. IV. in Piſana Cenotaphia.

PRaeter templa, publicas etiam balneas, durante luctu, claudi iuſſerunt: BALNEISQVE PVBLICIS *clauſis*. Cum veteres ad valetudinem primum, dein ad delicias lavarentur, non modo Romae, verum etiam in coloniis ceteriſque oppidis balneae publicae viſebantur, quarum aliquas Caeſares, vel ditiſſimi civium gratuitas populo exſtruebant, cum aliae eſſent meritoriae. Romae quidem Diocletiani, Severi, aliorumque Thermae etiamnum viſuntur, quas inter Diocletianeae ob magnitudinem oppidi inſtar ſunt. Balnearum in coloniis tituli proſtant apud Gruterum pag. 180. & ſeq. pag. 376. 5. 494. 5. Piſanae in Caiano Cenotaphio laudantur. Harum ruinae adhuc Piſis viſuntur ad portam Lucenſem, ex quibus vaſta earumdem moles intelligitur; praeſertim cum in vicinis hortis illarum fundamenta admirabilis artificii, turrim maioris Baſilicae uſque ducantur. Haec quidem ſubtus terram latent; verum unicum balnearum Hypocauſton adhuc integrum ſupereſt, quod olim Franciſcus Robortellus, litigiis, contra celeberrimos ſuae aetatis ſcriptores ultro ſuſceptis, famoſus; ac poſtea Franciſcus Maria Ceſſinius Equeſtris Ordinis vir, ac in Academia Piſana princeps

ceps Iuris Profeſſor veſpertinus, literarum eruditione ac morum elegantia domi foriſque celebratus, datis ad viros doctiſſimos literis, deſcripſerunt, quas Ioannes Rhodius magnae vir lectionis, ſuis in Scribonium Largum commentariis inſeruit. Porro Hypocauſton octogona forma conſtructum viſitur, altum pedes Romanos XXXI. ac dimidium: longum vero P. XXXIV. itidem cum dimidio. Tubuli intra parietem ſurgunt, per quos igneus vapor e praefurnio receptus, parietem circumquaque calefaciens, ſurſum ad hemiſphaerium aſcendebat. Loculamenta in modum ſtatuariae thecae intra parietem interiorem a pavimento ſurgentia viſuntur, in quibus conſiſtentes ſudabant. Hemiſphaerium in ſummitate rotundam feneſtram habet, quae aereo clypeo catena ſuſpenſo, obſtruebatur. Cuius rei cauſam aperit Vitruvius lib. 5. *Mediumque*, inquit, *lumen in hemiſphaerio relinquatur, ex eoque clypeum aeneum catenis pendeat, per cuius reductiones & demiſſiones perficietur ſudationis temperatura*. Plinius lib. 2. Epiſt. 17. Laurentinum ſuum deſcribens, ait: *Applicitum eſt cubiculo Hypocauſtum perexiguum, quod anguſta feneſtra ſuppoſitum calorem, ut ratio exigit, aut effundit, aut retinet*. In medio vero fornicis ea feneſtra aperiebatur, ut aequaliter in Hypocauſto calor temperaretur, nec cuilibet vento directe expoſita eſſet. In inferiori autem curvatura hemiſphaerii octo feneſtrae, & quidem quadratae panduntur, aequaliter in gyrum diſpoſitae, eaeque ſeſquipedales. Robortellus putavit haſce etiam feneſtras aeneis clypeis tectas fuiſſe ad vim caloris temperandam. Verum orbiculatum in faſtigio foramen id commode praeſtabat, nec tot feneſtrae eum in uſum multiplicandae erant. Rectius Eques Ceſſinius ad ornatum easdem factas cenſuit; nempe ut ſpecularibus conveſtitae, calorem retinerent, ac maiorem lucem admitterent. Addit tamen

eaſ-

easdem a vetuſtis ſcriptoribus omnino praetermiſſas, ſuamque de iisdem opinionem *doctiorum coniecturis* remittere. Hanc ſane eruditiſſimi atque amiciſſimi viri ſententiam non equidem uti doctior, ſed tanquam curioſior paucis firmabo. Balneas antiquitus obſcuras fuiſſe teſtatur Seneca Epiſt. 86. ſcribens de balineo Scipionis Africani: *Balneolum anguſtum, tenebricoſum ex conſuetudine antiqua: Non videbatur maioribus noſtris caldum, niſi obſcurum.* At poſteriori aetate cum univerſa Romae luxus occupaſſet, intra balneas etiam admiſſus eſt. Hinc feneſtrae ac ſpecularia in eisdem ad aedificii pulchritudinem multiplicata. Audiatur iterum Seneca: *In hoc balneo Scipionis minimae ſunt rimae magis, quam feneſtrae, muro lapideo exſectae, ut ſine iniuria munimenti lumen admitterent. At nunc blattaria vocant balnea, ſi quae non ita aptata ſunt, ut totius diei ſolem feneſtris ampliſſimis recipiant, niſi & lavantur, ſimul & colorantur, niſi ex ſolio agros & maria proſpiciant.* Hinc non tantum Baptiſterium deſcribit, in quo lavabantur, ſed etiam Hypocauſton, in quo & ſudabant, & ungebantur; unde laudato Plinio idem dicitur *unctuarium Hypocauſton*. At feneſtrae, quas Seneca appellat, non erant circa fornicem, ſed paullo ſupra pavimentum aperiebantur, cum e ſolio maria atque agri proſpicerentur. Statius tamen Lib. I. Sylvarum deſcribens balneum Etruſci, feneſtras in ſuperiori concameratione ſitas, non obſcure indicat, ſcribens:

Multus ubique dies, radiis ubi culmina totis
Perforat, atque alio Sol improbus uritur aeſtu.

Hic loquitur de Hypocauſto, dum igneo aeſtu ſolem uri dicit; illis vero verbis *multus ubique dies*; feneſtras in gyrum circumquaque diſpoſitas innuit, per quas Sol toto die in balneariam cellam admitte-

te-

tebatur. Martialis Lib. VI. Epigr. 42. easdem Etruſci balneas deſcribens, ait:

Lux ipſa eſt tibi longior, dieſque
Nullo tardius a loco recedit.

Quod Solis radii per aliquas feneſtrarum quacumque hora diei in balneum admittebantur, ſeu uti dicebat de Balneis Seneca, *totius diei ſolem feneſtris recipiebant*. Dum vero Statius ſcribit a Sole *culmina totis radiis perforata*, easdem feneſtras in curvatura hemiſphaerii, uti in Piſano Laconico apparent, fuiſse aperte ſignificat. Sane ſequiori aetate ſub imperio Caeſarum balneae obſcuriores contemptui erant. Hinc Martialis tenebricoſas Grylli cuiuſpiam balneas irridet Lib. I. Epigr. 60.

Redde Lupi nobis, tenebroſaque balnea Grylli.

Et rurſus Lib. III. Epigr. 14. de Selio ubique ſe lavante, ut ubique ad coenam invitaretur, ſcribit:

Nec Fortunati ſpernit, nec balnea Fauſti,
Nec Grylli tenebras, Aeoliamque Lupi.

Seneca laudatus: *Quantae nunc*, inquit, *aliqui ruſticitatis damnant Scipionem, quod non in Caldarium ſuum latis ſpecularibus diem admiſerit? quod non in multa luce decoqueretur*. Hinc colligo Piſanas thermas poſt Auguſti imperium exſtructas, & ſi coniecturae indulgere liceat, Antonino Pio imperante. Nam plurium lapidum fragmenta in exteriori parte maioris Baſilicae viſuntur, eiusdem Principis nomine inſcripta, quae ex thermarum ruinis illuc deportata ſuſpicor, quod nulla alia vetuſtiora monumenta Piſis ſuperſint. Cum doctiſſimus Ceſſinius Piſa-

num Laconicum perluſtraret, a vicino piſtore ſarmentis ac virgultorum faſcibus oppletum locum offendit; Aedilibus indignatus, qui unicum veterum Piſarum aedificium, virorum illuſtrium ſcriptis commendatum, vilibus adeo uſibus deputaſſent. Verum in praeſentia aſinorum ſtabulum evaſit: tanta rerum vetuſtarum incuria cives manet. Ita ſumma imis longa dies miſcuit, ut gratuitum Piſanae Coloniae Balneum noſtra aetate in meritorium rudentium animalium ſtabulum verſum, vix prae foetore, venerandae antiquitatis ſtudioſorum aſpectum admittat. Piſani Hypocauſti figuram exhibeo.

Heic Noriſius exhibet interiorem Laconici formam, cuius alt., palm. Rom. XXXI. *cum dimidio: long. Palm.* XXXIV. *cum dimidio. A. Loculamenta in quibus homines ad ſudandum conſiſtebant. B. Fornix. C. Feneſtrae quadratae. D. Faſtigium ſubdivale & apertum, ex quo clypeus dependebat.*

Ceterum, ut ad intermiſſam narrationem revertar, Thermae publicae Piſis, tempore iuſtitii, clauſae fuerunt; neque enim decebat, homines ſordidas ac ſqualentes veſtes indutos, interiores corporis maculas lavacris eluere. Caius Caeſar, Druſilla ſorore, teſte Suetonio Cap. 24. defuncta, *iuſtitium indixit: in quo riſiſſe, laviſſe, coenaſſe cum parentibus, aut coniuge, liberiſve, capitale fuit;* ut univerſis non modo balneis publicis, verum etiam privatis interdictum fuerit. Mortuo Conſtantino, Euſebius Lib. IV. Cap. 69. de vita eiusdem ſcribit: *Balnea & fora rerum venalium clauſa*. Nullus ignorat in balneis odoratis unguentis corpora perungi ſolita, quae inter lugubria ceſſabant. Regum II. 14. *Lugere te ſimula, & induere veſte lugubri, & ne ungaris oleo, ut ſis quaſi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum*. Praeterea

Eſther

Eſther 14. 2. *Cumque depoſuiſſet veſtes regias, fletibus & luctui apta indumenta ſuſcepit, & pro unguentis variis cinere & ſtercore implevit caput, & corpus ſuum humiliavit ieiuniis*. Quod vero Hebraei cum moeſti ac lugentes ieiunabant, unguentis abſtinebant, Martialis Lib. IV. Epigr. 4. eosdem inter peſſime olentia referens, ait:

Quod ieiunia Sabbatariorum:
Moeſtorum quod anhelitus reorum.

Huc revoco illa Plinii ex Lib. XIII. Cap. 13. *Aquilae certe ac ſigna pulverulenta illa & cuſtodiis horrida, unguntur feſtis diebus*, ut maiori laetitia dies feſti celebrarentur.

Non ſolum templa ac balneas, verum etiam & tabernas occludi iuſſerunt: ET TABERNIS OMNIBVS CLAVSIS. Tabernas in ſignum publici moeroris claudere Romani iam inde a primis ſaeculis conditae urbis conſueverunt. Cum Sabini Conſulem ac legiones intra caſtra obſiderent, L. Quintius Dictator, *iuſtitium*, inquit Livius Lib. III. *edicit; claudi tabernas tota Vrbe iubet*. Cum primum intellexere legiones ad furcas Caudinas ſub iugum a Samnitibus miſſas, *extemplo, ſine ulla publica auctoritate, conceſſus in omnem formam luctus eſt. Tabernae circa forum clauſae, iuſtitiumque in foro ſua ſponte coeptum prius quam indictum; laticlavi, annuli aurei poſiti*; ex eodem lib. IX. Cum caeſi Poſtumii Conſulis, ac fugatarum legionum nuntium accepiſſent, tabernas occluſere. Verum Senatus iniunxit Aedilibus, *ut Vrbem circumirent, aperirique tabernas, & moeſtitiae ſpeciem publice urbi demi iuberent*. Idem Lib. XXIII. Cum Caligula ob mortem ſororis Druſillae iuſtitium indixiſſet, auctor eſt Philo in libro de legatione ad Caium, Alexandriae *officinas propter luctum in morte Dru-*

ſtillae clauſas fuiſse. Hinc Piſani publicae moeſtitiae ſpeciem in acerba Caii morte oſtenſuri, tabernas omnes occluſerunt.

Hactenus vir ſummus Henricus Noriſius. Inter edita opera Hieronymi Mercurialis Medici ac Philoſophi praeſtantiſſimi, & in Piſano Atheneo Medicinae loco ſupraordinario Profeſſoris celeberrimi, exſtat eiusdem Tractatus de Balneis Piſanis luculentiſſimus; verum quae in eo adnotat non ad Piſanum Laconicum, ſed ad alia Piſanorum Balnea ſaluberrima, a Piſarum urbe longe diſtantia pertinent, quae quidem Cap. IV. enumerat, & diligenter deſcribit; quare de natura aquarum, eorumdem commodis, utilitate ac ſalubritate accuratam tractationem praeclaris Medicis noſtri temporis relinquo: quandoquidem meus Optimus ac Providentiſſimus Princeps FRANCISCVS III. Lotharingiae & Barri Dux, Rex Hieruſalem, Etruriae Magnus Dux, publici boni commodique ſtudioſiſſimus, ſublato ſuperiorum temporum ſqualore, incuria ac negligentia, ac praeſertim ex illis, quae ad radices Montis S. Iuliani exſtructa ſunt, in priſtinam dignitatem, utilitatemque ea reſtitui & ampliari mandavit.

ANT.

§. VII.

ANT. FRANCISCI GORI

IN PISANVM

LACONICVM SIVE SVDATORIVM

OBSERVATIONES

ADIECTA SYLLOGE

ANTIQVARVM INSCRIPTIONVM BALNEARIVM

CVM NOTIS.

I. LACONICI in antiquis Inſcriptionibus, quae in lucem hactenus prodiere, nullam mentionem factam reperio; ſed neque etiam in vetuſtis ſcriptis marmoribus Piſanorum ;. quamquam Piſis prope portam, quam a proxima urbe, *Lucenſem* vocitant, exſtet ad haec uſque tempora integrum eleganti opere exſtructum LACONICVM, quo antiqui Piſani uſi ſunt. Quum enim Laconicum (quod Graeci, & ex his Latini veteres *Hypocauſtum*, & *Caldarium* dixere, quo nomine Scipionis Laconicum vocat Seneca) univerſum Balineorum aedificium in plures partes diſpoſitum complectatur; idcirco antiqua marmora litteris exarata dum ipſa Balinea, ſeu Balnea nominant, de reliquis partibus, quibus conſtant, expreſſam mentionem non faciunt; quod & inſignia Piſanorum monumenta, quae immortalis Noriſius *Cenotaphia* adpellavit, non obſcure declarant; nam in his generica adpellatione Piſana publica Balnea

nea laudantur; quae Piſanorum Colonia ac Reſpublica, fatis erepto Caio Auguſti filio, in ſignum publici luctus claudi mandavit; ita enim in altero ex his ſcriptum legimus: CVNCTOS VESTE MVTATA TEMPLISQVE · DEORVM · IMMORTALIVM · BALINEISQVE · PVBLICIS · ET · TABERNIS · OMNIBVS · CLAVSIS · CONVICTIBVS · SE · SE · APSTINERE · Patet igitur ex his celeberrimis Tabulis marmoreis, quas emendatiores edidi in Parte II. huius Operis poſt pag. 10. Auguſto imperium Romanum moderante, publica Piſanorum Balnea exſtructa iam fuiſſe, eaque in publico luctu, non ſecusac templa Deorum, ac tabernas, clauſa fuiſſe; quare liceat mihi magno Noriſio eiuſque coniecturis non adquieſcere, qui, ut ſupra ſcriptum legimus, colligit, *Piſanas thermas poſt Auguſti imperium exſtructas*, & ut coniicit, *Antonino Pio imperante*. Ea vero, quae idem Noriſius memorat, antiquorum marmorum fragmenta (a me iam edita in Parte II. huius Operis pag. 12.) quae in exteriori parte maioris Baſilicae adhuc viſuntur, quamvis eiusdem Principis nomen ſcriptum palmaribus fere litteris praeferant, alia aedificia indicare promtius crediderim, nempe templum aliquod nomini maieſtatique eiusdem Antonini Pii optimi Principis, ſeu verius Hadriani, a Piſanis dedicatum: Si qui vero ſunt, qui cum Noriſio cenſeant ea marmorum fragmenta ex Thermarum ruinis illuc deportata; ſubſpicari liceat potius ea innuere eiusdem Principis beneficentia easdem Thermas in priſtinam elegantiam ac dignitatem a Piſanis reſtitutas fuiſſe, quam eo imperante exſtructas. Laconici quidem ſtructura, cui dumtaxat edax tempus pepercit, eam, quae Auguſti aetate viguit optimam Architecturae rationem ſcitiſſimamque elegantiam & dignitatem praeſefert; nec facile quicquam alibi in hoc genere inveniri poſſe perfectius, qui illud viderint, adfirmabunt.

II. Iu-

II. Iuſtae Noriſii querelae, quod tam vetuſtum, tamque inſigne, totoque orbe percelebre Piſanorum Coloniae aedificium, civium incuria vilibus uſibus deputatum, tempeſtate ſua in aſinorum ſtabulum evaſiſſet, tanti ponderis fuere, ut Coſmus III. Magnus Dux Etruriae in priſtinam dignitatem ac ſplendorem reſtituendum mandarit anno MDCXCIII. quod teſtantur iam a me editae marmoreae Tabulae in Par. II. pag. 3. & 4. quae expoſitae ſunt in exteriore eiusdem Laconici facie, quae ea occaſione exſtructa eſt, ut oſtendit Tab. I. pag. 240. a me edita, & huic Commentario adſignata. Exteriorem alteram Laconici faciem, quam ipſum Laconicum praeferebat, anno MDCLV. aeri inciſam exhibuit V. C. Ioannes Rhodius in praelaudato Opere ſuo pag. 117. quo ſchemate diſcimus cum eodem Laconico coniunctas fuiſſe reliquas Balneorum Piſanorum partes, quorum ruinas, ac rudera idem Rhodius in adlato ſchemate ſuo littera A. deſignat.

III. Quae fuerit antiqui Laconici interior ſtructura, & quae forma, ex hoc nunc primum in lucem prolato exemplo peraccurate diſcere poſſumus, in quo quidem multum peccat ſchema a Rhodio & Noriſio adlatum. De cultu vero audiendus eſt Vitruvius, qui de eo haec diligentiſſime obſervat, Lib. VII. Cap. X. ubi agit de coloribus, qui arte fiunt: *Namque* (inquit) *aedificatur locus, uti* LACONICVM, *& expolitur marmore ſubtiliter, & laevigatur: ante id fornacula habens in* LACONICVM *nares; & eius praefurnium magna diligentia comprimitur, ne flamma extra diſſipetur.* Hinc igitur colligimus Laconici tum parietes, tum camerae curvaturam tectorio opere marmoris pulvere commixto, perpoliri ac laevigari conſueviſſe. Oſtium, quo ad ſubterranea praefurnia patebat aditus, exhibet Tab. II. a me adlata. Praefurniorum nares ignis vaporem emittebant per tu-

tubulos, quorum orificium ad foliorum planitiem pertingebat in cellulis in hemciycli formam exſtructis, in quibus ſtantes homines ſudorem emittebant. Horum his verbis meminit Annaeus Seneca Epiſt. XC. *Quaedam noſtra demum prodiiſſe memoria ſcimus: ut ſuſpenſuras balneorum, & impreſſos parietibus tubos, per quos circumfunderetur calor, qui ima ſimul & ſumma foveret aequaliter.* Extrema horum tuborum capita ex aere in Muſeis aliquot Florentinis conſpexi; quod vero exſtat in Muſeo Mediceo ſenſim in acumen deſinens, in cuius medio orificium eſt, litteris in orbe ſcriptis, ad Caldaria Antonini Caracallae ex eius adſcripto nomine pertinere conieci. Neque abſurdum videtur in ſplendidioribus Laconicis ex aere ſaltem in ſummitate tubulos fabrefactos fuiſſe; quamvis Rhodius, qui eorumdem tubulorum iconiſmum adfert pag. 103. plumbeos fuiſſe doceat, eoſque frequentes, & forma quadratos inveniri, quales ſua tempeſtate oſtendit Laconicum aedi S. Caeciliae contiguum, in quo ſub Clemente VIII. ſummo Pontifice corpus eius fuit repertum.

IV. Quod adtinet ad formam ac figuram Laconici, eam diligenter exponit Robortellus. Ea ſiquidem frequentius rotunda, & interdum octogona fuit; quam priſci Chriſti Fideles in ſacris quoque Baptiſteriis conſtruendis ſervarunt. Laconici fabrica ſuperne in hemiſphaerium erat concamerata, ſive teſtudinata, ad quod vapores, qui per alveolos aſcendebant, communi concurſu ferebantur; exibant vero ſi aheneus clypeus ex ipſo hemiſphaerii lumine reduceretur; quod perſpicue oſtendit Vitruvius Lib. V. Cap. X. ubi de Balnearum diſpoſitionibus & partibus pertractat: LACONICVM, *ſudationeſque ſunt coniungendae Tepidario; eaeque quam latae fuerint, tantam altitudinem habeant ad imam curvaturam hemiſphaerii; mediumque lumen in hemiſphaerio*

re-

relinquatur, ex eoque clypeum aeneum pendeat; per cuius reductiones & demiſſiones perficietur ſudationis temperatura: ipſumque ad circinum fieri oportere videtur, ut aequaliter a medio flammae vaporiſque vis per curvaturae rotundationes pervagetur. Piſanum Laconicum medium lumen in hemiſphaerio habuiſſe ad circinum factum, quod clypeo demiſſo obſtrueretur, vel reducto ad temperaturam aperiretur, Tabulae II. & III. a me adlatae oſtendunt. Fuiſſe tamen Laconica quaedam apud veteres ſine clypeo, qualia Philander in Thermis Antonini Caracallae obſervavit, cuius iconem exhibet, & ex eo repetit Bernardinus Baldius Vrbinas Guaſtallae Abbas in ſuo Lexico Vitruviano in v. LACONICVM.

V. Praeter rotundum lumen in umbilico hemiſphaerii relictum, Piſanum Hypocauſton habet alia quaedam minora & crebra lumina fere ſeſquipedalia circa illud per curvaturam, & ſub his alia quaedam diſpoſita. Robortellus credit ea quoque pro ſudationum temperatura aereo operculo contegi conſueviſſe; ita tamen, ut ab una parte, quae ad hemiſphaerii ſummitatem vergit, exitus pateret vaporibus. Eques Ceſſinius eas octo feneſtras ad ornatum factas eſſe cenſuit, nempe ut ſpecularibus conveſtitae calorem retinerent, ac maiorem lucem admitterent. Hanc opinionem, quam ipſe levi digito adtingit, liceat mihi aliis exemplis, & veterum Scriptorum auctoritatibus confirmare, & eam, quam Robortellus adfert, omnino reiicere. Hanc quoque reiecit Noriſius; quum enim orbiculatum in faſtigio foramen, ſive feneſtra maior, quae aereo clypeo catena ſuſpenſo obſtruebatur, huiuſmodi beneficium praeſtaret, facile adparet, reliquas feneſtras minores non aereis tabulis, ſed ſpecularibus clauſas fuiſſe. Antiqui ſpecularibus, a lapide ſpeculari natura translucido ita dictis, uſi ſunt, quos nos Itali *ſcaglio-*

la dicimus, qui idem praeſtabant quod nunc vitra, ſive orbicularia, ſive quadrata in feneſtrarum uſum. Lipſius ad Senecae Epiſt. XC. adnotat olim ſpeculares lapides in Hiſpania, Cypro, Cappadocia, & Africa crebros fuiſſe; ſua vero tempeſtate neſcire num in notitia ſint, vix in uſu, quum olim frequentes eſſet; non enim coenationes tantum aut cubicula eo lapide veteres illuſtrabant; ſed totas porticus, pomaria, hortos atque etiam BALNEA. Sed non paucis in locis Etruriae, praeſertim vero Volaterrano in agro optimi lapides ſpeculares maxime pellucidi innaſcuntur, quos non ſemel diligenter obſervavi.

VI. Artifices, qui huiuſmodi ſpecularia feneſtris aptabant, SPECLARII ſive SPECVLARII dicebantur, quorum non raro in antiquis inſcriptionibus mentio occurrit, ut in lapide Muſei Suburbani Strozii, qui haec habet:

C · P O M P O N I V S
A P O L L O N I V S
S P E C L A R · V · A · X L V

Hos SPECLARIOS opifices Romae Collegium, quemadmodum & reliquos artifices, habuiſſe, docet antiquum ſaxum a me inter Doniana editum Claſs. IX. num. 36. quod haec habet.

M · O G V L N I O · F E R O C I
AEDITVO · AEDIS · CONCORDIAE
C O L L E G I V M.
S P E C L A R I O R V M
P A T R O N O O P T I M O · D · D

Hunc ipſum ſingularem lapidem ex Donianis adfert Vir Praeclariſſimus Muratorius in ſuo Theſau-

ſauro Tom. I. Claſs. VII. pag. DCCIX. n. 6. qui adnotat in l. *Artifices C. de Excuſationibus Artificum*, quod inter alios recenſentur *Specularii*.

VII. Quod vero antiqui ſpecularia feneſtris aptaverint, ex hoc Senecae loco Lib. de Providentia Cap. IV. colligi poteſt: *Fugite delicias, fugite enervatam felicitatem, qua animi permadeſcunt, niſi aliquid intervenit, quod humanae ſortis admoneat, velut perpetua ebrietate ſopiti. Quem* SPECVLARIA *ſemper ab adflatu vindicarunt, cuius pedes inter fomenta ſubinde mutata tepuerunt; cuius coenationes ſubditus & parietibus circumfuſus calor temperavit, hunc levis aura non ſine periculo ſtringet*. Sed propius ad rem noſtram haec idem Seneca Epiſt. XC. *Quaedam noſtra demum prodiiſſe memoria ſcimus; ut* SPECVLARIORVM *uſum, perlucente teſta, clarum tranſmittentibus lumen: ut ſuſpenſuras* BALNEORVM *& impreſſos parietibus tubos, per quos circumfunderetur calor, qui ima ſimul & ſumma foveret aequaliter*. Olim Balnea, Caldaria ſive Sudatoria obſcura fuiſſe, & gregali tectorio inducta, memorat idem Philoſophus in Epiſt. LXXXVI. quibus, ut ipſe obſervat, contenti fuere Cato, aut Fabius Maximus, aut e Corneliis aliquis; poſtmodum vero Romani deliciis & luxu marceſcentes, balneis multo ſole impletis, ac bene luminoſis adſueſcere, mirumque in modum gaudere coeperunt. *Nihil* (inquit) *mihi videtur, iam intereſſe, ardeat* BALNEVM, *an caleat. Quantae nunc aliqui ruſticitatis damnant Scipionem, quod non in* CALDARIVM *ſuum* LATIS SPECVLARIBVS *diem admiſerat? quod non in multa luce decoquebatur, & expectabat, ut in Balneo concoqueret?* His igitur fretus veterum Scriptorum teſtimoniis, reiiciendam eſſe cenſeo Robortelli opinionem, qui ea quae viſuntur in Piſano Laconico minora lumina, cenſet aereis operculis contecta fuiſſe. Probabilius igitur videtur tum minora in hemiſphae-

ior lumina, tum feneſtellas ſpecularibus ita ornari conſueviſſe, ut luminoſum redderent Laconicum, quae ad augendum ſervandum temperandumque calorem facile obduci ac reducique poſſent; quod ſubindicat Plinius Caecilius Secundus Lib. II. Epiſt. XVII. *Adplicitum eſt cubiculo* HYPOCAVSTVM *perexiguum, quod anguſta feneſtra ſuppoſitum calorem, ut ratio exegit, aut effundit, aut retinet.* Et paullo ſuperius in laudata Epiſtola, ex qua uſus colligitur SPECVLARIORVM in aliis cum domorum tum villarum aedificiis, ut in ſua in Laurentino agro. *In hac heliocaminus quidem, alia xyſtum, alia mare, utraque ſolem: cubiculum autem valvis, cryptoporticum feneſtra proſpicit: qua mare contra parietem medium zotheca perquameleganter recedit, quae* SPECVLARIBVS *& velis obductis reductiſque modo adiicitur cubiculo, modo aufertur.*

VIII. Deſciſcentibus a priſca patrum parſimonia morumque ſeveritate Romanis, prolata toto terrarum orbe imperii maieſtate, in eum luxum prolapſi ſunt, praecipue imperante Nerone, ut & privati cum Romae in ſuis aedibus, tum in villis Balnea cum ſuis omnibus partibus, & aedificiis habuerint; quam rem idem Plinius exemplo ſuo, ubi villam ſuam in Laurentino deſcribit, Lib. II. Epiſt. XVII. aperte oſtendit: *Ex alio latere cubiculum eſt politiſſimum; deinde vel cubiculum grande, vel modica coenatio, quae plurimo Sole, plurimo mari lucet. Poſt hanc cubiculum cum procoetone, altitudine aeſtivum, munimentis hibernum: eſt enim ſubductum omnibus ventis. Huic cubiculo aliud, & procoeton communi pariete iunguntur. Inde* BALINEI, *cella frigidaria ſpatioſa & effuſa, cuius in contrariis parietibus duo baptiſteria, velut eiecta, ſinuantur, abunde capacia ſi innare in proximo cogites. Adiacet Unctorium,* HYPOCAVSTVM, *adiacet propnigeon balinei: mox duae cellae magis eleg-*

gantes, quam ſumtuoſae: cohaeret calida piſcina mirifice, ex qua natantes mare adſpiciunt. Nec procul Sphaeriſterium, quod calidiſſimo ſoli, inclinato jam die, occurrit. De antiquorum Balneis, ſi quis poſt Baccium multa notatu digna legere cupit, adeat Ioannis Antonii Panthei Veronenſis Confabulationes de Thermis Caldarianis, quae ſunt in Veronenſi agro.

IX. Haec eo adtuli conſilio, ut hinc coniiciamus cum Piſano Laconico ſingulas Balneorum partes, quas Robortellus & Andreas Baccius expendunt, fuiſſe coniunctas. Sed quam immaniter creverit Balneorum luxus, his, qui Senecae Epiſtolam ad Lucillum LXXXVI. legere voluerint, perſpicue patebit. LACONICUM vero huius generis Balneum dictum eſt a Laconibus, quod ex Aſiaticis, ut Baccius obſervat, hi omnium primi conſueverint nudi, oleo pulvereque conſperſi, in luctam deſcendere, ac poſtea lavari; quum antea ad ludos Olympicos, linteo ſubcincti amictu ac fibula, deſcenderent, a quibus aliae poſtea nationes id inſtitutum accepere. Id tangit Martialis, qui laudat & deſcribit Etruſci Thermas omni luxu & elegantia ſplendidiſſimas Lib. VI. Epigr. XLII.

Ritus, ſi placeant tibi, LACONUM,
Contentus potes arido vapore,
Cruda Virgine, Martiaque mergi.

Cum Balneis coniuncta erant gymnaſia ſcholae ac palaeſtrae; in his enim communia erant cum animi tum corporis ſtudia & exercitamenta, quae ad balnea praeparatoria cenſebantur, quod & laudatus Martialis indicat Lib. VII. Epigr. XXXI. ad Atticum:

Non pila, non follis, nec te paganica Thermis
Praeparat, aut nudi ſtipitis ictus habes:

Ve-

Vera nec iniecto caeromate brachia tendis;
Non harpaſta manu pulverulenta rapis.

Hae veterum tum animi tum corporis exercitia, quantum opis conferrent ad tuendam ſanitatem oſtendit praelaudatus Baccius: noſtris vero temporibus, in quibus inertia & turpe otium quammaxime vigent, ſedentes cives tabellas, trochos, fritillos, aleas tractant. Priſcorum Italorum, quae a teneris unguiculis fuerint exercitia, quae in armis gloria, in Turno oſtendit Virgilius Aeneid. Lib. IX. verſ. 603.

Durum ab ſtirpe genus: natos ad flumina primum
Deferimus, ſaevoque gelu duramus & undis.
Venatu invigilant pueri, ſilvaſque fatigant:
Flectere ludus equos, & ſpicula tendere cornu.
At patiens operum parvoſque adſueta iuventus,
Aut raſtris terram domat, aut quatit oppida bello.
Omne aevom ferro teritur, verſaque iuvencûm
Terga fatigamus haſta: nec tarda ſenectus
Debilitat vires animi, mutatque vigorem.
Canitiem galea premimus; ſemperque recenteis
Comportare iuvat praedas, & vivere rapto.
Vobis picta croco & fulgenti murice veſtis,
Deſidiae cordi; iuvat indulgere choreis:
Et tunicae manicas, & habent redimicula mitrae
O vere Phrygiae, neque enim Phryges.——

X. In meo Commentario ad Inſcriptiones antiquas Donianas adtuli in Tab. IX. pag. 143. non paucas Gemmas, quas *Balneares* adpellavi, quod in his non ſolum vaſa, & inſtrumenta ad Balneorum uſus, verum & imagines palaeſtritarum, unctorum, balneatorum, feminarum in balneis ſedentium, diſcobuſorum ſpectentur, & in fronte Praefationis pag. IX. Halteriſtas armatos plumbeis maſſis

in

in manibus primus exhibui, de quibus ibi ſermo pag. XCV. Eas vero Gemmas explicavi a pag. CI. ad CVI. Nunc vero in mentem venit in ſtudioſorum venerandae Vetuſtatis gratiam praecipuos aliquot congerere antiquos lapides balnearios, quorum eruditionis luce multa, quae ad Balnea antiquorum illuſtranda pertinent, colligi poſſunt. Primum occurrit ſepulcralis ille titulus; inventus in Sepulcro ſive Columbario Libertorum ac Servorum Liviae Auguſtae & Caeſarum, quem adtuli, & explicavi pag. 128. num. LXXXIV. ſed alio ad rem Senecae loco inſpecto lubet hunc ſecundis curis illuſtrare. Ita ſe habet:

ANTEROS ....
LIVIAE ....
COLORATOR ....

Iam adnotavi COLORATORES apud veteres, Medicorum quoddam genus fuiſſe, qui Aliptarum, & Iatraliptarum ſub cenſu forſitan fuere; quorum ars in eo erat, ut in hominum & feminarum corpore vires, florem, venuſtatem ſanitatemque quibusdam unctionibus, aliiſve medicamentis tempeſtive ſciteque datis, inducerent, ſervarentque. Id, ut aiebam, confirmat notatu dignus apud Senecam locus in Epiſt. LXXXVI. ad Lucillum, in qua de Balneorum luxu & ſplendore pertractat, quamvis ad ſolis effectum in Balneis valde luminoſis aliqui trahere poſſint; tamen lubet adnotare, quia verbum *colorari* nunc primum apud veteres Scriptores obſervo. *At nunc blattaria vocant Balnea, ſi qua non ita aptata ſunt, ut totius diei ſolem feneſtris ampliſſimis recipiant; niſi lavantur ſimul &* COLORANTVR *; niſi ex ſolio agros & maria proſpiciunt. Itaque, quae concurſum &*

ad-

admirationem babuerant, quum dedicarentur, baec in antiquorum numerum reiiciuntur, quum aliquid novi luxuria commenta eſt, quo ipſa ſe obrueret. Quod vero coloratio ad medicinam pertineret, argui ex hoc etiam Ciceronis loco poteſt in Oratore: *Ipſa ſe poſtea* (oratio) COLORAT, *&* *roborat*. Colorationes vero ex inſolatione potiſſimum pendebant; quare haud abſurdum mihi videtur, hoc officium COLORATORIS ad Iatraliptas, ſive Aliptas, qui in balneis medicam artem ſuam exercebant, traducere.

XI. Cum Balneis coniunctae erant *piſcinae*; nam poſt ſudationes frigidis aquis refrigerari volebant; quod ſi cum ratione & conſilio id non fieret, periculum mortis aliquando intercedebat, quod ex ſequenti lapide Florentino, qui Florentiae exſtat in Hortis Excell. Principum Corſiniorum colligi poteſt.

DAPHNVS · ET
· CHRYSEIS
LACONIS · LIBERTI
FORTVNATO · SVO · V · A · VIII
BALNEO · MARTIS · PISCINA
PERIT

Muratorius V. C. in Cl. VI. ſui Theſauri n. 5. pag. CDXC. fragmentum marmoris adfert, quod Balneis coniunctas fuiſſe piſcinas docet; at in Florentino a me adlato adnotare lubet, Balnea ornari ſolita ſimulacris ſtatuiſque Deorum, a quibus denominationem ea accipiebant, uti ex hoc, BALNEO MARTIS, colligimus.

Piſcinae etiam ad tutelam Sepulcrorum conſtitutae leguntur auctoritate ſequentis marmoris, quod

quod exhibeo ex Schedis V. C. Bonarrotii Senatoris, qui accuratius exſcripſit quam Fabrettus Cap. III. pag. 223. num. 594. in quo ROSARIVM omiſit in quarta linea.

LICTORIAE . CHERVSAE . VIXIT . ANNIS . XV
MENSIBVS . VII . DIEBVS . V . FECER . L . VETVRIVS . PVDEN
VAR . ET . LARCIA . AVCTA . MATER . HVIC . MONIMENTO
CEDIT . ROSARIVM . CVM VINIOLA . SOLA . SVO . FINE . VINIAE
ET . E REGION . PISCINAE . ET . CANALIS . VSQVE . AD . ARIAM
ſic ET . AREA . CVM EDIFICIS . ET . HORREO . ET . CISTERNAE . IN
SOLAR. ET. E REGION. EIVS. VSQVE. AT. AD. ARVNDINETVM. CVM ITIN
QVAE . SVN . DETERMINATA . ET COLLIGE . IVG

Sequens quoque inſcriptio, quam profero ex Bonarrotianis Schedis, magis emendata quam apud eumdem Fabrettum Cap. III. pag. 211. num. 533. id quod obſervabam confirmat; nimirum monumenta interdum cum balneis aliiſque aedificiis fuiſſe conjuncta, ut facile ex eorum proventu annua parentalia defunctis parari & fieri poſſent.

T · FLAVIO · T · F · QVIR · FLAVIANO
AEDILI · QVAESTORI · DESIGNATO
MVNICIPIO · CAPENAE · FOEDERATO
T · FLAVIVS · AVG · LIB . MYTHVS · ET
FLAVIA · DIOGIS · PARENTES · FILIO PIISSIMO
FECERVNT · ET · SIBI · ET · SVIS · LIBERTIS · LIBERTABVSQVE
VTRIVSQVE · SEXVS · POSTERISQVE · EORVM
CVM · BALINEO · ET · AEDIFICIS · QVAE · SVNT · IVNCTA
EX · VTRAQVE · PARTE · SECVS · VIAM · CVM · AQVAE
DVCTV · EX · FVNDO · CATVLENIANO · ET IVGERA
AGRI · CATVLENIANI · P · M · IIII · ITA · VTI · DEPALATVM · EST
H · M · H · N · S

Huiuſmodi aedificia, ut coniicio, deſignat marmor eximium & ſingulare, quod exſtat in Muſeo March. Gaddiorum Florentiae, quod habes in Par. I. huius Operis pag. 459. num. 19. quod Ichnographiam eorumdem aedificiorum ad ſepulcri tuitionem ac tutelam ſpectantium exhibet, quam videat eruditus Lector. Gratuito munere ac beneficio Balnea interdum donabantur, & publico ſumtu ſine cuiuſquam impenſa praebebantur. Publicum Balneum, quod Hiſpellates concedebant, addito etiam hoſpitii iure & honore, memorat Plinius Secundus Lib. VIII. Epiſt. VIII. ad Romanum: *Balineum Hiſpellates, quibus illum locum Divus Auguſtus dono dedit, publice praebent, praebent & hoſpitium.* Frequens quoque in antiquis ſaxis mentio Balineorum, quae publice dabantur, hoc eſt publico ſumtu, & quandoque etiam gratuito beneficio a privatis, qui lumina candelabra, lucernas, & oleum civium bono commodoque in iisdem Balneis miniſtrabant, vel teſtamento reliquebant, quod declarat marmor apud Tiſernates a me editum in Par. II. pag. 339. & hoc ipſum in baſi utrinque ſcripta ad Plebem Carpineae, quod adfert Fabrettus Cap. VI. pag. 486. n. 164.

C · CAESIDIO
C · F · CRV · DEXTRO
EQ · COH · VIII · PRAET
COH · I · LINGONVM
EQVITAT · TRIB · MIL
LEG · I · ITALICAE

Sex verſus heic deſperatae lectionis.

CVIVS · DEDICA
TIONE DECV
RIONIBVS VR
AVG · ET · PLEBI · VRB ·
EPVLAS · DEDIT
ET OLEVM IN BA
LINEO POPVLO
ITEM PLEBI
PANES ET VINVM

Bal-

Balnea vetuſtate vel temporum iniuriis corrupta ab optimis civibus ſuis impenſis reſtituebantur, teſte hoc Novarienſi marmore inter Doniana Cl. II. n. 31.

C VALERIVS C F CLAVD PANSA FLAMEN
DIVORVM VESPASIAN TRAIANI HADRIANI P P BIS
TRIB COH VIIII PR PROC AVG PROVINC BRITANNIAE
BALINEVM QVOD VI CONSVMPTVM FVERAT AMPLIATIS SOLO
ET OPERIBVS INTRA BIENNIVM PECVNIA SVA RESTITVIT ET DEDICAVIT
IN QVOD OPVS LEGATA QVOQVE REIP TESTAMENTO ALBVCIAE CANDIDAE
VXORIS SVAE HS CC CONSENSV ORDINIS AMPLIVS EROGAVIT

Ex aliis ſaxis colligimus Balinea, quum dedicarentur, diviſiones, ſportulas, panem & vinum in publicae laetitiae argumentum gratis data fuiſſe; quibus muneribus viri optime de civibus meriti ſummos honores, nempe biſellium, decurionatus ornamenta, ſtatuam aliaque honorifica conſequebantur, quod liquet ex ſequenti marmore, quod vulgavit *Vir eximius Muratorius in ſuo Theſauro Cl.* VI. pag. CDLXXXIV. n. 3.

M · SENLIO CRISPINO C · V ·
OMNIBVS HONORIBVS IN R · P · FVNCTO
ORDO ET VNIVERSVS POPVLVS
OB MERITA ET LABORES EIVS
HONOREM BISELLIATVS
ET ORNAMENTA DECV
RIONATVS GRATVITA OBTVLERVNT
QVOD OPERA THERMARVM AES
TIVALIVM VETVSTATE CORRVP
TA S · P · RESTITVIT EXORNAVIT
PORTICVS ETIAM CIRCVM
CINGERE ESCOLIMBVM A COLO
CONSTITVIT · STATVAM AMICI
DICANDAM ET MEMORIAM EIVS
PONENDAM CENSVERVNT
L · D · D · D ·

In prima linea forte M. SENTIO. Menda quoque cubare in linea 12. minime dubium eſt. A COLO. legendum videtur A SOLO. Quod vero ad ornatum ante Thermas porticus eſſent, inter alias multas, perſpicue oſtendit ſequens inſcriptio Vaſionenſis penes Fabrettum Cap. IX. pag. 644. num. 378.

VASIEN · VOC.
C · SAPPIO · C · FIL · VOL
FLAVO
PRAEFECT · IVLIENSIVM · TRIBVN
MILITVM · LEG · XXI · RAPACIS · PRAEF
ALAE · THRACVM · HERCVLANIAE · PRAEF
RIPAE · FLVMINIS · EVPHRATIS
QVI · H·S [XII] REI · PVBLICAE · IVLIENSIVM
QVOD · HS [XXXX] VSVRIS PERDV
CERETVR · TESTAMENTO · RELIQVIT · IDEM
HS · L · AD · PORTICVM · ANTE · THERMAS
MARMORIBVS · ORNANDAM · LEGAVIT

Sequens quoque marmor ab eodem Fabretto adlatum Cap. III. pag. 242. num. 656. ſtatuam honoris gratia poſitam M. Valerio, ob egregia eius in municipes tuos Compitenſes beneficia, teſtatur, & quod Balnea virilia, & muliebre feminis deſtinatum refecerit.

M · VA-

M · VALERIO · M · F
AED · DICT
PRAEF · IVVENTVTIS
MVNICIPES · COMPITENSES · VEICORVM
QVINQVE · QVOD · SPECVS · MILLIA
PASSVS ∞ ∞ ∞ PVRGAVIT · REFECIT
FISTVLAS · REPOSVIT · BALNEA · VIRILIA
VTRAQVE · ET · MVLIEBRE · DE · SVA
PECVNIA · REFECIT · POPVLO · VISCERATI
GLADIATORES · DEDIT · LVMINA · LVDOS
I · S · M · R · SOLVS · FECIT

In ultima linea ſingularia ſic interpetratur Fabrettus: *Iunoni Siſpitae Magnae Reginae*.

Balneis cum publicis tum privatis Servi cuſtodes adſignabantur, qui ea ſervarent & ornatiſſima adſidue redderent, quod ex hoc titulo adlato in Muratoriano Theſauro diſcimus Cl. XII. pag. CMXXV. num. 4.

L · PAVLLVS · L · L · AVCTVS
A. BALNEA · CVSTOS
H · S · E
L · PAVLO · MELAMPO · MVLIO

Me-

Memorant etiam vetuſti lapides THERMARIOS, ut in eodem Theſauro Claſs. V. pag. CCCV. ex Antiatino marmore, quos Thermarum cuſtodes fuiſſe arbitror. Item *Thermularios* pag. CMIX 4. Qui vero iisdem vel exſtruendis, vel inſtaurandis praeerant, FABRI BALNEATORES adpellantur in iisdem veteribus inſcriptionibus. At qui ipſis, qui lavabantur ſervitia praeſtabant, BALNEATORES & BALNEARII vocabantur, quorum in iisdem ſcriptis monumentis frequens mentio occurrit. Hi in omnibus parebant MAGISTRIS A BALNEIS. Cum his coniungendus grex *Vnguentariorum*, *Inſtitorum Seplaſiariorum*, *Myrobrachariorum*, *Vnctorum*, *Paſtillariorum*, *Ornatorum*, *Ornatricum*, *Veſtiariorum*, *Tonſorum*, *Aliptarum*, *Iatraliptarum*, *Tractatorum*, *Medicarum* feminarum, quorum officia in vetuſtis ſepulcralibus titulis conſignantur, de quibus plura Pignorius de Servis. Hi quoque Praepoſitis ſuis parebant.

Florentiae in Muſeo Suburbano Strozio.

ASINIAE · C · L AMMIAE
MATRI · FELICIS · FABRI
BALNEATORIS

C · ASINIO · FELICI
FABRO BALNEA
TORI · VIXIT
ANNOS · XXXIV

Ex Donianis Cl. VII. 142.

DIIS · MAN · SACR ·
PACHINO · DOMITIANI
AVGVS · SERVO · A BAL · PRIVAT
RHODIA · CONIVGI · DELICIO
SVO · FECIT

Ex iisdem Cl. VIII. 49.

FAVSTVS POPILLIVS
INSTITOR · VNGLN

Ex

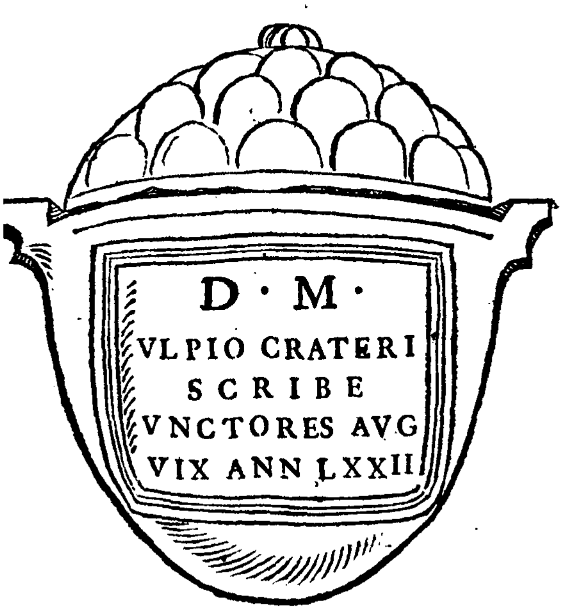
Ex Donianis ibid. 144.

M · AVR · AVG · LIB · PHILETVS
PRAEPOSITVS · VNCTOR ·
ET · PROC · FARI · ALEXAN
ſic DRIAE · AD EGYPTVM · LIB ·
ET · PHILETO · FIL · ET · TYCHE
CONIVGI · SVE · LIB · LIB
POSTERISQ · EORVM

Ex iiſdem Cl. VIII, 88.

D · M
LICINIAE · PRIMIGENIAE
VNGVENTARIAE
LIC · AMOMVS · F · MATRI
B · M · VIX · A · LXXXI ·

In Muſeo Suburbano Strozio.

Ex Schedis Puteanis.

T · FLAVIVS
AVG · LIB
EGLECTVS
AB VNGENTIS
FECIT · SIBI

Ex

Ex Donianis Cl. VII. num. 1.

P · AELIO · AVG · LIB · EPAPHRODITO ·
MAGISTRO · IATROLIPTAE · PVERORVM ·
EMINENTIVM · CAESARIS · N ·
QVI · VIXIT · ANNIS · XXX · CONIVGI
NICOPOLIS · CAESARIS · N · ET ·
SOTER · FILIVS · PATRI · · · MERENTI
FECERVNT · ET · SIBI · SVIS · LIB
LIBERTABVS · POSTERISQVE · EORVM

Athenis, ex Murator. Theſ. Cl. XII. 8.

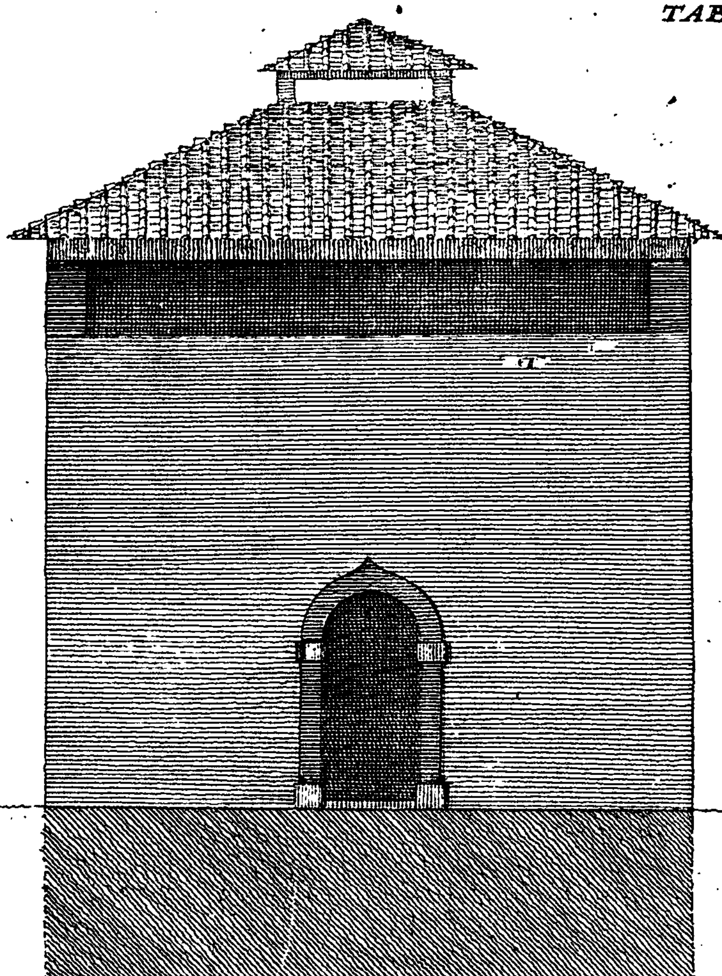
ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΑΠΕΛΘΕΡΟΣ
ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΑΛΕΙΠΤΗΣ
ΠΑΙΔΩΝ ΚΑΙΣΑΡΟΣ
ΕΠΕΜΕΛΗΘΗ
ΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΝΕΙΧΟΣ
ΣΥΝΕΞΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

H. e: *Auguſti Libertus Antiochus Aliptes Puerorum Caeſaris. Curantibus Eutyche & Pantonicho Conlibertis.*

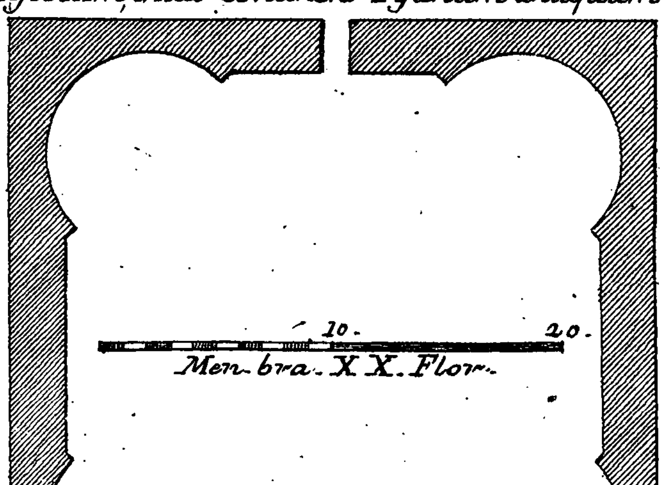

Ex ant. marm. in Muſeo Suburb. Strozio.

In-

Recens aedificium, intus continens Piſanum antiquum Sudatorium.

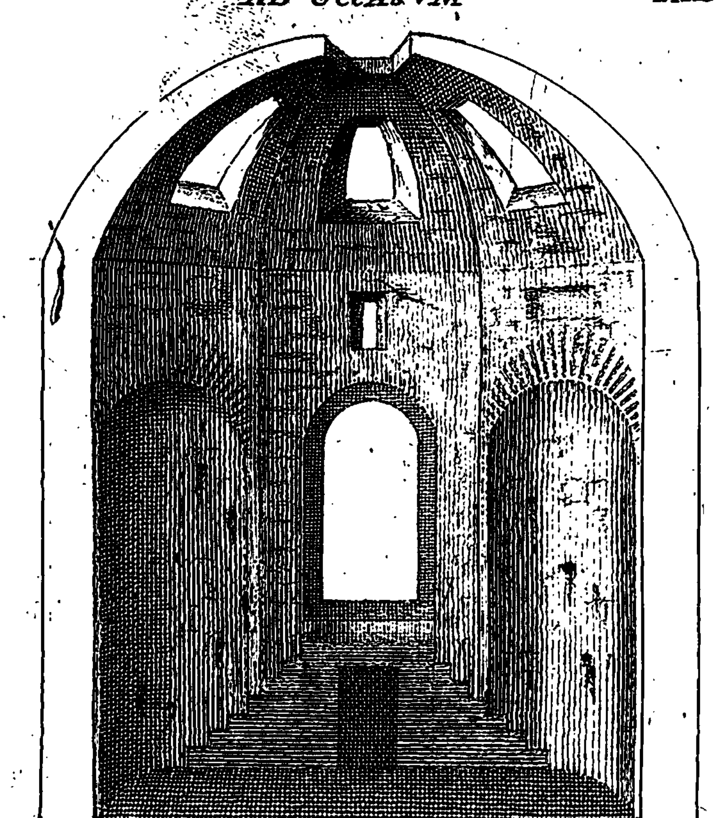
11

Scenographia antiquii Sudatorii Piſani.

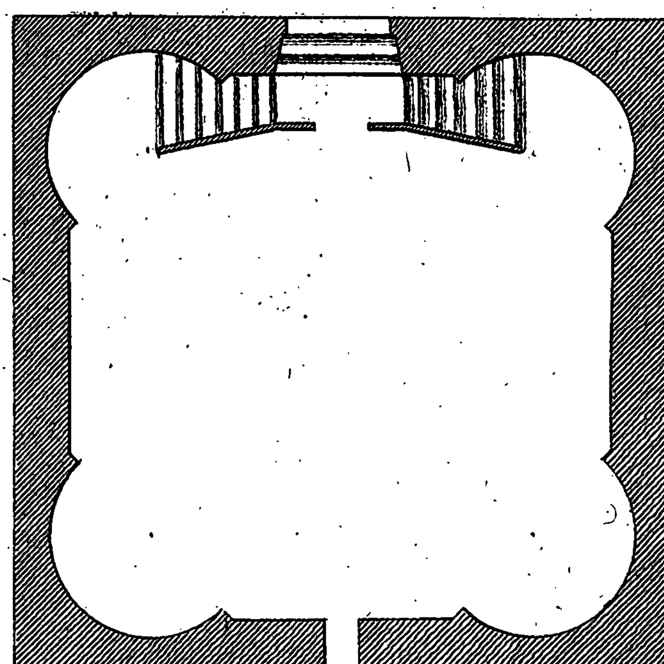
B. S. Scul.

AD OCCASVM

I.

II.

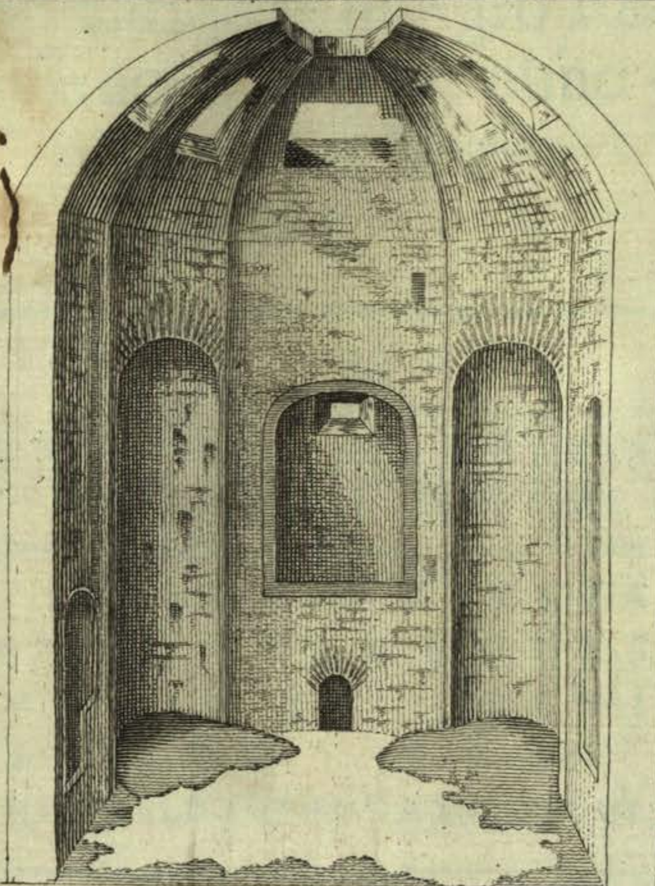
Scenographia antiqui Sudatorii Piſani.

10 20 30

Menſura brachiorum XXX Florentinorum

B. S. Scul.

I

- AD ORIENTEM -

II

III

A. Cella recens - B. Cellarum fornicatarum Veſtigia C. Vas fictile fractum - D. Tubuli

B. Sgrilli sculp.

Inſcriptiones antiquae in Agro Romano erutae anno MDCCXL. nunc exſtant Volaterris in Muſeo Guarnaccio.

234

D · M ·
MANSVETAE · FILIAE · DVLCIS
SIMAE · QVAE · VIX · ANN · IIII · DIEB · XVI ·
ET SEDATE·FIL DVLC·V·A·I·M·VIII·ET MANSVETINAE·FIL AMABILIS·V·A·I·M III·D·VIII *ſic*
MANSVETVS · ET · MARCIA
PARTHENIS · PARENTES
FECERVNT · ET · SIBI
SVISQVE · ET
SEDATO·FRATRI·INFELICISSIMO V·A·XXIX·M·III

235

D · M · OCTAVIAE
NEREIDI
OCTAVIA · MONTANA
MAMMAE · B · M · F ·

236

IVLIA · C · L ·
STACTAE

In marm. viridi ant.

237

T V L L I A
L · T V L L I · L
M A

238

FAVSTVS · ET
VICTORIA·IAN
VARIE·FIL·EQV
E VIXIT · ANIS *ſic*
V·M·V·D·XXVIII·

237. MA. In alio lapide Muſei Suburbani Strozii in Parte I. pag. 368. num. 115. CLODIA. A. L. MA. legitur. In ſequenti num. 241. PRIMITIVA MA. hoc eſt *Mamma*, ſeu *Nutrix*, vel etiam *Mater*.

239

D · M ·
CALVIA CRIS
PINILLA · C · CAL
VI · FORTVNAT · F
PIA · VIXIT
ANNO · M · SEX
H. S. E. O. I. B. QVIESC

240

ANNIS XXV
NAEVIA
NICE
CONIVGI
SVO · BENE
MERENTI
FECIT

239. H. S. E. O. I. B. QVIESC. *Hic ſita eſt. Oſſa illius bene quieſcant.*

241

D · M
T · MINVSIO
EVTYCHETI
VIX · AN · III · MEN · X ·
DIEB · XIIII ·
PRIMITIVA · MA ·
ET IANVARIVS · TATA
FECER ·

242

D · M
SERTORIAE
PHILVME
NE · P · SERTO
RIVS · BINI
VS · FILI · CA
RISSIMAE · ET
PIENTISSIM
AE · QVAE · VIX
IT · ANNIS · X
III · DIE VNO

241. MA ET TATA. Hoc eſt *Nutrix & Nutricius*

cius; his autem blandis nominibus adpellari ſolent a pueris. Vel potius, ut vult Varro, *Mater* & *Pater*. Martialis Lib. I. Ep. 80.

Mammas atque tatas habet Afra: ſed ipſa tatarum
Dici & tatarum maxima mamma poteſt.

243

C · NANTIVS
CALPVRNI · ACHATI
F · APOLLINARIS · VIX
A · XXIX

L · CALPVRNIVS
L · L · ACESTES
VIX · ANN · III

244

FILIVS · DVLCI
SSIMVS · DE · SVO
LABORE · SIBI
FECIT

245

P · MANNEIVS
COMMVNIS

246

AVILIA · EGLOGE
ET · AELIA · MATIDIA
SIBI · ET · SVIS · LIBER
TIS · LIBERTABVSQ
VE · POSTERISQVE · EO
RVM · FECERVNT

247

D · M ·
Q · GAVIO
FELICI ·
QVI · VIX · A · V · VI ·
GAVIVS
TROPHIMVS
FILIO · PIISSIMO
FEC

246. AELIA MATIDIA. Quod rarum, eſt coniuncta heic vides in una femina *Aeliae* & *Matidiae*

gentis nomina? Ex Aelia Hadrianus, qui Sabinam uxorem duxit, Matidiae ſororem.

248

D · M ·
P · AEL · EVCARPVS
NEVS · CERRONIVS
SATVRNINVS
ET · SVCCESSVS
LIBERTVS
P · AEL · TELESPHORO
BENE MERENTI
FECERVNT

249

D · M ·
C · VALERIVS · SA
BINIANVS . FECIT
SIBI · ET · SVIS · LIB ·
LIBERTABVSQVE
POSTER · Q · EORVM

250

D M
FLAVIO · PRIMO
FECIT
FLAVIA · EDIAS
COIVGI
BENE · MERENTI
CVM · QVO · VIX · AN · X

251

C · IVLIVS · C · L ·
HERMES
IMMVNIS
SIBI · ET
L · CORNIFICIO
EROTI COGN
SVO F

251. IMMVNIS. De Libertis immunibus diſſerui ſatis luculenter dum lapides illuſtrarem Monumenti ſive Columbarii Libertorum & Servorum Liviae Auguſtae; Liberti *Immunes* ii fuere, qui libertatem gratuito, & ſine oneribus a patronis ſuis acceperunt.

D · M ·

252

D M
IVLIAE · SATVRNINAE
MATRI · B · M · IVLIA
PRIMIGENIA · ET
CLAVDIVS · FORTVNATVS
SIBI · POSTERISQ · SV

253

D M
CLAVDIAE · MARGARIDI
MATRI · DVLCISSIMAE
FECIT
CLAVDIA · PAVLINA · FILIA

254

FELICVLA
VIX · ANN · XX
DVLCIS · SVIS

255

M · OPSIVS · M · L ·
ANTEROS
OPSIA · M · L · CALISTE

254. DVLCIS SVIS. Laus pulcherrima: in aliis lapidibus CARA SVIS. PIA SVIS. etc. Idem encomium in lapidibus Chriſtianis non raro occurrit.

255. CALISTE: ſcribendum CALLISTE.

256

ΑΣΣΤΡΑΓΑΛΟΣ
ΝΕΣΤΟΡΟΣ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

257

LAELIA · L · L
THALLVSA
VIX · ANN · XXVIII
SVIS CARISSIMA

256. Secundum Σ abundat: Hoc eſt *Aſtragali Neſtoris Liberti.*

258

DIS · MANIBVS
M · PLAVTIVS · A · L
PYLADES · V · A · LXXX
PLAVTIA · TYCHE
PATRONO · B · M · F ·

259

IANVARIAE
COIVGI · BENE
MERENTI · FECIT
MARITVS
AVR · BATA

In Vrna marmorea altitud. palm. II. & lat. I. cum dimidio, encarpis & anaglyphis perpulchris ornata.

260

D · M
L · PASSIENO · DIOPHITI
PASSIENA · ACTE
CONIVGI · BEN · ME
ET SIBI · FECIT

260. ACTE. Idem cognomentum habuit Claudia Acte, fumoſa Neronis Ceſaris liberta & pellex, de qua Suetonius in eius vita c. 28. *Paullum abfuit, quin iuſto matrimonio ſibi copularet: ſubmiſſis Conſularibus viris, qui regio genere ortum praedicarent.*

D · M ·

261

D · M ·
CANINIA · HELPIADA
CANINIAE · HELPIDIAE
ALVMNAE · B · M · F

262

D · M ·
GAVLAE · FELICVLAE
COIVGI · VIX · ANN · XXII
B · VI · DIEB · III

263

CERONTIA
QVE · VICSIT · AN
NOS · V

264

D · M · S
P · GYRSVS
H · S · E

265

OLLAE · P · F
NIMPHE
V · A · XXVI

265. OLLA · forte OLLIA *Ollia* familia notanda eſt.

266

L · BILLIENVS · NEO

267

G · SILIVS · TROPIM

268

CORNELIO
L · L · IASONI
CONIVGI SVO

269

CLODIVS
PAMPHILVS

270

L · OCTAVIVS
EVTHYCVS · Ↄ
VIX · ANN · LXX

271

SEX · MARIVS
SEX · L · EROS
MARIA · SEX · L ·
SECVNDA

272

MANIBVS
I · HILARI · POSVIT
PRIMA · CONIVGI
RISSIMO · ET SIBI

M · PA-

273

M · PACVIVS
ANTEROS
PACVVIA · HEDONE

274

CVVIVS · FAVSTVS
VS · SIBI · ET PACVVIO
NO · ET · POSTER
EC · COL · III · ET · IIII
IIII

274. COL. III. & IIII. Hoc eſt: *Columbaria tria & quatuor*. Columbaria, ita dictae ſunt aediculae in parietinis ſepulcrorum excavatae conſtructaeque, in quibus ollae cinerariae defunctorum reconditae, quorum opercula, quum in planitie aedicularum eminerent, columbaria referre videbantur, dum in his columbae nido ſuo incumbunt.

275

Q · MAGILI · Q · L · GENNAE
PRIMAE

276

PISCLANIA
HELENA · PIA · VIXIT

277

D · M ·
BVCIAE · TY
CHENI · FEC
IT · L · PACCIV
S · AMARAN
TVS · C · B · M

278

D · M ·
L · CANVLLIO
MASIDIANO
F · CANVLLIA
TROPHIME
PATRONO
B M

278. L. CANVLLIO. Id notandum, ne quis ſuſpicetur ſcriptum L. CANVLEIO. *Canullia* familia

ad

ad hoc tempus incognita, uti etiam aliae complures in his lapidibus adnotatae, quae nunc primum antiquariis innoteſcunt.

279

DIS · MAN ·
Q · SAENI Q · FIL · FAB
POMPEIANI
CONDI · III PATER
FVFICIA CLYMENA
VXOR
PROSPECTVS · ET
· TRYPHERVS

280

O · ROMANO
MES · ET · AELIA
ATVRNINA · FILIO
PIENTISSIMO · FECERVV
QVI · VIXIT · ANNIS · III ·
MENSIBVS · VIIII
DIEBVS · XXV · ET
HORIS · V ·

279. CONDI · III. Forſitan interpretandum *conditoria tria:* vel potius ſcriptum CONDIT. II. Conditoria non raro in ſaxis numerantur. Sed quod conditoria numerari ſolerent ut columbaria, notatu dignum cenſeo.

281

P · LICINIVS
P · L ·
HERMIA

282

DIS · MANIB ·
PHILANTHROPI
VIX · A · XXVII

283

CN · CAECILIVS
ADVENA

284

QVADRATI

285

V · C · CARRINAS · C · L · CHRESTVS
CARRINATIA · C · L · FAVSTA
ET · FELICLAE · DELICIO

285. V. C. CARRINAS. Hoc eſt: *Vivens C. Carrinas* titulum fecit.

DELICIO. In aliis ſaxis DELICATO. Idem cognomen blanditiarum cauſa tam maſculis, quam feminis libertis datum, de quo vide iam a me adnotata ad Lapides Columbarii Libertorum, & Servorum Liviae Auguſtae pag. 75.

286

CARRINATIA
PRIMA
CARRINATIA · C · L ·
VRBANA

287

XANTVS
VIX · ANN · XXII *ſic*
OLYMPVS · OOITAMOS

288

DETELIA F
GRAPHIDI
SVLLIA GEMNI
ſic MATRI · SVE
BENE
MERENTI
F ·

289

D · M ·
CLAVDIA
ARSINOE
PREPONTI
VERNAE
SVO
FECIT

COR-

290

CORNELIAE · CLEOPA
TRAE · VIXIT ANNIS
VII · D · XV

291

T I M I N I A
P · Ɔ · L · GNOME

292

D ❦ M
SILVIAE PRIMIGENIAE
VIXIT ANNIS · XXXXVIIII
MENSIBVS VII
L · AVRELIVS · AVG · LIBERTVS
FORTVNATVS CONIVGI
SANCTISSIMAE ·:· ECIT

293

DIS · MANIBVS
L · CORNELIO · SATVRNINO
CORNELIA · TETHIS
PATRONO · ITEM
CONIVGI · ET · SIBI
VIX · AN · XXXX

294

D · M ·
CLAVDIAE · PHILETE
THREPTVS · CON
TVBERNALI · BENE
MERENTI · FEC ·
VIX · AN · XXXXV

293. Notat Fabrettus Inſcr. Cap. IV. pag. 289. frequentiſſimum eſſe, ut herilis adfectus in maritalem ſocietatem coaleſceret; ideoque paſſim iidem *patroni & coniuges* in marmoribus ſepulcralibus inſcribi.

294. Ibidem apud Fabrettum num. 218. FLAVIA THREPTE.

295

T · F L A V I
FELICISSIMI
QVI VIXIT
ANNOS III
DIES XXXXIIII
C · VICTORINA
T · F ◊ NICEPHORVS ◊
FILIO DVLCISSI
MO ◊ FECERVNT ◊

296

DIS MAN ·
VLPIAE SECV *sic*
DAE · P · ACI
LIVS · EVTY
CHAS · FECIT
CONIVGI · CA
BENEMEREN
TI · ET SIBI
ET · M · VLPIVS · EVTICHI
FIL

295. C. VICTORINA. Cernis adnotatum familiae nomen per priorem tantum literam C. ut in ſequenti linea T. F◊ NICEPHORVS·

296. CONIVGI CA. Legendum CARAE.

297

HERMETI ❧ CONIVG
CARISSIMO · B · M ·
CVM · QVO · VIX · AN
❧ XXVII ❧

298

D · M ·
CL · VITALIS · FECIT
SIBI. ET · L · ANTONIO
PRIMITIVO · CON
IVGI · SVO ·

299

L · MARCIVS
SYNISTOR

300

DEMETRIVS · TERENTIAES ·
L · OLLAS · V · ·

301

Q· GAVLIVS GAVLIAE
STORCES· L· SECVNDVS
RTVS
VIX· AN N· XVIII·

302

SVLPICIA
PHYE· ET
AFRICANVS

302. Ollarum cinerariarum iconiſmum dedi ad Columbarium Libertorum, & Servorum Liviae, Tab. XX.

303

D· M·
NONIAE· SEX· F· EV
VCHIAE VIX· ANN
OI· MENS· VNO· DIE
B· XXIII·

304

C. OPPIVS· C· L. OPPIA· C· L·
MNESTDR PHILIS
SIBI· ET· PATRONO
SVO· FECIT

305

D· M·
AEMILIAE· GEMINATHI
ALBISIO· GEMINO· F·
FECER·
ALBISIVS· FIRMVS· ET
AEMILIA. RESTITVTA
S· ET· SIBI· POSTERIS S··

D· M·

306

D· M·
VALERIO SALV
TARI · FRATRI · F
ECIT· VALERIA
PRI·SOROR·QVI
VIXIT· AN· AIIXX·

307

L · ARRVNTIV
APOLLONIVS
NEPHVSAE · L · SVAE
CARISSIMAE

308

Q· CAECILIO
PRIMO
O· L·

309

OSSA
M. OPSI· PHILADESP

310

L· TVLLIVS
AMVNTA

311

L· SESTIVS
Ɔ· L· EPAPHRA

In marmore antiquo flavo.

312 AVRELIVS· Ɔ · L· EROS
AVRELIA · T· L· FELIX

D·M.

313

D · M
LVCCJO · CLE
TVLICO GλETV
HCVS · F · F

314

C · IVLIVS · C · L · AQVA
DAMA · M · ALF
VIXIT . AN · L · ANCIL

312. AQVA.... Forte: AQVARIVS.

315

L · SEXTILIVS · L · L · CHARITO
SEXTILIA · L · L · LAIS

316

T · MANLIVS
FELIX

317

C · IVLI . EROTIS
VATIAE · OLL · II ·

318

P · FALANIVS · P · L
VRBANVS

In titulo 387. & 398. *Vatia* & *Falania* familiae plebeiae nunc primum mihi innoteſcunt.

319

D · M ·
CLODIAE · P · L · RESTITVTAE
QVAE · VIXIT · ANN · XXIII
MENSIB · X · DIEBVS · XI
SVCCESSVS · SORORI
DVLCISSIMAE · DE · SE · BENE
MERITAE

320

OCTACILIA
Ɔ. L · IPHIS

321

D · M ·
C · L · TRYPHAENA · C · L
TPVPHENÆ FILIA · SE
SVAE · DVLCISSIME E · Q · V ·
A.... M · X · D ·

D ·

322

D.
VENTICIVS · ALEX
DER FECIT
MVTIO · DORO . P .
BENEMERENTI E
LIBERTIS · LIBERTA
BVSQVE · POSTERISQVE · E
RVM

323

D · M ·
C · ARVNCEIVS · PHILETVS
ARVNCEIAE · SOTERIDI ·
LIBERTAE · DULCISSIMAE
INCOMPARABILI BENEME
RENTI · FECIT · ITEM · LIB ·
LIBERTABVSQVE · POS
TERISQVE · EORVM

324

D · M ·
SERTORIAE · NATALIS
P · SERTORIVS · BLASTVS
CONIVGI · kARISSIMAE
QVAE · VIXIT · ANNIS · L
HOC · AMPLIVS · SVPER
FILIAM · SVAM · SERTORIAM
PHILVMENEN · MENSIB ·
VIII · DIEB · VII
B · M · P ·

325

OCTAVIAE
M · F · THOPHILAE
M · TVSISIVS
PROBVS · CONIVGI
KARISSIME · ET
DE · SE · OPTIME ET *ſic*
BENE · MERITAE
ET · C · FABIVS · TERTIVS
PATER · FIL · DVLCISSIMAE
QVAE · V · A . XXXV ·
FECER ·

326

M · D ·
FAVSTAES · ET · PRIMI
MATRIS . ET · FILI
POTITVS . CONSERVAE
BENE · MER
POSVIT

327

OSSA
APPIAE · SEX · L
CALETYCHINIS

In

In marmoreo Sarcophago elegantiſſimo, opere anaglypho cælato ita ſcriptum in titulo, quem duo Genii alati ſuſtinent.

328

M· D·
EGNATIVS
ASCLEPIADES
ſic FECIT · AELIAE
CASTE· PATRO
NI·· VXORI
B· M·

329

D·M·
CLAVDIAE
EPIPHANIAE
PROCILIA · ET
FORTVNATA
LIB· PATRONAE
B· M· FECER

330

D· M· S·
CLAVDIA· EVHODIA
TIBERIO· CLAVDIO
MARTIALI· CONIVGI
CARISSIMO · DE · SE
BENE · MERENTI · FECIT
OLLA· DONATA· A· FLAVIA
ESIADE

331

D· M·
P · AELIVS
PHARION
RODOPENI
FIL· PIISSI
MAE· QVE· VI
XIT· AN· X· M· IIII

332

PROTA· ARRONIAE
· LIBERT

333

OPSIVS. CLAVD

334

Δ Ε Κ Α λ Ο Υ Μ
Η Ν Ε Ι Κ Ο C Ι Δ Ε Η
Π Α Η Ρ Ω C Α C Α
Κ Ο Μ Ο Υ Δ Ο Υ
Γ Ε Ν Ε C Ι Ο Ι C
ΝΤΛ ΔΕΚΕΙ

335

AVRELIA · T · F ·
A M A N D A
VIX · ANN · XIIX

336

DIS · M ·
P O M P E I A E
C·F·SEVERILLAE
FRATRES · F ·
S O R O R I

337

D · M ·
COMINIAE · SVCCESSAE
GOMINIAE · SVCCESSAE
RACDVS · COIVGI
M : . .

338

D · M · S ·
EPAPHRODITO
PIERIS · CONIVGI
CARISSIMO · FECIT

339

C · C O T I V S · Ↄ L
C H R O N I V S
PONTIA · TERPVSA

340

L · LARTI · CORIMBI ·

341

L · LARTI · ZETHI

D · M ·

342

D · M ·
M · BEPSSANIO
MARCIONI · CON
IVGI · SVO · BENE
MERENTI · FECIT
PVBLICIA·HERONIS

343

BENNIA · Ɔ · L · ANTIOCHIS
SIBI · ET · SVIS
LIBERTIS · LIBERTABVS
POSTERISQVE · EORVM
PARIETE · DEXTERIOR · OLLAS · L·

344

D · M ·
L · BENNIO · CAPITOLINO
V · A · XIII · M · I · D · VIII · DVO
BENNI · EPICTETVS · ET · ZOSA
PARENTES · PIENTISSIMO · FIL · BENE
MERENTI · FECERVNT

345

D · M · S ·
PHILOCY
RIO · BENEM
ERENTI · PA
TER · FECIT

346

P · SATRIVS
P · L · BLASTVS
VIX · AN · XXV ·

347

L · NONNIVS · L · L
DIO · OLLAS · II

348

T · · SVBSIFANI
ANTIOCHI

349

CAVDINAE · L · F ·
PRIMAE
VIX · ANN · LXXI

350

L · CVRIATIVS · P · F ·
PAL · VRBICVS
VIX · AN · LI ·

351

D · M ·
M · CLAVDIVS · NYMPHODO
TVS · PATER · OB · PIETATE
ET · OB · MEMORIAM · CA
NINIAES · MARINAES
CONIVGIS · ET · FILIAE · CA
RIS . . AE · ET · M · CAECI
LIVS · · . . RISOR · MARITVS
EIVS · · · CERVNT · T · C · L ·
M · A · · INAE · Q · V · A · XVIII ·

D · M ·

352

D · M ·

FLAVIAE · NICE

T · FLAVIVS · EVANGELVS

CONIVGI BENEMERENTI

FECIT · SIBI · LIBERTIS

LIBERTABVSQVE · SVIS

POSTERISQVE · EORVM

353

DIS · MANIBVS ·

P V D E N S

VIXIT · ANNIS · XXX

AMARANTVS · CONIVGI

F · E · C · I · T ·

354

CAECILIVS · RVFIO

FABIA · HELENAE

Sequentes Chriſtianorum Inſcriptiones exſtant in eodem Muſeo Guarnaccio.

355

VRSE · BENEMERENTI · QVE · VICXIT

ANNOS · III . M · III · DIES · XXIIII · DEP ·

XVIII · KAL · SEP · IMPACE · PARENTES FILIAE

DVLCISIME · FECERVNT

356

BENEMERENTI

ZOSIMETI · QVE · VIX

AN · V · M · IIII · D · XIII.

357

NICENE

IN PACE

357

ARCLA

FLORENTINA
FIDELIS · IN · PACE
VIX · AN · V · MES · VIIII
DIES · VIIII

358

B·I·KEN·TI. OYC
E· NI· PHNH
ΠΡΟ· ΓΙ.

359

PEREGRINA IN PACE

Antiqua Romanorum SIGILLA aerea ſignatoria, quae in Muſeo Guarnaccio adſervantur

360

C I P P R P R
C V o C o S I I

361

Q FLABEIVS
FELIX

362

P TETTI
FORTVNATI

363

ROCCHI
ACTORIS

VET.

364

VETTIAE
RESPECTAE

365

C· LVCCE
LATINIA

366

MI CRASSICI
HYBLESSIS

367

C· LVRI
RVFINI

368

SALUS

369

P · P · B

370

SEX · EC
NICAEN

371

CLEO
PATRI

372

L· OPPIVS
PRIMICE

373

IVLIA
NVS

374

M · A C V
I V L L · L

375

I V L P
T R E L

376

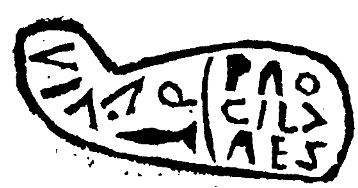
377

L · V · S

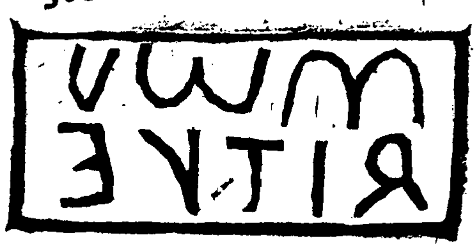
378

379

380

381

In Sigillo referente delphinum.

∧ O

V A L · M A X

382

· V I V I ●

ES · SERVS

383

I V E H E A H I

L I N V L I I I

378. Hoc eſt : *Publii Succeſſi.*
379. Hoc eſt . *Vivat* V · Q · *Procillaes.*

EV

384

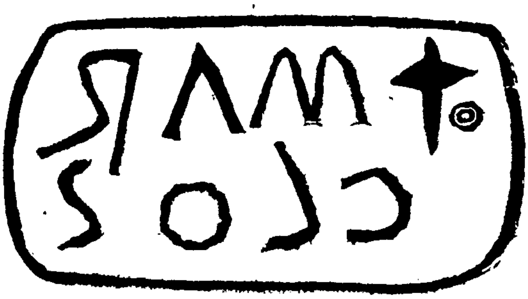
E V T I C H I
S I T I A ● V · S

385

L I C

Sigillum aereum obſignatorium veterum Chriſtianorum.

386

Hoc eſt : MARCHOS : id eſt : *Marcus.*

360. Perdifficilis mihi videtur huiuſce Sigilli obſignatorii interpretatio . Quid coniecturis conſequi poſſim , lubet experiri . CIPP R P R CV COS II · Videndum , num haec conveniat : CIPPI RELIGIOSI PEDES RETRO CV · COS · II · Lucem huic interpretationi praebent alia monumenta , quae in Gruteri Theſauro leguntur pag. CXCVI. 3. & 4. ubi cippi figura oſtenditur , & inſcriptio , imperante Auguſto exarata , haec habet : EX · S · C · TERMINAVIT : : R · PROX · CIPP · PED · CLXVIS · Publica opera & religioſa loca cippis terminabantur . Cippi numerari , itemque pedum numerus indicari ſolebat. In alio Gruteriano ſaxo pag. ſequenti CXCVII. I · CIPPVS · DECMVS · (*ita*) A CIPPO DECMO · AD · PRIMVM · PED LXXXXVII · In duobus cippis 2. 4. & 5. qui eo loci ſequuntur, haec ſcripta : EX · S · C · RESTITVER · R · P PROX : CIPP · P :

CLXIIIS: item: TERMINAVER · R · R · PROX · CIPP · P · CLXXIIII · Eadem in ſequentibus pag. CXVCIII. 1. 2. 3. 4. 5. Singularia ita explicat Ioſephus Scaliger, & ex eo Vrſatus: *Reiectis ruderibus proximo cippum pedes, centum*, &c. vel *proximo cippo pedes centum* &c: ad quae monumenta vide quae obſervat Wilelmus Goeſius Antiquit. Agrariar. Cap. XII. Cipporum in religioſis locis definiendis uſus liquet ex ſequenti cippo, qui in Gruteriano Theſauro adfertur; at in antiquo Codice Bibliothecae Strotiae quum paullo aliter idem cippus inſcriptus adferatur, & deſinat in fine ARBOREM PONERE: & quum notetur ſcriptum fuiſſe ex archetypo penes *D. Benedictum Saxam*; coniicio forſitan eamdem epigraphen in ſingulis cippis ſculptam fuiſſe, quae ita ſe habet.

HAEC . AREA . INTRA . HANC . DEFINITIONEM CIPPORVM
CLAVSA: VERVBVS. ET. ARA. QVAE. EST. INFERIVS
DEDICATA. EST. EX. VOTO. SVSCEPTO. QVOD DIV
ERAT. NEGLECTVM. NEC. REDDITVM. INCENDIORVM
ARCENDORVM . CAVSA . QVANDO . VRBS . PER . NOVEM
DIES. ARSIT. NERONIANIS: TEMPORIBVS. ET HAC
LEGE . DEDICATA . EST : NE CVI . LICEAT. INTRA . HOS
TERMINOS . AEDIFICIVM . EXSTRVERE . MANERE
NEGOTIARI. ARBOREM. PONERE. ALIVDVE. QVID
SERERE . ET VT PRAETOR . CVI . HAEC . REGIO . SORTI
OBVENERIT. LITATVRVM. SE. SCIAT. ALIVSVE QVIS
MAGISTRATVS . VOLCANALIBVS X . KAL . SEPT . OMNIBVS
ANNIS. VITVLO. ROBIO. ET . VERRE

Alteram huic ſimilem inſcriptionem, iisdem fere verbis conceptam, imperante Domitiano, adfert Io. Petrus Bellorius ad Tab. XVII. Fragmentorum veſtigii veteris Romae pag. 70. & ex eo Sponius inter Miſcell. Erud. Antiq. Sect. IX. pag. 292. Alia in hanc

hanc rem magis opportuna adcuratius obſervanda nobis ſuppeditabunt vetuſta monumenta, ex quibus eluceat loca ſacra itemque opera cum publica tum privata ſigillis obſignari, ni fallor, conſueviſſe: vel potius ſcriptas tabulas, in quibus locorum termini deſiniti erant. Notandum, quod hoc ſigillum litteris non exſtantibus, ſed incavatis inſculptum eſt, quae impreſſae prominentes efficiuntur. Quid COS. II? Penes Conſules auctoritas fuiſſe videtur & ius obſignandi: nam terminatio & reſtitutio, ut docent antiqui lapides, Senatus conſulto fiebat.

In Sigillo adlato a me num. 261. notanda eſt familia *Flabeia*, ad hoc tempus antiquariis incognita. In altero num. 363. legitur ROCHI ACTORIS. Emendandum typothetae ſphalma, qui, non ut habet ſigillum ROCHI; ſed perperam, me inſcio, ſcripſit ROCCHI. Ita igitur S. ROCHVS ſcribendum in ſacris Diptychis & Kalendariis XVII. kal. Septembris, atque ita etiam pronunciandum eſſe, hoc exemplo in tota antiquitate rariſſimo docemur. De *Actoribus* plura habes apud Pitiſcum congeſta in Lexico, quae vide, ſi otium eſt. Iam alibi adnotavimus in ſigillis inſculptas feſtivas adclamationes: ex his etiam laeta omina captata fuiſſe perſpicuum eſt, de quibus conſulendus Kirchmannus de Annulis Cap. XXIII. In hac ſerie recenſendum ſigillum, quod habes num. 368. quod plantam pedis, ſeu ſoleam refert, & in eo ſcriptum SALVS. & quia alteram ſimilem litteram ſaepenumero non geminabant, forſitan legendum SALVVS. Ita in aliis monumentis SALVIS DOMINIS. Quum dominus poſſeſſionem rei caperet, id auſpicato facienti, adclamari ſolebat ut ſalvus eſſet, & his bonis feliciter uteretur. Sigilla obſignatoria, quae vel pedem, vel plantam pedis referunt, adhibita fuiſſe cenſentur in acquiſitione poſſeſſionis rerum immobilium, quae

pedibus calcantur; nam *poſſeſſio* apud Paulum Ictum de aſtro. l. 1. de acquir. vel amittend. poſſ. idem valet ac *pedum poſitio*; quare pedes inſtrumentum aptum; manus vero inſtrumentum deſignat acquiſitionem bonorum mobilium. Haec obſervat V. Cl. Boldettius in Obſervationibus in Coemeteria SS. Martyrum Lib. II. Cap. XIV. pag. 507. qui hiſce ſimilia adfert ſigilla obſignatoria.

In ſigillo, quod exhibitum eſt n. 370. legendum videtur: *Sexti Egnati Caen.* forſitan *Caenei*, quod cognomentum fuit Iovis, religioſe culti a Caeneis: vel *Caenienſis*, deſumto a patria cognomine, nimirum Caenina urbe Latii, cuius regem bello devicit Romulus, auctore Livio Lib. I. Sed quid n. 371. CLEO PATRI? Quid in altero n. 365. C · LVCCE LATINIA? Non Oedipus, ſed Davus ſum. Alia ſigilla ex aere obſignatoria non pauca in eodem Muſeo Guarnaccio ſervantur, quae D. Marius Guarnaccius, Praeſul eruditiſſimus, numquam ſatis a me laudatus, egregio ſtudio ſibi & patriae ornamento conquiſivit.

Piſis, in Aede S. Andreae, ex Cl. Muratorio pag. MDXIII.

387

XANTIPPES SILVERIAE
C · CASSIVS LVCILIANVS
ALVMNAE DVLCISSIMAE

387. Caſſia familia reliquis antiquis Piſanis addenda eſt, auſpice hoc lapide. In ſecundo verſu ſcriptum arbitror LVCILLIANVS.

In

In Hortis Marchionis Riccardii quae ſequuntur Inſcriptiones olim exſtabant; poſtea vero quum omnes in Aedes Riccardianas tranſferrentur, ut puto, perierunt. Ex Schedis Donianis.

388

D · M ·
P · POMPEIO
PROCLO · MIL
COH XI VRBAN
Ↄ CLAVDI VIXIT
ANNIS XXX
MILITAVIT ANNIS
XVI ME VII
SVALIA LONGINA
C · B · M · F ·

388. Vidit & accurate exſcripſit doctiſſimus Donius omnes Riccardianos lapides, quum exſtarent in Riccardianis Hortis prope Arcem S. Ioannis. Ibidem ego quoque exſcripſi. Non paucos ex his in Mediceum Muſeum iam antea tranſtulit Apollonius Baſſettus, Canonicus Baſilicae Laurentianae, dono ſibi datos a Marchione Franciſco Riccardio. Idem

Idem Baſſettus poſt mortem heredem reliquit Coſmum III. Etruriae Magnum Ducem; adeoque omnia antiquitatis monumenta & numiſmata quae ſervabat, Muſeo Mediceo ceſſere. Eosdem lapides, in iisdem Hortis ſub dio expoſitos, & parietibus circumquaque inſertos, exſcripſit quoque Nobiliſſimus Petrus Andreas Andreinius, Patricius Florentinos, qui ſuas Schedas mihi dono dedit.

Ibidem, ſub icone triclinii.

389 ΕΥΟΔΙΑ ΒΟΗΘΟΥ ΓΥΝΗ
ΧΡΗϹΤΗ ΧΑΙΡΕ.

Ibidem, ſub icone triclinii.

390 Ε Υ Φ Ρ Ο Σ Υ Ν Η
ΛΟΥΚΙΟΥ ΑΛΒΑΝΙΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Χ Ρ Η Ϲ Τ Η
Χ Α Ι Ρ Ε.

Ibidem.

391

DIS MANIB
SPECVLAE V · A · LXXXV
M CLODIVS
NYMPHIVS MATRI
PIISSIMAE ET LIBERTIS
LIBERTABVS POSTERIS
QVE SVIS

Ibidem.

392

D M
B I B I V S B E R
C I L I V B I B I A
E S I M P L I C I A E
F I L I A E D V L C I S
SIMAE . Q . VIXIT
AN . III . M . III D XXVII

Ibi-

Ibidem.

393

A XX M VI PRO
TAS · B · M · FECIT

Ibidem.

394

L · DORCADI · A
VTYCHES CONIV
· · · · OSIDI SVISQ
EORVM

In iisdem Hortis Riccardianis exſtabat ara perparva, cuius inſcriptionem ſupra dedi pag. 126. num. 131. Donius qui exſcripſit, ſcriptum in ea teſtatur ΕΞ ΕΠΙΤΑΓΜ ΘΕΟΥ.

In Aedibus Riccardianis

395

D M
GERMANIVS VICTOR A MILITIS
COMPARAVIT SIBI ET GERMANI
AE VRBANAE CONIVGI SVAE ET GER
MANIS VICTORINAE ET VICTORINO
FILIS ET GERMANIS LIBERTIS LIBER
TABVSQVE POSTERISQVE EORVM

395. Protuli hunc lapidem in Par. I. pag. 97. n. 51. ſed quum in ſchedis Donianis in ſecunda linea a Cl. Donio exſcriptum legerim A MILITIS: ſinceram lectionem probavi, & eo loci lapidem, nunc valde conſumtum, ſupplendum, iterumque producendum cenſui A MILITIS: hoc eſt *A Militiis*. Germanus Victor is erat, qui infimo ordine militibus in exercitu ſerviebat.

In

Florentiae, in Muſeo elegantiſſimo Nob. V. D. Auguſtini Cerretani, de Cerreto, Canonici Florentini.

396

D M
IVLIA SATVRNINA
C· IVLIO· CANDIDO· AVIO
DVLCISSIMO · BENE ME
RENTI · FECIT · QVI VIXIT
ANNIS · LXXXVII · HO
VNA

Ibidem, in arcula marm. encarpis & aviculis ſerpenticulum carpentibus ornata.

397

D · M
CN·POMPEI
ARTEMAE
FECIT

Florentiae, ex Scb. Ambroſianis, ex Cl. Muratorio pag. MCDXXVI.

398

D · M
ZOSIMO·C̄· N̄·BERNVLA
CASTREN· DONATA
CONIVGI PIISSIMO
B · M

398. Hoc eſt: *Diis Manibus Zoſimo Caeſaris Noſtri Vernulae Caſtrenſi*. Vernarum, ſeu Vernularum Caſtrenſium, qui in Caſtris infimo ſervitio fungebantur, nullam, praeter quam in hoc lapide, mentionem invenio.

Lu-

Lunae, olim in urna marmorea in S. Ioannis Baptiſtae, nunc Lucae apud Nobb. Bernardinios, ex Cl. Muratorio Tom. III. Theſ. pag. MCCLXXX. VI. 2.

399 C · VILLIVS · C · F
MATERNVS.
C · VILLIVS · C · FIL ·
PALATINA APER
VILLIA · PHASIS
QVAE RVBELIA
PROCLA · C · VILLIO
INVENTO · PATRI ET
PATRONO OPTIMO
D M · D D

399. In 3. linea ex N · V · Campagnonio notat Cl. Muratorius ſcriptum C · VILLIVS · C · L · (forſitan C · F ·) in ſexta RVBELLA · quae ſcriptura magis conſonat.

Florentiae, apud Nobb. Gaddios, ex Malvaſia & Muratorio.

400 ❦ D ❦ M ❦
LVCI BALERI
ORTVGIONIS
VALERIA VALENTINA
CONIVGI BENEMERENTI
❦ FE ❦ CIT ❦

Ibidem, in marmore in plura fruſta diffracto.

401

D M
Q · POMPONIVS CORINTHVS
PETRONIA ROMANA ET
PETRONIA · · · · IIS QVAE VIXIT
ANNIS VIIJ · MENSIBVS VIII
DIEBVS VII
LIBERTIS LIBER · · · · ·
POSTERISQVE · · · · · · ·

Florentiae, in urbanis Hortis Excellentiſs. Principum Corſiniorum, urna marmorea rotunda.

402

D M
P · FVLVIO : VENERIANO
QVI · VIXIT : ANNIS · XX
P : FVLVIVS · ATHENIO · ET
FLAVIA : VENERIA · PARENTES
FILIO : CARISSIMO · FECERVNT

Ibi-

Ibidem.

403

AVRELIA · L · ET · Ɔ · L
o AMARYLLIS o
VIX : ANNIS · XXX.

Ibidem.

404

DIS · MANIBVS
IVLIAE LVDE
COIVGI · BENEMER
PHOEBVS · CAESARIS
FECIT

Florentiae, in Muſeo Gaddio, in pondere e marmore Lydio nigerrimo.

405 *ſic*

EX · AVCTORITATE · Q · IVNI RVSTICI PREF · VRBIS

405. Huiuſce ponderis inſcriptionem mancam ſuperius dedi pag. 7. num. 2. idque mihi ſero innotuit, quum iterum idem pondus in eodem Muſeo obſervarem. Q. Iunius Ruſticus Praefecturam Urbis exercuit imperante Marco Aurelio (apud quem omnia potuit) anno V. C. DCCCCXV. Chriſti CLXII. ſecundum Baronium CLXIV. Eo autem Urbanam Praefecturam gerente, B. Iuſtinum morte affectum conſtat ex eius Martyrii Actis, a Baronio laudatis. Vide Pagium in Critica Hiſtorico-Chronologica in Annales Baronii in hunc annum num. IV. pag. 157. Vide etiam Th. Reineſium in Epiſtola XXXIV. ad Rupertum pag. 216. & 217. & Conſulares Faſtos Relandi pag. 35. Huic alterum pondus perſimile adfert Fabrettus Inſcript. ant. Cap. VII. pag. 525. num. XXVII. qui notat Scaligerum perperam recenſuiſſe Q. Iunium Ruſticum inter Praetores Vrbanos; quum ex his & aliis penes Gruterum pag. CCCXXI. & CCXXII. Praefectus Vrbis ſcribatur.

Quatuor aerea Sigilla obſignatoria exſtant inter Cimelia D. Theodori Davanzati, Abbatis ex Ordine Ciſtercienſi.

406

EVPHROSINI
CESMES

II

ELSM

In altero, quod lunam falcatam refert.

408

·CONSTANTII·

In lamella aerea, ex Schedis Cl. Senatoris Philippi Bonarrotii, quam apud ſe exſtare ſcribit.

407

V · COM
ASIAS

In altero, quod ſoleam, ſeu calceum refert.

409

C · A · S

410

In alio penes Cl. Mannium.

C · AT · PI

Ibidem, in tegula.

411

LOLLIANI
V · C · PRAET
TRIVMPALIS

412

T · · VETTI
FVSCI

Ibidem, caput galli gallinacei ita inſcriptum.

413

ΣΩΤΗΡ ΚΟΣΜΟΥ

Memorare lubet fortuitam ſarcophagi marmorei inventionem, quae noſtra aetate contigit, anno nimirum MDCCXL. Aeſtate huiuſce anni, quum proleta-

letarii aliquot homines in Arno ſe lavarent parte laeva e regione caſarum, quae nauclerorum dicuntur, extra Portam S. Frigdiani, eo plane in loco in quo onerariae naves conſiſtere ſolent; forte accidit ut quidam natando incurreret in ſepulcrum; quod quum intus vacuum inveniſſet, rei novitate curioſus factus, amicos convocavit; qui tandem multo labore, adhibitis organicis inſtrumentis, ſarcophagum ad altiorem fluminis ripam aſportarunt. Marmoreum hunc ſarcophagum vidi ad diem V. Kal. Septembres eiuſdem anni, qui longitudine ſua aequabat Romanos pedes circiter ſex; latitudine vero ferme tres, altitudine circiter pedes itidem tres. Intus excavatus, ovalis erat figurae. In utroque latere ſculptae erant figurae duae ſtantes: dextrorſum uxor ſtolata cum avicula ad pedes: laevorſum eius maritus pallio indutus, nudo tamen pectore & dextro brachio, pedibus ad mediam uſque tibiam calceis ornatis. In medio coibant ſtriae. Sculptura erat rudiuſcula: marmor candidum & perpulcrum.

In Sigillo aereo apud me.

414

M LIVI
PRO ❦

In alio Sigillo aereo apud me.

415

D A M A S I P
P ❦ S ❦ V ❦ M

414. Primum Sigillum, in agro Piſcienſi repertum, mihi dono dedit Ornatiſſimus Vir Antonius Florius, Eques Sacri Ordinis D. Stephani: alterum vero mihi nuper ſublatum.

Anno MDCCXXXI. prope collem vulgo *Spieri*, in agro Piſcienſis Dioeceſeos, inter rudera antiqui

aedi-

aedificii inventum ſepulcretum veterum Ethnicorum, atque iuxta illud complura vaſcula fictilia, quae ab imperitis ruſticis effracta ſunt: inter haec inventa quoque lucerna fictilis cum hiſce litteris in inferiore eius baſi ſcripſit.

C DESSI

Alia quoque antiqua Conditoria in Piſcienſi agro eruta non raro ſunt, quae deſcripſit patriarum antiquitatum diligens inveſtigator Franciſcus Maria Galeſſius, Nobilis Piſcienſis, qui haec mecum communicavit. DESSIAE familiae nulla habetur mentio in antiquis marmoribus tum Gruterianis, tum Reineſianis et Donianis. Apud Fabrettum in laterculo militum Cohortis I. Vigilum ſub Centurione Quintino numeratur Deſſius, Inſcr. ant. Cap. IV. pag. 262. Non raro etiam occurrit *Dexia* familia.

In Vrna marmorea cineraria, inventa in Agro Florentino, VII. ab Vrbe lapide, prope Pratolinum:

416

D · M
QVADRA
TILLAE ·
TAMPIVS ·
PATER ·

416. Hanc Vrnam perelegantem dono accepit ab amico ſuo optimo D. Bartholomaeus Arrigonius, Sa-

Sacerdos Florentinus, I. V. D. & antiquitatis eruditus cultor. Inſcriptum titulum duo Genii utrinque ſuſtinent. In utroque latere eiusdem Vrnae ſculptum cernitur ſcutum cum gladio; quae emblemata Quadratille non conveniunt, ſed potius patri Tampio; qui tamen nec miles, nec eques nominatur.

Apud eumdem.

417

A C VINCTIVS · ATITIA · C · L · ATILIA · C · I ·

Apud eumdem.

418 D M

DECRIAE FELICLAE

L · DECRIVS EPAFRODIDVS

FILIVS ET

DECRIA DONATA

ALVMNA PARENTIBVS

418. In tertia linea cernitur ſpatium; ſed deſunt litterae. Non dubito ſcriptum fuiſſe nomen patris L. Decrii Epaphroditi, & Decriae Donatae, filiorum eius.

In lapide tophaceo, in quo exſtantes impreſſae ſunt utrimque litterae huiuſmodi, quae quidem haud genuinae cenſentur in Muſeo meo adſervatur.

419

IMP · CAES · NERVA
TRAIAN · AVG ·
GERM · P · M ·

420

L · SEPTIMIVS
SEVERVS · PER
TINAX · AVG
IMP

In tubo plumbeo, long. Ped. I. Vnc. VI. alt. Vnc. V. in quo litterae exſtantes impreſſae: exſtat in meo Muſeo.

421

OPELLI SEVERI DIADVMENIANI CAES PRINCIV

In altero tubo adſimili plumbeo, long. Vnc. XII. alt. Vnc. V.

422

AEP

CASTRIS PRAETORIS

422. Vterque plumbeus tubus, cum aliis innumeris eiusdem moduli tubis, hoc anno MDCCXLI. inventi ſunt Romae, retro, tranſactis Thermis Diocletiani in Vinea, ut aiunt, Novitiatus RR. Patrum

trum Societatis Ieſu in Quirinali, quo in loco adhuc rudera veteris aedificii ſuperſunt: nec dubium eſt & ibidem fuiſſe *Caſtra Praetoria*, quae in altero tubo, qui cum ſuperiore coniunctus erat, memorantur. De his Caſtris luculenter Alexander Donatus S. I. de Vrbe Roma Lib. I. Cap. V. Famianus Nardinius de Antiqua Roma Lib. IV. Cap. IV. qui diſertiſſimam antiqui Interpretis Iuvenalis adfert auctoritatem in Sat. X. *Iuxta aggerem primus caſtra poſuit Seianus, id eſt ſuper Diocletianas, quae dicta ſunt Caſtra Praetoria*. Hi tubi ad aquam Marciam derivandam in Caſtra deſerviebant; ſiquidem, praeter balnea, fontes quoque in Caſtris Praetoriis fuere ad uſum militum, qui vel potarent, vel ſe lavarent; de quibus Herodianus & Capitolinus. De his mentio fit in antiquo lapide apud Onuphrium Panvinium in Deſcriptione. Vrbis Romae pag. mihi 38.

Q · AQVILLIO . SABINO · II ·
COS :
SEX · AVR · ANVLLINO

CASTR · PRAET · L · VRVAS · OFF · PED CCCLXXXIII ·

AQVA · MARC

Celeberrimus Noriſius in Epiſt. Conſul. pag. 128. miratur Panvinium, quum in fiſtula legatur SEX · AVR · mutata familia, *Cornelium* nominaſſe, quod etiam fecit Almelovenius. Ex Faſtis Relandianis pag. 132. videtur legendum ANVLINO, non vero ANVLLINO: ſubſpicor etiam ſcriptum Q · AQVILIO. Hos Conſules ſuffectos eſſe poſse, imperante Caracalla, cenſet Cl. Tillemontius. Plumbeos hos tubos dono ſtatim ad me

miſit vir de antiquitate, deque litteratis hominibus, inter quos Cl. Muratorius recenſendus eſt, qui eo auſpice novum Theſaurum Inſcriptionum antiquarum locupletavit, optime meritus Franciſcus Ficoronius; qui per epiſtolam monuit alios tubos hiſce ſimiles ſibi comparaſſe Cl. Marchionem Maffeium: alios reconditos in Kircheriano Collegii Romani Muſeo, in quibus plumbarius tuborum artifex *Terentius Caſſander* nominatur, imperante M. Opellio Macrino, cum hac epigraphe

IMP · CAES M OPELLI SEVERI MACRINI AVG.

CASTRIS PRAETORI *ſic*.

TERENTIVS CASSANDER FECIT

In meo nomen *M. Opellii Severi Diadumeniani Caeſaris Principis Iuventutis*, eius filii, adnotatur. De eo haec Capitolinus: *Sciendum praeterea, quod* CAESAR *fuiſſe dicatur, non* AVGVSTVS *Diadumenus*, (horum monumentorum, auctoritate emendandi auctores ſunt & ipſe Capitolinus, reponendumque *Diadumenianus*, loco *Diadumenus*) *quem plerique pari fuiſſe cum patre imperio tradiderunt*. Illud praeterea notandum, ab antiquariis magni nominis, & in editis quoque libris, a doctis hominibus peccatum eſſe in ſcribendo familiae nomine huius Imperatoris; nam ſcribunt vel OPELIVS, vel OPILIVS; quum conſtet ex his indubitatae fidei monumentis, ſcribendum eſſe OPELLIVS. Numiſmata, in honorem Macrini cuſa, integrum eius familiae nomen non praeferunt; quare in eo ſcribendo facile in errorem lapſi ſunt antiquarii: ne quid dicam de Claudio Salmaſio, qui Capitolini textum inemendatum reliquit, contra fidem numiſmatum & lapidum antiquorum.

Ae-

Aereum collare ſervi fugitivi, nunc penes me exſtat

418

418. Hoc collare mihi dono dederat Praeſul ampliſſimus Leo Stroza; poſtmodum ego donaveram V. C. Ioanni Baptiſtae Caſottio, Comiti & Patricio Pratenſi, mihi amiciſſimo. Idem antequam fato ſuo fungeretur, quod nuper accidit moerentibus Muſis ac litteris, quas impenſe coluit, me flagitante, illud mihi redonavit. Iam editum vide in Parte II. huius Operis pag. 145. Iterum producendum cenſui, quia in principio legendum videtur BVLLA: deinde reliquae literae ſignificant TENE ME NE FVGIAM. De hiſce litteris per puncta inciſis, vide Cl. Boldettium in Coemet. SS. Martyr. Lib. II. Cap. XIV. pag. 509.

Heic ingenuus pudor me monet ne eiusdem clariſſimi Praeſulis Leonis Strozae, viri doctrina, probitate, atque humanitate ornatiſſimi, ad iuvandas optimas artes, claroſque ingenio & eruditione homines nati, eximias laudes ſilentio praeteream. Huius Praeſulis ornatiſſimi, veterum elegantiarum arbitri, & Muſagetae nomini primam Partem huiuſce mei Operis Inſcriptionum antiquarum, quae in Etruriae Vrbibus exſtant, iam inſcribere deſtinaveram, idemque ſumma humanitate optima benevolentiae ſuae auſpicia promiſerat: ſed reipublicae litterariae, ſtudiorumque fato, dum perennem obſequii & benevolentiae meae teſſeram pararem, gloriae ſuae laudique aeternae maturus occubuit. Haud iniucundum, ſed valde gratum doctis hominibus fu-

turum arbitror, ſi primus elegantiſſimum Epigramma heic ſubiiciam, quod in laudem eius celeberrimi Muſei in veſtibulo mox ſcriptum, poſt eius obitum amicus quidam meus ad me miſit.

MARMOREOS VVLTVS. ANTIQVA TOREVMATA. GEMMAS.
ECTYPA SOLLERTI SVLPHVRE DVCTA MANV.

MYSTICA SISTRA. GRAVI DECRETA INCISA METALLO.
ARTE LABORANTI FRAGMINA MVLTA VITRI.

MVRRHEA FRVSTA. TRVCES SCAENAE MIRACVLA LARVAE
ERVTA LONGAEVO SAXA DISERTA SITV.

AMVLETA. NOVO PRETIOSA NOMISMATA CVLTV.
DENSORVM INGENTES CONGERIES LAPIDVM.

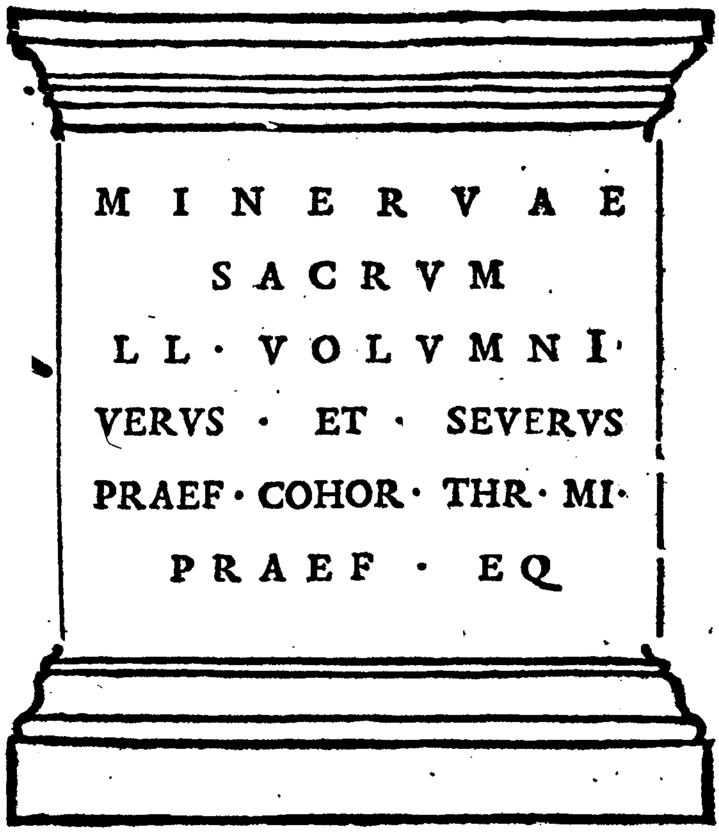
DENIQVE NATVRAE ATQVE ARTIS CIMELIA MIRA.
PRAEBET INEXHAVSTO STROZIA GAZA SINV.

CVMQVE NOVA SPECIE NITEAT TAM RARA SVPELLEX.
RARIVS AT DOMINO NIL HABET ILLA SVO.

Digna tanto viro praeconia proferet amicus meus optimus, de litteris & de antiquitate optime meritus, Eques Franciſcus Victorius, qui hunc alioſque doctos homines ſe laudaturum nuper promiſit in Diſſertatione Glyptographica pag. 127. facturumque operi ſuo hunc titulum: *De Viris noſtro aevo editis ingenii monimentis, vel eruditionis fama claris*.

Exſtat heic in Muſeo ſuburbano Strozio ara marmorea dedicata Dianae Invictae a duobus Voluminiis Vero & Severo, quam protuli in Par. I. pag. 333. num. 2. Alteram aram, ab iisdem dedicatam Minervae, lubet heic adiicere, quae docet praenomen *Luciorum* eos habuiſſe: ea exſtat Romae in vinea, quae dicitur *di Campo vecchio* Nobb. de Gavottis, prope Cryptam Ferratam: quam deſcripſit

ſcripſit, & ad me miſit idem praelaudatus V. C. Franciſcus Eques Victorius.

Docet etiam haec elegans ara Volumniorum fratrum militaria munera; nam Praefecti Cohortis Thracum Minerviae, & Praefecti Equitum fuere. Nec ſilentio praetereundum, inſcriptionem, quae incipit L · FVLVIO · C · FIL · POPIN ABVRNIO · VALENTI, quae pariter exſtat in Muſeo Suburbano Strozio, iam a me edita in Par. I. pag. 386. num 142. inventam eſſe in *Monte Aventino*, anno MDCXXXVIII. quod ſerius quam oportebat didici ex Donianis autographis Schedis: nam apud Albanos conſtat, Livio teſte, Latinas Ferias celebratas quotannis fuiſſe Iovi Latiali pro ſalute Romani &

La-

Latini Populi, quibus Reſpublica, & deinde Imperatores nobiliſſimos Viros praeficere conſueverunt. Inſignem hunc lapidem illuſtrat V. C. Petrus Corradinius, poſtmodum S. R. E. Cardinalis Ampliſsimus Vet. Latii Prof. Lib. II. Cap. XXI. pag. 224. & 225. qui tamen cum Fabretto manifeſte hallucinatur, dum haec ſingularia III VIRO · A · A · A · F · F · *Triumviro Auro Argento Aere Flando Feriundo*, uti manifeſte habet marmor, non ita explicant, ſed quaſi ſcriptum ſit III VIRO A RA · F F · *Triumiviro a Rationibus Fiſci Frumentarii*: quod munus longe alienum a viro nobiliſſimo L. Fulvio Aburnio: cuius viri mentio, ni mea me fallit memoria, fit ab Aelio Spartiano in vita Hadriani, cui fuit acceptiſſimus.

In Regia Villa Magni Ducis Etruriae, quae Imperialis dicitur.

In urna marmorea.

419

D · M
M · IVNI · FELICIS
IVNIA · MARCELLINA
FRATRI · PIISSIMO
FECIT

In alia ſimili ornata corolla & aviculis.

420

OSTILIA . SYNTYCHE
FELICIONI . VERNAE
SVO . QVI VIXIT . ANNVM
I . ET . MENSES . VIIII . H . S . E

D · M ·

Ibidem, in urna marmorea.

421

D ❦ M·IVNIAE·M·F·
MARCELLINAE
THEOPHILVS
O· D· S· M·

Ibidem, in Vrna ornata corollis encarpis, & capitibus ariet.

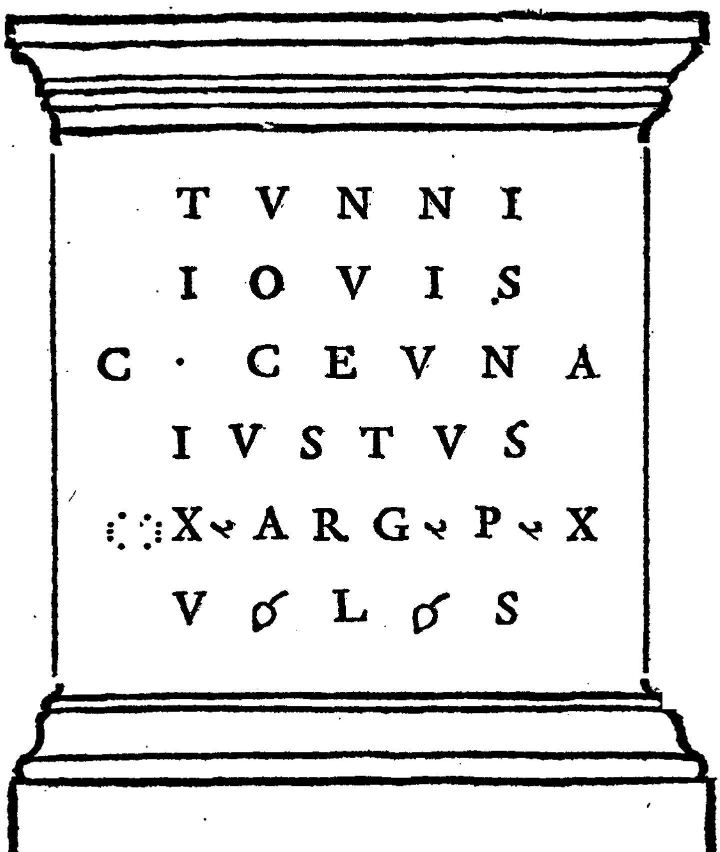
422

PYRRHE . RVBRIAE
HELVIAE. LIBRARIAE
P . RVBRIVS · OPTATVS
CONTVBERNALI . SVAE

421. O . D · S · M · Hoc eſt : *Optime De Se Merenti*.

In Villa Altovitarum prope Ripulas in Agro Florentino, tertio fere ab Vrbe lapide.

423

423 Aram hanc marmoream protuli in Parte II. hu-

huius Operis pag. 451. num. 57. ex Collectaneis Petri Tancredi Senenſis. Ea exſtabat in horto Eccleſiae S. Laurentii *a Vicchio* in Agro Ripoliano, & menſam lapideam ſuſtinebat. Nuper translata eſt in Aedes Nobilium Virorum de Altovitis. Quum eam inveſtigarem, exiſtimans interiiſſe, deſcriptam mihi tradidit, vir eruditione animique candore mihi amiciſſimus R. D. Philippus Picchiantius, Plebanus S. Petri ad Ripulas, Sacrae Theologiae Doctor; compertumque eſt, primum a me editam, deinde a Cl. Muratorio, qui vulgavit in Tomo I. pag. CXXXI. inemendatam & mancam. Muratorius, ut explicet perrarum Iovis *Tunni*, ſeu *Tonnii* cognomentum; perpendendum monet, num TVNNI vox adhibita fuerit ad ſignanda *vaſa vinaria*, quae *tinae* a Varrone, & Nonio adpellantur. Voſſius Lib. II. Cap. XVIII. de Vitiis Sermonis: *Plane*, ait, *videntur* tonnae, *vel* tunnae *&* tinae *vocabula cognata, & ab eadem origine profecta*. Porro notum eſt, Iovi *epulum* ſolenne menſe Novembri paratum fuiſſe a Romanis; *menſamque* adpoſitam ab aliis: quam ob cauſam ab Arnobio ſtultos Ethnicos irriſos videas. Erant & *Feſta Vinalia*, quibus Iovi vinum novum libabatur. Eruditam hanc explicationem non impugno: videndum tamen moneo, utrum vox TVNNI ex Etruſco cognomine originem habuerit: nam in patera Etruſca, quam protuli in M. E. Tab. CXX. prope imaginem Iovis ſcriptum eſt ANIT; nempe *Tina*, quae vox *Tonans* videtur exprimere, ut animadverti ibidem pag. 242. Porro V pro O uſurpatum adparet; quia Etruſci pro O uſi ſunt V. Exſtat inter vetuſta monumenta ara votiva dedicata Iovi Optimo Maximo TANARO; quae vox erudito Marmorum Oxonienſium interpreti idem ac Latinis TONANS ſignificare videtur pag. 282. 283. quem vide. Conſulendus etiam ab eo indicatus Cluverius in

Ger-

Germania antiqua Lib. I. Cap. XXVI. qui diverſas nationum dialectos obſervat, quo modo Iovem *Tonantem* dixerint. Siquidem non modo apud Celtas in Europa, ſed ante etiam in Aſia Iovis nomen fuit *Taran*, & variis dialectis *Thoran*, *Doran*, *Tordar*, *Dondar*, *Thondar*, *Donnar*, TONNAR, *Donar*, *Tonar*. quae vox idem valet ac Graecis Βροντᾶιος, & priſcis Latinis *Tonans*, Etruſcis *Tina Tinia*; & in hac ara, quae facile ab Etruſcis acceptam vocem ſervat, TVNNI. Confuſe etiam Bochartum Geograph. Sacr. Par. II. Lib. I. Cap. 42. Porro litterae illae EX · AR · P · X · declarant argenteum donarium, Iovi voto dedicatum, pondo libras decem conſtaſſe. Ita igitur adlata tum a Cl. Muratorio, tum a me perrara inſcriptio emendanda eſt.

Faeſulis, in domo cuiusdam Canonici Cathedralis Eccleſiae, quae hodie non reperitur. Ex Schedis Donianis.

425 DIS · MANIBVS
CRISPINI C · F · FELICIS
CORNELIA SVCCESSA
CONIVGI SVO B · M
FECIT

425. Criſpinus Felix ex ea ingenua plebe Faeſulana fuiſſe mihi videtur, e qua fuit C. Criſpinus Hilarus, quem numeroſa ſobole clarum ita laudat Plinius Hiſtor. Nat. Lib. VII. Cap. XIII. *In Actis temporum Divi Auguſti invenitur, duodecimo*

 mo

mo Conſulatu eius, Lucioque Sulla collega, ad III. *Idus Aprilis, C. Criſpinum Hilarum, ex ingenua plebe Faeſulana, cum liberis novem (in quo numero filiae duae fuerunt) nepotibus* XXVII. *pronepotibus* XXIX. *neptibus* IX. *praelata pompa, cum omnibus his in Capitolio immolaſſe.*

In Muſeo ſuburbano Strozio ſequens titulus olim exſtabat, nunc deperditus.

426

L · MAESIO
CANINIA FAVSTILLA
CONIVGI SVO · B · M
FECIT

Tiferni, in Aedibus Rev. D. Alexandri Certinii, nuper eruti lapides.

427

IVI
SATVRNI
LEGATVS

428

ENTIO
V · HOMVLL
PIMENTI

427 Haec fragmenta deſcripſit laudatus Alexander Certinius, patriarum antiquitatum eruditus indagator ac vindex, & ad me miſit. In priore fit mentio Saturnini Legati Caeſaris, &c. in altero Homullus nominatur. M. Valerius Homullus, im-

imperante Antonino Pio Conſul fuit, Collega M. Acilii Glabrionis, nimirum anno V. C. 904. Chriſtri 152. Alios inſignes lapides amice conqueſtus eſt idem Certinius me praetermiſiſſe, quos adcurate, exſcriptos dederat, quos heic lubet ſubiicere, reliquis addendos, quos protuli in Parte II. huius Operis pag. 338.

Ibidem.

429

Q · ALBIO · Q · F · HOR · ILLICI
ꟹ · LEG · XX · V · V
CORNICVLARIO · PR · PR ·
DONIS · DONATO · AB · DIVO
TRAIANO · AVG
TORQVIBVS · ARMILLIS
PHALERIS · BELLO · PARTHICO · ET · AB
IMP · CAESARE · TRAIANO
HADRIANO · AVG · HASTA · PVRA
ET · CORONA · AVREA
AVILIA · SOTERIS · MATER
FILIO · OPTIMO · PIENTISSIMO
L · D · D · D

429. Protulit hunc lapidem Aldus Manutius Paulli filius in Orthographia pag. 366. Eumdem Cornacchinius in patriis Tifernatibus Hiſtoriis, & Franciſcus

Sanſovinus de origine Equeſtrium Ordinum Lib. II. eundem proferunt.

Ibidem.

430.

L · SICINIVS · DENTATVS · TRIB
PLEB · CENTIES · VICIES · PRAELIATVS
OCTIES · EX · PROVOCATIONE · VICTOR
XLV · CICATRICIBVS · ADVERSO
CORPORE · INSIGNIS · NVLLA · IN · TERGO
IDEM SPOLIA · CEPIT · XXXVII.
DONATVS · HASTIS · PVRIS. XII
PHALERIS · XXV · TORQVIBVS · CXXXIII
ARMILLIS · CLX · CORONIS. XXVI.
CIVICIS · XIIII · AVREIS · VIII · MVRAL · III ·
OBSIDIONAL · I · FISCO · X · CAPTIVIS · XX
IMPERATORES VIII · IPSIVS · MAXIME
OPERA · TRIVMPHANTES · SECVTI

430. L. Sicinus (dicendum potius *L. Siccius*) Dentatus ſtrenuus bellator, Tribunus Plebis creatus eſt anno V. C. CCXCIX. Haud praefert, nec praeferre poteſt tantam aetatem hoc marmor, quod ſecutis deinde temporibus exaratum cenſeo, excerptumque ex antiquis Romanae Hiſtoriae monumentis, &, ut mea fert opinio, ſubjectum eius ſtatuae ſeu imagini, in uſum Muſeorum, in quibus illuſtrium vi-

virorum elogia veteres elegantiarum cultores colloscare conſueverunt. Eadem fere de eodem L. Siccio Dentato excripſit Gellius Noct. Atti Lib. II. Cap. XI. *L. Siccium Dentatum, qui Trib. Plebi fuit, Sp. Tarpeio A. Haterio Conſulibus, ſcriptum eſt in libris Annalibus plus, quam credi debeat, ſtrenuum bellatorem fuiſſe; nomenque ei factum ob ingentem fortitudinem, appellatumque eſse Achillem Romanum. Is pugnaſse in hoſtem dicitur centum & XX. proeliis: cicatricem averſam nullam, adverſas quinque & XL. tuliſse: coronis eſse donatum aureis octo: obſidionali una: muralibus tribus: civicis XIIII. torquibus tribus & LXXX. armillis plus centum LX. haſtis duodeviginti: phaleris item donatum eſt quinquies vicieſque: populi militaria dona habuit multiuga: in quibus provocatoria pleraque: triumphavit cum Imperatoribus ſuis triumphos novem*. Conſtat igitur Gellii auctoritate, huiuſmodi elogia ex libris annalibus exſcripta fuiſſe. Videmus etiam haec ipſa elogia uſurpata non in una tantum civitate, ſed in pluribus etiam repetita; nam ea quae produximus in Parte II. quum priſca Arretinorum monumenta proferremus, iam ex Codice MS. Fratris Iucundi Veronenſis, & ex aliis Codicibus, Seculo XV. exaratis, adnotavimus iamdudum eruta fuiſſe *Arretii*, *Arimini*, quibus etiam *Tifernum* nunc addi poteſt.

Scripta haec fuiſſe arbitratus ſum, non ea certe aetate, qua illuſtres illi viri vixerunt, ſed remotiore. Celeberrimus Muratorius, ex editis libris expiſcatus maximam partem vetuſtorum lapidum, quos edidit in novo Theſauro Inſcriptionum antiquarum, in fine Tomi III. in Claſſe XXIV. haec elogia protulit, & inter dubios ſeu ſpurios lapides congeſſit; deque hiſce a me adlatis ſententiam ſuam proferens pag. 1802. adhuc ſubdubitare ſe fatetur an ad ſecula remota referre liceat eiuſmodi inſcriptio-

ptio-

ptiones ; atque in eam potius opinionem inclinat, ſcriptos hoſce lapides fuiſſe, poſtquam Italica ingenia litteris Latinis ſplendorem reſtituere coeperunt. Sed de antiquiore uſu ſcribendorum elogiorum, alibi erit oportunior diſſerendi locus: interim haec monumenta non in una tantum Civitate illuſtribus viris ob memoriam rerum ab eis geſtarum, & virtutum gloriam poni dedicarive antiquitus conſueviſſe, in locorum publicorum, & in Muſeorum & Bibliothecarum ornamentum, adnotare ſatis ſit.

In Muſeo Excellentiſs. Principum Corſiniorum.

In Vrbanis Hortis Florentiae.

431
D · λλ · FABIA · CHRYSIS · λλλTER ·
FIL ANNEIAE · VRBλNILLλE ·
SλNCTISSIλλλE · PIENTIS
SIλλλE · VIX · λN. XI · λλ · XI · D · II.
EMIT · PλTRE · DIλλIDIλ · MON
ET · SIBI · ET · PVBLIO · P · F · POPIN
COIVGI · SVO · ET · LIBERTIS · LI
BERTλBVSQ SVIS · POSTE
RISQ · EORVλλ

431. Eminentiſſimus Princeps NERIVS CORSINIVS, Sanctae Romanae Eccleſiae Cardinalis Ampliſſimus, quum Florentiae, in Vrbanis Aedibus ſuis ad Pratum moraretur tranſacta aeſtate huius anni CIϽ. IϽ. CC. XLI. vetuſta marmora, quae iamdudum eo loci coacervata iacuerunt, in Xyſto pul-

pulcherrimo in ſex metopis per parietes, me rogante, pro ſua ad haec ſtudia colenda atque amplificanda egregia voluntate, atque in me ſingulari prorſus humanitate, diſponi iuſſit. Hos lapides quindecim fere ab hinc annis exſcripſeram, & vulgaveram in Parte I. huius Operis a pag. 119. ad pag. 184. nunc vero cum diſponerentur, mecum agente curam eruditiſſimo D. Ioanne Macnamara, inventi aliquot ſunt, a me praetermiſſi, quos heic editos habes, optime Lector, quum reliquis paullo ante nunc primum in lucem prolatis pag. 274. coniungendi.

432

D · M · VAL · HER
MES · ET · IVLIA · VE
RECVNDA · FERVNT
FORTI · FILIO · DVL
CISSIMO · VIX · AN · XI

433

DIS · MANIBVS
IVLIA · ELYDE
COIVGI · BENEMER
PHAEBVS · CAESARIS
FECIT.

432. FERVNT. Rarum hoc ex Pontificum libris verbum adnotare lubet, quod in hoc lapide ſcriptum eſt. FERVNT ſubaudi *iuſta*, ſeu *feralia*, quae a Romanis celebrari conſueviſſe die decimo octavo Februarii, perſpicuum eſt ex Ovidio, qui hoc ipſum verbum *ferunt*, dum *Feralia* memorat, eumque ſcribit diem, uſurpat Faſtorum Lib. II.

Hanc, quia IVSTA FERVNT, *dixere* FERALIA, *lucem*,
Vltima placandis Manibus illa dies.

Ferales epulae, quae in funere ferebantur, ita dictae, teſte Plinio. Hinc *inferiae*, ſacrificia, quae Diis Manibus inferebantur, ut auctor eſt Feſtus.

Au-

Audiendus etiam Silius Italicus, ubi narrat inferias a Scipione ſuorum manibus miſſas Lib. XVI.

Dona FERVNT, *tumuliſque ſuper flagantibus addunt.*
Ipſe tenens nunc lacte ſacro, nunc plena Lyaeo
Pocula, odoriferis adſpergit floribus aras;
Tum Manes vocat excitos. ——————

434.

POMPEIA · PITHYSA · AEDICVLAM · EMIT ·
POMPEIAE · SVCCESSAE · FILIAE PIISSIM
TI · CL · ALEXANDRO · CONIVGI · OPTVM
LIB · LIBERTABVS · SVIS · POSTERISQ · EOR ·

435

M · IVLIVS · LIVIAE · L · HILAR · LIVIA THEOP
ARC

434. ARC. Hoc eſt *Arcarius*, qui domeſticae arcae pecuniariae praeerat. De Arcariis, deque eorum officio tum publico, tum privato nonnulla adnotavi ad Columbarium Libertorum Liviae Auguſtae pag. 163. quod, ſi otium eſt, vide.

436.

CHRESTI · DIONYSI · L · CHRESIMI · DIONYSI L ·
CHLOE THEOPHILVS
ARIORATES POPILLI · LAENAEI

TRO-

437

TROIVS
PVER
VIX · AN · XIII ·

D · M
C · PVB
LICO
AGLAO

Inventis aliquot marmoreis fruſtulis, non contemnenda ſit acceſſio Tabulae, in qua Vigilum Cohortes VII. recenſentur, quam editam habes in Parte I. huius Operis pag. 125. num. 13. Non vacat integram referre; ſed ea tantum, quae in fine ſupplenda ſunt ad fidem marmoris, exordio facto a linea 26. ad calcem uſque.

438

ANNI IAN VARI STA TILI SEVERE FLAVI ANTIOCE
VIBI CEL ER RVFI IVLI DOMNION
FLAVI MAR CE MARI CLAVDIAN 7 LIBVRNA FIDEI *ſic*
7 CANDIDIA NI 7 SEVERIANI AELI ALEXANDR
LVCILI MARCI ANE CLAVDI GNORIME
IVLI MAXIME
COH III VI G
7 VICTORI
AVRELI EXORATE
DEDI CATA III ID VS APR · AS
— ET ASPRO CoS ♂

438. Duo Aſpri fratres, quorum praenomen *Caius* fuit, e familia Iulia, Conſules fuere anno V. C. 965.

Chriſti 212. Antonino Caracalla imperante, eoque anno quo Getam fratrem ſuum in ſinu matris occidit, ad diem V. Kal. Martias. De his Conſulibus vide quae docti viri adnotarunt, Pagius ad Annales Baronii hoc anno, Noriſius in Epiſtola Conſulari pag. 126. & Relandus in Faſtis pag. 121. & ſeqq.

439.

M · LIVIVS · MITHRES | IVLIA MVSA

439. Titulus ita ſe habet, unica linea ſcriptus, non ut vulgaveram pag. 146. num. 56.

440.

M
NO QVI · VIXIT
MENS · VIII · D · XXIII
SIMO · VIRIVS · COLO
A · CHRESTINA C
SIBI · LIBERTIS
STERISq

441.

D . . λλ
V · I B I · λ E E V
P L I · A E N I
D A I M S *ſic*
λ L V I V S M
A R I N V S
C O N B E N E
M E R E N T
F E C I T

441. Hic titulus a me productus pag. 168. num. 133. nonnullis in locis reſtitutus, iterum comparet.

442

CN · DOMITIS
CN · L · CASTOR
DOM IA
NDA

443

CALLINICVS
ET OCTAVIA
FELICISSIMO
ALVMNO
QVI · VIX · ANN
XIII · MEN · VII · D · VII

442. Prior titulus reſtituitur, inventis fragmentis, quae inter ſe ſociantur, & corrigendus iam editus ibidem pag. 159. num. 92. & alter vitioſe vulgatus pag. 165. num. 119.

444

D M
N · BALONIVS FAVSTVS
BALONIAE · N · L
SECVNDAE · VIX · ANN · XXV
N · BALONIO · DARDANO

445

M
DIDIAE · EVPORIAE
VGI · QVAE · VIXIT · AN
MEN · VII · ET
ALICO · FILIO · EIVS
VPERCVS · B · M

444. Cum mendo editus a me fuerat in tertia linea pag. 179. num. 190. item ſeorſim a me editi lapides num. 107. & 122. qui ſociandi ſunt, & ita ſe habet haec inſcriptio, quae adlata eſt num. 445. licet dextrorſum mutila.

446

DIS MANIBVS
BIRRIAE · LYDE · ET
BIRRIAE LEDAE
VIX · ANN · XXIII

447

ANTONIVS C · IVLIVS
CHRESIMVS MVRRANVS

446. Pertinet ad eamdem Birriam familiam alter titulus ſepulcralis editus ibidem pag. 159. num. 91. Qui vero ſequitur titulus, a me vulgatus num. 183. cum altero num. 206. ſociatus, priſtinae integritati reſtituitur.

448

C · IVLIVS STROM
DIONYSI · LIB
F E L I X

449

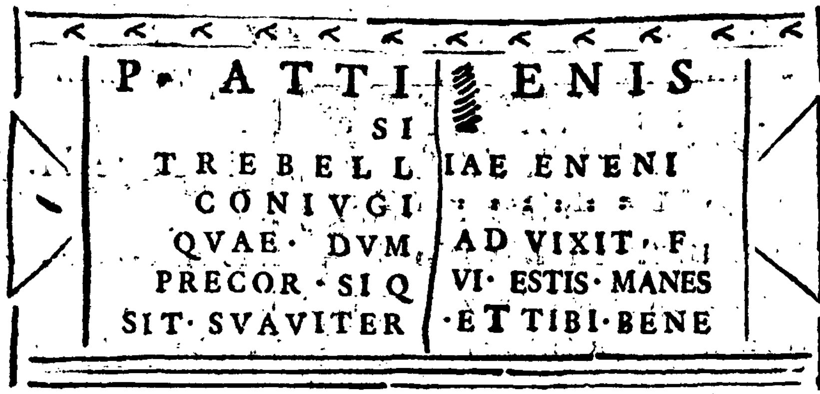
N O N I A · Ɔ · L ·
S E C V N D A

450

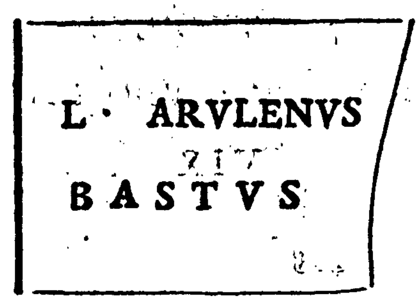
· M · LIVIVS TABV

450. Nunc primum hi tituli lucem adſpiciunt. TABV. Hoc eſt: TABVLARIVS: De Tabulariis Auguſtae Domus vide, ſi otium eſt, quae adnotavi ad lapides Columbarii Libertorum & Servorum Liviae Auguſtae, e cuius ſervitio complures liberti ac ſervi recenſerunt in his a me editis titulis.

P · AT·

451

452

453

452. Contigit hunc titulum iam a me editum pag. 171. num. 144. repertis variis fruſtulis, tam bene conſarcinare, ut facili negotio, quae deſunt ſuppleri poſſint. Notandum DVM AD VIXIT. In alio titulo Muſei Suburbani Strotii pag. 406. num. 215. QVA · AD · VIXIT · BENE · Alibi me legere memini QVO AD VIXIT ·

453. BASTVS. Videtur prior littera ſcalpro deleta, & altera reſecta a quadratario. Subſpicor ſcribere voluiſſe BLASTVS, quod in libertis ſaepenumero occurrit. Quum ſingulos lapides perluſtraret, & cum editis conferret vir eruditiſſimus ac nobiliſſimus Ioannes Macnamara, comperit multos lapides, iam a me editos, deſiderari: furtive ſublatos auguror, quum inter hos non pauci inſigniores deſint, quos ſi lubet invenire poteris, optime lector, iam publici iuris fa-

ctos ſub hiſce numeris 8. 9. 21. 27. 39. 40. 51. 54. 64. 65. 66. 118. 145. Inter haec non pauca intercidiſſe marmora cognoſces, quae iam doctiſſimus Donius centum fere ab hinc annis exſcripſerat; quae ex eius Schedis protuli in Parte II. huius Operis in Appendice a num. 34. ad 52. Ex iisdem Schedis, rurſum ſpicilegio accuratius facto, haec quoque inſcripta marmora reperire contigit, quae apud Nobiliſſimos Corſinios extabant, quae modo deſiderantur.

454 TROILVS LIVIAE ATTICVS
C · IVLIVS GNOMON EVHODI · L
VIX · AN · XXV

455
ELATE · AGRIPPINAE
GERMAN · CAES ·

456
ERTIAE · PRIMAE · CL · CAES
ELEVTHERVS ·
DANT

457
FORTVNATVS · DEC TI · CL · M
TI · CAESARIS CLEMA
CHIONES
MAMMIAE FORTVNATI

D M

458

D M
DRVSI · PAT
PRIMIGENIO · QVI · VIXIT · ANN
XXXII · DIES · VII
FAVSTVS · ANTONIAE · DRVSI · · · · IVCVNDI
CHRESTIANVS

459

EPAPHRE · C · CAESARIS
· · · · DEDIT CHAETE

460

IVS · C · CAESARIS
IVLIAE · EVCHE
DEDIT · BENIGNA

461

TI · CLAVDIVS · AVG · L
THEODOTVS · VIXIT
ANNOS · L ·

462

M · IVLIVS · AVGVSTAE · L ·
MENANDER
IVLIA · FAVSTA
MENANDR ·

461. Duorum lapidum, qui poſtremi recenſentur, nonnulla fragmenta. ſimul conſociata ſunt.

Sigillum aereum cum hac epigraphe : exſtat in Muſeo Bucellio.

463

A G A T O P I
P L · Q V I N T

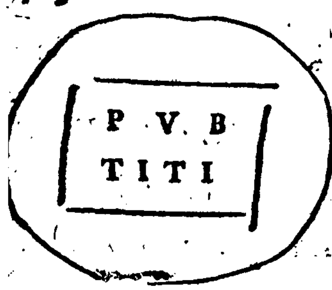
In Muſeo Coratio Cortonae alterum ſigillum aereum.

464

L E T R O A M
A N · V I N C E N

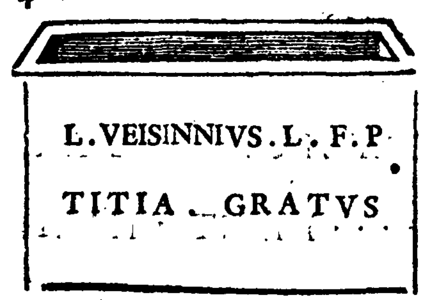
In eodem Muſeo Bucellio, in fundo patinae fictilis, rubri coloris.

465

Cluſii, in Aedibus D. Claudii de Samuellis, Eq. Ord. S. Stephani.

466

466. Haec urna ex Tiburtino lapide urnarum Etruſcarum figuram ſervat; adeoque eſt vetuſtiſſima.

Ibidem, in urna e Tiburtino marmore cum operculo.

467

C · B A E B I V S
L · F
A R R E S P E X

Ibidem, in operculo urnae ſimilis.

468

C · B A B I V S · C · F
A R H S

Ibidem, in urna ſimili.

469

L · SENTIVS · L · F
SABINVS · BLAESVS

Ibidem, in urna adſimili.

470

VIRIA : Q · L · HIL

MONV-

MONVMENTA VETERVM CHRISTIANORVM

ERVTA E FLORENTINIS COEMETERIIS.

SVmmo Dei Optimi Maximi beneficio factum arbitror, ut aetate hac noſtra veterum Chriſtianorum Florentinorum, pauca licet, plurimi tamen facienda, Monumenta, quibus primordia Hiſtoriae ſacrae huius inclitae Vrbis mirifice illuſtrantur, e tenebricoſo terrae ſinu, in quo ſaeculis ferme quatuordecim & amplius iacuere, optatam in lucem feliciter prodierint. Nihil hiſce Monumentis inſignius habet Florentia, licet eius Muſea nobiliſſima, privataeque procerum domus antiquis operibus valde ſint refertae. Ex his priſci aevi ſacris reliquiis diſcimus, quae nam fuerint primaeva illa Evangelicae praedicationis beata germina, & quae ſanctiſſi-

morum illorum Chriſti Fidelium nomina ; inter quos aliqui Florentinae Eccleſiae ſacroſancta munia obierunt : nam alii Diaconi, alii Lectores ; aliae Virgines, aliae Ancillae Dei dicuntur. Virorum nomina haec ſunt : CONSTANTIVS — ERPA — FVNDANIVS IOVIANVS — LAVRENTIVS NVMERIVS — MAXIMVS — ROMANVS — FLAVIVS ROMVLIANVS — SEGETIVS — VERVS. Feminarum vero haec nomina innoteſcunt : AQVILIA PAVLINA — AQVILIA VALENTINA — AVGVSTVLA — CARTAGO — FADIA VERIANENE — FELICITAS — FLAVIA MARTINA — IVLIANA MARTHA. Ne dubia excitentur in perſcrutanda eorumdem Chriſtianorum lapidum antiquitate, in duobus ex his adnotatur tempus in quo poſiti ſunt, nempe duo paria Conſulum, Honorii videlicet Auguſti XI. & Conſtantii II., qui Conſulatum iniiere anno V. C. MCLXX. Chriſti vero CCCCXVII. Dei Eccleſiam moderante Innocentio Pontifice Maximo, cui ſucceſſit Zoſimus: item Iſidori & Senatoris, qui Conſules fuere anno a Chriſto nato CCCCXXXVI. ſedente S. Xyſto III. Pontifice Maximo.

Maxima ex parte Chriſtiani lapides, qui nunc proferuntur, eruti ſunt e Coemeterio vetuſtiſſimo; quod nunc fere univerſam occupat Eccleſiam Sanctorum Machabaeorum, quae vulgo S. Felicitatis nuncupatur. Fortuitam eorumdem lapidum inventionem paucis operae pretium eſt exponere. Anno MDCCXXXVI. quum a ſolo exſtrueretur eadem Eccleſia SS. Machabaeorum, ſervata anterioris figura, miroque cultu & eliganti forma reficeretur, quam hodie cernimus, Architecto Ferdinando Ruggerio, viro peritiſſimo, & de patriae ſplendore, aere inciſis, editiſque permultis inſignioribus Vrbis huius aedificiis, optime merito: forte fortuna contigit, ut egeſtis ruderibus laeva parte eiusdem Eccleſiae, prope locum, in quo olim ſitum erat altare Deo dica-

dicatum in honorem Sanctorum Angelorum, ac praeſertim Archangeli Raphaëlis, Chriſtiani lapides, quos paullo inferius proferam, eruerentur; foſſorum tamen imperitia non integri, ſed plerumque in varia fruſta diſciſſi, qui tamen facile confarcinari & conſociari potuerunt. Iam ego monueram fore, ut ſi diligenter foſſarii inveſtigarent, & cubicula Coemeterii aperirent, facile inventuros uberem horum Chriſtianorum lapidum meſſem. Sed bene, ut ſperabam optabamque, res minime ceſſit: nam terram egerere profundius latiuſque & cubicula aperire, nonnulli, quorum nominibus parco, prohibuerunt, ut modicis ſumtibus parcerent: pluris pecuniam aeſtimantes, quam haſce primaevae Florentinorum pietatis venerabiles reliquias. Id non ego dumtaxat, ſed omnes Florentini aegerrime tulerunt. Iam enim, lucem ferente Chriſtiano lapide, quem iterum heic ſubiicio, ſub ſolo eiusdem Eccleſiae eruto, anno MDLXXX. quum in eo ſcriptum legerem POSITI SVNT PER SINGVLA COEMETERIA: antequam alii lapides eruerentur, quindecim ferme ab hinc annis, ſubſpicatus fueram, ſeu potius divinans ſcripſeram, eo in loco fuiſſe antiquiſſimum Chriſtianorum Florentinorum Coemeterium: quapropter in Parte I. huius Operis pag. 299. ita adnotaram: *Et heic quoque, ubi modo S. Felicitatis Templum conſpicitur, antiquum primorum Chriſtianorum Coemeterium extitiſſe, horum marmorum non levi ſuffragio coniicio.* Quod divinabar, verum eſſe tunc compertum eſt. Sed ecce eum lapidem, cum quo alii duo, quos ſubiicio, ſub pavimento eiusdem Eccleſiae SS. Machabaeorum, memorato anno effoſſi ſunt: quod olim penes D. Dominicum Nardium Florentiae exſtare dixi, loco ſuperius citato.

1

B · M
FL ☙ ROMVLIANVS
INFAS · Q · VIXIT · AN
· VI · ET · M · VII. ET
FRATRES · IPSIVS
QVI . POSITI SVNT ·
PER . SINGVLA CŒ
METERIA · VER *us*
Q · VIXIT · AN · X
ET ROMANVS . Q *ui*
VIXIT AN · V
ET AVGVSTVLA *q.v.*
AN · III ☙ S
IN PACE

2

B ❧ M
LAVREN TIVS NV
MERIVS . DIA CONVS
VIX . ANNO S.P.M.LV DE
POSITVS · V · ID VS OCTO
IN PACE

3

M
ACER
IIVS
CONSTANI
QVI VIXIT
ANNOS XXX
VII . DEPOSI
. . . . V
KAL. DECEM
BRES . IN . PACE

2. De ramuſculis hiſce, quibus Chriſtiani lapides ornantur, conſulendus Aringhius & Boldettius, egregii ſacrorum monumentorum interpretes.

Sed

Sed non hos tantum lapides Chriſtianos, verum & alios poſt memoratum annum MDLXXX. ex eodem Coemeterio erutos fuiſſe comperio ex his quae narrat R. Presbyter Sanctes de Aſſettatis in Codice, quem inſcripſit *Memoriale di S. Felicita*, quem cum aliis ab eo exaratis diligenter ſervant Nobiles Ancillae Chriſti, eiusdem Eccleſiae Moniales in ſuo Archivo, veterum monumentorum locupletiſſimo. Fuit idem Sanctes viginti annorum ſpatio eidem Eccleſiae Praefectus, & Monaſterii Monialium Moderator omni laude digniſſimus. Monumenta omnia, quae ad Hiſtoriam eiusdem Eccleſiae pertinent, diligenter collegit, digeſſit, ac deſcripſit patrio ſermone, anno MDCXIII. aetatis vero ſuae ſexageſimo tertio. Ita igitur ſcribit: *L'anno* 1580. *facendo Iacopo de' Roſſi la ſua Sepoltura vicino alla Cappella del Crociſiſſo* (pertinet hoc Sacellum ad Gentem nobiliſſimam Florentinorum Patriciorum *del Nero*) *ſi trovarono da cinque braccia ſottoterra alcuni Epitaffi di ſepolture in predetto marmo: i quali moſtratigli al Rev. Don Vincenzio Borghini, diſſe, che quelle lettere moſtravano d'eſſer fatte da mille anni. Fu mala coſa il non conſervarli: e nel fare altre Sepolture: come quella delle Monache, l'anno* 1588. *e più fà quella della noſtra Compagnia, ſi ſono trovati pavimenti baſſi più che non è la piazza noſtra, e muri groſſiſſimi.*

Memorato anno MDCCXXXVI. ſtatimac aliquot lapides Chriſtiani inventi ſunt, nempe VII. Kalendas Quinctiles, quum frequenter ad Eccleſiam hanc, quae tunc conſtruebatur, adcederem, vidi e regione altaris SS. Angelorum parietem, qui ſubtus gradus eius extendebatur ad alterum latus, nempe dextrum, habito reſpectu ingredientium in Eccleſiam: qui paries admodum validus & craſſus, e coloribus variis qui ſupererant, ſacris Hiſtoriis antiquitus pi-

ctum

ctum fuiſſe adparebat ad exemplum veterum Cryptarum Romanarum, quarum ſchemata publici iuris fecere Boſius, Aringhius, & alii. Narravit mihi Ruggerius Architectus inventum etiam fuiſſe a foſſariis ſarcophagum lapideum, quem propter ingentem molem extrahere noluerunt. Haud igitur anguſtum, ſed latum, concameratoque opere conſtructum fuiſſe hoc Coemeterium, perſpicuum eſt, in quo primum ſacram Synaxim habuiſſe priſcos Florentinos Chriſti Fideles, haud dubitandum eſt. Adlatus lapis plura in eo Coemeteria, nimirum cubicula, fuiſſe diſerte docet. Fuiſſe arbitror venerandum hoc Coemeterium ſub cura Antiſtitum Florentinae Eccleſiae; nam tamquam rei ſuae, eiusdem expreſſe meminit Ildebrandus Epiſcopus Florentinus in Charta donationis, quam dedit Monaſterio, & Monachis inſervientibus Baſilicae S. Miniatis, quam ſumma magnificentia a fundamentis extruxit, una cum eorum Monaſterio. Inſtrumentum huius donationis adfert Cl. Vghellius in Tom. III. Italiae Sacrae col. 48. in haec verba: *Similiter ibidem concedo Eccleſiam S. Felicitatis, quae eſt poſita prope Capo de Monte*, CVM COEMETERIO, *& certis terris, & vineis quaecumque de ipſa Eccleſia tenet Ioannes Preſbyter, filii Vrſi Preſbyteri*. Lege tamen *prope Capo de Ponte*: nam haec Eccleſia ita in aliis priſcis monumentis deſcribitur, quod ſita ſit prope caput, nempe extrema pontis, qui nunc vulgo ob eius antiquitatem, & quod primus omnium pontium fuerit Arno impoſitus, dicitur *il Ponte vecchio*. Lege etiam *& vineis & quaecumque tenet &c.* Ex quibus colligimus, magno in honore fuiſſe apud priſcos Florentinae Eccleſiae Paſtores hoc perinſigne Coemeterium tunc ſitum extra ipſam urbem Florentiam; cuius extructio vetuſtiſſima eſt, & facile ad primordia Chriſtianae Religionis referri poteſt; quum Florentinam

tinam Eccleſiam moderaretur S. Felix, qui Romano Concilio interfuit, contra Novatianos celebrato, anno CCCXIII. ſicuti narrat Optatus Milevitanus, veteresque eiusdem Concilii ſubſcriptiones fidem faciunt: vel quum eidem Sanctae Eccleſiae praeeſſet S. Theodorus; quo ſedente in Florentina Cathedra, vetuſta perhibent monumenta, eum conſecraſſe Baſilicam & Baptſterium S. Ioannis, uti in eius Hiſtoria, Deo dante, oſtendam. Patet etiam multos ex his Chriſti Fidelibus in hoc Coemeterio tumulatos fuiſſe, dum Florentinae Eccleſiae praeeſſet Sanctiſſimus Antiſtes Zenobius, & per ſaecula ſex & amplius, quae ſecuta ſunt, maximo in honore fuiſſe, quum ſaeculo XI. praelaudatus Ildebrandus Epiſcopus Florentinus de eo praecipue meminerit, illudque conceſſerit, & adſignaverit cum aliquot poſſeſſionibus Baſilicae & Monaſterio S. Miniatis.

Huiuſce ſtudii colligendorum veterum monumentorum, quod nunc mirifice viget floretque inter Florentinos, ac vigere & florere tum maxime coepit, praeſertim quum Petrus Victorius, Ioannes Riccardius, Vincentius Borghinius, Ioannes Baptiſta Donius, Carolus Senator Strozius, Coſmus della Rena, alique nobiles & illuſtres viri Florentini viverent: atque ante hos Magnifici viri Coſmus Medices, & Laurentius, eorumque alumni Politianus, & Poggius, qui ceteris facem extulerunt: utinam parva aliqua ſcintilla in maioribus noſtris reſplenduiſſet! Sed iidem teterrimis bellis domi foriſque impliciti, a ſaeculo potiſſimum decimo uſque ad extrema fere Florentinae Reipublicae tempora, de his, deque aliis eximiae eruditionis monimentis, nullam curam habuere; quin etiam tam inculti barbarique fuerunt, ut ea quae maximo Vrbis decori erant, & ad patriam Hiſtoriam illuſtrandam maxime conducebant, qua poſſumdederint,

qua

qua diruerint, qua inter fundamenta aedium proiecerint, vel in fornaces abiecerint: quod fatum ab Ioanne Iucundo ſuperius valde deploratum legimus; ut hinc coniicere fas ſit, multa etiamnunc ſub humo latere monumenta: quod in dies perſpicuum eſſe, compertum ſit; nam in Foro veteri pavimentum antiquum variis marmoribus egregie teſſellatum paucis ab hinc annis inventum eſt: item ſubſtructiones repertae veterum aedificiorum prope Forum piſcarium: & prope Thermas nuper inventa eſt columna pulcherrima e marmore ex Ilva inſula, altitudinis duodecim pedum Romanorum, & capitulum e marmore pulcherrimum atque elegantiſſimum: item egregii operis antiqui marmoreum caput Iovis Serapidis prope easdem Thermas, poſt Eccleſiam S. Balſii, quae a nobis deſcripta, & delineata ſunt, hodieque earum reliquiae in Muſeis ſervantur.

Dominico Mariae Mannio Viro clariſſimo, de erudita antiquitate, patriaque hiſtoria optime merito, multum Florentini, atque ego ipſe debeo; nam, quum prope Eccleſiam S. Felicitatis domum haberet, pervigil a me atque ab amicis rogatus curabat, inſtabatque foſſoribus, ut ſi quos lapides inveniſſent, ſtatim de his eum monerent. Omnium primus ſtatim mihi nunciavit erutos eſſe aliquot Chriſtianos lapides e memorato inſigni Coemeterio; quos ipſe primus diligenter exſcripſit, idque ego ipſe quoque mox feci, amboque amicis venerandae antiquitatis cultoribus una communicavimus. Plane omnium princeps, qui hos lapides in lucem protulit, memorandus eſt vir, omni aevo praeſtantiſſimus Ludovicus Antonius Muratorius, qui in Claſſ. V. pag. CDI. Tom. I. Theſauri novi Inſcriptionum antiquarum nonnullos pervulgavit; ſed quod apographa ab Antonio Franciſco Marmio Equite Florentino

ac-

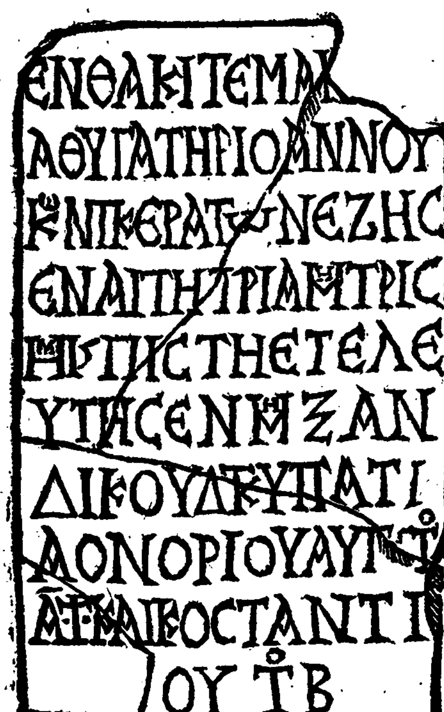
acceperit, poſtquam per varias hominum manus ivere, ut evenire ſolet, non omnino accurate, eo curante, prodierunt. Diligenter hanc ſpartam poſtmodum occupavit Petrus Franciſcus Fogginius Florentinus, Sacrae Theologiae Doctor, mirabilis Vir, qui ad fidem ipſorum lapidum Chriſtianos hos titulos pervulgavit in Exercitatione ſingulari *de primis Florentinorum Apoſtolis*, Florentiae edita anno MDCCXL. quam poſtea iterum produxit inſertam in ſingulari item Opere *De itinere & Epiſcopatu D. Petri*. Rem igitur facturus antiquitatum cultoribus gratiſſimam, easdem inſcriptiones, ad marmorum fidem a me, & ab eo delineatas, ligneiſque formis inciſas, ab eodem humaniſſimo viro, ut heic rurſum proferrem, inpetravi. Alia quaedam fragmenta eorumdem lapidum, ab eo praetermiſſa, adiicienda curavi. Graecam illam inſcriptionem, in qua Honorius & Conſtantius Conſules adnotantur, primus omnium in lucem protulit V. C. Franciſcus Eques Victorius, in egregio opere, quod Florentinis typis excuſum eſt anno MDCCXXXVIII. inſcripto: *Il Fiorino d'oro antico illuſtrato*, quod mihi honoris cauſa inſcripſit, protulitque Cap. V. ut oſtenderet quincto potiſſimum ſaeculo Florentinos S. Ioanni, Chriſti Domini Praecurſori & Baptiſtae devotos, ſe urbemque ſuam eius patrocinio & tutelae commendaſſe, uſumque forſitan iam inde invaluiſſe, ut Baptiſmate tinctis Fidelibus Ioannis nomen imponeretur: quum aliorum lapidum Chriſtianorum penes Donium Claſſ. XX. num. 2. 77. & 79. itemque Reineſium Claſſ. XX. num 324. & 325. auctoritate conſtet, eo ſaeculo frequentius Ioannis nomen Chriſti fidelibus imponi conſueviſſe. His adde alterum Graecum lapidem penes Cl. Boldethium, Lib. II. Cap. VII. pag. 417. Obſervat. in Coemeteria SS. Martyrum. Tota Italia S. Ioannis Baptiſtae cultum mirifice auxerunt atque amplifica-

runt Langobardi; cuius rei penes Paulum Diaconum inſigne exſtat teſtimonium, quod me legere memini.

Praeter hoc venerandum celeberrimumque veterum Florentinorum Chriſtianorum Coemeterium, alia item Coemeteria olim variis in locis extra hanc urbem fuiſſe, ex antiquis monumentis compertum eſt, quae poſtmodum commemorabo. Nunc primum ab illis exordium ſumam, quae noſtra hac aetate eruta ſunt, dum Baſilica SS. Machabaeorum, quae nunc *S. Felicitatis* vulgo dicitur, paene a ſolo magnificentius exſtrueretur, adnotato ad ſingulos lapides tempore, quo effoſſi ſunt.

Titulus marmoreus effoſſus Kal. Iun. anno MDCCXXXVI. *alt. fere II. ped. Rom. lat. ped. I.*

4

4. Cl. Fogginius pag. 11. praelaudatae Exercitationis, Cl. Muratorii interpretationem, quam huiuſce lapidis adfert, & ſuas in eam animadverſiones ad-

adduxit, quas huc adferre iterum lubet: *Haec Inſcriptio, quam prout acceperat ab Antonio Franciſco Marmio, Equite Florentino, edidit totus in orbe notus Antonius Ludovicus Muratorius, Claſſ.* V. *pag.* CDI. *Tom.* I. *praeſtantiſſimae veterum Inſcriptionum collectionis, quae nunc Mediolani in lucem editur, & refert etiam, eruditione non minus, quam generis nobilitate clarus, Eques Franciſcus Victorius in Commentario Hiſtorico de celebri nummo aureo, vulgo* il Fiorino d'oro (Part. I. Cap. V. pag. 19.) *ſcripta eſt ſub Auguſti Honorii Conſulatu XI. & Conſtantii II. ſcilicet anno Chriſti* 417. *Porro Latine ſic vertitur.* ΕΝΘΑ heic: ΚΙΤΕ iacet: ΜΑΡ·Α Maria: ΘΥΓΑΤΗΡ filia: ΙΟΑΝΝΟΥ Ioannis: Κ^ω ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ cui (*patria locus*) Niceratum, *inquit Muratorius; id quoque addens, Niceratum fortaſſis fuiſſe vicum illum apud Apameam Syriae ſitum, qui a Theodoreto* Niceſte *appellatur. Verum quo iure vir Cl. verterit* Κ^ω ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ, cui Niceratum, *non ſubit; & nos quidem ſine verſione in medium relinquere malumus, quam male vertere*: ΕΖΗΣΕΝ vixit: ΑΙΤΗ annos: ΤΡΙΑ tres: ΜΗ ΤΡΙΣ menſes tres: ΜΗΣ & ſemis: ΠΙΣΤΗ fidelis: ΕΤΕΛΕΥΤΗΣΕΝ defuncta eſt: ΜΗ menſis: ΞΑΝΔΙΚΟΥ Xandici: ΔΙ *forte* δεκάτι *die* decima: *Muratorius explicat* die quarta; *ſed ex malo autographo ſcribit etiam* ΔΓ *contra lapidis fidem*: ΥΠΑΤΙΑ ſub Conſulatu. Hucuſque Cl. Fogginius.

Haeſit mihi aqua in illis Κ^ω ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ. Primum dubitavi, num ſigla illa Κ^ω indicarent, uſurpato more ſtiloque rudi eo ſaeculo, ſeu integrum referrent ΚΑΛΟΝΥΜΩ, *vocati*, *adpellati*, ſive *cognominati* ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ: adeo ut primum patris huiuſce puellae nomen ſit *Ioannes*, quod ſacro Baptiſmate tinctus accepit; alterum vero quod ſequitur nomen, quo ante Baptiſmata audiebat, ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ *Niceraton* fuerit. Exempla non deeſſe videbam & in Sacro Codice.

Actorum Cap. X. v. 32. Καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος. *Et accerſi Simonem, qui cognominatur Petrus*. Item Cap. XIII. v. 1. Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ: *Simeon, qui vocabatur Niger*. Ibidem v. 9. Σαῦλος δὲ ὁ καὶ Παῦλος: *Saulus qui & Paulus*. Non raro etiam in monumentis veterum Chriſtianorum tum Graecis, tum Latinis, idem ſtilus ſervatur. In lapide a me edito in Parte I. huiuſce Operis pag. 219. n. 20. ΣΙΜΠΛΙΚΙΑ· Η· ΚΑΙ· ΚΑΛΩΝΥΜΟΣ: *Simplicia, quae & Calonymos*. Item FLAVIA QVAE ET FELICITAS. etc. In his vero obſervandis mihi non placebam, quum apud Geographos de hoc peculiari loco nil ſcriptum invenirem. Sed in marmore non ΚΑΛΟΝΥΜΩ, ſed Κ· ΚΑΛΟΝΥΜΟΥ ſcribendum erat. Hiſce obrutus difficultatibus, quid viri docti ſentirent, expiſcatus ſum. Meas difficultates primum per litteras expoſui doctiſſimo omnis antiquitatis & eruditionis interpreti, & vindici Ioanni Gaſpari Hagenbuchio, Tigurino Profeſſori celeberrimo, qui haec inter cetera, quae excerpſi ex eius epiſtola, data Idibus Novembris, anno MDCCXXXVI. ad me perhumaniter ſcripſit.

„ Marmor illud tuum orthographiam ſequitur
„ Graecam, a puriore ſatis abeuntem; neque ve-
„ ro eam in quinti ſaeculi monumentis inſolitam;
„ cuius ante omnia ſpecies has ſeptem enumero:
„ ΑΙ pro Ε. ΑΙΤΗ.
„ Δ pro Θ. ξΑΝΔΙΚΟΥ.
„ Ε pro ΑΙ. ΚΙΤΕ.
„ Ι pro ΕΙ. ΚΙΤΕ. ΤΡΙϹ. ΤΠΑΤΙΑ
„ Ν omiſſum ante Σ. ΚΟΣΤΑΝΤΙΟΥ
„ Ν ἐφελκυστικὸν etiam ante conſonam: ΕΤΕΛΕΥΤΗϹΕΝ ΜΗ
„ Ο pro Ω. ΙΟΑΝΝΟΥ. ΟΝΟΡΙΟΥ. ΚΟϹΤΑΝΤΙΟΥ.
„ quae ſingula Indicum a Scaligero ordinatorum
„ Capiti XIX. tum inſeri, tum iam inſerta alia fir-
„ mare, ex iiſdemque firmari, facile poſſunt. His
„ ita praemiſſis, Graecum lapidem tuum ita legam
„ at-

„ atque interpreter. Ἔνθα κεῖται Μὰρ..... (forte Μαρία) „ θυγάτηρ Ἰωάννου........... ἔζησεν ἔτη γ΄, μῆνας γ΄, ἡμέρας δέ- „ κα, πιστὴ ἐτελεύτησε μηνὶ Ξανθικοῦ δεκάτῃ, ὑπατείᾳ Ὀνωρίου Αὐγού- „ στου τὸ ἑνδέκατον, καὶ Κωνσταντίου τὸ δεύτερον. Hoc eſt: *Heic* „ *ſita eſt Mar*... (forte *Maria*) *filia Ioannis*..... „ *vixit annos tres, menſes tres, dies decem, fidelis,* „ *defuncta eſt menſe Aprili, decima die. Conſulatu* „ *Honorii Auguſti* XI. *&* *Conſtantii* II.

„ ΜΑΡ.....Α: Nomen defunctae puellae integrum „ invidit nobis vetuſtas: ultima enim verſus primi „ corrupta ſunt: vel ſic ΜΑΡΙΑ reſtituendum eſſe, „ non difficile eſt coniectu.

„ Κ"ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ. Heic vero haereo: Poteram „ coniecturam in medium adferre unam atque item „ alteram: ſed veritus, ne immaturiores eſſent, vul- „ pem Aeſopicam imitari malui: *nondum matura* „ *eſt, nolo acerbam ſumere*. Id unum Te etiam at- „ que etiam rogo, ut ſaxo iterum curatiſſime in- „ ſpecto, ſignifices, an certa & definita ſit haec tua „ exſcriptio; in primis an litterae Κ. ita ſuperpoſi- „ tum ſit ω, non ΟΥ. vel quid aliud. Eſt vero etiam, „ quod magis te rogem, qui quaeſtionem poſuiſti, „ eam ipſe mihi ut expedias: magnam ita a me, „ mox deinde ab omnibus, ſi, quam ſpem facis, „ tertium Volumen proxime edideris, gratiam „ inibis.

„ Ι‾ΗΙΙς. Putabam, forte poſt I. ſenarii Graeci no- „ tam ς adeſſe, quod ἐπίσημον *Vau* vocant: quo „ modo dies exiiſſent non tantum Χ. ſed ΧVΙ. at „ quum eamdem figuram verſu 8. poſt ΑΥΓ occur- „ rere vidi, eam ornatus gratia abundare credidi „ utroque loco.

„ ΠΙΣΤΗ. Adnotatione mihi dignum videtur, pu- „ ellulam, nondum quatuor annorum, iam πιστὴν vo- „ cari: quod fieri exiſtimandum eſt, quia parenti- „ bus Chriſtianis orta, ſacroque Baptiſmatis lava-

„ cro

„ cro tincta, Chriſto nomen dedit. Τὰ τῶν πιστῶν τέκνα
„ ἅγιά ἐστιν. I. Corinth. VII. 14.

„ $\overset{H}{M}$ ΞΑΝΔΙΚΟΥ. Lege μηνὶ ξανθικοῦ. ita in Gruter.
„ *MLII. 6.* ΜΗΝΙ ΠΑΝΗΜΟΥ. & MCLXI. 2. ΜΗΝΗ ΩΚΤΟΥ-
„ ΒΡΗΟΥ. *i. e.* μηνὶ Ὀκτωβρίου. etſi analogia concordiam
„ *ſubſtantivi* μὴν, & adiectivi Ξανθικὸς, in eodem ca-
„ ſu poſtulet, μηνὸς Ξανθικοῦ: quo modo ſi quis legere
„ malit, ut genitivi regantur ab ſuppreſſo ſubſtan-
„ tivo ἡμέρᾳ, non refragabor: in mea lectione, da-
„ tivus μηνὶ ab ſubintellecta praepoſitione ἐν regitur;
„ genitivus autem Ξανθικοῦ, ac ſi ſubſtantivum eſſet,
„ non adiectivum, a ſubſtantivo μηνί. Ceterum men-
„ ſis Ξανθικοῦ nomen eſſe Macedonicum, ſeu Syro-
„ Graecum; cum Aprili Romanorum convenire,
„ tralatitium eſt.

„ Δ Κ. Torſerunt me aliquamdiu, parumque ab-
„ fuit, quin Δ Τ legerem tentarem: i. e. τετάρτῃ (sc.
„ ἡμέρᾳ) τῇ (ὑπατείᾳ). At ligari Κ & Τ in eadem fi-
„ gura, quum typus tuus nimis aperte praeferret,
„ tandem Δε Κά Τῃ ſum interpretatus: memor, in po-
„ ſterioris aevi ſaxis, quale hoc noſtrum eſſe mox
„ patebit, ſyllabas integras ſingulis tantum litteris
„ non raro inciſas eſſe: cui rei exempla nunc non
„ quaero, copioſe invenienda: quorum complura ali-
„ bi enotavi, in quibus etiam voces adſcriptis tan-
„ tum litteris conſonis, omiſſis vocalibus, ut no-
„ ſtra haec ΔΚΤ. i. e. δεκάτῃ sc. ἡμέρᾳ, quod ſubſtan-
„ tivum toties ſolet omitti. Quid? quod doctiſſimus
„ Maſſonus in animadvertendis ad novam Gruteri
„ editionem pag. CCCLIV. a init. ad Gruteri ſaxum
„ mihi iam citatum MLII. 6. monuit: Ἡμέρα *certe*
„ *addi non ſolet, niſi cum feria, ſeu dies hebdomadis*
„ *notatur, ſicut compluribus exemplis probare poſſem.*
„ *Vide modo* MCLXI. 2.

„ $\overset{o}{T}$ Ā. Τ. Quum certiſſimum ſit, Honorium Aug.
„ XI. & Conſtantium II. Conſules fuiſſe anno poſt

„ C. N

„ C. N CCCCXVII. certiſſimum quoque eſt, ad eum-
„ dem annum, noſtrum ſaxum referri debere: de quo
„ quum tibi non ſit dubium, vide quaeſo, num in
„ ſaxo tuo non T ſed prorſus tantum I ſeu lineola, ut
„ in numeris ſaepe ſolet, ſuperiacente Ī, inſcul-
„ ptum ſit: ita enim TO AI. id eſt τὸ ἑνδέκατον, quod
„ indubie requiritur, legemus. Scilicet, in numis
„ Graecis ſaepiſſime minorem numerum maiori prae-
„ cedere: id quod, & in hoc ſaxo obſervatum pu-
„ tem. A unitatem Graecis, I. vel Ī denarium nu-
„ merum iisdem notat: ut AI idem ſit, quod IA;
„ utrumque XI. Quod ſi etiam in ſaxo T ipſum ſit
„ inſculptum, vitio errantis quadratarii id contigiſ-
„ ſe nullus dubito. Miror vero, Relandum Faſt.
„ Conſul. p. 580. ex Grutero, & p. 563. ex Browe-
„ rio, ad duos annos diverſos, tamquam duo di-
„ verſa ſaxa retuliſſe, quod nonniſi unum idemque
„ eſt ſaxum Trevirenſe, in quo Conſtantini Conſu-
„ latus I. cum VIII. Honorii coniungitur: de quo
„ Petavii rationes ſequendas ſibi quoque duxit Chro-
„ nologorum, quos noſtra aetas vidit, facile prin-
„ ceps Maſſonus, nota ad Gruterum iam adlata. Re-
„ landus Conſtantinum Conſulem (in Galliis) an-
„ no poſt C. N. 409. cum Conſtantio iterum Con-
„ ſule anno poſt C. N. 417. temere confundit loco
„ poſteriore. Sed de ſaxo Graeco iam ſatis me ti-
„ bi feciſſe puto, ut ad alia breviſſime expendenda
„ merito deſcendam.

Sequenti anno data ad me epiſtola a. d. XV.
Kal. Februarias, haec ſcripſit idem Hagenbuchius vir
Celeberrimus. „ Anno ſuperiore toto nil me docuiſti
„ de ſaxo Graeco Kᵃ NIKΕPATΩN, ut nec de
„ T̊. A. T. Obtulerunt interea temporis mihi ſe haec
„ etiam exempla, quibus meam emendationem, Fa-
„ ſtis unice nixam, T̊ ĀI, praeterea confirmem. Gru-
„ ter. CCCXXVII. lin. 15. 16. ΕΙΣ ΤΟ Κ C̄ Λ. ΚΑΙ K̄

„ Z̄ Α (in nova editione textus Κ Ζ Α, reiecta in marginem lectione, cui lineola ſuperiacet, Κ̄Ζ̄) ΗΑΙ Η̄ Κ̄ Α. item linea antepen. Θ̄ Κ̄ Α. Vnde promiſcue vicenarium numerum Κ̄, numeros intra denarium, Ϛ̄, (ἐπίσημον βαῦ, cuius figura trita Ϛ ς de qua Hadr. Relandus Praef. ad Faſtos Conſulares fratris ſui pag. *** 5. b) Ζ̄, Η̄, Θ̄, bis conſequi, bis antecedere videmus. Adde Gruter. CCX. CCXI. ubi minores numeros denario numero antecedere, ipſumque meum ΑΙ, hoc eſt, XI., plus ſemel occurrere videbis. Apud eumdem Gruterum CCCCXCI. I. φυλὴ ΙᾹ. & CCCCXCV. I. φυλὴ ΔῙ. Quae ad ſaxum aliud Vol. I. Inſcriptionum Romanarum in Etruria pag. 429. num. I. ad te perſcripſi, eadem iam Carolo Dato quoque in mentem veniſſe ex Inſcriptionibus Donianis pag. 563. fin. poſtmodum vidi, de eiuſque conſenſu mihi ſum gratulatus. Tomum tertium Inſcriptionum Etruriae tuae quantopere deſiderem & expectem, verbis vix proferam. Dabis in eo & Graecum marmor, quod & Muratorius habet CDI. 4. ubi ΝΙΚΕΡΑΤΩΝ de patria puellae, vel patris accipit, & Κ° transfert *cui*: quod miror. Habet item Δ Ī pro tuo Δ Κ̄, quod legebam δεκάτῃ. Ita Κ° accipere mallem de Κώρῃ vico *Niceratum*, ut Νικεράτων ſit genitivus pluralis incolarum. Sed de his tu videris rectius. Donianos Indices tuos, in quibus magno & indefeſſo labore conficiendis, Scaligerum feliciter es imitatus, deſcribendos mihi curavi, deſcriptos diſſecui, ordineque paginarum Donianarum diſpoſui, ut mihi de ſingulis iam ſaxis conſtet, quoties & quomodo in Indicum tuorum Opere ſint adducta, etc.

„ In Gudiano & Doniano Opere eadem ſaxa dari, veniam omnino meretur; quod utrumque Opus eodem tempore, locis ſpatio terrarum valde

„ diſ-

„ diſtantibus, in lucem edebatur: at in Muratorii „ Opus magnam partem transfundi, indignor. Cur „ Muratorius Donianos tuos ſudores non eodem lo- „ co habeat, quo Gruteri, Reineſii, Sponii, Fa- „ bretti? etc. Geſtiret animus explicatius proloqui, „ quibus modis epigraphicum ſtudium poſſet reddi „ commodius, facilius, communius, niſi ea res epi- „ ſtolae modum omnem tranſgrederetur etc.

Praemiſſis hiſce Obſervationibus, inſertiſque in hoc Opere tamquam gemmis, nonnullas ſubiicere meas, proletarias quidem, non abs re eſſe videtur. Primum non arbitror puellae Chriſtianae nomen truncum in ipſo lapide ita ſupplendum ut dicat ΜΑΡΙΑ; nam marmoris fruſtulum quod deeſt, multa diligentia a me anquiſitum, nec inventum, non duarum, ſed ad minus quatuor, vel quinque litterarum capax videtur; adeo ut ſubſpicari pronum ſit ſcriptum ΜΑΡΚΗΛΛΑ, vel alterum nomen ſimile. ΜΑΡΚΙΑΝΑ. ΜΑΡΤΙΝΑ. ΜΑΡΙΤΙΜΑ; cuius nomen legitur in Chriſtiano lapide inter Boldetthianos ad Obſervationes in Coemeteria SS. Martyrum Lib. II. Cap. IV. pag. 370.

Praecedit nomen defunctae puellae Chriſtianae, ЄΝΘΑ ΚΙΤЄ. Haec formula vario modo, nec ſemper conſtanti, frequenter occurrit in Chriſtianis titulis. Exempla habes penes V. Cl. Antonium Mariam Lupium Florentinum, S. I. Presbyterum, in Diſſertatione & Animadverſionibus ad Severae Martyris Epitaphium pag. 51. Tab. VII. ЄΝΘΑ ΔЄ ΚЄΙΤЄ. ΜΝΙΑCЄΑC. facile ΜΝΑCЄΑC. *Hic iacet Mnaſeas*. Ibidem: ЄΝΘΑ ΔЄ ΚЄΙΤЄ ΙΟΥΛΙΑ-ΝΟC: *Heic iacet Iulianus*. Pag. vero 107. ſic:

ΠΙΣΤΟϹ ΕΚΠΙϹ
ΙΩΝ ΖΩϹΙΜΟϹ
ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙμΕ
ΖΗϹΑϹ ΕΤΕϹΙΝ
Ι. μΗ. Α. Ημε ΚΕ

ſcilicet: *Fidelis ex Fidelibus* (exiſtens) *Zoſimus hic iaceo: qui vixi annos duos, menſem unum, dies vigintiquinque*. Aliter in alio lapide apud eumdem pag. 177. ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ ΦΑΥϹΤΙΝΑ. *Hic dormit Fauſtina*. Frequenter etiam; ΕΝΘΑΔΕ ΚΙΤΗ ΕΝ ΕΙΡΗΝΗ. *Heic dormit in pace*; de qua formula vide Severanum, Romae Subterran. Lib. II. Cap. XXII. pag. 191. deſumta ex verſ. 9. Pſal. IV. *In pace, in idipſum, dormiam & requieſcam*. In noſtro igitur lapide: ΕΝΘΑΚΙΤΕ.

ΙΟΑΝΝΟΥ. Ioannes pater eſt huius Chriſtianae puellae. *Ioannis* nomen in Chriſtianis ſaxis non niſi ſaeculo V. uſurpatum animadverto. Ioannem & Varanam Conſules adnotavi in Parte I. huius Operis num. 134. pag. 168. qui Conſules in Oriente fuerunt anno poſt C. N. 457. Occurrit in Graecis & Latinis lapidibus apud Reineſium Cl. XX. num. CCCXXIV. & CCCXXV. In Aquileienſibus apud Cl. Ioannem Dominicum Bertolium num. DX. pag. 349. IOHANNIS LECT· CVM MATRE SVA AGNETA. In quo notanda interpunctio ·: pro puncto, uti etiam exhibet hoc marmor; & pag. 346. num. DIV. IOHANNIS MIL DE NVM CADISIANO. *Miles de Numero Cadiſiano*: item pag. 334. num. CCCCLXXXIV. adfertur marmor, ut adparet, vetuſtius, cum hac inſcriptione, tribuſque inſculptis figuris ſublatis manibus, more orantium, & duobus candelabris:

HIC.

HIC . REQVIESCIT . PVER . IOHANNES
QVI . VIXIT . ANN . IIII . MEN . II . D . XIIII .
DEPOSITVS . DIE . XIII . KAL . AVG . IN . PACE

Antiquius *Ioannis* nomen uſurpatum lego in monumento, quod vide ſi otium tibi eſt, hiſque deliciis frui gaudes, in Specimine Rei Nummariae apud celeberrimum virum Andream Morellium pagina mihi 107. in quo multa adnotari poſſunt.

Quod pertinet ad tertiam huiuſce lapidis lineam, certum indubitatumque eſt, non aliter ſcriptum quam, Κω ΝΙΚЄΡΑΤΩΝ. Interpretatio Cl. Hagenbuchii, licet coniecturam adpellet, mihi magis adridet, & veriſimilior videtur; nam Κω prima ſyllaba indicari putat nomen Κώρη, *vicum* nempe ΝΙΚЄΡΑΤΩΝ; *Niceratorum* populorum; qui vicum forſitan incolebant, qui a Theodoreto *Nicerte* adpellatur, ſitum apud Apameam Syriae. Sed exemplo Chriſtiani lapides Graeci apud Cl. Boldetthium Lib. II. Cap. XVIII. pag. 555. liquet interpretandum eſſe τὸ Κω, nempe ΚΩΜΗϹ. ſcilicet *pago*, ſeu *vico*; non autem Κώρῃ *regione*: lapis haec habet:

ΦΛΑVΙΟϹ ΠΑΥΛΟϹ
ΗΡΑΚΛЄΙΔΟΥΑΠΟ
ЄΓΥΠΤΟΥ
ΚΩΜΗϹ ΜЄΓΑΛ
ΗϹ..........
ΤΗϹ ΜЄΓΑΛΗϹ ΗΡΑ

Hoc eſt: *Flavius Paulus Heraclidis* (filius) *ab Aegypti pago magnae ...... magnae Heracleae*. In ſaxis militaribus, quae militum patriam declarant,

 ſimi-

ſimili modo per unicam litteram, vocis initialem, eam notatam cernimus, nempe N. vel NAT. *Natione*, MV. *Municipio*, *Municipalis*, D. *Domo*. Inſigne marmor Chriſtianum inter Aquileienſia Muſei ſui adfert praelaudatus Bertolius, in quo Luciae Severae filiae Zenobii, quae anno aetatis ſuae ſeptimo cum Deo fuit, adnotatur natale ſolum, nempe civitas Niloa, quae facile eſt Nilopolis Aegypti, laeva ad Nilum ſita, de qua Ptolemaeus: CΕΥΗΡΑ ΘΥΓΑΤΗΡ ΖΗΝΟΒΟΥ ΜΗΝΩΝ Ζ ΑΠΟ ΑΥΤΗΣ ΠΟΛΕΩΕ ΝΙΛΩΟΥ. Supereſt dubium, utrum ſcriptum ſit ΠΟΛΕΩΕ vel potius ΠΟΛΕΩΣ, ut ſubſpicor. In marmore Ethnico, quod dedi in Parte I. pag. 373. num. 128. fit mentio puellae Paſtophorae ΘΕΑΣ ΝΕΙΛΩΤΙΔΟΣ ΕΙΣΙΔΟΣ. ΑΓΝΗΣ. *Deae Nilotidis Iſidis caſtae*.

Perrari ſunt Chriſtiani lapides, in quibus defunctorum patria indicatur, in quorum ſerie & hic noſter adnumerandus. Apud Cl. Boldetthium paucos hoſce alios adnotare lubet: IN PACE DEFVNCTVS VERECVNDVS NATVS IN VRBE ROMA, ANNOS LXV. pag. 404. VICTORIA, DE REGIONE MADMEDERENSIVM. pag. 411. ΗΛΙΑΚΟΝ EMECHNON etc. ibidem. ANNEVS FORTVNALIS MILIS REGIONIS BISENTINAE. pag. 416. VALERIVS. LILA. SCVTARIVS NATIONE MAVRVS.

I M I I. Quod in quincta linea ſequitur poſt I, nempe ς. litera non eſt; ſed interpunctionis nota. In lapide Syracuſis advecto, qui adſervatur in Muſeo Collegii Panormitani Soc. Ieſu, notam aliam, ſimilem notae Arabicae σ σ adnotat praelaudatus amicus meus P. Lupius §. VIII. pag. 60. qui fuſius de hiſce interpunctionibus diſſerit.

ΠΙCΤΗ. *Fidelis*. Fideles Tertullianus adpellat *intinctos*, *&* *perfectos Dei ſervos*: Hieronymus *Chriſtianos*, in Dialogo adverſus Luciferianos. Vetuſti lapides diſtinguunt *Fideles*, & *Audientes*, quorum mentio in adlato a me lapide Chriſtiano in Par. I. hu-

huius Operis pag. 288. num. 2. *Fideles* namque, dimiſſis poſt miſſam *Catechumenis*, manebant, & orabant cum aliis Fidelibus, hiſque ſolis licebat recitare Orationem, quae propterea a veteribus vocatur Εὐχὴ τῶν Πιςῶν. Haec ex Suiceri Theſauro Eccleſiaſtico. Hac laude ornati Chriſtiani in ſepulcralibus titulis: ut ſupra: ΠΙCΤΟC ΕΚ ΠΙCΤΩΝ. *Fidelis ex Fidelibus*, nempe parentibus: & in adlato a me lapide: SOZOMENETI. ALVMNAE AVDIENTI. PATRONVS FIDELIS. uti haec etiam puellula. In aliis apud Cl. Boldetthium: FIDELIS IN CHRISTO. pag. 275. D. Paulus in Epiſt. ad Epheſios Cap. 1. Τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιςοῖς ἐν Χριςῷ Ἰησοῦ. *Omnibus ſanctis, qui ſunt Epheſi, & fidelibus in Chriſto Ieſu.* In aliis titulis apud eumdem: FIDELIS IN PACE pag. 392. & pag. 453.

CYRIACVS FIDILIS DECESSIT OCTO DIES
MINVS. A. TRES. ANNVS III. KAL. MAR.

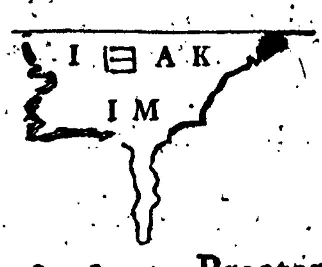
Hunc titulum ideo integrum protuli, ut de eius aetate, ut cernimus, adnotata in hoc lapide, non dubitemus: nec novum videatur trimam puellam, vel quadrimam, Fidelem nominari. S. Zoſimus Papa, quo ſedente obiit haec puella, ut in Libro Pontificali edito a Cl. Vignolio: *Praecepit, ut nullus Clericus poculum in publico propinaret, niſi tantum in cellis Fidelium, maxime Clericorum.*

ΞΑΝΔΙΚΟΥ. Singularis eſt in hoc lapide menſis Xanthici mentio, quem menſem Aprili Romanorum reſpondere Muratorius, & Fogginius indicarunt. Apud Aſianos is fuit anni ſextus menſis, cuius prima dies erat viceſima ſecunda menſis Februa-

bruarii, ea vero qua exibat, dies viceſima quarta Martii apud Romanos. De Aſianorum anno eiuſque menſibus conſulendus eſt magnus Henricus Noriſius, qui eius Diagramma exhibet in Diſſertatione I. de Anno Macedonum pag. 18. Igitur dies decima huius menſis Xanthici, qua haec Chriſtiana puella obiit in ſomno pacis, ex Noriſio correſpondet diei tertiae Martii Romanorum; ſecundae vero eiusdem menſis, ſi annus ſit biſſextilis: at ex curis viri doctiſſimi Iulii Pontederae in antiquitatum Latinarum Graecarumque Enarrationibus & Emendationibus Epiſt. XXVIII. apud Macedones Xanthicus menſis reſpondet Aprili; ſed obſervandum eſt hanc puellam ex patre Syro natam eſſe; adeoque ſtilo Syrorum crediderim annum & menſem numerari. Notandum quoque litteram Δ pro Θ; forte ratione pronunciationis, perperam ſculptam a quadratario; adeoque ΞΑΝΔΙΚΟΥ, pro ΞΑΝΘΙΚΟΥ.

ΑΥΓ. Ita quoque adnotatum nomen Auguſtorum in antiquis numiſmatis, quae vide in Muſei Florentini Tom. IV. & V.

T̊ Cum *o* ſuper crus T poſitum raro occurrit. In alio lapide Chriſtiano apud Gruterum, in quo Conſules memorantur Honorius & Conſtantius (perperam ſcriptum eſt ΚΩΝCΤΑΝΤΙΝΟΥ) adnotatum eſt ΤΟ. Denique minime dubitandum quin ſcriptum ſit ΟΝΟΡΙΟΥ ΑΥΓ. T̊ Ā. †. ſiquidem manifeſte adparet fabrile erratum; ſcribendum namque erat T̊ ĀI. ΟΝΩΡΙΟΥ.

2

4

2. 3. 4. Praeter adlatum Graecum epitaphium, alia quoque ſcripta Graecis litteris, & quidem non pau-

pauca, fragmenta haec quae eruta ſunt declarant. In 2. vides, ut in priore, forſitan notatum natale ſolum defuncti; nam occurrit K°. In tertio adnotandum ⊟ nempe *Theta* quadrata forma ſcriptum, ut in compluribus Athenarum vetuſtiſſimis nummis a Cl. Haymio editis; adeoque quum ſubſecutis barbaris ſeculis ſervatum videamus priſcum ſcripturae ſtilum; nil temere de aetate lapidum, cuius tempora non notantur, adfirmandum eſt. In quarto PIVS praedicatur defunctus.

5

6

7

5. Protulit hoc fragmentum Cl. Fogginius, cuius obſervationes non praetermittam. *Porro* (haec habet pag. 8.) *effoſſa ſunt & alia multa tum Graecarum, tum Latinarum Inſcriptionum fragmenta; ſed fieri non poſſe, ut vel una integra inſcriptio ex eis eruatur, diuturno labore & ſtudio incaſſum inſumpto, expertus ſum. Inter fragmenta Graeca inſignius viſum eſt quod ſubiicio, ubi legitur ſolemnis Chriſtiana formula, quae & in Judaicis ſepulchralibus titulis interdum occurrit:* EN IPHNH, *in pace*. Quae ſequuntur neſcio num ſignificent: *in Chriſto Ieſu*; nam referunt C I$\overset{H}{-}$I S: quod aliis expendendum relinquo. Additur etiam arboris ſeu palmae ramuſculus, & Crux, de quibus Chriſtianorum ſymbolis plura apud Agiographos Boſium, Arringhium, Boldetthium, & Lupium.

6. Conſueta formula, initium inſcriptionis Chriſtianorum veterum: ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ: vel ΚΕΙΤΕ: ΚΕΙΤΑΙ. quae quidem in Latinis huius Coemeterii

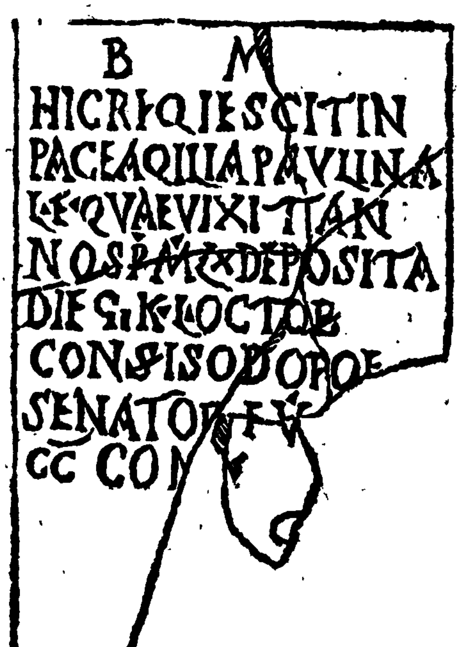
rii titulis conſtanter redditur: HIC REQVIESCIT, ſeu HIC REQVIESCET. quia I & E alternant. Sequitur Ɛ Z H. C Ɛ N. *vixit*.

7. In hoc PAKONIA Chriſtianae feminae, ut mihi videtur, nomen ſublucet.

Latina veterum Chriſtianorum epitaphia in eodem inſigni Coemeterio effoſſa, haec ſunt quae ſequuntur, quorum primum par Conſulum exhibet.

Marmorea tabula in multa fruſta diffracta, alta ped. Rom. II. unc. VI. *lat. ped. I. unc. II. eruta eodem menſe.*

8

8. Antequam Cl. Fogginius hunc lapidem deſcriberet, ipſe vidi, & accurate deſcripſi. In quarta linea L. F. ſecunda littera ampliore ductu tranſverſam ſuperne lineam ita extendit F. Legi etiam ANNOS P M L. In ſeptima, quum reperiſſem integrum fragmentum, legi ISIDORO ET SENATORE V V CC: neque deeſt punctum poſt CC CON; deinde paullo inferius ſe-

ſequitur ℘ . ſtilo quadratariorum conſueto, qui ſequioribus praeſertim ſaeculis frequentius hoc parergon, quo etiam voces interpunxere, uſurparunt. Haec igitur habet huiuſmodi praeclara inſcriptio: *Bonae Memoriae. Hic requieſcit in pace Aquilia Paulina Laudabilis Femina, quae vixit annos plus minus ſexaginta. Depoſita die ſeptimo Kalendas Octobres Conſ. Iſidoro & Senatore Viris Clariſſimis Conſularibus.* Supervacaneum eſt in ſeptima linea CON S̷ quae nota Conſules, qui ſequuntur, indicat, quum poſt eorum nomina iterum repetatur CON, nempe CONS. vel etiam CONSS.: ita enim ſupplendum hoc marmor, exemplo aliorum Chriſtianorum lapidum, hoc aevo exaratorum. In his, ut videre eſt apud Gudium, apud me in Donianis, & apud Fleetwoodum pag. 401. & 495. haec nota CONS, vel CONSS. interdum praemittitur Conſulum nominibus; interdum etiam ſequitur. Quadratarius noſter, quum in fine marmoris multum ſpatii, & locum ſupereſſe videret, eam notam CONS repetere voluit, ac praeterea addidit ℘. Notandae litterae B̷ & S̷ lineola proſciſſae, quae rarius in vetuſtis ſaxis occurrunt.

Flavius Anthemius *Iſidorus*, & *Senator* Conſules fuere anno poſt C. N. CCCCXXXVI. Apud Relandum in Faſtis Conſularibus altera inſcriptio adfertur, in qua primus *Senator*, ſecundus *Iſidorus* Conſules recenſentur: CC. SENATORE ET. ISIDORO. VV. CC. uterque Orientalis, ut de priori Iſidoro liquet, de quo vide quae adnotantur a C. V. Manſio Baronii Editore & Illuſtratore perpetuis Notis in hunc annum, Tom. VII. novae Lucenſis Edit. pag. 493. Ad eum Theodoſius Iunior Imperator direxit Reſcriptum de deportando Oaſim Neſtorio, deque eius libris comburendis, quod adfert Baronius: quod Reſcriptum Theodoſii in antiqua verſione Concilii Epheſini Cap. 83. hunc titulum praefert: *Interpretatio Sanctionis ſcri-*

ptae ad Iſidorum glorioſiſſimum Praefectum Praetorio, & Conſulem Ordinarium: quod hoc anno emiſſum eſt. In Faſtis Idatianis *Flavius Anthemius Iſidorus* adpellatur. Hic annus erat S. Syxti III. Papae quinctus: & circa hoc tempus aliquot viri docti (inter quos primum tenet locum urbis noſtrae, & Senatorii Ordinis immortale decus Philippus Bonarrotius, uti ſaepenumero ex eorum eruditis, quos conſeruimus ſermonibus, audivi) exſtructum cenſent Florentinum Baptiſterium, operum interna elegantia, muſivis operibus, & teſſellato pavimento, columnis praealtis, capituliſque auro fulgentibus, tribus etiam ianuis ex aere, caelaturis & anaglyphis operibus inſigniſſimum, & nulli ſecundum: cuius Baptiſterii, & Baſilicae iamdiu in votis habeo proferre accuratam Hiſtoriam, inſignibus refertam monumentis, quae nullis vigiliis ac laboribus parcens collegi; praeſertim ex locupletiſſima Bibliotheca Illuſtr. Caroli Thomae Strotii, qui meis hiſce ſtudiis una cum eruditiſſimis filiis ſuis egregie favit. Florentiam Romanae magnificentiae aemulam fuiſſe compluribus documentis, ab eruditiſſimo Vincentio Borghinio adlatis, exploratum eſt. Hoc ſiquidem anno idem S. Syxtus III. Pontifex Maximus, uti ex Pontificali Libro diſcimus: *Fecit & fontem Baptiſterii ad ſanctam Mariam, & columnis porphyreticis exornavit. Hic conſtituit columnas in Baptiſterio Baſilicae Conſtantinianae, quae ex tempore Conſtantini Auguſti fuerant congregatae, ex metallo porphyretico, numero* VIII. *quas erexit cum epiſtyliis ſuis, & verſibus exornavit. — Fecit etiam in Eccleſia Sanctae Sabinae fontem ad Baptiſterium.*

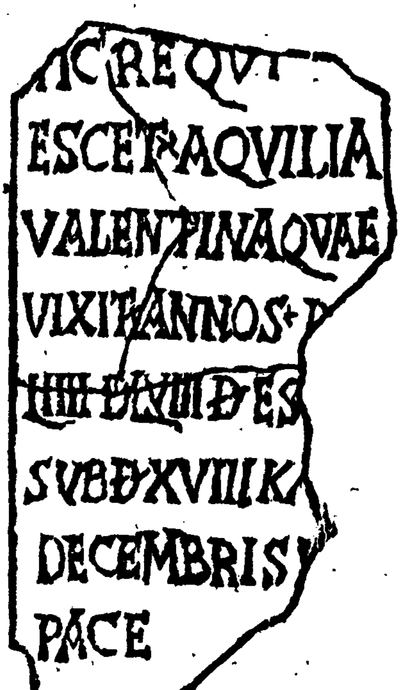
Huiuſce laudabilis feminae Aquiliae Paulinae ſoror fuiſſe videtur Aquilia Valentina, quae ei praemortua eſt ſex ante annis, & nominatur in ſequenti titulo: *quae vixit annos plus minus quinquaginta*

ſu-

ſupra quatuor , & dies octo & quinquaginta , depoſita ſub die decima octava Kalendas Decembris in pace. Frequentius in hiſce Chriſtianis titulis ſcriptum: HIC REQVIESCIT. In aliis plurimis apud Fabrettum Cap. VIII. DORMIT IN PACE. & in adlata a me e Muſeo Bonarrotio Par. I. pag. 220. num. 23. INTER DORMIENTES ZOHE. In altera apud Fabrettum pag. 553. HIC REQVIESCIT IN SOMNO PACIS FLORA etc.

Marmor effoſſum in eodem Coemeterio die XVI. *Maii eiusdem anni.*

9

Ibidem erutum marmor, eadem die & anno alt. ped. Rom. II. lata circiter IV.

10

B M
FL· MARTINA
PVELLA Q
VIXIT AN
NOS VI
ET M VIIII
D' P EST VIIII
KAL DECENB'
IN PACE

10. Irrepſit mendum in Fogginiana editione; nam perperam habet EL. MARTINA; quum marmor perſpicue praeferat FL. MARTINA: hoc eſt *Flavia Martina*, quae fuit e *Flavia* familia. Ex eadem, ſupra memoratus eſt num. 2. *Flavius Romulianus*, & eius fratres. Notum ſatis ſuperque eſt in vetuſtis

ſaxis alternare N. & M. quare nil mirum ſi in altero legitur XVIII. KAL DECEMBRIS. in hoc vero VIII. KAL DECENB'.

11

B ✠ M
IACET FVNDANIvS
OVIANVS LEC
OR QVI VIXIT AN
NIS XÇI MENS, ÇIII DXX
DEP IN PACE PRID NONA
S IANVAR
☧

12

HIC IACET BONE
MEMORIAE. CARTA
CO QVE VIXI P MAVO
XXII MARITVS ERPA
CONIVCI DILCISSIME
TITVLVM POSVIT, DE
POSITA

11. Deſunt fracto marmore in dextro ſummo latere aliquot litterae, quae facile ita ſupplentur: *Bonae Memoriae Hic iacet Fundanius Iovianus Lector* etc. Effoſſus eſt hic titulus ſub pavimento tribus fere ulnis, e regione Sacelli Nobb. Guidettiorum, v. Idus Martias anno MDCCXXXVI. ſtilo Florentino. Cl. Petrus Franciſcus Fogginius in quincta huiuſce lapidis linea MEN, S' Ç III. edidit. De Lectorum ordine, origine, inſtitutione, & quantum temporis in eo inſumerent, antequam ad alios adſcenderent, erudite idem Fogginius diſſerit in ſua Exercitatione pag. 9. 39. & ſequentibus. Alia plura colligi poſſunt, praeter Bingamum, ex Du-Cangio, & Suicero. Lectorum munus fuit ſacros Codices in Eccleſiaſticis conventibus populo legere; & ea quae Prophetae vaticinati ſunt praenuntiare; item ſacrorum Codicum ſervandorum curam gerere: ad quod munus primum provectae aetatis homines doctrina, moribus, & meritis ſpectantiſſimi ſunt delecti; poſtmodum im-

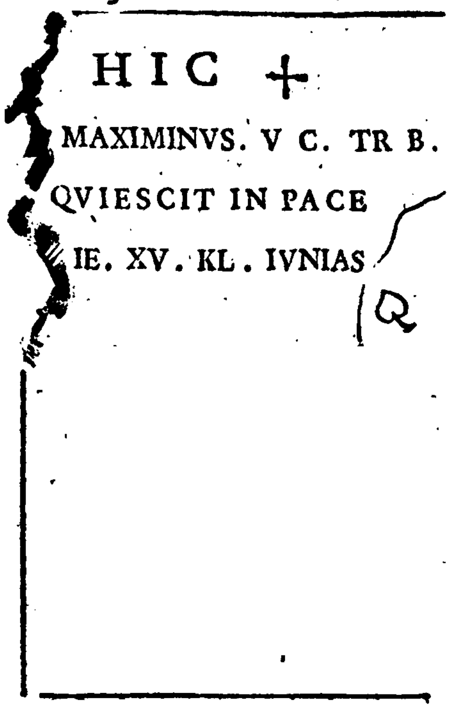
impuberes etiam admiſſi. Iamdudum multa in Chriſtianos lapides in Adverſariis habeo quae collegi, eo conſilio, ut omnem Eccleſiaſticam Hierarchiam, ſacroſque Miniſtros, & Fideles in Eccleſia ſancta Dei, lapidibus primis ſaeculis erutis, & in hac rem ſelectis, in quibus eorum fit mentio, itemque Sacramentorum, Obſervationibus aliquando, Deo dante, illuſtrem: adiecto Tractatu de rebus ad Religionem, & Ritus veterum Chriſtianorum ſpectantibus de eorum antiquiſſimis picturis, ſacriſque imaginibus; item de veſtibus ſacris, & communibus, de eorum donis, ſymbolis, & notis, quae in Chriſtianis Sepulchris occurrunt. Interim inſigne Diptychorum ex ebore cum ſacrorum, tum profanorum Syntagma in promtu habeo ut prelo quamprimum committam: quapropter eruditos Antiquitatis cultores enixe rogo atque obſecro, ut ſi quae Diptycha latere alicubi ſciant, nondum edita, mihi humaniſſime per litteras indicent, maximam apud omnes, & apud me gratiam inituri, quorum nomina debitis laudibus, grataque animi ſignificatione non fraudabo.

12. Prima lapidis linea HIC IACET BON, ita ſcripta eſt apud Cl. Fogginium; ſed revera E exigua quidem & minor reliquis characteribus non deeſt poſt BONE. In tertia etiam legi, & accurate in meis Schedis exſcripſi, QVE VIXI (nam deeſt T vel I. ſuperiacet linea, ut duarum litterarum vicem ſuppleat nempe I & T, VIXIT) P. MAIO deeſt N & S. *Vixit plus minus annos* XXII. Tum in Ethnicis, tum in Chriſtianis ſaxis occurrit ea formula TITVLVM POSVIT; de qua alibi nonnulla adnotavi. Ob marmoris inferiorem fracturam deſunt notae temporis, quo in pace obdormierit, & depoſita fuerit Carthago, cuius maritus fuit *Erpa*: num *Epaphra*, ita ſcriptum ob difficilem pronunciationem? Nihil dico de alter-

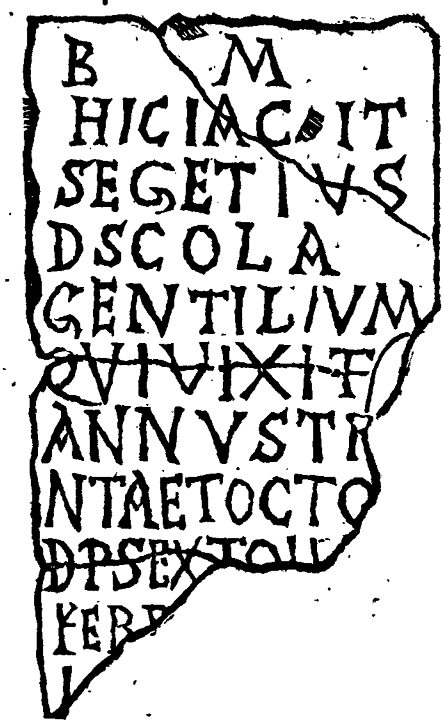
natio-

natione C & G, quae paſſim in vetuſtis inſcriptionibus occurrit.

13

14

13. Cl. Fogginius quid ſingularia illa TR B ſignificent non adnotavit. Sed minime dubitandum eſt exponenda eſſe *Tribunus Boluptatum*, nempe *Voluptatum*. Igitur ſic interpretanda eſt: Fortaſſe in principio deeſt familiae nomen FL. *Flavius*, ſive aliquid huiuſmodi: *Hic* † *Maximinus Vir Clariſſimus Tribunus Boluptatum* (*Voluptatum*) *requieſcit in pace* (ſupple RE*quieſcit* DP. DIE) *Depoſitus die* XV. *Kalendas Iunias*. Sequitur Q, quod Fogginius praetermiſit. Sexcenta occurrunt exempla in antiquis ſcriptis monumentis alternationis B & V. inter quas litteras in pronunciatione magna eſt adfinitas; quare licet hoc Tribuni munus, rariſſimo plane exemplo, & forſitan ſingulari indicatum ſit unica B. minime tamen dubito indicare Maximinum fuiſſe *Tribunum*

Vo-

Voluptatum, eoque in munere defunctum eſſe. Diſcimus etiam, ex hoc lapide *Clariſſimi Viri* titulum hiſce Tribunis Voluptatum, non ſecus ac Conſulari dignitate, vel Praefectura ſive Vrbi ſive Praetorio fulgentibus viris, honoris cauſſa tributum eſſe. Notum eſt ex Lib. XV. C. Th. l. 13. Tit. de Scaenic. Tribunorum Voluptatum munus fuiſſe curare ludos & ſpectacula ad hilarandos populos, quae veteres *voluptates* adpellabant, ut fuſius adnotavi ad numum Gordiani Pii maximum in Tom. II. Numiſm. Muſei Florentini Tab. LXI. num. II. pag. 118. Samuel Pitiſcus V.° *Tribunus*, eius fieri mentionem in ſingulari lapide adnotavit, quem adfert, ſed mutilum, ac multis mendis corruptum: nec alterum ſimilem reperies in univerſo Gruteriano Theſauro, & Reineſii Syntagmate. Eumdem magis integrum habes a me editum in Donianis Inſcriptionibus, Claſſ. XX. num. 63. pag. 537. quem Donius vidit exſcripſit.

FL. MAXIMO. V. C. CON
CESSVM. LOCVM. PETRO
ROME. ET. TRIBVNO. VOLVP
ET. CONIVGI. EIVS. IOHANN
PAPA HORMISDA ET TRANSM
DVS PRAEPOSIT. BASC BEATI PE

Protulit hunc ipſum lapidem, & cum aliis, in quibus Liberti Caeſarum Procuratores, & Scribae *voluptatum*, & ſervi a *rationibus voluptatum* recenſentur, illuſtravit Cl. Eques Victorius in ſua Diſſertatione Glyptographica Cap. XIX. Memoratur etiam in Co-

di-

dice Theodoſiano Diogenianus *Voluptatum Tribunus*; cuius munus, uti videmus ad ſequiora uſque tempora viguit.

Huic ſepulturae locum conceſſum, & coniugi eius ab Hormisda Papa in Baſilica Beati Petri, perſpicuum eſt. De eius munere dubitare videtur Paulus Aringhius, qui valde mancum adfert hunc titulum Lib. II. Cap. X. pag. 338. Romae Subterraneae. Sed, quod munus *Tribuni voluptatum* ad haec uſque tempora duraverit, teſtis eſt hic alter titulus a nobis prolatus: non enim aliter eas notas V. C. TR B. quam *Vir Clariſſimus Tribunus Boluptatum* ſeu *Voluptatum* explicari poſſe arbitror. Eximiam fuiſſe hanc dignitatem, exiſtimationem ſplendoremque viris contuliſſe, conſtat ex Caſſiodoro Variar. Lib. VII. 10. *Quapropter Tribunum te Voluptatum per illam iurisdictionem noſtra facit electio; ut omnia ſic agas, quemadmodum tibi vota civitatis adiungas: ne quod ad laetitiam conſtat inventum, tuis temporibus ad culpas videatur fuiſſe tranſmiſſum*. Igitur in pretio habendus & iſte lapis Chriſtianus, qui ſecundus eſt in ſerie eorum, qui *Tribuni Voluptatum* mentionem faciunt.

14. Sic interpretandus eſt hic titulus, licet in plura fruſta foſſorum incuria diſciſſus, & in fine valde mutilus: *Bonae memoriae Hic iacit (iacet) Segetius, de Schola Gentilium, qui vixit annos triginta & octo. Depoſitus ſexto Idus Februarias*. Sequitur veſtigium unius litterae, & ut videatur, forſitan ſcriptum IN PACE: ex quibus colligimus Chriſtianum hominem fuiſſe officio & dignitate in militia, ſeu Palatina Schola conſpicuum. Siquidem SCHOLA dicebantur in univerſum miniſteria Palatina Domus Auguſtae, quam Corippus feſtive deſcribit Lib. III. de laudibus Iuſtini Imperatoris, ita exordio facto:

Or-

Ornata eſt Auguſta Domus, iuſſuque Regentis
Acciti Proceres omnes, SCHOLAQVE *Palatî eſt*
Iuſſa ſuîs adſtare locis. ————

Corippus eos poſtmodum recenſet, qui *Caeſarienſes*, *Agentes in rebus*, *togatae militiae*, & *Magiſtriani* dicebantur, quod Magiſtro Palatino, ſeu Officiorum Magiſtro parerent, erantque in certas diverſorum graduum claſſes digeſti. Hos erudite enumerat Gutherius de Officiis Domus Auguſtae Lib. III. Cap. X. Fuit & inter has claſſes *Schola Gentilium*, qui a Scutariis diſtinguebantur, qui in ordine Palatinorum militum praecipui erant. Chriſtiana inſcriptio adfertur in Gruteri Theſauro pag. MLII. II. quae lucem huic quoque noſtrae adferre poteſt. Ea haec habet:

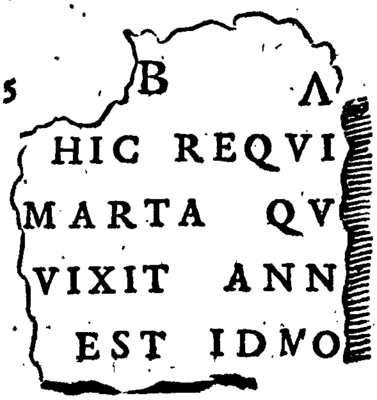
B · M · IN · PACE
FLANIGGO · SCVTARIVS
SCOLA · TERCIA · QVI
VIX · ANN · L · M · XV
MILITAVIT · ANN · VI
COGNATVS · DVLCISSIMVS
SORORIO · AMANTISSIMO

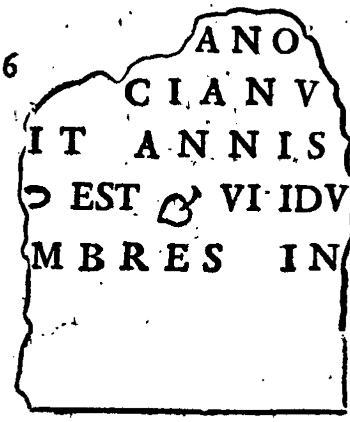
Hanc etiam profert, & illuſtrat Fabrettus Cap. III. num. 588. Vides in hac, ut in noſtra, ſcriptum SCOLA, pro SCHOLA. Ex Ammiano Marcellino Lib. XVI. diſcimus, Gentiles per municipia diſtribui conſueviſſe ab Imperatoribus, quod facere non potuiſſe narrat Iulianum Auguſtum, quum apud Senonas oppidum tunc opportunum abſceſſiſſet, & curaret ut milites, qui a ſolitis deſciverant praeſidiis, reducerentur. Id ipſum munus obiiſſe credibile eſt Segetium,

quum in hac Florentinorum Colonia degeret, in qua, quum Chriſtianis caſtris nomen dediſſet, defunctus florenti & immatura aetate, in hoc Coemeterio cum Fidelibus ſepultus eſt. Alterum virum dignitatis honore & muneribus praefulgentem, cui *clariſſimi* titulus datus eſt, nobis indicat Paulinus Presbyter in vita S. Ambroſii, quam hortante S. Auguſtino ſcripſit. Nam memorans D. Ambroſium in Tuſciam veniſſe invitatum a Florentinis, & Baſilicam Florentiae aedificaſſe magna totius Plebis ſanctae laetitia, atque exultatione: & Radagaſio Florentiam obſidente, quum deſperarent cives, cuidam per viſum adparuiſſe, poſtero die ſalutem adfuturam promittentem, quam obtinuere profligato Radagaſio cum ingenti exercitu ſuo; ſcribit Ambroſium hoſpitatum eſſe *in domo Clariſſimi quondam Viri* DECENTIS, *& quod eſt amplius Chriſtiani*. Idem etiam Paulinus inter veteres Chriſtianos Florentinos nominat *Panſophiam* Decentis uxorem, & *Panſophium* eorum filium. Pererudite hunc lapidem illuſtrat Celeb. Fogginius pag. 11. quem vide. Ceterum is notat Florentini hominis minime eſſe hanc inſcriptionem, atque ex eo conſtare ſibi adfirmat, quod ſit militis DE SCOLA (lege SCHOLA) GENTILIVM. Verum minime compertum videtur utrum indigena fuerit, an peregrinae conditionis. Cave autem coniicias, Segetium Ethnica labe infectum, quia dicitur de *Schola Gentilium*; nam, ut advertit praelaudatus Fogginius, *Schola Gentilium Seniorum* (nam erat etiam *Iuniorum*) dictum eſt Romanis Collegium militum ex Barbaris, qui aut ex foederatis erant, aut qui in leges Romanas ultro, vel deditione tranſierant. Profecto Chriſto nomen dediſſe Segetium, tituli huiuſce formulae, in Chriſtianorum ſepulcris atque in his etiam adhibitae, non obſcure declarant. Igitur in uno eodemque Coemeterio nullum, ut hodie fit, habitum

fu-

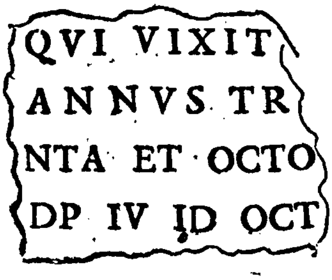
ſuiſſe diſcrimen priſcis ſaeculis Chriſtianorum tum divitum nobiliorumque, tum etiam tenuiorum, animadvertimus.

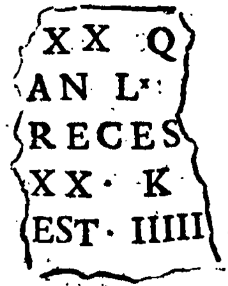
15

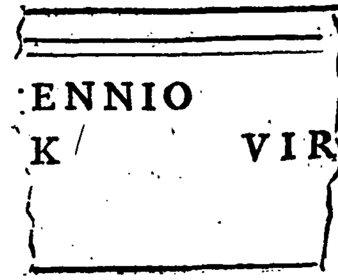
16

15. Haud difficile totus ſuppleri poteſt hic titulus Chriſtianus: *Bonae Memoriae Hic Requieſcit Martha quae* vixit annis ...... *depoſita eſt Idibus Novembris* .... Marmor, in quo hic titulus ſcriptus eſt, quod notabam, album quidem eſt; ſed nigris maculis variegatum.

16. CIANV. Forſitan MARCIANVS. Tam male fractum eſt hoc marmor, ut defuncti, ſeu defunctae nomen in priore linea vix erui poſſit. Occurrit in Chriſtianis ſaxis MARCIANO, & MARCIANI, apud Cl. Boldetthium Obſervat. in Coemeter. SS. Martyrum Lib. I. Cap. XIV. pag. 55. quare in altera linea ſubſpicor ſcriptum MARCIANVS.

17

18

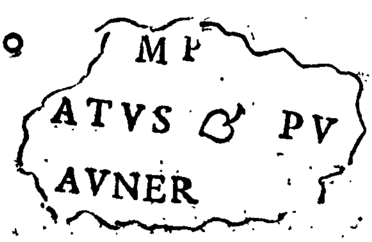
19

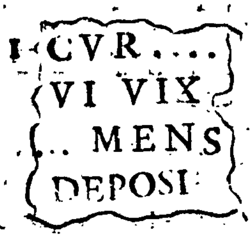
 17. AN-

17. ANNVS: hoc eſt: ANNOS. In vetuſtis ſaxis interdum FATVS MALVS pro *Fatum malum*, & alia huius generis complura exempla occurrunt.

18. RECES.... hoc eſt: RECESSIT. Ita etiam ſcriptum in Gruteriano lapide pag. MLIX. 7.

19. Magnam fragmentorum e marmore congeriem, in quibus litterae ſcriptae; ſed ex his ne unum quidem integrum nomen expiſcari potuimus. Duo ex his plures continere litteras vidimus, quae ſubiicio.

20

21

20. Exſtat etiam fragmentum marmoris, in quo ſculptura lineari unico ductu ſculptum eſt vaſculum utrinque anſatum, quod ſarcophagi ornamentum fuiſſe ſubſpicor. Effoſſum quoque vaſculum cum operculo acuminato ex aere, quod ita claudit, ut aperiri facile poſſit.

21. Ceterum ſi quis accurate huius Baſilicae ab antiquiſſima origine ſua Hiſtoriam ſcribere voluerit magnam apud eruditos homines gratiam inibit. Locupletiſſimum exſtat penes Sanctimoniales generis ſplendore & pietate conſpicuas Chriſti Ancillas Chartophylacium, e quo etiam ad patriam Hiſtoriam illuſtrandam multa inſignia monumenta eruere poterit. Honoribus, & privilegiis ſane multis tum Baſilicam, tum Monaſterium ornarunt non pauci Summi Eccleſiae Dei Pontifices, inter quos eminet Nicolaus II. antea Florentinae Eccleſiae Pontifex, qui vetuſtate conlabentem Baſilicam & Monaſterium a ſolo refecit, & exſtruxit, & Templum ſolemni ritu conſecra-

vit: cuius rei perenne exſtat in marmorea tabula in eadem Eccleſia monumentum quod ſubiicio.

TEMPLVM HOC DEO ET B. FELICITATI DICATVM
ET ANNIS IAM IↃCC. ET VLTRA PERACTIS SACRIS HISCE
VIRGINIBVS A ROM. PONT. DATVM NICOLAVS II.
QVI EARVM MONASTERIVM FERE DESTRVCTVM DVM
EPISCOPALI MVNERE IN FLORENTINA SEDE FVNGERETVR
COOPTATO NOBILIVM SANCTIMONIALIVM COLLEGIVM
REAEDIFICANDVM VII. IDVS NOVEMBRIS, QVAE FVIT DIES
DOMINICA POST FESTVM OMNIVM SANCTORVM
SOLEMNITER CONSECRAVIT QVARVM RERVM MEMORIA
NE PEREAT
SANCTES ASSETTATIVS EIVSDEM TEMPLI PRIOR
MONVMENTVM HOC PONENDVM CVRAVIT ANNO DOM. CIↃ. IↃ. C.

Hoc ipſum adfert de Eccleſiaſticis Antiquitatibus, deque Theologorum Florentinorum Collegio optime meritus, Cl. V. Lucas Ioſeph Cerracchinius in Chronolog. Sacr. Epiſcoporum & Archiep. Florentinorum pag. 49. quam nunc aliis monumentis illuſtrat, amplificat, & emendat, & ut quamprimum in lucem proferat, valde optamus. Nicolaus II. Florentiam adveniens anno MLIX, ſuaque implens maieſtate, Baſilicam hanc cum Monaſterio a ſe exſtructam memorata die conſecravit, cuius rei monumenta Hiſtoriae Eccleſiaſticae maximus parens Baronius adfert Annal. Eccleſiaſt. Tomo XI. ad hunc annum, & Ferdinandus Vghellius Ital. Sacr. Tom. III. illuſtrat. Huiuſce dedicationis fit mentio in vetuſtiſſimo Kalendario, quod vidi penes ipſas Sanctimoniales. Privilegiis Monaſterium ornarunt alii Pontifices Gregorius VII. anno MLXXVII. Calliſtus

II. an-

II. anno MCXXIV. quae Innocentius III. an. MCCIX. confirmavit : ea etiam ab Alexandro IV. anno MCCLVII. a Martino IV. anno MCCLXXXIII. a Nicolao IV. anno MCCXC. ab Innocentio VII. anno MCCCCVIII. poſtmodum a Paulo V. anno MDCXV. & ab Vrbano VIII. annis MDCXXIV. & MDCXXVI. aucta & confirmata legimus. Multa etiam beneficia, & decora contulerunt Florentinae Eccleſiae Antiſtites Reinerius an. MLXXVII. Franciſcus an. MCCXCVIII. multaque donavit magnificentiſſima Beatrix Marchioniſſa Tuſciae; quae omnia, ut brevitati ſtudeam, aliis illuſtranda relinquo. Exſtant in eodem Chartophylacio aliquot pervetuſti Codices, nempe duo *Biblia Sacra*, duo *Paſſionalia*, tria *Homiliaria* duo *Pſalteria*, aliique Codices ad uſum Chori pertinentes. In hoc Monaſterio floruit, quae in oſculo pacis in Domino obdormivit anno MCLXIII. B. Berta, ut fertur, e nobiliſſima Bardiorum proſapia. Tribunal Chori pervetuſtis olim picturis ornabatur, quae octo tabulis SS. Machabaeorum martyria exhibebant, quorum Officium proprium exſtat in *Rationali divinorum Officiorum*, quod uti nota eidem adiecta teſtatur, ſcriptum eſt anno MCCCLXIV. Hae tabulae hominum ignorantia & iniuria deletae ſunt anno MDXCVI. Sacrae porro Virgines antiquitus an. DCCCL. ex alio Parthenone contiguo, S. Mariae Magdalenae ſacro; migraſſe in hoc Monaſterium feruntur. Baſilicae huius vetuſtiores, quae mentionem faciunt tabulae, quae reperiri ad hoc tempus potuerint, ſub Sichelmo Florentino Epiſcopo anno XCLXXIII. memorantur. Nonnulli cenſent antiquiora haec Virginum Monaſteria ſub Pelagio II. Pontifice Maximo coepiſſe, qui Florentiae Eccleſias aliquot conſecravit, ac praeſertim S. Mariam Maiorem, anno DLVI. quin ex eius epiſtola Decretali ad Epiſcopum Florentinum, antiquiorem Collegiorum ſacrarum

Virginum, Ancillarum Chriſti originem eruere non obſcure poſſumus.

Me hortante, ut nulla futurorum ſaeculorum labe tam inſignis ac venerandi Coemeterii deleretur memoria, in ipſa Eccleſia honorifico in loco Chriſtiani lapides conlocati ſunt, ſubiecta epigraphe, quam ſcripſi, meis votis morem perhumaniter gerente eiusdem Eccleſiae, & Monaſterii Praefecto vigilantiſſimo Ioanne Baptiſta Brunio.

Inter ſacra Florentinorum Coemeteria principem locum iure ac merito obtinet illud, quod S. Miniatis Martyris Florentini dicitur, in quo tum eius oſſa, tum complurium Sanctorum, qui cum eo paſſi ſunt, tumulata in Confeſſione eius inſignis Baſilicae in pace quieſcunt. Lectorem pluribus non moror, quum ſufficere ad id declarandum poſſit, monumentum quod ſubiicio.

VETVS PRISCORVM CHRISTIANORVM COEMETERIVM
HOC IN LOCO SITVM
IN QVO
IVXTA ANTIQVAM ET FIDELEM TRADITIONEM
SVMMORVM PONTIFICVM. FLORENTINORVM PRAESVLVM
IMPERATORVM AC PRINCIPVM
DIPLOMATIBVS CONFIRMATAM ATQVE ADSERTAM
INNVMERABILIA PAENE SANCTORVM MARTYRVM CORPORA
OLIM TVMVLATA FVERE
COSMI III. MAGNI ETRVRIAE DVCIS
AD AVGENDAM FIDELIVM VENERATIONEM IVSSV RECOGNITVM
IN EO LOCVLIS CINERIBVS AC OSSIBVS PLVRIBVS REPERTIS
NONNVLLA EORVMDEM OSSIVM FRAGMENTA
QVAE COLLIGI POTVERVNT
IN PLVMBEA VRNA REPOSITA
ET VNA CVM EFFOSSA HVMO IISDEM CINERIBVS COMMIXTA
THOMAS EX COMITIBVS DE GHERARDESCA
ARCHIEPISCOPVS FLORENTINVS
HIC RVRSVS RECONDI MANDAVIT
ANNO REPARATAE SALVTIS MDCCVIII.

Baſi-

Baſilica eſt valde magnifica, muſivis picturis, marmoreis columnis, Choro marmoreo, undique moeniis elegantiſſimis miroque opere exſtructis cincto, cum ambone ornatiſſimo, marmoreis itidem columnis ſubfulto, & caelaturis undique exſculpto. Frons templi cum gradibus ſplendida & magnifica eſt: pavimentum miro opere teſſellato ſtratum: tota autem Baſilica inſignibus ubique monumentis adeo referta eſt, ac celebris, ut luculenta Hiſtoria aliquando, ut ſpero, favente Deo, illuſtrari a me poſſit. De paſſione S. Miniatis Martyris Florentini, & Sociorum eius, fuſius agendum, deque eius cultu, celebritate, diviniſque officiis: cuius Lectiones primus erui e vetuſtiſſimo Codice Bibliothecae Strotiae, &, ut publici iuris fierent, cum P. Orlendio Viro Clariſſimo communicavi, qui edidit Par. II. Vol. II. Lib. III. Cap. XXXIV. pag. 1142. Orbis Sacri & Profani.

Baſilicam hanc plane magnificentiſſimam Ildebrandus Epiſcopus Florentinus, de quo ſupra dictum eſt, adiutus praeſidio & favore S. Henrici Imperatoris, & Conegundae coniugis eius, anno MXIII. aedificandam curavit, & dedicavit, multiſque donis locupletavit, quod Tabulae ab Vghellio V. C. editae Tom. III. Italiae Sacrae, teſtantur. Divina officia in ea primum perſolverunt Monachi Cluniacenſes; poſtmodum pietati Monachorum Montis Oliveti adſignata eſt, honoris cauſa additis a Florentina Republica eidem Baſilicae & Monaſterio Defenſoribus & Conſervatoribus, Conſulibus Vniverſitatis Artis Calliſmalae. In hac ipſa Baſilica ſanctitatis ſuae ſplendidiſſimum tirocinium auſpicatus eſt Ioannes, Gualberti filius, cui, quod hoſti interfectori Vgonis unici fratris ſui vitam clementer donaſſet, Feria VI. in Paraſceve, quum in anguſtiis & aditu montis, qua iter eſt ad hanc Baſilicam

S. Mi-

S. Miniatis, interficere poſſet, Crucifixi imago caput eis flexit: quod miraculum ita expoſitum invenio in vetuſto Codice manu conſcripto, qui exſtat penes Excellent. Virum Octavium Vignalium, Florentini Archiepiſcopalis Tabularii Praefectum, cuius Auctor, mox nominandus, rem notatu dignam memorat, ab aliis Scriptoribus non tam accurate ſcriptam, quam doctis viris expendendam propono. Haec ſunt eius verba, pag. 34. a tergo: *Il qual San Giovanni di Meſſere Alberto* (*h. e.* Ioannis Gualberti filius) *ſendogli ſtato morto un ſuo fratello, e ſua adverſari iſtavano armati per grande paura. Eſſendo Santo Giovanni iſulla choſta di Santo Miniato, preſſo alla Ciptà di Firenze, trovoe il ſuo nimicho in uno andito in tal modo, che non ſi poteva fugire. Gittoſſi a piedi di Santo Giovanni: iſmontò da chavallo, e rizzólo, dicendo vieni mecho: e menollo nella Chieſa di Santo Miniato a Monte, e dinanzi al Crocifixo l'offerſe, dicendo: Singnore, choſtui per tua parte mi chiede perdono, ed io non te lo poſſo, ne debo neghare, e atte io l'offero, e donotelo, e perdonogli. Allora il Crocifixo, era di lengname inchatenato al muro, ſi ſpicò, e la chatena, e tutto ſi chinoe per inſino al chapo di Govanni, e del ſuo nimico, a dimoſtrare, che ſommamente l'avea in piacere, e dipoi il Crocifixo ritornò nel luogo ſuo. Il qual Crocifixo è nel mezzo della Chieſa al primo Altare in Samminiato, ricamente adornato. Moſtraſi alchuna volta in feſte ſolenne, e anchora la teſta, o vo dire orliqua di Santo Govanni di Meſſere Alberto, è alla Badia di Valembroſa ricamente fornita di ariento, e iſmaltato etc.* Codex a me viſus continet memorabilia Eccleſiarum, aliorumque monumentorum, quae Florentiae, vivente eodem Auctore, ſpectabantur. Ea rudi ſtilo, ut ſaeculum XV. ferebat, deſcripſit Marcus Ruſtichius, Bartholomaei filius, Aurifex Florentinus, qui in Arte ſua deſcriptus legitur, ex Re-

geſto adſervato in regio Archivo. Porro venerabilis eiusdem Crucifixi Imago in Eccleſiam S. Trinitatis Monachorum Valliſumbroſae ſolemni pompa Florentiam translata, ibidem nunc adoratur, &. quotannis Feria ſexta in Paraſceve, Chriſti fidelibus honorificentiſſimo cultu oſtenditur.

In hac Baſilica S. Miniatis Martyris *Sanctorum Corpora novem quieſcere* memorantur in Charta donationis Graſulphi Epiſcopi Florentini, anno DCCCXCIX. quam adfert Vghellius Ital. Sacr. Tom. III. pag. 27. adeoque ea in priore Baſilica exſtabant, ante quam Ildebrandus hanc, quam hodie cernimus, aedificaret, dedicaretque. De recognitione Corporum S. Miniatis, & Sociorum eius Martyrum, quae contigit regnante Coſmo III. Magno Duce Etruriae, ſedente Thoma ex Comitibus de Gherardeſca Archiepiſcopo Florentino, meminit Cl. V. Marcus Antonius Boldetthius Obſervat. in Sacra Martyrum Coemeteria Lib. I. Cap. XXXIII. pag. 167.

Veterum Patrum, monumentorumque traditione alterum religione venerandum Coemeterium primorum Chriſti Fidelium exſtitiſſe accepimus apud Baſilicam S. Laurentii, priſco aevo extra urbis Florentiae moenia ſitam, in quo conditum fuiſſe perhibent Corpus S. Zenobii Epiſcopi Florentini; quem ad Dominum migraſſe non multo ante annum CCCCXXIX. non inepte, ac ſine ratione ſibi perſuadent celeberrimi Agiographi Bollandiſtae; ex eo etiam quod Paulinus Presbyter, a nobis ſuperius laudatus, qui vitam S. Ambroſii ſcripſiſſe memoratur, anno CCCCXII. perſpicue narret, quod hoc ipſo tempore adhuc viveret S. Zenobius: quae omnia accurate expendens famigeratiſſimus Florentinus Polhyſtor Ioannes Lamius in Par. II. ſui Hodoeporici, pag. 525. & 535. acerrime damnat inſcriptionem in-

ciſam in columna, quae poſita eſt, & ad hoc tempus erecta cernitur in platea Baptiſterii S. Ioannis, in qua narratur S. Zenobii Corpus e Baſilica Ambroſiana in maiorem Baſilicam translatum fuiſſe ANNO CCCCVIII. DIE XXVI. IANVARII. *tempore Imperatorum Arcadii & Honorii, anno* VI. *fer.* V. quae manifeſte errores non paucos continet. Hiſtorica quidem narratio, & Translatio ſacrorum Pignorum vera eſt; ſed animadvertendum eſt, hanc ipſam, quam hodie cernimus marmoream columnam, cui impoſita Crux eſt, & Translatio Corporis Sancti Antiſtitis Zenobii peſſimis litteris, Gothico more ſcriptis, adnotatur, eoque loci conlocata in memoriam dicitur, in quo arida arbor tacta a feretro Corporis Divi Zenobii hieme reluctante, Ianuario menſe, in frondes ac flores erupit, non illam ipſam eſſe, quae tunc primum poſita fuit; verum alteram, quam ſaeculo XIV. iterum, priore conlabſa, erectam fuiſſe mihi conſtat ex monumentis, quae adſervantur in Tabulario Collegii Conſulum Artis Calliſmalae, ſeu Florentinorum, ut aiunt, Mercatorum, quorum excerpta vidi in celeberrima Bibliotheca Strozia, V. C. Senatoris Caroli Strotii, qui Antiquitatum Parens merito dictus eſt, manu exarata. Namque in his memoriae proditum in feſtis, quae maxima iamtum exterorum hominum frequentia Florentiae fiebant in diebus Nativitati S. Ioannis Baptiſtae proximis, quum vela undique circa Templum & Baptiſterium eius ornatiſſima ad arcendum aeſtum longe lateque expanderentur, funeſque quibus ſubſtentabantur, ad illam etiam marmoream columnam circumligati eſſent, repente turbato caelo, exortoque ventorum furentium terrifico turbine, eam ad terram corruiſſe, idque contigiſſe anno MCCCXXXIV. Complures columnas primum in porticu Baſilicae Baptiſterii poſitas, vetera eadem monumenta memorant. Altera adſi-

milis fuit, quam primum poſitam fuiſſe memorato in loco, in platea nempe Baptiſterii, atque in ea ipſa adnotatum fuiſſe tempus Translationis Corporis B. Zenobii conſtat, & miraculum quod contigit: quae poſtea, ut diximus, quaſſata, & dimota e ſua ſede, furente turbine, corruit: aliae vero quatuor perſimiles columnae tribunal ſubfulciunt muſivo opere pictum in eadem Baſilica S. Ioannis: altera ex iisdem columnis ſubſtituta eſt in locum columnae vetuſtioris, in qua iterum, ut ea ferebant tempora barbara quidem, ſcriptam rurſus cernimus memoriam eiusdem celebris Translationis Corporis S. Zenobii e Baſilica S. Laurentii in Maiorem Eccleſiam, ſed cum mendis, & ſatis incurioſe; quum eius temporis homines magis cuperent exſtare memoriam patrati miraculi, quam tempus ſine mendis adnotatum. Effractae illius columnae fragmenta in varios uſus tranſiere; alterum praegrande fragmentum diſſectum, ut abacos conficeret, e ſuburbana ſua villa, in qua inter varia Antiquitatis monumenta collocarat praelaudatus Senator Carolus Strotius, Florentiam nuper advehendum curavit, eius nepos Carolus Thomas Strotius, a me frequenter laudatus, in cuius aedibus, ſi qui ſunt qui cupiant, videre poſſunt. Si huius marmoris fragmenta diſſecta conferantur, columnam, quae ad hoc tempus cernitur in platea Baptiſterii, optime cum iisdem convenire, omninoque ſimilem cum vetuſtiore eſſe reperiemus. Siquidem marmor eſt mire variegatum, undis quodammodo ſtriiſque rectis obliquiſque, non ſine voluptate ſpectandis, diſtinctum. Haec quae ex antiquis tabulis memoravi, quum nota non eſſent Cl. Ioanni Lamio, nil mirum ſi huiuſce columnae inſcriptionem improbavit, nec proxime ſaeculo V. ſcriptam eſſe cenſuit, & minime ſinceram eſſe, quo ad ipſam ſcribendi formam, & menda adfirmavit, quum

ip-

ipſam eſſe vetuſtiſſimam quosdam credere, quibus etiam haec quae adnotavi incomperta, animadverteret. Sed de his, Deo dante, alibi fuſius.

Baſilicam Ambroſianam veteres noſtri Florentini Scriptores ex eo dictam narrant, quod S. Ambroſius, quum Florentiam adveniſſet, & S. Zenobium conveniſſet, eam Divo Laurentio Martyri conſecrarit. In eo etiam Sermonem, cui titulus (forſitan non genuinus) *Exhortatio ad Virgines*, habuit, quod adſtruit vir Cl. Vincentius Borghinius in Libro de Eccleſia, & Epiſcopis Florentinis pag. 363. In eo ſermone laudat S. Ambroſius *Iulianam* ſanctam ac piam feminam, quae Domino Templum paravit atque obtulit, quod ex eius nomine, propterea quod dedicaverit, & Reliquias SS. Vitalis & Agricolae, MM. quas Bononia ſecum adtulit, condiderit, Ambroſiana etiam nunc adpellatur. Probabile eſt hanc Iulianam in hoc Coemeterio tumulatam fuiſſe, & ad eam pertinere antiquum titulum, ex eodem Coemeterio erutum, & Senatori Philippo Bonarrotio dono datum, in cuius Muſeo adſervatur, cum hac epigraphe: A ☧ ω. *Hic requieſcit in pace Ancilla Dei Iu*LIANA, *quae vixit* .... & .... quem a me editum vide in Parte I. huius Operis pag. 220. n. 22. eumdemque a me acceptum, iterum in lucem protulere Viri Clar. F. Franciſcus Orlendius in Par. II. Lib. III. Cap. XXXVIII. pag. 1266. Orbis Sacri & Profani, & Petrus Franciſcus Fogginius pag. 4. praelaudatae Exercitationis. Hanc ſanctiſſimam feminam Iulianam Florentinis tribuit magnus Annalium Eccleſiae parens Cardinalis Baronius in Notis ad Martyrologium, VII. Idus Februarias, nec Bononienſibus abſcribit; quamvis aliqui Bononienſes Scriptores ſuam eſſe ſcripſerint: *Bononiae, Sanctae Iulianae Viduae: De eadem Tabulae Eccleſiae Bononienſis. Iulianam Viduam laudibus cumulat Sanctus Ambro-*

broſius in Exhortatione ad Virgines; ſed illa, ut adparet, Florentiae nobiliſſima Femina claruit, quae erexit illic illuſtrem Baſilicam, quam Sanctus Ambroſius dedicavit, locupletavitque Sacris Reliquiis Sancti Agricolae Martyris, quas Bononia ſecum detulerat. Iulianam a D. Ambroſio laudatam, Florentinam eſſe, non Bononienſem, apertiſſime docet in eruditiſſimo Opere ſuo Adnotationum in Feſta Dominica, & S. Mariae Virginis iuxta ordinem Kalendarii Romani Par. III. Tit. XXXIV. & ſeqq. Eminentiſſimus LAMBERTINIVS, Archiepiſcopus Bononienſis, nunc Sapientiſſimus Eccleſiae Catholicae Summus Pontifex BENEDICTVS XIV., omni laude maior, ſcriptis, rerumque praeclare geſtarum gloria immortalitate digniſſimus. De hac Iuliana fuſius etiam Borghinius de Epiſcopis Florentinis Tom. II. pag. 375. Coſmus Valerius Zanius Bononienſis in Vita S. Petronii Part. II. pag. 96. item Pellicionius in Vita S. Iulianae Bononienſis Lib. I. Cap. VII. & Silvanus Razius in Vitis Sanctorum Florentinorum; qui omnes S. Iulianam Bononienſem ab Iuliana Florentina Vidua diverſam eſſe ſatis ſuperque adſtruunt, ac teſtantur.

Extra Vrbis Florentiae moenia alia fuiſſe veterum Chriſtianorum Coemeteria ſubſpicari facile poſſumus, non tamen certis rationum momentis probare. Duos adferre lubet antiquos lapides, quos ſua aetate vidit, & exſcripſit V. C. Senator Carolus Strotius, quos habet Codex XII. pag. 197. eius Bibliothecae, & adfert praelaudatus Cl. Fogginius in ſingulari Exercitatione *de Primis Florentinorum Apoſtolis* pag. 5. Ita ſe habent:

22 HIC REQVIESCIT FELICITAS QVAE VIXIT MEN... DIES...

23

. . . . C E . . .
. . . . . I N S V A . . . . .
Q V I V I X I T . . . .
. . . . . L X I I . D . P . . .
. . . . A L M A I . . . . . .
. . . . S X . . . .

23. Eruti ſunt, & exſtabant in Aede S. Pauli, antiquitus extra moenia Vrbis Florentiae ſita; nunc intra urbem, quam Coenobitae Carmelitae Excalceati, ut aiunt, nunc obtinent. Hoc loci Coemeterium priſcorum Chriſti Fidelium fuiſſe adlatae inſcriptiones ſuadent, in quibus, quae primoribus ſaeculis in uſu erant formulae Chriſtianorum titulorum, adhibentur; nempe HIC REQVIESCIT. & in altera CE. nempe IN PACE. mox DP. hoc eſt DEPOSITVS AL MAI. id eſt KAL MAIAS.

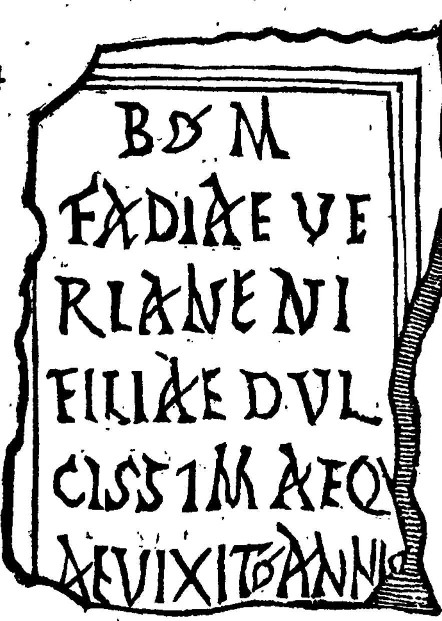
Interdum ea formula DP repetitur in Chriſtianis titulis, & ſcribitur DPS, ut in ſequenti, paucis ab hinc annis Romae effoſſo e quodam Coemeterio, quem lubenter profero, quod nondum lucem adſpexerit.

DPS CYRILLES QVAE VIXIT
ANN XX DIES V QVE FECIT
CVM VIRC SVO ANN V
ET MESES VIII DIES VIII
DPS VII IDVS AVG · IN PACE

Si quis etiam ſubſpicetur Chriſtianum eſſe lapidem hunc, qui ſequitur, quod nec Cl. Fogginio im-

improbabile videtur pag. 6. coniicere etiam licebit Chriſtianorum antiquorum Coemeterium exſtitiſſe, propter Aedes S. Felicis ad pontem Emae, quam Eccleſiam ſummo in honore ſemper fuiſſe, ex priſcis Tabulis ſaeculo XIV. exaratis, colligo, in quibus Canonicos in ea divina Officia perſolviſſe compertum eſt. Hunc titulum invenit III. Eid. Quinctiles, anno MDCCXXXVI. V. C. Ioſephus Maria Brocchius, editis ingenii monumentis, ac praeſertim Vitis Sanctorum & Beatorum Hominum Florentinorum de Vrbis noſtrae gloria & ſplendore optime meritus, quem in ſuis Vrbanis Hortis, ne periret, nuper cum aliis conlocavit. Ita igitur rudi ſaeculo ſcriptus cernitur, quo nova veteris ſtili exarandarum litterarum documenta indicari poſſunt, quod fecit Cl. V. Fogginius, qui & alia erudite adnotat.

24

24. Primaevae Florentinorum Chriſtianorum pietatis alia etiam exſtant inſignia monumenta, nempe *Sepulchra Sanctorum Chriſti Martyrum Creſcii, & Sociorum eius*; item *SS.* Pamphilae & Cerbonis;

alio-

aliorumque Sociorum, qui Decio imperante, paſſi ſunt in Valle Cava regionis Mugelli: quo in loco in memoriam eorumdem Sanctorum Martyrum, ac ſuper eorum Sepulchra condita eſt Baſilica vetuſtate, & priſcis monumentis inſigniſſima; de qua luculenter, & de eorumdem Martyrum paſſione diſſeruit Marcus Antonius Mozzius Canonicus Florentinus, vir eruditione & ingenio excultiſſimus, ac nemini ſecundus. Nihil de hoc vetuſtiſſimo Coemeterio, deque *Martyrum Monte*, non longe a Valle Grevis fluvii ſito, quo in loco paſſos eſſe complures Chriſti Fideles, Patrum traditione accepimus, & in loculis ſub altari Eccleſiae S. Iuſti, quae in vertice praealti montis dedicata eſt in memoriam eorumdem *Iuſtorum*, reperta fuiſſe SS. Martyrum Lipſana, editis tabulis, docet F. Franciſcus Orlendius Ord. Praedicat. Magiſter, & in Piſano Athenaeo Theologicorum Dogmatum Profeſſor, Orbis Sacri & Profani Par. II. Lib. III. Cap. XXXIX. pag. 1303. ad quem Lectores, brevitati ſtudens, mitto.

Heic operae pretium me facturum arbitrabar, ſi ex priſcis ſinceris Tabulis, ſeu Diptychis protuliſſem nomina Sanctorum Florentinorum, quae in Baſilicis cum urbanis, tum ſuburbanis honorifice condita, pio cultu venerantur. Quod ut ordine perficerem, in mentem venerat vetuſtiora proferre Florentina Martyrologia, & Rituale antiquiſſimum, ſeu potius Rationale Divinorum Officiorum ex Codice membranaceo, quod adſervatur in Tabulario & Bibliotheca Aedilium Metropolitanae Eccleſiae Florentinae; ſed hoc ipſo tempore multis aliis diſtractus curis, & lucubrationibus, quum haec ſummo digito pertractare nefas duxerim, in aliud tempus hanc curam reiicere ſatius duxi; eademque occaſione memorare, quae & quot Sanctorum Martyrum Corpora, e priſcis Romae Coemeteriis Floren-

rentiam tranſlata, in Eccleſiis cum urbanis, tum ſuburbanis in pace Chriſti quieſcant. Eadem occaſione adferam etiam antiquiora Chriſtianorum Florentinorum monumenta, ſacras imagines, picturas, dipthyca, & thecas inſcriptione ornatas, in quibus Sanctorum Lipſana adſervantur. Alios complures, qui Florentiae exſtant, SS. Martyrum, vel Sanctorum Chriſti Fidelium titulos, paullo ſuperius editos, habes in hoc ipſo Opere, & quibus in locis a me adferuntur, facile colliges, amice Lector, ex Indice Chriſtianorum, quem in fine huius Voluminis III. Inſcriptionum ſubiiciam. Non enim vacat editos iam titulos Chriſtianos heic rurſum repetere; ſed nondum in lucem editos proferre, & hos primum, qui in domeſticis Oratoriis, ſive Sacellis Nobiliſſimorum Procerum Florentinorum una cum eorumdem SS. Martyrum ſacris Pignoribus, nempe integro Corpore, cum vaſculis eorum ſanguine rubentibus, adſervantur.

In Oratorio domeſtico Excellentiſſimae Domus Marchionum Rinucciniorum.

25

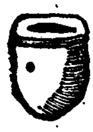
VIVIANA ☧

25. Oratorium domeſticum Excellentiſſimi D. Caroli Rinuccinii, Marchionis Baſelicae, Viri ſupra omnem laudem prudentia, integritate, conſiliis Praeſtantiſſimi, nobiliſſimum eſt, decem Sanctorum Martyrum Corporibus prae ceteris locupletiſſimum. Ea educta fuere e Coemeterio Cyriacae, & ab Alexandro VII. Pontifice Maximo dono data Ampliſſimo Viro Marchioni Carolo Rinuccinio, iubente Ferdinando II. Magno Etruriae Duce, ad eum Ablegato, eiuſque pientiſſimae uxori Lucretiae Marchio-

chioniſſae Riccardiae, quae SS. Martyrum Romana Coemeteria frequenter adire, & ſacra Pignora venerari, ſuas eſſe delicias identidem adfirmabat. Vna cum Corpore S. Vivianae Martyris ſub altari quieſcunt quinque eius filii Martyres, quorum unus poſtquam pro Chriſto ea martyrium ſubiit, ex utero eius praegnante eductus eſt, qui cum reliquis fratribus, & matre ibidem honorifice conditi conquieſcunt, repertis in eodem Coemeterio eorum vaſculis glorioſo ſanguine refertis.

Ibidem, in marmoreis duobus titulis.

26

CELASIA ☧

27

PROIECTI

Ibidem, in tegula.

28

VALERI

Ibidem, in tegula.

29

VICTORINI

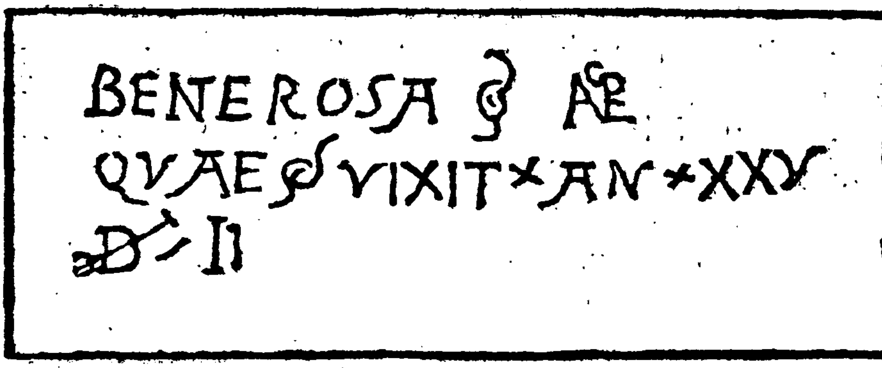

26. CELASIA. Hoc eſt GELASIA. Nemo eſt qui neſciat C pro G ſcriptum in antiquis monumentis, & frequenter has litteras alternare.

In Oratorio Villae eiusdem Excellentiſs. D. Marchionis Rinuccinii, *alle Corti*, ſub ara iacet Corpus *S. Feliciani* Martyris, & in altero Oratorio, Villae in Valle Arni, Corpora *Sanctae Columbae*, & *S. Fortunati* Martyrum. Vrbanum memoratum

tum Sacellum nobilitatur pretioſa ſupellectile, & picturis elegantiſſimis Bernardini Poccettii.

In domeſtico Oratorio Excellentiſſimi Viri D. Senatoris Caroli Ginorii, Franciſci III. Magni Ducis Etruriae a ſanctioribus Conſiliis, Marchionis Riparbellae, Caecinae etc.

30

30. Hoc eſt *Beneroſa*, lege *Veneroſa* (ſupple *in*) *pace, quae vixit annis vigintiquinque, diebus duobus.* Et in hoc titulo vides D lineola interſectum. Corpus Sanctae Veneroſae Martyris effoſſum eſt, & translatum e Coemeterio S. Priſcillae.

In domeſtico Oratorio Nobiliſſimi Viri Ioannis Giraldii, ex Equeſtri Ordine D. Stephani.

31

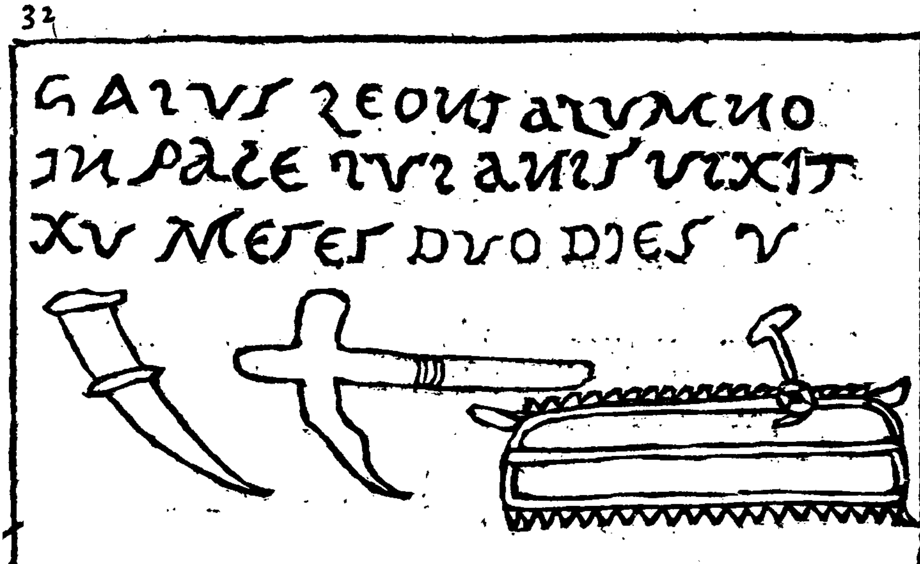
31. Corpus hoc S. Romani Martyris conſtat ex authenticis litteris, quae in eodem Oratorio adſervantur, datis die VI. menſis Decembris, anno MDCLXVIII.

edu-

eductum fuiſſe e Coemeterio Cyriacae per R. P. Simonem Cattaneum, & a R. P. Fabio Albergato Soc. Ieſu Presbytero curam agente, donatum Ampliſſimo Viro Ioanni Giraldio. Pone caput eiusdem Martyris conditum ſpectatur vaſculum, quo eius ſanguinem collegere Chriſti Fideles. Notanda ſunt veterum Chriſtianorum ſymbola in eodem lapide ſculpta, malleus, martyrii inſtrumentum, anchora, delphinus, columba expanſis alis inſiſtens ramuſculo, & bothrus, ut videtur, uvae.

In Suburbano Oratorio Ampliſſimi Senatoris Nerei Dragomannii Patricii Flor. tertio fere ab urbe lapide, prope regium Rus Caſtellum.

32

32. In hoc pulcherrimo lapide marmoreo, praeter characteres eorumque formam, qui, ut noſtri Scriptores vocant, *curſivos* perbelle imitantur, adnotare lubet inſtrumenta martyriorum, cultrum nempe, & ſerram, utrimque anſis & manubriis ad ſecandum aptis inſtructam, in eo ſculpta; quae fuſo pro Chriſto ſanguine ſuo, fortiter toleravit egregius Chriſti Athleta *Gaius Leonti Alumnus, in pace, qui annis vixit quindecim, menſes duos, dies quinque.*

Pro-

Prope topiarium, umbroſumque nemus, inter ceteras delicias Villae Nobilium Dragomanniorum, vidi ingentem marmoreum Sarcophagum, antiquo anaglypho opere ſculptum, exhibens Meleagri venationem, aprum interficere certantibus eius ſociis. Huic alterum marmoreum Sarcophagum admodum ſimile, ornatum emblemate Meleagri, in venatione apri Chalydonii cum ſociis ſuis certantis, ſpectatur Florentiae, inſertum muro exteriori Collegii ſive Sodalitii S. Zenobii Epiſcopi Florentini, non longe a ſacra inſigniſſima Turri Metropolitanae Eccleſiae.

In Maiori Ara Eccleſiae S. Michaëlis Archangeli ad Pontem Sevis fluvii, ab urbe Florentia lapide fere X.

33

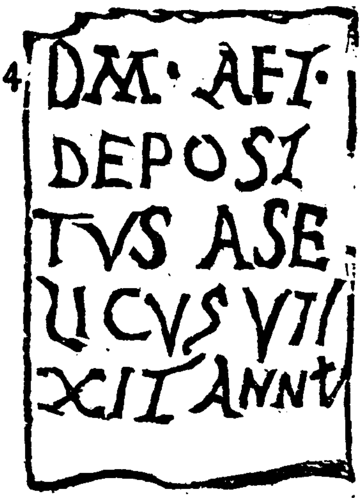
SVSANNA ☧ Q M

33. Corpus S. Suſannae Martyris translatum eſt e Coemeterio Priſcillae, & huius loci incolis donatum ab Alexandro VII. Summo Pontifice, rogante praelaudato viro Marchione Carolo Rinuccinio ad eum Ablegato, qui familiari ſuo Philippo Predellinio ad patrii ſoli tutelam & decus conceſſit. Prope eiusdem S. Suſannae Martyris Corpus adſervatur vas vitreum cum ſanguine, & fictilis lucerna, in eius ſepulcro reperta. R. P. Andreas Marthius, eidem Eccleſiae Praepoſitus, oſtendit mihi manu conſcriptam Hiſtoriam Translationis ſacri huiusce Pignoris, rudi ſtilo exaratam, in qua mirabilis Dei in Sanctis ſuis coruſcat miſericordia, quam eleгantius concinnatam hortatus ſum, ut ad augendam cum incolarum, tum finitimorum populorum pietatem, qui quotannis ad feſtivam huius Sanctae Mar-

Martyris Oſtenſionem magna cum frequentia con-fluunt, typis mandaret. Redibam tunc e Porcinia-no rure, humaniſſimo hoſpitio exceptus in Villa DD. Sarchiorum, in quo mecum faciliores Muſae quotannis ruſticantur: nam illic ſumma fruens ani-mi quiete, & tranquillitate, & ſaluberrimo aëre, locique deliciis, & amoenitate, eas lucubrationes parare ſoleo, quae paucis, vel nullis cum libris ab-ſolvi poſſunt; nempe dedicatorias Epiſtolas, Prae-fationes, Rerum memorabilium, quae in editis a me libris occurrunt, Indices: quos improbos Indi-cum labores hoc ipſo anno MDCCXLII. in eadem Villa ſuperavi, abſolutis Autumnalibus otiis Indi-cibus, quos in fine huius Voluminis vides, & iis etiam Indicibus, qui tribus Tomis Muſei Floren-tini, Numiſmata Medicea ex aere maximo comple-ctentibus, ſubiiciuntur. Pereruditis illic fruor ſer-monibus Excellentiſſimi I. V. D. Abbatis Ioannis Franciſci Sarchii: venationibus mirifice recreor An-tonii Philippi eius fratris, cuius coniugi Liviae For-tunatae Pieriae, feminae virtutis honeſtatiſque ſpe-ctatiſſimae, quod adſueta frequenti optimorum libro-rum lectioni, & Muſis mirum in modum dedita ſit, atque ex tempore Carmina Etruſca & Poe-maria fundat elegantiae plena, multum ſtudia mea debent. Neque alia deſunt honeſta animi relaxamen-ta, ſi adeam Nobilis Viri Ioannis Baptiſtae de Bar-giglis huic proximam Villam, in qua praeſide, ac moderatrice Eleonora Pieria, eius lectiſſima coniu-ge, Liviae Fortunatae Sarchiae ſorore, egregiae in-dolis eorum filii aliquod identidem eruditionis ſpe-cimen edunt, vel modulando, vel canendo, vel Co-moedias recitando; praeſertim hoc anno, quo *Cyrum* ſummi Vätis Petri Metaſtaſii, amici mei optimi, egre-gia cum laude & ſpectatorum plauſu Drama, & ru-re, & in urbe exhibuere.

Mar-

Marmor, prope Anglarium inventum hoc anno MDCCXLII.
exſtat in meo Muſeo.

34

34. Genuinum hunc titulum, ob ea quae continet eius epigraphe, dubio procul rarum, mihi dono dedit amicus meus optimus, editis praeclaris monimentis clariſſimus, ingenio quoque & eruditione excultiſſimus, Laurentius Guazzeſius, Patricius Arretinus, ex Equeſtri Ordine S. Stephani, regia nunc auctoritate Anglarenſium Propraetor. Si quis Chriſtianum eſſe hunc lapidem cenſeat, eius opinioni favebit Fabrettus, qui Inſcriptionum domeſticarum Cap. VIII. pag. 564. 565. & 573. exempla aliquot congerit Chriſtianorum marmorum, in quibus cum monogrammate ☧ coniunguntur ſingularia D. M. quae *Deo Magno*, vel *Maximo*, interpretanda eſſe arbitratur. Itaque alterum perrarum exemplum ſuppeditabit hic titulus cum ſingulari epigraphe *Deo Magno AEterno*. Item quod praeferat DEPOSITVS, argui & hinc poteſt Chriſtianum eſſe hunc titulum, qui in fine marmoris vitio, ſeu temporum iniuria mutilus eſſe videtur. Praeterea ASELICVS (legendum reor ASELLICVS) Chriſtiani hominis nomen refert; nam frequens occurrit in Chriſtianis titulis ASELLVS, uti apud Cl. Boldetthium pag. 85. ASELLVS ET LEA.

APPENDIX POSTREMA.

PErpauci, haudquaquam contemnendi lapides antiqui ſuperſunt, qui mihi extremam manum huic Operi imponenti innotuere. Poſt haſce qualeſcumque meas curas, alios lapides inſcriptos in optatam lucem prodituros, auguror, & ſpero: hac praeſertim aetate, qua eruditae Antiquitatis ſtudia priſcaque monumenta magno in pretio ſunt, & a Florentinis eruditis Viris impenſiſſime excoluntur.

In Vrna marmorea in Hortis regiae Villae Magni Ducis Etruriae apud Pratolinum.

1

D M C ANNI
LASCIANI V A XLV
PLAVTIA GRAPTE
CONIVGI BENEMER
ET M PERELIVS
FELIX AMICO
CARISSIMO
FECERVNT

1. Periiſſe putabam hunc titulum cum duobus ſequentibus, quum in lucem eos protuli in Par. I. pag. 326. n. 69. 73. 79. ſed nunc exſtare certum eſt.

Ibidem, in alia Vrna marmorea.

2 DIS MANIBVS
CASSIAE FORTVNATAE
PLAVTIA GRAPTAE
SORORI PIAE FECIT

Ibidem, in alia Vrna marmorea.

D· M OSSA CONDIT·
N· METTI SABINIANI
TERENTIA SABINA MAT
INFELICISSIMA FILIO
PISISIMO, N EXEMPL

3. Hos titulos mihi deſcriptos obtulit Vir generis ſplendore, & patriarum antiquitatum peritia excultiſſimus Ioannes Poggii Baldovinettius, Patricius Florentinus, qui omnium fere Europae Principum ex omni modulo numis antiquioribus ad hunc diem, vetuſtiſque aliis monumentis, quibus ſelectiſſima Cimelia ſua inſtruxit, mirifice delectatur, & aliorum ſtudiis opem fert humaniſſimam. Notandum illud elogium in lapide 3. quod in aliis etiam epitaphiis occurrit: PIISSIMO N EXEMPL. *Piiſſimo in exemplum.*

V. C. Scipio Marchio Maffeius, olim mihi amiciſſimus, dubitat inſcriptionem quamdam aereae lamellae inciſam, quae haec habet: SOLI SANCTISSIMO C. VERATIVS FAVSTINVS MILES COH. III PR D D me fugiſſe, idque adnotat in Tom. v. Obſervationum ſuarum Litterar. pag. 222. Sed ſi Vir iſte curſim non volutaſſet mea Collectanea, vidiſſet illam ipſam inſcriptionem, e Muſeo Andreinio in Mediceum translatam, a me iam editam fuiſſe, in

Par.

Par. II. huius Operis pag. 435. num. 1. quinque iam annis, antequam eam rurſum proferret. Tres etiam lapides in eodem Tomo pag. 219. qui exſtant in Muſeo Academiae Etruſcae Cortonae, adfert, nec ſine mendis, quos accuratius a me iam editos vide in eadem Par. II. pag. 388. num. 31. pag. 389. num. 35. pag. 390. num. 43. & pag. 394. num. 86. Arretinum quoque lapidem produxit ibidem pag. 220. num. 67. in quo turpe mendum commiſit; nam marmor habet, non ut ſcribit L. LATRONIO DIOGENI; ſed, ut ante eum evulgavi ad marmoris fidem, in eadem Par. II. pag. 299. num. 24. L. LARONIO DIOGENI. Facile nimis aliena damnat omniſcius Maffeius, qui ſe ac ſua non cognoſcit: cui illud Martialis perbelle quadrat Lib. XIV. Epigr.

———————— peccant
Securae nimium ſollicitaeque manus.

In marmorea tabula ſuperne effracta, quae exſtat in meo Muſeo.

4

M O D . . . . . .
S E N T I L I A
A S T E R O P E
F R A T R I P I E N T I S
S I M O

Faeſulis, in lapide arenario prope Viam anno MDCCXLI.

5

D
P V B F A V
T I N I A N O
F I L I O D V L
C I S S I M O
V B . S O L

4. Haec tabula eruta iam fuit Florentiae in urbanis hortis Vallis profundae, quam mihi dono dederunt ſpectatiſſimi iuvenes Fratii, curante Angelo Maria Bandinio meo alumno. Rurſus in lucem protuli, quod mihi traditam ab aliis ſcriptam cum mendis ediderim in Par. II. huius Operis pag. 451. num. 66. Sentiliam familiam ceteris Coloniae Florentinae adcenſere hinc poſſumus.

5. Fragmentum hoc exſcripſit, mecumque communicavit V. Cl. Ioannes Targionius Medicus Florentinus, Hortis regiae Academiae Botanices, & Bibliothecae Magliabechianae Praefectus. Votivus titulus forſitan videtur, pro *Fauſtiniano*.

Idem Vir doctrina & humanitate praeſtantiſſimus ſequentes lapides, numquam antea editos, mecum communicavit, quos deſcripſit in ſuo Itinere, quod Autumnalibus otiis huius anni MDCCXLII. inſtituit, & pulcherrimis monumentis Hiſtoricis & Phyſicis, & ad Botanicen pertinentibus obſervationibus refertum in lucem quamprimum edere conſtituit. In hoc eruditiſſimo opere, ea quae hactenus latuere, patefaciet, nempe Portus Piſani ſitum, & antiqua quae exſtant rudera, & alia eruditis viris gratiſſima, quibus curis maxima dubio procul lux adcedet P. Rutilii Naumatiani Itineri, qui Portum illum, ſua tempeſtate celebrem, deſcribit.

In Scala, quae ad Sacram Turrim ducit Eccleſiae S. Ioannis Baptiſtae in Comitatu Piſano.

6

PINARIVS TI · F ·
PETRONIAE
VI

In Territorio Liburni, e regione S. Stephani in quodam podio.

7

A. CAECINAE
QVADRATO
CAECINA PLACIDVS
FILIVS POSVIT

Cl. Ioannis Targionii in Itinere ſocius fuit Excell. Vir Zenobius Pomius, Florentini Archivi Cancel-

cellarius, elegantiarum antiquitatis ſtudio ornatiſſimus, qui ſequentem titulum n. 8. iniuria temporum maxime labefactatum, exſcripſit ſatis diligenter.

7. Hunc titulum cum mendis evulgarunt Auctores Florentinorum Nunciorum Litterariorum anno MDCCXLII. pag.

Ibidem titulus marmoreus, maris ſalacia corroſus.

8 PRIMA SINIA :: :: SEVERINA
BONE FAMĖ :: :: FIDELIS QVE VIXIT
A XXVII MĖSES III DIES V POSVIT
R :: :: RVS :: P IVLI FVLVIVS MAC
RVFVS :: PISSIMVS MATRI :: ::
BENEMERENTI POSVIT

In marmoreo Sarcophago invento hoc anno MDCCXLII. *in quodam pariete, in quo latebat, in Baſilica Primatiali Piſana.*

9 D · M
M · ANNIO · M · F · PAL · PROCVLO
DECVRIONI COL · OST · FLA · DIVI
VESPASIANI PATRONO FABRVM
NAVALIVM OST · VIXIT AN · XXV ·
MEN · VI · DIE XXVIII · H · IIII ·

9. In utroque latere ſculpta cernitur figura; at in dextro ſub figura ſequitur haec epigraphe, quae memorat Anniam Iucundam matrem M. Annii Proculi in eodem ſarcophago cum filio tumulatam fuiſſe.

D · M

Ibidem.

10

D · M
ANNIAE IVCVN
DAE M ANNI
PROCVLI MATRIS

9. 10. Hos titulos primi omnium in lucem protulerunt eruditiſſimi Auctores Florentinorum Nunciorum Litterariorum n. 34. anni MDCCXLII. pag. 537. e quibus exſcripſi. Conſtat M. Annium Proculum, Palatina Tribu cenſum, fuiſſe Decurionem, nempe Senatorem Coloniae Oſtienſis, Flaminem Divi Veſpaſiani, & Patronum Fabrum Navalium Oſtienſium, qui quum ſcribatur vixiſſe annis XXV. patet Decurionatus & Flaminatus munera ea aetate geri potuiſſe.

Piſis, apud Nobiles de Tortis in arcula marmorea; ex Schedis autographis V. C. Senatoris Bonarrotii.

11

L · PORCI · GALLIONIS
ARRIA L · L · HILARA
ET GLAPHYRAE DELICIO SV ·
ARRIA Ɔ L ASIA
SIBI ET SVIS FECIT

In Villa Nobb. Berzighelliorum inter Piſas & Volaterras.

12

SEX · L · PHILODAM
VIVOS · FECIT
SVETONIAE SEX · L
ZOPRHONE LIBER
LIBERTABVS POSTERISQ
EORVM

Ibidem, in impluvio Domus

13

V · F ·
VENVLEIA PYRALLA
RESTITVTAE F ·
ET SIBI · ET SVIS ·

12. 13. Hos titulos exſcripſit vir immortalis Antonius Maria Salvinius, qui ſchedas ſuas mihi dono dedit.

Volaterris in Aedibus Nob. V. Ludovici Maffeii.

14
SEX · CAECINAE
EX TESTAMEN

Ibidem.

15
Q · AVLINNA · SEX · F · SAB ·

13. 14. Hos titulos exſcripſi anno MDCCXXXIX. quum Volaterris hoſpes eſſem in aedibus Nobiliſſimorum Guarnacciorum, & Etruſca monumenta eodem anno effoſſa perveſtigarem.

In Eccleſia S. Iacobi Montiſcalvoli.

16
D M
P · NONIO EVPALES
TRO · NONIA · PHE
NVSIA · PATRI BENE
MERENTI

Florentiae in columna marm. in Eccleſia S. Iacobi prope Arnum, quae periit.

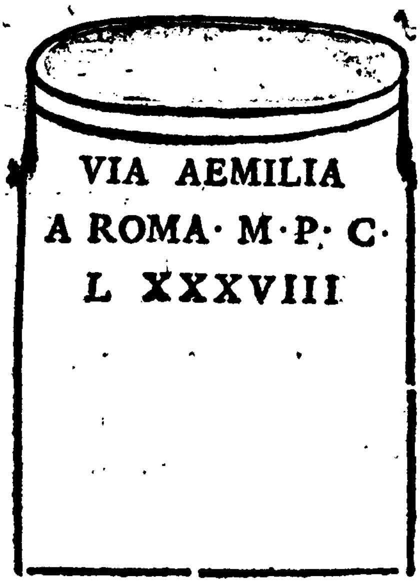
17
AD HONOREM DEI
HANC COLVMNAM
FECERVNT NEGOTIA
TORES ROTVNDAM
QVI RESIDENT IN
PORTA REGINE QVE
DICTA EST SANCTE
MARIE

15. Hanc edidit Cl. Lamius in Par. II. Hodoeporici pag. 714. quam arculam marmoream deſcribens, ait epitaphium ſubſtineri a duobus Geniis, quorum ſiniſter alatus eſt, ſub quo animalcula duo ſeu lepores, ſeu cuniculi. Scriptum puto PHENVSA.

In

In Columna marmorea humi fixa & erecta, fere quatuor pedibus Romanis ab humo adſurgens, diametro vero pedes duos excedens, milliario XVII. *ab Vrbe Piſarum ad oram maritimam poſita.*

18

18. Milliariam hanc columnam, & prope hanc alteram altitudinis Romanorum pedum octo, ſed abſque ullis litteris, vidit & exſcripſit praelaudatus Excell. Vir Pomius. Exſtant propter Viam *Aemiliam Scauri*, ſive *Aureliam novam*, quae nunc *Via di Maremma* vulgo adpellatur: locus vero vulgo dicitur *il Crocino*, qui quinque miliariis diſtat a *Colle Salvetti*, ad oram maritimam. Multa de his columnis milliariis notari poſſent; ſed urget nunc Operis, Deo ſavente, finis.

FINIS.

IN-

INDICES
HARVM
INSCRIPTIONVM
ANTIQVARVM
IN MODVM
GRVTERIANORVM
ET
REINESIANORVM
ADORNATI;
ADCEDIT INDEX
Rerum, quae in Obſervationibus & Notis in Tribus hiſce Tomis occurrunt.

CVRA ET STVDIO

ANTONII FRANCISCI GORII.

INDICIS
HARVM
INSCRIPTIONVM
CONSPECTVS
CVIVS HAEC CAPITA

CAP. I. DEorum Dearumque Nomina & adtributa.
CAP. II. Sacrificia & Vota: loca ſacra, publica & privata.
CAP. III. Imperatores Caeſares, & Auguſtae Feminae.
CAP. IV. Conſules, & Viri Conſulares.
CAP. V. Pontifices, Sacerdotes aliique Miniſtri: Sacra Feſta, Ludi.
CAP. VI. Magiſtratus Maiores Minoreſque, & Viri Honorati.
CAP. VII. Milites, & ad rem militarem pertinentia.
CAP. VIII. Officia Domus Auguſtae & privatae.
CAP. IX. Profeſſiones, Artes, Negotiationes.
CAP. X. Collegia, Corpora, Ordines, Sodales.
CAP. XI. Tribus.
CAP. XII. Ad Geographiam pertinentia.
CAP. XIII. Ad Sepulchra & veterum funera pertinentia.
CAP. XIV. Ad Hiſtoriam pertinentia.
CAP. XV. Index Nominum propriorum iuxta Familias tam Virilium, quam Muliebrium, Latinus & Graecus.
CAP. XVI. Index Nominum Veterum Chriſtianorum.

DEORVM DEARVMQVE NOMINA ET ADTRIBVTA.

CAPVT I.

Numeri Romani Tomos : Numeri Barbari paginas indicant.

AEſculapio & Hygiae. II. 404.
Aeſculapio Sancto. III. 70.
Anchariae. II. 77.
Apollini Auguſto. I. 330.
Apollini. II. 404.
Apollinis. III. 70.
Aſclepio. I. 14. 90.
Auguſtae Sacrum. I. 58.
Auſpiciis Divinis. III. 122.

BEllonae. I. 34. II. 147. 237.

CAeleſti Auguſtae. I. 21.
Caeleſti Invictae. I. 105.
Cereri. II. 1.
Cereri Caeſanae. III. 171.
Cereri Novae. I. 123.
Cereris Auguſtae. I. 308.
Ceres Maxima Caeleſtis. III. 9.

DEa Bona. I. 316.
Deae Nilotidi, ſeu Nitolicae. I. 373.
Deae Diae. II. 160.
Deis & Genio Rhodonis. I. 192.
Diana. I. 413.
Dianae. III. 71.
Dianae Victrici. III. 93.
Dianae Virgini. II. 399.
Dianae Invictae. I. 333.
Dii Immortales. II. 10.
Diis Manibus. II. 10. *paſſim occurrit hic titulus.*
Diis Pag. . . . II. 343.
Diti. I. 375.
Divo Auguſto. III. 173.
Domini Metuendi Iovis. O. M. I. 104.

FElicitati. III. 173.
Feroniae. III. 8. 13.
Fonti Scauriano Sac. I. 199.
Fontibus. III. 166.
Fortuna. III. 72.
Fortunae Primigeniae. I. 11.
Fortunae Statae. III. 111.
Fulgur Dium. I. 52.

GEnii Alotiani. I. 235. III. 104.
Genii Caeſarum. I. 316.
Genio. I. 358.
Genio Caelimontis. I. 185.
Genio Centuriae. III. 150.
Genio Coloniae Puteolanorum I. 71.
Genio Curiae. II. 352.
Genio Invicto. III. 177.
Genio Plebei. III. 31.
Genium Centuriae cum baſe marmorea dedic. I. 301.

HErcules Dor. For. I. 329.
Herculi. II. 126. 308.
Herculi S. III. 167.
Herculi Iuliano. I. 185.
Herculi iuſſu Silvani Dei. I. 121.
Herculis Somnialis. I. 291.
Hygeiae Salutiferae. III. 166.
Hygiae. I. 14. II. 404.

INvictae Caeleſti. I. 105.
Iovi. I. 14.
I. O. M. Iovis Optimi Maximi. I. 104.
I. O. M. ex iuſſu. I. 105.
Iovi Caelio. I. 185.
Iovi S. Servatori, vel Sancto, Sereno. Statori. Stygio. I. 447.

Iovi Sabazio. I. 331. II. 52.
Iovis Solis Magni Serapidis. II. 270.
Iovi. II. 406.
Iovi & Fortunae. III. 177.
Iovi Fulgeratori Optumo Maxumo. III. 168.
Iovis Tunni. I. 451. III. 289.
Iſide. III. 83.
Iſidi Bonae Obſequenti. I. 81.
Iſidi Matri. III. 85.
Iunoni. II. 51. 160.

LAribus Auguſtis. III. 134.
Libero. I. 447. 451. II. 311.
Libero Patri. I. 451. III. 172.

MAgnae Deae Nortiae. I. 329.
Marte. III. 67.
Matri Statae. III. 108.
Matris Magnae Matutae Conſervat. III. 166.
Mavorti. II. 93.
Menervai. I. 68.
Mercurii. I. 65.
Minerva. III. 67. 68. 83.
Minervae. II. 160. III. 173. 285.
Murciae. II. 235.

NEptuno Conſervatori. III. 85.
Nereide. III. 66.
Numini Auguſti. I. 316.
Nymphis. II. 56.
Nymphis Sanctis. I. 47.

PArcae. I. 61.
Plutoni Edeſio; h. e. Adeſio. III. 90.
Priapus. I. 95.
Providentia. III. 74.

ROmae. III. 173.

SAturno Auguſto. I. 54. 55. 77.
Saturno Deo. I. 51.
Serapidi Auguſto. I. 54.
Serapidi Deo. I. 51.
Silvano. II. 53.
Silvano Auguſto. I. 296.
Silvano, cui dedicata cratera cum baſi. III. 153. 165.
Silvano D. I. 186.
Silvani Dei. I. 121.
Sole. III. 74.
Soli & Lunae. I. 535.
Soli Deo. I. [illegible].
Soli Invicto. I. 283.
Soli Invicto Mithrae. I. 112.
Soli Sanctiſſimo. II. 435.
Somno Aeternali ſacrum. I. 173.
Somno Eternali. I. 383.
Somno Perpetoali. I. 173.
Statae Fortunae. III. 111.
Statae Matri. III. 108.
Statae Matri Auguſtae. III. 111.

TVnni Iovis. II. 451. III. 289.

VEneri Victrici. II. 341.
Veſtae. I. 58. III. 66.
Victoria. III. 77.
Virgini Dianae. II. 399.
Vulcano Quieto Auguſto. III. 111.

ΑΡήος Νικῶντος. Martis Vincentis I. 68.
Αρτεμις Εφεσίων. I. 457.
Διονύσου Καθηγεμόνος I. 22.
Διονύσου Σκιανθι, I. 3.
Ερις. I. 88.
Θεᾶς Νειλωτίδος. I. 373.
Θεοῖς Καταχθονίοις. I. 413.
Θεοῖς Τύχη. I. 108.
Ισιδι Χρηστῇ Επηκόωι. I. 81.
Πάλλας. I. 88.
Πάφιη. I. 88.

SACRIFICIA ET VOTA

LOCA SACRA PVBLICA ET PRIVATA.

CAPVT II.

AB ara marmorea. I. 406.
Ad ampliationem gradus templi donavit. I. 21.

Ad

SACRIFICIA ET VOTA.

Ad Quadrigam Fori Vinarii. I. 308.
Ad Minervam. III. 80.
Aedes Bellonae. I. 34.
Aedes Mercurii Ferentini. I. 65.
Aediculae, & Statuae Romae dedicationi victimae Natali Augusti VIII. Kal. Octobr. I. 316.
Aerarium Populi Rom. I. 35. 389.
Albario opere. I. 58.
Ara dedicata a ſolo, & ob dedicationem data viſceratio & epulum Congentilibus, & Sacerdotibus. I. 34.
Ara Deorum ex eorum praecepto. III. 126.
Ara Gentis Iuliae in Capitolio. I. 257.
Ara Numini Auguſti dedicata. I. 316.
Ara poſita adſtante Sacerdote. I. 112.
Ara publice Manibus conſtituta. II. 10.
Ara cum ſuis ornamentis & bela Domini inſignia Soli Invicto Mithrae dedicata. I. 112.
Aram cum ſuis ornamentis, & bela Domini inſignia habentes. I. 112.
Aram cum baſe ſua. I. 26.
Aram ex praecepto Deorum. III. 126.
Aram a ſolo pro ſalute, & incolumitate M. Aurelii Antonini totiuſque Domus eorum. I. 34.
Arcus cum porticibus & oſteis, & opere albario. I. 58.
Arcus in loco celeberrimo Coloniae Piſanae conſtitutus cum ſtatua pedeſtri Lucii Caeſaris ornatu triumphali. II. 10.
Area intra definitionem cipporum clauſa verubus, & ara, quae inferius dedicata eſt etc. III. 266.
Armamentaria. III. 80.
Aqua in urbem adducta. II. 237.
Auguſteum Piſanum. II. 10.

BAlinea publica Piſana. II. 10.
Balinei Tifernatis fabrica. II. 339.
Balneo Martis piſcina. I. 141.
Baſilica Licinii. III. 80.
Baſilica . . . . . . iana. I. 27.
Bellonae aedes. II. 237.
Bonae Deae aedes in Colonia Florentina. I. 316.

CAmera ſuperpoſita, & opere muſeo exornata. I. 8.
Cantharum cum baſe ſua poſuere. I. 105.
Capitolio in ara gentis Iuliae. I. 257.
Capitolium, in quo menſurae. I. 262. III. 2.
Capitolium. II. 160.
Capitolium, in quo menſurarum exempla. III. 2.
Caſtra Miſenatium. II. 183. *& ſeq.*
Caſtra Praetoria. II 181. 326. III. 280. 282. *& ſequent.*
Cum oſteis. I. 58.

DE Vico Caeſaris. I. 137.
Donum Soli & Lunae poſuerunt. I. 335.
Domus aurea Caeſaris. I. 335.

EX Figlina Opus dol. I. 442.
Ex P. Figlina. I. 442.
Ex inſul. II. 325.
Ex Praediis Plotinae Aug. I. 442.
Ex voto promiſſo Soli Invicto. I. 283.
Exedrae. I. 20.

FAbricam ſua pecunia teſtamento ſuo HS C. refici iuſſit. I. 306.
Figlinae Arretinae. II. 320. & seqq.
Figlinaria Opera. I. 442.
Forum Vinarium. I. 308.
Forum Piſanum. II. 10.

GRadus & templum Caeleſtis Auguſtae. I. 21.
Gymnaſium & epulum populo datum. I. 8.

IN Curia Aedis Mercurii Ferentini. I. 65.

In

In Muro Templi Divi Auguſti ad Minervam. III. 80.
In Triclinii domu. II. 193.

LVcus Claſſis Ravenn. III. 85.

MIſſus votum lubenti animo ſolvit. I, 14.
Murus Templi Divi Auguſti Romae, in quo tabulae aereae ſigebantur. I. 69.
Muſeo opere exornata camera ſuperpoſita. I. 8.

OPus Doliare. II. 325. 391.
Opus Figulinae Venan. II. 325.

PIſcina Balneo Martis. I. 141.
Pontem reficiundum coerarunt. II. 312.
Porticum factum DD. I. 211.
Praedia. II. 325. 392. 412.
Praedia Plotinae Auguſtae. I. 442.
Praetorium. III. 30.
Puteum dedicavit. II. 313.

SEpultura Sagittariorum. II. 419.
Signum aereum Matris Magnae Matutae. III. 166.
Signum aire datum. II. 93.
Signum Anchariae reſtituit. II. 77.
Signum argenteum donum dat lubens merito. I. 18.
Signum cum baſi, & aedem Nymphis. II. 56.
Stabulum. II. 326.
Statua pedeſtris triumphali ornatu. II. 10.
Statuae equeſtres inauratae. II. 10.
Statuae, & exedrae. I. 20.

TAbernae Piſanorum. II. 10.
Tabulae publicae Coloniarum. II. 10.
Templa Piſanorum. II. 10.
Templi frontem vervis & Hermis marmoreis pecunia ſua ornavit. II. 153.
Templum Caeleſtis Auguſtae, item gradus. I. 21.
Templum cum arcu, & porticibus, & oſteis, & opere albario. I. 58.
Templum Divi Auguſti ad Minervam. I. 69. III. 80.
Thermae. III. 171.

VAletudinarium Liviae. I. 184.
Via Appia ſtrata. I. 34. II. 237.
Via Aemilia vetuſtate dilapſa, reſtituta ab Antonino Pio. II.
Via Aurelia. II. 442.
Via Caſſia vetuſtate collapſa a Cluſinorum finibus Florentiam perduxit Hadrianus. II. 427.
Via a M. Aurelio Antonino reſtituta. III. 123.
Via Lata. I. 263. III. 7.
Vicanis Mulieribus ad Bonam Deam datum mulſum & cruſtla. I. 316.
Vico III. Ararum. III. 134.
Viridiarum partis tertiae. II. 447.
Votum ſolvit ex argenti pondo. I. 11.
Votum ſolutum Fortunae Primigeniae ex argenti pondo. I. 11.
Vſque ad Scalaria. II. 447.

ΕΞ ἐπι ταγ... Θεοῦ τὸν βωμον ἀνέθηκαν. I. 101.

Κατὰ πρόσταγμα I. 3.

Ὑπερ σωτηριας καὶ νίκης καὶ αἰωνίας διαμονῆς. I. 22.

IMPERATORES
CAESARES
ET AVGVSTAE.

CAPVT III.

Alphabetico ordine.

T. AELIO HADRIANO ANTONINO. III. 122. TRIB. POT. II. COS. III. - III. 160.

T. AELIO HADRIANO ANTONINO AVG. PIO PONT. MAX. TRIB. POT. III. COS. III. P. P. II. 11. 13. 340. TRIB. POT. VI. 13.

AGRIPPINAE GERMANICI CAESARIS. III. 302.

ALBINVS. III. 221.

ANTONIA DRVSI. I. 92. 150. *II.* 444. 445.

ANTONIAE DRVSI. I. 406. *III.* 303.

ANTONINI (M. AVRELII GETAE) totiuſque Domus eorum. I. 34.

DIVO ANTONINO AVGVSTO PIO. II. 348.

IMP. CAES. M. AVR. ANTONINO AVG. P. F. etc. IMP. II. COS. III. III. 169.

DIVVS ANTONINVS GERMANICVS SARMATICVS. I. 13.

IMP. CAES. M. ANTONINO GORDIANO P. F. AVG. TRIB. POT. II. III. 170.

FL. ARCADIO PIO FELICI VICTORI ac TRIVMPHATORI SEMPER AVG. III. 156.

DIVAE AVGVSTAE. I. 306.

DIVI AVGVSTI TEMPLVM. III. 80.

AVGVSTVS. EIVS NATALIS. VIII. KAL. OCTOBR. I. 316.

AVGVSTVS CAESAR, PATER PATRIAE, PONTIFEX MAX. TRIB. POT. XXV. CVSTOS IMPERII ROMANI, TOTIVSQVE ORBIS TERRARVM PRAESES. II. 10.

M. AVRELII ANTONINI AVG. PII FELICIS. I. 381.

M. AVRELII ANTONINI, & L. AVRELII VERI. I. 58.

L. AVRELIO VERO AVG. ARMENIACO PARTHICO MAXIMO MEDICO TRIB. POT. VI. IMP. V. COS. II. DESIGNAT. III. PROCOS. I. 310.

IMP. M. AVRELIVS ANTONINVS AVG. PARTH. MAX. PRINCEPS IVVENTVTIS. I. 13.

M. AVRELIVS PARTHICVS MAXIMVS MEDICVS. I. 58.

M. AVRELIVS CAESAR. II. 340.

M. AVRELIVS ANTONINVS. II. 345. 347. 348. III. 122.

M. AVRELIVS ANTONINVS PIVS FELIX AVG. PARTHIC. MAX. BRITANNICVS MAX. GERMANICVS MAX. TRIB. POT. XVIIII. COS. III. - III. 123.

C. CAESAR AVG. GERMANICVS. I. 364.

CAIVS CAESAR COLONIAE PISANAE VNICVM PRAESIDIVM. II. 10.

L. CAESAR D. AVGVSTI F. AVGVSTVS IMP. VIII. - III. 38.

TI. CAESARIS GERMANICI AVGVSTI. I. 397.

TI. CLAVDIVS CAESAR AVG. I. 248.

TI. CLAVDIVS CAESAR. II. 293.

DIVVS CLAVDIVS. II. 372.

TI. CLAVDIVS NERO. I. 408.

DIVVS COMMODVS. III. 122.

CLAVDIVS CONSTANTINVS MAXIMVS CAESAR. I. 13.

D. N. CONSTANTINO NOBILISSIMO CAESARI. III. 123.

CONSTANTINVS MAXIMVS. I. 13.

IMP. CONSTANTIO. II. 350.

DOMITIANVS AVG. I. 449.

IMP. CAES. DOMITIANVS AVG.

GERM. P. M. TR. P. XII. IMP. XXII. COS. XVI. CENSOR PERPETVVS. I. 69.

DRVSVS CAESAR. II. 341.

FAVSTINAE AVG. II. 340.

IMP. CAES. FLAVIVS GRATIANVS PIVS FELIX SEMPER AVG. II. 14.

SERVIVS GALBA IMP. CAESAR AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. COS DESIGNATVS II. I. 257.

SER. GALBA IMPERATOR CAESAR AVGVSTVS PONT. MAX. TRIB. POT. COS. DES. II. III. 144.

GERMANICI NATALIS DIES. II. 160.

GERMANICVS CAESAR. I. 17.

DIVVS HADRIANVS. I. 15.

IMP. HADRIANVS. III. 291.

IMP. CAESAR HADRIANVS. I. 301.

IMP. CAES. HADRIANO. II. 348.

IMP. HADRIANVS AVG. II. COS. I. 386.

Q. HERENNIVS ETRVSCVS MESSIVS DECIVS CAESAR. I. 12.

I*VLIAE AVGVSTAE. II.* 445. *III.* 303.

IVLIAE AVG. MATRI CASTRORVM, ET SENATVS & PATRIAE. III. 27.

IVLIAE AVGVSTAE MATRI AVG. N. ET CASTRORVM CERERI NOVAE. I. 123.

IVLIAE DOMNAE AVG. MATRI CASTRORVM MATRI AVGVSTORVM. I. 6.

IVLIAE MAMEAE MATRIS AVG. N. II. 390.

M. IVLIVS PHILIPPVS NOBILISSIMVS CAESAR, PRINCEPS IVVENTVTIS. I. 12. III. 80.

M. IVLIVS PHILIPPVS PIVS FELIX AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. IIII. COS. III. DES. P. P. I. 12. III. 80.

L*IVIAE AVGVSTAE NATALIS DIES. I.* 316.

LIVIAE AVGVSTAE. II. 345. 444.

LVCIVS CAESAR, AVGVR CONSVL DESIGNATVS, PRINCEPS IVVENTVTIS. II. 10.

LVCIVS CAESAR PONT. MAX. II. 276.

IMP. CAES. C. MESSIVS Q. TRAIANVS DECIVS, INVICTVS, PIVS, FELIX, AVG. P. M. I. 12.

NERO AVGVSTVS. I. 11.

IMP. NERO CAESAR AVG. III. 173.

IMP. CAES. NERVA TRAIANVS AVG. GERMANICVS INDVLGENTISSIMVS. I. 65.

IMP. CAESAR NERVA TRAIANVS AVG. GERM. DACICVS. I. 296. III. 280.

IMP. NERVAE. II. 348.

O*CTAVIAE DIVI CLAVDII FILIAE. I.* 459.

M. OPELLIVS SEVERVS DIADVMENIANVS PRINCEPS IVVENTVTIS. III. 280.

IMP. CAES. M. OPELLIVS SEVERVS MACRINVS AVG. III. 280.

P*LOTINA AVGVSTA. I.* 442.

PLOTINAE AVGVSTAE. I. 442.

DIVAE POPPEAE AVG. III. 173.

REX

REX RHOEMETALCES. I. 211.

L. SEPTIMI SEVERI PII PERTINACIS AVG. ARABICI ADIABENICI PARTHICI MAXIMI. I. 381.

IMP. CAESAR L. SEPTIMIVS SEVERVS PIVS, PERTINAX, AVGVSTVS. I. 6. ARABICVS, ADIABENICVS. PARTHICVS MAXIMVS. I. 13. II. 345. 399. 403. III. 122. 280.

SEVERO IMP. II. & III. COS. I. 133.

TIBERIO CAESARI DIVI AVG. F. AVGVSTO. I. 306.

TIBERIVS CAESAR AVG. PONTIFEX MAXIMVS CREATVS VI. IDVS MARTIAS. I. 316. II. 272. *eius Natalis.*

TITVS AVGVSTVS. III. 29.

DIVI TRAIANI PARTHICI. II. 348.

DIVVS TRAIANVS PARTHICVS. II. 21.

DIVVS TRAIANVS AVG. III. 291.

IMP. TRAIANVS HADRIANVS. II. 427.

IMP. CAES. FL. VALENTINIANVS PIVS FELIX SEMPER AVG. II. 14.

VALENTINVS PRAEF. VRBI. I. 262.

DIVI VESPASIANI. I. 449.

AVG. N. T. VESPASIANVS. III. 30.

VESPASIANVS & TITVS. II. 294.

IMP. CAES. C. VIBIO TREBONIANO GALLO PIO. FEL. AVG. II. 350.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ. ΑΙΛΙΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ. I. 108.

ΙΟΥΛΙΑΣ ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΩΝ. I. 22.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΥΡΗΛΙΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ. I. 22.

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ ΛΟΥΚΙΟΥ ΣΕΠΤΙΜΙΟΥ ΣΕΥΗΡΟΥ etc. I. 22.

CONSVLES

ET VIRI CONSVLARES.

CAPVT IV.

SEX. AELIO CATO C. SENTIO SATVRNINO COS. II. 10.

T. AELIO HADRIANO ANTONINO COS. III. II. 11. 13.

M. AEMILIO LEPIDO T. STATILIO TAVRO COS. II. 145.

L. AFRANIO Q. METELLO COS. I. 74.

M. AGRIPPA COS. II. 47. 467.

ANIANIO & BLAESO COS. I. 75.

ANICIVS FAVSTVS ALBINVS BASILIVS V. C. I. 74.

L. ARRVNTIO STELLA. L. IVLIO MARINO COS. I. 65.

ASPRO & ASPRO COS. I. 125. III. 297.

AVITO & MAXIMO COS. I. 31.

M. AVRELI ANTONINI AVG. PII FELICIS. I. 381.

C. BELLICO NATALE P. CORNELIO SCIPIONE COS. II. 257.

C. BELLICVS NATALIS TREBONIANVS COS. II. 18. 19.

CAECINA DECIVS ALBINVS V. C. II. 156.

TI. CAESARE III. GERMANICO CAESARE iterum COS. I. 316.

TI. CAESAR GERMANICVS. I. 397.

L. CAESAR. II. 447.

TI. CLAVDIO NERONE. P. QVINTILIO VARO COS. I. 408. 420.

TI. CLAVDIO AVG. IIII. & L. VITELLIO III. COS. III. 172.

P. CORNELIO SAECVLARE II. & C. IVNIO DONATO II. COS. II. 203. 208.

CRISPO & CONSTANTINO COS. II. 200.

DECIMVS SIMONIVS IVLIANVS PRAEF. VRBI V. C. III. 2.

DOMITIANVS CAESAR COS. XVI. I. 69.

L. DOMITIO AP ..... COS. I. 265.

SEXTO ERVCIO COS. I. 418.

FAVSTO & GALLO COS. I. 219.

FELICE & RVFINO III. COS. I. 8.

L. FVLVIO C. FIL. ABVRNIO VALENTI V. C. I. 386.

GALLIENO AVG. IIII. & VOLVSIANO COS. II. 193.

M. GAVIO ORFITO L. ARRIO PVDENTE COS. I. 199.

GALLICANO & VETERE COS. III. 150.

GRATIANO AVGVSTO III. & EQVITIO COS. II. 352.

IMP. HADRIANVS AVG. II. COS. I. 386.

HERCVLEO COS. I. PONT. PERP. REIP. NIS. II. 15.

HIBERO COS. III. 150.

HOMVLLO COS. III. 290. 291.

HONORII COS. XI. & CONSTANTII II. COS. III. 314.

IVNIO RVSTICO & C. VESTIO AQVILINO COS. II. 155.

IVVENTIO II. & MARCELLO II. COS. II. 439.

D. LAELIO BALBO C. ANTISTIO VET. COS. I. 420. III. 108.

LAETO II. & CERIALE COS. I. 333.

A. LICINIO NERVA. COS. III. 173.

L. LICINIVS LVCVLLVS. II. 255.

LOLLIANVS V. C. PRAETOR. TRIVMPHALIS. III. 176.

M. LOLLIO PAVLLINO VALERIO ASIATICO SATVRNINO. C. ANTIO IVLIO QVADRATO COS. I. 69.

MAMERTINO & RVFO COS. I. 301.

C. MARIVS. II. 248.

.... OCTAVIVS COS. II. II. 18.

PAETINO & APRONIANO COS. II. 86.

L. PETRONIVS TAVRVS VOLVSIANVS V. COS. ORDIN. II. 189.

T. POM-

T. POMPONIVS BASSVS CLARISSIMVS VIR. I. 65.

T. QVINTIVS FLAMININVS COS. II. 460. III. 175.

C. SENTIVS SATVRNINVS COS. II. 10.

L. SEPTIMII SEVERI PII PERTINACIS AVG. ARABICI ADIABENICI PARTHICI MAX. I. 381.

SERVIANO III. & VARO COS. I. 313. III. 150.

C. SILANO L. MVRENA COS. I. 74.

SILVANO & AVGVRINO COS. III. 118. 119. 120.

P. SVLPICIO C. VALGIO RVFO CONSVLIBVS. I. 429. III. 114.

L. TITINIVS L. F. GAL. GLAVCVS LVCRETIANVS COS. III. III. 173.

TORQVATO & ATTICO COS. I. 31.

C. VALENS HOSTILIANVS. I. 12.

M. VALERIVS MAXIMVS. II. 235.

VERO III. & AMBIBVLO COS. II. 391.

PONTIFICES SACERDOTES
ALIIQVE MINISTRI. SACRA FESTA. LVDI.

C A P V.

AD quadrigam. I. 308.
Aedilis. I. 372.
Aedilis Curulis. II. 244.
Aedilis Curulis. Q. II. 255.
Aedituae a Diana. I. 413.
Arvales Fratres. II. 160.
Augur. I. 122. II. 20. 21. 25. III. 154.
Auguſtalibus epulum & plebi urbanae in ſingulos homines. I. 301.

BAcchi Puella Ancilla. I. 373.

CIſiani Iuvenes. I. 308.
Cultores Herculis Somnialis, Decuria I. I. 291.

DEcuria I. Cultorum Herculis Somnialis. I. 291.
Dictator Sulla. II. 406.

FActio Albata. I. 186.
Feriae Latinae. I. 386.
Ferialis. II. 442.
Flamen perpetuus; honor Flaminii ſeu Flaminatus perpetui. I. 6.
Flamen Auguſtalis. II. 10.
Flamen Romae, & Augur. II. 60. III. 173.
Flamina V. I. 450.
Flamini Auguri II. 345.
Flamini Divorum omnium. III. 91.
Flamini Diali. II. 347.
Fraterculi Arvales. II. 160.

IVrato ad Sacra Etruriae. I. 448. 279.

LVdi in Natali Auguſti a Florentinis celebrati. I. 316.
Ludi cum ſuis acroamatibus. I. 129.
Ludi Scaenici editi cum acroamatibus ob munus a Vexillatione. I. 125.
Ludi Scaenici & Circenſes intermiſſi in inferiis Lucii Caeſaris. II. 10.
Ludiones Matutini. III. 166.
Ludos dedet. III. 124.

Ludos epulum dedit. III. 124.
Luſus Iuvenalis. I. 308.

MAgiſter Vici. III. 108.
Magiſter Quinquennalis Collegii Fabrorum Tignuariorum. I. 342.
Magiſter & Miniſter anni LII. D. D. I. 330.
Magiſtri Vici. II. 353.
Magiſtri Vici Armiluſtri Ann. IV. III. 111.
Mirmillonis veterani. I. 280.
Myſtes, Miniſtrator. I. 62.

PAcaniſtarum Ordo. II. 270.
Palaeſtrita. I. 366.
Paſtophora Deae Nilotidis, ſeu Niloticae. I. 373.
Pater Patratus. III. 154.
Pontifex. II. 279.
Pontifex Augur. II. 241.
Pontifici Praefecto Vrbi Feriarum Latinarum. I. 386.
Pontifici III. Viro Flamini Diali. II. 347.
Q. Aed. Pontifex. II. 179.
Pontifex minor. publicorum Piſanae Reip. Sacrorum. II. 10.
Pontifex Maximus. II. 20.
Praefecto Vrbi Feriarum Latinarum. I. 386.
Procurator Ludi Matutini. III. 166.
Promagiſter Magiſterii. II. 160.
Promagiſtri. III. 134.
Publico Maeciano Sodalium Titium. III. 128.
Publicus. I. 122.
Puella Ancilla Bacchi. I. 373.
Pugiles. I. 8.
Pugilum certamina edidit in dedicatione. I. 8.
Pullarius. III. 135.

REgi Sacrum. II. 454.

SAcerdos Solis. I. 333.
Sacerdos D. S. I. 51.
Sacerdoti, & Aruſpici ex genere Sacerdotum creato. III. 97.
Salius Palatinus, Decemvir. II. 296.
Servitor Deorum. III. 104.
Sevir Pol. I. 451.
Sevir Auguſtalis. II. 53.
Sexviri. I. 444. 446. 452.
Sodales Titii. III 128.

TEſſera eburnea ſpectatoria. I. 74. 80.
Teſſera ſpectatoria ex onyche. I. 455. 457.
Teſſera Gladiatoria. I. 265.
Teſſerae eburneae ſpectatoriae Gladiatorum. I. 74.
Thalamifera Deae Niloticae. I.

VIcanae Mulieres ad Bonam Deam. I. 316.
Vicanae Mulieres. II. 317.
Virgini Veſtali Maximae. I. 333.
VI. Viri. I. 452.

Γραμματέως. I. 22.

Καπετωλιονείκυ. I. 22.
Κόρη Πρόπολος Διονύσυ. I. 373.

Ιερᾶς Συνόδυ. I. 22.
Ιερεὺς καὶ Αρχιερεὺς Διονύσυ διὰ βίυ. I. 22.

Νομοδίκτυ. I. 22.

Παραδόξυ. I. 22.
Περιοδονείκυ. I. 22.
Ποιητȣ̃ Παραδόξυ. I. 22.
Πυθαύλυ. I. 22.
Παςοφόρος Θεᾶς Νειλώτιδος. I. 373.

Στέφανοι χρυσῷ ςεφάνῳ Αυρ. Χαρίδημον. I. 45.
Στεφανοφορίαι. I. 413.

Τραγῳδυ. I. 22.

MAGISTRATVS MAIORES MINORESQVE ET VIRI HONORATI.

CAP. VI.

AEdili II. Vir. Pont. I. 213.
Aed. II. Cos. I. Pont. Perp. Reip. Piſ. II. 15.
Aedili Q. III. Viro Iuri Dic. Equo Pub. III. 177.
Aedili IIII. Viro. II. 454.
Aed. IIII. Viro Flamini Auguri. II. 345.
Aedili Piſas. II. 17.
Aedili Quaeſtori Seſtini. II. 354.
Aed. Quinq. Iuri dic. II. 351.
Aed. Sevir. II. 308.
Aedilicio Adl. Decreto Decurionum. I. 308.
Aedilis Duumvir. II. 288.
Augur. II. 93.
Augures Caeſares. II. 10.
Auguſtali Piſis & Lucae. II. 21.

CAndidati. II. 10.
Candidato Auguſti. I. 386.
Cenſor Conſul bis. I. 34.
Cenſor Perpetuus. I. 69.
Cenſor. II. 241.
Centurio Aedilis. I. 372.
Conſules deſignati. II. 10.
Conſul Municipalis. I. 329.
Conſul Ordinarius. II. 189.
Curator Aerarii Mediolan. II. 308.
Curator Kalendarii Arretinorum. II. 288.
Curator Kalendarii Florentinorum. II. 23.
Curator Kalendarii Tifernatium. II. 345.
Curator Luſus Iuvenalis. I. 308.
Curator Reipublicae. II. 351. 352.
Curator Reipublicae Vetulonenſium. II. 288.
Curator Viae Aureliae. II. 442.
Curator R. P. I. 27.

DEcemprimi Coloniae Piſanae. II. 10.
Decuria Scribarum. I. 308.
Decuriali Vrbis aeternae. II. 408.
Decurio adlectus. I. 308.
Decurio Ariminenſium. II. 354.
Decurio Colon. Ravenn. III. 85.
Decurio Libertus I. 354.
Decurio. III. 192.
Decuriones. I. 8. II. 158.
Decuriones Arretini. II. 312.
Decuriones & Coloni Piſani. II. 10.
Decuriones & Populus Florentinus. I. 316.
Decuriones Florentini. I. 28.
Decuriones Seviri. II. 344.
Decuriones Volaterrani. II. 165. 166.
Decurioni Aedili Quinquennali. I. 78.
Decurioni Piſis. II. 20.
Decurioni & Selecto. III. 129.
Decurionum Florentinorum decreto adlectus Coloniae. I. 28.
Defenſori Ordinis, & Civium Cluſinorum. II. 408.
Dictator Augur. II. 235. 241.
Dictator Interrex. I. 34.
Duovir. II. 312.
Duoviri Coloniae Florentinae. I. 316.
Duoviro Quinquennali. III. 91.
Duumvir. II. 279. 287.
Duumvir Quinquennalis. II. 93.
Duumviri Quinquennales Iuvenum Oſtienſium. I. 308.
Duumviri Coloniae Iuliae Obſequentis Piſanae. II. 10.

EQuo Publico. I. 386.
Eq. Pub. II. 274.
Eq. Pub. Aedili. II. 344. 345. 347.
Equo Publ. Lar. Lau. II. 351.
Ex Com. Dom. Pat. Conſ. Or. I. 117.
Ex DD. Ser. I. 138.

Ex

Ex Praetoribus XV. Popul. Etruriae. II. 408.

IMmunis. III. 144.
Interrex. II. 241. 244.
Iuri dicundo Piſis Praeſides. II. 10.

LEgati Coloniae Piſanae. III. 10.
Legatus Auguſti. II. 442.

MAgiſtri Vici. III. 108.

PAtrono Coloniae. III. 91.
Patronus ab origine. II. 384.
Patronus Collegii Fabrum. III. 93.
Patronus Decuriae Scribarum, Cerariorum, & Librariorum, & Lictorum, & Viatorum item Praeconum. etc. I. 308. v. *Decuria*.
Praefecto Fabrum. I. 213.
Praefecto Praelegato Inſular. Baliarum. III. 173.
Praefecto Vrbi Feriarum Latinarum. I. 386.
Praefecto Vrbano Feriarum. II. 18.
Praefectus Equitum Divi Auguſti. I. 306.
Praefectus Fabrum Aug. II. 287. III. 173.
Praefectus Praetorio. II. 189. item Vrbi. *ibid.*
Praef. Prim. Caeſ. II. 165.
Praef. Sevir. Equit. Roman. II. 21.
Praefectus Vrbi. I. 262. 263. III. 275. 276. 2. 7. 8.
Praefectus Vrbis vice ſacra iudicans. II. 156.
Praetor. II. 272.
Praetor Etruriae. II. 60.
Praetor Etruriae V. Piſis. II. 18.
Praetor V. II. 166.
Praetor Triumphalis. III. 276.
Praetor Vrbanus. III. 266.
Proconſul Provinciae Achaiae. II. 293.
Proconſul. II. 272.
Procoſ. Legatus Praetor. III. 122.
Procurator pecuniae publicae. II. 93.
Procurator Provinciae Moeſiae. II. 293.
Pro Magiſtri Reg. 1. III. 134.
Propraetor Provinciae Achaiae. III. 75.
Proquaeſtores Coloniae. II. 10.

QVaeſtori Aug. I. 386.
Quaeſtori ad aerarium II. - II. 29
Quaeſtor. II. 272.
Quaeſtor Aedilis. II. 279. 287.
Quaeſtor iterum. II. 166.
Quatuorvir. II. 168.
Quatuorvir Aediliciae Poteſtatis. II. 153.
Quatuorvir Aedilis. Q. II. 369.
Q. Aed. II. Vir. I. 448.
Quatuor Vir. Iuri dicundo S. C. Ferentini. I. 65.
Quatuor Vir. Iuri dicundo. II. 93.
Q. IIII. Vir. I. D. II. 344.
Quinq. Curatorum Navium Marinar. gratis adlect. I. 308.
Quinquennales II. - III. 166.
Q. Q. C. Quinquennalis Coloniae vel Collegii. I. 86.
Quinquennalis Collegii omnium Fabrum. II. 93.
Quinquennalis iterum. III. 85.
Quinqueviri. II. 384.

SCriba. I. 105.
Scriba publicus Coloniae. II. 10.
Selecto & Decurioni. III. 129.
Senatus Populi Romani. II. 10.
Sevir Aedilis. II. 307.
Sevir Auguſtalis Patronus Muncipii Faeſulanorum. III. 161.
Sevir Aug. II. 460. 341.
Seviro Auguſtali. III. 91. 129.
Seviro Augu. Domo Cortona. III. 164.
Sevir & Auguſtalis Com. II. 308.
Sevir Eq. R. Curio. III. 173.
Sevir Mediolanenſium. II. 308.

Se-

Seviro Quinq. II. - II. 21.
Sexvir. I. 18.
Sexvir Arretinus. II. 306. III. 178.
Sexvir Auguſtalis. II. 93. 167. 168.
Sex Viro Magiſtro Auguſtalium. I. 214. 290.

TRibuno Plebis deſignato. I. 386.
Tribunus Plebis. II. 29.
Tribunus Militum Q. & Legatus. II. 296.
Triumviro A. A. A. F. F. Quaeſtori Aug. Tribuno Plebis deſignato, Candidato Auguſti Eq. Pub. I. 386.
Triumviro Qui... II. 314.
Triumvir. II. 77.
Triumvir A. A. A. F. F. II. 386.
Triumvir A. A. A. F. F. auro, argento, aere, flando, feriundo. II. 296.
Triumvir Quaeſtor Trib. I. 420.
Triumvir iterum Iuri dicundo Cluſii. II. 407.
II. Vir. II. 307.
II. Vir. IV. P. C. III. 173.
II. Vir Colon. III. 85.
II. Vir deſignatus. I. 308.
IIII. Vir Quinquennalis Col. & Munic. Arretii. III. 167.
IIII. Vir Q Q. II. 344.
IIII. Viro Quinquennali. II. 347.
VI. Vir Auguſtalis. III. 111.
VII. Viro Epulon. III. 75.
XV. Vir Flavialium. II. 18.

H Βȣλὴ ϗὶ ὁ Δῆμος. I. 45.

MILITES

ET AD REM MILITAREM PERTINENTIA.

CAP. VII.

AB. Dana. I. 351.
III. Aeſculapio. III. 70.
III. Apolline. III. 70.
Arcarius Coh. I. Vigil. I. 125. 129.
Armorum Cuſtos Claſſis. III. 77.
A Vexillatione factus. I. 125.

BEneficiario Tribuni. ▷. Affici. II. 358.

CAſtra Miſenatium. II. 183.
Caſtra Praetoria. II. 181. 326.
Centuria Mucroni Rauci. III. 162.
Centuria Viſerti Latini. II. 26.
Centuria VII. Dignati. I. 9.
Centuria Iuſti. I. 25.
Centurio Claſſis Praet. Miſen. I. 249.
Centurio Claſſis Praet. Ravenn. III. 89.
Centurio Legionis. I. 9.
Centurio Legionis IV. Scyth. II. 300.
Centurio Leg. XX. I. 449.
Centurio Coh. VI. Specul. Claſſis Miſen. III. 88.
Centurioni Claſſis Praet. Miſen. III. 89.
Centurioni Deputato II. 189.
Claſſis Praetoria Antoniana Ravenn. III. 74.
Claſſis Praetoria Miſenatium Pia, Vindex, I. 9.
Claſſis Praet. Miſen. I. 125.
Claſſis Praetoria Philippiani ſeu Miſenenſis. III. 80.
Claſſis Ravenn. III. 80.
Claſſis Ravenn. Lucus. III. 85.
Cohors Prima Speculator. Claſſis Ravenn. III. 88.
Coh. I. Flavia Hiſpanorum. I. 337.
Coh. III. Alpinorum. I. 69.
Coh. V. Equitum Hiſpanor. I. 337.
Cohors VI. Speculatorum Claſſis Miſen. III. 88.
Coh. VI. III. 169.
Cohors VIII. Voluntariorum Civium Romanorum. I. 69.
Coh. Pr. ▷. Annii. II. 561
Coh. I. Praet. ▷. Satrii. III. 150.

Coh.

Coh. II. Pr. ⊳. Viti. II. 302.
Coh. IV. Praet. I. 253. II. 28.
Coh. V. Praet. II. 29. 162.
Coh. VII. Praet. ⊳. Nepotis. II. 338.
Coh. VII. Praet. III. 11.
Cohors VIII. Praetoria. II. 28.
Cohors IX. Praet. II. 358.
Cohors X. Praet. I. 25.
Coh. XI. Praet. I. 36.
Coh. II. Vigilum ⊳. Alinnae Firmi. I. 49.
Coh. IV. Vigil. ⊳. Lucretii. I. 131.
Coh. VII. Vig. Siponar. ⊳. Laetori. I. 131.
Cohortes VII. Vigilum cum Militibus, & Centurionibus enumeratae in marmorea Tabula. I. 125.
Coh. X. Vrbana Ceſeri. I. 36.
Coh. XI. Vrbana. II. 304.
Coh. XI. Vrban. ⊳. Claudii. I. 98.
Coh. XII. Vrban. I. 67.
Commanipularis, & Municeps. I. 406.
Commilitones. I. 129.
Cornicularius Pr. Praet. III. 291.

IIII. DAcico. I. 244. III. 63.
III. Danae. III. 97.
Decurioni Leg. XIII. II. 20.
III. Diana. III. 71. 77.
Dromonarchus Antonianus, III. 92.
Duplaris Claſſis Praet. Miſen. III. 63. 68.
Dup. Sub. P. C. II. 186.
Duplicarius. II. 303.

EMeritus Claſſis Praet. Miſen. III. 64.
Eques Arretinus. II. 62.
Eq. Sing. I. 124. 313. II. 301.
Eques Sing. D. D. N. N. *h. e.* Dominorum Noſtrorum. I. 135. 289.
Eq. Sing. Tur. Nigrini. I. 289.
Eq. Veteranus Ludimagiſter. I. 124.
Equiti Romano. I. 337. 344.
Equiti Singulari Aug. Turma Aurelii Sanctini. I. 135.
Equiti Singulari Turma Victoris. I. 344.
Equo Publ. I. 386. III. 111.
Equo Publico ex V. Decuriis Laur. Lavin. II. 189.
Evocato Aug. in Praetor. III. 30.
Evocato Veterano ex Cl. Praet. Miſen. I. 236.
Evocatus. II. 28.
Evocatus ann. II. - II. 300.
Evocatus Stip. XII. II. 29.
Exer. Tr. II. 186.
Ex Equitibus Singularibus Signifer. I. 52.
Ex Praeſidibus. II. 332. 462. III. 167.
Ex II. Marte. III. 67.
Ex III. Minerva. III. 67. 68. 82.
Ex IIII. Veſta. III. 67.
Ex V. Decuriis. II. 20.
Ex Velariis Duplicar. III. 61.
Ex Veſtae. III. 66.

⊳. FAbrici. II. 96.
⊳. Flori. II. 28.
IIII. Fortuna. III. 72.
Frumentario Leg. VII. Cl. III. 37.
Fugitivus Italici Miles. I. 67.

GVbernator de Galea Trieris. III. 72.
Gubernatori ex Claſſe Praet. Miſenenſi. III. 65.

HArm. III. Lucifer. I. 241. III. 58.
Honeſta Miſſio Galbae. III. 144.
Honeſta Miſſio Imp. Domitiani Auguſti. I. 69.

III. ISide. III. 82.
III. Iuven. III. 82.

LEgato Antonini. II. 347.
Leg. Aug. Antoniana Veriana. II. 18.

Le-

Legatus Ampl. II. 165.
Legatus Tiberii Caeſaris Aug. II. 272.
Legio I. Italica. II. 18. II. 83.
Legio I. Parthica. I. 9.
Legio II. Italica, Pia, Felix. III. 167.
Legio III. Cyrenaica, P. P. I. 9.
Legio IIII. Scythica. I. 248. II. 60. 293.
Legio V. Macedonica. II. 293.
Legio VII. Macedonica. I. 248.
Legio VII. Claudia. III. 37.
Legio X. Aug. III. 75.
Legio XI. Claud. P. F. II. 96.
Legio XV. Aug. III. 111.
Legio XVIIII. I. 9.
Legio XX. I. 449.
Legio XX. Valeria, Victrix. P. P. I. 9.
Legio XX. V. V. III. 291.
Legio XXI. Miner. III. 29.
Liburna armata. III. 78.
Liburna Barbaro, vel Barbaris. III. 93.
Liburna Fidei. I. 125. III. 129.
Liburna Gryphi. III. 79.
Liburna Neptuno. I. 244.
Liburna Nereide. II. 66.
III. Lucifero. II. 242. III. 58. 61.
Ↄ. III. Lucifero. III. 61.

MAnipularis Lib. Neptuno. I. 244.
Magiſter. Claſſis Ravenn. III. 93.
III. Marte. I. 243.
Medicus Duplaris Claſſiarius. III. 94.
Menſor Operum publicor. Claſſis Ravenn. III. 90.
Miles Claſſis Praetoriae Miſen. I. 238. 240. 246. 247. 248. 249. 250. *& ſeqq.*
Miles Claſſis Praetor. Ravenn. I. 243.
Miles ex Claſſe Praet. Miſen. Stip. XXV. I. 243. *& ſeqq.*
Miles Claſſiarius Stipend. XXV. III. 61.
Mil. Cl. Pr. Miſ. I. 400. 466.
Mil. Claſſ. Praet. Antonian. Ravenn. Stipend. XXVIII. III. 74.
Miles ex Claſſe Praetoria Miſen. III. 61. 63.
Milites Claſſiarii Miſen. III. 57. 58. 61. 63. 64. 65. 66. 67. 72. 74. 75. 77. 78. 80. 86.
Mil. Coh. I. Praetoriae Martialis. I. 452.
Mil. Coh. III. Praet. II. 94. 435.
Mil. Coh. V. Praet. II. 432.
Mil. Coh. VIII. Praet. >. Magi. II. 455.
Mil. Coh. IIII. Vigilum. I. 363.
Mil. Coh. V. Vigilum. >. Iuli Rufi. I. 406.
Mil. Coh. XI. Vrbanae >. Claudii. III. 269.
Mil. Coh. XII. Vrb. >. Dextri. I. 301.
Mil. Coh. XII. Vrbanae. I. 448.
Mil. Leg. XXII. Stipend. XXIII. 94.
Milites octonis, & vicenis ſtipendiis dimiſſi. III. 80.
Militi Praetoriano Coh. II. >. Alliaci. I. 190.
Militi Veteran. Claſſis Ravenn. III. 83.
III. Minervae. III. 82.
Municeps, & Commanipularis. I. 406.
Municipi, & Commanipulari. I. 406.

NAve III. Aug. III. 68.
Navarchus. III. 92.
Navarcho. III. 75.
Nonagenarius Cl. Praet. Miſen. III. 61.

OCtogenarius Liburna Nereide. III. 66.
Optio III. Tiberii. I. 240.
Optio Cohor. IIII. Praetor. II. 51.
Optio Triere Apollinis. III. 70.
Optio Triere Diana. III. 71.
Ovatio Claſſis Praet. I. 9.

IIII. PAdo. III. 76.
»*. Paullini. II. 94.
Peditibus, & Equitibus, qui militant in Cohor. III. Alpinorum; & VIII. Voluntariorum Civium Romanorum. I. 69.
Praefecti Coh. Thr. Miſ. Praef. Equit. III. 285.
Praef. Alae I. Vlp. Singul. II. 336.
Praef. Claſſis. III. 56.
Praef. Leg. Prim. Ital. II. 18.
Praef. III. Coh. II. 166.
Praef. Coh. Praet. II. 161.
Praefecto Coh. I. Flaviae Hiſpanorum. I. 337.
Praefecto Coh. III. Bracatenſis Auguſtae. I. 344.
Praefecto Fabrum Leg. XXII. Aug. III. 162.
Praefecto Vehiculorum Claſſis Ravenn. III. 91.
Praefecto Caſtrorum. II. 372.
Praefecto Aerarii militar. III. 75.
Praefecto Coh. I. Montanorum. II. 336.
Praefecto Coh. Primae Praetor. Illyricorum, & Mauritanorum. II. 347.
Praefectus Claſſis Miſ. III. 83.
Praefectus Claſſis Ravenn. Coh. Primae Speculator. III. 88.
Praefectus Claſſis Ravenn. III. 85.
Praefectus Coh. II. Aſtyrum. II. 20. III. 154.
Praefectus, & Menſor Operum publicorum Claſſis Ravenn. III. 90.
Praefectus Collegii Fabrum Ferrar. Ravenn. III. 85.
Praefectus Fabrum Centonariorum. III. 91.
Praefectus Coh. V. Equitum Spanorum, ſive *Hiſpanorum*. I. 337.
Praefectus Vigilum. P. V. II. 189.
Praefectus Legionis. I. 9.
Praefectus ovationi Claſſis Praet. Miſenat. Piae Vindicis. I. 9.
Praefectus theſauris devehendis. I. 9.*
PP. Leg. XXX. Vlpiae. II. 189.
Praepoſito Equitum Singularium Augg NN. II. 189.
Primipilo iterum Leg. Ga. I. 248.
Primopilari Praef. Caſtr. II. 372.
Primopilari Leg. VIII. Aug. II. 372.
Princ. Claſſis Miſenenſis. III. 75.
Procurator Ti. Claudii Caeſaris Aug. I. 248.
Protector Auguſtorum NN. II. 189.
III. Providentia. III. 74.

QVadriere Fide. I. 125.
Quinquiere Aug. II. 186.

» RVtili. II. 162.

SAgittariorum ſepultura. II. 419.*
»*. Salvi Baſſi. II. 28.
Scriba Claſſis Praet. Miſ. I. 249. III. 63.
Scriba Claſſis Praet. Ravenn. III. 93.
Scriba Coh. I. & II. Vigilum. I. 129.
Secutor Coh. I. Vigil. I. 129.
Signifer Coh. V. Pr. ſtipendia militar. XIX. II. 29.
Signifer ex Equitibus Singularibus. I. 52.
III. Sole. III. 74.
Speculator. I. 305.
Speculatores Claſſiarii Ravenn. III. 88.

TAbulario Claſſis Ravenn. II. 94.
III. Tauro. I. 143. III. 61.
Teſſerarius Coh. I. Vigil. I. 125.
Teſſerarius Coh. XII. Vrb. I. 67.
Teſſerarius, Optio Vexillarius. II. 26.
III. Tiberii. I. 240.
Tribuno Coh. I. Flaviae Hiſp. M. Equit. II. 336.

Tri-

Tribuno Coh. II. Vigilum. II. 372.
Tribuno Coh. III. Vlpiae. II. 347.
Tribuno Coh. XIII. Vrban. II. 372.
Tribunus Coh. I. 248.
Tribunus Coh. Primae Praetoriae. II. 189.
Tribunus Cohortis IIII. Praet. II. 189.
Tribunus Coh. IIII. Vigilum. II. 189.
Tribunus Coh. XI. Vrb. II. 189.
Tribunus Leg. I. Italicae. III. 83.
Tribunus Leg. II. Italicae Piae Felicis. III. 167.
Tribunus Claſſis Praet. Miſenenſ. III. 86.
Tribunus Claſſis Praet. Ravenn. III. 86.
Tribunus Legionis X. & XIIII. Geminae Provinciae Pannoniae ſuperioris. II. 189.
Tribunus Leg. XI. Claudiae Succuviae, & Decantiati. I. 344.
Tribunus Leg. XV. Aug. III. 111.
Tribunus Legionis Dacicae. II. 189.
Tr. Mil. Leg. VI. Victricis. III. 173.
Tr. Milit. Leg. XXII. Primigeniae III. 173.
Tribunus Militum Leg. V. Macedonicae. I. 337.
Tribunus Plebis; Tribunus Militum. II. 272.
Trierarcha Claſſis Syriacae. III. 79.
Trierarcho. III. 75.
Triere Athen. I. 240.
Triere Pietate. I. 238.
Triere Salute. I. 228.
Trieris Pietatis. II. 186.
Trieris Spei. I. 125. 129.
Turma Aurelii Sanctini. I. 135.
Turma Aurelii Sabiniani. II. 301.

V Alentis. II. 61.
IIII. Veſta. I. 246.
Veterani, qui militaverunt in Legione I. Adiutrice honeſtam miſſionem, & civitatem conſecuti a Servio Galba Imperatore. I. 257.
Veterano Evocato ex Cl. Praet. Miſen. ſtipend. XXIX. I. 236. 251.
Veterano. III. 162.
Veterano Claſſ. Praet. Miſ. III. 65.
Veteranus Auguſti. II. 305.
Veteranus Auguſti, ex Claſſe Praetor. Miſenat. III. 95.
Veteranus Cl. Praet. Miſ. I. 247. 248.
Veteranus Coh. VII. Praet. >. Mucroni Rauci. III. 162.
Veteranus Coh. X. Praetor. III. 168.
Veteranus Legionis XI. I. 453.
Vexillarius >. Coh. Vigilum. I. 49.
Vexillarius Coh. II. Vigilum. II. 26.

OFFICIA DOMVS AVGVSTAE.

CAP. VIII.

A Balineis Auguſti Magiſter. I. 399.
Ab cyato i. e. cyatho. I. 460.
Ab epiſtulis Caeſaris Auguſti. I. 415.
Ab epiſtulis Latinis. I. 11.
A cibariis. I. 409
A codicillis. I. 110
Actori. I. 253.
Actrix Caeſareae Domus. I. 423.
Ad Libros Germanici Aug. I. 136.
Ad ſupellect. Aug. I. 231.
A ſupellectile domus aureae Caeſaris. I. 335.
Ad valetudinarium. I. 136. 461.
Ad valetudinarium Liviae. I. 184.
Adiutor a cognitionibus Aug. Lib. III. 132.

OFFICIA DOMVS AVG.

Adiutor ab Epiſtulis Latinis. I. 82.
Adiutor a Rationibus Tabularii. I. 17.
Adiutor Tabularii Caſtrenſis Augusti L. I. 305.
Aedituae a Diana. I. 413.
Aerar. I. 408.
Alumno ſuo. I. 148.
Ancilla. III. 8.
Ancilla C. Norbani Flavi. I. 205.
Aquarius Aug. L. I. 47.
Argentarius. II. 445.
Argentarius Liviae Aug. I. 404.
Atrienſis. I. 266.
Augusti Libertus. I. 11. 17. 225. 279. II. 33. *& paſſim.*
Augusti Liberti Libertus. I. 416.

BErnula C. N. Caſtrenſis. III. 272.

CAeſaris Aug. ab epiſtulis. I. 415.
Caeſ. Aug. Ser. Vicarius. I. 107.
Caeſaris N. Servus. I. 140.
Caeſaris N. Servae. I. 209.
Caeſaris Servo Neroniano. I. 371.
Cerdo. I. 273.
Choraules. III. 31.
Cocus. I. 427.
Collactius. III. 36.
Comoedus. III. 30.
Conlactaneus. I. 355.
Conpaedagogita. I. 416.
Conpaedagogitae. I. 350.
Conſervae. I. 387. III. 37.
Conſervus. I. 390.
Corpore Cuſtos Ti. Caeſaris Germanici. I. 397.
Cubiculari. I. 356.
Cubicularis Lib. Aug. I. 356. 361.
Cubicularius III.Vir. I 361. 420.

DEcurio. I. 138.
Decurio II. Q. II. II. 447.
Decuriones Scribae Unctores Augusti. I. 399.
Delicato. III. 250.
Delicio. III. 250.
Delicium Baſſi. I. 313.
Delicium Heſyci. I. 360.
Diaconus Servus. I. 391.
Diſpenſator. I. 357. II. 445.
Diſpenſator Aug. N. III. 139.
Diſpenſator Caeſ. N. Servus. I. 68.
Diſpenſator Caeſ. N, III. 178.
Diſpenſator Fiſci Frumentarii Imp. Caeſaris Nervae Traiani Aug. Germ. Dacici. I. 296.

EPhebo Q. & Venuſto. I. 361. 370. 396.
Evocatus. II. 28.
Evocatus Augusti a Quaeſtionibus. II. 410.
Exactor Hereditatium Legat. peculior. I. 192.

FAber Argentarius. I. 411.
Focaria. III. 74.

GLaber ab cyato. i. e. cyatho. I. 406.
Glaber Antoniae Druſi. I. 406.

IAnitor. II. 445.
Imbitator, h. e. Invitator Aug. Lib. III. 132.
Inſularius. I. 361. 409.
Invitator Aug. Lib. I. 195. III. 132.

LAnipenda. I. 110.
Lecticarius. I. 358.
Libraria. I. 441.
Librarius. I. 396.

MAgiſter a balineis Augusti. I. 399.
Magiſtro a balneis Aug. I. 399.
Medica. I. 78. 404.
Medico. I. 450.
Medicus Liviae. II. 395. 445.
Medicus Liviae Druſi Caeſaris. I. 396.
Menſor Aug. Lib. II. 147.
Miniſtra. I. 352. 415. 420.
Miniſtrator. I. 62.

Ne-

NEgotias. I. 220.
Nomenclator. I. 44. 136. III. 31.
Nomenclatori Aug. Lib. I. 281.
Nutricius. I. 143.
Nutrix. III. 36.
Nutrix Agrippinae. I. 266.
Nutrix Senatorum duum. II. 115.

OPſonator Iuliae Auguſtae Lib. I. 233.
Opſtetrix Liviae. II. 444.
Optioni Tabellariorum Officii rationum. II. 440.
Ornator Liviae L. II. 445.
Ornatrix. I. 390.
Oſtiarius Liviae. II. 446.

PAedag. I. 216.
Paedagogo Puerorum. I. 364.
Paedagogus. I. 357.
Paedagogus & Lib. I. 82.
Palaeſtrita. I. 366.
Pediſequa. I. 427.
Piſtor. I. 136. 370. 404.
Piſtor Candidarius. II. 145.
Plumbarii. I. 136.
Plumbario Aug. L. III. 56.
Praepoſitus Armamentarii Ludi Magni. III. 59.
Praepoſitus Tabellariorum. I. 112.
Procurator. II. 59.
Procurator Aug. XX. Hered. III. 83.
Procurator Auguſtorum. I. 459.
Procurator Clientium Ti. Claudii Aug. III. 172.
Procurator Germanici Caeſaris. I. 17. III. 125.
Procurator Germanici Aug. II. 180.
Procurator Kalendarii. II. 24.
Procurator patrimonii & heredit. III. 125.
Procuratori Caſtrenſi. I. 399.
Publicus. I. 209.
Pueri Conpaedagogitae. I. 350.

ROgator ab Scaena. III. 30.

SArcinatrix. I. 103. 461. II. 445.
Scribae. I. 347.
Scribae Decuriones Vnctores Auguſti. I. 399.
Servo Caeſaris Vernae. I. 139.
Servus Diaconus. I. 391.
Servus C. Caeſaris Auguſti Germanici. I. 364.
Servus Vicarius. I. 137.
Stipulator Aug. I. 418.

TAbulario a rationibus Aug. L. I. 56.
Tabularius. I. 137. III. 300.
Tabularius Antoniae Druſi. I. 136.
Tabularius Neronis Aug. L. I. 11.
Tabulario Fiſci Frumentarii. I. 345.
Thurario. I. 335.

VEnatori. I. 285.
Venuſto, & Ephebo Q. I. 361. 370. 396.
Verna Caeſaris. I. 49.
Vernae Aug. N. I. 435.
Vernae Caeſaris a veſte regia, & Graecula. III. 11.
Vernae Puteolan. III. 63.
Vernae ſuae. I. 392.
Vernae ſuo. I. 148.
Veſtiarius. I. 295.
Veſtitori Aug. I. 282.
Viator. I. 433.
Vicarius. I. 19.
Vilico Praediorum Caeſanenſ. III. 171.
Vilicus Ti. Aug. III. 171.
Vnctor. I. 233.
Vnctores Auguſti. I. 347.
Vnctores Scribae. I. 399.
Vnctori. I. 425.
Vnctori C. Aſinii Pollionis. I. 425.

PRO-

PROFESSIONES

ARTES. NEGOTIATIONES.

CAP. IX.

AErarius. I. 408. 444.
A. C. Africae. I. 389.
Archimima. II. 174.
Archimimus. I. 125. II. 172.
Argentarii. I. 308.
Arhs. Arreſpex. II. 411.
Axearius. I. 43.

BAlneator Faber. I. 402.
Balneatores. I. 402.

CAndelabrarius. III. 130.
Centonarii. II. 153. 345. 350. III. 177.
Cerarii. I. 308.
Cerarii Scribae. I. 308.
Ciſiani Iuvenes. I. 308.
Coronariae. II. 455.
Coronarius Triere Danae. III. 95.

EBurarius Faber. I. 366.
Ephebo Q. I. 361.
Erudita omnibus artibus. II. 142.

FAber. I. 202.
Faber argentarius. I. 411.
Faber Eburarius. I. 366.
Faber Materiarius. III. 143.
Fabri Balneatoris. I. 402.
Fabri Centonarii. III. 91.
Fabri Naut. III. 85.
Fabro balneatori. I. 402.
Ferrarii. III. 85.
Ferrarii Fabri. III. 85.
Frumentarii Cereris Aug. I. 308.
Frumentarii Menſores. I. 308.

GRammaticus & Lector. III. 113.

INſtitor Communis. I. 398.
Iuvenes Ciſiani. I. 308.

LAnario de Vico Caeſaris. I. 137.
Lenuncularii. I. 308.
Liberti & Servi publici. I. 308.
Librarii. I. 308.
Lictores. I. 308.
Lutores. III. 166.

MAccus. II. 177.
Marmorarii. II. 29. III. 178.
Medica. I. 404.
Medico. I. 450.
Medicus. I. 84. II. 350. 395.
Melloproximo a rationibus. II. 457.
Menſores. I. 308.
Menſores Frumentarii. I. 308.

NAvales Fabri. II. 25. III. 85.
Navicular. Maris Hadriatici. I. 308.
Navicularis Maris Hadriatici, & ad Quadrigam. I. 308.
Negotiantes Vinarii. I. 308.
Negotianti Materiario. I. 277. III. 142.
Negotiantes Seplaſiarii. I. 398.
Negotiatori. I. 433.

OCulos reſtituit ſtatuis. I. 406.
Olearii. I. 308.
Orno Factione Artificum. III. 86.

PAlaeſtrita. I. 366.
Parietarius Structor. I. 154.
Philoſopho Stoico. II. 396.
Pictor Scaenarius idem Redemptor. I. 390.
Piſcatores. I. 308.
Piſtor. I. 370. 404.
Plaſtes. I. 63.
Praecones. I. 308.
Procuratores Aug. I. 308.
Propolae. I. 308.

REdemptor. I. 390.
Repoſuit oculos ſtatuis. I. 406.
Rogatores a Foro. I. 308.

SAcomar. I. 308.
Scapharii. I. 308.

Scae-

Scaenarius Pictor. I. 390.
Scaenicus Grecus. I. 129.
Scribae Cerarii. I. 308.
Seplaſiarii Negotiantes. I. 398.
Siponarii. I. 131.
Specularius. I. 358.
Structor Parietarius. I. 154.

TExtor. I. 420.
Tignuarii Fabri. I. 342. II. 25.

VEnuſti Ephebo. I. 361. 370. 396.
Viator. I. 433.
Viatores. I. 308.
Vinarii Negotiantes. I. 308.

ΙΗζος Νικομήδης. III. 127.

Προβοκάτωρ. I. 371.

Φιλόσοφος. I. 22.

COLLEGIA. CORPORA

ORDINES. SODALES.

CAP. X.

COllegium Centonariorum. II. 153. 345. 350.
Collegium Centonar. Municipii Arretinorum. III. 177.
Collegium Dendrophor. Romanorum. III. 160.
Collegium Fabrum Navalium Piſis ſtationis vetuſtiſſimae. II. 25.
Collegium Fabrum Tignuariorum Oſtienſium. I. 310.
Collegium Fabrorum Tignuariorum. I. 342.
Collegium Fabrum Ferrar. Ravennat. III. 85.
Collegium Fabrum Naut. Ravenn. III. 85.
Collegium omnium Fabrum. II. 93.
Collegium Fratrum Arualium. II. 160.
Collegium Silvani. III. 153. 165.
Coloni, & Inquilini. III. 176.
Coloniae Aſculanorum. II. 20.
Coloniae Piſanae. II. 10. 21.
Corpora Scaphariorum, Lenuncularioruin Traiect. Luculli. Dendrophorum, & Togatorum a Foro, & de Sacomar. Olearior & Iuvenum Ciſianorum Piſcatorum, Propolarum. I. 308.

DEcuria Scribarum, Cerariorum, Librariorum, Lictorum, Viatorum, Praeconum, Argentariorum, Negotiatorum Vinariorum ab Vrbe, Menſorum, Frumentariorum Cereris Aug. I. 308.

MAgiſtri (forte Corporis Lotorum) I. 199.
Magiſtri Corporum Lutorum. III. 166.

ORdinis Arretinorum. II. 189.
Ordo, & Cives Cluſini. II. 408.
Ordo Cluſinorum. II. 399. 403.

PAtrono Coll. Centon. Tifernat. II. 345.
Patronus Collegii Fabri Naut. III. 85.
Patronus Colon. III. 85.
Patronus Colon. Arret. & Municip. III. 167.
Patronus Municipii Tifernatium. III. 111.

TRIBVS

CAP. XI.

AElia. I. 253.
Aemilia. I. 257. 346.
Anienſis. I. 233. 410.
Arn. I. 284. 316. 420. II. 60. 410. III. 29. 129.

Cla-

CLaudia I. 303. III. 93.
Cluvia. I. 179. II. 338. 343. 347. 351. III. 177.
Collina I. 61. 156. 164. 257.

ESquilia. III. 166.

FAbia. I. 14. II. 20. 432.

GAleria. I. 46. 290. 291. 306. II. 17. 28. 29. 40. III. 88.

OVfentina. II. 63. III. 85.

PAlatina. I. 41. 122. II. 287. III. 85. 111. 273.
Papia. I. 9.
Papiria. III. 124.
Polentina. II. 93. III. 83.
Pomptina. I. 18. 448. 451. II. 279. 298. 301. 311. 330. 336. 360.
Publilia. I. 369. II. 96. III. 167. 177.

QVirina. I. 156. 257. 316. 440. III. 34. 88. 90. 111.

ROmilia. III. 30. 161.

SAbatina. II. 179. 189.
Scaptia. I. 28. 36. 213. 295. 301. 305. 444. 452. III. 11. 161. 162.
Sergia. II. 64.
Stellatina. II. 192.

TErentina. I. 308.
Tromentina. I. 355.

AD GEOGRAPHIAM

PERTINENTIA.

CAP. XII.

AFrica. II. 436.
Aphrodiſienſis. I. 72.
Albino f. Altino. I. 31.
Alexandria, Alexandrina. I. 373.
Alpini. I. 69.
Ameria. I. 133.
Amiterno. I. 31.
Ancona. I. 31.
Aquil. I. 31. 132.
Aquino. I. 132.
Ariminenſes. II. 354. 377.
Arimino. I. 31.
Arretio. I. 132. 133.
Arretini Veteres. II. 211. 274. 275.
Arretinus. II. 62.
Arretinorum. II. 189. 288.
Arretium. II. 300. 301. 304.
Aſculani. II. 20.
Aſiatico. III. 74.
Ateſte. I. 133.
Atinates. III. 9.

BAliares Inſulae. III. 173.
Benevento. I. 232. 133.
Beneventum. II. 192.
Blera. I. 133.
Bononia. I. 31. 133.
Bracara Auguſta. I. 344.
Brixia. I. 132. II. 308.
Butrio. I. 31.

CAnanefates. II. 333.
Capua. I. 132. 133.
Carſulis. I. 31.
Circeienſes. II. 336.
Civitas Piſana. II. 14. 21.
Cluſini. II. 399. 407. 427.
Cluſio. I. 31.
Colonia Aſculanorum. II. 20. III. 154.
Colonia & Municipium Arretium. III. 167.
Colonia Obſequens Iulia Piſana. II. 10.
Colonia Florentinorum. I. 28.
Colonia Piſana. II. 21.
Colonia Puteolanorum. I. 71.
Comum. II. 308.
Conſentia. I. 133.
Cortona. I. 133. II. 361.

Co-

Coſanorum Reſpubl. III. 169. 170.
Cremona. I. 31. 132.

DElmatia. I. 69.
Deraauſt. I. 69.
Derbona. I. 31.
Domo Arretio. II. 300. 301.
Domo Cortona. II. 396. III. 164.
Dripſino. I. 31.

EMona. I. 31. 133.
Etruria. II. 18. 60. 369.
Etruſcus. III. 11.

FAno Fortunae. I. 31.
Faeſulae. II. 94. 96.
Faeſulanus. III. 161. 162.
Faeſulanus Senatus Populuſq. III. 160.
Faeſulis. I. 132.
Feltris. I. 133.
Ferentini. I. 65.
Ferentino. I. 133.
Firm . . . . I. 31.
Florentia. I. 31. 36. 133. 301. 452. II. 455. III. 29. 30.
Florentini. I. 316. II. 23. 427. III. 11.
Florentinus patria. I. 452.
Formis. I. 31.
Foropopil. I. 133.
Foro Sempronio. I. 31.
Fulgin. I. 133.

GAll. Vivinacio l. Viminacio. I. 255.

HEracl. I. 31.
Hercul. Fal. I. 31.
Hiberorum. I. 60.

IAdera. I. 31.
Illyrici. II. 347.
Ipeſius. hoc. eſt Epheſius. I. 257. III. . . ?.

LAodicea. I. 257
Larino. I. 132. 133.
Laurentes Lavinates. II. 189. 288. 351.
Legati Ferentinates. I. 65.
Ligures. II. 241. 244.
Luca. I. 31. 132. II. 21.
Luna. I. 31.

MAntua. I. 31.
Maonianus. I. 257.
Mare Hadriaticum. I. 308.
Marſis. I. 31.
Mauritani. II. 347.
Medelitani Veterani. I. 6.
Medelitanorum pagus Mercurialis. I. 6.
Mediolano. I. 31. 132.
Mediolanum. II. 305. 308.
Medullini. II. 235.
Mercurialis Pagus. I. 6.
Miſenenſes. III. 80.
Municipium Aelium. III. 122.
Municipium Arretin. II. 315. III. 177. 178.
Municipium Faeſulanorum. III. 161.
Municipium Ferentinatum. I. 65.
Municipium Saſſinatium. III. 168. 169.
Municipium Seſtinatium. II. 350.
Municipium Tifernatium. III. 111.
Mutina. I. 133. II. 450.

NAtione Aegyptius. III. 72.
Natione Arretio. II. 304.
Natione Batavus. I. 135.
Natione Beſſus. I. 246. 187. III. 67.
Natione Cappadox. I. 400.
Natione Ouſentina Mediolan. II. 305.
Natione Pannonio. I. 238. 289.
Natione Pannonius. III. 74.
Natione Piceno. II. 304.
Natione Ponticus. III. 63.
Natione Retho. II. 303.
Natione Sardus. III. 61.
Natione Tunger. I. 280.
Natione Syrus. I. 397. III. 64.
Natione Aegar. I. 240.

Natione Aegypti. I. 247. III. 68. 94.
Natione Afer. I. 249. III. 64. 78.
Natione Alexandr. III. 74.
Natione Bithyn. III. 63.
Natione Corſi. III. 70.
Natione Delmata. II. 186. III. 77. 86.
Natione Germania. III. 76.
Nationes Equorum, qui in ſtadio palmas compleverunt. I. 38.
Neapoli. I. 31.
Nilotis. I. 373.
Nolenſis. I. 31.
Nuccam. I. 132.
Nuccon. I. 31.

ORdo Civium Tifernatium Tiberinorum. II. 356.
Ordo Cluſinorum. II. 399. 403.
Ordo Ferentinatum. I. 65.
Ordo Piſanorum. II. 10.
Oriundo Epored. Ital. III. 83.
Oſtia. I. 31.
Oſtienſes. I. 308. 310.

PAdus. III. 76.
Pagani Mercurialis pagi Medelitani. I. 6.
Pagus Mercurialis Veteranorum Medelitanorum. I. 6.
Patavi. I. 132.
Patavio. I. 133.
Phrygius. I. 257.
Picentini. II. 339.
Picentis. III. 154.
Piſae. I. 31. II. 10. 17. 18. 20. 21. 23. 28.
Piſani Decuriones, & Coloni. II. 10.
Piſani Coloni Iulienſes. II. 10.
Piſas. II. 460. III. 175.
Piſis. I. 290.
Piſcienſes. III. 277. 278.
Piſtoris. I. 133.
Piſtorium. Piſtoris. II. 121. 123.
Populonio. I. 31.
Populus Cluſinus. II. 408.
Provincia Achaiae. II. 442. III. 75.
Provincia Moeſia. II. 293.
Provincia Pannoniae ſuperioris. II. 189.
Puteolani. I. 71. III. 68.
Puteolis. I. 31.

QVin. I. 132.

RAvenna. I. 133.
Ravennas. III. 83. 86.
Reipublicae ſplendidiſſimae . . . Midenſium. I. 78.
Republica Seſtinatium. II. 350. 351.
Reſpublica Coſanorum. III. 169. 170.
Reſpublica Piſana. II. 15. 17.
Reſpub. Tifernatium. II. 339.
Roma. I. 31. 132. 133. III. 80.

SAbini. I. 34. II. 235. 237.
Salin. I. 31.
Samnites. I. 34. II. 237.
Sardianus. I. 257.
Saſſinates. III. 168. 169.
Savaria. I. 133.
Seſtinates. II. 350.
Seſtini. II. 354.
Spolis. I. 31.
Stutrio. I. 31.
Sutri. I. 132.

TArracina. I. 31.
Tarentum. I. 137. II. 241.
Tarviſio. I. 31.
Taurino. I. 31.
Tibure. I. 31.
Ticino. I. 31.
Tifernates. II. 344. 345. III. 168.
Tiferni Tiberini. II. 338.
Trajectus Luculli. I. 308.
Trebul. I. 133.
Tribus Atticae, Erechtheidis, Ageidis, Pandionidis, Leontidis. I. 109.
Tridento. I. 31. 133.
Truento. I. 133.
Tuderto. I. 31. 133.

Tu-

Tuſcana. I. 31.
Tuſci. I. 34. II. 237.
Tuſcus. II. 61. III. 31.

VAruaſia. I. 133.
Vercellis. I. 31. 133.
Veneto ditione daver. I. 69.
Venuſia. I. 133.
Verona. I. 31. 133.
Vetulonenſes. II. 288. 351.
Vetulonio. I. 133.
Volaterrani. II. 158. 162. 165. 166.
Volaterrae. I. 31.
Volſceis. I. 31.
Volſin. I. 133.
Vrieſal. I. 31.
Vrſino. I. 31.

AΘηναιος. I. 79.
Αιξωνεος. Exonenſis. I. 48.
Αντιοχέου. I. 56.
Αντιοχεου Δαφνης. Antiochenſis ad Daphnen. I. 50.

Ερεσιου. I. 73.
Εφεσιος. I. 79.

Σινοπαιος. Sinopaeus. I. 73.

AD SEPVLCHRA

ET VETERVM FVNERA PERTINENTIA.

CAP. XIII.

AB iis omnibus dolus malus abeſto, & ius civile. I. 195.
Ad hoc monumentum uſtrinum facere non licet. I. 427.
Aediculae, in qua ollae IIII. & inferiores duae datae. I. 154.
Aediculam emit. III. 296.
Aetate ſua non ſunt fruniti. III. 33.
Aram cum baſe ſua. II. 26.
A ſummo columbaria dua iuncta, quem ſequentur poſt me. I. 412.

BEne merenti de ſe conſecravit. I. 413.
Bene oſſibus cineribuſque. I. 25.
Bene vixi, ego omnibus meis benefeci, & quos contempſi per errorem ignoſcetis, de cetero iſciatis amici. I. 383.

CInerarium. I. 226. 227.
Columbaria III. & IIII. fecit. III. 248.
Comparavit cum aria, & aras cincta cippis n. IIII. I. 98.
Conditoria III. fecit. III. 249.
Corporis reliquiae in una olla. I. 43.
Cum locum in quo titulus eſt ſibi, & patrono ſuo fecit. I. 51.

DAbit indicium obitos hic eſſe ſepultos. I. 444.
Deceſſit natali ſuo. I. 74. 424.
De qua nihil doluit niſi mortem eius. I. 342. III. 32.
De ſuo labore ſibi fecit. III. 243.
Dis Manibus ſatisfecit. I. 43.
Dolere noli matrem faciendum fuit. I. 358.
Dulcis ſuis. III. 245.

EGo omnibus meis benefeci etc. I. 383.
Emit ſibi & ſuis. I. 91.
Emit ſibi poſteriſque ſuis per maritum ſuum iuſſit, in cuius & poteſtate eſſe voluit. I. 440.
Emptum de L. Pavio L. F. Arn. Varo. I. 408.
Ex hoc loco uſque ad ſcalaria ollae n. LXVIII. I. 150.
Et tu. I. 217.
Ex partibus aequis ſibi & ſuis libertis libertabuſque poſteriſque ſuorum ex donatione Iuniae Theophilaes. I. 175.

FEcerunt & ſibi & poſteriſque ſuis locum emptum quinque per quatuor & ſic int. ib. HS XX. I. 87.
Fecit & aditum dedit. I. 171.
Fecit contubernali ſuae poſſidendum monumentum. I. 253.
Fecit titulum filiae ſuae benemerenti. I. 391.
Filius facere quod debuerat patri mors iniqua intercesſit; filio fecit pater. I. 149.
Funus publicum datum ob merita. II. 60.

HAbe & tu qui leges. I. 383.
Habe anima ſuaviſſima. III. 131.
Hanc aram ſi quis laeſerit habeat Iſidem iratam. I. 207.
Have, bene valeas, qui me ſalutas. II. 35.
Heredes ex parte. I. 184.
Heroum maceria cinctum cum ſuperficio. II. 24.
Hic adquieſcit. II. 23. 25. 45.
Hic ſitus eſt. II. 68.
Hoc ego feci bene ſi quid ſapiunt Inferi. I. 157.
Hoc fatum voluit. II. 394.
Hoc manſum veni. I. 429. III. 114.
Hoc monumentum vendere vel donare... inferet aerario. I.429.
Hoc monumentum heredem non ſequitur. III. 65.
Hoc monumentum violatum vindicarunt reſtituerunt nomina obitorum. I. 196.
Hoc monumentum, ſive ſepulchrum cum aria ſua donationis cauſa mancipio accepit HS. N. uno quod comparavit locum ponendi corporis utrorumque. I. 379.
Huius monumenti introeuntibus parte ſiniſteriore ad familiam tuam pertinet. III. 95.
Huic monumento dolus malus abeſto. I. 21. 35.
Huic publice D. D. funus locuſque ſepulturae datus. I. 213.
Hunc leges leti praepoſtere eripuere matri, quae ut annis, morti quoque eſſet prior. III. 32.

IN continenti ex donatione unum ſoleum poſſidet. I. 82.
In Hypogeo ollas inſtruxit n. XIII. I. 383.
Inſula comparata. II. 24.
In trimatu deceſſit. II. 31.
In viridiario partis. I. 227.
Ita ne liceat libertis ius ſuum vendere aut donare hoc. I. 143.
Iuris huius monumenti dimidium & duodecum pars VI. ſibi & ſuis. I. 164.
Ius emit. I. 150.
Iuſſu monumentum poſitum. III. 53.

LOcum ponendi corporis utrorumque. I. 379.
Locum ſepulturae precario petierunt. II. 330.
Locum precario petierunt. I. 165.
Locum ſibi & amicis. III. 32.

MAter deceſſit ſepulto filio poſt dies LXXX. I. 29.
Memoriae P. Lucilii Gamalae. I. 14.
Monumentum poſſidendum contubernali ſuae. III. 53.
Monumentum hoc vendere vel donare inferet aerario. III. 113.

NE de nomine eorum exeat, quod ſi quis eorum aliter fecerit inferat aerario Pop. Rom. HS. XL. I. 389.
Nihil dolui niſi quod me reliquit. I. 413.
Niſi ſi poſt mortem cavemus nomen fama volat tantum corpuſ-

puſque crematur aeternamque domum petimus, & ſine laborum. I. 444.
Noli dolere eventum Flaviae rapuit fatus malus. I. 404.

OBrendaria vaſa, item ollaria. I. 21.
Olla eius ſi qui ovviolarit ad Inferos non recipiatur. I. 145. 343.
Ollam dedit. I. 365.
Ollas continuas ſeu continentes quinque fecit. I. 436.
Ollas duas. I. 56.
Ollas III. ſibi & ſuis. I. 137.
Ollas V. III. 252.
Ollas VI. I. 150. 152. 170. 171.
Ollas VI. & iure quod ceteris ſociis emit. I. 408.
Oſſa hic S S. I. 164.
Oſſa tibi quieſcant bene. I. 402.
Oſſua ibi condita ſunt. I. 105.
Oſſuaria. III. 136.
Oſſuarium. III. 135.

PArental. & Roſar. ad ſepulchrum celebrent. II. 25.
Porticum tectum D. D. permiſſu L. Terentii Moſchi. I. 211.
Poſuerunt ex teſtamento patris. III. 28.
Precor ſi qui eſtis Manes ſit ſuaviter, & ſibi bene. III. 301.

QVae dormiunt. (in Ethnico ſepul.) I. 49.
Qui ante hunc titulum ſepultus eſt. I. 304.
Qui locus ubi quis adverſus ea humatus ſepultuſve erit purus & religione ſolutus eſto ne quis ſalvos aram eius C. ita uti liceat. I. 88.
Quid triſte viator, quod noxia feci. viviſſere Parcas quod ſentio vità eſt. I. 61.
Quid lacrimas? factum eſt. I. 147.

RApta matri, & patri. I 419.
Reliquiae corporis in una olla conditae. I. 43.
Reliquit HS IIII N. ex cuius reditu parentalia & roſar. quotannis ad ſepulchrum ſuum celebrent. II. 25.
Rogat poſt mortem ſuam ut eum Volſia Chreſt... coniuge ſua in una olla corporis reliquiae eſſent. I. 43.
Rogo per ſuperos qui eſtis oſſa mea tueatis. I. 145.
Roſar. & parental. ad ſepulchrum celebrent. II. 25.

SAcravit, & praeſtitit officia. II. 145.
Sacrilegio teneretur. I. 418.
Sed tibi invide opto qui oſſucula mea hic ſita eſſe gemis, morte tarda data vivas aeger inops. I. 147.
Si pro virtute & animo fortunam habuiſſem, magnificum monumentum hic aedificaſſem tibi nunc quoniam omnes mortui idem ſapimus ſatis eſt. I. 210.
Si quis hunc ſepulchrum violaverit. III. 105.
Si quis huic monumento poſt me aliquam controverſiam facere voluerit, aut de nomine auferre, inferet Aerario P. R. etc. I. 35.
Si tamen ad Manes credimus eſſe aliquid vivere quod prodeſt. I. 444.
Sibi & ſuis & quibus me viva donavi. I. 51.
Sic tibi non rapiat mors invida tam cito natos ut mors involtum vivat. I 157.
Simitur cum Mide ſita eſt in eadem olla. Quartio gratiam retulit merentei Hilarae quod viva rogavit. I. 420.
Sita eſt in eadem olla. I. 420.
Sua impenſa ſuperficiem refecerunt, & ſibi & ſuis. I. 288.
Summas aedificii cuſtodiae & monumenti reliquerunt. I. 210. 459.
Superpoſito titulo ſuper oſtium
in

in horto, ea omnia de ſuo fecit quae pertinent ad monumentum ſive ſepulchrum quod vivus a ſolo fec. I. 195.

TE lapis obteſtor leviter ſuper oſſa reſidas. III. 113.
Titulum filiae ſuae benemerenti fecit. I. 391. Titulum poſuit. I. 397.
Tres uxores habui quidem dolui ſet non ſunt, quarum modo Quartaria ſortem ductam ſuſcepit. I. 383.
Tu quicumque legis ſit tibi ſuaviter. I. 59.
Tundentes pectora palmis preſſis condiderunt tumulo. II. 331.

VAſa obrendaria duo item ollaria tria introeuntibus parte dexteriore fecit & donavit. I. 21. Vid. III. 133. 136. 170.
Viva rogavit ut oſſa ſua in olla Midaes coicerentur cum mort' eſſet. I. 420.
Viventes fecerunt ſi deus permiſerit ſibi. I. 20.
Vixit cum eo anno xxv. nihil doluit niſi quod me aliquid. I. 413.

Π Ρομοιρος βιωσαντα. qui ante fatum vixit. I. 45.

AD HISTORIAM

PERTINENTIA.

CAP. XIV.

ALimentarii Pueri, & Puellae. II. 348.
Appii Claudii elogium. I. 34.
Aurea haſta donatus a Divo Veſpaſiano. I. 449.

BIſelli honore. II. 17.

COllegium poena teneatur. I. 418.
Columna miliaria. II. 14.
Commodis Decurionialibus uſo. I. 449.
Concordiae nomine. I. 418.
Condictione eadem ſequatur. I. 418.
Congentilibus, & Sacerdotibus data viſceratio, & epulum in dedicatione arae a ſolo. I. 34.
Conubium, non *connubium*. I. 69.
Cratera cum baſi dono data Collegio Silvani. III. 153.
Clypeum cum imaginibus portulante populo. III. 124.

DEcurionibus epulum populo frumentum dedit. I. 6.
Dedicatione pugilum certamina edita; Decurionibus ſportulas, & populo gymnaſium epulum dedit. I. 6.
Dona miliraria vide. III. 291. 292.
Donis donato a Divo Claudio bello Britannico torquibus armillis, phaleris, corona aurea. II. 372.
Donom port Menervai. I. 68.
Dux aetatis ſuae caritiſſimus, & re militaris peritiſſimus habitus eſt. I. 37.

EGerunt Legati. I. 65.
Eloquentiae exopt. II. 165.
Epulum Decurionibus, & populo frumentum dedit. I. 8.
Equorum qui in ſtadio palmas obtinuerunt nomina. I. 38.
Ex Decreto Paganorum Medelitanorum Pagi Mercurialis. I. 6.
Ex Epicureio gandivigente choro. III. 55.
Ex HS binis milibus numum legitimis adiectis tertiis. I. 6.

Ex

Ex imperio Feroniae. III. 13.
Ex ſportulis ſuis Decurionibus dedit. I. 78.

FAbii Maximi elogium. I. 37.
Filiae naturali idemque ſociae. I. 35.
Frumentum populo, Decurionibus epulum datum. I. 8.
M. Furii Camilli Dictatoris geſta. I. 96.

GEneroſa familia progenitus. III. 124.
Genii Caeſarum ad epulandum invitati. I. 316.

HAnnibal. I. 37.
Honeſtae Miſſionis tabula data a Domitiano Aug. Equitibus, Peditibus Coh. III. Alpinorum, & Coh. VIII. Voluntariorum Civium Roman. I. 69.
Honoraria ſumma. III. 124.
Honoris virtutiſque cauſa donatus torquibus, armillis, phaleris, coronis muralibus, III. vallaribus II. aurea I. haſtis puris V. vexillis. II. 372.

IMpetrent in clientelam ampliſſimae domus tuae. I. 65.
Incendium Romae Neronianis temporibus. III. 266.
In QQ. epulum dono dedit D. X diviſit per gradus. III. 160.
In tuitionem dedit HS N. CCXXXXII. II. 153.
Iovi quod periculum feliciter evaſerit L. Sulla. II. 406.
Iuliae Domnae Aug. ſtatua cum baſe dedicata ob honorem Flaminatus perpetui. I. 6.
Iugurtha Rex Numidiae. II. 248.

LEgatos ex hoc Ordine mitti. I. 65.
Lege Iulia Municipali Patronus Collegii Centonariorum. II. 153.
Litteris Graecis & Latinis. II. 337.
Lumen quod accepi reddidi, patrem meum ſecuta. II. 394.

MAndato Clup. II. 21.
Milites honeſta Miſſione donati, qui quina & vicena ſtipendia aut plura meruerunt emeritis ſtipendiis. I. 69.
Militibus Claſſiariis civitas Romana, & conubium datum ex mulieribus quas ſecum conceſſa conſuetudine. III. 80.
Militibus honeſta Miſſione donatis data civitas & conubium cum uxoribus, aut ſi qui caelibes eſſent etc. I. 69.
Miniſtratione Proconſulari. III. 124.
Mithridates Armeniae Rex. II. 255.
Muſeo opere camera Gymnaſii exornata. I. 8.

NOmine concordiae X D. unde in locum eius . . . . eadem conditione ſequantur . . . mat. ſtipulatus eſt T. Flavius Aug. poenae autem infraſcripta..... ſuum fuerit Collegium poena teneatur. quod ſi cuſtos diſtractus non eſſet ſacrilegio teneretur . . . . adverſus ſupraſcriptam legem fecerit inferre debeat. I. 418.
Numi legitimi. I. 6.

OB honorem Auguſtalitatis. II. 126.
Ob plurima in patriam ſuam beneficia. II. 18.
Opere albario arcus cum porticibus & oſteis. I. 58.
Ornamentis Praetoricis a Senatu donatus coronis tribus aureis, haſta pura. II. 294.
Ovatio Claſſis Praetoriae Miſenatium Piae Vindicis. I. 9.

PEcunia perfecit. I. 8.
Perpetuae lucis adminiſtrationis ſuae. II. 352.
Perſeus Rex. II. 244.

Ple-

Plebem de ſacro monte deduxit. II. 235.
Plura, non pluria. I. 69.
Pro ſua liberalitate. I. 8.
Puteus ex inſtituto legis dedicatus. II. 313.

QVod Nerva Traianus Aug. Germanicus aeternitati Italiae proſpexit ſecundum liberalitatem eius. I. 65.

REquietorium fecit. II. 359.

SAcrilegio teneretur. I. 418.
Sellae curulis locus. II. 235.
Si cuſtos diſtractus non eſſet. I. 418.
Sodaliciarius, bonus, amoratus filetius (philetius) uſque ut fotſa. III. 99.
Sportulas dedit. I. 8.
Sportulae, certamina pugilum, & epulum datum Decurionibus. I. 8.
Stipulatus eſt T. Flavius Aug. I. 418.

TAbula honeſtae Miſſionis aenea fixa eſt Romae in muro poſt Templum Divi Auguſti ad Minervam. III. 80.
Tabula hoſpitali inciſa Decreto Ordinis Ferentinatum patronum cooptant T. Pomponium Baſſum V. C. I. 65.
Theſauri Domini (Imperatoris) devehendi Claſſe Praet. Miſenenſi. I. 9.
Tritici peregrini N. praeſtitit puellis. I. 449.
Triticum peregrinum puellis praeſtitutum, Imp. Domitiano. I. 449.
Tyrrhus Rex, lege *Pyrrhus*. I. 34.

VEſtis Caeſaris regia, & Graecula. III. 11.
Viam Aemiliam vetuſtate dilapſam operibus ampliatis reſtituit. II. 13.
Viam Appiam in Cenſura ſua ſtravit Appius Claudius. I. 34.
Viſceratio & epulum datum in dedicatione arae Sacerdotibus, & Congentilibus. I. 34.

INDEX NOMINVM PROPRIORVM

IVXTA FAMILIAS TAM VIRILIVM QVAM MVLIEBRIVM

LATINVS ET GRAECVS.

CAPVT XV.

ABaſcanti. III. 141.
Abaſcantus. I. 342.
C. Abelliani Felicis. I. 61.
Abuccia Melitine. I. 177. 182.
Abucciae Florae. I. 182.
Q. Aburio Nepote. III. 173.
Acanthus L. Voluſi Heleni. I. 433.
Cn. Acceii Cn. L. Felicis. III. 135.
Cn. Acceio Cn. F. Arn. Rufo Lutatio. I. 316.
Acilia Sotira. I. 42.
Aciliae Graphicae. I. 413.
Aciliae M. L. Antiocini. I. 204.
Acilio Agathangelo. I. 42.
C. Acilio C. F. Pal. Politiciano. II. 344.
C. Acilius Athenobius. I. 413.
Acilius Claudius Candidus. I. 313.
P. Acilius Eutyches. III. 252.
M. Acilius Epaphroditus. I. 14.
P. Acilius Hermeros. I. 71.

M. Acilius Placidus. I. 65.
M. Acilius Salvius. I. 183.
Acindyno. III. 55.
L. Acriſchio L. F. Arn. Actho. III. 29.
M. Acriſchius L. F. Arn. Sabinus III. 29.
Actatia Fortunata. I. 440.
P. Actii. II. 326.
T. Acurius Felix. I. 306.
Adactvia Pia. III. 54.
Adeodatae. III. 22.
Adiecto. I. 398.
Admeti. II. 394.
Advena L. Miniſtra. I. 415.
Advento. I. 178.
Aebutia G. L. Arbuſcula. I. 354.
Aebutiae Florae. II. 71.
Aebutiae Marciae. I. 163.
T. Aebutio T. L. Leonae. II. 308.
Aebutius Primigenius. II. 71.
C. Aebutius C. Fil. Tro. Niger. I. 355.
M. Aebutius Hermes. I. 163.
Aeclanio Geniali. III. 53.
Aefulana C. F. Polla. I. 158.
Aeglanio Geniali. I. 253.
Aegrilia. I. 148.
Aegypto. I. 110.
Aeli Hermetis. III. 9.
P. Aeli P. F. Clu. Apri. II. 351.
T. Aeli Aug. Lib. Theodoti. III. 132.
P. Aelii Pontiani. I. 165. II. 330.
Aelia Ampliata. II. 72.
Aelia Calliſte. I. 155.
Aelia Maximilla. I. 140.
Aelia M. L. Flora. I. 53.
Aelia Marina. I. 15.
Aelia Matidia. III. 243.
Aelia Nice. I. 364.
Aelia Nicolais. III. 61.
Aelia Philete. III. 168.
Aelia Romula. I. 354.
Aelia Saturnina. III. 249.
Aelia Succeſſa. I. 41.
Aeliae Artemidorae. I. 140.
Aeliae Caſtae. III. 257.
Aeliae Capriolae. I. 106.
Aeliae Elpiduti. I. 25.
Aeliae Epicteſi. I. 208.
Aeliae Gamiceni. I. 231.
Aeliae Ianuariae. I. 354. II. 433.
Aeliae Marmaridi. I. 215.
Aeliae Nymphe. I. 167.
Aeliae Reſtitutae. I. 379.
Aeliae Tycheni. II. 141.
Aeliae Victoriae. I. 215.
P. Aeliae Theophiletis. I. 63.
P. Aelio Myroni. I. 273.
P. Aelio Natali. I. 379.
P. Aelio Rufinuo. III. 37.
P. Aelio Vrbano. II. 383.
T. Aelio Aug. Lib. Treptio. I. 106.
T. Aelio Creſcenti. I. 354.
T. Ael. Euni. II. 438.
T. Aelio Felici Aug. Lib. I. 17.
T. Aelio Peregrino. I. 364.
Aeliſius Carpus. II. 332.
Aelius Narciſſus. I. 181.
Aelius Marcellinus. I. 231. 157.
C. Aelius Teleſphor. I. 329.
C. Aelius C. L. Coſmio. I. 285.
L. Aelius M. F. Pom. II. 292.
M. Aelius Maximus. I. 31.
M. Aelius M. F. Pom. Iuſtus. II. 301.
P. Aelius Diogenes. III. 30.
P. Aelius Eucarpus Neus. III. 244.
P. Aelius Eutyches. I. 208.
P. Aelius Hermes. II. 457.
P. Aelius Inachus. I. 140.
P. Aelius Aemilius Hoſpes. III. 125.
P. Aelius P. L. Salvius. I. 204.
P. Aelius Pharion. III. 257.
P. Aelius Quintus. III. 86.
Sex. Aelius Catus Cos. II. 10.
T. Aelius Aemilius Fuſcus. III. 125.
T. Aelius Antirrodus. I. 354.
T. Aelius Aug. Lib. Lucifer. II. 31.
Aemili Frontonis. II. 339.
L. Aemili Blaſti. I. 265.
Aemilia Recepta. I. 26.
Aemilia Reſtituta. III. 253.
Aemilia Salvia. I. 409.
Aemiliae Fortunataes. I. 227.
Aemiliae Feliculae. I. 160.
Aemiliae Geminathi. III. 253.
Aemiliae Paullinae. II. 417.
Aemiliae Piae. III. 125.
C. Aemilio Africano. III. 125.

M. Aemilio Paullo. III. 125.
Aemilius Saturninus. I. 26.
L. Aemilius L. F. Iuſtus. I. 29.
L. Aemilius L. F. Paullus. II. 244.
M. Aemilius Calliſtus. I. 143.
M. Aemilius Receptus Rogatianus Pius. I. 26.
T. Aemilius Narcyſſus. III. 125.
Aeſchibniae Epicteſi. I. 241.
C. Aeſchionius Amerimnus. I. 241.
Aetria Secunda. I. 305.
C. Afinius Clemens. I. 132.
L. Afranius L. L. Buccio. I. 107.
Afranius Zoilus. I. 400.
Africano. I. 392.
Africanus. III. 253.
Agafatus Lib. II. 317.
Agatinia L. F. II. 271.
Agathonis. II. 38.
Agatopi. P. L. Quint. III. 304.
Agathopus. II. 72.
Agathopus Aug. Lib. I. 195.
Agla Apati. I. 163.
Agneti. I. 178.
Agoria Torquata C. F. III. 171.
M. Agorius M. F. L. N. Hermetes. III. 171.
Agraſia T. L. Ruſa. I. 429. III. 314.
Agria Ingenua. II. 75.
L. Agrio Syntropho. I. 307.
M. Agrippae L. F. II. 407.
Albanus. I. 97. 124.
Albiae Dorcadis. I. 169.
Albiae Ionicem. II. 33.
Albinus. II. 157.
Q. Albio Q. F. Hor. Illici. III. 291.
Albiſio Gemino F. III. 253.
Albiſius Firmus. III. 253.
A. Albius A. F. Gutta. II. 10.
P. Albius Athicius. II. 33.
Albriciae. II. 457.
Alche. I. 427.
Alcibiades. I. 91.
Alexandro. I. 92. 94.
T. H. T. Fil. Alexandro. III. 80.
Allediae Murciae. I. 15.
Alledius Trophimianus. I. 15.
T. Alfi Ariſtonis. II. 41.
Alfia. II. 434.
Alfiae Feliculae. II. 414.
C. Alfio Optato. II. 414.
P. Alfio Eraſto. I. 277. III. 142.
Alfionia Eutycia. I. 326.
T. Alfius Priſcus. I. 132.
Allia Europa. I. 364.
C. Allio Felici. I. 285.
C. Allio. Q. F. Rufo. I. 215.
C. Allio. C. F. Apto. I. 215.
T. Allio T. F. Rufo. II. 10.
C. Allius Verus. I. 285.
Alypus. I. 353.
Amandae. Elenchi. I. 281.
Amarantus. III. 261.
Amator. II. 391.
P. Ambivio Grato. I. 229.
P. Ambivius Felix. I. 229.
P. Ambivius Fronto. I. 229.
Ambroſii L. I. 172.
Ambrotus. II. 387.
Amerimnus. I. 393.
Amica Amico. I. 398.
Ammonius Ammoni F. I. 280.
Ammonius Sabinus. III. 54.
Amphio. I. 92.
Amphio - Capito. II. 66.
Ampi Dexteri. III. 179.
Ampliatus. III. 56.
Anaſtaſia. III. 23.
A. Angulnius A. F. Vitalio. III. 172.
Anicetus Aug. Lib. Priſcianus. I. 225.
L. Anici Sedati. I. 60.
Aniciae C. F. II. 432.
Aniciae Iuſtae. II. 304.
C. Anicio Iuſto. II. 304.
C. Aninius C. F. Pom. Gallus. II. 300.
M. Aninius Fortunatus. I. 159.
Annaria Fructa. I. 77.
Anneae C. F. Reſtitutae. I. 75.
C. Annaei C. L. Hilari. I. 181.
L. Annaei Blaſti. II. 460.
Anneiae Vrbanillae. III. 294.
Anneiae C. F. Parten. II. 414.
T. Anneiae Q. F. Quartae. III. 27.
C. Annaeus Nepos. I. 133.
M. Annaeus M. F. Eſq. Longinus. II. 177.

C. An-

C. Anni Draconis. I. 246.
C. Anni Laſciani. I. 326. 328.
L. Anni Aſtici. I. 338.
Annia Romana. I. 426.
Annia Fauſtilla. I. 405.
Annia Trophime. I. 158.
Annia C. L. Pothuſa. I. 438.
Anniae Lave. I. 328.
Anniae Quartillae. I. 158.
Anniane Maxſi . . II. 428.
Annianus Ma . . . . Flavianus. II. 52.
M. Annio Priſciano. I. 111.
M. Annio Vitali. II. 71.
Ap. Annius Primitivus. I. 218.
C. Annius Nedimus. III. 57.
M. Annius Threptus. I. 111.
M. Annius. M. F. Pal. Aufuſtianus. III. 160.
P. Annius P. L. Baſſus. II. 343.
T. Annius Criſpinus. III. 150.
Annuntia Ampiana. III. 179.
Anoptes. I. 202.
Q. Anquirinnio Q. F. Gal. Severo. II. 22.
Q. Anquirinnius Secundus. II. 22.
M. Antei Baſſi. I. 251.
Anteiae L. F. Proculae. II. 354.
Anteſtia C. F. Maſimilla. I. 351.
Anteſtia Ɔ. L. Nigella. II. 387.
Anthidi. II. 460.
Anthuſaes. I. 455.
L. Antidius L. F. Pal. Ferox. III. 85.
Antiocho. III. 55.
Antipatra. I. 256. III. 54.
Antiſtiae Admetae. I. 410.
Antiſtiae L. L. Thaidi. III. 131.
L. Antiſtius L. L. Caſtor. III. 92.
Ti. Antiſtius Florus. I. 410.
Antonia Ɔ. L. Quartilla. I. 363.
Antonia Latiche. III. 63.
Antonia L. II. 73.
Antonia Plebeia. I. 442.
Antonia Rhodine. III 132. 133.
Antonia Staphyle. I. 442.
Antonia Salvia. III. 32.
Antonia Statia. III. 89.
Antoniae Apateni. I. 402.
Antoniae M. L. Athenaidis. I. 442.
Antoniae Dominae. I. 242. III. 58.
Antoniae Eupoſiae. I. 367.
Antoniae Heroini. I. 139.
Antoniae Lacenae. III. 55.
Fl. Antonini. II. 337.
T. Fl. Antonino Nep. II. 337.
Antonio Rufo. I. 243.
L. Antonio Primitivo. III. 252.
L. Antonio Phili . . . II. 73.
M. Antonio Capitoni. I. 251.
M. Antonio Statio. III. 89.
M. Antonio Valeriano. I. 338.
Antonius Colo. III. 58.
Antonius . . . cenus. III. 68.
Antonius Chreſimus. III. 300.
Antonius Iherax. III. 68.
C. Antonius Felix. III. 57.
Cn. Antonius Fuſcus. III. 57.
G. Antonius Hymnus. I. 199.
L. Antonius Ariſto Iunior. III. 53.
L. Antonius Charito. I. 39.
L. Antonius Symflon. II. 391.
M. Antonius Aepigonus. I. 253. III. 67.
M. Antonius Carpus. I. 367.
M. Antonius Clemens. I. 217.
M. Antonius Donatus. I. 552.
M. Antonius Phronimus. I. 198.
M. Antonius Rufinus. III. 27.
T. Antonius Primus. III. 150.
Apate Cornelia. I. 356.
Apelli. II. 21.
Aper. I. 158.
Aphareus Iuliae Aug. L. I. 233. II. 445.
Aphrodite. II. 416.
Aphrodiſius. I. 115. III. 142.
L. Apionis. I. 433.
Apollodorus. I. 183.
Apolloni. I. 327.
Apollonia. I. 205.
Apollonidi. I. 363.
Apollonius Petici. I. 74.
Sex. Aponius Sex. F. Creticus. II. 10.
Appalius Proculus. I. 132.
Appario. I. 350.
Appeae Profuturae. I. 387.
Appiae Sex. L. Caletychinis. III. 256.

Appius Claudius C. F. Caecus. II. 237.
L. Appulei Eupori. I. 91.
Appuleia Primigenia. I. 180.
Aprilis. III. 158.
Apronia Victoria. I. 77.
Apuleiae Speni. I. 414.
Apuleio Carpo. I. 419.
Sex. Apuleius Andronicus. I. 361.
Apuleius. I. 78.
Apuſtia Ɔ. L. Priſcilla. I. 29.
Apuſtiae Rufae. I. 145.
Apuſtiae Romanae. I. 446.
Apuſtulena Romana. I. 303.
Aquilia Ɔ. L. Amaryllis. I. 94.
Fl. Aquilino Hedoni. III. 130.
L. Aquilius Epaphroditus. II. 38.
Aquillia L. L. I. 350.
L. Aquillius Ɔ. L. Fauſtus. I. 350.
Q. Aradio Val. Proculo. II. 200.
Q. Aradius Val. Proculus. II. 200.
Arax. I. 427.
Arcynni. I. 177.
Q. Arellius Q. L. Primus. I. 57.
Fl. Areſcuſa. II. 34.
Arethuſa. I. 201.
Arethuſae. I. 162.
Argaeo. II. 139.
Ario Primigeniae ad Lud. I. 455.
Ariorates. III. 296.
Ariſto Liviae L. II. 445.
Ariſtolao. III. 32.
Arlena Amanda. I. 169.
Arlenus Chreſtus. I. 177.
L. Arlenus Cerdonis. I. 231.
L. Arlenus. L. L. Barnaeus. I. 143.
C. Arminius Probus. I. 31.
Arnatia Procula. I. 177.
Arpius Salvius. I. 132.
Artemiſius. I. 82.
Artoriae Spu. F. Feliculae. II. 384.
Arulena Procula. I. 462.
Arulena L. L. Ɔ. T. L. Rhodine. I. 182.
Arulena Methe. I. 178.
Arulena Primilla. I. 183.
Arulenus L. L. Scariphus. I. 178.
L. Arulenus Prudens. I. 313.
L. Arulenus Baſtus. III. 301.
Arunceiae Soteridi. III. 256.
C. Arunceius Phiietus. III. 256.
Arut Saufei. II. 323.
P. Arrenus P. L. L. Fortunatus. III. 31.
M. Arri Rufi. I. 257.
Sex. Arri Romani. III. 94.
Arria Auguſtalis. I. 106.
Arria. N. II. 431.
Arria Fana. II. 431.
Arriae Ianuariae. I. 106.
L. Arrius L. F. Reſtitutus. II. 66.
Arroniae. III. 257.
L. Arronius Amandus. II. 341.
Arrunti Valerian. I. 125.
Arrunti Graniani. II. 339.
Arruntia Ampiana. II. 339.
Arruntia L. L. Cleopatra. III. 36.
Arruntiae Eutichydi. II. 344.
Arruntiae Valentillae. I. 173.
C. Arruntius Valens. III. 66.
L. Arruntius Apollonius. III. 254.
L. Arruntius L. L. Dicaeus. III. 36.
Sex. Arruntius Cicero. I. 175.
T. Arruntius Florus. II. 68.
Aſclepiadi. I. 423. II. 328.
Cl. Aſclepio. III. 51.
Aſclepius. II. 386.
Aſellion. II. 317.
L. Aſicius Reſtitutus. I. 133.
C. Aſini Pollionis. I. 425.
C. Aſini C. L. Felicis. I. 358.
Q. Aſini Marcelli. I. 442.
Ser. Aſini Phaini. I. 228.
Aſinia Hos . . . . . I. 266.
Aſinia Prepuſa. I. 425.
Aſiniae C. L. Ammiae. I. 402.
C. Aſinii Bellicei. I. 397.
Cn. Aſinio Servando. I. 170.
C. Aſinio. II. 455.
C. Aſinius Clemens. I. 132.
C. Aſinius Coniſcus. I. 348.
Aſprenas. II. 393.
M. Aſſidius M. F. Palat. Macerinus. III. 111.
Al. Aſſirius Iuſtus. II. 74.
Aſterope. II. 444.
C. Aſtricio C. F. Clu. Vitulo. II. 347.

Ata-

Atalantus. I. 171.
Atcofuſa. I. 345.
Cn. Atelli Cn. L. Hilari. I. 181.
Athamans Maecenatis. I. 74.
Athenio. III. 97.
Cl. Athenodorae. I. 17.
Athenodorus. II. 70.
Atilia Severa. I. 214.
Atilia Tuche quae & Athenais. I. 115.
Atilia Callipoda. I. 164.
Atiliae Moſchidi. I. 283.
Atilius Paullus. I. 132.
L. Atilius Modeſtus. I. 291.
L. Atilius Terentianus. I. 31.
L. Atilius Sotericus. I. 291.
M. Atilius Maximus. II. 305.
Q. Atilius Moſchus. I. 283.
Atimetus. I. 306.
Atimetus L. II. 300.
P. Atini Amerimni. I. 69.
Atinia Helpis. I. 169.
Atinia Secunda. III. 71.
L. Atinius Marcellinus. I. 31.
Atitia C. L. Atilia. III. 279.
Atratini L. I. 370.
Attiae Ioniae (Ionicae) II. 30.
Attiae P. L. Fauſtae. I. 416.
Attiae Moſchidi. II. 30.
Atticiani. I. 72.
Atticus. I. 138. III. 302.
P. Atti . . . III. 301.
Val. Attic. II. 414.
Sex. Attius Olympicus. II. 144.
Auctes. I. 145.
Aucto. III. 55.
C. Aufidi Glycerote. II. 71.
Aufidia Reſtituta Lib. II. 71. III. 169.
Auguſtalis Iuni. I. 342.
T.Fl. Aug. Lib. Tyrannus. I. 20.
Ti.C. Auguſtalis. III. 128.
T. Averrius Q. F. Scapt. Flaccus. III. 161.
Avidi Hilari. I. 161.
Sex. Avidi Eutychi. I. 398.
T. Avidii Romani. I. 131.
Avidia Romana. I. 131.
Avidia Chreſte. I. 161.
Avidiae Vrſulae. I. 178.
Avilia Egloge. III. 243.
Avilia Soteris. III. 291.
C. Avilius C. F. Sca. Severus. II. 94.
P. Avillio L. L. Phileroti. III. 168.
C. Avillius Pamphilus. I. 366.
Q. Aulinna Sex. F. Sab. III. 159.
Aulus Gellius Myrrinus. II. 378.
Aureli Sabiniani. II. 304.
Aureli Sanctini. I. 135.
Aureli Plutini. II. 325.
Aurelia Dioclia. I. 326.
Aurelia L. & Ɔ. L. Amaryllis. III. 275.
Aurelia Bata. III. 246.
Aurelia T. F. Amanda. III. 258.
Aurelia Impetrata. I. 289.
Aurelia Q. L. Vrbana. I. 60.
Aurelia Proba. I. 466.
Aurelia Meliſſa. I. 152.
Aurelia Secunda. III. 32. 138.
Aurelia Vibia Creſcina. I. 137.
Aureliae Europae. I. 181.
Aureliae Ermionae. III. 128.
Aureliae Fauſtae. III. 80.
Aureliae. III. 113.
Aurelio Barbe. I. 344.
Aurelio Aug. Lib. Arriano. II. 72.
Aurelio Maximo. I. 251.
Aurelio Domnioni. I. 250. III. 65.
L. Aurelio Maximo. III. 66.
M. Aurelio Secundo. I. 15.
M. Aurelio. M. F. Aelia Gall. Vivinacio. I. 253.
M. Aurelio Aug. Lib. Iſidoro. II. 457.
M. Aurelio M. F. Lyaeo. I. 337.
T. Aurelio Sperato. II. 304.
T. Aurelio Scribonio. I. 135.
Aurelius. I. 49.
Aurelius Vibius. I. 25.
Aurelius Hermas Aug. L. II. 24.
Aurelius Maximus. II. 171.
Aurelius Iulius Balbillus. I. 333.
Aurelius Quintus. II. 304.
Aurelius Aurianus. II. 304.
Aurelius Trophimus. I. 106.
Aurelius Aug. Lib. Epictetus, I. 123.

Aurelius Oneſimus. I. 105.
Aurelius Abaſcantus Aug. L. I. 383.
Aurelius Samus. I. 250.
Aurelius Gaianus. I. 250. III. 65.
Aurelius Antiochus. I. 178.
Aurelius Ɔ. L. Eros. III. 254.
Aurelius Samus. III. 65.
L. Aurelius Aug. L. Fortunatus. III. 251.
L. Aurelius Col. Pulcher. I. 61.
M. Aurelius Dionyſius. I. 98.
M. Aurelius Vitalis. III. 74.
M. Aurelius Eunomus. I. 139.
M. Aurelius. III. 66. 113.
M. Aurelius Teleſphorus. I. 432.
M. Aurelius Iuſtinianus. II. 28.
Q. Aurelius Aeſopus. I. 53.
Q. Aurelius Q. F. Sca. Rufus. I. 305.
Auridiae Victoriae. II. 41.
Autronio Piſco. I. 145.
L. Auſimus L. F. Pub. Parrianus. III. 177.
L. Auſinius L. F. Publ. Arrianus. II. 315.
L. Axius Daphnus. III. 31.

BAbbia Daphne. I. 439.
C. Babius C. F. II. 411.
Bacchides. II. 344.
M. Badio Victorino. I. 431.
M. Badius Treptus. I. 431.
L. Baebi Aureliani. II. 171.
Baebi Novianus & Secundinus. II. 171.
Q. Baebi Nepotis. III. 168.
Baebia Ɔ. L. Pſyche. I. 46.
Baebiae Trepteni. I. 330.
A. Baebio A. F. Gaetulico. I. 15.
L. Baebio P. F. Vel. II. 121.
Sex. Baebio Stoloni. I. 466.
A. Baebius Ɔ. L. Pindarus. I. 46.
A. Baebius C. F. Scap. Clemens. II 94.
C. Baebius C. F. II. 411.
L. Baius Reſtitutus. I. 132.
Baloniae N. L. Secundae. III. 299.
N. Balonio Dardano. I. 179. III. 299.
N. Balonius Fauſtus. I. 179. III. 299.
Barbari Aug. Lib. I. 110.
Barbiae. I. 122.
Baſileo Zoſimo. I. 419.
Baſilia Sp. F. Poſilla. I. 369.
G. Bellicus Natalis Trebonianus Cos. II. 18.
Benigna. II. 446.
Bennia Ɔ. L. Antiochis. III. 259.
L. Bennio Capitolino. III. 259.
Bennius Epictetus. III. 259.
Bennius Zoſa. III. 259.
Beroniciano. I. 288.
Betilienae Nice. I. 285.
L. Bicceius Creſcens. III. 34.
L. Billienus Neo. III. 247.
T. Billienus Dexter. I. 132.
Biniae Simpliciae. III. 270.
Binius Bercilius. III. 270.
Birria Nice. I. 159.
Birriae Ledae. III. 300.
N. Birrii Albani. I. 159.
Biſellia Charia. I. 205.
Biſyrco. I. 205.
Bizyges. II. 445.
Blaeſio Fortunato. I. 151.
Blaeſius Victor. I. 151.
M. Blaſſius Severus. I. 133.
Blaſto Caeſ. Servo Neroniano. I. 371.
Bonifati. III. 22.
Boſpor. I 46.
C. Bcugen. II. 323.
Breneia Marciane. I. 255.
Briatiae Tecumen. II. 317.
Bucci. L. Calidi. II. 322. 324.
Bucciae Tycheni. III. 248.
Burſuliae Secundae. II. 67.

CAianeti. I. 139.
Caius Iulius Alexander. I. 401.
Calceia Cn. L. Hermonia. I. 51.
Fl. Caleſ. I. 161.
C. Caleſterna C. F. III. 163.
Sex. Caleſternae C. F. III. 163.
Calinius Felix. III. 54.
T. Calinius Marcellus. I. 31.
L. Calli Ariminenſis. II. 377.
Callia Valeria. II. 378.
Callidorus. III. 9.

Cal-

Callinicus. III. 299.
Callinio, & Octavio. I. 164.
Callio Criſpino. II. 378.
Callippus. II. 40.
Calliſtiani. I. 76.
Callityche Liviae. II. 445.
Callitycheni. III. 129.
L. Callius Criſpinus. II. 377.
L. Calmeius L. L. Athenio. I. 84.
M. Calmuria. I. 67.
L. Calpurni L. L. Tybici. II. 31. III. 176.
Calpurnia Vrbica. I. 175.
Calpurnia Helpis. I. 90.
Calpurnia Chloe. I. 103.
Calpurnia L. L. Flora. I. 372.
Calpurnia M. L. Fauſta. III. 136.
Calpurnia Ɔ. L. Hilara. I. 84.
Calpurniae Myrtale. I. 446.
Calpurniae Ioniceni. I. 175.
Calpurniae L. L. L. Heroidis. I. 49. II. 180.
Calpurnio. II. 39.
C. Calpurnio Abaſcanto. I. 90.
L. Calpurnio Demoſtheni. I. 103.
L. Calpurnio Iucundo. I. 174.
L. Calpurnio Abaſcanto. II. 39.
L. Calpurnio Re .... epto. I. 215.
Aq. Calp. Ruſticus. II. 28.
C. Calpurnius Piſo. II. 160.
C. Calpurnius Silenus. III. 57.
C. Calpurnius Lucius. I. 416.
L. Calpurnius Carpus. III. 57.
L. Calpurnius L. L. Aceſtes. III. 243.
L. Calpurnius Melicertus. III. 32.
M. Calpurnius M. L. Sulla. III. 136.
P. Calpurnius Rucenis. I. 349.
C. Calvi Fortunati. III. 242.
Calvia Criſpinilla. III. 241.
C. Calviſi Bacchi. III. 32.
Q. Calviſi Sabini. III. 9.
Q. Camianius Creſcens. I. 31.
Ti. Camidenus Ti. F. Gal. Nodulus. II. 40.
Campſa B. II. 393.
T. Camuren Myronis. II. 31.
T. Camurenus Sp. F. Celer. II. 443.
T. Camurenus Eros. II. 443.
Camurria Tyche. II. 445.
T. Camurieni. I. 98.
Camurius Colo. I. 242. III. 58.
Candinae L. F. Primae. III. 260.
Caninas. C. L. Chreſtus. III. 250.
Q. Canini Martialis. I. 25.
Caninia Fauſtilla. III. 298.
Caninia Helpiada. III. 247.
Caniniae Helpidiae. III. 247.
Caniniae Marcellinae. I. 184.
Caniniaes Marinaes. III. 260.
Caninio Lib. Communi. II. 74.
C. Caninio Ianuario. I. 428.
Caninius Eutyches. I. 25.
Caninius Legitimus. II. 74.
C. Caninius C. L. Oneſimus. I. 100.
L. Caninius Celer. I. 31.
C. Canius C. F. Saturninus. II. 10.
Canullia Trophime. III. 248.
L. Canullio Maſidiano. III. 248.
D. Canneius Oneſimus. I. 452.
Cannutia Fauſtina. I. 458.
M. Capaenius Oroncius Latinus. III. 166.
Val. Capitolinae. I. 123.
L. Caponii. I. 450.
Careia Tyche. I. 100.
Cariſiae Athenaidi. I. 435.
Carrinatia Prima. III. 250.
Carrinatia C. L. Vrbana. III. 250.
Carrinatia C. L. Fauſta. III. 250.
Carpo Actori. I. 253.
Carvilia Primigenia. I. 436.
L. Caſae. II. 393.
Caſcellio Mercuriali. I. 303.
Q. Caſcellio Labeone. I. 316.
Caſcellius Epaphroditus. I. 28.
C. Caſi Liberalis. I. 200.
Caſidio Severo. II. 193.
C. Caſidio Rufino. II. 208.
Caſirici Pe .... III. 177.
Caſiricia Maura. III. 177.
Caſſia Iucunda. II. 342.
Caſſia Charis. III. 52.
Caſſia Helpis. I. 432.
Caſſia Ingenua. I. 176.
L. Caſ... Carpi... II. 311.
Caſſiae Leucadi. I. 327.

Caſ-

Caſſiae Fortunatae. I. 327.
Caſſiae Saturninae. I. 218.
P. Caſſio Primitivo. I. 176.
C. Caſſius Primus. I. 132.
C. Caſſius Lucilianus. III. 268.
C. Caſſius Thalamus. I. 218.
C. Caſſius Primus. I. 132.
Caſticiae Victorinae. II. 171.
Caſtidius Cocceianus. II. 171.
M. Caſtinio Octabiano. I. 172.
Caſtinius Preſes. I. 172.
Q. Caſtius Q. L. Theophilus. I. 1426.
Caſtor. I. 211.
Caſtor Cliti. I. 137.
Caſtor Thyllius. I. 233.
L. Caſtricius Carus. I. 291.
Catia ɔ. L. Scita. I. 204.
Catia C. L. Monime. I. 204.
Catilia Helene. I. 201.
Catilia Prima. II. 388.
L. Catilius Ephemus. I. 201.
A. Catinna Surius. I. 31.
C. Catinio Secundo. II. 417.
Q. Catinius C. F. I. 52.
L. Catio Veloci. III. 178.
L. Cavius Spedo. II. 429.
Sp. Cavius Q. F. Galer. Latinus. III. 88.
Cufatia C. L. Fauſtilla. I. 244.
C. Caecili Optati. III. 121.
Q. Caecili Celeris. II. 43. 462.
Caecilia Helpido. II. 65.
Caecilia Sabina. II. 442.
Caecilia Secunda. I. 107.
Caeciliae Eupreſiae. I. 255.
Caeciliae Epireuxis. I. 115.
Caeciliae Romanillae. I. 162.
C. Caecilina Talis. I. 57.
Cn. Caecilio Hilaro. I. 422.
Q. Caecilio Euhelpiſto Avitiano. II. 65.
Q. Caecilio Primo. III. 254.
Caecilius Rufio. III. 261.
Caecilius Dius. II. 38.
Caecilius Criſpinus. I. 275.
A. Caecilius A. F. Quirinalis. I. 65.
Cn. Caecilius Advena. III. 249.
Cn. Caecilius En. L. Zethus. I. 395.
L. Caecilius Hermadion. I. 115.
P. Caecilius Agatyrſus. I. 199.
Q. Caecilius Q. F. Gal. Luccianus. I. 291.
Q. Caecilius ɔ. L. Eros. I. 211.
Caecina Decius Albinus. II. 156.
Caecina L. F. Prima. II. 158.
Caecina Valerianus. I. 125.
Caecina . . . Capſo. III. 159.
A. Caecina Selcia. III. 159.
A. Caecina Ceſaula. III. 155.
A. Caecina Zoſimus. I. 426.
C. Caecina Largus. II. 160.
C. Caecina C. L. Baro. III. 159.
L. Caecina L. F. Flaboni. III. 159.
L. Caecina. II. 158.
Caecinia Capria. I. 300.
Caecinia Irene. I. 99.
Caeciniae Dignae. I. 10.
Caeciniae. II. 35.
C. Caecinius Theodorus. II. 55.
Caelia Optata. II. 342.
Caelius Quadratus. I. 162.
Q. Caelius Felix. I. 31.
Caenei. I. 174.
Caeſernia Tertulla. I. 358.
D. Caeſernius Florus. I. 249.
T. Caeſernius Feſtivus. I. 31.
Caeſetia M. L. Salvia. I. 396.
Caeſetia M. L. Chin. I. 358.
C. Caeſi C. L. Chreſimi. II. 350.
Caeſia M. L. Dada. I. 62.
C. Caeſidi Sabini. II. 342.
L. Caeſidius Sabinianus. II.
Q. Caeſidius Severus. II. 342.
Caeſili Proculeiani. III. 26.
C. Caeſio Apro. II. 353.
C. Caeſius Callinicus. II. 358.
C. Caeſius Aper. II. 353.
Ceionio Diagorae. II. 69.
Celadus Veneriae. I. 163.
L. Celadus Senior. I. 85.
Celeris Galli. I. 355.
C. Celtus C. F. Sab. Severus. II. 179.
P. Cenſorius Iuſtus. III. 150.
M. Centonius Sex. F. Pol. Antiquo . . . II. 93.
Cerſicia Severina. II. 172.
Cerſicio Severino. II. 172.
Ceridonius Tertius. II. 433.

C. Cerius Andronicus. I. 436.
C. Cerius. C. &. Ɔ. L. Andronicus. III. 113.
Cerontia. III. 247.
Cerronius Saturninus. III. 244.
Certus F. II. 344.
Ceſtus. I. 191.
C. Ceuna Iuſtus. II. 451. III. 287.
Charidi. I. 422.
Chilo. I. 396.
Chiones Mammiae. III. 302.
Chloe. III. 296.
Chreſimi Dionyſi L. III. 296.
Chreſtianus. III. 303.
Chreſtina. III. 298.
Chreſtini. II. 41.
Chryſanthi L. Titi. II. 323.
Chryſanthus. Caeſ. N. Ser. I. 140.
Chryſarioni. III. 135.
Chryſeis. I. 141.
Chryſes. I. 355.
Chryſidi. I. 387.
Ciartiae L. F. Proculae. II. 316.
Ti. Cicharito Oneſimo. I. 233.
Cilniae Iuſtinae. II. 273.
C. Cilnio. II. 461.
C. Cilnio P. F. Pom. Paetino. II. 272.
C. Cilnius C. F. Varus. II. 168.
... Cilonianus. III. 124.
Cimarulina. II. 180.
Cinciae Primitivae. I. 96.
L. Cincio L. F. Sabiniano. III. 94.
Sex. Cincius L. F. Anicius. III. 94.
Cinnamus. II. 448.
M. Cincius M. F. Pom. Clemens. II. 330. III. 179.
Q. Circenius Candidus. I. 132.
Cisdiae Fortunatae. II. 44.
Ciſpiae Q. L. Storgini. I. 450.
Q. Ciſpio Q. L. Narciſſo. I. 450.
Q. Ciſpius Q. L. Aiax. I. 450.
M. Clanius. I. 414.
Ti. Claudi Attali. I. 305.
Ti. Claudi Aug. Lib. Aviti. III. 132.
Ti. Claud. Chreſ. . . I. 136.
Ti. Claudi Florentini. II. 131. III. 450.
Ti. Claudi Hermaiſci. I. 286.
Ti. Claud. Oneſimi. I. 326.
Ti. Claud. Pothi. I. 183.
Ti. Claudi Sperati. I. 461.
Claudi Superi. I. 368.
Claudi Theodori. I. 179.
Claudia Achais. I. 371.
Claudia Agapomene. III. 33.
Claudia Arſinoe. III. 250.
Claudia Athenais. II. 382.
Claudia Chryſanthe. I. 209.
Claudia Euhodia. III. 257.
Claudia Eureſis. I. 280.
Claudia Felicula. I. 164.
Claudia Hilara. II. 385.
Claudia Lyde. I. 103.
Claudia Nicarium. I. 136.
Claudia Paulina. III. 245.
Claudia Lib. Peloris. I. 210. 459.
Claudia Philete. II. 386.
Claudia Primigenia. I. 340.
Claudia Rhodine. I. 392.
Claudiae Aug. L. Aphoridi. I. 388.
Claudiae Aſclepiadi. I. 392.
Claudiae Creſcentis. I. 426.
Claudiae Epiphaniae. III. 257.
Claudiae Gallae. III. 179. II. 331.
Claudiae Marcellae. I. 21.
Claudiae Margaridi. III. 245.
Claudiae Nice. III. 33.
Claudiae Philete. III. 251.
Claudiae Sp. F. Priſcillae. II. 389.
Claudiae Spei. I. 371.
Claudiae Thetidi. I. 143.
Claudiae Zoſimeni. I. 89.
Claudii Agathopi Lib. I. 89.
Ti Claudii Ariſtoclis. I. 431.
Ti. Claudii Secundi. I. 400.
Claudio Leonidi. III. 133.
Ti. Claudio Abaſcanto. I. 164.
Ti. Claudio Alexandro. III. 296.
Ti. Claudio Antho. I. 303.
Ti. Claudio Bitymnio. I. 378.
Ti. Claudio Aug. Lib. Chio. I. 336.
Ti. Claudio Epitropo. II. 389.
Ti. Claudio Eurythimio. I. 165.
Ti. Claudio Eutichiano. II. 386.
Ti. Claudio Felici. I. 164.
Ti. Claudio Aug. Lib. Fortunato Epaphroditiano. I. 279.
Ti. Claudio Fortunato. II. 442.

Ti. Claudio Honorato. I. 21.
Ti. Claudio Liberali. I. 401.
Ti. Claudio Niciati. III. 33.
Ti. Claudio Ti. F. Quir. Sancti Lemniani. I. 440.
Ti. Claudio Aug. L. Severo. II. 33.
Ti. Claudio Thallo. I. 201.
Claudius Ampliatus. I. 303.
Claudius Evhelpiſtus. I. 440.
Claudius C. L. Fauſtus. I. 60.
Claudius Fortunatus. III. 245.
Claudius Pamphilus. III. 247.
Claudius Victor. II. 413.
M. Claudius Nymphodorus. III. 260.
M. Claudius Philoſtergus. I. 419.
Ti. Claudius Ti. L. Acidinus. I. 435.
Ti. Claudius Agilis. II. 446.
Ti. Claudius Alexander. I. 29.
Ti. Claudius Arpocratianus. I. 286.
Ti. Claudius Botrio. I. 99.
Ti. Claudius Ti. Aug. Lib. Caeſanus Eutychianus. III. 171.
Ti. Claudius Calliſtus. I. 456.
Ti. Claudius Ner. L. Chreſimus.
Ti. Claudius Aug. Lib. Eutychus. I. 459.
Ti. Claudius Fiilix. I. 161.
Ti. Claudius Heracla. II. 446.
Ti. Claudius Hermes. III. 134.
Ti. Claudius Melligerus. I. 326.
Ti. Claudius Noſtus. I. 200.
Ti. Claudius Oneſimus. I. 416.
Ti. Claudius Paternus. III. 63.
Ti. Claudius Polycarpus. III. 37. I. 140.
Ti. Claudius Ↄ. L. Primus. I. 210.
Ti. Claudius Probus. I. 41.
Ti. Claudius Sp. F. Similis. I. 386.
Ti. Claudius Synethus. I. 343.
Ti. Claudius Aug. L. Thamyrus. I. 386.
Ti. Claudius Theodotus. II. 446. III. 303.
Ti. Claudius Aug. L. Theodotus. I. 146.
Ti. Claudius Tiro. I. 179.
Ti. Claudius Zoſimus. III. 210.
Cleanthus L. Prixus. II. 51.
Clemens Aug. I. 231.
T. Clementi Aneti. I. 296.
Cleo. III. 263.
Cleopatrae. I. 41.
L. Clodi Marcellini. III. 139.
Clodia A. L. Ma. I. 368.
Clodia Prima. I. 59.
Clodia Secunda. III. 78.
Clodia C. L. Suavis. I. 58.
Clodiae Eufraxiae. II. 413.
Clodiae Pirocleae. I. 253. III. 54.
Clodiae P. L. Reſtitutae. III. 255.
C. Clodiae C. L. Laidi. I. 80.
A. Clodio Aprili. I. 394.
C. Clodio Cotroni. I. 397.
P. Clodio Agathopo. I. 108.
A. Clodius A. L. Dama. I. 368.
C. Clodius L. F. Privatus. II. 414.
M. Clodius Maro. I. 393.
M. Clodius Nymphius. I. 94. III. 270.
P. Clodius Caſto. I. 345.
P. Clodius Charitho. I. 354.
P. Clodius Ap. L. Eros. I. 372.
T. Cloelio Narciſſo. I. 137.
T. Clodius Appi L. Philargurus. I. 361.
C. Clunius Proculus. I. 31.
Cluviae. F. Quartinae. II. 317.
Cluvius Glaber. I. 125.
Cneus Peccatius Balbus. I. 18.
Cneus Lucretius Macrinus. I. 184.
Coccei Tiriani. II. 381.
M. Coccei Epaphroditi. I. 82.
Cocceia Cypris. I. 202.
Cocceiae L. L. Calliſtae. I. 179.
Cocceiae Montanae. II. 299.
Cocceiae Niceni. I. 202.
M. Cocceio Zoſimo. III. 35. 53.
Cocceius Feſtus. II. 381.
Cocceius Mercurialis. II. 203.
L. Cocceius Speratus. I. 179.
T. Cocceius T. L. Felix. I. 197.
C. Cocilius C. F. Pal. Nig. I. 41.
Q. Codius Philo. I. 283.
Coeliaes Epictesidis. I. 184.
L. Coelius Syrus. I. 268.
Q. Coelius Q. L. Apollonides. III. 108.
Collegius Compitalicius. II. 116.

Q. Co-

Cominia Iuſta. II. 65.
Cominiae Chryſidi. I. 25.
Cominiae Secundae. I. 29.
Cominiae Succeſſae. III. 258.
Cominiae Venuſtae. I. 29.
L. Cominius Secundus. I. 29.
L. Cominius Saeclaris. III. 57.
Q. Cominius Fauſtus. I. 465.
Q. Conſidius Eumolpus. I. 366.
Conſtantii. III. 276.
L. Coponi Fortunati. I. 442.
Cordia Tryphaena. I. 412.
L. Cordius Euporus. I. 412.
Coretio Victorino. II. 203.
Corſidiaes Floraes. I. 347.
P. Corneli Maronis. III. 137.
Cornelia Corinthias. I. 283.
Cornelia Epictetis. I. 183.
Cornelia Gemella. I. 225.
Cornelia Iuſta. I. 305.
Cornelia L. L. Nice. I. 433.
Cornelia Olympias. II. 74.
Cornelia L. L. Philentera. I. 183.
Cornelia Primigenia. I. 51.
Cornelia Procla. I. 176.
Cornelia Succeſſa. III. 289.
Cornelia Thalluſa. I. 400.
Cornelia Thetis. II. 251.
Cornelia Trophimae. II. 445.
Corneliaes Acribes. I. 299.
Corneliae Cleopatrae. III. 250.
Corneliae Dionyſiadi. III. 68.
Corneliae Eliſſae. I. 380.
Corneliae Erote. I. 159.
Corneliae Fortunatae. II. 67.
Corneliae Frontinae. III. 59.
Corneliae Gemellinae. I. 225.
Corneliae P. L. Licce. I. 390.
Corneliae Primigeniae. I. 216.
Corneliai Voluptati. I. 200.
Cornelio L. L. Iaſoni. III. 247.
Cn. Cornelio Dromoni. I. 182.
L. Cornelio Abaſcanto. I. 414.
L. Cornelio Saturnino. III. 251.
L. Cornelio L . . . Sullae Felici. II. 406.
P. Cornelio P. F. Priſco. I. 131.
Cornelius Eros. I. 159.
L. Cornelius L. L. Chius. I. 84.
L. Cornelius L. L. Euporus. I. 84.
L. Cornelius L. Ɔ. L. Letus. I. 183.
M. Cornelius Hilarus. II. 67.
P. Cornelius P. L. Felix. I. 63.
P. Cornelius Ɔ. L. Ianuarius. III. 32.
P. Cornelius P. L. Philomuſus. I. 390.
P. Cornelius Placidus. I. 131.
P. Cornelius Serapio. I. 46.
P. Cornelius Torquatus. III. 157.
L. Cornifici Philomuſi. II. 387.
Cornificia Amoebe. I. 428.
L. Cornificio. I. 46.
L. Cornificio Eroti. III. 244.
L. Cornificius L. F. Magnus. I. 452.
Q. Cornificius Q. L. Acaſtus. I. 433.
L. Corpenni A. F. Pom. Sabini. I. 451. II. 311.
Sex. Coſini. I. 76.
Coſmi. II. 388.
Coſmo. I. 432.
Coſſius Chryſanthus. I. 181.
Coſſuti. I. 436.
Coſſutio C. Maec. II. 388.
M. Coſſutio Menandro. I. 137.
Coſſutius Epaphroditus. II. 388.
Cn. Coſſutius Fauſtus. I. 357.
M. Coſſutius M. L. Dor. II. 29. III. 178.
C. Cotius C. L. Chronius. III. 258.
Crammi Conopis. I 164.
Cramponiae A. F. Maximae. I. 295.
Craſinia Ruſcinia. II. 418.
Craſinio Floro. II. 418.
M. Craſſi. III. 8.
M. Craſſicii Hybleſſis. III. 263.
Creſcens. II. 394.
Creſcens Alypianus. I. 296.
Creſcens Lib. II. 94. 306.
Creuſina Secundo. I. 112.
M. Crinius M. L. Apollonius. I. 422.
Criſpina L. F. Firma. II. 330.
Criſpinae. II. 113.
Criſpini C. F. Felicis. III. 389.
Criſpinia L. F. Firma. I. 18.
C. Criſpius Heſperio. II. 308.
Cupreſſena Servanda. III. 169.
Curia Felicla. I. 62.
L. Curiatius P. F. Pal. Vrbicus. III. 260.

C. Curtio Ptam. Belloni. I. 436.
M. Curtius Victorinus. I. 20.
Curvia Truphera. I. 438.
L. Curvius Curialis. I. 438.
Cuſiniae M. L. Hedeae. I. 436.
M. Cuſinio M. L. Aſclepiadi. I. 436.
Cuſonia Ɔ. L. Erotis. I. 389.
Cuſpia Tertullina. I. 450.
T. Cutio Cilli L. Nerito. I. 227.
Cyrus. I. 396.

L. DAmarioni L. F. Rom. Geminiano. III. 30.
Damaſippus. III. 277.
Daphino. I. 352.
Daphnus. I. 141.
Daſumia Eraſte. I. 232.
Daterius Arruntius. I. 173.
Davos. I. 53.
Daximia. III. 54.
Decia. I. 107.
Decia. I. 107.
Deciae Reſtitutae. II. 39.
L. Deci Se.... II. 450.
Decidiae Laſcivae. II. 387.
L. Decimi Myrmecis. III. 13.
Decimia M. L. Pneuma. I. 290.
Decimius Coſmus Cicero. I. 291.
Q. Decimius Q. L. Epagathus. I. 450.
Decoriae Feliclae. I. 328.
L. Decorius Epaphroditus. I. 328.
Decria Donata. III. 279.
Decriae Feliclae. III. 279.
L. Decrius Epafroditus. III. 279.
Deliae. I. 75.
Delphicus. I. 267.
Demetrius. I. 361. III. 252.
L. Dentuſio L. F. Papia Proculino. I. 345.
Detelia F. III. 250.
Diadumenus. I. 141.
Diadumenus Lib. II. 317.
Didiae Euporiae. I. 165. III. 299.
Didiae Campanae. I. 139.
Dignati. I. 14.
Dioclis F. III. 72.
Diomedi Artemonis. III. 144.
P. A. Dionyſo. I. 394.
Dionyſius. I. 155. III. 138.
Domeſticae. I. 434.
Domiti Lemmi. II. 180.
C. Domiti Lemni. I. 17.
L. Domiti Clementis Caeſarienſis. I. 349.
L. Domiti Soteris. I. 180.
M. Domiti Fidelis. III. 53.
Domitia Agathobula. I. 442.
Domitia Auge. I. 365.
Domitia Cn. F. Irena. II. 70.
Domitiae Graphiae. III. 79.
Domitiae Hygiae T. F. I. 443.
Domitiae C. F. Piae. III. 95.
Domitiae Phyllidis. I. 17. II. 180. III. 125.
Domitiae Seleucidi. II. 450.
Domitiae Spei Lib. III. 95.
C. Domitii Lemni. III. 125.
L. Domit. Mart. II. 186.
L. Domitio Felici. I. 104.
Q. Domitio Caſcellio Creſcenti. III. 158.
Domitius Caricus. III. 158.
Domitius L. L. Diocleſ. II. 395.
C. Domitius Pollio. III. 95.
Cn. Domitius Cn. L. Caſtor. III. 299.
L. Domitius Carpus. I. 152.
L. Domitius Lemmus. III. 125.
L. Domitius Primitivos. I. 104.
L. Domitius Succeſſus. I. 104.
Q. Domitius Junior. I. 167.
Donyſius Domit. II. 86.
Donata. I. 255. II. 390. III. 52. 272.
Donax Aug. Lib. II. 147.
Dorcadi. I. 93. III. 271.
Doryphorus. III. 57.
M. T. Druſi. I. 150.
Druſius Valens. III. 53.
C. Duiuli. I. 186.
Dulciti. II. 391.
Duſeris. I. 16.
Duxio Ladae. I. 326.
Dycheriae. I. 16.
Dynamis. I. 436.

Sex. ECni Caen. III. 263.
L. Egidi. II. 393.

Egna-

Egnatia Hetaera. I. 431.
Cn. Egnatii Vitalis. I. 69.
Egnatius Aſclepiades. III. 257.
Q. Egrilio Plautiano. III. 122.
Elate. III. 302.
Elencho. I. 368.
Eleutero. I. 26.
Eleucherus. III. 302.
M. Emerius M. F. Quir. Anthus. III. 90.
M. Ennius Vinicianus. II. 160.
Epagatho Aug. Lib. I. 129.
Epaphrodito. III. 258.
Epaphroditus. II. 342.
Epheſtus Lib. II. 404.
Epheſia. I. 357.
Fl. Epauxeſis. III. 130.
Epictetus. I. 47.
Epictetus Blaſtus. I. 97.
Epidia C. L. Eleuſis. I. 107.
Epictiſis. I. 49.
Epitynchano. I. 328.
Epitynchanus. I. 199.
Erate. I. 444.
T. Eredio Galo. II. 330.
Eria Q. T. L. Doris. I. 26.
Q. Erius III. T. L. Fauſtus. I. 26.
Eroti. I. 155.
Eros Aſini. I. 266.
Eros Calidi. II. 322.
Erotulo. I. 167.
Q. Erucius Q. L. Philog. I. 433.
Eryllaes. I. 460. III. 142.
Evandro Aug. Lib. I. 56.
Evangeli Acidini. I. 435.
Evangelus. I. 59.
Evariſtus. I. 235. III. 104.
Euclito. I. 198.
Eufroſiae Atticae. II. 334.
Euhemeris Pia Felix. III. 123.
Euhodiae. I. 138.
Euhodi L. III. 302.
Euhodus. I. 212.
Euhodus Lib. I. 437.
Val. Eumoſus. (Eumolpus) II. 65.
Eumolpus Caeſaris. I. 335.
Euphemiano. I. 201.
C. Q. Euphemus. II. 141.
Q. Euphemus Q. F. Ouf. Lucillius. II. 308.
Euphroſini Ceſmes. III. 276.
Euphroſynus. III. 37.
Euplae. I. 212.
Euporiae. I. 354.
Euſtatia. III. 64.
Euſtathius. III. 104.
Eutactus. I. 87. III. 138.
Euthites Car. Spedos. I. 457.
Eutichi. III. 265.
Eutichis. II. 344.
Eutyches. II. 386.
Eutychetis. I. 19.
Eutychianus. III. 57.
Eutychus. I. 116. III. 17. 57.
Euvodiae. I. 393.
Euxino. I. 433. 435.

C. Fabi Felicis. I. 229.
Q. Fabi Q. L. Chii. I. 296.
Fabia Chriſis. I. 463.
Fabia Chryſis. III 294.
Fabia Q. & Cn. Goſſuti L. Prima. I. 360.
Fabia Felicla. I. 417.
Fabia Helena. III. 261.
Fabiae Iuſtae. I. 253. III. 51.
Fabiae Melanthidi. III. 157.
Fabiae Melanithidi. I. 19.
Fabiae Nymphes. I. 361.
Fabiae Oenanthiae. II. 68.
Fabiae Profe. I. 49.
Q. Fabii Dionyſi. I. 172.
M. Fabio Fauſto. I. 417.
C. Fabius Mercurialis. I. 174.
C. Fabius C. L. Philomuſus. I. 365.
C. Fabius Teleſphor. I. 49.
C. Fabius Tertius. III. 256.
L. Fabius L. F. Baſſus. II. 10.
L. Fabius Creſcens. III. 51.
L. Fabius Galaeſus. I. 291.
L. Fabius Pergamus. I. 19. III. 157.
Q. Fabius. II. 441.
Q. Fabius Martialis. I. 284.
Q. Fabius Maximus. I. 37.
Q. Fabius Paternus. I. 329.
Q. Fabius Philinus. II. 455.
T. Fabius Seppianus. I. 291.
Fabius Silvanus. I. 122.
L. Fabrici. II. 393.
L. Fabricius Luſcini. II. 66.

Fabuleiae Chrype. III. 128.
M. Fabuleius M. F. Eucarpus. III. 128.
L. Fadi Cornuti. I. 337.
L. Faelero Celeri. III. 180.
Faeliae Helpidi. I. 103.
L. Faeni Iuſti. II. 448.
Faeniae Iuſtae. I. 352.
L. Faenio L. C. L. Favori. I. 335.
Faenius Reſtitutus. II. 448.
L. Faenius Amerimnus. I. 201.
L. Faenius Oneſimus. I. 203.
Faeſonius Theuda. I. 75.
P. Falanius P. L. Urbanus. III. 255.
Falernus. I. 198.
Faniae C. F. Chariſ. II. 34.
Faniae Reſtitutae. I. 88.
C. Fanni. II. 341.
M. Fannius. I. 132.
M. Fannius Velox. I. 132.
N. Fannus Mercurius. III. 57.
Q. Farſacus Firmus. I. 133.
C. Farſeius Firmus. II. 301.
P. Farſuleius Iſidorus. II. 141.
Fauſtaes. III. 256.
Fauſtio. I. 201.
Fauſto Aug. Lib. I. 305.
Fauſtus. III. 241. 303.
Fauſtus Aug. Lib. I. 82. 435.
Fauſtus Calidi. II. 322.
Fauſtus Marcellae. I. 404.
Favor. II. 395.
Favori. III. 55.
Felici Aug. L. III. 56.
Felicio. II. 37.
Felicioni L. III. 55.
Felicioni Vernae. III. 286.
Feliciſſimo. III. 299.
Feliciſſimus Aug. Lib. II. 143.
Felicitas. III. 16.
Felicitati. II. 44. 389.
Feliclae Caeſ. N. Ser. II. 451.
Felicula. III. 245.
Felix. I. 8. 15. III. 153.
Felix Calidi. II. 323.
Felix Regilli. I. 358.
Felix Seius. I. 62.
T. Fl. Felix. I. 342.
Fenia Iſigenia. I. 170.
Fenio Antho. I. 170.
M. Feridio Soterico. I. 415.
M. Fernio M. F. Scap. Grato. III. 162.
Feronius Criſpinus. I. 139.
P. Ferrario Proculo. I. 10.
P. Ferrarius Hermes. I. 10.
Feſtae. II. 462.
Feſto Aug. L. I. 435.
Q. Ficorius Q. L. Eumachus. I. 436.
Fidus Auguſti Servus. I. 392.
Firmio Amuntia. I. 125.
Fiſtiwae. III. 151.
T. Fl. Hyllo. I. 107.
Q. Flabeius Felix. III. 262.
Flabio Arbitio. II. 391.
T. Flavi Feliciſſimi. III. 252.
Flavia Anthuſa. I. 401.
Flavia Caenis. I. 284. II. 440.
Flavia Edias. III. 244.
Flavia Eſiade. III. 257.
Flavia Grapte. I. 424.
Flavia Iſidora. I. 281.
Flavia Nice. III. 59.
Flavia Pithura. I. 78. 424.
Flavia Saturnina. I. 41.
Flavia Seleucis. II. 450.
Flavia Veneria. III. 274.
Flaviae Coronidi. II. 440.
Flaviae Ionidi. I. 284.
Flaviae Marcellinae. I. 273.
Flaviae Nice. III. 261.
Flaviae Tyche. I. 14.
T. Flavii Aug. L. Blaſti. I. 416.
T. Flavii Thelli. I. 86.
Flavio Marciano. I. 399.
Flavio Primo. III. 244.
A. Flavio Theophiliano. I. 289.
L. Flavio Fuſco. I. 449.
Q. Flavio Probo. I. 449.
T. Flavio Paridioni. I. 78. 424.
T. Flavio Quadrato. I. 281.
Flavius. III. 7.
Flavius Annianus. II. 273.
Flavius Ruſticus. I. 86.
T. Flavius. II. 450.
T. Flavius Coſmus. I. 401.
T. Flavius Earinus. I. 143.
T. Flavius Evangelus. III. 261.
T. Flavius T. F. Rom. Felix. III. 30.

T. Flavius Hilarus. I. 424.
T. Flavius Iaſon. III. 13.
T. Flavius Lucanus. I. 132.
T. Flavius T. F. Ouſen. Optatus. III. 85.
T. Flavius Paris. I. 78. 253. 424. III. 53.
Florentino. I. 414.
Florentinus. II. 343.
Floro. III. 55.
M. Fodius M. F. Pub. Longus. III. 167.
Fonteiae Septimae. III. 180.
Fonteio Eutycho. I. 105.
C. Fonteio C. F. Sab. Balbo. III. 28.
Fonteius Dionyſius. III. 180.
C. Fonteius Herma. III. 57.
L. Fonteius Dionyſius. II. 412. 417.
Fontinia P. L. Heraclea. I. 312.
P. Fontinius P. L. Priamus. I. 312.
Ti. Fonteius Cerialis. I. 257.
Fortunata. III. 257.
Fortunata Aug. L. I. 383.
Fortunata H. Lib. II. 64.
Fortunatae. II. 118. III. 17.
Fortunate. I. 80.
Fortunatus. I. 140. III. 302.
Fortuni. II. 393.
L. Fotidi Severi. II. 128.
L. Fourio L. F. Pol. Fouriano. III. 83.
Fructus. I. 328. III. 172.
G. Fufeius Fileros. I. 199.
Fufia Geneſis. I. 441.
Fuficia Clymena. III. 249.
Fuficia Helena. I. 137.
Fuficiae Ampliatae. I. 379.
Fuficiae Cale. I. 152.
L. Fuficius L. Fil. Terentianus. III. 168.
P. Fuficius Felix. I. 95.
T. Fuficius Felix. I. 379.
Fuficulena Alcinoe. I. 29.
Q. Fuficuleni Hermae. I. 29.
Q. Fuficulenus Dignus. I. 29.
M. Fufius M. L. Dama. I. 217.
Fulciniae P. F. Prone. I. 412.
P. Fulcinius. I. 412.
Sex. Fulcinius Fortunatus. I. 436.
Fulvia C. L. Talana. I. 62.
C. Fulvini C. L. Glauci. I. 85. III. 126.
L. Fulvio C. Fil. Popin. Aburnio Valenti. I. 386.
P. Fulvio Veneriano. III. 274.
Fulvius Chariſius. I. 383.
Fulvius L. F. Quintianus. III. 143.
M. Fulvius C. L. Pamphilus. I. 230.
N. Fulvius Felix. I. 57.
P. Fulvius Athenio. III. 274.
Q. Fulvius A. F. Pom. Fuſcus. II. 297.
Q. Fulvius Herclanus. I. 360.
P. Fundani Polybi. I. 279.
Fundania Zoſime. I. 279.
C. Fundanio Sabino. I. 190.
Furia Clete. I. 19. II. 441.
Furia Thetis. I. 407.
Furiae Vitellae. II. 70.
Furinia Sabina. I. 190.
A. Furius Doriphorus. I. 183.
Furniae Euromene. I. 427.
C. Furnius Pancarpus. I. 427.

GAbiniae L. F. Proculae. III. 26.
A. Gabinius Apollonius. I. 106. III. 126.
Gaiatae. I. 351.
Gaio Caſſio Trophimo. I. 51.
Gaius Iulius. I. 395.
Gaius Stallius. III. 55.
Galatia. I. 82.
Galeria Feliciſſima. II. 39.
Galeria Hermione. I. 90.
Galla. III. 22.
Galliae Soteridi. I. 418.
C. Gallio Sycomedi. I. 418.
Fl. Gallo Maximino. II. 172.
P. L. Gallo Maximino. II. 462.
Gallus. II. 331. III. 179.
Q. Gargennius L. F. Sca. Celer. I. 36.
T. Gargili T. L. Pharnacis. I. 57.
Gavia C. F. Paulla. II. 419.
Gavidia Cleopatra. I. 411.
L. Gavidius Eros. I. 411.
C. Gavio L. F. Stel Silvano. II. 372.

L. Gavio Moderato. II. 412.
Q. Gavio Felici. III. 243.
Gavius Clarenus. II. 412.
Gavius Trophimus. III. 243.
Gavius Victorinus. II. 413.
C. Gavius L. F. Aſper. I. 448.
C. Gavius Primigenius. II. 177.
C. Gavius A. F. Tab. Tuſcus. II. 61.
L. Gavius Iuſtus. I. 132.
L. Gavius Severus. I. 132.
Q. Gavius L. F. II. 312.
Q. Gavius Q. F. Arn. Clemens. II. 410.
Sex. Gavius Sex. F. Pom. Arrius. II. 360.
Sex. Gavius Vindex. I. 132.
Gaulae Feliculae. III. 247.
Gauliae Storges. III. 253.
Q. Gaulius Secundus. III. 253.
Gelliae Nice. II. 417.
Gelliae Thaidi. II. 418.
C. Gellio Priſco. III. 65.
L. Gellius Verus. I. 31.
Gemella. I. 178.
Geminia. III. 142.
Geminia Cl. Fil. Artem. I. 77.
Geminiae. I. 360.
C. Geminius Ionicus. I. 205.
C. Geminius Vitalis. I. 31.
Geniallini Vernae. I. 205.
Germaniae Vrbanae. III. 271.
Germanius Victor. I. 97. III. 271.
Gimono. II. 144.
P. Graiti P. F. Aem. Provincialis. I. 257.
C. Gramphicius Firmus. I. 133.
Graniae Fortunatae. I. 48.
Graniae Rufillae. I. 432.
Graniae Tyches. I. 408.
Q. Granius Auguſtinus. III. 134.
Granius Felix. I. 137.
Granius Salvius. I. 48.
Graphico Publico Maeciano. III. 128.
Graphidi III. 250.
Gratae. II. 358.
Graeciae A. F. Quintae. I. 448.
Glyco & Lucilia. I. 339.
Glycon. II. 457.
Glyconis. II. 36.
Glycero. I. 395.
Guddem Saturi Pardali. I. 58.
P. Gyrſus. III. 247.

HAdriania. II. 461.
Halituri. II. 438.
Harmonia Rufina. I. 266.
Harmonius Ianuarius. I. 266.
L. Hatilio Proto. I. 409.
Hedone Ancilla. III. 8.
Hedonicus Lib. II. 126.
Helas. II. 455.
Heldio Peregrino. II. 193.
Helena. II. 67.
Helio. I. 394.
Hellas. I. 403.
Helle. II. 51.
Helpis Liviae. I. 184. 461.
Helvia Tigris. II. 306. 382.
Helviae Ianuariae. I. 201.
Helviae P. F. Tertullae. II. 306.
L. Helvicius L. L. I. 409.
P. Helvio Arretino. II. 306.
P. Helvio Creſcenti. II. 306. 382.
P. Helvio A. F. Rufino. III. 178.
L. Helvius Mercurius. II. 181.
Heraclidae. I. 182.
Heraclides Menodoti F. I. 196.
Herculeo Eq. P. II. 15.
Herenniae Maximae. I. 336.
Herenniae C. F. Primae. II. 40.
M. Herennii M. L. Agathonis. I. 408.
C. Herennio C. F. Fab. II. 40.
M. Herennius Fauſtus. I. 417.
Ti. Herennius. T. L. Eros. I. 60.
Herenuleia Primitiba. II. 387.
Herenuleiae Acanthidis. II. 387.
M. Herius M. F. Priſcus. II. 10.
Herma. II. 283. III. 57.
Hermeros. I. 19.
Hermes. II. 392. 457.
Hermes Aug. Lib. I. 215.
Fl. Hermes. I. 207.
T. Cl. Hermes. I. 143.
Hermeti. III. 252.
C. Q. Hermiae. II. 141.
Q. Herminius Magnus. I. 133.

M. Her-

M. Herennienus Primus. I. 44.
A. Hernuleio Eutycho. I. 372.
A. Hernuleius Oneſimus. I. 372.
Hilara Minor. I. 420.
Hilarae. I. 52.
Hilario Paed. Celeris. I. 357.
Hilaro. I. 42.
Hilarus. II. 446.
M. Hirrio Pyladi. I. 226.
Homerus Calidi. II 322.
Homullus. III. 290.
Horatiae Corneliae. I. 163.
M. Hordionius M. L. Helenus. I. 437.
Horens Eletherus. I. 140.
Q. Hortenſius Aſclepiades. II. 359.
Hoſpita L. I. 366.
Hoſtia M. L. Soteris. III. 32.
Hoſtilia Alce. I. 27.
Hoſtilia D. L. Antigona. I. 433.
Hoſtilia Omphale. I. 465. II. 45.
Hoſtilia Zoe. I. 465. II. 45.
Hygia. III. 68.
Hygini Vernae. I. 438. III. 114.
Hyginus Liviae. II. 445.
Hylas. II. 143.
T. Fl. Hyllo. III. 130.
Hymnis. I. 205.
Hypatus. I. 150. II. 444.

IAnuaria. II. 444.
Ianuariae. II. 387. III. 241. 246.
Ianuario Aug. L. Gratiano. I. 281.
Ianuarius. I. 53. II. 444.
Ianuarius Tata. III. 242.
L. Idaſimi Valentis. III. 77.
Igiliae Flaviae. III. 137.
L. Igilius Sex. F. Arn. Milo. III. 137.
L. Imeſſeni Zotici. III. 13.
T. Innius Sedatus. I. 31.
Inſteiae Diogeniae. I. 64.
Inſteius Tertullus V. C. I. 64.
Inventa. I. 56.
Ionniae T. L. Primae. I. 210.
Irena Marcellae. I. 103.
Irenes. I. 110.
Iſochryſo. I. 170.
Italiae. I. 42.
Italiceni. I. 92.
Iucund. III. 153.
Iucundi Chreſtiani. I. 150.
C. Iucundo C. F. Exq. II. 176.
Iucundus. I. 19.
Iuli Hermogenis. III. 64.
Iuli Martiali. II. 61
Iuli Vib. II. 439.
C. Iuli Aletheſes. III. 119.
C. Iuli Erotis. III. 255.
C. Iuli Florentini. I. 26.
C. Iuli Heli. I. 229.
C. Iuli Hilari. III. 79.
C. Iuli Legitimi. I. 286.
C. Iuli Pontici. II. 63.
Sex. Iuli Severi. II. 439.
Ti. Iuli Athicti. I. 329.
Iulia Amanda. II. 387.
Iulia Calliope. I. 100.
Iulia Ecloge. I. 433.
Iulia Elyde. III. 295.
Iulia Eucaerea. I. 432.
Iulia Eutychia. III. 32.
Iulia Fauſta. II. 444. III. 303.
Iulia Eelicula. I. 336.
Iulia Glaphyra. II. 145.
Iulia Helpis. I. 103.
Iulia Hygia. I. 26.
Iulia L. F. Inventa. I. 170.
Iulia Lais. I. 360.
Iulia C. F. Magna. I. 181.
Iulia C. L. Melpomene. I. 60.
Iulia Muſa. I. 91. III. 298.
Iulia Paezuſa. I. 41.
Iulia Ɔ. L. Philumina. I. 436 III. 113.
Iulia C. L. Primigenia. I. 145.
Iulia Primigenia. III. 245.
Iulia Saturnina. I. 289. III. 272.
Iulia C. L. Stacte. III. 241.
Iulia Sympheruſa. I. 430.
Iulia Tyndaris. I. 211.
Iulia Verecunda. III. 295.
Iuliae Aphrodiſiae. I. 155. III. 53.
Iuliae Aphroditae. I. 111.
Iuliae Caleni. I. 205.
Iuliae Deuterae. I. 416.
Iuliae Elyde. III. 295.
Iuliae Euche. II. 446. III. 303.
Iuliae Grammae. III. 165.

Iuliae Heureſi. I. 154.
Iuliae Iſiadis. II. 40.
Iuliae Iuſtae. I. 143.
Iuliae Melitinae. I. 378.
Iuliae Methe. I. 415.
Iuliae Natali. I. 143.
Iuliae Praepuſae. I. 230.
Iuliae Primitivae. I. 273.
Iuliae Politice. I. 173.
Iuliae Reſtitutae. I. 154.
Iuliae Saturninae. III. 245.
Iuliae Severae. I. 401.
Iuliae Zoſimeni. I. 306.
Iuliani. I. 205.
Iulianus. III. 263.
C. Iulii Balbi. I. 61.
C. Iulii Charmi. I. 257.
C. Iulii C. F. Col. Libonis. I. 257.
Ti. Iulii Quir. Fidini. I. 257.
Iulio Atimeto Veſſiano. II. 445.
Iulio Neſimo. I. 153.
Iulio Oneſimo. II. 388.
Iulio Polilico. I. 103.
Iulio Quarto. I. 289.
A. Iulio Terentiano. I. 345.
C. Iulio Aprili. II. 331.
C. Iulio C. F. Aquila. I. 349.
C. Iulio Candido. I. 289. III. 272.
C. Iulio Diodoro. III. 63.
C. Iulio Fortunato. I. 162.
C. Iulio Glyceroti. II. 447.
C. Iulio Hygino. I. 432.
C. Iulio C. F. Iuliano. I. 177.
C. Iulio Maritimo. I. 423.
C. Iulio Martiali. II. 208.
C. Iulio C. F. Clu. Proculo. II. 338.
C. Iulio Aug. L. Phoebo Rufioni-no. I. 191.
C. Iulio Regino. I. 78.
C. Iulio Statuto. I. 154.
C. Iulio Valenti. III. 89.
L. Iulio Apollinari. III. 77.
L. Iulio Eutucho. I. 183.
L. Iulio Eutycheti. I. 349.
L. Iulio Sagariano. I. 173.
M. Iulio Pompeiano. I. 209.
Q. Iulio Octavio. I. 180.
Sex. Iulio Q. F. Galer. Priminiano. III. 75.
Ti. Iulio Hermae. I. 41.
T. Iulio Ti. F. Stel. Paetino. III. 85.
Iulius. III. 67.
Iulius Athenodorus. I. 119.
Iulius Balerianus. I. 250. III. 99.
Iulius Eutyches. II. 386.
Iulius Philippus. I. 243.
Iulius Ponticus. III. 63.
Iulius Severinus. III. 77.
Iulius Severus. III. 61.
Iulius C. L. Thyrſus. I. 171.
C. Iulius. II. 446.
C. Iulius Amphio. I. 436.
C. Iulius Athenaeus. I. 273.
C. Iulius Barbarus. II. 338.
C. Iulius Barnaeus. I. 145.
C. Iulius C. L. Barnaeus. I. 343.
C. Iulius Clonicus. I. 361.
C. Iulius Dama. III. 255.
C. Iulius Strom. Dionyſi Lib. III. 300.
C. Iulius Doryphorus. I. 211.
C. Iulius Aug. Lib. Lib. Eros. II. 145.
C. Iulius C. L. Fauſtus. I. 358.
C. Iulius Flavian. III. 89.
C. Iulius Gnomon. I. 138. III. 302.
C. Iulius C. L. Hermapilus. I. 57.
C. Iulius C. L. Hermes. III. 244.
C. Iulius C. F. Gal. Ingenuus. II. 29.
C. Iulius Iſidorus. I. 184.
C. Iulius Murranus. I. 182. III. 300.
C. Iulius Primitivus. I. 31.
C. Iulius Salvius. I. 154.
C. Iulius Secundus. I. 152.
C. Iulius Severus. II. 71.
C. Iulius Similis. I. 229.
C. Iulius Virilis. I. 177.
L. Iulius Eucarpus. I. 173.
L. Iulius L. F. Irundo. I. 169.
L. Iulius Larcius Sabinus. II. 29.
L. Iulius Syntrophus. I. 349.
M. Iulius Auguſtae L. Menander. II. 444.
M. Iulius Hilarus. III. 296.
M. Iulius Anthi L. Pamphilus. I. 183.
M. Iulius Philippus. I. 138.
M. Iulius Menander. III. 303.
M. Iulius Mithres. III. 298.

Sex. Iu-

Sex. Iulius Primus. III. 165.
Ti. Iulius Chreſimus. I. 427.
Ti. Iulius Pardala. III. 145.
Ti. Iulius Pardala Sard. I. 257.
Ti. Iulius Aug. L. Philomuſus. III. 141.
Ti. Iulius Reſtitutus. I. 132.
Ti. Iulius Rho. II. 461.
Ti. Iulius Xyſtus. I. 432.
D. Iuni Proti. II. 383.
D. Iuni Romani. II. 383.
M. Iuni Felicis. I. 441. III. 286.
Q. Iunii Ruſtici. I. 263. III. 7. 8. 275.
Iunia Eureſis. II. 441.
Iunia Frontina. III. 177.
Iunia Ingenua. II. 383.
Iunia Marcellina. I. 441. III. 286.
Iunia Mariana. I. 152.
Iunia Philumene. III. 35. 53.
Iunia Phyllis. III. 178.
Iunia Polycarpia. II. 71.
Iunia Prima. I. 397.
Iunia Quieta. I. 94. III. 126.
Iuniae Eutichiae. III. 133.
Iuniae M. F. Marcellinae. I. 441. III. 287.
Iuniae Theophile. I. 175.
Iuniae Time. I. 152.
D. Iunio D. F. Clau. Certo. III. 97.
Iunius Eutychus. III. 177.
Iunius . . . itutus F. II. 334.
C. Iunius Africanus. I. 59.
M. Iunius Decimianus. III. 133.
M. Iunius Hermes. I. 435.
M. Iunius Marinus. I. 153.
M. Iunius C. F. Gal. Proculus. I. 306.
M. Iunius Sabinus. II. 153.
M. Iunius Thimballa. I. 63.
P. Iunius P. F. Pub. Aurusius. II. 46.
Iuſta. II. 66.
Iuſtae. III. 172.
Cl. Iuſtae. III. 55.
Iuvenalis Sivilianus. I. 124.
Iuventati. III. 151.
P. Iuventi Heroidis. I. 286.
Iuventia Secunda. I. 108.
Iuventiae Epicteſini. I. 416.

K

Kalpurnia Ediſte. I. 124.
Karitonis Caeſ. N. Ser. I. 68. III. 178.

L

Laberia Maximina. I. 166.
Laberiae Secundae. I. 296.
L. Laberius L. L. Felix. I. 330.
Labienus Pudens Caecilianus C. V. I. 55.
Lacaene. II. 72.
Laconis. I. 141.
L. Laelius Nepos. I. 31.
M. Laelius Rufinus. III. 70.
Laetoria Ɔ. L. Suavis. I. 56.
Laeviaes L. & Paedag. I. 216.
L. Laevius Nicepor. I. 216.
C. Lailius Atrox. I. 133.
Lais. II. 395.
Lamyro Aug. N. Vernae. I. 435.
Lampyris. I. 428.
L. Lappius Receptus. I. 291.
L. Lappius P. F. Thallus. II. 10.
Larcia Tyndaris Tironis. I. 179.
Q. Largennio Q. F. Gal. Severo. II. 17.
Q. Largennius Chreſimus. II. 17.
C. Larinas Dioga. I. 365.
T. Larius Severus. I. 31.
C. Laronius C. C. L. Annalis. I. 159.
C. Laronius C. L. Oreſtes. I. 159.
L. Laronio Diogeni. II. 299.
L. Larti Corymbi. III. 258.
L. Larti Zethi. III. 258.
Lartio L. F. Pom. II. 293.
L. Lartius Thallus. I. 153.
Laſternina C. L. Leſce. I. 92.
C. Laſterninus C. L. Raſcupolis. I. 92.
Ti. Latinius Ti. L. Dori . . . III. 114.
Laucunnia Felicitas. II. 172.
M. Lauſio Severo. I. 88.
Lemmo Aug. L. III. 125.
Leriſini. I. 71.
Lesbia L. I. 360.
Letti Sumia. II. 323.

Letro. III. 304.
Letro Aman. Vincen. II. 392.
L. Leucardus Naſo. I. 369.
Liarus. I. 406.
Libius Abaſcantus. I. 414.
M. Libius Abaſcantus. I. 78.
Licinia Athenais. I. 59.
Licinia Beneria. I. 245.
Licinia L. Mania. I. 411.
Licinia Tatis. III. 53.
Liciniae Sp. F. Licoridi. I. 27.
Liciniae Lucanae. I. 226.
Liciniae Sagathenis. I. 143.
L. Licini Maximi. III. 86.
Sex. Licini Dionyſi. II. 443.
M. *Licinii Ianuarii*. I. 143.
M. Licinio Hermeti. I. 174.
M. Licinio Hermhe. I. 143.
C. Licinius Iaſo. I. 411.
L. Licinius L. L. Chilo. I. 354.
L. Licinius L. F. Lucullus. II. 255.
Licinius Licinus. II. 161.
M. Licinius Fauſtus. I. 226.
P. Licinius Auguſtalis. I. 27.
P. Licinius Hermia. III. 249.
Liguria L. L. Arbuſcula. I. 408.
L. Ligurius L. L. Felix. I. 409.
L. Ligurius Theodorus. I. 408.
G. Liguſtio Magneſio. I. 100.
G. Liguſtius. I. 100.
A. Livi Oneſimi. I. 86.
C. Livi C. L. Soterici. I. 268.
M. Livi Pro..... III. 277.
Livia Amaryllis. I. 183.
Livia Calliſte. I. 181.
Livia Delpis. I. 368.
Livia Euphroſine. I. 181.
Livia Eutychis. I. 151.
Livia Phileros. II. 445.
Livia Secunda. I. 401.
Livia Theop. III. 296.
Liviae Ant. C. II. 395.
Liviae Hilarae. I. 233. II. 445.
Livii Euphemus & Oneſimianus I. 86.
C. Livineio Turpiliano. II. 72.
M. Livius. III. 300.
M. Livius M. F. Caſſius. I. 227.
M. Livius M. L. Caſſius Clodianus. I. 172.
M. Livius Demetrius. I. 172.
M. Livius Fauſtus. I. 137.
M. Livius Mithres. I. 146.
M. Livius Quadratus. I. 152.
Liuno L. F. Anthimo. I. 424.
Lolli Baſſi. I. 428.
Lolliani V. C. III. 276.
M. Lollius. II. 454.
Lorania Fortunata. I. 180.
Lucanae. I. 90.
Sex. Lucania Irucundaes. I. 408.
Lucanus Ferox. II. 446.
C. Lucceia Latinia. III. 263.
Lucceia Secunda. I. 183.
Lucceiae Eunae. I. 53.
Lucceiae A. L. Nymphes. II. 329.
Lucceiae Magnae. I. 341.
C. Lucceio C. L. Phylliſto. III. 171.
M. Lucceius Bachillus. I 291.
M. Lucceius Ti. Aug. Lib. Succeſſus. III. 171.
Q. Lucceius Q. F. Vlpianus Lib. Olympiodorus. III. 93.
Luceniae. I. 85.
Luci Baleri Ortogionis. III. 273.
Lucia Hamonilla. III. 54.
Luciae Celerinae quae & Victoria. I. 255. III. 68.
P. Lucili Gamulae. I. 14.
Lucilia Artemiſia. I. 422.
Luciliae Lacaenae. II. 26.
Luciliae Sp. F. Melitines. I. 339.
Luciliae Paternae. I. 426.
C. Lucilio Reſtuto. I. 340.
P. Lucilio Profuturo. I. 88.
Lucilius Marcianus I. 125.
C. Lucilius Emolpus. I. 426.
D. Lucilius Glyco. I. 339.
M. Lucilius Naevianus. I. 133.
Lucius Bolumnius Seberus. I. 103.
Lucius Syrtimius Agathopus. I. 139.
Lucretia C. L. Fauſta. I. 106.
C. Lucretii Nicephori. I. 175.
C. Lucretius Verecundus. I. 406.
Lucretia Marylla. I. 174.
M. Luculei Marulli. I. 164.
Lundice. I. 364.
Luneſi & Montani. I. 330.
Lupercus. I. 162. III. 299.

Lutatiae Frugiferae. II. 342.
C. Luri Rufini. III. 263.
Luſiae Pyrallidi. I. 158.
L. Luſiano Baſſo. I. 216.
L. Luſiano Hymeto. I. 216.
C. Luſius Feſtus. I. 132. II. 301.
Luſius Maximus. I. 178.
Luſianae L. Calliſti. I. 216.
L. Lutatius Salvianus. II. 342.
Luttiedius L. L. Alexander. I. 151.
Lychius. I. 92.
Lychius. I. 92.
L. L. Lychius. II. 40.
Lyſima Calidi. II. 323.

MAcaria. II. 446.
Macedoni. I. 90.
Macedonis. II. 354.
Maecenatiae Ianuariae. III. 37.
G. Maecenatis Sexti. I. 441.
Maedenae. I. 69.
C. Maecenat. II. 407.
C. Maecenati Pacori. I. 399.
C. Maec. Calidio. II. 388.
C. Maecius. I. 181.
Q. Maecius Sedatus. II. 37.
L. Maeli Secundi. I. 437.
Maelia Syntyche. I. 437.
L. Maelio Cerdoni. I. 437.
L. Maelius Felix. I. 437.
L. Maeſio. III. 290.
T. Maeſio Archelao. I. 405.
Magia Prima. I. 163.
Magiae M. L. Leucadiae. I. 286.
Q. Magili Q. L. Gennae. III. 248.
L. Magilius L. F. Gallus. III. 166.
L. Magilius L. F. Paullinus Variſcus. II. 77.
L. Magius Statutus. I. 132.
Q. Magius Eutrapelus. I. 163.
Magna. II. 389.
Magnia Tyche. I. 21.
Fl. Magniae Heridi. II. 38.
T. Magnio Aniceto. I. 21.
T. Magnio Eutycho. I. 21.
M. Maianio Apollonio. I. 439.
Q. Maius Q. Lib. Antidorus. I. 353.
Malche Antoni. II. 445.
Mamilia Adiecta. III. 37.
Mamiliae Pyrallidi. III. 129.
Mamilii. II. 392.
L. Mamilio Aetio. III. 129.
L. Mamilio Epirico. III. 129.
L. Mamilio Eutycho. III. 129.
L. Mamilio Fauſto. III. 129.
L. Mamilio L. F. Arn. Modeſto. III. 129.
T. Mamilio Caſto. III. 37.
L. Mamilius L. L. Fauſtus. III. 129.
Mania Serena. II. 377.
Manilia Ɔ. L. Secunda. I. 435.
Manilia Faventina. I. 416.
L. Manius Maritumus. I. 31.
Manlia Severa. I. 178.
Manliae Hygiae. II. 387.
Sex. Manli Cinnami. I. 69.
P. Manlio Callide. II. 387.
A. Manlius Aug. Lib. Arbeſtus. I. 198.
C. Manlius Vitalis. I. 49.
L. Manlius Amicus. I. 209.
M. Manlius Blaſtus. II. 44.
P. Manlius Primus. II. 387.
T. Manlius Felix. III. 255.
T. Manlius C. L. Primio. II. 66.
Manneia Candida. I. 60.
Manneia C. Nice. I. 62.
C. Mannei Bleſami. I. 56.
M. Mannei Calliſti. I. 60.
C. Manneius Coranus. II. 172.
C. Manneius Theudoſius. I. 44.
P. Manneius Communis. III. 243.
Manſuetae. III. 241.
Manſuetinae. III. 241.
Manſuetus. III. 241.
A. Marcanius Reſtitutus. I. 132.
C. Marci C. F. Pom. Iunioris. II. 298.
L. Marci L. L. Pontici. I. 336.
Marcia Parthenis. III. 241.
Marcia L. L. Apta. I. 156.
Marcia Ma. II. 382.
S. Marcia. I. 394.
Marciae Aurae. I. 253. III. 53.
Marciae Druſille. III. 53.
Marciae Proculae. III. 80.
Marciae Quinctiae. II. 360.
Marcianae. I. 353.

Marcianus. III. 151.
Marcio Geniali. II. 186.
C. Marcio C. F. Pol. II. 450.
D. Marcio Threpto. I. 435.
A. Marciu Rali. . . . II. 432.
Marcius Secundus. II. 186.
Marcius C. L. Pamphilus. II. 450.
L. Marcius Martialis. II. 186.
L. Marcius ɔ. L. Nicepor. I. 156.
L. Marcius Syniſtor. III. 252.
Q. Marcius Amaranthus. I. 230.
Q. Marcius Fructus. II. 299.
T. Marcius Satyr. II. 382.
Marco. II. 39.
Marco Alexandro. III. 80.
L. Marcus ɔ. L. Theophilus. I. 156.
Maria Achelois. III. 113.
Maria Athenais. I. 203.
Maria Didymi. III. 113.
Maria Sex. L. Secunda. III. 247.
Mariae Synethiae. II. 308.
C. Mari Antiochi. I. 173.
C. Mario Eucarpo. III. 169.
Mario Euphrosyno. I. 203.
Marius Fidens. III. 113.
Marius Zoticus. I. 232.
C. Marius C. F. II. 248.
C. Marius Salutaris. I. 173.
D. Marius D. L. Exoriens. III. 32.
Sex. Marius Sex. L. Eros. III. 247.
T. Marius T. F. Latius. I. 453.
Maron. II. 392.
Martia Faventina. I. 326.
Martia Vrſilla. I. 328.
Q. Martius Primus. I. 21.
Martinus.. I. 342.
Mattiae Grameni. I. 328.
C. Mattii Aprionis. I. 437.
C. Mattius Secundus. I. 31.
Maximus. II. 457.
Maximus & Maximinus. I. 112.
Q. F. Maximus. II. 241.
Maximi Ephicaris. II. 444.
Maximo Libero. I. 285.
Medates. I. 162.
Melioris Ser. C. Caeſaris. I. 364.
Memmia Aphia. I. 368.
Memmia Succeſſa. I. 391.
Memmiae Q. F. Maximae. I. 444.
Memmio Diogneto. I. 171.
Memmiae Victoriae. II. 208.
L. Memmio Theophilo. I. 200.
Memmius. I. 289.
A. Memmius Gaa. I. 368.
Menander. I. 415.
Menandri. II. 444.
T. Fl. Menecretiano. II. 67.
Menodoto. I. 196.
Menola Strigon. II. 321. 323.
Mercurius. III. 57.
N. Merti Sabiniani. I. 328.
L. Meſinii Valentis. II. 438.
T. Cl. Meſinus. III. 61.
Meſſi Eutychi. I. 227.
Meſſiae Valerianaes. I. 227.
Meſſiani Titi. I. 337.
C. Meſſius. II. 413.
Meſtria Euhodia. I. 243. III. 61.
Meſtria Procla. I. 176.
Meſtriae Saturnine ſive Marciae. II. 353.
Metellius C. F. Stel. Ga.... II. 369.
Metilia Auge. I. 163.
A. Metilii Meropis. I. 163.
A. Metilius Eros. I. 328.
A. Metilius A. L. Pallaeus. III. 32.
M. Metilius M. F. Ter. Rufus. II. 442.
Mettia Ianuaria. II. 23.
Mettii Atiſſi. I. 435.
Sp. Mettius Zethus. II. 52.
Maevia T. F. Caſta. I. 280.
M. Mindius Nymphodus. I. 411.
Minervinus. I. 67.
Mimmia Epheſia. I. 280.
L. Mimmius Terentianus. I. 253.
Miniſiae T. L. Laudice. I. 156.
T. Miniſio T. F. Qui. Clementi. I. 156.
T. Miniſio Hilariano. II. 385.
T. Miniſius T. L. Amphio. I. 156.
T. Miniſius Fauſtus. I. 182.
T. Miniſius Longinus. II. 385.
Minnae. I. 91.
Q. Minuci Reſtituti. II. 460.
Minuciae. I. 436.
Q. Minucius Hermes. II. 460.
M. Minuleius M. L. Diphilus. I. 395.

Miſetia C. L. Aſtadium. III. 180.
Miſetia C. L. Pamphila. III. 180.
Miſſea Ianuaria. III. 64.
Modia Sabina. I. 53.
C. Modius C. L. Hilarus. I. 431.
Q. Modius Celſus. I. 31.
M. Modius Maſulus. I. 291.
A. Moecenas. II. 274.
Moſchati. I. 155.
Moſchidi. I. 401.
Montanae. I. 111.
C. Muci Valentis. III. 82.
Q. Mulvius Placidianus. I. 31.
Mummiae Proculae. I. 360.
Mummius Anteros. I. 360.
Mumatia Caletyche. II. 418.
M. Munatius M. F. Scap. Etruſcus. III. 11.
Q. Munatius. III. 11.
Q. Munatius Lupercus. II. 384.
D. Mundicius Statius. I. 389.
Muni Saturnini. I. 351.
Munia L. I. 438.
Munilia Philumene. II. 143.
L. Munilio Rhodoni. II. 143.
T. Munnius Nomanlinus. I. 65.
Murdia L. L. Corinthis. I. 380.
L. Murdius Chreſimus. I. 402.
L. Murdius L. L. Felix. I. 380.
Mureniae L. F. Iuſtae. II. 419.
Muria Adiecta. II. 36.
P. Murri Lucrionis. I. 60.
Murria Secundina. II. 329.
L. Murtanius C. L. Dichilus. I. 411.
Muſaeus. I. 351.
C. Muſſidi Capitonis. I. 238.
Muſſiae Libadis. I. 164.
Mutio Doro. III. 256.
T. Murtio Glyconi. II. 36.
C. Murtius Euchariſtus. II. 452.
Myrmex. I. 201.
Myroni Collib. II. 143.
Myrtilo. I. 183.
Myrtilus. I. 138. II. 37.

C. N. Afr. Sabini. II. 438.
C. Nantius Calpurni Aeliati F. Apollinaris. III. 243.
Narciſſus. Lib. III. 131.
Nareniae Hermione. I. 329.
Natronia. I. 175.
Natula Tyche. I. 171.
A. Naevi Saturnini. I. 304.
Naevia Clementina. III. 142.
Naevia Cleopatra. II. 139.
Naevia Chreſimus. I. 356.
Naevia Daphne. I. 363.
Naevia Tertulla. I. 148.
Naevia Thalluſa. I. 182.
Naeviae Iadi. I. 462.
Naeviae Iadis. II. 43.
A. Naevius Marcellinus. I. 304.
C. Naevius Philemo. I. 363.
M. Naevius M. F. Gal. Reſtitutus. II. 25.
Nebris Antoniae Druſi. I. 92.
Nemonia. I. 251.
Neom Lib. I. 17.
Nephuſae L. III. 254.
Neriti Pomponi Materni. I. 350.
Neruti. I. 446.
Nicander. I. 27.
Nice. III. 72.
Nice Calidi. II. 322.
Nice Liviae L. II. 445.
Nicephor. III. 57.
Nicephorus. III. 123.
T. F. Nicephorus. III. 252.
Niciae. II. 39.
Nicolavos. II. 445.
Nicomachus. I. 94.
Nigrinae Marciae. I. 382.
Nigro. I. 307.
Nimace. II. 391.
Nobili. I. 97.
P. Nobius Atimetus. I. 53.
Nomaeus Aug. Lib. I. 11.
Nonia Phenuſa. I. 443.
Nonia Clymene. II. 74.
Nonia Ɔ. L. Secunda. III. 300.
Noniae Sex. F. Eutychiae. III. 253.
C. Nonio Calviſio. I. 236.
L. Nonio Sp. F. Cultiano. I. 416.
P. Nonio Eupaleſtro. I. 443.
A. Nonius Victorinus. II. 35.
L. Nonnius L. L. Dio. III. 260.
C. Norbani Demetri. II. 171.
C. Norbani Flacci. I. 205.

No-

Noviciae. II. 116.
Noviciae. III. 18.
A. Novio A. F. Pliconti. II. 168.
L. Novius December. II. 68.
L. Numeri Expediti. II. 65.
Numeriae Maximillae. I. 10.
Numiſia D. L. Beata. I. 60.
M. Numiſio M. F. Numiſiano. I. 340.
M. Numiſius Euſemus. I. 340.
Numitoria ɔ. L. Artemidora. I. 372.
C. Nummio Feliciſſimo. I. 44.
C. Nummio Mercuriali. II. 74.
C. Nummius Anthus. I. 44.
Q.Q. Nunniorum. I. 330.
Q. Nunnius Alexander. I. 331.
Nuſio. I. 349.

Q. OBſequentius Severinus. II. 23.
Obulciae Succeſſae. I. 197.
Occia Agile. II. 22.
Occupenius Cimenus. I. 428.
Oclatius. I. 409.
L. Oclatius Primus. I. 288.
Octavi Modeſti. I. 74.
L. Octavi P. F. Avitiani. III. 158.
Octavia Callityche. I. 296.
Octavia Cenſorina. III. 56.
Octavia Melis. I. 296.
Octavia Montana. III. 241.
Octavia Iucunda. I. 53.
Octavia Sotira. II. 161.
Octavia Threpte. II. 432.
Octaviae Divi Claudi F. I. 110.
Octaviae Cn. L. Florill. III. 158.
Octaviae Nereidi. III. 241.
Octaviae Parthenioni. I. 53.
Octaviae Secundillae. I. 180.
Octaviae M. F. Thophilae. III. 256.
Octaviae C. F. Voluſſianae. II. 161.
L. Octavii L. L. Thiaſi. I. 61.
. . . Octavio P. F. II. 18.
A. Octavio Eroni Maiori. III. 176.
D. Octavio Priſco. II. 21.
N. Octavio Luperco. III. 27.
Q. Octavio Magullino. I. 280.
C. Octavius Cerialis. I. 126. 180.
Cn. Octavius Cn. F. Rufus. II. 10.
C. Octavius Spartianus. II. 161.
C. Octavius L. Ɔ. Vrbanus. III. 137.
L. Octavius Euthycus. III. 247.
M. Octavius. III. 57.
N. Octavius Epityncanus. III. 27.
Ofiliae. II. 441.
Offiliae Paratae. II. 192.
Ofiliae Primigeniae. I. 284.
Ogulnia Aphrodiſia. I. 272.
Ogulnia Felicula. I. 272.
Ogulniae Ianuariae. II. 69.
Ogulniae Probae. II. 440.
Ogulniae Probae. I. 284.
N. Ogulnius Hermes. I. 284. II. 440.
Olgia Vera. I. 285.
L. Olgius Venuſtus. I. 291.
Ollae P. F. Nymphe. III. 247.
Olympus. I. 110. III. 250.
Oneſimae. I. 92.
Oneſimo. I. 96. II. 180.
Oneſimus. I. 111.
Oneſimus Atili. III. 153. III. 165.
Onomaſtae. I. 105.
Opetreia Trophime. I. 338.
Q. Oppi Iuſti. II. 391.
Q. Oppi Priſci. I. 441.
Oppia C. L. Philis. III. 253.
Oppiae Primitivae. II. 144.
C. Oppio Xyſto. I. 184.
D. Oppio D L. Epeprae. I. 204.
P. Oppio P. L. Anterote. I. 408.
C. Oppius Artemidorus. I. 184.
C. Oppius C. L. Mneſtor. III. 253.
L. Oppius Primiv. III. 263.
P. Oppius ɔ. L. Epaphra. I. 412.
M. Opſi Philadeſp. III. 254.
Optia M. L. Caliſte. III. 245.
M. Opſius M. L. Anteros. III. 245.
Opſius Claud. III. 257.
Optatus. I. 136.
Otacilia M. L. Hilara. III. 137.
Oracilia ɔ. L. Iphis. III. 255.
P. Orbi. I. 144.
Orbia C. L. Athenais. I. 198.
Oreus. II. 445.
Q. Orſi Cupiti. I. 69.
Orontes & Damas. I. 353.
Orſminiae Antigonae. II. 419.
Orſminio Primo. II. 419.

A. Orſminius Ionicus. II. 419.
P. Ortenſio Severo. III. 52.
Oſcia Irene. II. 386.
Oſtilia Syntyche. I. 441. III. 286.
Oſtoria Eutychia. I. 229.
L. Otacilius Q. F. Panthera. II. 10.
Sex. Ovellio Primo. I. 204.
L. *Ovinio Amando. II. 38.*

L. *PAcci Creſcentis. I. 51.*
Paccia Veneria. I. 51.
Pacciae Apameae. I. 295.
A. Paccius A. F. II. 312.
L. Paccius Amarantus. III. 248.
M. Paccius Epagatus. I. 295.
Pacilia Priſca. I. 198.
Paconia Ɔ. L. Eleutheris. I. 432.
Paconia P. L. Tryphera. I. 433.
Paconiae Tertullae. I. 202.
C. Paconius Nico. I. 433.
Pactumeia D. L. Vrbana. II. 389.
D. Pactumeio D. L. Straboni. II. 389.
Pacuvia Hedone. III. 248.
Pacuvius Fauſtus. III. 248.
C. Pacuvius Manius. I. 357.
C. Pacuvius Mario. I. 360.
M. Pacuvius Anteros. III. 248.
Q. Pacuvius Q. F. Pol. Virius. II. 93.
L. Padanius C. F. Maur. I. 453.
Paeliae Verae. I. 166.
Paeſidiae C. F. Vitali. I. 452.
Paleſtina Antonia. II. 52.
Pancarpe. III. 142.
Pancarpus. III. 57.
Papas Servos. I. 202.
Papiae C. L. Baris. I. 428.
Papiae Caeſ. N. Ser. I. 209.
Papiria Antigona. II. 142.
Papiria Hygia. I. 87.
Papirio Aurunci. II. 434.
L. Papirio L. L. II. 21.
M. Papirio Priſco. I. 49.
P. Papirio Natali. I. 87.
Papirio Rufo. II. 336.
A. Papirius. II. 434.
A. Papirius A. F. II. 433.
A. Papirius A. F. Feneſtella. II. 434.
A. Papirius. L. F. II. 434.
C. Papirius Conſtantius. I. 388.
C. Papirius C. F. Col. Romanus. II. 142.
P. Papirius Helius. I. 87.
Paramuthi. I. 431. III. 112.
Paridianus. I. 178.
Paridis. I. 357.
C. Paroni C. F. Epicrates. II. 463.
L. Parrio Atthale. II. 433.
Partheni. II. 35.
Parthenius. C. Iulius. I. 41.
L. Paſidi. II. 393.
Paſſiena Acte. III. 246.
Paſſienae L. L. Philematio. II. 428.
L. Paſſieni L. L. Apolloni. II. 428.
L. Paſſieno Diophiti. III. 246.
T. Cl. Paterna. I. 143.
Paterni. II. 407.
Sex. Patuleius Iulianus. I. 31.
Paulinus Abentinus. I. 135.
Cl. Paullinae. I. 342.
Q. Peccatius. I. 18.
C. Pedanius. I. 133.
Pelacis. III. 54.
Peleus Calidi. II. 322.
Peni. I. 78.
Percenniae C. L. I. 446.
L. Percennio Maximo. I. 246. III. 65.
M. Percernio M. F. Vel. Capitolino. III. 91.
M. Percennio Succeſſo. I. 180.
L. Peregrino. II. 20.
Pereliae Primitivae. I. 326.
M. Perelius Euphemus. II. 34.
M. Perelius Felix. I. 326.
M. Perelius Muſicus. I. 326.
M. Perelio Neon. I. 137.
M. Perelius Succeſſus. I. 327.
Pereſiae L. F. Iuſtinae. II. 353.
Pergonia Prima. II. 167.
C. Perper. Agathopus. II. 64.
M. Perperna Saturninus. I. 437.
C. Perpernae C. F. Ser. Gemino. II. 64.
Perrina. II. 353.

A. Perſius Severus. II. 164.
Peſcennia Melitine. I. 346.
Peſcenniae L. L. Actae. I. 346.
M. Peſcennius M. F. Meſſianaeus. II. 419.
Sex. Peſcennius Pirata. I. 346.
Sex. Peſcennius Rhodo. I. 346.
C. Petici Heradi. I. 260.
Q. Petilii ɔ. L. Sindenis. I. 62.
Sex. Petilio Primigenio. II. 66. 418.
T. Petillio P. F. Qui. I. 316.
C. Petillius Pano. II. 432.
Q. Petillius. Q. F. II. 10.
Q. Petillius Stephanus. I. 61.
M. Petroni Valentis. I. 248.
Q. Petroni Melioris. I. 329.
Petronia Romana. III. 274.
Petronia Tertullina. I. 439.
Petroniae Heraerae. II. 167.
Petroniae Muſae. I. 269.
Petronio Lono. I. 25.
L. Petronio L. F. Sab. Tauro Voluſiano. II. 189.
T. Petronio Serg. II. 165.
Petronius Trophimus. I. 449.
C. Petronius Certus. I. 132.
C. Petronius Creſcens. I. 160.
C. Petronius Libanus. I. 156.
C. Petronius Narciſſus. I. 273.
Cn. Petronius Cn. F. Aſellio. II. 316.
L. Petronius Fortunatus. III. 68.
L. Petronius Fronto. I. 65.
P. Petronius Quadratus. II. 166.
P. Petronius Satyr. I. 204.
Q. Petronius Q. L. Tenax. I. 156.
T. Petronius Bironius. II. 165.
Ti. Petronius Ti. F. Pollio. II. 10.
T. Petronio Turpiliano Bironio. II. 166.
Philanthropi. III. 249.
Philargurus. I. 136.
Philargyrus. II. 454. III. 135.
Philema Q. M. I. 80.
Phileros. I. 370.
Phaedimo Aug. L. I. 282.
Phaeder. I. 282.
Phallaeus Dioclis F. III. 72.
Pharnaces. I. 411.
Sex. Philadamus L. II. 462.
Philadelphus. I. 111.
Philaetius. I. 16.
Philiaes ɔ. L. Calliſtenis. I. 84.
Philiatus Lib. II. 59.
Philocyrio. III. 259.
Philon P. Corn. II. 323.
Philonici Privigni. I. 16.
T.F. Phoebi. I. 345.
Phoebus Caeſaris. III. 295.
Phoebus Mercurio. I. 182.
Cal. Photinus. II. 28.
Pieris. III. 258.
L. Pii Figlin. I. 62.
P. Pinatius Thiaſus. III. 111.
Pinnia T. L. Eleutheris. I. 230.
Pipidia Helpis. II. 390.
Pipidiae Secundae. II. 390.
Piramus. II. 343.
Piſclania Helena. III. 248.
Sex. Piſonius Saturninus. I. 132.
Pylades. I. 295.
Pylychus. II. 118.
Pyrrhe Rubriae. I. 441.
Pyrrhe Rubriae Helviae. III. 287.
Pyrrica Pindari. I. 352.
Plaetoria L. F. Maximilla. I. 281.
Pletoriae Threpte. II. 383.
C. Plaetorius Trophimus. II. 71.
Cn. Plaetorius. I. 432.
Q. Planius Optatus. I. 145.
Plato. I. 177.
T. Plavius Honoratus. I. 31.
Plautia Grapte. I. 326. 327. 328.
Plautia Tyche. III. 246.
Plautiae Felicitati. I. 165.
Plautiae Primae. I. 347.
A. Plautius Fortunatus. I. 347.
M. Plautius Alexander. II. 69.
M. Plautius A. L. Pylades. III. 246.
Ti. Plautius Evariſtus. I. 196.
Pleminia ɔ. L. Pamphila. I. 85.
Plotia Marcella. I. 20.
Plotia Oneſime. I. 169.
Plotiae Iſauricae. I. 30.
L. Plotio Secundo. I. 176.
C. Plotius ɔ. L. Fauſtus. I. 408.
C. Plotius Secundus. I. 427.
M. Plotius Eudemo. I. 438.
Poblicia P. L. Euphroſine. I. 42.
Poblicia ɔ. L. Tryphera. I. 42.
C. Poblicio C. L. Muheti. I. 290.
M. Poblicius Primigenius. I. 143.

Po-

Pollia L. F. Aletia. II. 170.
Polludovicis L. Proc. II. 59.
L. Pomp. Honor. III. 12.
Cn. Pompei Artemae. I. 288. III. 272.
Pompeia Pithuſa. III. 296.
Pompeia Cn. L. Prima. I. 159.
Pompeia Secundina. I. 44.
Pompeiae Primitivae. II. 37.
Pompeiae C. F. Severillae. III. 758.
Pompeiae Succeſſae. III. 296.
C. Pompeio Ireneo. I. 342.
Cn. Pompeio Cn. L. Antigono. II. 384.
L. Pompeio Aſiatico. III. 74.
M. Pompeio. III. 74.
M. Pompeio Marrino. II. 313.
P. Pompeio Proclo. I. 98. III. 269.
C. Pompeius Apollonius. I. 228.
Cn. Pompeius Favor. I. 403.
L. Pompeius Abaſcantianus. III. 57.
L. Pompeius Euphroſinus. III. 134.
L. Pompeius Ianuarius. I. 27.
T. Pompeius Primitivos. II. 37.
Pompiliae Amianthide. I. 275.
L. Pompilius Aper. III. 158.
C. Pomponi C. F. Arn. Capitoni. I. 284.
Pomponia. II. 158.
Pomponia C. L. Amaryllis. I. 61.
Pomponia Heureſis. II. 331.
Pomponia Probata. I. 203.
Pomponia Tyche. I. 415.
Pomponiae Atticillae. I. 203.
Pomponiae Felicitati. II. 389.
Pomponiae N. Lib. II. 404.
Pomponiae A. F. Poſtumae. I. 14.
Pomponiae Secundae. II. 389.
Pomponio Hermeti. I. 432.
Pomponius Aphrodiſius. II. 389.
C. Pomponius Apollonius. I. 358.
Pomponius Artemidorus. II. 389.
C. Pomponius C. L. Anteros. I. 61.
C. Pomponius Firmus. I. 132.
Q. Pomponius Corinthus. III. 274.
T. Pomponius Baſſus V. C. I. 65.
L. Ponſtei. II. 393.
Pontenia Boneria. I. 57.
C. Ponti Fauſtini Graniani. III. 134.
L. Ponti Aetari. III. 32.
Pontici. III. 68.
Pontia Flora. II. 413.
Pontia Ianuaria. I. 14.
Pontia Terpuſa. III. 258.
M. Pontio Fortunato. II. 304.
Sex. Pontio Sex. F. Aem. Rugae. I. 346.
G. Pontius C. F. Scap. Naſo Iulianus Paulinus. I. 443. II. 456.
L. Pontius Anteros. I. 42.
Sex. Pontius Communis. I. 346.
Pontulena Prepuſa. I. 267.
C. Ponluleni Coeni. I. 267.
Popilia Alexandria. I. 147.
L. Popilio Q. F. Celeri. I. 451.
Popilli Laenaei. III. 296.
C. Popilli Montani. I. 17.
Popillia C. C. L. Ianuaria. I. 18.
Porcia Paullina. II. 387.
Porciliae Veſſinae. II. 333.
P. Porcilio. I. 198.
Porteſes. III. 12.
Poſtiniae Myrtale. II. 343.
Poſtuma. II. 331. III. 179.
Poſtumiani. I. 116. III. 22.
Poſtumius Politimus. II. 386.
C. Poſtumius Secundus. I. 133.
P. Poſtumius Florentinus. I. 132.
Pothi. II. 395.
Potiti Meſſallae. III. 31.
Potitus. III. 256.
Praſtinia Maximina. I. 423.
Ti. Praxiteles. I. 253.
Praeſtinus. II. 443.
Preponti Vernae. III. 250.
Prima Delliana. I. 351.
Prima Liviae. II. 444.
Sex. Primanio Paterno. I. 289.
Primi L. II. 446.
Primigeni. II. 446.
Primigenia. I. 436.
Primigenia Celeris. I. 231.
Primigenia Rhodini. II. 390.
Primigenio. III. 303.
Primigenius. II. 383.
Primitiva Ma. III. 242.
Priſcianus Aug. N. I. 218.

Priſcus Libert. II. 299.
Privata. II. 394.
Procilia. III. 257.
Val. Procula. I. 440.
Proculae. I. 211.
C. Proculei Plaſtis. I. 63.
Proculeiae C. L. Ma. I. 164.
Proſpectus. III. 249.
Prota L. III. 257.
Proti Calidi. II. 320.
Publici Minoris. III. 82.
C. Publici Iuliani. II. 353.
Publicia M. L. Albana. I. 62.
Publicia L. F. Atilia. II. 308.
Publicia Heronis. III. 259.
Publicia Hygia. II. 388.
Publiciae Aromte. I. 124.
Publiciae Donatae. II. 388.
C. Publicio Aglao. I. 150.
M. Publicio Meropi. I. 143.
C. Publicius A. F. II. 353.
M. Publicius Chryſeros. I. 89.
M. Publicius M. L. Quintio. I. 62.
C. Publico Aglao. III. 297.
Publilia P. L. Ruba. I. 353.
Publiliae Marcellae. II. 67.
M. Publilii Anthi. I. 78. 426.
M. Publilio Morali. II. 34.
C. Publilius P. F. Arn. II. 433.
P. Publilius Dio. II. 34.
Publio P. F. Popin. III. 29.
Pudens. III. 180. 261.
L. Pulli Sperati. I. 69.
L. Pulli Verecundi. I. 69.
Pupia M. L. Philematio. I. 57.
Pupia Pietas. I. 290.
Pupia Lactus. II. 433.
M. Puppius M. F. II. 10.
M. Puruladi. I. 76.
... Puthycio. II. 328.

QVadrati. III. 249.
Quadratilla. III. 53.
Quadratillae. I. 328. III. 278.
Quartio. I. 420.
Quartio P. Corp. II. 322.
Quenniae Audentiae. I. 388.
Quieto. I. 354.
Quietus & Quieta. II. 462.
Quinctilia Quincta. II. 448.
Quinctilii Epaphroditi. I. 166.
Quintia Parthenope. II. 141.
P. Quintiano. II. 288.
A. Quintius. I. 328.
C. Quintius C. L. Tricunda. I. 173.
T. Quintius T. F. Flamininus. II. 460. III. 175.
Quirinalis. I. 65.
Quirinus Augg. Ser. II. 313.
Quirinius Tuſcus. III. 31.

T. RAbuleius Priſcus. I. 133.
M. Rabutius Birutius. III. 111.
Racilia Eutychia. I. 35.
Raciliae Ructicoſae. I. 35.
Cn. Racilio Teleſphoro. I. 35.
Sex. Racilius Sex. F. Col. Rufus. I. 156.
L. Raecius Salvianus. I. 31.
Rafidiae P. Lib. Chryſidi. II. 31.
P. Raius Zoſimus. I. 382.
M. Rapilius Serapio. I. 406.
Raſini. II. 322.
P. Raſinius L. F. Baſſus. II. 10.
Redepti. I. 209.
Regeia L. L. Sophe. I. 369.
L. Regeio M. F. Pub. Rufo. I. 369.
Remmiae Primigeniae. II. 455.
M. Repſsanio Marcioni. III. 259.
Reſtitutae. II. 462.
Reſtuti Caeſaris N. Ser. I. 89.
Rhodano Caeſaris Vernae. III. 11.
Rhodinus. I. 192.
Rhodonis. I. 192.
C. Ricii. II. 439.
Rocchi. III. 262.
Rocia Dorcas. I. 437.
Cn. Rocius Donatus. I. 437.
Rodopeni. III. 257.
Rogatus. I. 172.
Romana. II. 441.
M. Romanio. II. 439.
Romatiae L. F. Severianae. II. 308.
L. Romatius Trophimus. II. 308.
P. Ranſanius P. F. Gal. Cyrinicus. II. 28.

Romulus. I. 172. III. 57.
T. Roſcius Tertius. I. 408.
Q. Roſidius Q. L. Eros. I. 58.
Roxane. I. 314. 315.
M. Rubbius M. L. Minius. I. 204.
M. Rubbius Sp. F. Reſtitutus. I. 204.
Rubellia Procla. III. 273.
Rubia Phiale. II. 384.
Rubria Hilara. I. 162.
Rubria Merope. III. 143.
Rubria Severa. I. 30.
Rubria Helviae. III. 287.
Rubriae Nice. I. 30.
L. Rubrius Vitalis. I. 369.
P. Rubrius Optatus. I. 441. III. 287.
Rufa Marcia. I. 57.
Rufi. III. 137. 153.
Rufi Marini. III. 177.
Rufilio. I. 177.
Rufina. II. 72.
Rufinae. III. 126.
Rufinus. I. 8.
A. Rufius A. F. Sab. Verus. II. 162.
Rufo Rufilla. I. 174.
L. Rufri Fortunati. II. 439.
Rufria M. L. Iucunda. I. 177.
M. Rufrius M. L. Philadelphus. I. 177.
Ruiano. III. 391.
Sex. Rummius Pacatus. I. 31.
P. Runculanius Phaeder. I. 413.
G. Runtanius Scaptia Macer. I. 36.
L. Rupilii L. F. Col. Frontonis. I. 164.
L. Rupilii L. F. Col. Macri. I. 164.
Ruſticianae Feliclae. III. 138.
L. Ruſtius Severus. I. 327.
Rutili. II. 162.
P. Rutili Lupi. L. I. 44. 53.
Rutilia Hedone. I. 352.
Rutiliae Arcte. I. 141.
P. Rutilius Eros. I. 44.
P. Rutilius Lupi L. Myro. I. 60.

Vlp. SAbino. III. 80.
Safinia L. L. Iucunda. I. 55.
Safinius L. L. Fauſtus. I. 57.
C. Safinius Ɔ. L. Evanthus. I. 63.
C. Safinius L. L. Romanus. I. 55.
L. Safinius L. L. Antigonus. I. 416.
L. Safinius Secundio. I. 60.
Sagitti. III. 9.
C. Sali Erotis. II. 444.
C. Salio Optato. I. 150. II. 444.
Q. Salonius Baſſus. I. 133.
Sex. Salonius Zoſimus. I. 356.
Salvi Baſſi. II. 28.
Salvia Fuficia. I. 57.
Salvia Saturnina. I. 437.
Salvius. II. 451. III. 52.
L. Salvius Adiutor. I. 31.
M. Salvius Marinus. III. 298.
Salvidiena Q. L. Hilara. II. 142.
Salvidienae Fauſtillae. II. 142.
Salvilli. II. 388.
Salluſtia Homilia. F. Homilla, quae & Caecilia. II. 38.
C. Salluſtio Amycho. I. 281.
C. Salluſtius Antiochus. I. 281.
C. Salluſtius Dexter. I. 132.
C. Salluſtius Marcianus. I. 255.
C. Salluſtius C. L. Monimus. I. 350.
Q. Salluſtius Vinutianus. I. 31.
Sannutiae Philete. II. 418.
Sargenia Coeliana. II. 328.
C. Saſſonius Taurus. I. 133.
Satellia. II. 433.
Satellia C. F. Veliza. II. 434.
Satina Margaris. I. 202.
Sattio Olympico. I. 388.
L. Sattio Cretico. I. 214.
Sex. Sattio Agathyrſo. I. 351.
Sex. Sattio Olympo. I. 426.
Sattis Hermetis. I. 353.
Sattius Olympicus. I. 353.
M. Sattius Rufinus. I. 31.
Sex. Sattius Hermes. I. 351.
Sex. Sattius Olympicus. I. 426.
L. Satri Aprilis. III. 139.
Sex. Satrio Sex. F. Pal. Iuſto. II. 287.
A. Satrius A. F. Sca. Albanus. I. 452.
C. Satrius Maximus. I. 132.
L. Satrius Proculus. I. 132.

P. Satrius P. L. Blaſtus. III. 259.
C. Saturi Picentis. II. 20.
L. Saturio Maroni. I. 44.
C. Saturius Sabinus. I. 132.
C. Saturius L. Saturi Picentis P. P. Filius. Fab. Secundus. III. 154.
C. Saturius Sabinus. I. 132.
C. Saturius Fab. Secundus. II. 20.
Saturnina. II. 64. III. 64.
Saturnina Iovina. II. 28.
Fl. Saturnina. I. 20.
L. Saufecto Vegeto. III. 173.
C. Savius Glyco. I. 431.
Saecul. II. 393.
L. Saena Saturninus. II. 295.
L. Saenae Celeri. I. 295.
Q. Saenae Clementi. I. 295.
Q. Saenae L. F. Sca. Nov. I. 295.
C. Saeni C. L. Euhemeri. I. 452.
Q. Saeni Q. Fil. Fab. Pompeiani. III. 249.
Saeniae C. F. Sextiae. I. 452.
Sex. Saenio Priſco. II. 314.
C. Saenius Diadumenus. I. 452.
L. Saenus Saturninus. II. 418.
Scettaſiae Octaviae. III. 132.
Scoedia M. L. Priſca. III. 18.
M. Scoedius M. L. Rufio. III. 180.
Scribonia Ɔ. L. Glycera. I. 361.
Scribonia Syntyche. III. 128.
L. Scribonio L. F. Scirna. I. 427.
Sex. Scutarius Succeſſus. I. 291.
Secundillo. II. 388.
L. Secundioni. I. 19.
Secundo. I. 94.
Sedatae. III. 241.
Sedato. III. 241.
Q. Segiarnus Maecianus. I. 65.
Seia Doris. I. 160.
M. Seio Severo. I. 160.
A. Seio Zoſimiano. I. 344.
A. Seius Africanus. I. 344.
M. Seius Amianus. I. 403.
M. Seius M. L. Barnaeus. I. 353.
Seleucus. III. 71.
Seleucus Liviae Aug. I. 404.
L. C. Seleucus. III. 55.
L. Selli Quadr. II. 321.
Sempronia C. L. Callityche. I. 158.
Sempronia Modeſta. I. 430. III. 113.
Sempronia Philematio. I. 355.
C. Sempronius C. Plocamus. I. 158.
L. Sempronius Paulinus. I. 394.
M. Sempronius Homuncio. I. 133.
T. Sempronius Severus. I. 236.
Senatiae L. F. Gallae. I. 453.
Senti Aulacis. II. 416.
Sentia Prote. II. 415.
Sentiae Balbillae. II. 415.
Cn. Sentio Cn. Fil. Cn. N. Ter. Felici. I. 308.
C. Sentius Aulax. II. 416.
Cn. Sentius Carpus. I. 121.
Cn. Sentius Lucilius Gamala Clodianus. I. 14. 308.
L. Sentius Fortis. I. 287.
L. Sentius L. F. Sabinus Blaeſus. III. 304.
Sentilia Aſterope. II. 451.
Seplaſius. I. 414.
Sepronius P... Gracus. II. 234.
C. Septicius Criſpinus. I. 31.
Septimia Irone. I. 139.
Septimiae Donatae. III. 125.
C. Septimio Deciano. II. 72.
Q. Septimio Q. F. Sca. Primo. I. 213.
Septumia. II. 429.
Septumiae Priſcae. I. 457.
L. Septumuleius Sp. F. I. 209.
Serapiaci. I. 106.
Sergi. III. 22.
Sergia. II. 30.
Sergia Hypora. I. 452.
M. Sergio M. L. Philocalo. I. 43.
M. Sergius M. L. Eutychus. I. 43.
Serranio Gemello. I. 451.
Sertoria Philumene. III. 256.
Sertoriae Natalis. III. 256.
Sertoriae Philumene. III. 242.
M. Sertorius M. F. Stel. Verecundus. II. 361.
P. Sertorius Binius. III. 242.
P. Sertorius Blaſtus. III. 256.
Q. Sertorius Q. F. Alpius Pica. II. 10.
Q. Sertorius Q. F. Atilius Tacitus. II. 10.

P. Servili Philerotis. I. 410.
Serviliae Cinnamini. I. 56.
A. Servilio Epaphrodito. I. 341.
S. Servilio Apollonio. I. 56.
Servilius Sigerus. I. 30.
C. Servilius Vitalis. I. 133.
P. Servilius P. L. Andrea. I. 351.
M. Seſti Pude . . . II. 186.
L. Seſtio Rufo. I. 443.
L. Seſtius ɔ. L. Epaphra. III. 254.
Seteria Prosdecre. I. 167.
A. Setinius. M. F. Pom. Maximus. II. 302.
Severus. I. 397.
M. Sevius Fab. Seneca. I. 14.
Sextia C. L. Civitas. I. 437.
P. Sexticius Apollinaris. I. 26.
Sextiliaes ɔ. L. Nicenis. I. 181.
L. Sextilius Charito. III. 255.
P. Sextilius Vitalis. II. 40.
Q. Sextilius Vetus. III. 150.
Sexto Iulio Aprili. I. 430.
A. Sicinius Aprilis. I. 326.
L. Sicinius Dentatus. III. 292.
P. Siſius Theodorus. II. 128.
Siginiano. 170.
M. Silanus. II. 160.
Qui. Silbanus. III. 64.
Silia Ilaria. I. 434.
Silio Celeri. I. 434.
C. Silius Tropimus. III. 247.
Silicia Felicula. I. 353.
Q. Silicio. III. 64.
M. Silicius Verus. I. 31.
Q. Silicius Hera. I. 353.
Q. Silicius Victor. I. 6.
Silvana. II. 44.
Silviae Primigeniae. III. 251.
L. Silvini Helpidiani. II. 326.
Simili Theodori filio. I. 184.
Simo. I. 96.
D. Simonio Iuliano. III. 2.
Siria. III. 265.
Sirico. I. 429.
Q. Soccenio Natali. I. 282.
Solania C. F. Nigrina. II. 72.
Soſſia. II. 35.
Pl. Specios. I. 68.
Speculae. I. 94. III. 270.
Ar. Spedio. II. 431.
Q. Spedo L. P. II. 431.
Vel. Spedo. II. 429.
Spellia Q. L. Rufilla. I. 40.
Q. Spellius Q. L. Antiochus. I. 403.
Cl. Spendonti. I. 394.
Spenduſa. I. 394.
Sperato. I. 111.
Q. Spurinnae Q. F. II. 288.
Staberia Reſtuta. I. 30.
Staberiae Veridianae. III. 88.
L. Staberio Procillo. III. 88.
L. Staberius Prudens. I. 133.
M. Staberius. M. F. Quir. Lacer. III. 88.
Stabili Calidi. II. 322.
Stachus. I. 396.
Stallius Gaius. III. 55.
Staphili L. I. 209.
Statiae Lalageni. I. 211.
Statiae Melitineni. I. 211.
Statiae Pilumenae. I. 98.
Statio Felici. I. 326.
Statius Ferentilius. I. 356.
L. Statius Hermes. III. 57.
Statilia Helpis. II. 304.
Statilia Storge. I. 282.
Statiliae Methe. I. 414.
T. Statilio Tauri L. Eleuthero. I. 282.
L. Statilius Fauſſus. I. 282.
Statira. II. 444.
T. Statulenus Iuncus. II. 10.
Stephanioni. II. 144.
Stephanis. II. 394.
Stephano. I. 363.
Stheniae Veneriae. II. 416.
Stlacciae Epidis. I. 303.
A. Stlaccius Eutychus. I. 303.
Stratonicus. I. 166.
Stuca Evangeli. I. 436.
Suabia Longina. I. 98.
Sualia Longina. III. 269.
T. Subſiſani Antiochi. III. 260.
Succeſſae Baſilicae. I. 419.
Succeſſus Lib. III. 244.
Succeſſori. I. 280.
Cl. Succuviae. I. 344.
C. Suellio Pontiano. III. 125.
C. Suellio Quarto. III. 125.
Suetoniae Sex. L. Zophonae. II. 462.
Sex. Suettio Romano. I. 176.

Suf-

Suffenatiae. I. 94.
P. Suillio Cerylo. II. 33.
L. Sulla. II. 406.
Sulcaniae Gemellae. I. 393.
C. Sulgius L. F. Pap. Caecilianus. I. 9.
Sullia Gemni. III. 250.
L. Sullius Firmulus. I. 51.
L. Sulpici Artemidori. III. 72.
Sulpicia Fauſta. II. 388.
Sulpicia Phye. III. 253.
Sulpiciae Adauctae. I. 378.
Sulpiciae Lupine. I. 349.
Sulpiciae Prepuſae. I. 328.
P. Sulpicio Narciſſo. I. 281.
Serg. Sulpicius Seleucus. I. 378.
L. Surdini Saturnini. III. 78.
Sutiae Sabinae. III. 88.
Symmachus. I. 110.
Symphor. 139.
Syniſcaſis. I. 60.
Cl. Syria. I. 17.

C. TAdius Fortunatus I. 6.
L. St. Taieniano. I. 160.
Talantaria Chreſte. I. 152.
Tampia Vrbica I. 90.
Q. Tampio Terminali. I. 90
Tampius. III. 278.
T. Tampius L. L. Anteros. III. 55.
Tanniae. III. 163.
C. Tanuſi C. F. Balbini Anici. II. 64.
T. Tarquini Iuvendlis. III. 76.
Tatiae Tyche. I. 284.
Tatius Tuche. II. 441.
Tauriſco. I. 256.
Taurus Statilius Corvinus. II. 160.
Telamo. II. 321.
C. Telegenio Azmeno. I. 341.
Telegennia. I. 341.
P. A. Teleſphoro. III. 244.
Teleſphorus. II. 417.
Tellia Hygia. II. 328.
Tellius Saturninus. II. 328.
Q. Tellius. II. 328.
C. Terenti Acti. II. 447.
C. Terenti Cerinthi. I. 150. II. 447.
C. Terenti C. L. Erotiani. II. 443.
Terentia Moſchis. I. 211.
Terentia Sabina. I. 328.
Terentia Thalluſa. I. 284. 441.
Terentia Tyche. I. 158.
Terentiae. II. 359.
Terentiae Flanolae. 333.
Terentiae Ɔ. L. Primae. I. 183.
Terentiaes. III. 252.
C. Terentio Tyranno. I. 52.
L. Terentio Fido. II. 116. III. 18.
L. Terentio Hilaro. II. 118. III. 17.
L. Terentio Sabino. I. 238.
M. Terentio Leo. I. 132.
Terentius Valens. I. 238.
C. Terentius Acti. II. 441.
C. Terentius Actius. I. 284. II. 441.
C. Terentius C. L. Capella I. 396.
Cn. Terentius Cogitatus. I. 31.
C. Terentius C. L. Fortunatus. I. 358.
C. Terentius Longinus. III. 86.
L. Terentius Corinthus. II. 118.
Q. Terſina Q. F. Scap. Lupus. I. 301.
Tertia Agathonis L. II. 38.
Tertio Hermeti. I. 288.
Tertullae. II. 457.
Teſſiae Teſſianae. I. 87. III. 138.
P. Tetti Fortunati. III. 262.
Tettiae Tycheni. I. 449.
L. Tettio Primitivo. II. 113.
L. Tettius Oneſimus. II. 113.
L. Tettius Hermes. I. 105.
Teopropus Fabi. I. 265.
Thaliae Cocciae. II. 20.
Theaugenis. I. 107.
Theophilus. III. 289.
Thisbe. I. 87. II. 388. III. 138.
Thoceronia. II. 429.
Thoceria. II. 431.
Threpte. II. 383.
Threptus. I. 89. III. 251.
Thymele. I. 396.
Tiberio Claudio Martiali. III. 257.
L. Tiberio Maeſanati Baſilio. II. 408.

Ti-

Tiburtia Euphroſine. I. 378.
C. Tifernus C. F. Clu. Sabinus. II. [illegible].
Tigrine. II. 439.
Tillia Prepuſa. II. 380.
Q. Tillio Figuliano. I. 21.
Timinia P. Ↄ. L. Gnome. III. 251.
Tingetana Lib. II. 350.
Pub. Titi. II. 432.
P. Titia. II. 415. III. 304.
Titiae Q. F. Tertiae. III. 28.
Titienae Napeni. I. 198.
Titinia M. F. Iuſta. II. 354.
Titiniae Reſtitntae. I. 44.
Sex. Titinio Doryphoro. I. 406.
Titinius Adiutor. I. 44.
Titinius Claeus Felix. III. 54.
L. Titinius L. F. Gal Glaucus Lucretianus. III. 173.
C. Titio. C. L. Celeri. III. 164.
C. Titio. C. F. Pol. Lanoni. II. 307.
L. Titio A. F. II. 10.
C. Titius C. L. Storax. I. 181.
L. Titius. C. F. Montanus. II. 307.
L. Titius L. L. Antiochus. I. 214.
M. Titius Pyramus. I. 446.
M. Titius Martialis. I. 446.
Tito Aelio Montano Aug. Lib. II. 440.
Tito Flabio Soſandro. I. 103.
M. Tituccius Daphnus. I. 90.
Tituleia Nobilis. I. 231.
Tituli Marini. I. 286.
C. Titurius Valens. I. 133.
Titus Tettius T. F. Eſq. Calvinus. III. 166.
Tolomea Amphione. I. 419.
Trabenniae L. F. III. 163.
Traiana. I. 431. III. 112.
Sex. Traulius Hiſter. I. 440.
Traulus Quadratus. II. 167.
C. Traulus C. L. Phoebus. II. 167.
Trebellia CC. L. Hedone. I. 356.
Trebelliae Eneni. III. 301.
Treboniae Cepiae. I. 329.
Treboniae Verecundae. I. 268.
M. Trebonio. C. L. I. 18.
L. Trebonius Paterni Lib. Fortunatus. II. 56.
Triariae. II. 405.
Trebonio Adiecto. II. 433.
Triſimpedi Aper Iuſtus Prudens. III. 180.
C. *Triſimpedi Cogitati. III. 180.*
C. *Trocilius Verecundus. I. 31.*
Troilius Caecilianus. I. 27.
Fl. Troilus. I. 360.
Troilus Liviae. III. 302.
Troius. III. 297.
Trophimae Lib. I. 227.
Trophimes. I. 401.
Trophimes. II. 443.
Trophimus. I. 105. II. 390.
Tucciae Hyacinthidi. I. 381.
Tuccio Verecundo. II. 192.
C. Tuccius C. Fil. Stell. Sabinus. II. 192.
L. Tuccius L. & D. Lib. Germanus. I. 381.
Tahnia Anaina. II. 431.
Tullia M. L. Helena. I. 254. III. 55.
Tullia Pia. I. 181.
Tullia L. Tulli L. III. 241.
Cn. Tullio Cn. L. Aeſo. I. 450.
C. Tullio Iuſto. III. 15.
M. Tullio M. L. Timoni. III. 55.
L. Tullio L. F. Cln. Vero Vettonenſi. II. 351.
Tulliolae V. C. I. 269.
Tullius Titianus. III. 86.
L. Tullius Amunta. III. 254.
M. Tullius Tertius. I. 133.
L. Turi Straton. III. 121.
M. Turio Potho. I. 407.
Turpilia T. L. Vrbana. I. 351.
Turraniae Sabinae. III. 67.
C. Turrianus Alexander. I. 100.
Turrianus Rufus. I. 132.
Tutilia Quarta. II. 396.
Tutilia C. F. Ma. II. 417.
C. Tutilio Hoſtiliano. II. 396.
C. Tutilius Iuſtus. II. 396.
Tuto. I. 49.
Tuvia L. L. Mneme. I. 197.
M. Tuſiſius Probus. III. 256.
Tyche. III. 53.
Tyche Liviae. I. 461.

Tycheni. II. 71.
C.L. Tryphaena. III. 255.
Thypherus. III. 249.
Tirannus. III. 31.

C. VAeſenus Proculus. I. 31.
L. Vaſri Nicephori. II. 350.
Valatonius Secundinus. I. 289.
Valens Hoſtilianus. I. 8.
Valentis. II. 61.
Valentinus. I. 41.
Valentinus Oneſimus. I. 43.
Valentinus Praef. Vrb. I. 262.
Val. Max. III. 264.
Val. Victori. II. 414.
M. Val. Hermes. III. 295.
T. Val. Aelianus. I. 175.
Valeri Feſti. I. 18. II. 330.
C. Valeri Germani. I. 243. III. 61.
C. Valeri Socratis. I. 342.
C. Valeri T. F. Succeſſi. I. 286.
C. Valeri T. L. Succeſſi. II. 441.
L. Valeri Creſcentis. II. 441.
L. Valeri L. L. Grati. I. 360.
Valeria Ammia. III. 65.
Valeria Chryſis. I. 93.
Valeria L. L. Diogenea. I. 84.
Valeria Egema. I. 60.
Valeria Fauſtina. III. 74.
Valeria Iſidora. I. 413.
Valeria. C. C. L. Italia. I. 123.
Valeria Manſueta. I. 86.
Valeria Marcia. III. 74.
Valeria Rufa. I. 91.
Valeria Theodote. I. 240.
Valeria Tyche. I. 88.
Valeria Valentina. III. 273.
Valeriae D. L. Eutychinis. I. 410.
Valeriae Primae. I. 162.
Valeriae Saturninae. I. 166.
Valeries Nices. I. 442.
L. Valerii L. F. Clementis. III. 168.
Valerio Maximo. I. 168.
Valerio Oclatio. I. 354.
Valerio Pothino. I. 59.
Valerio Salutari. III. 254.
A. Valerio A. F. Proculo. I. 177.
C. Valerio Leonae. I. 416.
C. Valerio C. F. Modeſto. III. 113.
L. Valerio Celeri. II. 413.
L. Valerio Eutyco. I. 19.
L. Valerio Eutycho. II. 441.
L. Valerio L. F. Pom. Iuniori. II. 279.
L. Valerio Martiali. I. 246. III. 67.
L. Valerio Philumeno. I. 202.
M. Valerio M. F. Claud. Colono. III. 93.
M. Valerio Eutacto. I. 183.
M. Valerio Glyconi. II. 40.
M. Valerio Iuſto. II. 65.
Q. Valerio Pollioni. I. 249.
Valerius Clemens. III. 66.
Valerius Germanus. I. 240.
Valerius Magnus. I. 168.
Valerius Oneſimus. III. 134.
Valerius Primus. I. 91.
C. Valerius Achilleus. III. 72.
C. Valerius Hermes. I. 56.
C. Valerius Hymnus. I. 354.
C. Valerius Hilario. I. 430. III. 113.
C. Valerius Hilarus. I. 199.
C. Valerius Iuſtus. I. 31.
C. Valerius C. L. Nicia. I. 123.
C. Valerius Sabinianus. III. 244.
C. Valerius Secundus. I. 31.
C. Valerius Veranus. III. 150.
L. Valerius Adiectus. I. 202.
L. Valerius L. L. Antios. II. 29.
L. Valerius Carus. I. 31.
L. Valerius Felix. I. 25.
L. Valerius A. F. Pom. Feſtus. I. 18.
L. Valerius Iuſtus. III. 61.
L. Valerius Maximus. II. 181.
L. Valerius Ruffinus. I. 132.
L. Valerius Satur. II. 186.
M. Valerius Achillas. II. 395.
M. Valerius Ɔ. L. Aniaens. I. 93.
M. Valerius Aſper. I. 246. III. 67.
M. Valerius Capito. II. 186.
M. Valerius Dexter. I. 244.
M. Valerius M. F. Gal. Maturinus. III. 75.
M. Valerius Voluſi F. Maximus. II. 235.

Sex.

Sex. Valerius. T. F. Clu. I. 179.
Sex. Valerius Feſtus. I. 54.
Vallia Irene. I. 363.
P. Vallio Eutycho. I. 209.
P. Vallius Nicephor. I. 209.
Varenia Helena. III. 61.
M. Varenus Hermes. I. 415.
Vareſia Feliciſſima. III. 128.
Varia Q. L. Hil. II. 415.
Varia C. L. Terpne. I. 216.
Varia Callityche. I. 145.
Varinia Succeſſa. I. 419.
Vario Eudaemoni. II. 74.
Varius Ingenuus. II. 75.
C. Varius Clemens. I. 133.
C. Varius Felix. I. 132.
C. Varius Stephanus. II. 170.
Q. Varronio Pamphilo. I. 451.
Vaternia Iuſtina. II. 69.
Vatiae Terentinae. I. 365.
Vatiae. III. 255.
C. Venilio Priſciano. II. 386.
C. Venilius Perpetuus. II. 386.
L. Veiinnius L. F. II. 415. III. 304.
C. Veius T. F. I. 369.
Velleiae Damalis. I. 395.
Velinia Artemidora. II. 172.
L. Velius Tertius. I. 369.
Velox. I. 434.
Veneria. I. 170. II. 416.
Veneteia Maxima. III. 13.
Veniae P. F. Tiferniae Sabinae. III. 179.
Venticus Alexander. III. 256.
Venuleia Cleopatra. III. 11.
Venuleia Pelagia. II. 25.
Venuleia Puralla. II. 462.
Venuleia T. L. Soſis. I. 78.
Venuleia Veneria. I. 170.
L. Venuleio Iſochryſo. I. 97.
Venuſto. I. 361.
Verania Vitalis. I. 93.
Veraniae Pliadi. I. 96.
Veratia Lacaena. I. 15.
C. Veratius Fauſtinus. II. 435.
C. Veratius Severus. I. 132.
T. C. Verbani. III. 82.
Verecundus. III. 142.
C. Vergilius Martanus. I. 116.
C. Vernaſius Dexter. I. 31.
Vero. III. 56.
Verriae Septimianae P. F. Faeſulanae. III. 162.
P. Verrio P. F. Scap. Septimio. III. 162.
Veris. II. 463. III. 139.
C. Verrius P. F. Scap. Molon. III. 162.
Verſinia T. L. Tyche. I. 277. III. 142.
Vertigea T. L. Felicula. I. 209.
Veſenus Fontinianus. II. 352.
L. Veſi Veri. II. 432.
L. Veſſidio Fortunato. II. 203.
Veſtiaria Severa. I. 411.
L. Veſtiario Suavi. I. 411.
L. Veſtiarius Suavis. I. 360.
L. Veſtiarius Trophimus. I. 162.
L. Veſtiarius Vtilis. I. 366.
T. Veſtori Peloris. III. 54.
T. Veſtori Alexandri. III. 54.
Veſtoria Elpis. III. 54.
Veſullius Helius. II. 74.
Q. Vetennio Victore. II. 353.
Veſiae Reſpectae. III. 263.
M. Veſilius M. F. Pom. Prudens II. 301.
Q. Vetilius Rufus. II. 385.
Vetia Comſe. I. 435.
L. Vettenus Gratus. I. 368.
M. Vetti M. L. Teleſphori. II. 126.
T. Vetti Fuſci. III. 276.
Vettiae. II. 417.
Vettiae Felicitati. II. 72.
Q. Vettieno Iuſto. II. 418.
Q. Vettienus. II. 418.
C. Vettius Chryſogonus. III. 15.
C. Vettius Saturninus. II. 415.
C. Vettius L. F. Virgula. II. 10.
L. Vettius Florentinus. II. 461.
L. Vettius Florentinus. II. 332. III. 167.
L. Vettius Severus. II. 417.
L. Vettius Zoſimus. II. 41.
T. Vetuleius Primus. I. 132.
Vetulenae Fortunatae. I. 164.
M. Vetulenus Chreſimus. I. 164.
L. Veturi Sabine Lib. Abaſcanti. I. 306.

Veturia Agathoclea. I. 163.
Vaturiae Primigeniae. II. 419.
Veturio. I. 155.
P. Veturius Martialis. II. 41.
Veturni C. F. Atinatis. III. 9.
A. Vibi. II. 323.
Q. Vibi Anterotis. I. 150.
Vibia Iſias. I. 141.
Vibia M. L. Pandroſis. I. 435.
Vibia Profutura. II. 171.
Vibia Thisbe. I. 6.
Vibiae Agathes. I. 166.
Vibiae Eufroſinae. I. 339.
Vibiae Eupliae. III. 298.
L. Vibiarius Longinus. I. 296.
Vibinnia. II. 433.
C. Vibio C. F. Euf. Clementi. II. 63.
C. Vibio C. F. Pomptin. Celeri II. 336.
Q. Vibio Q. F. Vero. I. 444.
Sex. Vibio Gallo. II. 372.
C. Vibius Andromach. II. 380.
C. Vibius Verus. I. 132.
C. Vibius Eutropus. I. 166.
C. Vibius C. L. Dio. I. 416.
L. Vibius Alcimus. I. 412.
L. Vibius Fructus. I. 339.
L. Vibius Ɔ. L. Nepos. I. 84.
M. Vibius M. L. Evangelus. I. 436.
M. Vibius L. F. Sca Maximus Smintius. I. 444.
Sex. Vibius Cocianus. II. 372.
L. Viccius Qui Baſſus. III. 34.
L. Viccius Creſcens. III. 34.
A. Viciri A. F. Arn. II. 60.
M. Viciri Priſci. I. 314. III. 13.
Viciria L. L. Helpis. I. 351.
Victor. I. 368. III. 57.
Victoria. III. 77.
Victoriae. I. 52. II. 414.
C. Victorina. III. 252.
Victorinae. III. 271.
Victorino. III. 271.
L. Vigerio Tarſae. III. 70.
Villia Phaſis. III. 273.
C. Villio Invento. III. 273.
C. Villius C. F. Maternus. III. 273.
C. Villius C. Fil. Palatina Aper. III. 273.
L. Villius Secundus. I. 31.
T. Villius Charitinus. III. 184.
C. Vinati. I. 460.
Vinctius. III. 279.
P. Vinicius P. L. Laces. III. 30.
Sex. Vinio Dama. I. 171.
Vipſania Ɔ. L. Cydus. I. 41.
Vipſania Euposia. I. 149.
Vipſania Fortunata. I. 149.
Vipſania Hedone. I. 137.
Vipſania M. L. Philuſa. I. 149.
M. Vipſanius. Agrippinae Thales. I. 355.
M. Vipſanius Narciſſus. III. 30.
Virginiae Saturninae. II. 164.
Viria Q. L. Hil. III. 304.
Viriae L. F. He.... I. 176.
Viriani. II. 393.
Virius Colo. III. 298.
C. Virri Iucundi. II. 26.
Virriae Hediae. I. 181.
C. Virrius Iucundus. II. 26.
Viſellia Quartina. III. 112. 114.
Viſelliae Hygiae. II. 385.
Viſerti Latini. II. 26.
Viſidiae L. F. Feſtae. I. 294.
Viſinia. I. 53.
Viſinia M. L. Libera. I. 363.
M. Viſinius Rufio. I. 363.
Sex. Viſtilius Sex. L. II. 388.
Viſtinia Halie. I. 360.
Vitalioni L. III. 55.
Vitalis. II. 394.
Cl. Vitalis. III. 252.
Vitelliai Diodatai. II. 40. 460.
C. Vitidius Priamus. I. 150.
C. Vitricius Memor. II. 53.
M. Vlaius. II. 412.
M. Vlatius M. F. II. 264.
M. Vlinus Soſſianus. III. 94.
Vlp. Charidis. II. 457.
M. Vlp. Telesphorus. I. 197.
M. Vlpi Sulpic. II. 325.
Vlpia. I. 18.
Vlpia Beneria. III. 142.
Vlpia Felicula. I. 348.
Vlpia Paramone. I. 197.
Vlpia Syntyche. I. 280.
Vlpiae Aelianae. I. 140.
Vlpiae Chreſteni. I. 145.
Vlpiae Fauſtinae. III. 164.

Vlpiae Florae. I. 141.
Vlpiae Fortunatae. II. 457.
Vlpiae Lyſidiae. II. 73.
Vlpiae Primigeniae. I. 242. III. 61.
Vlpiae Secundae. III. 252.
Vlpiae Vitali. I. 95.
Vlpio Crateri. I. 347. 399.
Vlpio Fructo. I. 436. III. 112. 114.
Vlpio Iuliano. I. 399.
Vlpio Philocalo Augg. L. I. 18.
Vlpio Venereo. I. 152.
M. Vlpio Adiutori. I. 170.
M. Vlpio Aug. Lib. Florido. I. 197.
M. Vlpio Hermeti. I. 161.
M. Vlpio Longino. I. 287.
M. Vlpio Aug. Lib. Vernae. I. 11.
M. Vlpius Calliſtus. I. 399.
Vlpius Athyron. I. 56.
Vlpius Demetrius. I. 56.
Vlpius Florus. I. 141.
M. Vlpius Aug. L. Calliſtus. III. 59.
M. Vlpius Eutychi. III. 252.
M. Vlpius Lyſimachus. II. 73.
M. Vlpius Maximus. I. 112.
M. Vlpius Philetus. I. 197.
M. Vlpius Tallion. I. 179.
M. Vlpius Verecundus. I. 291. 293.
M. Vlpius Vitalis. III. 57.
Vmbriae Manſuetae. III. 180.
Vmbriciae M. L. Stactenis. III. 32.
C. Vmbricio Celeri. II. 62.
C. Vmbricius C. F. Sca. Canſo. I. 28.
Vmbriſci Phlolos..... II. 322.
Vmidiae Calemeridi. I. 145.
Vmmidiae Cale. II. 37.
L. Volaſenna Novianus. II. 170.
M. Volaſenna Ferox. II. 329.
Volaſenniae Pyramidae. II. 170.
Volaterriae Thaliae. III. 158.
Q. Volcacio Q. F. Celeri. II. 358.
Q. Volcaſius Primigenius. I. 409.
L. Volceius Severus. III. 150.
M. Volci Euhemeri. I. 58.
M. Volci Hilari. I. 58.
Volcia Chreſt..... I. 43.
M. Volcius M. L. Euhemer. I. 43.
C. Voltil ius C. L. Anaxenon. I. 204.
Volturniae C. F. Tertullae. I. 28.
Volumni duo Vetus & Severus. I. 333. III. 285.
A. Volumni *Expectati*. I. 69.
L. L. Volumni Verus & Severus. III. 285.
M. Volumni M. L. Diogenis. I. 438.
Volumnia Romula. I. 435.
Volumnia M. L. Salvia. I. 438.
L. Volumnio Maximo. I. 439.
C. Volumnius Dama. I. 51.
L. Volumnius Hermes. I. 439.
Voluntilla Antiopa. I. 179.
Voluſena C. F. Augurina. II. 351. III. 177.
C. Voluſeno L. F.... Iuſto. II. 354.
T. Voluſenus Macedo. II. 354.
L. Voluſenus Maximus. I. 136.
L. Voluſi Heleni. I. 433.
L. Voluſi Saturnini. I. 433.
Voluſia Pulchra. I. 438.
Voluſiae L. L. Terpuſae. I. 382.
Voluſio Seculari. II. 39.
Voluſius Inventus. I. 125.
L. Voluſius Thermi L. Secundus Helenianus. I. 382.
P. Voronius Eutyches. II. 353.
Voronius Valerianus. II. 353.
Vrbana. I. 402.
Vrbani. III. 137.
L. Vrbinio Quartino. I. 249.
Vrſiliae. II. 342.
Vrſulo Vernae. I. 438.
Vti Donati. I. 150.
C. Vti L. A. P. Peſcennini. II. 439.

XAntippes Silveriae. III. 268.
Xantus. III. 250.
Xeno. II. 445.
Xryſis. I. 402.

YAcinthi Livia Aug. I. 255.

ZEnae. II. 388.
Zetho. I. 92. 399.
Zetho Corinthus. I. 104.

Zo-

Zoſime. I. 363.
Zoſimeni. I. 122. III. 37.
Zoſimo. I. 336.
Zoſimo. C. N. III. 272.
Zaſimus. II. 390.
Zozontis. I. 353.

NOMINA GRAECA.

Α Γαθόν. I. 187.
Αγάθωνος. II. 463.
M. Αγρίππα. I. 71.
Αισχίνης. I. 79.
Αλβανίου. I. 15.
Αλεξάνδρου. II. 463.
Αλεξίων. I. 99.
Αντίοχε. II. 463.
Αριστόβουλος Αριστοβούλου III. 1.
Αριστοδήμου. II. 463.
Αριστοκλῆα. I. 48.
Αριστοφάνης. I. 79.
Αρτεμις Εφεσίων. I. 457.
Ασκληπιοδότη, Στρατονίκῳ. II. 42.
Αστράγαλος Νέστορος. III. 246.
Αστέρια. I. 80.
Αστέρια. III. 141.
Λ. Ατείλιος. I. 405.
Αστρομήτου. I. 79.
Ατταλίδι. I. 187.
Αχιλλεὺς Επαφρα. I. 297.

Β Ηναττίου. I. 72.
Βλύσονος. I. 79.
Βοηθοῦ. I. 58. III. 270.

Γ Εμίνια Μυρτάλη. I. 247.

Δ Α'μονος. I. 80.
Δειοράσου. II. 463.
Διογενὴς Ικέσιος. I. 73.
Διοκλέους. I. 81.

Ε Μβην. II. 270.
Επὶ Ιέρεως Διρκλέους. I. 81.
Επιτεύξασα. I. 99.
Ερμε. I. 418.
Ερμη. I. 50.
Ευκλέα. II. 463.
Εὔοδι. I. 256.
Ευοδία. I. 58. III. 270.
Ευπόλεμος. II. 463.
Ευφροσύνη. I. 15. III. 270.
Εφεσίων. I. 457.

Ζ Ω'σιμα. I. 50.
Ζώσιμη. II. 463.
Ζώσιμον. I. 99.

Η Ράκλειτος. I. 79.

Θ Εόδωρος. I. 79.
Θεόφρα Μέλαντι. I. 73.

Ι Καλως. III. 141.
Ιουλ. Εὔπρεπ.
Γ. Ιουλ. Αντεροτι. I. 51.
Ισοκράτης. I. 79.

Κ Λαῦδια Καλλικράτεια. III. 126.
A. Κλαυδιοι Διόδωραι. I. 405.
Κλεοπάτρα. II. 43.
Κομόδου. III. 258.
Κορνήλιος Διαδούμενος. III. 126.
Κόσμου. III. 276.
Κύριλλος. I. 421.

Λ Ούκιλλος Πρωτογένης. I. 50.
Λούκιος Φάβιος Κλάδος I. 121.
Λουκίου Αλβανίου Κλάδου. III. 270.

Μ Α'καρι. III. 141.
Μάρκελλε. III. 141.

Μαρ-

Μαρκος Πινάριος Πρόκλος. III. 1.
Μαρκου Αυρηλιου Φιλομηλου. III. 447.
Μελιαττικον. III. 141.
Μετείλιου Αμπλιάτου. II. 270.

Νικομήδει. III. 127.

Οκταβίω Εὐκλητι. I. 80.
Ολυμπιάς. I. 73.
Ορφεύς. II. 73.

Πετίσια. I. 413.
Πετροχόραξ. I. 187.
Πρεισκιλλίνη. II. 115.
Πρόκλα. I. 119.
Πρώτη. II. 119.

Ρουγύνεα. II. 463.

Σέλευκος Σωκράτου. I. 81.
Σμυρναίων. I. 457.
Σόλων. I. 74.
Σπάκτης. 464.
Στρατονίκῳ. II. 42.

Τυρμίδου. I. 81.

Υγεῖνος. I. 119.
Υλλου. I. 48.

Φιλιππίδου. I. 79.
Φίλων. III. 141.
Φλῶρος. I. 464.
Φούσκινος. I. 371.

Χαιρήμος Ζωσίμου. I. 45.
Χιόνη. I. 121.
Ωφέλιον. I. 56.

VETERVM CHRISTIANORVM NOMINA.

CAP. XVI.

AEmiliano. I. 300.
Agape. I. 461.
Ageltruda. I. 221.
Ancilla Dei. I. 220.
Aquilia Paulina. III. 528.
Aquilia Valentina. III. 331.
Arialdus Epſ. Cluſinus. II. 401.
Aſelicus. III. 360.
Audienti alumnae. I. 288.
Auguſtula. I. 299. III. 308.
Aureliae. I. 461.
Aureliae Agape. I. 461.
Aureliano. I. 93.
Auſtre. II. 422.

BEneroſa. III. 356.

CAndida. I. 168.
Cartago h. e. Carthago. III. 332.
Celaſia h. e. Gelaſia. III. 355.
Cisdiae (f. Ciſpiae) Fortunatae. II. 44.
Confeſſores Domini. I. 221.
Conſtant. . . . I. 299.
Conſtantius ſive Conſtantinus. III. 308.
Cyriacus. III. 325.
Cyrilla. III. 351.

DOmine qui dediſti ſuſcipe animam. 220.
Dominus Presbyter deſerviens Baſilicae S. Vitalis Martyris. III. 105.

EMiliano. I. 300.
Scs. Epcſ. Florentinus. II. 401.
Aur. Eubodius. II. 451.
Erpa. III. 332.
Euſtathius humilis peccator. III. 104.
Eutropi. I. 68.

Fa-

FAdiae Verianeni. III. 352.
Felicitati. II. 44.
Fidelis. III. 262.
Flaniggo. III. 337.
Flavia Martina. III. 331.
Flavianilla. I. 46.
Flavius Maximus. III. 335.
Flavius Romulianus. I. 299.
Florentina. III. 262.
Florentio. I. 312.
Fortunata. I. 168.
Fundanius Iovianus. III. 332.

GAius. III. 357.
Gregorio Silveſtro Flaviano. I. 221.
Gregorius. II. 422.

IAnuario. II. 443.
Indignus Presbyter. II. 459.
Infimus Domini Servus. I. 221.
Iohannes. *III.* . . .
Iohannes indignus Presbyter. II. 459.
Iuliana. I. 220. III. 349.
Iuliana Ancilla Dei. I. 220.

LAurentius Numerius. I. 299. III. 308.
Leoni. III. 357.

B. MArcellini Martyris. III. 104.
M. Manlius Blaſtus. II. 44.
Marchos. III. 265.
Marcianus. III. 339.
Marſe Bone. III. 74.
Marta Martha. III. 339.
Martinus Quintus. II. 455.
Mathildis Comitiſſa. II. 461.
Maximinus. II. 334.
Meſſi Romuli. II. 120.
Muſtiola Martyr Xpi. II. 422. 423.

NIcene. II. 261.
Numerius Laurentius. III. 308.

ODelricus Abbas.
Olympii quatuor. II. 45.

C. PApirius Conſtantius. I. 388.
Proiecti. III. 355.

QVenniae Audentiae. I. 388.

ROmanus. I. 299. III. 308. 356.
Romuli V. Meſſi. II. 120.
Fl. Romulianus. III. 308.
Aur. Rufiniae. II. 451.

SAbbati. I. 219.
Segetius. III. 334.
Septimia Ilara. I. 304.
Servitor B. Marcellini Martyris. III. 104.
Silvana. II. 44.
Sozomeneti. I. 288.
Suſanna. III. 358.

VAleri. III. 355.
Valerio Severo. I. 68.
Q. Venniae Audentiae. I. 388.
Victorini. III. 355.
Vincentius. II. 74.
Virgini Neophytae. III. 164.
Vitaliſſimo. I. 311.
Viviana. III. 354.
Vlpiae Fauſtinae. III. 164.
Vrſae. III. 261.

ZOne inter dormientes. I. 220.
Zoſimeti. III. 261.

BΙκέντιους. III. 262.

ZΩσιμος. III. 322.

IΟαννου. III. 314.

ΛΑυρήτιος. I. 51.

ΜΑρία. ſive aliud ſimile nomen. III. 314. 321.

ΣΙμπλικια καὶ καλωνυμος. I. 219.

ΦΛαύιος Παυλος. III. 323.

INDEX RERVM

QVAE IN HOC OPERE ADNOTANTVR ET ILLVSTRANTVR.

A In antiquis lapidibus ita ſcriptum Λ. I. 261. II. 8. 9.
Abraxeae gemmae. I. 50.
Accenſorum Velatorum in ſacris munus. I. 448. II. 285. 286.
Accentus in inſcriptionibus in uſu Augusteo aevo. II. 8.
Accentus in Latinis inſcriptionibus. I. 439.
Acerra thuris in ſacris. I. 337.
Acervi lignorum ſuccenſi in inferiis. II. 10.
Acciaiolus Angelus antiquitatum ſtudioſus. II. 295. 329.
Acolytus. I. 231.
Acroamata in ludis Scaenicis. I. 126. 130.
Actor, h. eſt Comoedus. I. 253.
Actoris Servi officium. I. 195.
Acutus Ioannes Eques Anglus. I. 38. Dux Exercitus Florentin. eius elogium; ſtatua equeſtr. donatus a Florentinis. II. 265.
Adclamatio Chriſtianorum. II. 75.
Adclamationes nuptiales. I. LXVIII.
Adclamationes factae viris illuſtribus. II. 409.
Adclamationes fauſtae. I. 458.
Adclamationes fauſtae in annulis ſcriptae. I. 223.
Adclamationes in ſigillis obſignatoriis expreſſae. III. 267.
Adclamationes funebres. I. 107. 147. 149. 595. II. 44.
Adclamationes variae antiquorum. III. 139. 140. 141.
Adonis Veneris unguentum. I. 417.
Aedituae Templorum feminae. I. 413.
Aediculae apud veteres quae. I. 319.
Aediculae Dianae Epheſiae argenteae. I. 411.
Aedicularum figura. I. 155.
Aediculis reconditi Dii Lares. II. 133.
Aediles in Coloniis. II. 14.
Aegara urbs Lydiae. I. 241.
Aegyptiorum Numina. I. LXX.
Aegyptius Matthaeus laud. II. 283. 406.
Aelium municipium in Africa. III. 122.
L. Aemilii Paulli elogium, geſta, Conſulatus. II. 244. 245. & ſeqq.
Aeſculapio evulſi dentes voto dati & ſuſpenſi. I. 361.
Aeſculapius ab Iove fulmine tactus, poſtea immortalitate donatus. I. 57.
Aeſculapius imberbis, quandoque etiam barbatus. I. LXVII.
Africam, quae ducit via, reſtituta ab Antonino Caracalla. III. 123.
Africa quomodo ſculpta. I. LIX.
Agathopus gemmarum Scalptor celebris. I. XLII.
Agathyrſi Indiae populi. I. 199.
Ageltruda conſtruxit Coenobium Rambonenſe. I. 221.
Agonothetae in ludis munus. I. 46.
Agrigentini Herculis cultores. I. LVI.
AI uſitatum pro AE. I. 200.
Alae Diis tributae ab Etruſcis, & fulminibus. II. 81. 82.
Alamannius Marchio Andreas laud. I. 315.
Albati veteres natalem diem celebrabant. I. 323.
Albanum Muſeum. II. 7.
Albini Viri Conſularis Villa. II. 154. 155. 156. 157.

Albizius Thomas laud. III. 26.
Aleſſius M. Atilius Scriptor, & antiquarius Arretinus. II. 318.
Alexandri Magni vultus in gemmis ſculptus a Pyrgotele. I. XXXIX.
Alimentariorum puerorum, & puellarum inſtitutio. II. 349.
Alcoviti rum Familia Florentina. II. 100.
Alumnus qui. II. 113. 114.
Amantium voces blandae. I. 89.
Ambroſius Frater laud. II. 32.
S. Ambroſius Florentiae fuit, & Baſilicam dedicavit. III. 338.
Amor, ſeu Cupido arma Iovis confringens. I. LVIII.
Amoris Panthei ſignum. I. LXXIX.
Amphorae fictiles notatae nomine Fictiliariorum. III. 152. 153.
Amphorarum multiplex uſus apud veteres. III. 153. 154.
Amuleta cum imagine Serapidis. I. LXIV.
Ancharia Dea Faeſulanorum. II. 88. 89. 90. 91.
Ancillae Chriſtianae cum ſacro velamine. I. 374.
Ancillarum officium. III. 9.
Andalus de Nigris Genuenſis Praeceptor Ioannis Boccatii. I. 453.
Andreinius Petrus Andreas laudatus. I. XXIX. eius Muſeum. XXXV. XXXIX XL. XLI. XLII. XLIII. LXVII. 236. 258. 263. 264. II. 318. III. 2. 4. 6. 7. 51. 52. 103. 104. 270.
Angelorum nomina a Baſilidianis male corrupta & ficta. I. 456.
Angularium oppidum. II. 311.
Animalia Diis ſacra, quae. II. 150. 151. 152. 153. ſculpta in fronte templorum. *ibid.*
Anna Perenna dicta Luna. I. 186.
Anni in matrimonio exacti adnotati in ſaxis. II. 69.
Annus veterum Aſianorum. III. 326.
Antiqua monumenta Faeſulis inventa. II. 113.
Antiochus gemmarum Scalptor celebris. I. XLIII.
Antiquitatis ſtudii amplificatores Florentini enumerati. III. 311.
Antiquitatum contemtores illitterati. II. 65.
Antonini Pii Caeſaris virtutes. II. 12.
Antonini Claſſi Ravennati nomen dedere. III. 73.
Antonius Muſa Auguſti Medicus. I. 269.
Anulorum emblemata, auguria ex iisdem capiata. I. LXI. LXII.
Apices notati in monumentis Auguſteo aevo. I. 261.
Apices vocalibus longis ſuperpoſiti. I. 213.
Apodyterium in balneis. III. 212.
Apollo Cytharoedus. I. XLI.
Apollo Smintheus. I. 445.
Apollo Smintheus, & Panorpius. II. 152.
Apollo ſculptus cum pileo Phrygio. I. LXIV.
Appia via. II. 238.
Appii Claudi Caeci elogium. II. 237. 238. & ſeqq.
Apronianus. I. 32.
Aquam benedictam in Eccleſiis continent non raro urnae ſepulcrales. I. 443. 444.
Aquam manibus ſumebant antequam diſcumberent. II. 138.
Ara Gentis Iuliae. I. 260. II. 9.
Ara Silvano, & Neptuno Auguſto dedicata. II. 54.
Arae Auguſti dicatae. I. 320.
Arae dedicatae a militibus ſuſcepta honeſta miſſione. III. 151.
Arae cum hypobaſibus. I. XLII.

Arae Deorum Manium reſtitutae. II. 118. 119.
Arae Deorum in templis diſpari altitudine. I. 332.
Arae Diis maiorum gentium celſiſſimae. I. 332.
Arae portatiles apud Romanos. III. 109.
Aram iurantes tangebant. I. XLII.
Ararum ornamenta quae. I. 192. 193.
Arcam pro pecunia habebant Auguſtales. II. 55.
Arcarii monumenti. I. 379.
Arcarii munus. III. 296.
Arcetrianae Villae. II. 459.
Archimedis ſepulcrum. I. 827.
Archimimus, & Archimima. II. 173.
Archinautae qui. III. 91. 92.
Argentarii fabri. I. 411.
Argentariorum officium. I. 405.
Arialdus Epiſcopus Cluſinus. II. 401. 421.
Arma militaria Scipioni ſuppeditata ab Arretinis. II. 327.
Armamentarii milites. III. 58.
Armamentarium caſtris Claſſium proximum. III. 81.
Armamentarium ludi magni. III. 59.
Armata ſaltatio. II. 108.
Armiluſtrium. Ann. IV. III. 3.
Armilla aurea Cortonae reperta. II. 371. ex dracunculis confecta. I. 373
Armillae donatae athletis. I. LXII.
Armis ornata ſepulcra. II 184.
Armorum Cuſtodes Claſſiarii. III. 59.
Arnus, eius origo. II. 337.
Arnenſis Tribus ſive Arnienſis. II. 61.
Arqua villa, in qua tumulatus Petrarcha, unde dicta. I. 47.
Arretii Collegium Augurum. II. 280.
Arretii inventi veteres aquaeductus. II. 334.
Arretii maxima inſcriptorum titulorum copia. I 329.
Arretina Villa Q. Pomponii Caecilii Attici. II. 334. 335.
Arretinarum familiarum nomina recenſentur. II. 335.
Arretini artifices ſtructores parietum ex lateribus quadratis. II. 327.
Arretini periti in fabricandis armis. II. 327.
Arretini Tiberio Claudio, Tito & Veſpaſiano accepti. II. 292.
Arretinorum in fictilibus vaſculis conficiendis peritia. II. 320. 326.
Arretinorum laudes. II. 328.
Arretinorum veterum aedes recenſentur. II. 318.
Arretium, non Aretium. II. 302. eius antiquitas, monumenta, viri illuſtres. II. 189. 190. Arretinorum Patronus. Ibid. Arretini Veteres, Fidentes, Iulienſes. 211. 212. Arx. 113. Arretii origo, ex fabulis petita, improbatur. 215. 216. 217. 218. 219. 220. eius urbis muri lateritii laudati. 220. una e XII Etruriae urbibus 221. Epiſcopi Arretini longe lateque patens ditio. 221. Aedes Deorum 222. Amphitheatrum. 223. Theatrum, Thermae, Balneum Nympharum, aquaeductus ibid. 224. Baſilica antiqua ſtatuis ornata illuſtrium virorum. 224. ubi ſita. 225. Templum Mercurii cum Dei ſigno aereo. ibid. Minervae ſimulacrum Etruſcum ubi inventum 225. exſtat nunc in Muſeo Mediceo. Armis & proeliis illuſtres Arretini. 226. 227. 228. Cilnia familia illuſtris ibid. & pag. 271. 272. Arretium municipium. 229. a Sylla deducta Colonia. 229. 230. deducta Colonia lege Triumvirali. ibid. dicta Au-

 relia

relia ex anilibus fabulis. 231. 232. Illuſtrium virorum cultores Arretini 233. & ſqq. Baſilica Arretinorum. II. 268. Pomptina Tribu cenſi. 272. Arretinorum Pontifex Max. Lucius Caeſar, 276. 277. 278. Decuriones 286. Moneta ab Arretinis cuſa. 302.
Arretium municipium & Colonia. II. 315.
Arrighius Franciſcus Maria Epiſcopus Montis Polit. laud. I. 312.
Arrigonius Bartholomaeus S. T. D. laud. III. 172. 278. 279.
Artifices in domo Auguſta. II. 30.
Artifices nomen ſuum in operibus inſcribere conſueverunt. II. 327.
Artifices Romani a Vicis denominati. I. 406.
Arvalium Fratrum Collegium, & ſacra. II. 159. 160.
Arvalium Fratrum ſacrificia in Capitolio. II. 47. 48.
Aſcia cur ſculpta in ſepulcris. I. 167.
Aſcoliorum ludus. II. XIII. Faeſulis celebris. 105. 106. 107. 108. 109. 110.
Aſino inſidere facie caudae obverſa, ignominiae nota. I. 285.
Aſpri duo fratres Conſules. III. 297. 298.
Aſſettatius Sanctes laudatus. III. 309.
Aſtra ſeu Stellae ſculptae in ſepulcris quid notent. I. 143. 144.
Aſtronomiae peritus Hercules. I. LIII.
Aſtronomicae notae in gemmis geneſim indicantes. I. 73.
Aſtrum additum Imagini Aeſculapii quid notet. I. LVII.
Aſtyrum Cohortes. II. 19. 26.
Athletae Herculanei & Herculei. I. LXIII.
Athletarum praemia quae. II. 135.
Athletarum praemia gemmae in quibus ſculptum eorum nomen & praemia. I. 457. 458.
Athletarum victorum donaria Herculi. I. XLIV. XLVI.
Athletis victoribus data obſonia. I. 234.
Atticae Tribus, ſeu Pagi. I. 109.
Audientes dicti Catechumeni. I. 288.
Audientes in Eccleſia qui. III. 324. 325.
Averanius Benedictus laud. I. 434. II. 3.
Averno. Sancto, inſcriptum ſepulcrum. I. 346.
Averrunci Dii. I. LXXX. LXXXIV.
Augurandi auctores in Etruria Etruſci. II. 281.
Augures Liberti in Caeſarum domo. II. 99.
Augures publici in Coloniis. II. 98. 99.
Augurum collegia. II. 99.
Augurum dignitas & numerus. I. 122.
Augurum Etruſcorum dignitas. II. 80. 81.
Auguſtae feminae Dearum adpellationibus donatae. I. LXXI.
Auguſtales in Coloniis & Municipiis. II. 23. 24.
Auguſtalitatis honos conlatus Libertis. I. 214.
Auguſtalium collegio adſcripti liberti. II. 169. 170.
Auguſtalium munus, cura & auctoritas. II. 54. 55.
Auguſti ſimulacrum tutela navis. III. 69.
Auguſti templum, ad quod tabulae fixae. II. 9.
Auguſtinius Antonius laud. I. 34.
Auguſtinius Leonardus Senenſis Mediceum Theſaurum impenſis Card. Leopoldi auxit gemmis & nummis antiquis. III. 134.

Au-

Auguſtus Claſſes certis locis diſtribuit. III. 69. 81.
Aulus Gellius, non Agellius ſcribendum. II. 379. 380.
Aureliam viam Roma Lunam perducentem lapidibus ſtravit Imp. Antoninus Caracalla. III. 170.
Aurigis victoribus factae adclamationes. II. 392.

BAcchae Bacchi nutrices. I. LXXVII.
Bacchae Strophen & Antiſtrophen ſaltantes. Ibid.
Bacchi myſteria & cultus apud Etruſcos. II. 283. 284.
Bacchi Σχιάνθι illuſtratur cognomen. I. 4. 5.
Bacchus barbatus. I LXXXIII.
Baccius Andreas eiusque Muſeum laudatum. III. 205.
Baculus ſenectutis. I. 208.
Baldeſiorum villa. II. 104.
Baldellius Onuphrius laudatus. II. 383.
Baldovinettus Ioannes laud. III. 362.
Baleares Inſulae. II. 47.
Baelaricus dictus Q. Caecilius Metellus Procoſ. II. 50.
Balinea Piſana tempore Auguſti. II. 12.
Balinea publica clauſa in inferiis Caeſarum. II. 10.
Balineorum Praefecti, & Magiſtri. I. 400.
Balineum cum priſcina & ſigno Cupidinis. I. 142.
Balnea Agrippinae Neronis matris. III. 206.
Balnea apud Orientales. III. 204.
Balnea Cluſina. II. 404. 405. hoſpitia iuxta ea conſtituta. Ibid.
Balnea ornata candelabris. III. 130.
Balneae antiquae Piſanorum. II. 2. 3. 4.
Balneae Neronianae. III. 209.
Balneae publicae in Coloniis. III. 144.
Balnearii fures. III. 201.
Balnearii auctores. I. 234.
Balneorum domicilia quatuor Frigidarium, Tepidarium, Caldarium, Laconicum. III. 187. 188. & ſeqq.
Balneorum Romae immenſa copia; eorum ornamenta quae: Balnea virilia, & muliebria. I. 402.
Bandurius D. Anſelmus laudatus. I. 178.
Bandinellius Benedictus Canonicus Senenſis. II. 68.
Bandinius Franciſcus Nob. Senenſis laud. II. 67.
Baptiſteria veterum. III. 216.
Baptiſterii Florentini platea, & in eo erecta columna cum Cruce. III. 347. 348.
Baptiſterium Florentinum extrinſecus ornatum anaglypho opere. III. 98. a quo conſecratum. III. 311. quando extructum. III. 330. eius Hiſtoria publici iuris facienda. Ibid.
Bargiacchius Nicolaus laud. I. XXXI.
Bartholomaei Alviani effigies. I. 460.
Bartolius Petrus Sanctes laudatus. I. 384.
Baſilica Arretii, & in municipiis & Coloniis, ornatae ſtatuis virorum illuſtrium. II. 267. 268.
Baſilicae Ambroſianae dedicatio. III. 349.
Baſilicae Florentinae. III. 306. 310. 311.
Baſilicae Licinianae ſitus. III. 81.
Baſes ſeu arae cum cratere in ſummitate. I. 337. 341.
Baſſettus Apollonius laudatus. I. XXXIV. III. 269. 270.
Baſilidianorum & aliorum huius farinae Haereticorum figmenta. I. LXXXIV.

Baſilidianorum inſignis gemma explicata. I. 456.
Baſilidianorum haereticorum gemmae. I. 50.
Bellicia gens clara. II. 19.
Bellona Dea; eius cultus. II. 149.
Bellonae aedis locus. II. 238.
Bellonarii. II. 89.
Bellorius Ioannes Petrus laud. I. 264.
Benefacere maxima apud veteres laus. I. 385.
Benevolentius Vbertus laud. II. XIII. 59. 358. 359.
Beneficiarius Tribuni qui. II. 358. 359.
Bernardus Benvenutus Flor. laud. & eius opus. I. 264.
Bertolius Ioannes Dominicus laudatus. III. 322. 324.
Beſotius Abbas S. Crucis. III. 59.
Beſſi populi Thraciae. I. 247.
Bibliotheca Riccardia. II. 309.
Bibliotheca Strozia Florentiae. III. 330. 347.
Bibliothecae ornatae ſtatuis virorum illuſtrium. II. 269.
Biſcionius Antonius Maria laud. I. 314.
Biſellarii Seviri Auguſtales. II. 310.
Biſellii honor. II. 16. 17.
Blanchinius Franciſcus Praeſul laudatus. I. LXXXVI. 173. II. 7. 192. 202.
Blanchius Sebaſtianus laudatus. I. XXVIII.
Bodmerus Leonardus laud. III. 146.
Boëthus egregius ſculptor. I. 271. 272.
Boldetthus Marcus Ant. laud. III. 323. 324. & 339.
Bonae Deae templum apud Florentinos. I. 324.
Bonae Deae Sacra. I. 376.
Bonamicus Innoc. Canonicus Pratenſis laud. II. 128. eius villa, & Muſeum. ibid. 129. 134.
Bonaparte Bindus Ferd. laud. II. 179. 180.
Bonarrotii Philippi Senatoris Florentin. Muſeum laudatur. I. 25. XXXV. XXXVII. XLVII. 217. 224. 406. II. 49. 79. 104. 120. 149. 150. 152. 226. III. 10. 330. 349.
Bonus Eventus cum patera & cornucopiae ſculptus. I. LXVIII.
Borghinius laud. II. 112. 264. III. 38. 311. 330.
Bracarauguſta urbs Hiſpaniae Tarraconenſis. I. 344.
Breckmannus Henricus laudatus, eius opus. I. 412. II. 201.
Breſcianius Benedictus Flor. laud. II. 103. 114.
Briſomum ſepulcrum. III. 34.
Brocchius Ioſeph Maria laudatus. III. 16. 17. 352.
Brodium; ubi inventum inſigne marmor ſcriptum. I. 318.
Brunelleſchius Baptiſta veterum lapidum exſcriptor & collector. III. 126. 138. 156.
Brunius Ioannes Baptiſta laud. III. 343.
Bucellianum Muſeum. II. 15.
Bullae decus datum Virgini Veſtali maximae, & monile. I. 334.
Burgi S. Sepulcri antiqua monumenta. II. 357. 358. & ſeqq.

C Pro G antiquitus. I. 114.
Caducea & palmae dono dare victoribus Athletis. I. 458.
Caecina Familia Volaterrana, clara. II. 157. 158. & ſeqq.
Caecina gens Volaterrana celebris. III. 159.
Caecina Laurentius Aulus I. C. Patricius Volaterranus. III. 159.

Caenina urb. Latii unde Iovis Caeninenſis. III. 168.
Caii & Lucii Caeſarum Parentalia a Piſanis celebrata. II. 2. 3. 4. 5.
Caius & Lucius Caeſares ſculpti in gemma cum haſtis puris, & capite tecto praetexta. I. LXIX. LXX.
Caius Caeſar Pontifex. II. 727.
Calcei patricii cui honoris gratia tributi. II. 253.
Calendaria. V. Kalendaria.
Callimachus Dominicus Sinen. antiquitatis ſtudioſus. II. 59.
Calliſti Scaena. I. 457.
Calviſius Sabinus Vir Conſularis. III. 9.
Camerae Muſivo opere exornatae. I. 8. 155.
Candelabra & lucernas invenere Aegyptii. III. 131.
Candelabrorum veterum uſus. III. 130.
Canefas civitas. II. 333. 334.
Canis titulus Graecus. I. 453. 454.
Canopi aedicula Romae ornata anaglyphis fictilibus. II. LXXXV.
Canopus Aegyptiorum Genius humidi elementi eius hiſtoria, & ſimulacrum ex aere. I. LXXXII.
Cantharum dedicatum Iovi. I. 105.
Caper Bacchi victima. I. LIII.
Capite velato vota nuncupata. II. 49.
Capitolio vota & victimae ſacrae pro ſalute Caeſarum. II. 48.
Capponius Ferrantes Senator Florentinus, Comes & Eques laudatus. I. XXX. II. 105. 456. eius villae laudes. 457. 458.
Capponius Marchio Alex. II. 177. 178.
Capua deliciis adfluens eius forum, & platea. I. 399.
Caput bubulum infulatum. I. 54.
Caracalla Antoninus Novus Bacchus. I. 22. 23. 123.
Carmina & modulationes. III. 60.
S. Carolus Borromaeus. II. 178.
Caſaubonus emendatus. II. 163.
Q. Caſcellius Labeo Patronus Coloniae Florentinorum. I. 321.
Caſella Petrus Leo auctor fabuloſus. II. 102. 103.
Caſottius Io. Bapt. Comes laudatus. I. XXXI. II. XIV. 127. 129. 130. III. 283.
Caſſiae viae inſtaurator Hadrianus. II. 426.
Caſſiodorus, non Caſſiodorius ſcribendum. II. 123. 124.
Caſtitatem colebant qui Iſidi & Cereri ſacra faciebant. I. 376.
Caſtra Miſenatium in Eſquiliis. III. 80. 81. 82.
Caſtra Praetoria Miſeni & Ravennae. III. 83. 84.
Caſtra Praetoria, ubi nam. II. 182. 183. 184.
Caſtra Praetoria ubi ſita Romae. III. 280. 281.
Caſtorum capita in ſepulcris. I. 442.
Caſtula urbs. II. 83.
Catilina fretus viribus Faeſulanorum. II. 84. 85.
Catilina in agrum Piſtorienſem adducit copias. II. 125.
Cauſeus laud. I. XLII.
Cena Decurionum & Populi Florentini in natali die Caeſarum. I. 321.
Cenotaphia Piſana emendatiora in lucem prodita. II. 6. 7. 8.
Cenſura, eius dignitas. II. 238.
Cenotaphium defunctorum. I. 228.
Cerarii qui. I. 309.
Cerei & faces in inferiis. II. 16.
Cerei, eorum figura: quomodo in inferiis adhibiti. II. 23.
Cereris maximae Caeleſtis no-

men in Sigillo ad obſignandum notatum. III. 10.
Ceres Frugifera. II. 151.
Cerracchinius Lucas Ioſeph laudatus. III. 341.
Cerretanius Auguſtinus Canonicus Florentinus. I. 274.
Cerretanius Io: Bapt. Senator Flor. laud. 274.
Certinius Alexander laudatus. II. 338. 355. III. 290.
Chimentellius Valerius. II. 14. 15. 16.
Chimeram Etruſcam, quae in Muſeo Mediceo exſtat, detexit P. A. Andreinius. II. 318.
Choraules qui. III. 31.
Chriſti Domini Sepulcrum fuit hypogaeum. I. 384.
Chriſtianorum antiquorum Florentinorum monumenta. III. a pag. 305. ad pag. 360.
Chriſtianorum ſymbola piſcis, & anchora. I. 208.
Chriſtianorum tituli ſepulcrales cum A. & ω. & ☧. I. 389.
Chriſtianorum veterum patria non raro indicata in eorum tumulis. III. 323. 324.
Chriſtianorum adclamationes funebres. II. 44.
Cibaria, a Cibariis Servi. I. 410.
Cigna Hippolytus Maria laudatus. III. 153. 154.
Cilnia gens origine Arretina. II. 227.
Cimbri, & Teutones devicti a C. Mario. II. 254.
Ciheraria defunctorum. I. 226. 227.
Cinerarius Servus, qui crines concinnabat. I. 334. 335. 359.
Cineres defunctorum ſacri habiti. I. 380.
Cinerum permixtio optata a multis, qui ſe mutuo diligebant. I. 421.
Cippi ſepulcrales defixi. II. 36.
Cippi ſepulcrales defigebantur. III. 17.
Cippi ſive arae a ſummo ad imum cur terebratae. I. 340. 341.
Cippis terminabantur opera publica, & religioſa. III. 265. 266.
Cipporum ſepulcralium ornamenta. I. 308. 309.
Cippus grandis iuxta aram defixus in inferiis. II. 10.
Circes, & Vlyſſis fabula ſculpta in patera Etruſca. I. LXXIX.
Cithara Apollini tributa. I. XLI.
Clariſſimi titulus quibus datus. I. 262. III. 9.
Claſſes Miſenenſis, & Ravennas cur Praetoriae dictae. I. 237.
Claſſes Praetoriae Tribunos habuere. III. 88.
Claſses Romanorum. II. 182. III. 87.
Claſſiarii milites. II. 184. 185. III. 58.
Claſſiarii milites collectitii, eorum nationes. III. 96.
Claſſiarii remiges. III. 58.
Claſſis Princeps. III. 84.
Claudia Acte Neronis Lib. II. 1. 2. III. 246.
Clemens Arretinus Vir Conſularis. II. 331.
Cleo gemmarum Scalptor celebris. I. XLI.
Cleopatrae navis cum Symphoniacis. III. 60.
Cluſii Coemeterium veterum Chriſtianorum, proximum Eccleſiae S. Muſtiolae Virginis, & Martyris, II. 419. 420. SS. Martyres fuſo ſanguine Cluſium nobilitarunt. 421. Eccleſia a Gregorio ſub Luitprando Rege conſtructa magnificentius. 421. 422. 423. 424.
Cluſini veteris & novi. III. 112.
Cluſium Etruriae urbs olim potentiſſima. II. 399. Porſenae labyrinthus. 400. Sepulcreta Etruſcorum antiquae magnifi-

cen-

centiae reliquiae, columnae. ibid. & 402. Cathedralis Eccleſia auguſtius a S. Florentino Epiſcopo condita. 401. Arialdus Epiſcopus pavimento ornavit. Etruſcorum monumenta frequenter eruta. 402. Theatri & Thermarum veſtigia. ibid. antiqua moenia. Dianae templum & ara. 402. 403. ab Imperatore Severo Cluſini beneficia conſecuti. 403. Balnea celeberrima Aeſculapio, & Hygiae ſacra. 404. item Apollini. 405. Fontes Cluſini celebres. Sulla Patronus Cluſinorum. 405. 406. Ordo Decuriones; Triumviri Cluſini. 403. 407. Maecenas, & Agrippa Patroni Cluſinorum. 407. eorum Tribus Arnienſis, ſive Arnenſis. I. 409. Collegium Augurum. 411.

Clypeorum dedicatio honorifico in loco. III. 124.

Clypeus cum inſignibus poſitus in honorem virorum illuſtrium, datis ludis & epulis. III. 124.

Cocchius Antonius Mugellanus laudatus. II. 454.

Codicillorum uſus apud veteres. I. 111.

Coemeteria Florentina indicantur. III. 306. 350. 351. 352. 353.

Coemeteria veterum Chriſtianorum Florentiae. I. 221.

Coemeterium Florentinum priſcorum Fidelium ad Baſilicam S. Laurentii. III. 346. 347.

Coemeterium veterum Chriſtianorum Florentiae ad aedem S. Felicitatis. I. 299. alia item notata. ibid.

Coemeterium S. Miniatis Martyris. III. 343. eius Baſilica deſcribitur. 344. 345. 346.

Cognomen omiſſum antiquitatem deſignat. II. 122. 123.

Cognomina a Municipiis & Coloniis adſcita. III. 10.

Cohortes IV. Romanorum in Hiſpania. I. 338.

Coke Thomas Anglus laudatus. II. 226.

Collegae appellantur liberti, milites. II. 143. 144.

Collegia familia Faeſulana. III. 18.

Collegia in Coloniis. II. 314. 315.

Collegia ſacra Piſanorum. II. 23. 24.

Collegia moderabantur Auguſtales Magiſtri, Quinquennales. II. 97. 98.

Collegium Augurum in Municipiis, & Coloniis. II. 281.

Collenſi in agro effoſſum Hypogaeum deſcribitur. III. 35.

Coloccius Angelus. Academia Romana in eius aedibus condita. III. 50. 51.

Coloni cur dicti novi. II. 112.

Coloniae ex antiqua Tribu in aliam cenſebantur. II. 95.

Columbaria quae in Sepulcris. I. 413. quae, & cur ita dicta. III. 248.

Columbae ſe invicem oſculantes ſculptae in Sepulcris. I. 193.

Columna miliaria propter viam Aemiliam Scauri. III. 368.

Columnae triumphales cum tropaeis. I. LXXXVI.

Columnae erectae ſuper ſepulcra. II. 42.

Columnis inſcripta decreta. II. 5. 9.

Comarum cultus Muſarum. I. XXXIX. XL.

Compaedagogitae qui. I. 417.

Compitalia feſta in honorem Larum. III. 18. 19. ab Etruſcis originem habuere. Ibid.

Compitaliciae Feriae. II. 117.

Concha & conchylium in ſepulcralibus titulis. I. 380.

Confeſſores Domini. I. 221.

Conieċturis quomodo liceat uti. II. 138.
Coniugum laus vixiſſe ſine offenſa & querela. II. 41. 69.
Conlaċtius h. e. Conlaċtaneus. III. 36.
Conon Aſtronomus celebris. I. 398.
Conſtantinus Deſpotes. I. 118.
Conſules in Coloniis & Municipiis. II. 16.
Contelorius Felix laud. I. 387.
Contubernales qui. II. 116. 117.
Contubernalis uxor Servi. I. 159.
Contubernium inter Servos. I. 396.
Conubii jus & civitas donata militibus cum honeſta miſſione. I. 258.
Convivales adclamationes nuptiales. III. 22.
Convivia ab Homero θαλίαι diċta. I. 401.
Convivia cum libationibus in honorem Deorum II. 136.
Cora Colonia Romanor. II. 178.
Coratius Eq. Galeottus laud. II. xv. 398.
Coratius Jo: Antonius Piſanus in Africa antiquos lapides deſcripſit. I. 76. III. 121. 122.
Cornacchinius Hiſtoricus laud. III. 291.
Cornubus munitae Heroum galeae. I. LIII.
Coronae Deorum quibus ornamentis. III. 107.
Coronae in inferiis adhibitae. II. 10.
Coronae laureae praemia Athletarum. I. LVI. LXV.
Coronariae feminae apud veteres. II. 456.
Coronarii in utraque Claſſe Romanorum. III. 97.
Coronarum luxus apud veteres. III. 211. 212.
Corpora SS. Martyrum, quae Florentiae coluntur. III. 354. & ſeqq.
Corporatorum Ordo. II. 68.
Corporis Caeſarum cuſtodes Servi. I. 398.
Corradinius Petrus Cardinalis laudatus & emendatus. III. 286.
Corſiniorum Principum in Hortis Urbanis eximia inſcriptorum lapidum ſupellex. I. xxxiv.
Corſinius Card. Nereus laud. II. xii. III. 294. 295.
Corſius Michael Angelus Abbas Olivetanus laudatus III. 14.
Cortona: eius antiquitas & nobilitas. II. 361. 362. ſitus. 374. Stellatina Tribu cenſi Cortonenſes. ibid. & 369. Academiae Etruſcae gloria. 363. 375. 376. 308. Corytum fuiſſe, argumenta 364. auċtores qui de ea ſcripſere. 365. 366. Pelaſgi eam tenuere. ibid. Tarcontis domus. Thraſimenus. 367. Romanorum memorabilis caedes. 368. Magiſtratus Cortonae. 370. Templum Baccho ſacrum. ibid. Sub Gothis & Langobardis. 373. corrupti faċtione Guelphorum & Gibellinorum. ibid. ſub tyranno Rainerio Caſalio. 374. vina optima. 375. Viri celebres Cortonenſes. 375. Academiae Etruſcae Lucumones. 376. C. Tutilius Hoſtilianus Philoſophus Stoicus Cortonenſis. II. 395.
Coſae Etruriae urbs. III. 170.
Coſmopoli inventa antiqua monumenta. I. 315.
Coſmus I. Medices M. Dux Etr. laud. III. 185. 186.
Coſmus III. Mag. Dux Etrur. deſcribendum curavit Muſeum Mediceum. I. 67. III. 346.
M. Craſſus e Licinia Gente. III. 9.
Crater aris inſculptus ſuperne, quid ſignificet. I. 337. 341.

Cratera argyrocorinthia Herculi donata. II. 138. item marmorea.
Crateres in titulis ſepulcralibus. I. 90. 91.
Crateris antiqui figura. III. 165.
Crines comarum virginum in nodum collecti. I. XL.
Criſcus, pro Creſcens. I. 161.
C. Criſpinus Hilarus Faeſulanus. III. 289. 290.
Ciſtae floribus refertae delatae in pompis Deorum. I. 378.
Crocodilorum captura in Nilo. I. LXXXV.
Cronius gemmarumScalptor celebris. I. XXXIX.
Cruſtula data natali die. I. 324. 325.
Cubiculariorum munus. I. 357.
Cuperus Gisb. laud. I. 376.
Cupido arundini adnixus. I. LVI.
Cupido cum Venere. I. LI.
Curatores Kalendarii Plebis. II. 289.
Cyathum in conviviis miniſtrantes pueri elegantes. I. 407.
Cybeles Magnae Deae pompa ſacra. I. 377. 378.

D

Datus Carolus Robertus Canonicus Florentinus laudatus. I. XXIII.
Dactyliothecae dedicatae in aedibus Deorum. I. XLIV.
De Agnellis Ludovicus Mantuanus Archiepiſcopus Coſentinus. III. 39. 42.
Decens Vir Clariſſimus inter primos Florentinos Chriſtianos: in eius domo hoſpes S. Ambroſius. III. 338.
Decreta tabulis, & columnis inſcripta. II. 5. 6.
Decreta Piſanorum in exequiis Lucii & Caii Caeſarum. II. 10.
Decuriae Equitum quinque ab Auguſto inſtitutae. II. 19.
Decuriones in Coloniis & Municipiis, eorum praeeminentia. II. 54. 55. 56.
Decuriones Colonici. II. 191. 192.
Decuriones in Coloniis creabant Seviros etc. II. 310. 312.
Decuriones omnibus Magiſtratibus praelati. II. 346.
Decurionum in Coloniis dignitas & auctoritas. II. 91.
Dedicare apud veteres. II. 312.
Dedicationes apud veteres. I. 320. 321.
De *dono*, & de *donis Dei* formula. II. 263.
Deius Io: Bapt. laud. II. 460.
Della Rena Coſmus laud. III. 311.
Delicati & delicatae. I. 40.
Delicium & Delicius vocatur puer. I. 314.
Delicium puella. I. 361.
Delicium, Delicatus, Delicata. III. 250.
Dens votivus ex aere. I. 460. 461.
Deorum ſigna cum oculis gemmeis, vel argenteis. II. 134.
Dextera fidei ſacra. I. LIV.
Diaconi apud Ethnicos. I. 392.
Diana eadem ac Luna iisdem ut Sol gaudet adpellationibus. I. 333.
Dies natalis quibus ſacris, pompa & cultu celebratus. I. 323.
Dii Somniorum immiſſores culti. I. 292.
Diogenes Sinopaeus. I. 73.
Diomedes Palladii raptor. I. LXXV.
Diplomata Patronis Coloniarum donata. II. 204.
Diptychorum cum ſacrorum tum profanorum Syntagma in lucem mox proferendum. III. 333.
Dirae contra Sepulcrorum violatores. I. 268.
Diſcobuli imago; diſci figura. I. LXII.

Diſpenſator Fiſci Frumentarii. I. 297.
Diſpenſatores in domo Auguſta & in privatis utebantur ſigillis. III. 140.
Dolia vinaria. III. 153.
Doloris formulae in Sepulcris. I. 343.
Doloris ac moeroris clauſulae adnotatae in Sepulcris. III. 33.
Domini navium. III. 93.
Domus aeterna dictum Sepulcrum. I. 445.
Domus aureae Neronis ſitus magnificentia, & ornamenta. I. 336.
Dona militibus pro praemio data. II. 63.
Donaria Deorum Faeſulis inventa. II. 103.
Donaria votiva in templis ſuſpenſa. III. 14.
Donaria templis facta. I. 12.
Donii Io: Baptiſtae Schedae. III. 302.
Donianae Schedae. III. 26.
Donianae Inſcriptiones Ant. II. XI. XII. XV.
Donius Ioannes Baptiſta laudatus. I. XXII. 434. II. 57. 114. 155. III. 311. auctor Schedarum Barberinarum. ibid. Collectanea veterum Inſcriptionum ab eo parata. ibid. & pag. XXII. vindex antiquitatum. III. 269.
Dormientes h. e. mortui. I. 49. 221.
Dragomannii Nerei Senatoris Flor. Sacellum. III. 357.
Dromonarchi qui. III. 92.
Duplares Claſſiarii qui. III. 62.
Duplares Milites Claſſis. III. 68.
Duumviri Coloniae Florentinae qui. III. 29.
Duumviri in Coloniis uti Conſules Romae. II. 311.
Duumviri Quinquennales in Coloniis. II. 98.

E longum valet duo EE. I. 162.
E. pro AE. I. 116.
Eborarius artifex. I. 367.
Eborea in navibus Deorum ſimulacra ad tutelam. I. 239.
Eboris magnum pretium apud veteres. I. 367.
Eccleſiae Florentinae vetuſtiorum monumentorum Syntagma. III. 354.
Educatio puerorum apud Graecos & Romanos. II. 114. 115.
Euhemerus Sacrae Hiſtoriae Scriptor. I. 43.
Evocati Auguſti a quaeſtionibus. II. 410. 411.
Evocati a Galba inſtituti. II. 29.
Evocati milites Claſſiarii. I. 237.
EI pro I. longo. I. 270.
Elementa tria in marmoreo anaglypho ſculpta. I. LXXVI.
Elogia ſive Inſcriptiones in honorem Virorum illuſtrium ex libris annalibus excerptae. III. 293. 294.
Epheborum nomina. I. 361.
Epigrammatum antiquorum liber Romae editus. III. 50. ſed non *primus*. ibid.
Epiſcopi curam ſacrorum Coemeteriorum habuere priſcis temporibus. III. 310. 311.
Epiſtulae Latinae. I. 82. 83.
Epulum datum ab his, qui munera obibant. II. 54.
Epulum quando datum. II. 240.
Equeſtris ordo in Municipiis, & Coloniis. II. 288.
Equi curſores victores, palmae eis datae. I. 38. 39. 40. eorum patria, nomina & dotes. ibid.
Equites ſingulares. II. 197.
Equitis ſingularis arma. III. 23.
Equitum dona & praemia ab Imperatoribus data. II. 63.
Equitum Singularium arma quae. I. 287.
Equorum, qui palmas in ſtadio vicerunt, nomina. II. 436. 457.

Et

Et ac *que* coniunctum in vetuſtis ſaxis. I. 8.
Etruriae Rectores. II. 369. 370.
Etruriae XV. Populi. II. 61.
Etruriae urbes quae. II. 221.
Etruſca Cluſinorum monumenta laudantur. II. 402.
Etruſca monumenta inſignia Arretii inventa. II. 319.
Etruſca lingua ignota. II. 222.
Etruſcae voces *Vol. Volturnia Volaterrae*. I. 28.
Etruſci ab Aegyptiis didicere modum ſculpendi Deos ſuos. II. 132.
Etruſci ab Aegyptiis, & Phoenicibus multa didicerunt. II. 283.
Etruſci augurandi periti. II. 281. 282.
Etruſci Hiſtriones. II. 371.
Etruſci Iovem *Tonantem* dixere. III. 288. 289.
Etruſci lyram in ſacris adhibuere. II. 112.
Etruſci militis figura Florentiae extat. II. 79.
Etruſci multa ab Aegyptiis didicere. II. 151.
Etruſci, quae Diis ornamenta tribuerint. II. 130.
Etruſci Romanam linguam amplexi matris nomen in Sepulcris adnotarunt. II. 429. & cognomen acceptum. 430.
Etruſci Saltatores. II. 112.
Etruſci ſcientia fulminum clari. II. 126.
Etruſci ſimulacra ſua litteris inſculpentes imitati ſunt Aegyptios. III. 24.
Etruſcis nota, & in uſu certamina Retiariorum, & Secutorum. III. 103.
Etruſcorum Haruſpicina. II. 80. 81.
Etruſcorum inventum faſces. I. 372.
Etruſcorum inventum radiata corona. I. LXXVIII.
Etruſcorum ludus Aſcolia ex priſco monumento. II. 111. 112.
Etruſcorum muſici ludi. I. LXXIX.
Etruſcorum potentia, & luxus. II. 84. 85.
Etruſcorum Sepulcra. II. 149. 150.
Etruſcorum Sepulcra Volaterris. II. XIV.
Etruſcum Sepulcretum Senis erutum. II. 76.
Exceptores, & Argentarii. I. 405.
Exedrae cum ſtatuis. I. 20.
Exſecrationes contra violatores Sepulcrorum. I. 268.

Q. FAbii Maximi elogium, eius geſta. Conſulatus. II. 241. 242. & ſeqq.
Fabrettus Raphael laudatus. I. XXI. XXIII. I. 387. III. 286. paſſim emendatus.
Fabri veteres in inſtrumentis artis ſuae nomen ſuum interdum adnotarunt. III. 143.
Fabrilia inſtrumenta ſculpta in priſcis marmoribus. I. 10.
Fabrorum Collegia in Coloniis. II. 97. 98.
Faces coronae, & cerei in inferiis. II. 10.
Factio Albata. I. 187.
Falconcinius Io: Eques. II. 151.
Falconerius Octavius laudatus. I. XXI. 271.
Falx data Saturno. I. 55.
Familiae nomen adnotatum aliquando priore littera nominis. III. 252.
Famulae Deorum Dearumque. I. 374.
Fantonius Io: Vincentius laud. I. 295.
Faſces Etruſcorum inventum. I. 372.
Faſtigium donatum viris claris. II. 206.
Faeſulani pedeſtrem ſtatuam Antonino Pio dedicarunt. III. 160.

Faeſulana antiqua monumenta, aqueductus, tubi plumbei, cippi. III. 15. 16.
Faeſulanorum tutelare numen Mars. III. 24. priſca monumenta, Deorum ſimulacra. III. 24. 25.
Faeſularum antiquitas: augures celebres. II. 78. 79. fulminum interpretes. 80, 81. Haruſpices, Augures, Aſtronomiae cultores. 82. eius urbis nomen celebre. 83. Colonia Romanorum facta a Sylla. 84. 85. 86. Balineum Faeſulanorum. ibid. Epiſcopalis ſedes. 87. Dii veterum Faeſulanorum, Ancharia. 88. 89. 90. 91. Collegium Fabrum. 91. 98. Decuriones Faeſulani. 91. Iovis templum. 117. Martis templum Faeſulis. 93. 99. 100. cum aheneo ſigno. ibid. cives Scaptia tribu cenſi. 94. 95. Duumviri Quinquennales. 97. 98. Augures. ibid. De Origine Faeſulanorum fabulae. II. 102. 103. Dianae cultores. 102. 103. item Mercurii. 103. Nympharum. ibid. Bacchi. 104. 105. Aſcoliorum ludi. 105. 106. Faeſulis olim multa eruta Sepulcra. 112. 113.
Fecialium munus. II. 442.
Federighiorum Flor. familia nobilis. II. 89.
Felix Epiſcopus Florent. interfuit Romano Concilio. III. 311.
Feminae gemmis ſe ornabant. I. LI.
Feminae Patronae Coloniarum. II. 209. dictae Matres.
Ferdinandus II. Etr. Mag. Dux laud. I. 367.
Ferentinorum Patronus L. Arruntius Stella. I. 66.
Feriae Latinae. I. 386.
Feriae Latinae a Romanis celebratae in Monte Albano. III. 285.
Ferre verbum Pontificale unde Feralia. III. 295. 296.
Feroniae Deae templum, Dea ſervorum; eius cultus origo. III. 14.
Feſta Claſſiariorum. III. 97.
Ficoronius Franciſcus laud. III. 30. 78. 88. 112. 282.
Fictiliariorum nomina in amphoris notata. III. 152. 153.
Fideles adpellati Chriſtiani. III. 324. 325.
Fiſcum Frumentarium. I. 346.
Fiton Anglus Muſei Medicei antiqua momenta deſcripſit. I. 67.
Flagellum, & ſenticam tenent Dii Aegyptiorum Averrunci. I. LXXXII. LXXXIV.
Flamines Romae Deae. II. 50. & Auguſtorum.
Florentia antiquis cuiuſcumque generis monumentis referta. I. XV. XXXI.
Florentia omnium ludorum, & certaminum ſtudioſa, ea quae fuerint, indicantur. II. 111.
Florentinae Coloniae antiqua monumenta. III. 312.
Florentinae Coloniae divini honores in natali die Auguſti etc. I. 317.
Florentini non Scaptia ſolum tribu, ſed etiam Arnenſi cenſi. III. 29.
Florentinorum Colonia, ad quam pertinet antiqua Tabula Florentiae in aedibus Rodulphiorum. III. 28. 29.
Florentinorum incuria complura antiqua monumenta periere. III. 38.
Florentinorum legatio ad Tiberium Caeſarem. I. 322.
Florentinum Collegium Auguſtalium & Plebs Vrbana. I. 301.
S. Florentinus Epiſcopus Cluſinus. II. 401.
Flores in votorum ſolutione adhibiti. I. 82.

Floribus delectari defunctorum animas credebant veteres. I. 341.
Florius Antonius Eques laudatus. III. 277.
Flumina cognomen dederunt. III. 11.
Fogginius Petrus Franciſcus laudatus. III. 313. 314. 325. 327. 328. & ſeqq. 332. 334. 338.
Folkes Martinus Reg.Soc.Lond. vice-Praeſes laud. III. 4. 5. eius opus de ponderibus & menſuris. Ibid.
Folii ſignum interpunctionis genus in lapidibus ſcriptis, & in muſivis operibus. I. 345.
Fontaninius Iuſtus Archiep. Ancyr. laud. I. 35. 415. II. 110. 263. 459. De Donis Dei. ibid.
Fontes Cluſini celebres. II. 405.
Fontinalis Deus. II. 57.
Fontii Bartholomaei Codex. II. 266.
Forenſes ambages veteribus inviſae. I. 195. 196.
Formicae Cereri ſacrae. II. 151. 152.
Formulae antiquae in Sepulcris. I. 206.
Formulae dedicationis Sepulcri. I. 565.
Foroiulianenſis. I. 251.
Fortuna alata, & galeata ſculpta in gemma. I. LXVII.
Fortuna Etruſcorum, Genius Natalis. II. 150. 151.
Forum ornatum ſtatuis virorum illuſtrium. II. 268.
Foſſarii apud Chriſtianos. I. 251.
Frederich Carolus Anglus laud. III. 143.
Fronto Aemilius, vir Conſularis. II. 339. 340.
Frumentarii Legionarii. III. 37.
Fugitivi ſervi. II. 146.
Fulguriatores Etruſci. II. 80. 81. 82.
Fulmina dia, diurna, & nocturna. II. 82.
Fulminibus tributae alae. II. 81.
Fulminum interpretes Etruſci. II. 80. 81.
Funus, locus ſepulturae, & laudatio viris optime meritis abſque impenſa data. II. 61.
M. Furii Camilli Dictatoris geſta. I. 96.
Fuſcina, & gladio uſi ſunt Retiarii. III. 100. 101. 102.

GAbino ritu immolatae hoſtiae in inferiis. II. 10.
Gaddiorum Muſeum laudatur. I. XXXIV. eius auctor indicatur. II. 109.
Galaſſius Alphonſus laudatus. II. 185.
Galeae Heroum ab Homero deſcriptae. I. XLIII.
Galeae veterum cornibus munitae. I. LIII.
Galeae veterum inſcriptae. eum anulis, & auriculis. I. LXXVI.
Galeria Tribu cenſi Piſani. II. 18.
Galeria Tribus Piſanorum. I. 293.
Galeffius Franciſcus M. laud. III. 278.
Gallii Angeli Comitis Patricii Florent. Villa. III. 108. 113. 114. 115.
Gaza, Ione quoque adpellata. I. 270. 271.
Gazenſium numi egregia Cl. Salvinii explicatio. II. 270. 271.
Gemmae inter donaria Deorum. I. XLIV.
Gemmae ſculptae donatae athletis. I. LXVI.
Gemmarum luxu ſe ornabant feminae. I. LI.
Gemmarum Scalptores celebres. I. XXXIX.
Gemmis ſuis antiquis Laurentius Medices nomen ſuum inſculpendum curavit. III. 47.
Geniae defunctorum Deae. I. 194.

Ge-

Geniarii Artifices. II. 352.
Genii Caeſarum thure & vino ad epulas invitati. I. 322.
Genius cum Diis Manibus confuſus. I. 359.
Genius Magnus, & Sanctus vocatus. I. 235.
Genius Montis Caelii quomodo ſculptus. I. 185. 186.
Genius Plebis. III. 31. 32.
Genius Natalis quibus honoribus divinis cultus. I. 323.
Genius vivis, & defunctis tributus. Genius ſingulis bonus & malus. I. 193. 194.
Gentiles qui eſſent. III. 337.
Getae nomen abraſum in monumentis odio Caracallae. I. 7. 23. 25. 381.
Ginorii Caroli Marchionis domeſticum Sacellum. III. 356.
Ginorius Carolus Marchio, Senator, & Eques Patr. Flor. laud. III. 152.
Giraldii Ioannis Equitis Sacellum domeſticum. III. 356. 357.
Gladiator galeatus. I. LXII.
Gladiatoriae teſſerae. II. 448. 449.
Glandes plumbeae inter arma militaria, eaedem inſcriptae. III. 57.
Gorius citatus a Salvinio. I. LXXIV.
Gothofredus Franciſcus laud. I. 66.
Graeci ab Aegyptiis linearem picturam, & ſculpturam didicere. I. LXX.
Graecos Homerus nullo communi nomine adpellat, ſed nunc Danaos, nunc Achivos. I. 130.
Graecula veſtis, quae. III. 11. 12.
Gratiae venuſtatis Deae. I. LIII.
Gratiis iunctae Nymphae & Diana. II. 58. Silvanus & Hercules, item Muſae & Fontis Genius, ibid.
Gruteri Iani Theſaurus. I. XX. laudatur, quo pacto emendatior & copioſior in lucem prodire poſſit. ibid.
Guadagniorum Marchion. Muſeum. I. XXXV.
Guarnaccius Marius Praeſul laudatus. III. 268.
Guazzeſius Laurentius Eques D. Steph. laud. III. 360.
Gubernator Claſſis caligatus. III. 65.
Gubernator navis. I. 247. aſtrorum ſcientia peritus. Ibid.
Gubernatores navium. III. 91.
Gudius Marquardus laudatus. I. 407.
Guicciardinius Franciſcus Comes laudatus. I. XXX.
Guicciardinius Petrus Nob. Flor. antiquitatum ſtudioſus Collector. II. 444.
Guidiis ex Comitibus Ioannes laud. III. 27.
Gymnaſium Graecae, & Latinae linguae Neapoli. II. 336.

H. aſpirationem ſubtrahebant nonnumquam veteres. I. 367.
H. indigitata duobus II. I. 162.
Hadrianus Caeſar Caſſiae viae inſtaurator. II. 426. 427.
Hadrianus Viam Caſſiam a Cluſinorum finibus Florentiam perduxit. I. 302.
Hagenbuchius Io: Gaſpar Tigurinus laud. III. 116. 145. 146. 319.
Hammonibus ornatae arae item Gorgone, & aquilis. I. 192. 193.
Harmoniaci claſſium. III. 58. 59. 60. 92.
Harmonica modulatio in navibus. III. 60.
Harpocrates cum ſitula. III. 12.
Harpocrates in marmoreo capitulo columnae ſculptus. II. 2.
Harpocratis imago in annulis ſculpta & geſtata a Romanis. I. LXX.

Ha-

Haruſpices apud utramque Claſſem Romanorum. III. 97.
Haruſpicina ab Etruſcis ad Romanos tranſiit. II. 80. 81.
Haruſpicum monitu templa, arae, & ſigna Deorum dedicata, & refecta. II. 92.
Hebraeorum Sepulcreta hodierna. II. 36.
Heinſius Nicolaus Ovidii Cod. XX. in Laurentiana contulit. I. 454.
Herba quae Nymphis ſacra. II. 58.
Herculei ſcyphi emblemata illuſtrata. II. 134. 135.
Hercules Aſtronomiae peritiſſimus. I. LIII.
Hercules Athletarum Deus & Genius. II. 135.
Hercules comes Silvani. I. 122.
Hercules Conopius. II. 152.
Hercules convivalis; conviviorum praeſes. II. 136. Menſarum Genius. 137.
Hercules cur Index dictus Athenis. I. 292.
Hercules cur Somnialis dictus. I. 292.
Hercules Iulianus. I. 185.
Hercules malorum depulſor. II. 137. Bibax eius ſcyphus. 138.
Hercules Muſagetes cum cithara. I. LIII.
Hercules Pollens Athletarum Deus. I. 44.
Herculi cratera dedicatum. III. 165.
Herculis corona oleaginea. I. LVI.
Herculis Pomarii ſimulacrum. II. 242.
Herculis ſedentis ſignum. I. L.
Herculis ſtatua marmorea Lyſippi opus Florentiae. II. 135.
Herculis Somnialis Collegium Sodalium Piſis. II. 24.
Heroum animae Iudicibus apud Inferos praeſentatae. I. 120.
Hiperbiorum feſtum. II. 9.
Hiſpania quomodo ſculpta. I. LIX.
Hiſtoria Hierarchiae Eccleſiaſticae ex veruſtis Chriſtianis lapidibus. III. 333.
Hiſtriones Etruſci. II. 371.
Hiſtriones & Ludiones. II. 177.
Honorii & Conſtantii Conſulatus. III. 319.
Honoris & Virtutis aedes. II. 252. 253.
Hormiſda Papa quibus conceſſerit ſepulturam in Baſilica S. Petri. III. 336.
Hortatores navium. III. 92.
Hoſpitalis Patronorum teſſera fixa in eius domo. II. 385.
Hoſpitalis tabula in domo Patronorum poſita. I. 66.
Hoſpitia iuxta balnea conſtituta. II. 405.
Holſtenius Lucas laudatus. I. 126.
Hoſtiae mactatae in inferiis atri coloris; victimae infulis caeruleis infulatae. II. 10.
Hoſtiarum caput ſuperne elatum in ſacris Deorum Superum. I. LXIV.
Hypogaeum quid ſit. I. 228.
Hypogaeum Sepulcrum quale. In hunc modum Sepulcrum Chriſti Domini. I. 384.

I. aliquando ſubtractum, aliquando additum in nominibus. II. 123.
I. genitivis interdum additus, interdum demtus. II. 66.
Ianus Laſcares a Laurentio Medice ad conquirendos antiquos Codices miſſus. III. 47.
Iatraliptarum officium in balneis. I. 233. 348.
Iavellus mons. II. 127.
Ildebrandus Epiſcopus Florentinus exſtruxit & dedicavit Baſilicam S. Miniatis Mart. III. 310. 311.

Ilua inſula. II. 168.
Illuſtris titulus quibus datus. I. 262.
Immortalem animam credidere Ethnici. II. 119.
Immunes Liberti. III. 244.
Incendiis exſtinguendis quae inſtrumenta adhibita. II. 195.
Infantes mortui a die rapti dicuntur. I. 352.
Infantium mors. II. 32. 33.
Inferiae cum melle, lacte & vino. I. 365. 366.
Inferiae cur ita dictae. III. 295. 296.
Inferiae factae fuſis urnis lactis, mellis & olei; cum cereis, facibus, & coronis. II. 10.
Inferiae togis pullis celebratae; ara conſtituta; bos & ovis atri coloris, infulis caeruleis infulati. II. 10.
Infernales ſedes, domus Ditis. I. 120.
Inſcriptiones antiquas exſcribere haud facilis negotii eſt. I. XIII. XIV. XVII. XVIII. XIX.
Inſcriptio Etruſca & Latina. II. 297. 298.
Inſcriptiones Graecae & Latinae. I. 373. 375. 377.
Inſcriptiones Sepulcrales Dialogicae. I. 370.
Inſignia familiarum in velis apud Romanos. I. 114.
Inſignia navium. I. 239.
Inſtrumenta lignaria fabrilia. I. 277. 278, item ſculptoria. Ibid.
Inſulae Baleares. II. 47. 50.
Inſulariorum officium. I. 362. 363.
Inſularum frequentia Romae. I. 409.
Interpunctio veterum. I. 172.
Invitati Genii Caeſarum ad epulas. I. 322.
Invitatores ſervi qui. III. 132.
Invitatoris liberti officium. I. 195.
S. Ioannes Gualbertus. III. 344. Crucifixi imago quomodo ei caput flexerit. III. 345.
S. Ioannis Baptiſtae cultus tota Italia, quando. III. 313.
Ioannis de Medicis ſepulcrum. I. 403.
Ioannes nomen quo Chriſti ſaeculo impoſitum Chriſtianis. III. 313. 322. 323.
Iovi bovem marem in Capitolio immolare. II. 160.
Iovi Latiali feriae celebratae apud Albanos. III. 285.
Iovis caput aheneum Senis inventum. II. 59.
Iovis cognomen *Tunni* elucidatum. III. 288.
Iovis cognomenta alia dilucidata. III. 289.
Iovis Piſtoris ara. I. 371.
Iovis Serapidis templum Florentiae. III. 312.
Iſelaſtica certamina. I. 234.
Iſidis cultores raſo capite. I. 375. 376.
Iſidis marmoreum ſimulacrum cum oculis e chalcedonio, eius imago, ornatus. I. LXXXII.
Iſidis ſacra a feminis frequentata. I. 375.
Iſidis ſignum Faeſulis inventum. II. 117.
Iſidorus Praefectus Praetorio & Conſul Ordinarius. III. 329. 330.
Iſis bene aurita, capite velato & tutulato. I. LXXX. & LXXXI.
Iſis *Bona*, *Obſequens* dicta. I. 81. 82.
Iſis cum Neptuno communem aram, templum & lucum Ravennae apud Claſſem habuit. III. 85.
Iſis Dea Caſta dicta: cultores a Venere abſtinebant. I. 376.
Iſis Dea Nilotica dicta. I. 373. 375.
Italorum antiquorum barbaries. II. 121. 122.
Iucundi Fratris Codex. II. 263.

Eiuſ-

Eiusdem Collectio Inſcriptionum ant. II. 11. III. 38.
Iulia Domna Septimii Severi uxor, mater Caſtrorum dicta. I. 7.
Iulia Severi dicta nova Ceres. I. 123.
Iuliana Sancta & pia femina Florent. Baſilicam Ambroſianam exſtruxit. III. 349.
Iunius Ruſticus Praefectus Vrbi imperante M. Aurelio. III. 7. 8. 275.
Iuno culta ab Etruſcis. II. 50.
Iuno Lanuvina. II. 198.
Iuno Natalis culta a feminis. I. 323.
Iupiter Defenſor, ſive Depulſor. II. 116.
Iupiter in marmoreo capitulo columnae ſculptus. II. 2.
Iupiter Piſtor. II. 124.
Iupiter Sabatius, eius cultus in Etruria. II. 50. 51.
Iupiter Summanus a Piſtorienſibus cultus. II. 126.
Iupiter *Tanarus*. III. 288. 289.
Iurabant qui Auguris, & Conſulis dignitatem obibant. II. 282. item milites. Ibid.
Iurati ad ſacra Etruriae qui. II. 280. 281. 282. 283.
S. Iuſtinus quo tempore martyrio coronatus. III. 275.
Iuvenes comparati floribus. I. 193.
Iuvenes flores, floſculi adpellati. I. 371.
Iuventa Dea a Romanis culta. III. 151.

KAlendaria Domus Auguſtae. II. 23.
Kalendaria in Coloniis, & Municipiis. II. 23.
Kalendarii Curatores in Municipiis & Coloniis. II. 345.
Kalendarium Florentinor. II. 23.
Kalendarium vetus. II. 7.
P. Kircherius Athanaſius laudatus. I. xxxv.

L. geminare mos apud veteres. I. 198.
Laconicorum ſtructura rotunda ſeu octagona. III. 189.
Laconicum Romanum. III. 202. 203.
Laconicum ſive Sudatorium Piſanum deſcriptum & illuſtratum. III. a pag. 185. ad 232.
Lacrymatoria Sepulcrorum. I. 380.
Lambertinius Pont. Opt. Max. Benedictus XIV. laud. III. 350.
Lamius Ioannes laud. III. 346. 348. 367.
Lampadarii ſervi, qui. III. 133.
Lampades votivae. II. 49.
Lanificio addictae feminae Romanae. I. 441.
Lapides antiqui in calcem redacti. II. 212.
Lapides coronati in triviis. I. L.
Lapidum acervi in honorem Mercurii Vialis. I. L.
Lapidum menda, & fabrilia errata. II. 259. 260.
Lapidum antiquorum fures. III. 301. 302.
Laqueus ſculptus in Sepulcris, quid notet. II. 316. 317.
Lares & Genii Caeſarum culti, & caeſis victimis. I. 322.
Lares oculis non raro clauſis ſculpti, cur. II. 134.
Larium Deorum ſigna. II. 130. 131. 132. in menſis adhibita. Ibid. Lares bullati 130. eorum ſymbolum ignis. Ibid. primum ſigna e ligno, deinde ex aere: in aediculis repoſita. 133.
Lars, Lartes. II. 371.
Larva index mortis in conviviis veterum adlata. III. 20.
Latini lapides litteris Graecis expreſſi. I. 433.
Lavinates Laurentes. II. 198.
Laurentius Medices antiqua colligit monumenta. II. 59. 122.

Antiquitatum cultor eximius. III. 46. eius numiſma. 48.
Lecticae in uſu apud veteres: Lecticariorum officium. I. 358.
Lectiſternia poſita ante ſtatuas Caeſarum natali die. I. 325.
Lectorum in Eccleſia Dei inſtitutio & munus. III. 332. 333.
Legatorum munus. II. 165. 166.
Legio IV. Scythica. II. 61.
Legio XI. Claudia, Pia, Fidelis. I. LIX. LX.
Leo Etruſcus ex porphyretico marmore. II. 105.
Leo X. antiquorum operum admirator & cultor. III. 49. 50.
Leopoldus Medices Cardinalis laudatus. I. 7. 66.
Lerius Dominicus. II. 103.
Lethieullier, Anglus vir nobiliſsimus laud. III. 183.
Libationes in honorem Deorum in conviviis. II. 136.
Libelli redditi per Legatos Imperatoribus Aug. II. 10.
Liberti apud Romanos Medicinam faciebant. I. 451.
Liberti quando heredes. II. 64.
Libertorum ob manumiſſionem gratus animus. I. 336.
Libertorum dona & vota pro dominorum ſalute. II. 50.
Libraria ſerva. I. 441.
Librarii & Librariae Servae. I. 397.
Liburnae naves. I. 127. 130. 245. 246. unde nomen. Ibid.
Liburnarum nomina. III. 78.
Licinianae Baſilicae ſitus. III. 81.
Licinianum Etruriae oppidum. II. 274.
Linearis caelatura & pictura apud Aegyptios omnium antiquiſſima. I. LXX.
Lippius Aſcanius Eques laud. III. 169.
Litterae e Graecia in Latium adlatae. I. 7.
Litterae labiales facile commutantur apud veteres. I. 155.
Litterae punctuatae. II. 146.
Littorales Dii. III. 97.
Liviae Aug. Libertorum Sepulcretum. II. XI.
Loca religioſa cippis definita. III. 265. 266.
Locus purus & religione ſolutus. I. 88.
Locuſta Cereri ſacra. II. 151. 152.
Longinus de ſublimi genere dicendi verſus ab Ant. Franc. Gorio. I. 171.
Langobardi cultum Praecurſoris Ioannis amplificarunt tota Italia. III. 313. 314.
Lotinus Franciſcus laud. III. 185. 193.
Lotus Nilotica. I. LXXXV.
Lucifer Veneris Stella. III. 58.
Lucifero, ſeu Phoſphoro adſimilati pulchri iuvenes. II. 31. 32.
Lucernae in Saturnalibus dono miſſae. I. 222.
Lucius Caeſar numquam Pontifex Maximus fuit. II. 277.
Lucius Ioannes Praeſul laud. III. 34. 35.
Luculli elogium, geſta, & triumphus. II. 255. 256. & ſeqq.
Ludi Liberales. II. 110.
Ludi Maritimi. III. 98.
Ludi Scaenici & Circenſes intermiſſi in inferiis Caeſarum. II. 10.
Ludi Sabini in honorem Neptuni. III. 98.
Ludi Scaenici cum acroamatibus. I. 126. 130.
Ludimagiſtrorum munus. I. 124.
Ludiones Etruſci. II. 132.
Ludus hominum in ſaccis incluſorum. II. 111.
Ludus in honorem Vulcani & Neptuni. III. 98.
Lumina in ſacrificiis nocturnis adhibita. II. 49.
Luna dicta Anna perenna. I. 186.

Lu-

Luna Etruſcorum urbs, portu inſignis. II. 50.
Lunenſia marmora. I. 32.
Lupa lactans pueros deductae coloniae ſymbolum. I. LIX.
Lupius Antonius M. Presbyter Soc. Ieſu laudatus. III. 321.
Lyra in feſtis Dionyſiacis adhibita. II. 107.
Lyra in ſacris adhibita, etiam ab Etruſcis. II. 112.
Lyrae ornamenta taeniae, ſeu vittae. I. XL. figura XLI.

M Et N. in vetuſtis ſaxis frequenter praetermiſſa, in vetuſtis Codicibus in fine verſuum ita notata ~. I. 176.
M. frequenter omiſſa in ſcriptis antiquis lapidibus. III. 54.
Mabillonius P. D. Ioannes laud. I. 83. III. 2.
Macci qui apud veteres. II. 177.
Maceria Sepulcri quae. I. 232.
SS. Machabeorum nunc S. Felicitatis Eccleſia privilegiis aucta. III. 340. 341. 342.
Machinator qui. I. 278.
Macnamara Ioannes laud. III. 295. 301.
Maecenas artem docuit ſcribendi per compendiarias notas. I. 349. eius indicatur patria, honores. II. 271. 272. 273. 274. 275.
Maenades in Orgiis caput iactantes. I. LV. LXXVII.
Maffeiorum ſtatua Etruſca Volaterris. II. 150.
Maffeius Eques laud. I. XLI.
Maffeius Marius Volaterranus, Epiſcopus Aquinas Romanae Academiae parens & princeps. III. 50.
Maffeius Scipio Marchio laudatus. I. XV. XVI. XXVIII. 5. 83. 102. 276. III. 70. 71. 72. 76. 79. 114. 115. emendatus. 115. 116. 149. 281. menda eius in deſcriptionedum. Ibid. 362. 363.
Magiſter Chori in navibus. III. 60.
Magiſtri navium. III. 92. 93.
Magiſtrorum Vici ſacra Statae Matri. III. 108. 109.
Magliabechiana Bibliotheca. III. 38.
Magliabechius Ant. laud. II. 103.
Malvaſia Carolus Caeſar Comes laudatus. I. XXIV. 134.
Manii Valerii Maximi elogium. II. 235. 236.
Mamilius Tuſculi Dictator. III. 136.
Manipularius miles. I. 244.
Manium Deorum arae ſecus vias cur poſitae. II. 35.
Mannius Dominicus Maria laud. II. 266. III. 139. 140. 175. 312.
Manſius Baronii editor & illuſtrator laudatus. III. 329.
Manumiſſi Liberti catenas Saturno & Laribus donabant. I. 336.
Manumiſſi ſervi nomen domini acquirebant. I. 369.
Manumiſſionis onera. II. 50.
Marciae aquae tubi. III. 281.
Mareſcottius Dionyſius Senenſis laud. I. 67. 68.
Mariae Virginis Imprunetanae imago. II. 130.
Marianius Laurentius laud. I. 264.
Marianius Franciſcus eius opinio exploſa. II. 281. 299.
C. Marii elogium, res geſtae, Conſulatus. II. 248. 249. & ſeqq. eius tropaea. 254.
Maritimorum lapidum Sylloge. III. 70.
Marmius Ant. Franc. Eques laud. I. 70. II. 11. 263. 264. III. 38. 312. 315.

Mars

Mars Faeſulanorum tutelare Numen. III. 24.

Martinius Roſſus Antonius laudatus. I. 453.

Martis cultores priſci Florentini & Faeſulani. II. 100.

Martyriorum inſtrumenta in tumulis ſculpta. III. 357. 358.

Martyrologii Florentini editio. III. 353.

Maſſaeus Barthol. S. R. E. Cardinalis laud. II. 434.

Maſſonus laudatus. III. 318.

Materiare & materiator negotiari. I. 278.

Matrimonii exacti anni notati in Sepulcris. I. 382.

Matronae Coloniae Piſanae ſublugentes in exequiis Lucii Caeſaris. II. 10.

Maior & minor in feminis differentiae cauſa. I. 421.

Medea Aeſonem exanimem ferens. I. LXXVIII.

Medicae feminae apud veteres ſunt Obſtetrices. I. 404.

Medicei Principes veterum monumentorum ab interitu vindices. III, 49.

Mediceorum Principum Bibliotheca & Muſeum. III. 46. 47.

Medices Coſmus & Laurentius laudati. III. 311.

Medici ad ungendum in balneis adhibiti. I. 348.

Medici apud Romanos Liberti. I. 451.

Medicis caruere primum Romani; mox Medici plures Liberti. I. 84.

Medicis neceſſaria aſtronomiae ſcientia. I. LVII.

Meditatio Muſae tributa. I. XLVIII.

Meduſae caput, favorabile veterum amuletum. I. LI.

Meius Io. Michael Medicus laud. III. 169.

Meleagri fabula. I. 102.

Melpomenes imago. I. LXIX.

Menſa feralis cum epulis ſculpta in Sepulcris. II. 23.

Menſae convivales ornatae ſignis Deorum Larium. II. 132.

Menſium nomina omiſſa in titulis. I. 431.

Menſores qui. II. 148.

Mercurio ſacrum donarium. II. 103.

Mercurius Vialis. I. L. gregibus praeſes, eius in honorem acervi lapidum. Ibid.

Meſitica Aegyptiorum ſimulacra. I. LXXX.

Meſſii Romuli Faeſulani epitaphium. II. 120.

Metaſtaſius Petrus laud. III. 359.

Milites Claſſiarii coniuges & libertas ſecum habebant. III. 69.

Milites Duplares Claſſis. III. 68.

Milites infimi ordinis. III. 271.

Milites honeſtam miſſionem conſecuti. II. 29.

Milites ſuſcepta honeſta miſſione aras pro gratiarum actione Diis dedicabant. III. 151.

Militum patria expreſſa in ſaxis. II. 27. item ſtipendia.

Mimi apud veteres. II. 175. 176.

Minerva Muſica. I. LIII.

Minerva tutela navis claſſis III. 68.

Minervae Bellatricis habitus. I. XLIII.

S. Miniatis Baſilica Florentina a quo exſtructa & dedicata: eius Coemeterium. III. 310. 311.

S. Miniatis civitas. II. 178. 179.

Miniſtratores ſervi in tricliniis. I. 62.

Miſenatium Caſtra in colle Exquilino. III. 81. 82.

Miſenatium Claſſis. II. 182.

Miſeni Claſſis Romanorum. III. 70.

Miſenum, ubi Claſſis Romana. I. 237. 238.
Miſſio honeſta militibus veteranis data. I. 69. 70. 257.
Miſſio honeſta data militibus veteranis a Galba. I. 257.
Miſſione honeſta quando donati Claſſiarii. III. 94.
Miſſionis honeſtae tabulae. II. 9.
Mithrae imago. I. LXIV.
Mithrae Dei cultus; eius origo. I. 112. 113. eius Sacerdotes, Antiſtites. Ibi.
Mithrae myſteria, & Perſicus gradus. II. 284.
Modii Romani menſura XXV. librarum tritici. I. 263.
Modius Romanorum ex aere. III. 1. 2. 3.
Moenia Cluſina. II. 402.
Monachi Deo ſervientes. I. 236.
Monaſteria Virginum Florentiae. III. 342.
Montanius Comes Franciſcus laud. I. 4.
Montanorum Cohors. I. 336.
Montfauconius Bernardus laudatus. I. XXI. 11. 374. 384.
Monumenta antiqua urbium decora ſunt. II. 121.
Monumenta priſca Romanorum Romae everſa ac peſſum data. III. 39. 40. 41.
Monumenta publica in aedibus Deorum condita. I. 261.
Monumentum inter & ſepulcrum quod diſcrimen. I. 379.
Moriones Cinaedi. II. 176.
Mortis cum ſomno ſimilitudo. I. 384.
Mortis de morte triumphus in gemma expreſſus. I. 456.
Mortis recordatio in conviviis veterum ingeſta. III. 20. 21. 22.
Mortuis benefacere oportet. I. 191.
Mozzius Marcus Ant. Canonicus Flor. laud. III. 353.
Muliebria inſtrumenta ornatoria. I. 10.
Mulieres Vicanae Sacra Bonae Deae facientis. III. 109. 116.
Mulſum datum natali die. I. 324. 325.
Munatia familia Florentina. III. 10.
Munera tum ſacra, tum publica qui obibant; vota Diis nuncupabant. II. 54.
Muratorius Ludovicus laudatus. I. 268. III. 112. 115. 116. 150. 174. 175. 176. emendatus. 282. 288. 293. 312.
Murcia Dea. II. 236.
Mures Teucris infenſi. I. 445.
Muri Arretii & Mevaniae laudati. II. 220.
Muſa lyram pulſans. I. XXXIX. XL.
Muſa meditatrix. I. XLVII.
Muſae nomen datum feminis. I. 269. 270.
Muſea veterum ornata ſtatuis illuſtrium virorum. II. 266 269.
Muſei Florentini opus. II. XII.
Muſei Medicei Antiquitatum deſcriptio. I. 67.
Muſeum Academiae Cortonenſis. III. 19.
Muſeum Anſideorum Peruſiae. III. 131.
Muſeum Baccium Arretii. II. 233.
Muſeum Bucellium laudatum. II. 426.
Muſeum Card. Albani. II. 192.
Muſeum Comitum e Gherardeſca celebre. I. LXVI. II. 132.
Muſeum Nicolinium. III. 118. 121.
Muſeum Riccardium laudatur. I. XXIIII.
Muſica Heroes delectati. I. LIII.
Muſis ſacra facta. I. XLVI. & ſeq.
Muſivo opere picti parietes & pavimenta. I. 154.
S. Muſtiola Virgo & Martyr Cluſina; eius Sepulcrum, item Mar-

Martyrum Coemeterium. II. 421. 422. 423. 424. I
Myrmiliones. III. 160.
Myron egregius Sculptor. I. 271.
Myrothecium muliebre. I. 212.
Myrrha condiebant vinum lautiores. II. 380.
Myſteria Bacchi apud Etruſcos. II. 283. 284.
Myſteria Iſidis & Cereris. I. 375.

NAni homines magno cum viretro. I. LXXXV.
Nardius Ioannes Medicus laudatus. I. XXXV. 273. 274. 298. II. 113.
Nardius Innocentius Nob. Cluſinus. II. 402.
Natali ſuo qui mortui ſunt. I. 250.
Natalis dies Caeſarum quibus honoribus & feſtis celebratus. I. 324. II. 7.
Natalis dies Auguſti, Liviae & Tiberii Caeſ. I. 319. 320.
Nationes militum Claſſiariorum. III. 96.
Natus in ſaxis notatur. II. 304.
Navalis militiae hiſtoria notitit ex lapidibus. I. 236.
Navarchi qui. III. 91.
Navium Miſenenſium & Ravennatenſium nomina vide in Indice Cap. VII.
Nautarum Claſſiariorum nomina. I. 254.
Navalia Piſanorum. II. 25.
Neapolitanum vetus Gymnaſium in quo Litteris Graecis & Latinis iuvenes inſtituebantur. II. 336.
Nemeſis Deae poteſtas. I. LXII. 157. II. 89.
N rei imago. I. XLIII.
Nereides Nymphae. I. XLIII. XLIV.
Nero Caeſar uſus veſte regia Graecula. III. 11. 12.
Neronis aurea Domus ubi ſita; eiuſque magnificentia. I. 336.
Nicerta vicus apud Apameam Syriae. III. 323.
Nicoliniorum Marchionum Muſeum. I. XXXV. qui eius auctor. Vide XXXV. XXXVI.
Nicolinius Antonius Marchio Abbas laud. III. 173.
Nicomedis Medici Sepulcrum. III. 127.
Nili animalia ſculpta in anaglypho. I. LXXXV.
Nilopolis Aegypti. III. 324.
Nimbus ornamentum capitis & apud Ethnicos. I. LXXVIII.
Nomen Scalptorum in Gemmis primus adnotavit Cl. Andreinius. I. XLIII.
Nomenclatoris ſervi officium. III. 31.
Nomina e nomine urbium deſumpta. II. 305.
Nomina male ominata non impoſita viris & feminis. II. 39.
Nominum etyma, quae apud Graecos non invenitur a Barbaris petenda. I. 332.
Nonagenarii milites Claſſiarii, qui. III. 61.
Noriſius Henricus vindex antiquitatum ſtudioſiſſimus. II. 136. laud. I. 258. II. XIII. 3. 6. III. 214. 271.
Nortia Dea Etruſcorum. I. 329. 330. II. 150.
Nubes ut Deae invocatae a Socrate. I. LXXVII.
Numina, quae ſomnia immittere credebantur. I. 292.
Numiſmata Imperatorum Caeſarum & Auguſtorum Romae primum edita, ſub Leone X. P. M. III. 50.
Nummorum aureorum pondera. III. 6.
Nummularii qui. I. 405.
Nuptam novam exhibet pictura in Hortis Aldobrandinis. III. 82.

Nutricii & Nutritores, qui. II. 114. 115. Nutricius. 142.
Nutrix & Nutrices. II. 141.
Nymphae Fontinales. I. 47. 48.
Nympharum cultus apud antiquos. II. 56. cognomina. 57.
Nympharum ſimulacra quae. II. 57. 58.

O priſcis pro OY. I. 73.
Obeliſcus parvus Aegyptius Florentiae, ubi nam. I. xxxv.
Obſtetrices Medicae. I. 404.
Oceanus cur Pater Deorum. I. xliv.
Octogenarius Claſſis. III. 66.
Ocularii Fabri. I. 407.
Oculos ſtatuis reponere mos Aegyptiorum. I. lxxxiii. I. 407.
Officia minora primum, mox maiora in ſaxis enumerata. III. 84.
Officinae fictiliariae, & eorum inſignia. III. 152. 153.
Officinae vaſculariae Arretii. II. 320. 326. earum notae. Ibid.
Oleaſtro coronati victores in Olympicis. I. 185.
Olea & unguenta quae in balneis adhibita. III. 211. 212.
Oliverius de Abbatibus Hannibal laudatus. III. 59. 60. 77. 156.
Ollarum ad oleum & unguenta figura. I. 155.
Ollae continuae & continentes in Sepulcris. I. 437.
Olympicorum ludorum victores quae praemia & honores conſequebantur. I. lxvi.
Opellius non Opelius ſcribendum. III. 282.
Ophialtes primus Sacra Muſis fecit. I. xlvi. & ſeq.
Opificum adclamationes. III. 139.
Opſonatoris officium. I. 234.
Optio miles. I. 241.
Optiones Claſſiarii. III. 93.
Optiones in militia qui. II. 62.
Orantes Ethnici in templis quo ritu. II. 49.
Oratorum & Philoſophorum geſtus. I. lxiv.
Ordo in Coloniis & Municipiis ſunt Decuriones. II. 210. 211.
Orlendius Franciſcus Dominicanus laud. III. 344. 349. 353.
Orientem reſpiciebant qui ſacra faciebant. II. 49.
Ornamenta muliebria in Sepulcris ſculpta. II. 101.
Ornatores, & Ornatrices Deorum. III. 107.
Ornatoria muliebria inſtrumenta, quae. I. 391.
Ornatoria muliebria inſtrumenta in cippis ſculpta. III. 18. 19. 20. 26.
Ornatrices feminae, quae. I. 390. 391.
Ornatrices feminae Dearum. III. 107.
Oſſuaria defunctorum. I. 227. III. 135. 136.
Oſtienſis Coloniae templa & aedificia praeclara. I. 434.
Oſtienſis Colonia. III. 366.
Oſtienſium Coloniae Magiſtratus. I. 309. 311.
Otus primus ſacra fecit Muſis. I. xlvi. & ſeq.

PAedagogorum officium. I. 83.
Paedagogorum cura. I. 365.
Paedagogorum munus. I. 357. 358.
Pagius emendatus. II. 401.
Pagnius Ioannes Piſis Medicinae Profeſſor laudatus. I. 7. 76. Idem antiqua monumenta in Africa inveſtigavit. III. 121.
Palaeſtrae Magiſtri. I. 417.

Palaeſtrae Vnctores. I. 234.
Palaeſtritae munus. I. 367.
Palma pro praemio data Retiariis & Secutoribus. III. 103.
Palmerii Matthaei Piſani Chronicon MS. II. 266.
Pandectarum Flor. collatio a Breckmanno & Salvinio facta. I. 412.
Panis, qua ſpecie uſi veteres. II. 145.
Panſophia Decentis V. C. uxor. III. 338. Vide *Decens*.
Pantomimorum artes. II. 173.
Papavera tributa Bono Eventui. I. LXVIII.
Papinius Ioannes Presb. laud. I. 311.
Parcarum arbitrio vitam hominum pendere veteres dixere. I. 356.
Parcae raptrices puerorum. I. 421. 422.
Parcae ſculptae in Sepulcris. I. 447.
Parentales libationes. I. 380.
Parentalia in honorem Caii & Lucii Caeſarum quo ritu a Piſanis celebrata. II. 4. 5. togis pullis celebrata. 10.
Paſtophorae Iſidis. I. 375. 376. 377.
Paſtophorii forma. I. 375. 376. 377.
Paſtorum habitus. I. LIII.
Patellae ſex ſculptae in Sepulcro. I. 443.
Patellis immiſſi cibi, & oblati Diis. I. 371.
Patera aurea ſubrepta Athenis e fano Herculis. I. 292.
Paterae, & tripodes donati Athletis. I. LIV.
Paterae obſignatae in templis. III. 10.
Paterae ſacrificales quae, publicae & privatae. II. 319. 320.
Patraſter. I. 118.
Patria notata in ſaxis militaribus. II. 301. 302. 303. 304. 305.
Patronae mulieres. II. 73.
Patroni ab origine, qui. II. 201.
Patroni Collegiorum & Sodalitiorum. I. 293.
Patroni Coloniae Piſanae. II. 20.
Patroni Coloniarum donati ſtatuis cum titulo. II. 169.
Patroni Coloniarum maximis honoribus cohoneſtati. II. 190. 191. 192.
Patroni Coloniarum Parentes adpellati. II. 207. 209.
Patroni & domini adpellati, & maximis honoribus a Coloniis celebrati. II. 10.
Patroni ubi cooptati. II. 4. 5.
Patronorum clientela per Legatos procurata. I. 66.
Patronorum origo, dignitas, munus, honores. II. 198. 199. haud habita aetatis ratio. 201. Coloniarum ſplendorem, & commoda curabant. 202. tabulae, & teſſerae hoſpitales, & diplomata iisdem donata. 203. 204. 205. item ſtatuae. 206.
Pavimenta muſivo opere ornata. I. 155.
Pavimentum e marmore teſſellatum, & alia antiqua monumenta Florentiae reperta. III. 312.
Pauliorum villa. II. 101. 102.
Paulotius Riſtorus Nob. Cluſinus. II. 402.
Pauſarii navium. III. 92.
Pedibus inter ſe coniunctis & compoſitis ſculpta Aegyptiorum ſimulacra. LXXXIII.
Pegaſus Poëtarum equus. I. LXXII.
Penates Dii Praeſtites Etruſcorum. II. 230. 131.
Penthei tyranni fatum in marmoreo vaſculo expreſſum. I. LXXVII.
Perfectiſſimi titulus cui datus. I. 195. 196.
Perpernorum gens. II. 64.
Phari ſive turres tum Miſeni, tum Ravennae. III. 84.

Phi-

Philippi Caeſares nomen Claſſi Miſenenſi dedere. III. 73. 79. 80.
Picchiantius Philippus laud. III. 288.
Pietas Dea a Romanis culta. I. 240.
Pilei uſus apud veteres. II. 130.
Pinea nux Saturno ſacra. I. 55.
Pineae nuces impoſitae tripodibus, ornamenta Sepulcrorum. I. 267.
Piſana Reſpublica. II. 16.
Piſani Antoninum Pium Caeſarem coluerunt. II. 12.
Piſani devoti Hadriano & Antoninis. III. 27.
Piſani rei navalis gloria illuſtres, Portum & Claſſes habuere. II. 25.
Piſanorum antiqua monumenta permulta ob incuriam civium periere. III. 156.
Piſanum Laconicum deſcriptum & illuſtratum. II. a pag. 185. ad 232.
Piſarum antiquitas: templum Cereris a quo dedicatum. II. 1. Colonia Iulia Obſequens. Duo capitula columnarum marmorea deſcripta 2. Ibid. eius Theatrum, & Amphitheatrum. 2. Ibid. Thermae Piſanae. Ibid. Arcus cum ſtatuis erectus in honorem Caii & Lucii Caeſarum. 4. 5. Ara, Forum, Auguſteum. Ibid. quomodo Parentalia in eorum honorem celebrata. 5. Aedes, Baſilicae Piſanae. 5. Decuriones, Flamines, Pontifices minores. 10. Patroni Coloniae Piſanae Lucius & Caius Caeſar. 10.
Piſcienſis Dioeceſis. III. 277. 278.
Piſcinae Romanae. III. 210. 211.
Piſcinarum uſus, & luxus apud veteres. I. 142.
Piſcis Chriſtum ſignificans in Chriſtianorum Monumentis. I. 208. 209.
Piſis templum & ſodalitium Herculis Somnialis. I. 292.
Piſtor Candidarius. II. 145.
Piſtoriae artis inſtrumenta. I. 370. 371.
Piſtorienſes Velina tribu cenſi. II. 122. Milites ſub Septimio Severo indicati. 123. cur dicti Piſtorienſes. 124. Piſtorii ius dicebat Corrector ſeu Praeſes Tuſciae. 125. Colonia a Sylla deducta. 125. Piſtoria familia. 125. Iovis Inferi, ſeu Summani cultus. I. 126.
Piſtorium, olim Piſtoria. II. XIII. 121. & ſeqq. vetus Municipium. II. 122.
Plantis & germinibus pueri adſimilati ab Homero. I. 409.
Platonis Dialogus de Pietate non de Sanctitate. I. 290.
Plautiae familiae inſignia. I. LXXIV.
Plautus quando floruit. II. 124.
Plebiſcita in loco ſacro acta. II. 5.
Plebs urbana. II. 286. 291.
Plinii villa ubi fuit, deſcribitur. II. 92. 356. 357.
Plumbarii officium quod nam. III. 56. 57.
Plumbarii milites. III. 57.
Pluto Adeſius. III. 90.
Poggius laud. III. 311.
Politianum. II. 425. Arretini Fidenates: antiqua aedificia. 426. antiquae Familiae. 428. Muſeum Bucellium celebre. Ibid.
Politianus Angelus laud. II. 78. III. 311.
P. Politus Alexander laudatus. I. XXXI.
Pollucis pugna cum Amyco Bebricum rege. I. LXXIII.
Polymorphus Aegyptiorum Daemon. I. LXXXI.
Polynicis & Eteoclis diſcordia. I. 16.

Pomius Zenobius I. C. laudatus. III. 364. 365. 368.
Pomponius Laetus. III. 50.
Pomptina Tribu cenſi Arretini. II. 62. 272. 291. 299. 300.
Pondera a quibus curata. I. 309.
Pondera & menſurae veterum a quo illuſtratae. I. 264.
Pontedera Iulius laudatus. III. 326.
Pontificalia inſignia quae. I. LXIX.
Pontificatum adepti quae populo largirentur. II. 16.
Pontifices in Coloniis creati maiores & minores. II. 277. 278. 279. item maximi.
Pontifices Quinquennales in Municipiis & Coloniis. II. 284.
Poppaea Sabina cum titulo Divae. II. 48.
Populonium colonia Volaterranorum. II. 168.
Poſſidere maritum de uxoribus dictum. I. 423. 424.
Potitii & Pinarii Sacerdotes. II. 239.
Praefecti vehiculationis. III. 91.
Praefecti Legionum munus. II. 197.
Praefecti Praetorii dignitas. II. 194
Praefecti Vigilum munus. II. 194. 195.
Praefecti Vrbi curam ponderum & menſurarum habebant. III. 8.
Praefectorum Vrbanorum nomenclatura peraccurata deſideratur. III. 3.
Praefectorum Vrbi numerus ex lapidibus ampliari poteſt. I. 387.
Praefecti Claſſis. III. 84. 85. 90.
Praefectus Vrbis adpellatus Clariſſimus Vir & Illuſtris. I. 262. 263.
Praeficarum habitus. I. 226.
Praemia Athletarum. I. LIV.
Precationes funebres. I. 422. 425. 426.
Praetores Etruriae. II. 18. 61.
Praetoria ornamenta quae. II. 295.
Praetoriani milites qui. I. 190.
Praetoris munus. II. 61.
Pratum, nunc urbs Etruriae, a quo conditum. II. 127. 128.
Precum elegans deſcriptio apud Homerum. I. 178.
Priapus hortorum Deus. I. 95.
Primipilus Claſſis. I. 248. 249.
Principales Beneficiarii. II. 358. 359.
Procuratores pecuniae publicae in Coloniis. II. 98.
Protectorum munus. II. 197. 198.
Puccius Flavius Archipresb. Cluſinus laud. II. 424.
Pueri immature obiti a Diis rapti credebantur. II. 139.
Puerorum epitaphia Graeca. I. 463. 464.
Pueros noctu ſepeliebant veteres ut oculis acerba funera ſubtraherent. I. 148.
Pullariorum officium. III. 136.
Punica lingua Hebraeae affinis. I. 380.
Puncta duo numquam in Romanis Inſcriptionibus obſervata. I. 295.
Puncta in principio & fine verſuum in ſaxis. II. 35.
Putei dedicatio. II. 312. 313.
Pythagora Etruſcus. II. 397.

Q. non habent Graeci. I. 152.
Quadrierem Dacico adiecit forſitan Traianus. III. 64.
Quadrierium Romanarum nomina. III. 70. 71.
Quatuorviri iuri dicundo. II. 90. 91.
Quatuorvirorum iuri dicundo dignitas in Municipiis & Coloniis. II. 122.
Quinquennales Colonici. II. 284. 314.
Quinquennales viri in Coloniis

II.

II. 96. Triumviri, Quatuorviri 97. item in Collegiis. Ibid.
Quinquieres veterum. II. 186. 187.

Radagaſii Gothorum regis interitus. II. 83. eiuſque profligatus exercitus. III. 338.
Radiata corona Etruſcorum inventum. I. LXXVIII.
Raphaël Vrbinas antiquorum operum admirator. III. 49. 50. Magiſter aedificiorum delectus a Leone X. Ibid.
Rapti pueri & puellae a morte. I. 419.
Ravennae Claſſis. II. 182. 183. 184.
Ravennatum Claſſis. I. 240. 241. & ſeqq.
Redius Gregorius Baiul. laud. II. XIV. II. 212. 261.
Regum propria eſt beneficentia. I. 385.
Reineſius Thomas laudatus. I. XXI. XXXVIII. item emendatus. I. 244.
Requietorium. II. 360.
Retiariorum & Secutorum ludus. III. 98. 99. eorum veſtis, ſubligacula. Retiarii imago. Ibid. & 100. 101. 102.
Retina prope Miſenum. I. 184.
Revillas D. Didacus Abbas laud. III. 143.
Rex Sacrorum, eius munus. II. 454.
Ricaſolius Io. Bapt. Canonicus Flor. laud. I. 317.
Riccardiana Bibliotheca. II. 266.
Riccardiani Horti. III. 269. 270.
Riccardius Ioannes laud. III. 311.
Riccardius Riccardus primus omnium inſcriptos lapides in Florentiam intulit. I. XXXII. 114.
Riccardius Franciſcus Marchio laud. I. XXXIII. XXXIV.
Ridolphinus Venutus laud. III. 59.
Rinuccinius Carolus Marchio laudatus. III. 354.
Robortellus Franciſcus laud. II. 19. III. 154.
Rhodius Ioannes laudatus. III. 199.
Rhoemetalces Rex Thraciae. I. XLVII. & ſeq.
Rodulphius Nicolaus Cardinalis laud. I. 318.
Rogatores a Scaena qui. III. 30. 31.
Romae Deae Flamines. II. 50.
Romani cives claſſibus ſerviere. III. 96.
D. Romulus Faeſulanorum Epiſcopus. I. 103. 117.
Ronchegallus Ioannes I. C. III. 192.
Roſaria adſignata Sepulcris. I. 341.
Roſarum ſparſio in funeribus. III. 20. maximus etiam uſus in conviviis. ibid.
Rudiarii imago. I. LXIII.
Ruggerius Ferdinandus Architectus laud. III. 306. 310.
Ruſellani Etruriae. II. 290.
Ruſtichius Marcus Hiſtoricus Florentinus. III. 345.
Rutilii Numantiani Galli loca Itinerarii expenſa. II. 156. 157.

S praetermiſſa in fine vocum. I. 325. 446.
Sabatia feſta. I. 332.
Sabatina Tribu cenſi Volaterrani. II. 162.
Sabatina Tribus. II. 191.
Sabatius cur dictus Iupiter, item Bacchus. I. 332.
Sacer quid ſignificet. I. 562.
Sacerdotes apud Claſſes Miſeni & Ravennae. III. 97.
Sacerdotes Bellonarii. II. 150.
Sacomariorum munus. I. 309.
Sacra Claſſiariorum. III. 97.

Sa-

Sacra Etruriae forte fuere Bacchi myſteria. II. 283.
Sacra Genio facta natali die. I. 323.
Sacrificalia inſtrumenta domeſtica, quae nam. I. 337.
Sacrificium publicum in inferiis Lucii Caeſaris. II. 10.
Sacrorum Regis munus. II. 454.
Sadoletus Iac. Card. laud. I. 186.
Salii Palatini, Salii Capulati. II. 296. Salii Albani. 297.
Saliorum munus & dignitas, Salii Deorum. II. 296.
Salmaſius emendatus. III. 282.
Saltatio armata. II. 108.
Saltatores Etruſci. II. 112.
Salvinius Antonius Maria laudatus. I. xvi. xvii. xxv. xxvi. xxix. 173. 194. II. 42. 69. 136. 140. III. 121.
Salvinus Salvinius Canonicus Florentinus laudatus. I. xxxi. II. 89. III. xxiii.
Salutationes funebres. I. 370. 385. 395. 419. V. *Adclamationes*.
Samuellii Claudius Eques laud. II. 411.
Sancti Caelicolae Vrbium Patroni. II. 199.
Sanctorum invocatio & ad eorum orationes commendatio. I. 219.
Sanleolinus Sebaſtianus laud. III. 24. 25.
Sanſedonius Ioannes Patric. Senenſ. laud. III. 28.
Sanvitus Bartholomaeus. III. 41.
Sarchiorum villa. III. 359.
Sarcinatrices feminae. I. 462.
Sarcophagi, arculae, & ollae titulo vacuae. I. 276.
Sarcophagi raro inſcripti. II. 18.
Sarcophagus antiquus marmoreus in Arno flumine inventus. III. 277.
Saſſinatum antiqua monumenta. II. 351.
Scaenae ornamenta veſtes & alia. III. 30. 31.
Scaenae pictae apud veteres. I. 391.
Scaenici Artifices. II. 175.
Scaenicorum ludorum Praefecti III. 31.
Scalaria in Sepulcris. I. 150.
Scalettius Philippus Maria Sacerdos Flor. laud. I. 462.
Scaptia tribus Faeſulanorum & Florentinorum. I. 445. II. 94. 95.
Scarabeorum origo & uſus ex Aegyptiis. I. lxxxi. & ſeq.
Sceletus mortui hominis in conviviis adlatus. III. 20. 21.
Schola Gentilium quae. III. 337.
Schola Palatina. III. 336. 337.
Scribae Claſſiarii. III. 93. 94.
Scribarum Claſſiariorum officium. I. 249. 250.
Scribarum Vnctorum munus. I. 400.
Scribendi ars per compendiarias notas. I. 349.
Scrupuli horarum, qui. II. 42.
Scurrae veterum. II. 176.
Scutorum forma, lora, anuli. I. lx. lxi.
Secutoris victoris imago. III. 98. 100. 101. 102. 103. eius arma. Ibid.
Segalonius Matthaeus Florentinus Antiquarius. I. 389.
Sellae curulis honos. II 236.
Ti. Sempronius Gracchus. II. 234.
Senarum antiquitas. II. 53. Etruſcis antiquitatibus illuſtris. 53. 54. eius Magiſtratus, & Sacerdotes. 34. Decuriones, Auguſtales, & Seviri Auguſtales. Ibid. Silvani Dei cultus. Item Nympharum. 56. 57. 58. antiquitates inventae, aqueductus, caput Iovis aheneum. II. 59.
Serapis comes Aeſculapii. I. lxiii. item aliorum Deorum. lxiv.

Sevirorum Auguſtalium munera, curae, auctoritas. II. 54. 55.
Seplaſiarii negotiantes unguentorum. I. 399.
Septimianenſes ſculptores & lapidicinae prope Faeſulas. III. 162.
Sepulcra defunctorum cur collocata in hortis. I. 341.
Sepulcra extra urbem. I. 426.
Sepulcra in orbem inſcripta. I. 89.
Sepulcra quibus legibus & poenis condita. I. 298.
Sepulcra ſecus publicas vias condita. I. 370.
Sepulcra unguentis perfuſa, & corollis ornata. I. 355. 356.
Sepulcra, urnae & arculae titulo vacuae. I. 275. 347. 348.
Sepulcri partium diſtributio. I. 164.
Sepulcrorum feneſtrae. I. 25.
Sepulcrorum ornamenta quae. I. 384.
Sepulcrorum violatores territi minis & diris. I. 268. 343. 344.
Sepulcrum Chriſti fuit hypogaeum. I. 384.
Sepulcrum dictum domus aeterna. I. 56.
Sepulcrum dictum Heroum. II. 23. 24.
Sepulcrum ſibi viventes condebant. II. 31. 72.
Sepulcrum σῶμα dictum. I. 454.
Sepulturae locus decretus a Decurionibus viris praeſtantibus. I. 213.
Sepulturae ubi conditae. I. 291. 292.
M. Sergius Silus dextra carens fortiter pugnavit. I. XLVIII. & ſeq
Serpens criſtatus & cornutus, caudam ore prehendens, quid notet. I. LXXIV.
Servitores Deorum qui. III. 104. 105. 106. 107. I. 236.
Servianus & Varus Conſules. I. 313.
Servitores Eccleſiae & Sanctorum. III. 105.
Servorum & Servitorum diſcrimen. III. 105. 106. eorum munus. Ibid.
Servorum immenſum famulitium apud Romanos. III. 9.
Seviri Auguſtales. II. 96.
Seviri Auguſtales in Coloniis. II. 167. 168.
Seſtinum, & Seſtinates. II. 346. Collegium Centonariorum. 346. 347. ſub clientela Imperatorum. 347. 348. 350. Alimentarii pueri & puellae apud eos. 349. Municipium & Reſpublica. 352. Patroni. Ibid.
Seviri Magiſtri Auguſtales ſive Auguſtalium in Coloniis & Municipiis. II. 55.
Sexviri Coloniae, & Sexviri Auguſtales. II. 308. 309. 310.
Sigilla obſignatoria, quae formam pedis referunt, quem uſum habuerint. III. 267. 268.
Sigillabant ſupellectilem veteres. I. LXIX.
Sigillata vaſa templi & Deorum. III. 10.
Sigillis obſignata loca cum publica tum privata. III. 297.
Sigillorum uſus ab Aegyptiis. III. 119.
Signa caeleſtia cur ſculpta in gemmis anularibus. I. LIX.
Signa Deorum Larium Etruſca. II. 129. 130.
Signa & Statuae Nympharum. II. 57. e qua materia. ibid.
Sileni, & Satyri perſonati in feſtis Dionyſiacis. II. 108.
Silvano cratera dedicatum. III. 163.
Silvanus comes Herculis. I. 122.
Simitur, pro *ſimul*. I. 420.

Simonius Iulianus Praefectus Vrbi. III. 3.
Simplares Claſſiarii qui. III. 62.
Simpuvium ſive ſumpulum in aris ſculptum cum patera. I. 339.
Simulacra Deorum e qua materia. II. 57. 58. dedicata cum baſi. ibid.
Simulacra Deorum navium tutelarium. I. 239.
Singulares Equites qui. II. 197. 198.
Siponariorum munus aquam ſpargere. I. 131.
Situla ſacra ad uſum Eccleſiae Graecorum. III. 12. 13.
Situlae uſus apud Aegyptios & Etruſcos. III. 12.
Smegmata in balneis adhibita. III. 212.
Socci tributi Hymenaeo. I. LXVIII.
Socratis imago ſculpta in gemmis anularibus. I. LVII.
Sodales Auguſti. II. 55.
Sodales inſtituti in honorem Caeſarum. II. 19. iisdem dati adparitores. ibid.
Sodalitiorum Patroni. I. 293.
Sol Dominus & Invictus adpellatus. I. 114. 115.
Sol radiis ornato capite. I. 337.
Solidi Romani qui. III. 5.
Solon gemmarum Scalptor celebris. I. XLVII.
Somnia ab Hercule impetrata in eius templo. I. 292.
Somnia a Diis immiſſa. II. 134.
Somniales Dii, qui, & cur ita dicti. II. 134.
Somno Perpetuali h. e. Morti ſacri tituli ſepulcrales. I. 383. 384.
Sorte & ſortito munera geſta. II. 293. 294.
Sortes funeris. I. 385.
Sortes Praeneſtinae. I. 264.
Spania, pro Hiſpania. I. 338.
Spectabilis titulus, cui datus. II. 195.
Specula muliebria ſculpta in Sepulcris. I. 443.
Specularia in uſu apud veteres. I. 359.
Speculatorum militum officium. I. 305.
Speculorum forma & uſus. I. 359.
Spigliatorum horti Florentiae. II. 24.
Sponius Iacobus emendatus. I. 406. laudatus. I. XXI. XXIV.
Sponſalia & convivia publica intermiſſa in inferiis Lucii Caeſaris. II. 10.
Sportulae miſſiles ex ebore. II. 449.
Spuria monumenta cur non reiicienda interdum. II. 101. eorum notae. 102.
Stata Mater cum Vulcano communem aram habuit. III. 111.
Statae Matris ara. III. 108. 109. forte portatilis; eius cultus. 110. haec Dea eadem ac Veſta, ſive Tellus, ſive Fortuna. ibid.
Statuae & imagines Patronorum in Coloniis. II. 206.
Statuae pedeſtres triumphali ornatu, equeſtres inauratae, dedicatae. II. 10.
Statuae virorum illuſtrium dedicatae in Foro, in Baſilicis, in Muſeis, in Bibliothecis, in Theatris. II. 264. & ſeqq.
Statuarum dedicatione datum epulum, cruſtla & mulſum, item ludi. I. 324. 325.
Statuis repoſiti oculi e pretioſa materia. I. 407.
Stephanophorae. I. 413.
Stipendia militum Claſſiariorum. I. 237. 240. 243.
Stipendia emeritorum militum Claſſiariorum. III. 94.
Stoicus Philoſophus Cortonenſis. II. 397.
Stoſch Baro Philippus laudatus. I. XL. XLVII. LV. II. 138.
Strotia Bibliotheca. II. 297.

Strotium Muſeum Suburbanum. I. xxxvi.
Strotius Alexander egregium ſcripſit antiquorum lapidum Syntagma. II. 262.
Strotius Aloyſius Epiſcopus Feſulanus laud. I. xxxvi. xxxvii. II. 87.
Strotius Carolus Thomas laudatus. I. xxvii. xxx. xxxvii. 389. III. 348.
Strotius Carolus Senator Florentinus laudatus. I. xxxvi. eius Bibliotheca. Ibid. 26. 32. 363. 374. II. 18. 79. III. 2. 311. 347. 348. 350.
Stroza Leo Praeſul laudatus. III. 283. item eius Muſeum. 284.
Structores qui. Structores parietarii. I. 154.
Strues lignorum congeſtae, & incenſae in inferiis. II. 10.
Suareſius Ioſeph Epiſc. Vaſion. laud. I. 265.
Subligaculorum uſus. II. 108. 109.
Suboptiones milites qui: II. 62.
Subpraefectus Claſſis. III. 96.
Sudor quomodo eliciatur. III. 188.
P. Sulpicius Quirinus Conſul Legatus in Syriam. III. 117.
Supellecticarius Servus. I. 231.
S. Suſannae Martyris corpus. III. 358. 359.
Syllabam geminatam pro una efferebant veteres. I. 360.
Syllabas concurrentes quandoque non geminabant veteres. I. 190.
Syllae coloniae. II. 84.
Symphoniaci claſſium. III. 60. 92.

Tabellariorum officium. I. 114.
Tabellarum ceratarum uſus apud veteres. I. 309.
Tabernacula cum Iſidis imagine delata in eius pompis. I. 375.
Tabernae publicae clauſae in inferiis Caeſarum. II. 10.
Tabula ichnographica veteris aedificii & monumenti. I. 460.
Tabulae aereae affixae parietibus. I. 259. 260.
Tabulae figendae perforatae in aliquot locis. II. 9.
Tabulae hoſpitii oblatae Patronis Coloniarum. II. 198. 199. 200. 203. 204. 205.
Tabulae votivae ex aere in templis fixae. III. 14.
Tabularii Claſſis. III. 94.
Tabularii domus Auguſtae. III. 300.
Taglia Antonius Eques laud. III. 35.
Talamonis portus Senenſis. II. 59.
Targionius Ioannes laud. III. 16. 364. eius Iter eruditum. Ibid.
Tarugius Io. Baptiſta Epiſcopus Clu inus. II. 400.
Tauticus charaeter, quid apud Aegyptios notet. I. lxxxiv.
Tegulis clauſa ſepulcra, & eorum loculi. I. 215.
Teleſphorus cur cum membro arrecto. I. 330.
Templa Deorum condita, & refecta Haruſpicum monitu, II. 92.
Templa encarpis ornata. I. lxxv.
Templum Auguſti ad Minervam. II. 9.
Tentyritae homunciones in Nilo captantes crocodilos. I. lxxxv.
Terra omnium rerum parens. I. I. lxxvi.
Teſſerae gladiatoriae eburneae. I. 265.
Teſſerae gladiatoriae; item militares. II. 448. 449.
Teſſerae hoſpitales. II. 5. 9. 198. 199. 200. 203.
Teſſerae militares. I. 67. 70.
Teſſerae ſpectaculorum. I. 74. gladiatoriae. 75.
Teſſerarii militis munus. II. 26. 27.

Teſſerarum genera. II. 26. 27.
Thalamifera Iſidis Puella. I. 375. 376. 377.
Theanus Antenoris uxor. I. LXXV.
Theatralium inſcriptionum collectio facienda. III. 31.
Theatrum antiquum Florentinorum ſtatuis virorum illuſtrium ornatum, cum eorum elogiis. I. 37. II. 264. 266.
Theatrum Scauri. I. 391.
Thermae Diocletiani. III. 280.
Thermae Florentinae Coloniae. III. 312.
Thermae Romanorum. III. 314.
Theta nota mortis in Sepulcris. I. 84.
Thomas e Comit. e Gherardeſca Archiep. Florent. III. 346.
Thura in ſacris adhibita. I. 337.
Thurarii qui. I. 337.
Thyatira Lydiae urbs: certamina in ea celebrata. I. XLV.
Tiberis, eius origo. II. 337.
Tiberis Italiae fluvius. I. 241.
Tibiarum uſus in ſpectaculis. III. 31.
Tibicines in publicis ſacris Romanorum. II. 240.
Tibicines nautici. III. 60.
Tifernates illuſtres, in clientela Antoninorum. II. 340. apud eos templum Veneris. 341. templum Mercurii. 342. Tifernates familiae veteres. 343. 344.
Tifernates Tiberini patronum ſibi cooptarunt Plinium Secundum. II. 355. templum ab eo conſtructum, eorum Patroni, qui nam. 355.
Tifernum, Tiferna Tiberina. II. 337. 338. eius laudes. 339. 340.
Titius Sigiſmundus Senenſis. II. 59.
Tituli dati Praefecto Vrbi. I. 262. 387.
Tituli nullo ordine denotati Viris in vetuſtis lapidibus. II. 285.
Tituli ſepulcrales miniati. I. 410.
Tituli ſepulcrales fixi metallo ſubollis. I. 30.
Tomaſinus Iac. Phil. laud. I. 66.
Tommaſius Io. Bapt. Nob. Senenſis. II. 76.
Togis pullis inferiae celebratae. II. 10.
Translatio Corporis S. Zenobii. III. 346. 347. 348. 349.
Translatio oſſium & cinerum apud veteres Ethnicos. I. 421.
Transvectio Equitum. II 63.
Tribum mutabant coloniae. II. 95.
Tribunal marmoreum in foro. I. 434.
Tribuni Claſſium num fuerint. III. 86. 87. 88. 89.
Tribuni Voluptatum munus. III. 334. 335. titulus his C. V. datus. 338.
Tribus una pluribus coloniis communis. II. 191.
Tribus Ruſticae nobiliores Vrbanis. II. 273.
Triclinia. II. 138. 139.
Triclinia candelabris ornata. III. 130.
Triclinium Graecorum. I. 15. 82. & Latinorum. 75.
Trierarchae. III. 91. 92.
Trierarchae Claſſium. III. 87. 91.
Trierarchae praeerant Liburnis & Trieribus. III. 75.
Trierauletae. III. 60.
Trieres, & Quadrieres veterum. II. 186. 187.
Trieribus praefuere Gubernatores. III. 72.
Tripodes cum pineis nucibus ſculpti in Sepulcris. I. 269.
Triremes Romanorum quibus nominibus adpellatae. I. 239. 240. 241.
Tritici peregrini largitio ſub Veſpaſiano facta. I. 449.
Triumviri coloniarum deductores. II. 90.
Triumviri Monetales. I. 387.
Tropaea C. Marii. II. 254.

Tro-

Tropaea quibus Diis dicata: ſumma religione culta, taeniis ornata. III. 23. 24.

Truentinorum urbs. II. 188.

Tutela navium Claſſis. I. 239. 240. III. 68.

Tuſſiorum familia celebris. II. 396. 397.

Typographica ars facile poterat nota eſſe antiquis: cur iiſdem non nota. III. 119.

V. Rotunda inferius forma uſurpatum. I. 261.

V. vitae index ſcriptum in titulis. I. 157.

Vale cur ſcriptum in ſepulcris. I. 120. 147.

Vale & ſalve dictum Defunctis. I. 45. 46. 50.

Valeriae Meſſalinae liberti. I. 460.

Valerii Poplicolae imago. I. LXXI.

Valerius Homullus Conſul imperante Antonino Pio. III. 291.

Valetudinaria Romae. I. 462.

Valletta Nicolaus laud. III. 62.

Valſechius Virginius laud. I. 5.

Varchius Mons. III. 126.

Vaſa argentea celata. I. 411. 412.

Vaſa Diis donata. II. 138.

Vaſa fictilia ab antiquis Vaſculariis Arretii peritiſſime facta. II. 320. 326.

Vaſa templi vel Deorum obſignata ſigillis. III. 10.

Vaſarius Georgius laud. II. 332.

Vaſcula myrrhina. II 380.

Vaſcula vitrea litterata. I. 256. 265.

Vatzdorfius Comes Henricus laudatus. II. 103.

Vccellius Paullus egregius Pictor Florent. II. 265.

Vecchiettus Hieronymus laudatus. I. XXXV. eius quoque frater Ioannes Baptiſta. Ibid.

Vedii, non vero Ovidii numiſma. I. 366.

Vela in navibus duplicia, maiora & minora. III. 62.

Velamine ſacro ornatae Ancillae Chriſti. I. 374.

Velarii duplicarii qui. III. 62.

Velato capite ſacrificia veteres peragebant. II. 286.

Velatorum Accenſorum munus. II. 285. 286.

Velina tribu cenſi Piſtorienſes. II. 122.

Velis ornatum theatrum. I. 114.

Veneri ſpeculum tributum. I. 359.

Veneris galeatae ſignum. I. L. LI.

Venus Caeleſtis in Africa culta. I. 21.

Venus Decens. II. 381.

Venus Murtia. II. 36.

Venus quarta Adonidi nupta. I. LXXI.

Venuti Nicolaus Marcellus Marchio, & Eques laud. II. XV. 362.

Venutus Philippus Abbas laudatus. II. XIV. 398.

Venutus Rodulphinus laud. III. 127.

Verba antiquitus tam active quam paſſive. I. 146.

Vergilius, an *Virgilius* ſcribendum. I. 116.

Vernae qui ſint. I. 171.

Vernulae Caſtrenſes. III. 272.

Verrii veteres clari. III. 161. ea familia Faeſulis clara. 102.

Veſtae ignis aeternus a Veſtalibus cuſtoditus. I. 334.

Veſtalium Virginis Maximae munus. I. 334. Vid. *Virgines*. V. *Bullae*.

Veſtes litteris ornatae apud veteres. I. LXXII.

Veſtiarii liberti munus. I. 295. 296.

Veſtis alba in ſacris. II. 49.

Veſtis alba propria ſacra facientium. II. 253.

Veſtis alba triumphalis in triumphalibus ludis. II. 253.

Veſtis regia Imperatorum, quae item Graecula. III. LI.

Veſtis ſegmentata, I. LXIX. item pallium, LXX.
Veſtitores Deorum, III. 106.
Veterani milites Claſſium quando honeſta miſſione donati. I. 237. III. 95.
Veteranorum notata tribus, patria in honeſtis miſſionibus, I. 260.
Vetulonium urbs Etruriae, II. 289. 290. 291.
Via Aemilia reſtituta ab Antonino Pio. II. 13.
Viae Caſſiae columna milliaria. I. 302.
Viatorum officium, I. 434.
Vicanae mulieres colentes Bonam Deam. I. 324.
Vicanae Mulieres in ſacris feminarum locum habuere, II. 318.
Victores ipſi victimas immolabant. I. LXIV.
Victoriae ex ebore antiquo. I. 367.
Victorii Petri Schedae. II. 347.
Victorius Eques Franciſcus laud. II. 24. 176. 312. 347. 395. III. 150. 284. 285. 313. 335.
Victorius Petrus laud. I. 28. II. 63. 107. 111. 114. 427. III. 24. 25. 311.
Vicus Romae ab ara marmorea dictus. I. 406.
Vigilum Cohortes VII. earum inſtitutio. I. 126. II. 194.
Vignolius Ioannes laud. I. 258.
Villae antiquae & monumenti Ichnographia. I. 459. 460.
Vinalia feſta. II. 110.
Vini miniſtri in conviviis pueri elegantes. I. 407.
Vinum myrrha conditum apud veteres II. 380.
Vinum novum Iovi libatum. III. 288.
Violatores ſepulcrorum territi minis & exſcerationibus. I. 268. 343. 344. III. 136.
Virgiliani Codicis emendati inſcriptio emendatior. II. 452. 453. 454.
Virgilii Medicei Codex. II. 16.
Virgines Veſtales infulatae, ac tonſis crinibus, & quibus calceamentis ornatae. I. 33.
Virginitas valde commendata apud veteres. I. 272.
Virorum illuſtrium elogia antiquitus ſcripta. II. 260.
Viſceratio hoc eſt carnium diſtributio, I. 35.
Vitrarii artifices nomen ſuum in vaſculis ſculpſere. I. 265.
Vittae ſeu ſaeniae lyrarum ornamenta. I. XL. XLI.
Vittis puniceis limina Bonae Deae velata, I. 324.
Vmbriae XV. Populi. II. 61.
Vnciae Romanae typus. III. 4. 5. reſpondet Florentina. 5. 6.
Vnctores in balneis & in palaeſtris. I. 234.
Vnctorum officium in balneis. I. 348.
Vnctorum Scribarum munus. I. 400.
Vnctuaria adiuncta gymnaſiis, balneis curiis & baſilicis. I. 234.
Vnguenta ſeplaſia. I. 399.
Vnguenta quae in uſu apud Graecos, III. 211. 212.
Volaterrarum laus ab antiquitate. II. 147. 148. Bellonae cultores. 148. 149. 150. Nortiae Deae. *Ibid.* *Fortunae*, Pacis Ibid. & 151. Cereris Frugiferae. *Ibid.* Herculis. 153. Volaterrani dicti *Etruſci*. 154. eorum theatrum; rudera & fragmenta, quae ſuperſunt. II. 154. Vada Volaterrana. *Ibid.* Caecina, Albini villa. 154. 155. 156. 157. Salinae Volaterranae. 156. 157. Caecina familia clara. 158 159. 160. 161. 162. aliae familiae indicantur. Ibid. Tribus eorum Sabatina. 162. Optimi cives dicti. 163. A. Perſius Flaccus Volaterranus. 163. Viri ſanctitate celebres. 164. 165. Petronia

Fa-

Familia. 165. 166. Magiſtratus Vrbis, de quibus Ariſtoteles. 167. Colonia Populonium. 168. Ilva inſula, Ibid. Patronum habuere M. Tullium Ciceronem. 169. Volaterranorum opes. 188. arma navalia.
Vota a libertis nuncupata pro ſalute Dominorum. II. 50.
Vota Nymphis nuncupata. II. 56. 57. 58.
Vota pro ſalute Neronis nuncupata. II. 47.
Vota quomodo & quando ſoluta. II. 49. 50.
Vota velato capite, & elata in caelum dextra manu. II. 49.
Vraniae Muſae imago. I. LXXXII I.
Vrnae cinerariae columellis impoſitae honoris gratia. I. 392.
Vrnae ſepulcrales cur in modum fani. I. 350.
Vrſus Pileatus non longe a Palatio Liciniano. III. 81.
Vtribus vina recondita. II. 108. 109. 110.
Vulpius Ant. M. Soc. Ieſu Presb. laud. III. 153.
Vxores dictae *Dominae*. I. 184. licet ſub poteſtate viri. 440.
Vxorum & coniugum mutua benevolentia in ſaxis expreſſa. II. 68. 69. 70.
Vxorum Ethnicarum encomia. I. 364. 365.

XAnthicus menſis, Syro-Graecum nomen. III. 318. 325. 326.

ZOphorus templi. II. 153.
Zephyrinius Comes Robertus laud. I. 348.

INDEX RERVM

QVAE

IN OBSERVATIONIBVS IN TABVLAS HVIC VOLVMINI III. ADIVNCTAS

ADNOTANTVR.

De ABbatibus, Florentina nobiliſſima Familia. LXXXIV.
Academiae Romanae docti viri. XXVI.
Adana urbs. XXXV.
Adonis idem ac Sol. CIII.
Adonidis comites in venatione apri non pauci Heroes. CXXXVI. eius luctus in profectione ad venationem eiusdem apri. Ibid.
Aegri arcuma vecti. CXI.
Aegyptii cur varia animalia coluerint. LXVIII. LXIX.
Aeſculapius & Hygia ſalutares Dii. LXVI.
Albertinius Franciſcus Florentinus, primus inter Italos, qui antiqua Epitaphia in lucem protulit. XXIII. eius opera enumerata. Ibid. & ſeqq.
Alexandri Magni Maced. regis profectio in Aegyptum expreſſa in Lithoſtroto Praeneſtino. L.
Allediae ſepulcrum ornatum Diis Deabuſque Oceani. XC.
Amazones Troianis praeliantibus cum Achivis opem tulere. CXLI.
Ambo antiquus marmoreus ſacris ſculpturis ornatus nunc Florentiae, olim Faeſulis. XLIV.
Ampelus a Baccho dilectus. CX. eiusdem Bacchi in curru vecti comes, cur. CX.
Amphoram tenens Centaurus. CX.
Amphitheatrales venationes in ſepulcris cur expreſſae. CXL.
Anagnoſtae in conviviis, eorum imago. LVI.
Ancilla Virginis Maximae Veſtalis. XCIX. C.
Andreinius Petrus Andreas Patric. Flor. laud. XVI. XVIII.
Angelius Petrus Bargaeus. XXI.
Animae Defunctorum ad Elyſios ductae cur muſicis canant inſtrumentis. XCV. creditae ab Ethnicis caeleſtes & immortales. LXXXVII.
Animarum apud Elyſios varia ſtudia & curae. XCI. XCII. XCV. XCVI.
Animarum umbrae & imagines apud veteres. LXXXVII. & ſeq.
Anni quatuor Tempeſtates ſculptae in antiquis ſepulcris. CXXXI.
Antinorius Caietanus Eques &c. laud. XXI. XXXI. eius Muſeum. LX. LXI. LXVII. C.
Antiquitatis ſtudia mirifice culta a Florentinis XXVIII.
Aper Calydonius frequenter in ſepulcris veterum ſculptus quid deſignet. CXXIV.
Apollo cum Muſis cur ſculptus in ſepulcris. XCIV. XCV.
Apotheoſis animae Defuncti Libero Patri devoti. CXXII.
Apri Calydonii pugnantis cum Meleagro emblema cur in ſepulcris ſculptum. CV.
Aquam rerum omnium eſſe principium Aegyptii cenſuere. XCI.
Aquaeductus Florentinae Coloniae adferuntur. CXLVI.

Ar-

Archates Bubo Vates Aſſoriorum ſtatua marmorea & titulo donatus ab Aſſoriis. LXX. & ſeqq.
Arae defunctorum humiles. CVII.
Arcuma ſive arcima plauſtri genus eius figura. CX. CXI. A ruſticis adhibita in feſtis Cereris Saturni & Liberi Patris. CXI. eiusdem currus Bacchi, exemplum ſingulare. CX. CXI.
Arcus Aquaeductus Florentinae Coloniae. CXLVII.
Armorum militarium ſuſpenſio, & ritus dedicationis. XCIII.
Arnulphus Architectus Florentinus LXXIX.
Aſſoriorum anathema ſtatua marmorea Bubonis vatis a pag. LXVIII. ad LXXII.
Aſſueri convivium in hortis ſub umbra praeſtitum. XLVIII.
Aſſyrii Venerem Archetidem coluere. CII.
Aves augurales & divinatrices. LXVIII. & ſeqq.

BAccha Bacchi comes cum flabello. Saltans cum thyrſo & ciſta myſtica ad pedes. CX. CXXXII.
Bacchae Liberi Patris comites in Orgiis CIX. CX. CXI. Tibiis canunt, & muſica pulſant inſtrumenta. CX. Cum ſpoliis in morem tropaei ſuſpenſis Bacchum curru vectum comitantes. XIV.
Bacchi domitis Indis triumphus emblema Sepulcrorum, cur. XCVI. CXVII. eius comites Muſae, Victoriae & Hercules ibid. & ſeqq.
Bacchi Orgia cur in Sepulcris ſculpta. CIX. eius pompa quae CXVI. Educatio, pompa, & Orgia emblemata Sepulcri, & quare CXXII.
Bacchus amicus frigidae vitis umbrae. CX. CXI. Ebrius muliebri ſpecie ſculptus. CX. CXI. Cum Ampelo in Sepulcris ſculptus. CX. Ebrius arcuma vectus. CX. Muliebri veſte ornatus, & duplici corona. CXIV. Melpomenes ab Athenienſibus cultus. CXV. eius currum agitat Victoria. CXLI. Inter Deos evocatores animarum ab inferis. CIX. Curru vectus a Centauris emblema Sepulcrorum. CIX. CX.
Baldovinettus Ioannes de Podio laud. CXIII.
Baptiſterium Florentinum ſervat duorum Florent. Epiſcoporum Sepulcra. LXXIX.
Barberinus Franciſcus iunior Cardinalis laud. XLIX.
Beatricis Comitiſſae Sepulcrum Piſis. CXXXV.
Benedicentis ritu num votiva manus Paganorum expreſſa. LXIII.
Bibliotheca Lapidaria proponitur. XXVI.
Bibliotheca Rediana Arretii. XLIII.
Bibliothecae Florentinae inſigniores laud. XXII.
Bibliothecarum everſiones. XXI.
Bigae Circenſium. XCII.
Blanchinius Franciſcus Praeſul laud. LXX.
Bocchius Octavius Hadrienſis laud. XLIX.
Bonarrotius Philippus Senator laud. XVII. LXIII. LXXV. LXXVIII. CVI. CVII.
Borghinius Vincentius laud. LXXV.
Bottarius Ioannes Praeſul laudatus. LXXVIII. CII. CXI.
Brunelleſchius Philippus Architectus Flor. laud. CXLI.

CAlydonii campi vaſtati ab apro immiſo a Diana irata. CV.
Candelabra in conviviis poſita, quae eorum forma. LVI. LVII.
Canis Diis Laribus ſacer. LXXXI.
Caper grata Baccho victima CXVI.

Car-

Carpenti antiqui matronarum figura & ornatus ex Etruſcis Vrnis. cxxxiii.
Q. Caſcellius Labeo Florentinus dictiſſimus. lxxiv.
Caſtor & Pollux galeati, cur in Sepulcris antiquorum ſculpti. lxxxiv. lxxxviii.
Caſtores Meleagri comites in venatione apri Calydonii. cv.
Centauri cur Bacchum curru vehant, muſica inſtrumenta pulſantes; cur vini cupidiſſimi; in Sepulcris ſculpti quid deſignent. civ. cx. cxli.
Cerealia ſacra. xlvii.
Cerberus in Orci limine. cviii.
Ceres accenſa lampade quaerens raptam Proſerpinam curru vecta a draconibus. cvii.
Cereris Genia quomodo ſculpta. cvii.
Cerretanius Io. Bapt. Senator Flor. Eques D. Steph. laud. cxii. eius antiquorum monumentorum ſtudium. cxiii.
Cerretanius Auguſtinus Maria Canonicus Florentinus laudatus; eius Muſeum ſtudium antiquarum monetarum. cxii. cxiii.
Cerretanius Philippus Maria Patricius & Senator Florentinus laud. cxiii.
Chlamyde amicti venatores. cxxvii.
Cibum quoties in die ſumebant veteres. lix.
Circenſes editi a Conſulibus in municipiis, item largitiones factae. lxxvi.
Circi ornamenta quae. xcii.
Clymene Phaëtontis mater eius caſum lugens. cxxv.
Clypei cum imagine Defunctorum ſculpti in Sepulcris. cix. cx.
Clypeorum dedicatio. xciii.
Clypeus in Capitolio dedicatus Genio urbis Romae. lxxi.
Cocchius Antonius Mugellanus laud. xlii.
Coemeterium Baſilicae SS. Machab. nunc S. Felicitatis. xxxv.
Coloniae quomodo deductae. c. ii.
Colonus cum bubus aratoribus ſculptus in Sepulcris. cxviii.
Columbaria Academia ſive Societas Florentiae celebris. cxlvi.
Comites & famuli Bacchi curru vecti. cix. cx.
Commodi Imperatoris ſacrum in honorem Romae Deae. c. ci.
Concha Veneris: in ea expreſſae imagines feminarum poſt obitum. cxxxviii.
Coniurati in necem Iulii Caeſaris, qui principes fuerint. xcviii.
Conſules municipia iactabant Romae exemplo. lxxvi.
Convivia ſub umbra frigida hortorum data. liii.
Convivantium veſtes & diſcumbendi ordo. lvi.
Cora Latinorum colonia. xxviii.
Corollae e lana tenui factae. lxxxi. cxvii.
Coronariae feminae imago, ars componendi corollas & encarpos. lxxix. & ſeqq.
Coronarum venditrices. lxxxi.
Corſinius Nereus S. R. E. Cardinalis laud. xx.
Coſmus Pater Patriae. xxii.
Crupetia inter muſica inſtrumenta. cxvii.
Cupidines ſculpti in candelabris. lvii.
Cupido ante Venerem ludens, vel face eam adurens. cii.
Cupido nuptiarum Deorum ductor. cvii.
Curſores in Circenſibus. xcii.
Curribus impoſiti vulnerati in bello & in caſtra deducti. cxxx.
Currus Bacchi ſculptus imagine eius Genii. cxli.
Cyathis vinum ex amphoris hauriebatur. cx.

DEfunctis arae dedicatae, cur humiles. cvii.
Defunctorum animae ſeu potius umbrae pallio circumvolutae in ſepulcris expreſſae. cxxii. ab Inferis a Baccho evocatae. Ibid.
Delta Graecum ſculptum inter cornua tauri Iovis victimae. cv.
Devoti & initiati Bacchi myſteriis, quibus emblematis ſculpti in ſepulcris. cxxxii.
Dextra manus ſacra & auſpicata. lxiii. cur apertam oſtendant ſigna Deorum. lxxx.
Diana adverſa Adonidi. cxxxvi. Capite galeato venatores excitat ad pugnas. cxl.
Dii ambigua voce invocati ſive mas ſive femina. lxxi.
Dii Benefici & ſalutares qui. lxii. creduti raptores puerorum & puellarum. civ. Defunctis praeſides Pluto & Mercurius cxxv. in ſacris coronati. lxxxii.
Diis ſingulis Genii adſignati tamquam famuli & comites. cxi.
Diomedes vulneratus in caſtra reductus, vulnera refrigerans. cxxix. & ſeqq. eius equi e Thracia abacti ab Hercule. cxxvii. Eiuſdem praecipua facinora & geſta in ſepulcro expreſſa. cxxix. cxxx.
Dona votiva Diis oblata ob ſuſceptam valetudinem. lxi. & ſeq.
Donius Io. Bapt. Patric. Flor. eius labores laud. xvi.
Donatus vulgo Donatellus Florentinus Sculptor aemulus antiquorum. lxxxviii. & ſeqq.
Dracones curru Cererem vehunt. cvii.
Diptycharum Tabularum Quirinianarum architectonica ſymmetria. lxxxiii. ci. cii.

ELephantes loricati Bacchi currum ducentes. cxiv. cxv.
Eleuſiniis ſacris initiati. cvi.
Elyſiorum beata loca quomodo indicata in ſepulcris. cxix. cxx. eorum ſitus in extremo Oceano. lxxxviii.
Emblematum in ſepulcris expreſſorum origo, initia, & progreſſus. cxxviii. ea non ex ingenio Sculptorum; ſed Pontificum auctoritate & adprobatione expreſſa. cixviii.
Encarpi floribus referti & pomis donati defunctis. lxxx.
Epaphus Phaetontem ſuperbum admonuit. cxxv.
Epichyſis vinarium vaſculum oſtenditur: in uſu in conviviis apud veteres, cxvii.
Epulae ferales Defunctis oblatae. xciii.
Equorum nomina a ventis deſumpta. xcii.
Eridani flumen quomodo ſculptum. cxxv.
Eros & Anteros circa Venerem. cxxxvi.
Etruſcorum ſepulcrorum emblemata a Romanis imitata. cv. cvi.
Eunoſti ſive Proymilii Molendinorum Dei tutelaris imago. xlvi.
Evocationes umbrarum Defunctorum ab Inferis. cix.
Evocator animarum ab Orco Mercurius, Hercules, Bacchus. cix.

FAbrettus Raphaël ſaepe laudatus, & emendatus. xxxvi.
Fabrilia inſtrumenta in Sepulcris ſculpta, quid ſignificant. cxviii.
Faces & arma inverſa delata in funeribus. cxviii.
Faeſularum exſcidium. xliii. xliv.

Fati vis quomodo expreſſa in ſepulcris, cii. cv.

Feminarum imagines ſculptae in clypeis in ſepulcris. cxxxi.

Fercula quot quaeve in conviviis & prandiis. lviii.

Ferrantinorum Familia Florent. lxxxvi.

Ficoronius Franc. Antiquarius Rom. laud. xli. clii.

Figiovanniorum Familia nobilis Flor. lxxxvi.

Flabellum gerens Baccha Bacchi comes. cx.

Flammeo ornatum caput nuptarum & matronarum; flammei figura. cxxxi. cxxxiv.

Florentinae Coloniae cur pauca nunc exſtent monumenta, lxxiii. & ſeqq.

Florenorum aureorum Reipublicae Florentinae & aliorum Principum Collectiones Florentiae. cxii. cxiii.

Fores fanorum & aedium extrorſum pandebantur. lxxxv.

Franciſci Mariae Medicei ab Etruria Principis Pinacotheca, liv.

Friderick Carolus Anglus Nobiliſs. laud. xix. cliv.

Fulcris impoſitae amphorae vinariae, & epichytis in conviviis & coenis. cxvii.

GAlilaeius Alexander Architectus Nobilis Flor. laud. cxii.

Gallius Angelus Comes Patric. Flor. laud. xviii.

Geniae alatae poma & flores ferentes in ſinu veſtis ornamenta ſepulcrorum. cvi. cvii. comites defunctorum quomodo ſculptae in ſepulcris. Ibid. cum vittis, cxxiii. honoris cauſa Defunctis adſignatae. cxli.

Genii cum hominum anima coniunctio. cxxiii.

Genii arma militaria dedicantes ſculpti in ſepulcris. xcii. xciii. arma militaria fabricantes ſculpti in ſepulcris. cxviii. iidem Genii Aurigae Circenſes ludos celebrantes cur ſculpti in ſepulcris. xcii. clypeos adtollunt cum imagine defunctorum in ſepulcris. cxvi. cum accenſis facibus comites Proſerpinae a Plutone ſponſo ad inferos deductae. cviii. Defunctorum comites ad Elyſios. lxxxi. lxxxvi. lxxxvii. cxix. Delphinis vecti cur in ſepulcris ſculpti. lxxxviii.

Genii Dionyſiaci ſculpti in ſepulcro ſub imagine defuncti, cxvi. cxvii. cxxxii.

Genii duo Somnum & Mortem exprimentes in ſepulcris. lxxxi. xciii.

Genii & Geniae Diis Deabuſque datae, vii. viii.

Genii & Tritones cur ſculpti in ſepulcris. lxxvi.

Genii nuptiales ſponſis Diis iter monſtrant. vii.

Genii quatuor anni Tempeſtatum cum ſuis ſymbolis cur in ſepulcris ſculpti, cxix.

Geniis famulis Deorum ſymbola quae veteres adſignarint. cxvi.

Genius Bacchi fidibus canens, pantherae inequitans. cxi. habens caput ornatum copiae cornu. cxxxii.

Genius Herculis. cxv. cum face inverſa, typus Mortis. cxviii.

Genius loci quomodo ſculptus. cvii.

Genius ſive Genia Cereris eius currum moderatur dum Proſerpinam quaerit. cvii.

Genua flectebant aliquid rogantes. lxxvi.

Gherardeſca Guido Comes laud. xli.

Gherardinius Antonius Paulus laud. c xlix.

Gladiatorum certamen, cxxi.

Gly-

Glycera Coronaria amata a Pauſia Pictore. LXXXII.

Gorgonum capita cur in ſepulcris ſculpta. CXXIII.

Gorii labores indicati. XVI. XVII.

Gratiae Veneris comites & ſociae. CXXXVI.

Gryphes cur ſculpti in ſepulcris. CXXXII.

Guarnaccius Marius Praeſul Rom. laud. XIX. & eius fratres. XX. CXLVI.

HAbrocomas ex antiqua Inſcript. XLII.

Hagenbuchius Ioannes Profeſſor Tigurinus laud. a pag. XXXII. ad XLI. & XLIII.

Haruſpices exta ſpicientes. CXI. CXII.

Helena ornata flammeo e thalamo rapta ab Alexandro Paride. CXXXI.

Heliades Phaëtontis Sorores eius caſum flentes. CXXVI.

Hemiſphaerium ſuperius Veneris inferius Proſerpinae adpellationibus cultus. CII. CIII.

Hercules alter credi Commodus voluit. C. CI.

Hercules umbrarum Defunctorum ab inferis evocator. CVII. cur Somnialis adpellatus. LXI. Bacchi Indorum victoris comes. CXV. ſagittas tradidit Philoctetae. CXXIX. & ſeqq. cum ligone ſtabuli Augiae perpurgator. CXXVII. Defunctorum umbras ab Orco evocans. CVII

Herculis aerumnae cur ſculptae in ſepulcris. LXXVI. CXXVI. & ſeqq.

Hermaea ſimulacra ante ianuam aedium poſita. LXXXV. & ſeq.

Heroes in bello vulnerati in caſtra reducti. CXVXIX.

Heroes Melagri comites in venatione apri Calydonii. CV.

Heroum arma in templis ſuſpenſa. XCIII. eorum brevis vita. CXXXIX. geſta in Sepulcris cur expreſſa. CXXVIII.

Hiems apud veteres cur Mortis ſymbolum. CII. expreſſus apri imagine. CIII.

Hippolyta Amazonum regina victa ab Hercule cui cingulum abtraxit. CXXVII.

Hiſtoriae & Fabulae cur in Sepulcris expreſſae. CXXVIII.

Homerica emblemata ex Iliade & Odyſſea in Sepulcris expreſſa. CXXVIII. & ſequent.

Homerica emblemata Sepulcrorum. CXXIX.

Honores habiti Matronis & Veſtalibus in via. CXXXIV.

Hylas ab Hercule amatus & defletus quum eum amiſit. LXXVIIII.

IAni & Deorum praeſidum ſigna ante ianuas aedium locata. LXXXV. & ſeqq.

Iani ſignum a Numa dedicatum. LXIII.

Ianua ſive oſtium cur in Sepulcris ſculptum. CXI. Oſtium Orci deſignat. LXXXV.

Ianuarum quae ſymmetria & ornamenta. LXXXV.

Ientaculum antiquorum. LIX.

Iliacae Hiſtoriae emblemata in Sepulcris. CXXIX. & ſeqq.

Imagines Defunctorum in clypeis ſculptas Genii adtollunt. CXIX. CXXIII. CXLI. Sculptae in Sepulcris: & cur rudibus interdum lineamentis. CIX.

Imagines Defunctorum ſculptae Geniorum effigie. CXVII.

Imperator Victor, adſtante Victoria cum clypeo, & captivi Barbari ad eius genua ſupplices, emblema Sarcophagi. CXXI.

Initiatos Sacris Deûm homines poſt mortem beatitudinem conſequi veteres crediderunt. CVIII. CIX.

Inſcriptiones antiquae cur innumerae perierint. xx.
Inſtrumenta Muſica Muſarum. cxx.
Ioannes Nardius Medicus Florentinus Antiquitatum conquiſitor. cxiv.
Ioannis Velitrenſis Epiſcopi Florentini Sepulcrum. lxxix.
Ionae Hiſtoria expreſſa in Florentino Sarcophago Chriſtiano. lxxviii.
Iovis profectio ad convivia apud Aethiopes. cxxxviii.
Iucundus Ioannes Veron. xx.
Iulii Caeſaris nex: toga ſanguine eius reſperſa oſtenſa coniuratis in Capitolio ex antiquo anaglypho xcvii. xcviii. eo interemto recitatum eius teſtamentum ſedentibus Virgine Veſtale Max. & M. Antonio Conſule. xcix.
Iuno Cinxia & Iugalis culta a Sponſis feminis. cxxxiv.
Iupiter ſpectans Proſerpinae raptum. cviii.

LAconicum Piſanum. cl. cli.
Lamius Ioh. laud. lxvi.
Lampadem ardentem cur gerat Ceres. cvii.
Lanea vellera conveſtita floribus a feminis Coronariis. lxxx.
Lapithae praeliantes cum Centauris ſculpti in Sepulcris. cxli.
Largitiones frumentariae. xlvii. factae a Conſulibus Municipalibus. lxxvi.
Lares ſculpti in candelabris. lvii.
Laurentius Medices. xxii. xxvii.
Loricata ſepulcra veterum. lxxxiv.
Leaena marmorea Arceſilai cum Cupidinibus. cxix.
Leaenae in Sepulcris ſculptae quid deſignent. lxxxvi.
Lecti tricliniares, eorum forma. lv. lviii.
Lecti cubicularis forma apud Romanos. xciii.
Leones & arietes ornamenta Sepulcrorum. lxxxvi.
Leones animalia ſibi ſufficientes cur ſculpti in Sepulcris. cxviii. cxix.
Leones cum viris pugnantes in amphitheatro. cxl.
Liber Pater cur a Centauris curru vectus. cxli.
Liburnae naves Rom. xviii.
Linus Poëta parentalibus quotannis donatus. xcvi.
Lithoſtroton a Sylla dedicatum in templo Fortunae Praeneſtinae xlviii. & ſeqq.
Luctus parentum in funere filiorum xciii.
Lupius Barth. ſculptor Florentinus. xxvii.
Luſtrationes & purgationes animarum. cix.
Luxum amplexati Etruſci & Latini Sepulcra emblematis operoſioribus ornarunt. cxxix.
Lyra canunt Centauri curru Bacchum vehentes. cix.

MAffeius Marius laud. xxiv.
Maffeius Marchio Scipio laud. cxxxvii. cxlii.
Manus Panthea voto Sacra Diis ſalutaribus praeſertim Mercurio. lx.
Mari vectae defunctorum animae; cur. xci.
Marinae Deae Diique comites Defunctorum ad Elyſios. xc. xci. cur in ſepulcris expreſſi. cxxxviii.
Martelliorum familia nobilis Florent. fautrix ſtudiorum Donati Sculptoris. lxxxviii. & ſeqq.
Martinius Ioſeph Canonicus Piſanus improbatus. xcv. cxxxvii.

Ma-

Matronarum pompa & famulitium. cxxxiii.
Mazochius Iacobus Rom. xxiii. xxiv. & ſeqq.
Medea curru vecta a draconibus Abſyrti cadaver adſportans emblema Sepulcri. lxxxix.
Meleagri venatio apri Calydonii emblema Sepulcrorum. lxxxvii. quare civ. cv. eius comites Hercules, Caſtores, & Atalanta cum apro Calydonio. cxxiv.
Meleagrides ad Sepulcrum deflentes fratrem interfectum ab apro Calydonio. cxxiv.
Menſae repoſitoriae in conviviis quae lvi.
Menſae tum in prandiis tum in conviviis opertae linteis. lviii.
Mercuriales Genii. cxvi.
Mercurius cum Cerbero ad pedes. cviii. umbrarum defunctorum ductor ad Inferos. cvii. iter monſtrat Plutoni Proſerpinam ſponſam ad inferos ducenti. cvii. cviii. Quaeſtor & Ductor animarum ad Orcum. lxxxv. eius effigies ſculpta in manu Panthea votiva. lx. & ſeqq. inter Deos Salutares numeratus. Ibid.
Mercurii Terreſtris & Inferi munera. lxiv. teſtudo & alia ſymbola ei ſacra. Ibid.
Meuccius Vincentius Pictor Florent. laud. cxiii.
Michelotiorum Patric. Florent. aedes. cvi.
Miſenatum militum epitaphia. xviii.
Modium antiquum Romanorum quale xlvi. & ſeq.
Monetarum ex auro & argento Reipublicae Florent. Principum Europae & Romanorum Pontificum qui inter primos collectores. cxii.
Monetarii Reipublicae Florentinae Nobiles Viri. cxii.
Morbo adfectae corporis partes Diis voto oblatae in imagunculis. lxii.
Mortis ianua. cxi.
Mortis & Fati vis quomodo in Sepulcris expreſſa. cii. cv.
Muratorii Lud. Ant. explicatio Chriſtiani lapidis Flor. expenſa. xxxiii. & ſeqq.
Mus cur Bubonis Vatis Aſſoriorum pedibus ſubiectus. lxxii.
Muſae Bacchi Indorum victoris comites. cxv. cum Apolline cur ſculptae in Sepulcris. xciv. xcv.
Muſarum certamini cum Pieridibus adſiſtit Iupiter, Iuno, & Minerva. cxx. Pierides ab eis in picas converſae. Ibid.
Muſeum Cerretanium deſcribitur, eiuſque ornamenta indicantur. cx. cxii.
Muſeum Florentinum. xvii.
Muſeum Guarnaccium. xvii. xviii. xx. Etruſcis monumentis refertum. cxxxi.
Muſeum Suburbanum Strotium. cxxxiii.
Muſeum Antinorianum. lxvii. cxxxi. & ſeqq.
Myſteriis ſacris initiati beatitudinem poſt mortem obtinere credebantur. viii.

NArdius Ioannes. civ.
Navalis Hiſtoria Romanorum ex priſcis ſaxis. xviii.
Nicoliniorum Muſeum. cxxvii.
Nicolinius Antonius Abbas Marchio laud. lv.
Nilus flores & frutices producens. lii.
C. Norbanus Flaccus. xxix.
Nuptiae quo veſtium cultu celebratae: feminae a dextris ſculptae. lxxxiv.
Nuptiae & connubia cur in Sepulcris ſculpta. lxxxiii.
Nymphae Marinae cur in Sepulcris ſculptae. lxxxviii.

Nymphae educatrices Bacchi pueri. CXXII.

Nymphae Proſerpinae comites cum ea flores legebant. CVIII.

Oceanum cum Diis Deabuſque cur ſculptum in Sepulcris antiquorum. CXXXVIII.

Oceanum tranſire credebant animas Defunctorum Elyſios petentes XC. XCI.

Odam Hieronym. Eques laud. XVI.

Ollulae cur Mercurio ſacrae. LXIV. LXV.

Opercula ſepulcrorum loricata. LXXXIV.

Orci ianua & limen in Sepulcris. CVII.

Orci ianua ſculpta in Sepulcris. CXI.

Orci oſtium in Sepulcris ſculptum quid deſignet. CVII. CIX. CX.

Orgia Bacchi cur frequenter in Sepulcris ſculpta. CIX.

Orientalium pavimenta e pretioſis lapillis. XLVIII.

Orientis Reges captivi ante Bacchi currum. CXIV.

Oſcilla in Sepulcris quid denotent. LXXXVII. & ſeq.

D. ORVILLE laudatus in dedicatoria Epiſtola, eius nobilitas, doctrina, praeceptores, Itinera, Muſeum, Bibliotheca, Antiquitates Siculae, alia ingenii monimenta, amici: a pag. V. ad XIII.

Palladium e Troiana arce raptum a Diomede. CXXIX. & ſeqq.

Pallas Gigantem proſternens. CXVIII.

S. Pancratii Florent. Baſilica, & antiquum Coemeterium. LXXVII.

Pandarus a Diomede interfectus. CXXIX.

Pantheae Manus votivae illuſtratae ſchema a pag. LX. ad LXVIII.

Pantherae trahunt Bacchi currum. CXI.

Panvinius Onuphrius laud. XXVI.

Paolotius Riſtorus Vir Nobilis laud. eius Muſeum. CXL.

Parcae Adonidem a venatione apri cohibentes. CII. raptam Proſerpinam lugentes. CVII.

Parentalia ſedentes celebrabant veteres. CII.

Patrocli nex in Sepulcris Etruſcis expreſſa. CXXXIX.

Pavimentorum apud Orientales, Graecos, Italos, Etruſcos, Romanos origo & uſus. XLVIII. & ſeqq.

Perſona horrifica in Sepulcris quid notet. LXXXVIII.

Perſonata capita ſculpta etiam in antiquis Chriſtianorum ſepulcris. LXXVIII. & ſeqq.

Perſonae Comicae & Tragicae & oſcilla ſculpta in Sepulcris. CX.

Petaſus valde in uſu apud venatores. CXXXVI.

Petrarcha Franciſcus ſtudium antiquitatis excitavit. XXII.

Peutingerus laudatus. XXIV. & ſeqq.

Q. Petronius Melior Conſul Municipii Florentinorum. LXXV. & ſeqq.

Phallophorae in comitatu Bacchi. CXV.

Phaëtontis caſus ferale Sepulcrorum emblema. CXXV.

Phaſeli antiqui forma. LII.

Philoctetes in antro Lemneo aegrotus iacens. CXXIX. & ſeqq.

Phoenices Venerem coluere. CII.

Pholus Herculis amicus, ab eo ſub monte tumulatus. LXXVII.

Phoenices & Aſſyrii cultores Veneris & Adonidis. CIII.

Picturae Muſei ~~Cerretanii~~. CXIII. CXIV.

Pie-

Pierides in picas converſae, emblema Sepulcri. cxx.
Rignorii Laurentii opinio de votiva Manu expenſa. lx. & ſeqq.
Pileus Phrygius perſonis tributus in Sepulcris. lxxviii.
Piſana Baſilica dotata a Comitiſſa Beatrice & Mathilda. cxxxv.
Piſis ingens Sarcophagorum copia. cxxxiv. & cxxxvii.
Plancus Ianus. lxxxi.
Pluto Proſerpinam rapiens & ad Inferos quadriiugo curru deducens, emblema Sepulcrorum. cvi. cvii.
Pluto rapiens Proſerpinam emblema Sepulcrorum. cvi.
Pocula convivalia quae, eorum forma. lv. lviii.
Poëtae ſeu Comici ſeu Tragici Sepulcrum. xcvi.
Polycleti ſtatua Florentiae. xxvii.
Pontedera Iulius laudatus. lxiii.
Prandium antiquorum. lviii. lix.
Praefectorum Vrbi nomenclatura emendatior. xlvi.
Praefectus Annonae. xlvii.
Praeficarum habitus. cxxi.
Praeneſtini delubri pavimentum. xlviii.
Proſerpina legens flores cum Venere Diana, & Minerva: ubi rapta a Plutone. cvi. morti damnabat, quibus crines abſcindebat. xciv. ſex anni menſibus Adonidem apud ſe retinens. ciii. eius comites in legendis floribus Venus, Diana & Minerva. cvi.
Pueri & Puellae alimentariae. xlvii.
Pueri ac Puellae aetate acerba decedentes crediti ſunt rapti a Diis. civ.
Pugillaribus tabulis teſtamenta ſcripta. xcix.
Pulvini convivales. lvi.

QVirinus Angelus M. S. R. E. Cardinalis Bibliothecarius laudatus. xxi. lxxxiii. ci. cii.

RApti a Diis Nymphiſque qui aetate florebant. xciv.
Rhea *Bacchum* expiavit. cxxii.
Riccardiorum Marchionum Palatium olim Mediceorum Principum. lxxxix.
Riccardius Vincentius Marchio Eques Senat. Flor. laud. eius Muſeum. cxiii.
Ricoverius Franciſcus laudatus. cxxvii.
Rinuccinius Carolus Marchio & eius Muſeum. civ.
Romae Deae ſacrum quo ritu factum ab Imperatore Commodo. c.
Roſarum luxus & florum in conviviis. lvi. lxvii.

SAcrificium Iovis cum immolatione tauri in Sepulcris expreſſum. cv.
Sacrificium *propter viam* dictum, ſacrificalia vaſa quae. ci.
Salvinius Salvinus Canonicus laud. xxiii. xxvii.
Sarcophagi antiqui cur vel perierint vel fracti ac deformati ad nos pervenerint. xcvi.
Satyri comites Bacchi. cxi.
Satyrus ſaltans cum utre vini in humeris. cxxxii.
Saturno cur pinea nux ſacra. lxvi.
Schoefferus Io. Typographus Mogunt. xxiv. & ſeq.
Sculptura Auguſto praeſertim, & Hadriano imperantibus Romae maxime floruit. cxxix.
Sepulcra ſibi viventes condebant veteres. cix. cx.
Sepulcra omnium antiquiſſima Graecorum Etruſcorum & Latinorum pura & ſimplicia.

cia, ſolo titulo inſcripta. cxxix.

Sepulcra Procerum Florentinorum exterius in gradibus Baptiſterii Florentini. lxxx. lxxxvi.

Sepulcra emblematis cur ornata ab antiquis. cxxviii. cur vacua interdum ſine titulo. cxl. cxli.

Sepulcrum Libertorum & Servorum Liviae. xvi.

Serapis valetudinis pedum praeſes. lxvi.

Scrinium cum voluminibus Conſulibus tributum. xxxvi.

Serpens criſtatus in votivis manibus & pedibus quid deſignet. lxvi.

Servi lampadem matronis & ſponſis praeferentes. cxxxiv.

Silatum antiquorum quale, lix.

Sol cum lampade ardente ſculptus. cxxv. cxxvi.

Solem exprimit Adonis ex Aſſyriorum & Phoenicum ſententia. ciii.

Spectacula brevis vitae ſymbolum apud antiquos. cxl.

Sponſae apud Etruſcos carpento ductae ad ſacta & ad domum ſponſi. cxxxiv.

Statuae avibus beneficis dedicatae. lxix.

Stibadii antiqui ſchema pictum in tabula muſivo opere. lii. liv. lv.

Stragulis ornati lecti triclinares. lviii.

Structoris in conviviis imago & officium. lviii.

Strozius Alexander exſcripſit antiquos lapides. xlii.

Stymphalides ab Hercule abactae & interfectae. cxxvii.

Suareſius Ioſeph Maria laud. l.

Sulla devicto Mario Templum Praeneſtinum ornavit lithoſtroto. xlix.

Suppedaneum adpoſitum lectis cubicularibus. xciii.

Supplicia ſontium hominum apud Orcum. cix.

Sus foeta ſacrificata in coloniarum deductione. ci.

Symbola Deorum Dearumque propria in votivis manibus expreſſa. lxvi. & ſeqq.

Symbola Sepulcrorum quae. lxxxvi.

Tabula eburnea ſacra e Muſeo Cerretanio in Muſeum Gorianum migravit. cxiii.

Taeniae & vittae donatae defunctis. lxxx. & ſeqq.

Taurus Dialis Iovis victima. cv.

Telluris Deae Genius. cxxiii. cur eadem Dea in ſepulcris ſculpta. Ibid.

Tellus quomodo ſculpta. cvii.

Tellus Dea cum quatuor pueris cur ſculpta in ſepulcris. cxxxii.

Temperania familia Florentina. lxxix.

Tempeſtates anni quatuor quomodo expreſſae. cii.

Terra culta, viventium & mortuorum mater. ciii. civ.

Terra mortuos ſuſcipit. ciii. civ.

Thaletis ſententia omnia in aquae principium redire. lxxviii.

Theodoreti locus expenſus. xxxix. & ſeqq.

Thoms Comes Fridericus laudatus. lxx.

Thun Comes Praeſul, & eius Muſeum laudatum. ciii. civ.

Tintinnabulum pendens e collo elephanti. cxiv.

Tituli votivis donis adſcripti. lxii.

Tullius Medicus Florentinorum antiquus. xxxi.

Turtures in ſepulcris quid ſignificent. cxxxii.
Tuſcis probe nota Hiſtoria Troici belli. cxxxvii. & ſeqq.
Togati viri nubebant. lxxxiv.
Tomaſini Iac. Phil. opinio de votiva Manu Magnae Deum Matri ſacra voto expenſa. lx. & ſeqq.
Tricliniorum antiquorum forma. a pag. liv. ad lix.
Tripodes ad ſuſtinenda vaſcula vinaria. cxvii.
Tritici peregrini largitio. xlvii.
Tritones & Genii cur ſculpti in ſepulcris. lxxviii.
Tropaeis ornata Defunctorum ſepulcra. cxlii.

V

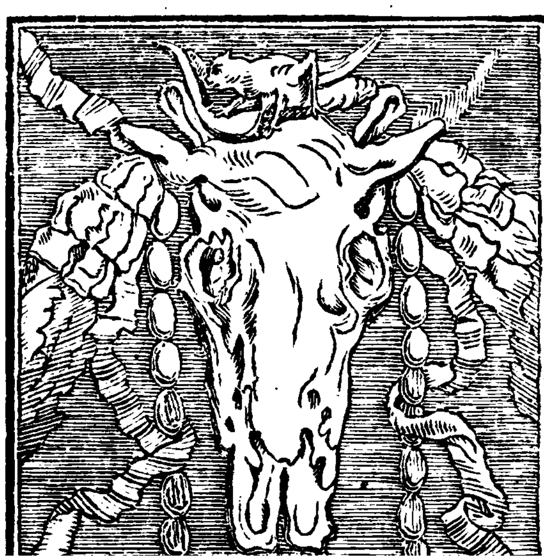
Valetudinem ſi impetrarent quae veteres votiva dona Diis offerebant. lxi. & ſeqq.
Valoriorum Nobb. Florentinorum Muſeum. civ. cxviii.
Vaſcula inſculpta Sepulcris. cxxxi.
Vaſcula vinaria in conviviis adhibita, quae. cxvii.
Vaſa unguentaria in conviviis expoſita. lvii.
Vela in ſepulcris ſuſpenſa quid deſignent. lxxx. cxxxvi.
Velum ſupra caput expandunt Deae Marinae. lxxxviii. & xci.
Venaticus adparatus, retia, haſtilia, canes, pilei ex antiquis ſepulcrorum ſculpturis. cxxxvi.
Venatores quomodo petaſum gererent. cxxxvi. & ſeqq. eorum veſtis quae. cxxxvii.
Veneris effigie expreſſae in Sepulcris feminae honoris cauſa. lxxxviii. & ſeqq. cxxxviii.
Venus cum ſudariolo maerens ſculpta in ſepulcris. cxxxvi. lugens Adonidem ad apri venationem proficiſcentem; cur Sepulcrorum emblema. ci. cli. ciii. cum Cupidine & Marte, qui Dii Defunctorum comites ad Elyſios. cxxiii.
Victoria agitans currum Bacchi. cxli.
Victorius Eques Franciſcus laudatus. xvi.
Vinalia feſta cur in ſepulcris ſculpta. cxix. cxx.
Vinum abſynthio conditum cur biberent Aurigae Circenſes. xcii.
Vinum ex amphoris quomodo hauriebant veteres. cx.
Virginis Veſtalis Maximae cultus, veſtes, honor biſellii. xcix.
Virtus cum Roma ſculpta adſimili fere habitu. ci.
Vitae humanae vices in ſepulcris expreſſae. cviii.
Viventes ſepulcra ſibi veteres parabant. cix. cx.
Vlyſſes ſocius Diomedis in raptu Palladii, cum eo contendens. cxxix. & ſeqq.
Vmbra Defuncti veſtibus circumvoluta, tecto capite. cvii.
Vmbrarum ad Orcum deductio, animarum ad ſidera & Elyſios. cviii.
Vmbras Defunctorum Inferos, animas ſidera adire putarunt veteres. xciv.
Vmbroſius Ioannes Paulus laudatus. lxxvi.
Vngebantur pedes & caput diſcumbentium. lvi.
Volaterrana Hypogaea. cxxxi.
Volaterris eruta plurima monumenta Etruſca. xvii.
Volumen quibus tributum. xcv.
Vertumnalia feſta cur in Sepulcris ſculpta. cxix. cxx.

Vr-

Vrbs Roma culta divinis honoribus & ſacrificiis. c. ci.
Vrſinus Ignatius laudatus. cxiii.
Vnguentorum profuſio & luxus in conviviis. lvi. lvii.
Vulcanales Genii. cxvi.
Vulnera quomodo curata Heroicis temporibus. cxxx. & ſeqq.
Vultures aves auſpicatae. xxix.

Zodiaci ſigna in duas Claſſes diviſa. ciii.

FINIS.

ERRATA CORRIGE.

		Errata		Corrige
Pag.	LXVII.	Manus Panteas,	*lege*	Pantheas.
	C.	Perinſigna		perinſignia.
	CII.	Phiſici		Phyſici.
	CXVIII.	Ioannis Antinorii.		Ioannis Altovitae.
	7.	pondit libras.		ponderat libras. 7.
	11.	SIC CRECVLA.		Dele τὸ SIC, & pone extra lapidem.
	22.	redimere		redimire.
	30.	M. VISPANIVS.		M. VIPSANIVS.
	97.	Phaſellum		Phaſelum.
	99.	explicaris		explicatis.
	112.	in altero n. 101.		in altero n. 103.
	123.	M. AVRELLIVS		M. AVRELIVS.
	124.	MINISTATIONE		MINISTRATIONE.
	137.	Oraciliae		Otaciliae.
	204.	in Aegipto		in Aegypto.
	208.	*Cecilianae*		*Caecilianae.*
	262.	n. 363. ROCCHI		ROCHI.
	286.	Triumiviro		Triumviro.
	346.	Polhyſtor		Polyhiſtor.

Si quae alia menda cum mea, tum etiam typothetarum culpa commiſſa legendo tibi occurrent, Lector humaniſſime, ea ipſe deleto, & veniam benevolo animo indulge mihi praeſertim, dum haec ſcriberem, multis aliis curis diſtento.

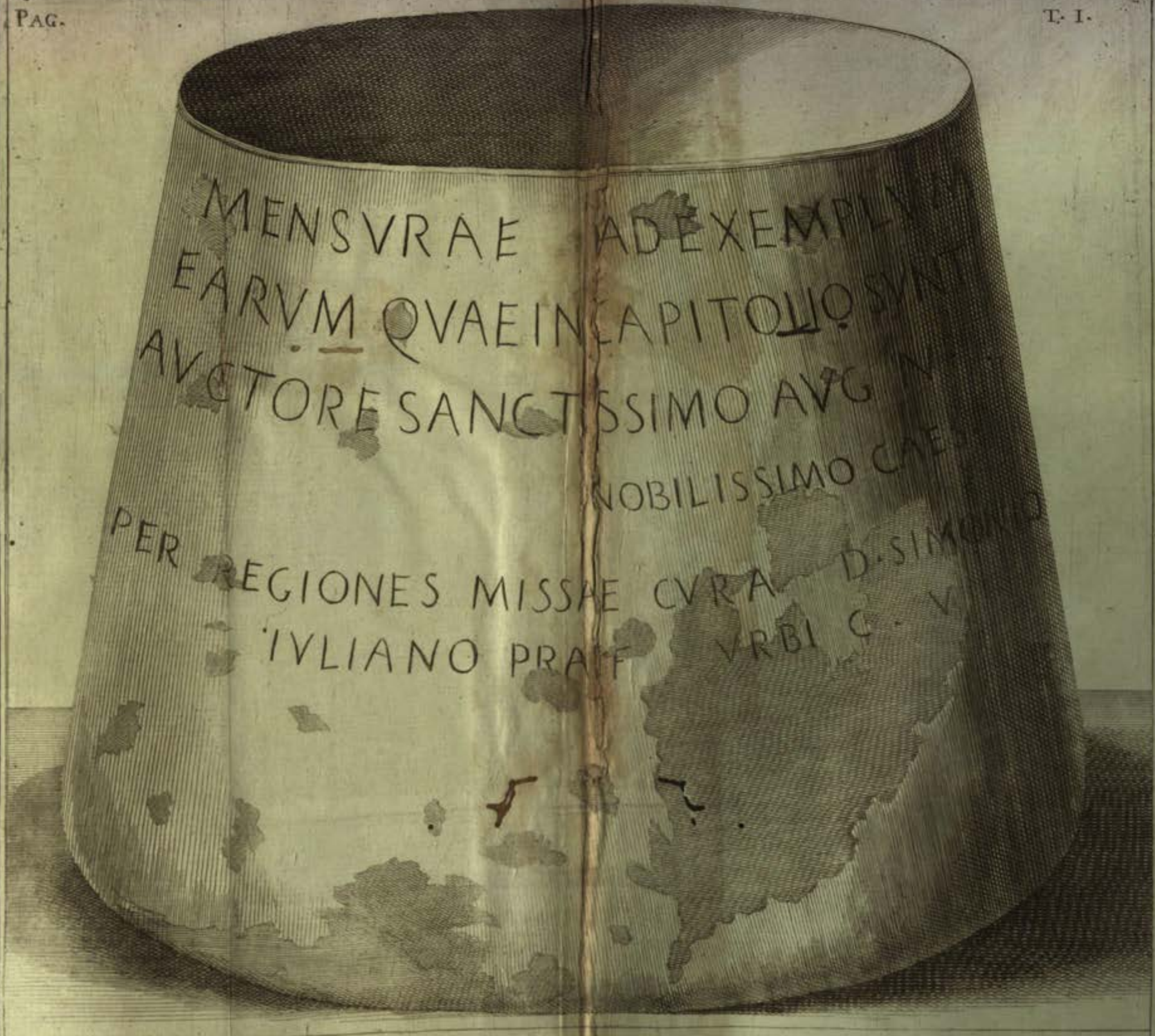
R E G E S T V M.

✠. ✠†. ✠††. ✠†††. ✠††††. ✠†††††. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z. Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Qq. Rr. Ss. Tt. Vv. Xx. Yy. Zz. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p.

Omnes ſunt duerniones, praeter n. p.

F L O R E N T I A E.

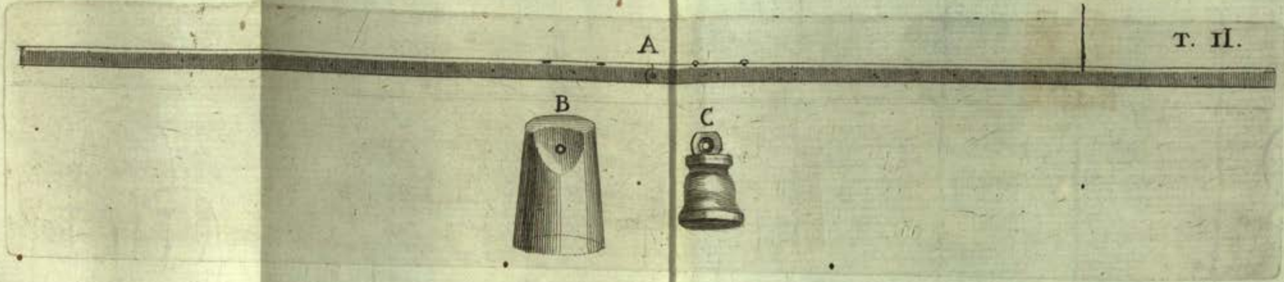
Excuſum in Typographio Viviano, cum Praeſidum adprobatione, abſolutum in fine anni CIƆ. IƆ. CCXXXXIV.

MODII ANTIQVI ROMANI SCHEMA
CVIVS
VNICVM SVPEREST TOTO ORBE ARCHETYPVM
EX AERE IN MVSEO MAG. DVCIS ETR.
ANT. FRANCISCVS GORIVS D.D.

V.F. Sc.

T. II.

SEGMENTVM LITHOSTROTI
QVOD L. CORNELIVS SVLLA IN FORTVNAE DELVBRO PRAENESTE FECIT.
ALT. ET LAT. PED. ROM. III. ET VNC. III.
EXSTAT IN MVSEO ANT. FRANCISCI GORI.

T. IV.

E LAP. AREN. IN MVSEO NICOLINIO.

Long. Ped. V. alt. Ped. II.

Ex aere huius magnitudinis.

MANVS VOTO SACRA MERCVRIO.

Exstat in Museo Illustr. D. Caietani Antinorii, Eq. D. Steph. Patricii Flor.

E MARMORE

OLIM IN GORIANO. NVNC IN THOMSIANO MVSEO.

Alt. Ped. I. Vnc. IX.

V.F.S.

E MARM. OLIM APVD AEDIL. METROPOL. ECCL.

Sarcophagi Flor. in. Coemeterio Subterr. Ecclesiae S. Pancratii

Auspiciis D. Gulielmi Lock Angli V. I.

Io. D. Ferretti del. *Vin. Franceſchini Scul.*

Sarcophagus In Flor. Baptiſterio et Eccleſia S. Iohannis Alt. Ped. II. Long. Ped. VII. Vnc. VIII. Lat. Ped. II. Vnc. II.

Auſpiciis Nobb. D. D. Conſulum Artis Mercatorum Callismalae Flor.

T.X.

In Paret. exterior. Canonicae Metropol. Florent. Long. Ped. VII. Vnc. XII. alt. P. VI. Vnc. VI.

Auſpiciis D. Franciſci M.ae Equitis Bondelmontis Patricii Florent.ni

V. Franceſchini del. et Scul.

Auſpicijs D. Leonardi C.F. Bonarotæ Patricij Flor.
In parietibus exterioribus Canonicæ Metropolitanæ Florentinæ

T. XII.

Sarcophagus in pariete exteriori Eccleſiae Pleb. Septimi prope Florentiam

Auspiciis D.D. Praepoſitorum Bibliothecae Ron=cioniae Pratenſi.

Vinc. Franceſchini del. et ſculp.

Auspiciis D. Camilli Antonii Comitis Buccaferrei Patricii Bononienſis.

T. XIV.

In Regio Muſeo Mediceo Sarcophagus Long. P. V. Vnc. III. alt. P. I. Vnc. IIII. Lat. P. I. Vnc. VIII.

Auſpiciis D. Pauli Equitis Victorii Patricii Florentini

Petr. Dom. Ferretti del. V. Franceſchini Sculp.

T. XV.

E MARM. IN MVSEO MAG. DVCIS ETR.

T. XVI.

T. XVII.

E MARM. IN MVSEO MAG. DVCIS ETR.

In Regio Muſeo Mediceo Sarcophagus Long. P. VI. Vnc. VI. alt. P. I. Vnc. VIIII. Lat. P. I. Vnc. X.

Auſpiciis D. Caroli Thomae Strozza Patricii Florentini

V. Franceſchini del. et ſculp.

T. XIX.

In Regio Muſeo Mediceo Sarcophagus Long. Ped. VI. Vnc. XI. alt. Ped. I. Vnc. XIII. Lat. P. I. Vnc. XII.

V. Fran.co del. et S.

Auſpiciis D. Iohannis Baptiſtae Recanati Abbatis Patricii Veneti

T. XX.

In Regio Museo Mediceo
Auſpiciis D. Conyers Middleton S.T.P. Academiae
Cantabrigienſis Proto-bibliothecarij.

T . XXI.

In Regio Museo Mediceo
Auspicijs D. Dominici Francisci Head Angliae Baronetti .

E MARM. IN MVSEO MAG. DVCIS ETR.

T. XXIII.

E MARM. IN HORTIS REGII PALATII AD D. MARCVM.

T. XXVI

Latera Sarcophagi
marm. in Aedibus
D. March. Rinuccini.

In Aedibus Nobb. Michelotiorum Long. P.II. unc. IV. alt. P.II. unc. II. Lat. Ped. II. unc. IX.

Auſpiciis D. Edwardi Gaſcoigni Magnae Britanniae Baronetti.

Ioh. Dom. Ferretti del. — Vin. Franceſc:ni sculp.

T. XXVI.

E MARM. APVD NOBB. ORICELLARIOS AD PONTEM.

T. XXVII.

E MARM. IN MVSEO GORIO.

T. XXVIII.

IN MVSEO CERRETANIO.

TXXIX

In Aedibus D. Iulii M. Eq. de Morellis long. P. VI. u. XII. alt. P. III. u. III.

Auspiciis D. Franciſci Lorenzi Comitis Lorenzani, Tremoleti &c. Baiulivi Sac. Relig. D. Stephani.
A Negociis Chriſtianiſſimi Galliarum Regis apud Magnum Ducem Etruriae

And. Ristorini del. *Vin. Franceſchini sculp.*

Sarcophagus in Palatio D. March. Riccardii Alt. Ped. I. Vnc. VIII. Long. Ped. II. Vnc. VIII. Lat. Ped. I. Vnc. VIII.

Auſpiciis D. Marchionis Fulci de Rinuccinis Caroli Marchionis Filii. Patricii Flor.

Franceſchinius del. et Sculp.

In Muſeo D. Ducis Saluiati alt. Ped. I. Vnc. I. Long. Ped. III. Vnc. V.

In Aedibus Nob. Viri Ioh. Gualberti Guicciardinii alt. Ped. I. Vnc. X. Long. Ped. VII. Lat. Ped. II.

Auspiciis D. Bartholomaei Marchionis Corſinii Magni
Praefecti Stabulis R. C. Mag. Ducis Etruriae

Ferrettius del. Franceſchinius scul.

Sarcophagus Florentiae in Aedibus D. Cerbonis Baronis Del Nero.
Long. P. VI. lat. P. I. Vnc. XI. alt. Ped. I. Vnc. XI.

Auſpiciis D. Thomae Moſtyn Nobilis Angli

V. Franceſchini del. et Sculp.

T·XXXIII·

Sarcoph. in Aed. D. Cerbonis Bar. del Nero Long. P. VI. Unc. IX. alt. P. I. Unc. XIII. Lat. P. I. Unc. XIII.

Auſpiciis D. Henrici Comitis Vatzdorfii. Equit. Cl. aureae. et ab Aulae Conſiliis. Miniſtri Regis Pol. Aug. apud Principes Ital.

V. Franceſchini del. et Sculp.

Regiae Celſitudini Sereniſsimae Violantis Beatricis Principis a Bauaria. Etruriae Magnae Principis. Senensis Ditionis Gubernatricis. Patronae Optimae bonarumque Artium Fautrici munificentiſsimae . Antonius Franciscus Gorius D. D.

B MARM. IN HORTIS REGIAE VILLAE AD CAIANVM.

LATERA SARCOPHAGI

E MARM. IN HORTIS REGIAE VILLAE AD PRATOLINVM.

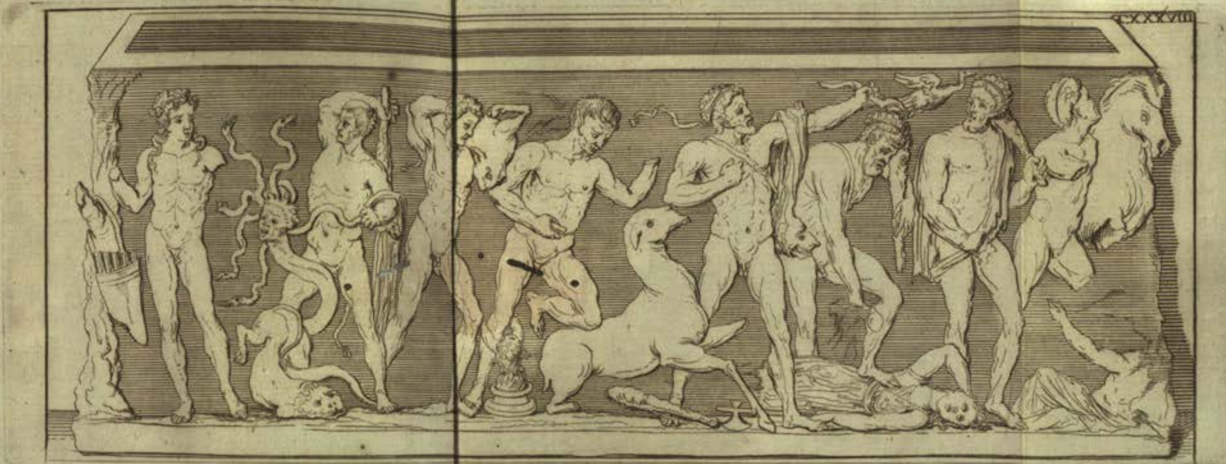

LATERA SARCOPHAGI

E MARM. IN HORTIS REGIAE VILLAE AD PRATOLINVM.

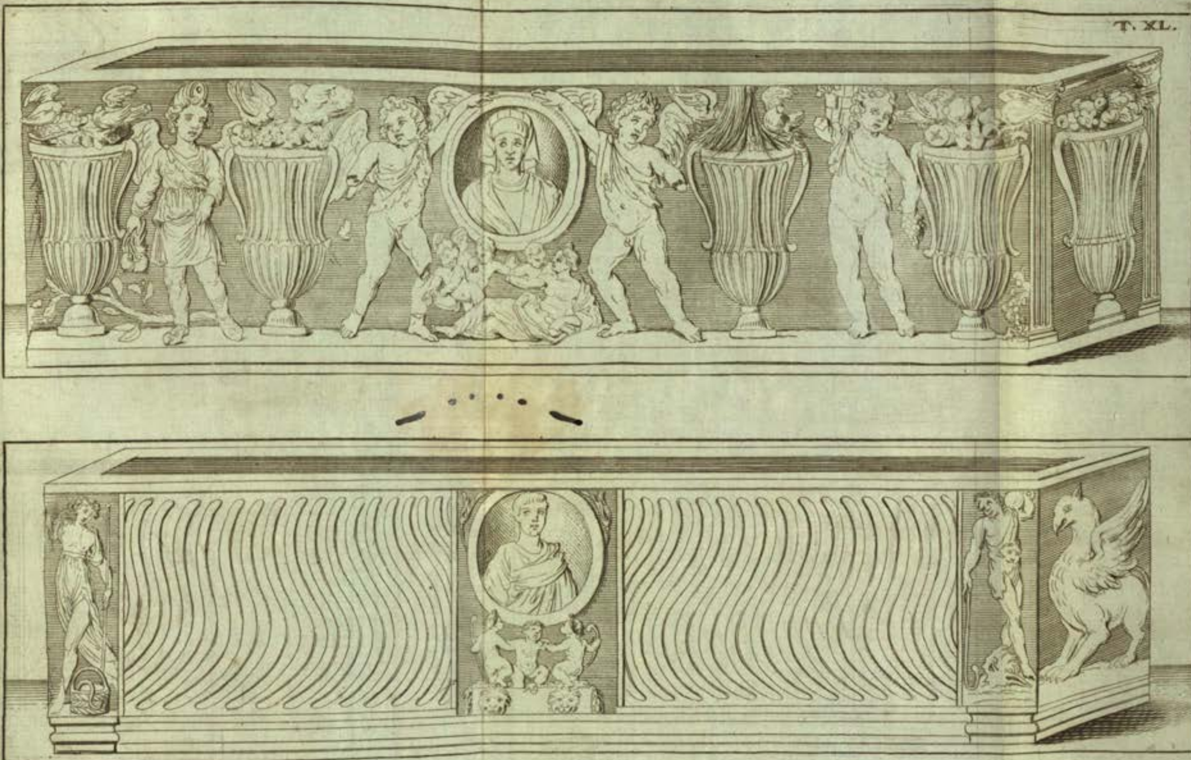

In Hortis Regiae Villae. u. (Lappeggi) Long. P. VII. Vnc. XII. alt. P. I. Vnc. XII. Lat. Ped. II. Vnc. X.

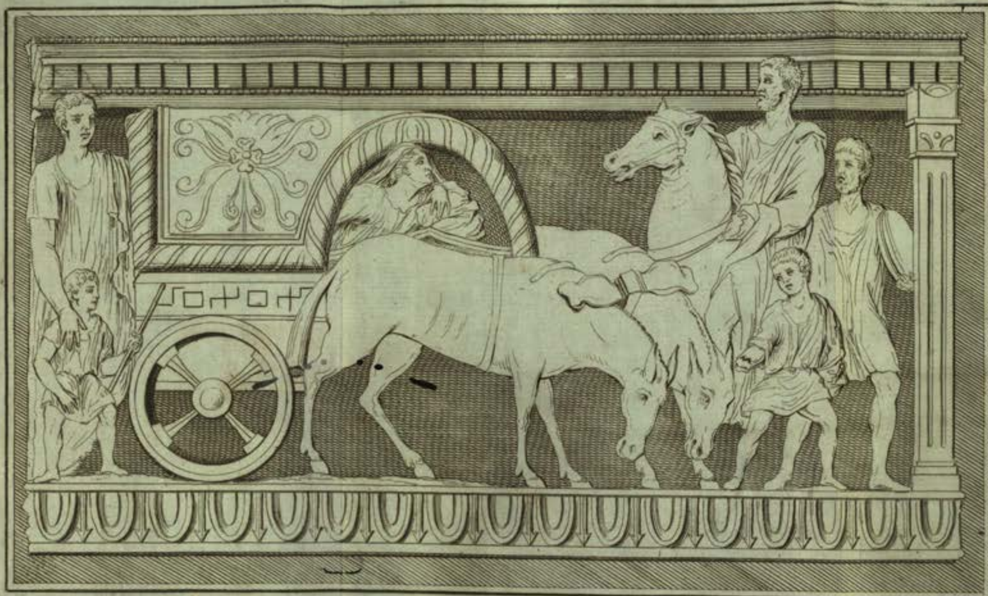
J. D. Ferretti del. *Auspiciis D. Joseph Smith Angli Venetiis* *V. Franceschini Sculp.*

T. XL.

E MARM. IN VILLA D. MARCH. HVGONIS DELLA STVFA IN AGRO SIGNANO.

T. XLI.

In Museo Suburbano Villae Strozziae ad Montem Hugoris.

Auspiciis D. Senatoris Equitis Cerchii Dominici de Cerchiis.

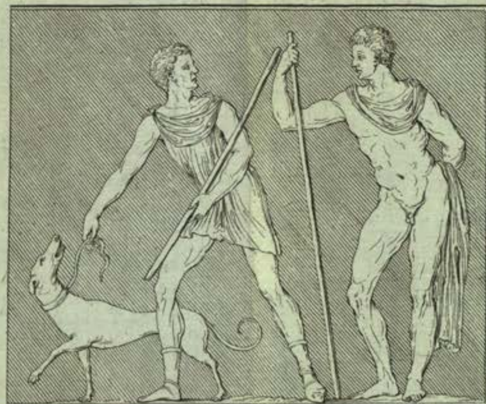
Vinc: Franceſchini del: et ſculp:

T. XLII

Latera Sarcophagi

In pariete exteriori Basilicae Pisanae Long. P. VIII. Vnc. XII. alt. P. III. Vnc. V. Lat. P. IIII. Vnc. XII.

Auspiciis D. Scipionis Marchionis Maffeii a Cubiculo Regis Sardiniae. et ab aurea Claue Electoris Bauarici

V. Franceſchini del. et Sculp.

E MARM. SENIS EXSTAT.

T. XLIV

Arretii. In Dormitorio Monaſterii Monachorum Camaldulenſium S. Mariae in Gradibus. Alt. Vnc. XV. Long. Ped. II. Vnc. V.

Auſpiciis D. Gregorii Baiulivi Redii Patricii Aretini

G. Franceſchini Sculp. J. Dom: Ferretti del.

T. XLV.

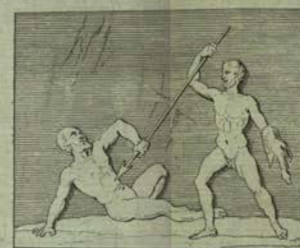
E MARM. CLVSII IN HORT. NOB. V. R. PAOLOTII.

T. XLVI.

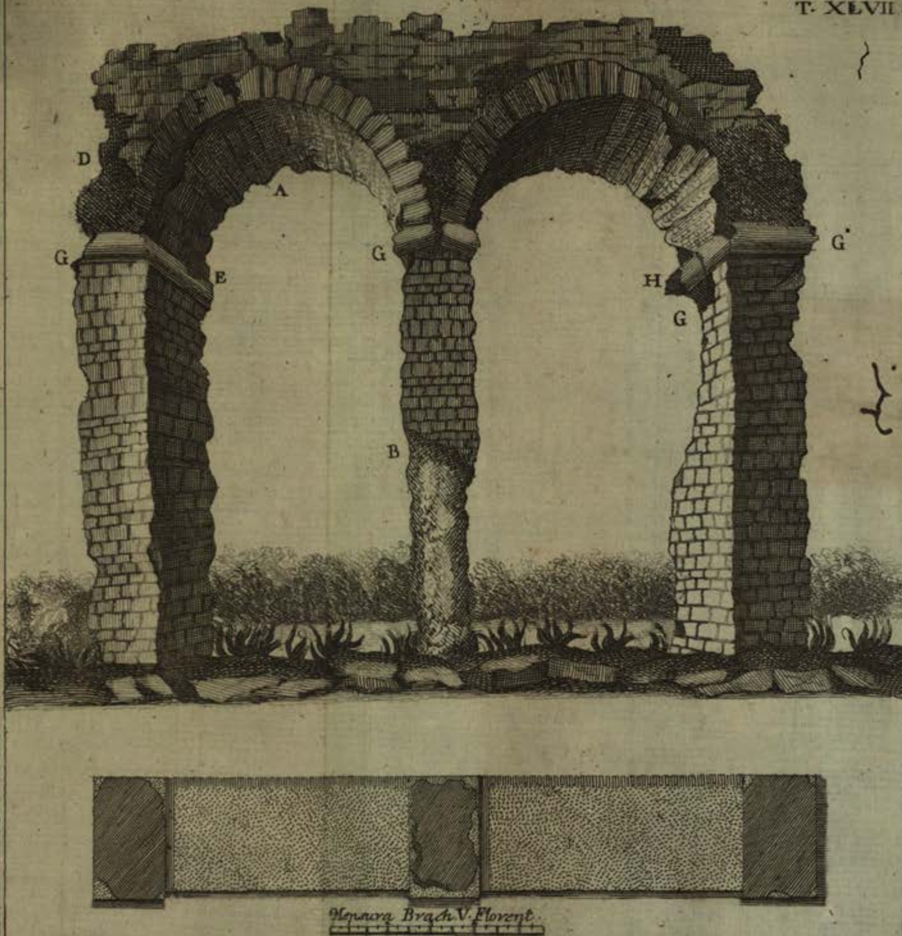

LATERA SARCOPHAGI

CORTONAE. IN CATHEDR. ECCLESIA.

T. XLVII

RELIQVIAE ARCVVM AQVAEDVCTVS
COLONIAE FLORENTINAE.

00142641

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016